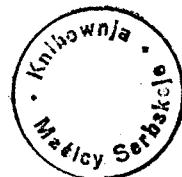

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrylla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Tříadvacíty letník.

v Budyschinje.

Církev Smolerjee kniževního čezenje v mazigozny domje.

1885.

W op s h i j e c ź o.

	Strona
Daj Boh zbožo! Wot redaktora	1
W nowym lęże z nowymi mocami za Bacżoniku cyrkę. Wot r.	2
Zemierzenjo w Schpaniſkej. Wot r.	9
Rajstrachniſche domapptanjo. Wot r.	11
Zow je dobro bież. Wot r.	12
Eschęzanska wulkomyślnoſć. Wot r.	13, 23, 33
Starajce ſo za khude ſchulſte dźeczi. Wot r.	18
Powyhčenjo žilinohu clu. Wot r.	21
Wscheproſchenjo k swiedzenju na Welehradze w lęże 1885. Wot Hórnika	29
Thyacletne wopominečjo imierze ſwiatoho Methodija. Wot Hórnika	30
Nastawki bież napijma. Wot Kubascha	41, 49, 60
Schpihel za czeledź. Wot Kubascha	52, 62
Wot koho chec cyrkę swoje zamoznenjo zaſtarane męcz? Wot Hr.	57
Swiedzeni na Welehradze. Wot r.	58
Ze ſwiatoho kraja. Wot Tadeja Natuſcha	69
Dźeczo a pierięz. Wot Kubascha	70
Nieſchekhwataj ſo w ſudzeniu. Wot r.	71
Žeđa. Wot r.	77, 86, 100, 112
Khochę za brachku. Wot Kubascha	79
Raz baſtu! Wot Kubascha	80
Audienca němickich wuzowarjom poła Leona XIII. Wot r.	85
W zrudnej ſchuli. Wot Kubascha	90
Boh lefuje na miſcelate waſchinjo. Wot Kubascha	90
W měſacu najjezczęſciej Boattroby Jezuſoweje. Wot Kubascha	97, 105
Dopominečjo na njeboh P. T. Cecelina. Wot Hórnika	107
Schpihel je wažna wie! Wot kniežyn N. z kraja	109
Twar cyrkwe ſwiatoho Benna w Mischnje. Wot r.	117
Misionar hato Słowak („Schlabaka“) zdraſezeny. Wot P. Tadeja	119
Wo czeſczowanju Maczerej Božej. Wot r.	119
Swiedzeni na Welehradze. Wot r.	125
Schpaniſki kral Alfonſo poła kholerakhorh. Wot r.	127
Na Welehradze. Wot Hórnika	133, 141, 165
P. Franc Stolle †. Wot r.	134
Sprawnoſć abo niesprawnoſć? Wot r.	136
Wo Cecelinowym wopominku. Wot r.	139
Potajny hornic. Wot r.	142
Nějčto wo P. Cecelinu. Wot Hórnika	147
Wozjewenjo dla Cecelinowho ſwiedzenja. Wot Bryla	151
Wschhotujče ſo na wólbnu bitwu! Wot +	153
Wschlyęzo pomilia njeboh P. Cecelina Měia w Autowje. Wot Hórnika	156
Cecelinej Měetej. Wot Barto	167
Zmije luitwoch. Wot Kubascha	167
Dobyte! Wot +	173
Dwaj jandželai. Wot r.	174, 183
W ničacu ſwiatoho rúzarija. Wot Kubascha	181
Wulka wopacznoſć. Wot **	191
Swiečenjeni zwonow w Bacżonju. Wot r.	193
Wopisanjo zwonow (Bacżonikich). Wot Hórnika	196
Wuzowanjo nimu domizny. Wot Libiſcha	196, 203, 215
Mějchniſte poſwiečenjo cyrkwe w Bacżonju. Wot r.	201, 213
Wach hač baſta. Wot Kubascha	207
Serbiſko-bolhaſta wójna. Wot Hórnika	210
Ze ſejma. Wot Kofle	217, 227

	Strona
Přečerzelná rada za Kulovství mohadlu. Vot Hörnika	221
Narodna naležnosć. Vot Kubascha	223
Z českého kraja. Vot Ě.	224
Hlupý Mois. Vot Wjetela	225
Vucílane ihčeli. Vot Kubascha	131, 139, 163, 178
Z Lujic a Saksie	
Z chlóhu světa	
Naležnosć našeho towarzstwa	
Dary za cyrkę Wutroby Jezusoweje w Baćonju	
" za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach	
Vidčežijn	
Dopisy a krótke rozmołwienia } w někotrych číslach.	
Kawěštki.	

Přehlaha. K číslu 4. Paſtýrski list biskopa dr. Fr. Bernerta, pſcheloz. vot Hörnika.

Přispomjenje.

Z číslom 24. je „Katholicki Posol“ svój 23. lětník dokončał. Zaś so winowaczi cíujemy swojim lubym čítarjam za dopokazanu swěru a dowěru so džakowac̄. Liczba naszych wotebjerarjow abo abonentow njeje wotebjerała ale pſchibjerała.

Redaktora su 9 knježa a 1 knježna z nastawkami podpjerali: k. farar Hörnik, administrator T. Matusch, kaplanojo Kubasch, Bart, Libsch a Rězak, zapoſlanc Michał Koſla, student Wjetela, njenijenowany Ě. a knježna H. — Dopisy do rubriki „Z Lujic a Saksie“ su dobrocíwje ſkali: k. fararjo Hörnik, Herrmann a Jan Nowak, kaplanojo: Kubasch, Scholka, Jurij Nowak, Bart, Libsch, Rězak a Wjedrich, neomyst Žur, professor Pfül, wuczerjo: † Jakub Pjetasch, Kral w Radworju, Brauner, Wjenka a Haſcha, theolog Wjetela, kubleraj Schewczik z Baczonia a Rjencz z Čornej, Jakub Koſla a druhí nam njeznaty dopisowar z Chróscic, Bryl z Cyhelnich a Holska z Prahi. Wscho hromadže su 28 redaktora z nastawkami a dopisami podpjerali. Jim budz wutrobný džak z nowej prôstwy: Tež k létu so talkle na našch Posol dopomízce!

Hlowna expedicija Posola wjac džela a prócy čini, hac̄ možlo so zdac̄, a to czim dale czim wjac, dokelž wjese exemplarow so na pôsze rozeszcze pod křižnym zwiazkiem. Za swérne zaſtačo tuteje expedicije w minijentum lèze k. Jakubem Wjench, tachantskomu zwónkem, zjawnym džak a pſchipóznačo ſlucha. W jednotlivych wofadach su „Katholicki Posol“ rozdželeli a pjenięzne pſchinostki dobrocíwje podawali: w Chróscicach k. kaplan Scholka a pſchelupc Domarja, we Wotrowje k. farar Herrmann, w Marijnej Hwězdze k. P. Vincenc, w Njebjelcicach k. kaplan Kubasch, kamar Kubasch a Schweida, w Kamjencu k. farar Nowak a pſchelupc Löicha, w Róžencze k. administrator Tadej Matusch, w Malbicach k. kaplana Libsch a pozdžischo Wjedrich, w Kulowje k. kaplan Nowak a knježna Hana Matijschek, w Radworju k. kaplan Bart a w Zdžeri k. Čorlich. Wschitkim tymle abo hejak hiscze njeznamy dobrocízjam, kotsiz su za našch časopis dobrocíwje so postarali abo jón roſchérječ pomhali, z cylej wutrobu wuprajamy: Zaplač z Boh tón knjez!

Wschitkim lubym sobudželac̄erjam, expeditoram, pſcheczelam a čítarjam „Katholicko Posola“ pſchejemy zbožne swjate dny a sami ſebi a dobrej věcy, kotrejſ ſlužimy: „Na zaſhydzenjo w nowym lèze!“

Budyschin, 19. decembra 1885.

Redakcija „Katholicko Posola“.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p bjez pórta.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschirje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

3. januara 1885.

Létnik 23.

Daj Bóh zbožo!

To je pschenjo a modlitwa, z kotrejž kschesčjan kschesčjana na džensnischim dnju postromja. Tež „Katholicki Posol“ hako dolholétny pscheczel katholickich Serbow swojim lubym cžitarjam, jich pscheczelam a znathym z najwjetšeho Lubočju a swěru tak praji a pscheje zbožo a Bože žohnowanjo za duschu a za cžerđ, za svójby a za cyhlu lud, za domy a za pola, za čas a za něčnoſej!

Hijo tsi a dwac̄ty krócz „Katholicki Posol“ swój puc̄z do serbskoho kraja nastupuje, dawno znath starym a młodym. Tež w tutym 23. lécje swojho puc̄zowania chce Was pilnje woprytowacž a njecha ženje na so čakacž dacž, hdhž su trijebaž nowinki wuschle. Kózdy krócz změje zaś něšto nowe za Was. Tola nic jeno nowinki chce powiedacž. Hako swěrny pscheczel ludu pyta joho najlepše spomoženjo; tohodla budže tež dale powucžowacž, napominačž, prosyčž a warnowacž. Wscho, schtož je katholiske a serbske, je do swojoho programma pschijat, tomu wchomu budža tež dale joho rjadki wotewrjene. Nadzijami so, zo nic jeno joho stari pscheczelovo jomu wschityn swěrni wostanu, ale zo tež leta zaś nowi woteberarjo so jomu dobudu.

W zańdženym lécje je pshee něšto woteberarjow zaś pschibylo, schtož z džakom wozjewiamy. Hdhž pak so w tu khwilu něšto psheež 800 exemplarow ežiščeži, dyrbimy tola pohladujo na cyhlu licžbu wschitkých katholickich Serbow prajicž, zo mohlo lohej 1000 woteberarjow bycž, hdh bycžu Posol wschitkých džerželi, kotrymž by so po prawym sluschało.

Z nowa zaś na to dopominamy, zo je Posol pschi snadnej licžbje psched-płaczjerjow a w pschirunaju z druhimi časopisami skoro bjez wuwzacja naj-tuňši časopis, a to tohodla, dokelž so za njón jeno papjera a čiščicž płaczitej, wscho pak so darmo piša a wobstaruje. Dobra wěc, kž sama za so rycji, wschak sebi wschudže wopory žada. Zo pak by Posol dobra wěc njebył a wuskoho wuzitka za cyhlu lud njeměl, drje nictó njebudže prajicž moc.

Wat spocžatka drje je so Poſołej kóždolétnje pſchidawł dawał („Živjenja Šwiatyñ“); hdjž pał so tute dželo njedokonja, njeje so wat někotrych lét sem tajki pſchidawł wjac dawał. Za to pał je Poſoł sam někto wo bſcherniſhi. Hjzo tsi léta dołho je joho cžiſčez wñžchi, schtož pſchec tójszto texta wjac wucžinja, a kóždomu druhomu abo tsečomu cžiſku ſmy pſchikohu pſchidawali. Z tym ſmy, kaž so nadžijamy, swojej winowatoſćzi pſchecžimo cžitarjam eyle doſcz cžinili; pſchetož njedyrbt so zabyćz, zo placžzna vappery a cžiſčez a nje-wotebéra, ale pſchibera, a zo tajke powjetſchenjo Poſoła tež wjac wudawkow za cžiſčez a na póſcze pſchihotnje. Blačiſnu pał tola po w y ſchili njeſſm.

Hdjž tohodla wo nowych pſchedpłacžerjow (abonentow) proſymy, dowolam ſebi tež tu próſtwu, zo bychu wſchity ſo k zapłaczenju létňoho pſchinioſchka měli (hacž dotal njeje licžba placžerjow 600 doſczahnyła, kaž zapíſti wupoſazua!) Hdjž tak něchtu wuzbytkujemy, budže nam móžno, ſnadž w bližšim cžasu něchtu doſcz ſpomožne wudacž a svojim ſobuſtawam pał darmo pał za małe dopłaczenjo dacž.

Pſchi pſchepitupje z jenoho lěta do druhoſo rozomny hōſpodař ſwoje domjace, hōſpodařſe naležnoſćze pſchephtuje a rjaduje, tohodla je tež redakcija „Katholſkoho Poſoła“ za nuzne měla, wo ſwojich domjacych naležnoſćzech jónu poryczeſč. Z tym njech je doſcz.

Bóh pał žohuij tež w nowym lécze naſche ſlabe prócowanjo, zo by plody njeſſlo za powſchitkowne derjemęczo luboſo ſerbſkoho ludu — k čeſczi Bozej!

Budž kchwaleny Žeju Řhylſtus!

W Budyschinje, 1. januara 1885.

Redakcija „Katholſkoho Poſoła“.

W nowym lécze z nowymi mocami za Bacžoński cyrkej.

Schtož je ſo hacž dotal za cyrkej Wutroby Žejuſoweje — tónle žhromadny ſtukf katholſkich Serbow — ſtało, dýrbi ſo z džakom k Bohu, kij wutroby cžewjekow wjedże, kaž rěki wodow, z wjefeloszju witacz a pſchipóznamawacz. Wjac hacž 75,000 markow je hacž dotal za tutón ſtukf Boži ſo ſkadowało, a to, hdjž wat někotrych woſebje nadobnych darow wothladamy, z wjetſha ze ſrénimi abo małymi pſchinioſchkami.

Hdjž pał je nowa cyrkej w tajkej doſtojnnej pſchec ſo pſchihotowała, kaiſaž za nadobny zamysł ſo jeniczych pſchihodžesche — hacž runiž někotryžkuli to wat spocžatka njewočakowaſche — ſu tež w u d a w k i za nju ſo po w y e t ſch i k e a rozmnožile, bôle hacž móžesche ſo wěđecž, hdjž twar ſo zapocža. To je pſchicžina, z kotrejž nahladny pjeniez k zapłaczenju dotalnych trěbnych wudawkow na žane waſhynjo doſahacž nje može. Toho dla tež napismu tutoho naſtawka „W nowym lécze z nowymi mocami za Bacžoński cyrkej.“ Njech bohuspodobnej žhromadnej naležnoſćzi wſchity ſwérni woſtanu, kotsiž běchu jej dotal pſchihileni, njech pał tež prawje wjele nowych pſchecželow za nju ſo dobećz da, tež tajkich, kotsiž ſu dale wat Bacžonja zdalení: Žhromadne ſtuklowanjo mnogich (tež po zdaču ſlabych) wulke wecy dokonja.

Tale próſtwu wo dalsihu podvjeru ſpomožnoho ſtukfa njewobrocja ſo na tých, kotsiž maja w tuthych doſcz cžezkich cžasach hladacž, kaž pſchi wſchej zlutniwoſeſzi ſamii wobſtoja; ně, wona tých naſtupa, kotrejž je Bóh nadobne ſredki do rukow dał, zo bychu je na ſpomožne bohuspodobne wotpoſhlađanjo

nałożeli, hdyž jich sami dowutriebacž njechadža a njeśmědža a džecži abo potřebných pschečzelov nimouj. Hdyž pak mohle so poklady lepje nałożicž hacž po la a za toho, kž z węcznej danju placzi hinity čaſny kapital?

Kraſna cyrkę je někto z wonka cyka wutwarjena a dohotowana, znutſla pak wumolowana a wurunana. A tomu budže dale wscha znutſlowna pschi-prawa trébna: pleſtyr, durje, lawki, wołtarje (wulski a dwaj małaj, jedyn ſwiatej Mariji, druhí ſwiatymai Chyrillej a Methodijej poſwieczenaj), klétki, piſchečeze, čaſnik a někotre mjenſche węch. Za wschitko to so da-li Bóh dobroczerjo hiſcheče namakacž dadža, kaž su někotre węch wopravdże hido zaſtarane.

Tu mamy pschede wſchém na to ſpomnicž, zo je, kaž so powjeda, za zwonu hido zaſtarane. Je-li wěrno, kaž so powjeda, zo je **jedyn** jeniczki dobroczer je daril, dha kóždy widži, kaž nadobny dar to je, pschetož to wſcho zaſwěcze na **8000** markow wuežini. Proſchu, to njeſtu ſta, ale ta wazhny abo tyſach! Zwony drje budža so ſkoro lecz. — Drohote a kraſne wokno wysche wulſkoho wołtarja je jedyn kublet ze ſwojej ſwójbou daril; tež druhé wokna je jedyn nadobny dobroczer hido zaplaćil. — Nad ſtolpami mjez dwémaj wobkuſomaj w cyrkwi je 12 wulſkich medaillonow (2 metraj w pschemerje), do kotrychž budža ſwjeciąta 12 ſwiatych japoſchtołow molowane, kotrež dželo je hido zapocząt. To dwaj woſadnaj duchownaj w Budyschinje daritaj. — Dale ſtej ežaſnik na węžu a dupa poſubjenej; tohorunja pobočny wołtar ſw. Cyrylla a Methodija a drje tež tón ſwiateje Marije. — Węſte ſlubjene ſu drohote a je-li trjeba najrijeſche tam so hodżace ſtacjony. Krónski ſwecznik ſo nadžiſam wot woſobnho knieza doſtač. — Zo je kheluch wobstarany, ſmy w ſwojim čaſu hido wozjewili.

Do rjaneje cyrkwi ſluſcheja węzo tež pschihódne piſchečeze. Taſke niže **6000** markow bycz njemoža. Dokelž je trébne, zo bychu ſo piſchečeze po móžnoſći bórzy ſkazale, proſujmy woſebje za to, zo bychu někotſi dobroczerjo z wjetſhim i darami ſo wobdželicž chyli. Hacž dotal ſtej za nje jena ſwojba 650 m. a druga 300 m. darilej.

Dospołny zapis wſchěch darow, kaž z mjenowanjom dobroczerjom da-li Bóh pozdžiſho ſwojim cžitarjam podam, kaž budže wſcho wažniſche cyrkę a jeje twar naſtupace cžiſcežane.

3 Lujich a Sakskeje.

Z **Budyschina**. We woſadženju duchownskich měſtow ſu ſo tele pschemenjenja ſtale: kniež Franc Čornak pschiidže halo kooperatör (kaplan) do Königsbrajna, na jeho město do Khróſcziec pak halo druhí kaplan kniež Filip Rěžak. Na město knieza Jurija Libſcha, dotalnovo kaplana w Kalbicach, je kniež Miklawſch Biedrich ſtajeny; kniež Libſch pak je ſo do Dreždjan pscheydlil, zo by tam halo kaplan pschi dwórskej cyrkwi a katechet woſebje tež ſtruktoracž mohl za wulſku mnogoſć Šerbow a Čechow, kotrychž wſchěch hromadze je wjac tyſacow w Dreždjanach. Kóždy widži, zo je tute pschejadženjo doſcz wažne, dokelž budže duchownej nuzh ſpomnjenych katholickich woſadnych da-li Bóh po móžnoſći wotpomhane. — Bóh woſradž cžeczenomym kniežim połoſć ſwojoho žohnowanja w cžekim a wažnym powołanju, kaž jich z naj-wutrobniskimi pschečzami piſchewodžam.

Z **Budyschina**, Tež w tutym leczje je woſradženjo za khude džecži a druhich khudych wulſku radoſć pschihotowało. W tačantſkej ſchuli be-

tajke wobradżenjo wutoru 23. decembra a bě lětsa hiszczęze wulkotniſche, dokelž ſo tež tudomne towarzſto žónſtich na nim wobdzęleſche. Srjedž wulkeje ſale ſtojeſche rjany ſchtom zaſweczeńy; dary pač běchu po bližach rozkladzene. Swjedženſku rycz mějeſche kniez direktor Dienſt, ſpěwych a deklamaciſe pſchednoſchowachu džeczi cyłodnowſkeje a poſdnowskeje ſchule pod nawjedowanjom k. wucžerjow Schmiedeck a Krala. Wysche darow na drascze a t. d. pſchedoſta kózde džeczo rjany wojuſhč; tajci dosta lětsa tež schwarna czrjodka khudych žónſtich a k tomu khoſej a cokor wot hižo imjenowanohho towarzſtwia. — W Hajnicach bě wobradženjo Boži džen po nyschporje; bě nadobniſche hacž hdyn předy, dokelž tam kſcheczanska luboſcz hiszczęze wuhaſla nijeje. Někotre woſebje klide džeczi buchu ſkoro cykle z nowa zdraszcene. Besche to tež trébne, dokelž tu druhdy ſwóby pſchiczhnu, kotrež nicžo wjac nimaja hacž to, we czimž ſu. Wobdzelenych bu 58 džeczi. — W katholskej towarzſchi wotbu ſo wobradženſki wjeczor kaž kózde lěto druhi džen hodoſ. Lětsa ſpěwachu pod nawjedowanjom k. wucžerja Almerta ſobuſtawu rjemieſniſkoho towarzſtwia, někotsi ze ſwj. Cäcilinohho towarzſtwia a tſi ſchulske džeczi někotre prawje rjane ſpěwych. Na to běſche kaž hewaſ wulosowanjo hodoſnych darow za ſobuſtawu towarzſtwia a ſkóńczne pſchedadžowanjo rjanohho ſchtona, ſchtož lětsa rjany czíſty wunoshč k ſpomoženju jara wužitnopho towarzſtwia pſchinjeſe.

3 Budyschina. W naſheroj rozſcherjenej woſadže a pſchipokazanych měſtach narodži ſo 64 hólczatkow a 80 holczatkow, kotrež buchu tudy, w Hajnicach, Lubiju abo doma kſcheczene. K tomu je w naſheroj matrikli 6 morworodženych zapisanych. Mjez porodženymi bě 20 njemandželskich, z wjetſcha ſem jenož pſchipokazanych. K ſwiatomu woprawienju je we tudomnymaj chrkwijomaj bylo 6100, a k tomu w Hajnicach hiszczęze 250. Werowanjow bě 15. Pohrjebow bě tudy 74 a na filialnym pohrjebnischem w Mniszechoncu 36. Tſi czela z woſadu buchu druhdze pohrjebane, za to tſi druhe njewoſadne k nam. Wysche morworodženych ſemre 66 džeczi do 14 lět starých, ſchtrijo běchu w starobje wot 14. do 20. lěta, 4 w dwacethy lětach, 6 pſchez 30, 8 pſchez 40, 3 pſchez 50, 6 pſchez 60, 4 pſchez 70, 1 pſchez 80 lět. Wot 34 dorosczenych bě 9 njezenjenych, 12 mandželskich hoſpodarjow, 8 mandželskich hoſpozow, 1 wudowc a 4 wudowy.

M. H.
3 Radworja. W zaúdžentym lěče je ſo w naſheroj woſadže narodžilo 71 džeczatkow: 38 hólczatkow a 33 holczatkow; mjez nimi 3 poro dwojníkow. 18 běſche njemandželskich. 2 ſtej ſo morwej narodžilej. — Wumrjeļo je 61 woſobow: 35 mužliſkich a 26 žónſtich, 38 džeczi a 23 wotroſczenych. 2 ſtaj ſebe ſamaj žiwenjo wzaļoſ. — Pſchipowjedało je ſo 9 porow, z kotrychž bu tudy 7 werowaných. — K Božomu blidu je nehdže 2100 bylo, doma woſtaranych bu 48 woſobow.

3 Rjebjelcziec doſtachym ſzehowacu chrkwiſku rozprawu na lěto 1884: Řeſhczennych bu tu 20 džeczatkow, 11 hólczek, 9 holczatkow; ſemrjeļo je tu 22, 14 dorosczenych, 8 džeczi. Z dorosczenych bě jich 8, kotiž ſu nadobnu starobu ſrjedž 70—85 lět docpeli. — Pſchipowjedanych bu 9, tu werowaných 7 porow. — K ſwj. woprawienju pobu 3234, dotal najwyhſchha liczba za lěto w naſhim božim domje woprawienych, nimale 400 wjac, hacž w zaúdžentym lěče. — Do knižki za naſch wulki woſtař ſym lětsa 349 m. pſchipowacz dał, mjez nimi wotkaſanjo njeboh Hórbanc řekhaty ze Serbſkich Pazlic 150 m. a dar hoſpodarja z Rjebjelcziec 90 m., zbytkne woſtoji z darow na kwasach hromadženych, z woporow pſchi pohrjebach a pſchi ſwj. woſ-

prawjenju. Do knižki 40,310 je so dotal 2287 m. płacząco, którež su z danju hacž do 31. decembra 1884 na 2849 m. 78 p. norostle. — Pod 20. febr. 1884 bu našta farška cyrkja arcybiskupstwej Rajswejeczisheje Wutroby Jezusowej (maczicžna cyrkja je „Maria de Pace“ w Romje) pschijisana a ma wot toho dnia na węczne časny jedyn z tudomnych duchownych prawo, zo pła-ćiwje sobustawh do tutoho archybiskupstwa pschijima. Sobustawstwo poczyna so z tym dnjom, na którež je imięno do tudomneje bratkeje knihi zapisane. Za tych, kž do Rjebejeljezie pschijicž njemóža, wobstarataj zapiski tež k. Vincenc w Klöschtrje a kapłan Scholka w Khrösczicach. Zapisne liščiki su serbske, tola hodža so tež němſke dostacž.

Z Wotrowa. We zaúdženym, z Bożej pomocu zašy dokonjanym lečež bu we naštej farškej cyrkwi 19 džecžatkov (loni 15) křežených, 10 hólčatkov a 9 holčatkov, mjez nimi 1 njemandželske. Dwaj poraj (loni 6) buštaj wérowanaj, 3 poty pschijowiedane. Khowanych bu 13 čélow (loni 14), 7 do-roſčených a 6 džecži. A Božomu blidu su byli 3126 (loni 2871) pči něhdžje 450 duschach we wosadze. — Wunošek pschikazaných cyrkwinich woporow bě sežehowach. Za lyonske towarzstwo k rožscherjenju wéry mjez pohanami abo za bratstwo swj. Franciska Xaverija 162,50 m., za towarzstwo swj. Józefa we Uachenje 43,43 m., za towarzstwo swjatoho rówa we Kölnej 30,17 m., za towarzstwo swj. Bonifacjia 60 m. a za swjatoho Wótca 181,16 m. Hodowny farški wopor bu tež lěša za Baczoński cyrkje wotdżerzaný a bu pči tym nahromadžene 251 m.

3 chłoko swęta.

Němska. W minjentymaj thđenjomaj je po cyłej Němskej žałostna hara kniežila, którež z džela hiscze traże. Wina toho je, zo je němſki sejm wjerchej Bismarckej 20,000 markow kózdrośneje pschilohi za wychschoho zaſtojnika za-powjeł, dokež so jomu (sejmej) dopokazało njeje, zo by tajkohu nowoho zaſtojnika trjeba bylo, a na Bismarckowé słwo same sejm to zwolicž njecha. Węc sama na sebi so dość fnadna zda bycz a Bismark je tež prajil, zo budže sebi hinak pomhacž wędżecž. We wšchech nowinach pał, którež na Bismarckowej stronje stoja, je z toho tajka hara naſtala, hakož by cyłe němſke kejzorstwo w najwjetšim strashe stało, jeližo so spomnjenych 20,000 m. njezwoli. Węc je tola cyłe jednora. Sejm ma wudawki pschepytowacž, zo by spóznal, hacž je żadyn tajki wudawk trébný abo nic; a hdźż so jomu trébnoſcž njedopokaže, dha jón tola zwolicž njemóže a njeſmě. Nětko po cyłej Němskej adresy (pschi-póznanace listy) za Bismarka a joho politiku podpisuju a jomu sczelu. Tatkich piſmow Bismarckej trjeba njeje. Je-li joho politika, joho wjedženjo kejzorstwa prawe a sprawne, dha budže kózdy z tym spolojom bycz móc; dóniz pał joho dla miliony němſkich voddanow w najwjetšej duchownej nuzy žałoscza, którež možt wón ze swojej mocu cyłe lochy zbehnycž, tak dołho w schitke joho po-stajenja nichoty pschipóznač njeſmě, schtóž w tutym zawjerczantym času hiscze rozmornje myſliciž wotwukniž njeje. W tatkich pschipóznanacych listach budže pschec jeno zmyſlenjo tych wopschijate, kotsiž maja z Bismarckowej politiki wuzitk abo kotrež je wón pscheczelnje zmyſleny. Kaf mało je kniežerſtwo měrnym a sprawnym rozmorwienjam pschitupne, je so psched krótkim tež w naſtupanju Polakow pokazało. W němſkim sejmje so namjet staji, zo by pôlska rycž pči sudze so němſkej ryczi porno stajila. Zapóslanc farač

dr. Jazdżewski swój namjet měrnje zastupowasche, tak zo tež pschećzownicy jeho rycz pscipóznawachu, tola knieżeństwo namjet njepriswozimje: „Niecham!” to je jeho słowo, a Windthorst cyłe derje pschispomni: „Polakojo džen su katholscy!” — Bas nowoho kandidata za Hnězno-Boznański arcybiskopski stol jmienuja: tachantskoho propsta Wanjuru w Pelplinje, kiz je hako schulski radziecer sebi minohe zaſlužby nahromadzil. Něka paſ, zo chce knieżeństwo toho a žanohu druhoho, a tola ma po chykwinskim prawje kapitl taſkoho biskopa wuzwolic̄ a Rom wobkruec̄ic̄, nie paſ swětne knieżeństwo jeho postajec̄. — Bismarckej chedža k jeho 70. narodnomu dnjej a 50letnomu zaſtojniskomu jubilejemu w cyłej Němskej čęſtny dar hromadzic̄. — W Lipsku je pola najwyschschego kejzorſtwowoho ſudniſtwa mulki proces pschećzivo anarchiſtam, kotiž chętne kejzora a cyłu kejzorsku swójbu pschi wotkryc̄zu wopomnika nad Niederwaldom moric̄, něko ſkonečeny. Tjjo buchu k ſmierze, dwaj druhzej k dolholētnomu jaſtu wotsudženi.

— Biskop Blum w Limburgu je 30. decembra zemrjeł. Rodzony 1808 bu 1832 měchnik a 1842 hido biskop, hdyz bě krótko psched tym wot romskoho kollegija za doktora pomjenowany był. Dokelž pruske mejske zakonje pscipóznac̄ niemóžeſche a swoje biskopſte zaſtojnystwo po swojim swědomju tež dale wjedźeſche, bu wón 13. junija 1877 wot pruskoho „cyrkwiſtogo ſudnogho dwora” „wotkadzeny”. W jeho diöceſy ani jedyn duchowny mejskim zakonjam ſo podczisnyk njeje, ſchtož je knieżeństwo biskopej woſebje za zło mělo. Tychsamych „pscheſtupjenow” dla kaž biskop Blum běchu tehdom hido wſchityc̄ biskopja hac̄ do ſchtyrojoch (2 měsćeče běſtej njeſwobadzenej) „zwotkadzowan”. 6 lét pschebywaſche biskop Blum w Čechach, hac̄ bu 1883 jomu zaſ mózno, do swojeje diöceſy ſo wrózic̄. To ſo ſta 17. decembra 1883. Tola jeho mocu běchu złamane. Běſte ſtajnje khorowat̄ a dyrbjachu ſuſodni biskopja w dalskich woſadach za njeho ſirmowac̄. Kaf ſwěrnie wſchē winowatoſcje dopielni, ſezęhuje z toho, zo hiſtac̄e lěſta z khoroho ſoža ſtanywschi a na kij ſo zepjerajo ſam za rajchstag wuzwolec̄ džesche! — Biskopſki stol drje paſ ſo tak bórzy zaſ njeſwobadzi?

Italſka. Tudy chedža nowy zakon założic̄, pſchez kotryž maja ſo mandželſtwa zaſ rozwijazowac̄.

Belgiska. Zjenoczenjo wſchē liberalnych tutohō kraja je zaſ rozwadnylo.

Jendželska. Syn protestantskoho biskopa w Rochester je do katholſkej cyrkwi pſcheſtupil. — W Londonie ſu anarchiſtojo woſluk wulſkoho londonſkoho moſta z dynamitom rozſteli! Tež w Awſtriji cžile bjezbóžnic̄ zaſ z nowa zaſkadzaja — a tola wſchudze katholſku cyrkę, kotraž mohla jim najlepje napſtęc̄o ſtutkowac̄, pſchećzehaja abo jeje ſtutkowanju hac̄a.

Tež **Portugalska** knieżeństwo poczyna pſchećzivo katholſkej cyrkwi wuſtupowac̄. Bamžowy list pſchećzivo ſwobodnym mulerjam njechaſche dac̄ wozjewic̄, a hdyz ſu biskopja najebac̄ to je cžitac̄ dali, chce knieżeństwo zaſu wudac̄, kiz by ſebi žadał, zo dyrbja ſo bamžowe listy koždy raz předny knieżeństwu pſchedpoſtožic̄ předy hac̄ ſo wozjewjeja. Tola drje tam to tak ſpěchnie njeponíze.

S̄paniſka. Zańdżeny tydženj je w provincomaj Granadze a Maladzy strachne ſemierzenjo bylo, pschi kotrymž je 266 čłowjekow wo ſiwnienjo pſchischlo. Wjetſchi džel města Alhama je zapuſczeny. Kraſna katedrala (biskopſka cyrk) w Sevilli je wobschłodzena.

Wschelcizm.

* (Nějšto za nowe lěto.) Stara stawizna nam sledowace powieda. Jedyn król běsje złostnika, kij bě jeho cjezech rozhněwał, popadnycz dał. Tola złostnik žeaneje żelnoſcze njepokazowatce. Tohođla jeho król za někotre powjazy pschiwazanoho wysche hhubokoho bjezdna powiśnycz da a poruczi, zo ma so jedyn powjaz po druhim pscherēzowacż a kóždy raz złostnik z nowa so praschecż, hacż chce swój njeskutk wobżelnoſcicż a pokutu cžinież. Gelizo to slubi, maja jeho puszczejicż. Tola zaſlepjeny złostnik wosta we swojej njepotuſoczi zaſafku, a hdyž bě poſledni powjaz pscherēzneny, padże do hhubiny. — Król je Bóh, złostnik sy ty. Też ty wiłach nad njeſmérnej hhubinu: nad smjerczu a węcznym zahubjeniom, a jeno Boża smilnoſcž cže hischče džerži. Powjazy, fotrež jedyn po druhim so rozrēzują, su dny, tydzenie, měsacy a lěta, fotrež cdi Bóh i pokucze wostaja. Kaf wjele je jich hido pscherēznenych a felfo ma hischče ſo pscherēzowacż? Je-li poſledni pscherēzneny — a ty zapanjeſch do węcznoſcze, z fotrejež žeane wjac̄ wumozjenjo njeje, a fotraž budže njeſmérne njebozowna, sy-li tudy cjaſ pokutu ſebi pscherēzaſał. Bóh wě, hacż zaſ nowe lěto docžaſaſ!

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 1—16. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. cap. cantor Pětr Šolta, farař Michał Hórnik, direktor Józef Dienst, kaplan Jakub Skala, katechet Jurij Kummer, registrator Jurij Banda, zwórk Franc Jaenich, Jan Nowak za dwaj exemplaraj, Jan Koplanski, Mikławš Šrama, Jurij Jakuba, Mikławš Młóuk, Wórša Wobzyna, Jan Bětka, 17. farař Mikławš Smola w Nježbelcicach, 18. kaplan Filip Rězak w Khróscicach, 19. frater Pankrac Grawš, kapucin w Brně, 20. Michał Charles Henč w Seignottes de Maiche w Francózskej, 21. piware Jakub Nowak w Brunjowje, 22. Marija Rjebišowa z Baćonja, 23. Wórša Polanowa z Mnišonca, 24. Franc Gábler ze Zajdowa, 25. Jakub Kummer z Delních Sulsec, 26. Michał Rječka z Małych Bobole, 27. Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa, 28. Jan Młónik z Čemjeric, 29. Jan Krasa z Bělsec, 30. Jan Dučman z Bozankec, 31. Pětr Bulank z Hórkow, 32. Khata Rólic w Dreždānach.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 462. Marija Henčec ze Šunowa, 463. Michał Kućank z Koslowa, 464. Mikławš Lebza z Nowoslic, 465. kaplan Franc Čornak z Khróscic, 466. Jan Čorlich ze Zdžerje, 467. Pětr Bulank z Hórkow, 468. 469. z Różanta: Mikławš Suchi, Haniža Bětnarjowa, 470. Michał Lipič ze Sernjan, 471. Michał Manjok z Pěškec (bě ze zmólkou na 1883 kwitowane), 472. 473. z Noweje Wjeski: Jan Klimant, Haniža Dornikowa, 474. Jurij Pječek z Worklec, 475—481. z Khróscie: kaplan Jakub Šolta, Mikławš Besser, Michał Śwejda, Michał Kokla, Madlena Wiznarjowa, Michał Kislink, Marija Křižanowa, 482. Michał Šiman ze Smječkēc, 483. Mikławš Wjenk z Nowodwora, 484. Jakub Cumpjela z Kašec, 485—488. z Wotrowa: August Richter, Haniža Pječyna, Jakub Čemjera, Mikławš Čornak, 489. Mikławš Cyž z Kanec, 490. Pětr Bräuer z Ralbic, 491. Jan Mark z Wutočic, 492—494. ze Serbskich Pazlic: Jakub Šolta, Michał Bělk, Jurij Šimank, 495. 496. z Pěškec: Michał Leman, Wórša Kubicec, hospoza na knježim dworje, 498. Haniža Kitlowa z Němskich Pazlic.

Na lěto 1883 doplačichu: kk. 564. Marija Henčec ze Šunowa, 565. Haniža Bětnarjowa z Różanta, 566. Haniža Biesoltowa z Worklec.

Zemřetaj sobustawaj: Khata Brézanowa w Konjecach a Pětr Beňš w Sernjanach. R. i. p.

Dobrowólne dary za towařstwo: Joho Miłosé najdostojniši knjez biskop tachant dr. Bernert 10 m., kk. c. c. senior Kućank 2 m., c. c. cantor Šolta 1 m. 50 p., farař Smola 1 m. 50 p., direktor Dienst 50 p., katechet Kummer 50 p., kaplan Rězak 50 p., Wórša Wobzyna 50 p., M. Rječka z Mał. Bobole 50 p., frater Pankrac z Brna 50 p., J. M. z Č. 25 p., J. Krasa z Bělsec 50 p., J. Koplanski z Budyšina 50 p., M. M. z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 75,142 m. 76 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: služowna holca k česci jandželej pěstnej 1 m., z Hórkow k česci Wutr. Jězus. za Bože žohnowanjo 1 m., přez k. kaplana Sołtu: njemjenowana 3 m., z Časec 1 m., njemjenowana z Hórkow 2 m., ze Smječkec 2 m., njemjenowana z Worklec 1 m. 50 p., jena za zbožnu smjeré 4 m., za tři khude duše 6 m., Jakub Smola z Khróscic 10 m., njemjenowana z Kh. 2 m., wot redaktora za khorhoje privatnych procesionow nahromadzene a wot kantora za Baćoński cyrkej wostupjene 3 m. 75 p., Memento mori! N. Z. 2 m., njemjenow. z Khróscanskeje wosady 1 m., njemjenowany z. Budyšina 3 m., njemjenowana za wotemrětých dobročerjow (k nowym khankam) 9 m., M. H. 2 m., M. H. z Khelna: „Jězusowa wutroba smil so nad khudymi dušemi!“ 2 m., **hodowny wopor z Wotrowa 251 m.**, njemjen. z Wotrowa 11 m., njemjen. z Kanec 50 m.

K Božomu džésću: jedyn čeladnik (druhi dar) 50 m., njemjenowana z Wučekc 30 m., P. N. ze Šunowa (Najswj. Wutroba Jězusowa smil so nadem mnul!) 1 m., M. J. z ralbičanskeje wosady 5 m., M. M. z Ralbic 6 m., H. B. z Ralbic 3 m., Jurij Šimank z Pěskc 3 m., J. M. z Cemjeric 3 m., swójba z Džěžnikec 2 m., hodowne towarzstwo we Wotrowje 1 m., N. N. z Małych Bobole 2 m. 50 p., njemjenowany ze słowami: „Lube Jězusdžěćatko, wobradź nam, štož je nam na čele a duši trěbne!“ 12 m., P. T. N. z Rózanta 9 m., „Najswjećisa Wutroba, smil so nad nimi!“ 1 m., J. S. z Budyšina (najswjećisej Wutrobie lubjeny dar za pjate lěto) 25 m., M. D. 5 m., S. 20 m., Handrij Jurij Kral z Małsec 50 m.

Hromadze: 75,739 m. 51 p.

Njech lube Jězusdžěćatko wšem swojim dobročerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8607 m. — Dale su woprowali: njemjenowana 3 m., k Božomu džésću: swójba z Džěžnikec 2 m., N. N. z Małych Bobole 2 m. 50 p.
Hromadze: 8614 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

We wšichčeh expedičijsach „A. B.“ je za 25 p. na pſchedań:

Šrajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1885.

Knježja expeditorojo a druži, kotsiž maja „Šrajan“ na pſchedań, su: w Khróscicach: kaplan Scholka, pſchekupc Hórník-Domanja; w Wotrowje: farař Herrmann; w Klöschtrje Marijnej Hwězdž: P. Vincenc; w Pancžicach: pſchekupc Bjarsch; w Rěbjelcžicach: pſchekupc Kubasch; w Worklečach: pſchekupc Rjelka (Hórník); w Róžencje: pſchekupc Glawsch; w Ralbicach: kaplan Libšč a pſchekupc Weclich; w Radworju: administrator Bart; w Budyšchinje: redaktor „A. Poſola“ a zwóńk Jāních; w Kulowje: kaplan Nowak, knihicžiſčejer Neitsch a pſchekupc Ernst Wels.

Zařízeny týdženj je serbska žona w Budyšchinje na hrodowej hafy najſterje duch wot pječkarja Oſwalda hač ſt wojnarjej Haſchi modleřiske staré „Radwořiske bratske knihi“ zhubila, a proſy, zo by, ſchtóž je te same namakał, je w redačiji Katholſkoho Poſola (polu kaplana Škale) wotedacž chęſ.

Cjiliček Smolerjec knihicžiſčejenje w macižným domje w Budyšchinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Studowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

17. januara 1885.

Lětnik 23.

Zemjerženjo w Schpaniskej.

Wuske a straschnie njezboža, domapytanja Bože, su minjene poslednje lěta pschinjeske; lědma je nowe lěto so zapocžalo — a hižo pschikhadžea nam zaš struchle powjeseże: tón króč z najrjenskich krajinow Schpaniskeje. Poslednje dny minjenoho a prěnje dny nowoho lěta bu cyła krajina Andalusija (džel Schpaniskeje, kžiž najdale k połdnju leži) na wjele razow ze straschnymi podzeniskimi storkami a zemjerženjom domapytana, kotrež su njejměrnū škodou nacziniłe a njewobsahnitu zrudobu do žohnowanoho kraja a na jeho wobydlerjow póstale. Zda so, zo furowe domapytanjo hišće slóněžene njeje.

Hacž dotal su wobshérne a wěste powjeseże wo njezbožu jeno sporje hacž k nam doschle; zo pak je tute njejměrne, móžemy z toho sudžicž, že depescha z Madrida domapytanjo w Andalusiji ze zatraſchnym podeňženjom w Krakatoa (w Sunda-drožy w Aſiji, wo kotrymž loni piſachmý) pschirunawa a licžbu morwych we wobemaj provincomaj Granadze a Maladžy na 10,000 staja! Cyłe wsy a města su zničene; wobydlerjo, kotriž su sunjerci wucžekli, běduža zadwelujo po polach wokoło, a je za nich cžim zrudniſcho, dokelž je tam wjedro jara hrozne a zymne, a we swojej nužy wbožy ludžo spěchneje pomoch dosahnych njezboža. Druhe krajiny, kotrež buchu ze zemjerženjom pschelutowane, su z wulkim ſněhom domapytane. Tak wosta tam železniſki čzah z tſjomi maſchinami w ſněžy tčzacy.

Wjac hacž 50 wsow a městow su nětko jeno rozpadanki, a tač wjele je wěste, zo je tam pschěz 2000 čłowiekow wo živjenjo pschischko! — Wobydlerjo, z wjetšha bohabojazny a pobožny lud, taž mjenje bôle hišćež wšchitcy Schpaničenjo, widža w tutych zatraſchnych domapytanjach khostach a warnowach porſt Boži, z cžrjódami khwataja — swětne wýšchnoſeže w předu —

do cyrkijow a k hñadownym swjeczatam, zo bychu na zañupnu proñtu swojich swjatych patronow wot Boha pomoc a wumozjenjo ze straschnoho horja sebi wuproshli.

Nowisze powjeszje z czejczy domapytaneje provincy Andalusije su jara zrudne. Słowne mesto Granada njeje telfo czerpje; czim surowisze su zapusczenja w jednotliwych krajinach horow, Sierra Nevada mienowanych, a pschi morju. Ze tam tojszto schwablowych kuzolow, a te na dobo zastachu bezejc, hdzj prêne storki, runje Bozi dzeñ, pschinidzechu. Nekto zas beza, kaž przedy. Srzedzizna zemjerzenja zda so bycz mesto Alhama, wuwołane kupjeli z 12,000 wobydlerjemi. Wo tutym mescze a joho zapusczenych khezach pisa dopisowat wulskich londonskich nowinow, kiz je z deputaciju kniegerstwa na zrudne mestno njezboža so podal a hubjenstwo ze swojimaj woczomaj widzak: Pucz wjedzisze najpriedy pschez pustu horatu krajinu; z kózdomo boka drohi stojachu domy najeñtow, nekto jeno hiszpe rozpadanki. Chla droha be połna czechach, kotsz peshi abo na wóslach a wozach z kuskom swojich drabow a nadobow z mesta straschnie katastrofy precz khwatachu. Besche tak, halož bychu wschitich wobydlerjo psched njepscheczelstiu wojskom czechali. W mescze Alhama je ze 1757 domow sedma 200 hiszpe tojskich, zo mója k muzy so wuporiedzec; wsche druhe su zasypnijene abo tak rozpuskane, zo dyrbja so wottorhac. Wiecz cyrkijow, klóshtry, kasino, radna kheza, wscho je zapusczena, wscho je jena wulka sep kamienjom, z fotrejz hrozna wón wot zasypanych czelow stupa. Wosym tysac czelowiekow bydlili pod holym njebjom, druzy, kotsz žiwienjo zdzerzachu, su czechli. Brachuje wscho, tež najnuznišcha cyroba. Hdzj chyjische gouverneur (namestnik) pschez most do mesta, warnowachu joho, zo njedyrbi do mesta, zo wo žiwienjo dze mjez rozpadankami khodzic, dokelz podzemiske storki hiszpe njezu pschetale, a z murjom stajnje kruchi padaja. Won, pak dzesche dale a druzy joho scéhadowachu. Napohlad besche zatraschny. Zane kanony njemohle wscho tak zapuscic, kaž tudy widzachu: wschudzom jeno sepje, hdzj bechu priedy kheze stale! Sta ludzi tam po nich wokolo bludzachu za swojim zamozjenjom hladajo abo row swojich najbližszych pytajo. Wschudze wolačhu za khlebom. Wokazachu jim tam mesto, hdzj be so strona cykleje drohi, kiz po horec wjedzisze, powalała: na 80 khezow. Te bechu na dobo pantyle, po horec so kulało na drugi bok drohi prasnyle, wscho spowalała a sta ludzi a skotu po hrjebale. Na hłownym torhosczeju kshezijachu městnych dzeczatka, fotrez bechu so po njezbožu narodzile. — Wyshnosce spózna, zo je nuzne ludzi do drugich mestow pschewiesc, herwak mohle straschnie khorosze tam wudviricz. Też mienja, zo drje so mesto tam njebudze wjac twaric hodzec, hdzj je dotal stafo, ale na napschecnej horec.

W Maladzy je 227 domow spowalañych; najbole pak su schkodowali wobydlerjo malych mestaczekow a wsow, cžile wbozy su skoro wschitich wo wscho pschischli. W Albunuele wotewri so zemja a tamnischa cyrkej so pschepadze, tak zo je jeno kónc wieže (tórma) hiszpe ze zemje widzec.

Zemjerzenjo, fotrez tamne lëto kupa Ischia domapytasche, njezboži so z tutym njezmernje wjetshim ani pschirunac. Tam besche njezbožo na mały džel kraja wobmierzowane, kupa leži blizko pschi wulki mescze Neapli, z fotrohož možesche hnydom a lohcy pomoc so dowiesc. Tudy w Schpaniskej pak su zaniesene rozpjerschene wsy najbole domapytane a pomoc so jim jeno jara czejczy hodzi pschiniesc. Nadzijamaj so tohodla, zo drje budža po cyklej Europje za njezbožownych darh składowac, hdzj su jim biez wschoho pschirunanja

nužniſche, hac̄ w swoim času za Ischiiu. — Swjaty wótc je zhońiwschi wulke njezbožo hrýdom 40,000 frankow czežch domapytanym na pomoc pôštał.

Najstrashnische domapytanjo.

Žane podenúdenjo w cykle stwórbje čłowjekie jeho slabosć a njemoc bôle i spóznaczu njeſchinieje dyžli zemjerzenjo. Psched woherjom može so čłowjek zakitac̄ a w najwjetſchej nužy tola čzelnac̄, tež wodowy strach, hac̄runiž wjetſchi dyžli wohenjowy, može čłowjek wotwobrocic̄, tak abo hinał psched nim so zakitac̄, wo pomoc wołac̄. Hdyž pak zemja, na kotrejž stojimy, so hibac̄ poczina abo so wotewrja a wscho, schtož na njej je, požrječ hrozy: potom nima čłowjek druheje pomocy, hac̄ do Božeje wole so poruczic̄ a scžerpnje pschijec̄, schtož na njoho so dopuszczi. My drje sebi tajke njezbožo dosc̄ pschedstajic̄ njemózemh, dokełz Bohu džakowanu žanoho wjetſchoho zhibanja swojeje zemje ze samsnoho nazhonenja njeznamy. Ale myslic̄ sebi miózemh, tak njeurjeknuta hrózba dyrbi wszech napadnac̄, hdyž za nekotre wokomiku so wscho pod nohomaj hibac̄ poczina, wscho so powrócza a pschi podzeniſkim hrimocze a zaňadzenju wszech elementow wschitch, młodži a starí, wo pomoc wołaja, kotrež može jeno Boh posłic̄, hdyž swóiba z džiwim czetanjom swój dom wopuszcza, kž može w bližšich wokomiku hido jich row byež, a won na pola běži, hdžez jich z najmjeniſcha žane padace kheže pohrjebac̄ njemóža!

Wschelako su wuczeni so prćowali, na stac̄o a pschicžinu zemjerzenja wuswetlic̄; cyle wête so wo tym hischeze nicžo njewe, kaž so tež čłowjek pschedzivo nim ženie njebudže dospołnje zakitac̄ moc. Z wjetſcha je tak wukladuja, zo je znutſkowne nasheje zemje běžite, žehliwe, kaž zechkrjene železo; z hibanjom tutoho žehliwoho morja wosredz nasheje zemje zhibia so tež skora, to rěka zwierch zemje, na kotrejž smy živi.

Zređla tajke dospołne zapusczenjo wscheje čłowjeczeje próch bjez warnowach znamienjow zaſtupuje. Najbóle domjace zwérjata z wulkiem njemeroem a ze ſkiwenjom so bližace njezbožo wozjemjeja. Podzeniſki hrimot je hischeze bliże woznamienja. Tola moža tajke znamienja tež molic̄; wobydlerjo mjeniſchoho mesta w Ekuadorje (w Americh) buchu měsacy dolho z hrózbnym podzeniſkim hoſkom traſcheni, ani zo zemjerzenjo scžehowasche, a zatschafenjo w Lissabonje, wo kotrejž so hischeze wjac spomni, zaſtupi bjez wszech znamienjow. Tež nahle a hluoke ſpanjenjo barometra ("ſchlench"), z wulkiem wichorom a njeviedrom ſcžehowane, je znamjo hrožacoho njezboža.

Pſchi zemjerzenju so zwierch zemje hiba kaž žolimy wody, pódla tež ſylne ſtoki zemju zatſchasuja; nahle ſpanjenja zemje, kaž w Albaniile, pak su z wjetſcha na mjeniſchu mestnoſc̄ wobmjezowane; jich pschicžina je, zo je ſpody zwierſhneje zemje prózdny rum. Zapusczenjo, kotrež ſylne zemjerzenjo načini, njemože so weric̄, hdyž so njewidži. We wokomiku su kheže, haj cyle mesta jena ſep, pod kotrejž su ludžo a ſkót pohrjebani, schtomu so z korenjenimi zwitorhoja abo na pol rozkoc̄a, ſkaly so z horow wotdrjebja a do hluiby panu wscho pobijo a pohrjebajo, rěti so w swoim běhu zadžerža a cyle nowe rečniſchežo tworja, často cyle krajiny powodžeo, morjo wot brjohow nahle daloko wotſupi a po kluwili so ze ſurowej mocu wróci a namórfi kraj powodži, kódže daloko do kraja nitscžiſhowschi.

Wulke zemjerzenja wſchelakich časow su winy dosc̄ za hrózbu a bojoſc̄ psched tuthm mócnym ſpowrōczeniom. W lécze 17. po Khrystuſowym narodze

bu 13 wulskich mestow w Syriskej w jenej nocy ze zemjerzenjom zniczonych. Přeszez wulke zemjerzenjo w lécze 1693 bu město Katania a 49 druhich mestow a wšow zapusczenych, 60,000 człowiekow morjenych. W Italiskej su z cyha husezischo najzatraschnische zemjerzenja meli; tež z wonka Europy su tajke jara wjele woporow žadale, wosebje w Americh, w Bataviji, Chilli, Algieru a Ekuadorje. Poslednje najhórsche zemjerzenjo w tutym kraju, 16. augusta 1868, zniczí za krótku chwilu 15 minutow 40,000 człowiekow. Njemuprajicze struchle a hrózne bě sylné zemjerzenjo w Lissabonje, 1. novembra 1755, kotrež tute ležejace hlowne město Portugalskeje do kopich rozpadankow pſchewobroczi, 60,000 człowiekow mori a 570 milionow toleri schkody naczní. Přehi tym samym zemjerzenju žhubi so w afrijskej pusczinie njedaloko Marokka rjana wulka vasa (plodna kupa w schérokej pusczinie); wona pſchepadny so w hlubinje, kiz nahle so wotewriwski zas so zamkný taž khlama džinwoho zwérjecza. Za jedyn wokomik so tam 10,000 człowiekow ze swojimi stadlami w hlubinje žhubi.

Wulke a mócene su tute třšasenja zemje w swoim zahubjachym stukturowanju; mócnje a hordoznje pak tež z nimi a we nich ryczi Boža majestoscž a wichohomoc, katraž najmijenische a najwjetstche wiedze a zdobnje rjaduje.

Někotre kraje a džele zemje drje su tajkim domapytanjam bóle hacž druhe wustajene, wosebje te, kdež su ſapaki (wohén ſapace horj). Tola žadyn džel zemje pſched nimi cyle wěcze zakitany ujeje, dofelž wſchudže pod zemju pluny we wulkej mnogoſci tak rjec ſpja, a ſchtó wě, tak dolho naſ na poſoj woſtaja? Tola ſo dopominamý na ſlawny kérliſch, kotrež je pſched týſac létami ſwiaty Notker baſnił, a kotrež w ſředznym weku wojovarjo, hdyz pſchecíwo njewěriwym do bitwy ezechnzechu, často ſpěvachu: Media vita in morte sumus: „Woſrjedž živjenja w ſmjerči ſmý!”

Jow je dobro bycz.

Něhdyn khodžesche zly duch po ſwěcze, ſebi měrny bleczk phtajo, hdžej by ſtojnje zwostacz mohł. Tak ſo rozhlađujo pſchitidze na kralovſki dwór; vidžesche tu hordofscž, zawiſež a wſchelake druhe njepoczinki bjez wſchoho zadžentka knejziež; to ſo jomu lubjesche a wón ſebi wotmyſli, zo chce tudy woſtacz. Tola wjefelo bě krótké: žhoni bórzy, zo kral poccziwoſcž a sprawnoſez lubuje, Bohu tomu ſenjezej wſchu čeſcž dawa, pilnje na božu mſchu khodži, haj, tež pſchitazane pōtnie dny džerži. Rozklubjeny džesche djaboł zaſy ſwojoho pucza a poda ſo na wulke bohate wifí; tam naděnidze nahramnoſcž, jebanſtwo a wſchitke mózne njekhmanſtwo; tuž ménijesche, zo tu mér a wotpočink namaka, bu pak zaſy ziebaný. Bohacíj pſchekupch dawachu khudym bohatu jaſmožnu, zly duch pak njeje pſcheczel tſchecžanſteje miſoſeze. „Tola tež woſtacz njemožu”, ſwarjeſtche rozhněwaný; „pónidu k mlynekom poſladacz, kaž zo je tam bleczk za minje. W mlynje je husto neprawda doma a mlynski tež tam a ſem radž ſudži wobfranje.“ Z bohoſcžu pak zaſy ſpózna, zo tež jow woſtacz njemožo: mlyník bě bohobojažny człowiek, kiz na božę ſlužby džeržesche a čert hlađaſche, hdže je čeſla džeru woſtajil, hdyz mlyníkach wječor poczachu rózarije ſpěwacz. Brudný džesche dale a pſchitidze ſkoncžnje na rejuwansku lubju. Tola namaka týſac wěcow, kiz człowiecžu wutrobu zavjeduja a wſchomu złomu durje wotwjeruja — ale niežo, ſchtóz na Boha, joho lažnje, na zbožo njeſmertneje dusche dopomina. „Jow je dobro bycz, jow chcu woſtacz!“ zaſoła djaboł wjeſele a wón tam hacž do džensniſchoho dnja pſchebýwa a ma swoje wjefelo, hdyz ſu reje derje wopytane. Čjert ſo ſmjeje — ſwiaty jandžel pěſton pak plaeže!

Serbske holch! wuziwaćeje rozom, zwieselcze w nowym lęcze swjatoho jandžela z tym, zo złoho njeprzecjela tak husto zrudźicze, hacž su reje. Ma smiertnym ſožu was to facž njebudže.

—a.

Nižnjačanska wulkomyſlnoscj.

I.

Pſched wjac hacž 200 lětami běſchtaj w Hornjej Rakuskej dwaj bratraj žitwaj, Richard a Eduard, kotařž wo prawdze po bratrowſku ze ſobu ménjeſchtaj, haj z najhorcyſchej luboſežu ſo lubowaſchtaj. Bohabojazna a pobožna macž bě jej u hiſcheze mrějo žohnowala, a z najnadobniſchimi pſherczami za njeju be nan hižo ze ſweta ſchoł, hdyž bratraj hiſcheze halo hólečkaj na hradowym dworje a w zahrodze ſebi hrajkaschtaj. Wonaj tehdom hiſcheze njerozemjeſchtaj, ſchto a kelsko ſtaj žhubilko a ſchto to rěka: ſyrota bycž. Nanowe ſublo, kiz bě jimaž namrečo, bě krafne zemjanſke ſydko pſčaj wulkej rěcy Donawje. Te běſche zaſtaraczerzej dowěrjene, kiz pak po ſwedomju njehoſpodarjeſche, ale ſublo ſyrotow lohkomyslnej brójeſche. Tak bě ſo ſtało, zo hdyž běſchtaj bratraj wotroſtoj, bě rjane wótne ſublo z wulkim doſhom naſažene!

Zadyn džin tohodla, zo Richard, staršchi bratr, staroſeže połny jenožo dnja we ſwojim hródze ſedžo z wyſočich woknów zrudnje dele hlaſaſche do khlodnych zmohow wulkeje rěki, kotrež do ſkalny ſtorckachu, na kotrejž hród ſtojeſche. Rjamy, zróstny młodženc bě ſwoju hlowu na ruku zeprěl. Staroſciwiſe ſpominac̄he na pſchichod, ſchto z njeju z bratrom drje budže, zo drje budžetaj pſchedoženaj a woſhudnenaj zemjanſkaj, kotrejuž ničto ſedžbu nima, wo kotrejuž ſo ničto njeſtara.

Tu zaſtupi mlódschi bratr Eduard a wuhlada ſwojego bratra zrudnoho. To jomu bližko džeſche. Njemožesche ſwojego bratra zrudnoho widžecž, dokelž bě tón tak hižo k cježkum myſlam naſhilem. Synh ſo tohodla k njomu a ze ſwojim ſwérnym wóczkem jomu tak nutrnije do wocžow hlaſaſche, zo bu Richard hacž do ſylzow hnuth.

„Schto ezi je, luby bratſe?“ wopraſcha ſo Eduard z tamnej ſwérnej staroſciwiſežu, kotařž hnydom wutrobu dobywa. „Schto eže tak tyſchi a ſtara?“ — „O bratſe“, rjeſny Richard ſwojego bratra wobjimajo, „moj ſmój žhubjenaj!“

„Schto je to do pſcheważnych ryeži“, wotmołwi naſtróžany Eduard, „ſchtó chyž tola hnydom zadwelowacž? Znaju twoju staroſež, kiz tebi na wutrobu tlocži; tola ſpokoj ſo. Njeſmoj hacž dotala zbožownaj byloj? Tež dale namaj ničo njebudže brachowacž; toho ſym ſebi wěſty.“ — „Bratſe, ty ſebi njeſliſtih na pſchichod,“ praji Richard zrudnje, „ja njemožu wſhjito tak dobromyſlnej pſchijecž.“

Tola Eduard njeſtomolwi. Hlaſaſche na Richarda, kiz bě eyle zblědnjeny; tamnu mlódnu čerwjenoscž, kotařž hewak poccziwoſcz debi, bě z joho rjanoho woblicja staroſež wotehnała. Po khwili rjeſny Eduard: „Bratſe, praj mi z prawdu, ty ſy mi něſkto potajil. Ty wjac z prawdu ze mnú njeſeníſch, kaž předy.“

„Schto ſebi myſliſch wo mni, Eduardo!“ znapschecžiwi Richard, a jojo hlos tſhepotasche, „kaž ſy mje ty pſchesudžil! Ně, ja z prawdu ménju.“ — „Nie eyle kaž by vyrbať“, poſkrocžowaſche Eduard ſčerpije, „moj Richard je

z někotroho časa so jara pschemeníš a je myslath. Wěm, zo je twoja wutroba hžo wuzpolila — — —

„Bratse, tajkele slowo!“ so postróžiwschi Richard zawała, „z wotkel masch tola tajkele ryeze?!”

„Spotoj ſo, mój pſchecželo, nječinju tebi žaných porokow. Twoja wutroba je derje wuzpolila, a Bože žohnowanjo njech ſčehuje zwiaſł, kž ſy z Hanžu zwiazaš. Ta wſchitko wěm; kóžda twoja krocžalka je mi znata, a tebi tež tohodla njeporokuju, zo mi swoje potajnſtvo dowérik njeſhy.“

„O hdý běch cži tola wſcho prajit“, zawała bołotne Richard, „njebeſche ze mni tak daloto pſchischi!“ — „Ty potajne ryezíš, njemóžu twojich čemnych slowow dorozemicž“, wotmołwi Eduard a pſchimy bratra za ruku. „Ryez jaſniſho!“

Tu stany Richard a wočini khamor, w kótrymž wjele piſmow a liſežinow ležesche. Tute wuzahnywschi cžiſny je na blido a džesche k wotnej, z kótrymž kaž předy staroſčiſe do krasneje krajinu hladasche, kž w najrjenſchej naletnej pſchce kčezesche.

„Nětko budžesč mi rozemicž“, pocža Richard zas k blidu ſo wróžiwschi, „čzohdla budžemoj njebožownaj. Naju cykle kublo je pſchedołzene. Je dža nauj njeboh nan tak hubjeny hospodař bycž moħl? Abo je nauj zaſtaraczér njeſcizomny ſlēpe?“

„Žaných porokow, mój bratſe“, proſchęſche Eduard, „wěc wſchak nětko jónu tak ſo ma a wona móže ſo hiſcze wobrocžicž.“ — „Wobrocžicž?“ zawała Richard njeſcizernje a njevěriwje ſo poſměwkowasche.

„Kaž ſo z namiſ woprawdže ma, mi njeje potajne“, ryezefche Eduard cykle měrnje dale, „žhonich to wežora w hrodže naſchoho ſujoda, wot twojeje Hanže, kotoruž z chlej wutrobu čeſcžuju. Wonam wſho wě, ale wſho to jeje luboſć k tebi njeje pomjeniſchi. Wonam je nadobna a wulkomyſlna. Tohodla dyrbimy tež wopor pſchinjeſč. Ty by zbožowny był z Hanžu, a žel by mi bylo, njebyli ju moħl do hrobu naſchich předowníkow dowjeſč. Starszej hladataj na pjenjezy — žadataj wulke kublo. Wostajmoj jeju w tuthy pſcheduſdach!“ — „To prajiwſhi ſumy papjery wot ſo a cžiſny je na ſtólc. „Cžiſn starý praſſot zas do khamora“, praji Richard, „a ſyn ſo ke mni. Mam tebi wažny zamýſl wozjewicž.“ — Richard radu poſluchasche a ſyn ſo k ſwojemu bratrej.

„Bratſe“, pocža tutón, „počzinam w hrodže zbytku bycž, a myſlu kruče na to, zo chcu ſo dželicž. Schto ma moje młode žiwenjo w tuthy murjach hincž? Wſchědne wobſtaranja tudy horjela mje njeſpoſojeja. Póndu do wojska, zo bych Bohu a wotčinje ſlužil. Moja ruka je ſylna, a mój mječ ſwojoho muža nadenidže. Turka je ſo zas do kraja walit, je hrody wurubił a z jich wobydlerjow robocžanow ſežinil; cyka Wuherſka žaruje, a lud je we wulkim straſche živý. Mój lejzor woła; ja chcu joho hłos poſluchacž. Na čeſtnym polu chcu ſwoje dalshe žiwenjo zaſtaracz, wſho paſ, ſchtož moħl ſebi ja z móćowſkoho kubla žadać, njech je twoje — z luboſće k tebi, mój bratſe! Potom móžeſč wěſče wo Hanžu proſhez a ju doſtanjeſč. Potom masch ſo wjeſelič a naſch dom k čeſeſci pſchinjeſč. Bóh cži wobradz měr a wjeſoloſcz! Zutte hžo póndu z hrobu. Daj mi cžahnyč! Mój kón je hžo zefedlamy! Wſho je hotowe. A jeli ſo ranjeny abo bědný z bitviſča wróžu, potom mi poſpchej měſtno we ſwojim hrodže, a jeli wumru, potom cžiſche poplaťaſ pſche ſwojoho zhubjenoho bratra a ſpominaj na njoho w modlitwach.“

Eduard stanę. „Joho mutroba bě hnuta a hłos tchèpotaſche.

„O bratse, ſchto ſym ja!“ zwoła Richard a wobjemujo Eduarda koſchesche joho zaczerwienjenie lica, „tónle wopor chcesh mi pſchinjeſcz? O toho pſchi-jeſz njemóžu!“

„Ty dyrbischi“, znapſcheczimi Eduard, „twoje zbožo ſebi to žada a ja ſchu tak mécz. Wém, zo budžesč zbožowny a tale myſlīcžka budže mie w živjenju tróſchtowacž, hdvž budu zdaleny. Ža niežo njecham; ſam pač ſchu ſwoje zbožo wonka w czubje pytačz. Moje kublo njech je twoje a twojeje Hańzine; rad je waju zbožu wopriju.“

„Radobny bratſe!“ praji Richard a ſylzy ſo jomu kulaču po licach. „Bóh mie zdžerži“, wotmołwi Eduard číſche a wopuſczeſi iſtwu.

Hdvyž nazajtra ſwitaſche, wopuſczeſi Eduard hród ſwojich wótcow. Žechasche na pyſchnym konju z hory dele a dale po rěčnym brjozy. Wjele ſylzow bě Richard pſchi rozzdohnowanju plakał a tež Eduard ſo zas a zas wohladowasche za rjanym hrodnom tam wysoko horejka, hdžej bratr za bratrom hladasche a kiwasche. Widžesche, tak bratrowa bróni w ſloncu ſo blyſczeſche, hacž tutón za hórkú joho wočomaj ſo zhubi.

(Pſchiſhodnje dale.)

3 Luižich a Saſſkeje.

3 Budyschina. Pjatk 10. wulkoho róžka po połdnju $\frac{1}{2}$ hodž. wu- dyri w Džéžnikecach na něhduskim tachantskim fórbarku, kij je netk do tſjoch jenotliwych burſkih kubłów rozdželeny, wohen, a to w brózni, kotrejež jena połoja kublerzej Wenclę a druga kublerzej Hencžej ſluſcha. Wohen zatraſchnje ſpěſchnje dale běžesche a w krótkim ſtojachu wſchě twarjenja kublerja Wencla, brózni a kólni kublerjom Hencža a Fahnaueru (prjedy Wočkec) w plo- mienach. Wſchitc tſjo burja tam w jenym dworje ſtojachu a twarjenj a z džela zwisowachu, z džela bechu cyle bližko jene pſchi druhiem. Wenclę ſkoro niežo plo- mienjam wutorhnyli njeſiu, tež je ſo jim s wulkih ſwini ſpalilo. Njezbožo je za nich čim wjetſche, dokež zavěſcene njemějachu. Rjech ſo tež dale w katholſkej wokoſkodženu prawje wjele dobrorjeſi wohnućz dadža, zo bychu tak czeſczy wobſtſkodženu ſwójbu z najnužniſhim wobſtarali a nowy ſtatok natwaricž pomhali!

3 Budyschina. Studenczi ſerbskoho ſeminara w Prahy w lécze 1884—1885 ſu ſczechowach: Miflawſch Žur z Worklec bohoſlowc w III. lécze. Anſelme Rožinger z Dreždjan bohoſlowc w II. lécze. Pawoł Kaisfer z Ober- Lößniž a Michał Wjeſſela z Viſcheje Hory bohoſlowcay w I. lécze. Ernst Hausmann z Königsjhaina, Žakub Nowak z Raſche, Žakub Rjencž z Schró- jeſic, Karl Lampert z Kamjenich, Anton Bentner z Woſtrowca a Alexander Kirsch z Dreždjan we VIII. rjadowni. Anton Kasper z Hainichen, Jurij Kral z Radworja a Albert Reime ze Schérachowa w VII. rjadowni. Miflawſch Žarjenk z Džéžnikec, Žakub Nowak z Hory, Pawoł Riedl z Dreždjan, Alloys Eilers z Köthen (Anhalt) a Jan Beith z Dreždjan w VI. rjadowni. Jan Scholta z Kulowa w V. rjadowni. Bernhard Hicka z Kalbic, Žakub Schewcžik z Bacžonja, Edmund Grohmann z Woſtrowca, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Kirsch ižank z Budyschina, Jurij Kubanja z Kalbic, Karl Kretschmer ze Schérachowa a Franc Bodenburg z Münſtera w IV. rjadowni. Božef Schönfelder z Kloſterfreiheita pola Woſtrowca a Jan Juſt z Nowej Jasenicy w III. rjadowni. Ž.

Z Hrôscjic. Zaúdženu njedželu, 11. januara, bě so do Žaseńich wulka syła ludži zechla, mnozy z daloka a hischcze wjele wjac z blízka. Chychu na 11. swjedženju założenia Žaseńčanskoho kaſina pschitomni bycz. Zaúescze njeje tam nichčo podarmo był, ale je tam kóždy namakał, schtož je pytał. Po 5 hodžinach zapocząa so swjatoczeńscz. Kenjez farař Werner wotewri ju ze swjedženjskej ryczu, w kotrejž pschitomnych na to ledžbliwych czimiesche, tak wot zapoczątka swęta sem zło a dobre sebi njepscheczelcy napscheczo stojitej, tak staj Kain a Abel tež hischcze džensnisci džení we swojich potomnikach živej; tak je dobre pschecy a wschudzom na swęcze bite a tak mōćnje Kain swoju hłowu pozběhuje a tež do serbskoho kraja so dale bôle zadręwa. Kenjez farař napominašce toho dla pschiposlucharcjom z wutrobu, zo bychu krucze hromadže stali. Na to ryczachu tež hischcze někotři druži knieža něfotre ſłowa: Į. administrator Bart a Į. wučer Hicka z Kalbic. A swjedženjej běchu tež fufodstke kaſina, Radwoſte, Kalbicčanske a Kloſchtyrské, poſtrony a zbožopſchecza poſłala. Toho runja tež Į. kapłanaj Skala a Sparla. Žara lubilo je so wschém hosczem małe džinadlo, kotrež běchu ſobuſtaři wpschirawili, pschede wschém prenja serbska hra: „Müller, Müller, Müller”, a tež „Der Wunderdoftor” njebě hrozny. Po džiwallde bě zhrromadna wjeczér, pschi kotrejž so někotre toasty laž na swi. móćca a na kralowſku swójbu wunieſechu, a na koncu hiez reji njewotendže. Tak dha miny so wschém w zabawje a wjeselu rjany wjeczor jeno pschejara ſkotu. Boh dał, zo by naſche Žaseńčanske kaſino hischcze prawje wjele taſkich swjedženjom swiecžic moħlo!

Ze Schpitala pola Kamjenca. W naſchej Schpitallskiej wosadže narodži so w zaúdženym lécje 1884 33 džecži, 18 mužskoho, 15 žónskoho ſplahu. Z tých bě 27 mandželskich, 5 njemandželskich a 1 z civilnoho mandželſtwa, 26 džecži z naſcheje, 7 z cuzych tu pschipofazanych pruskich wosadow; 26 z nich dostaču ſw. Echęzenciu w Schpitallskiej chrkwi, 7 domach; 13 běchu z cyłe katholickich, 14 z měšchanich mandželſtow. Wumrjelo je: 22 wosobow, 16 mužskoho, 6 žónskoho ſplaha; 10 běchu doroszjeni, 12 džecži; z naſcheje wosady 17 wosobow, 5 z cuzby. Z nich bu 19 wosobow na Schpitallskim pohrjebniſčežu, 2 na tym we Riedžichowje (Bersndorf), 1 na tym we Zlym Komorowje (Senftenberg) khowanych. Potajkim je so 11 džecži wjac narodžilo, dyžli wosobow wumrjelo. Pschipowjedanych bu 5 porow ſlubjenych, z kotrejž buchu 4 por yduj werowanym; 2 poraj běchtaj cyłe katholickej, 2 pak měšchanoho werymużnacza; 2 z naſcheje, 2 z cuzych wosadow. Tamne lěto běſčje 40 narodženych a Echęzencnych, 15 wumrjethych a 3 por yduj buchu pschipowjedane a weroowane. Potajkim je so loni 7 džecži mjenje narodžilo, 7 wosobow wjac wumrjelo, 2 poraj běchtaj wjac pschipowjedanaj, 1 por wjac werowanym. Spowjedany a wopravjanych bu loni 1171, a z tými we Brunjowſkej kapali hromadže wokoło 1270 wosobow; porno lětej 1883 wokoło 100 wjac. Preňi kročz Į swjatemu wopravjenju a Į spowjedži bě 20 džecži, 9 z tudomneje a 11 z cuzych ſchulow a wosadow.

N.

3 chłoho swęta.

Němska. Wulka hora w naſtupanju adreſy na wjeſcha Bismarcka, z kotrejž chychu jomu „swerni wótežincojo” w chlej Němskej swoju njespokojnosz nad tym wuprajiež, zo je jomu wjetchnina němskoho ſejma požadanych 20,000 markow za nowoho wyschšeho zaſtojnika zapowjeta, je so netko zas

trochu dala. To je tež jara derje, pschetož je pôdla smjercz wjele tajenia, ludanja a pschišlodženja so wobeschlo! Hdyž pak je so pôdla skoržlo, zo mohł so wjech Bismark smjercz dželacž, dokelž jomu sejm za nowoho direktora w jenym wotdzelenju zwontownoho hamta mzdu zwolicz njeje chchł, dha je wjech Bismark sam prajk, zo budže sebi wędżecz pomhacž. Znajemy druhich, kotisz móža a dyrbja so smjercz dželacž: su to katholsch měschnicz, kotisz maya tu a tam cykl rynk wošyroczenych wosadow wobstaracz. Jim mohla so hnydom pomoc sticjicž, hdyž by pruske kniezerstwo, to reka wjech Bismark chchł kulturkampf skoncziecž. Sta měschnikow dyrbja na druhe waschnjo so zežiwicž a njesmiedža duchownsku službu sobu wobstaracz, horſtka duchownych pak, tiz w jenotsliwych wosadach skutkuja, dyrbi pschez swoje mocj dželacž. Čzohodla so czi, tiz su adresu podpisowali, na tole njehórscha, hdyž je w tym nastupanju jich sprawne wótczinske zmyslenjo? Abo budža hndž woni to tež za dobre a sprawne spóznacž, schtož je so w Kölnejanskej diöcesej stało? Tam běchu množ duchowni, kotisz su wot pruskoho ministra Goßlera dispens (dowolnoſež) dostali, na pscheproschenjo cyrkwiſkih pschedstojerstwov do jenotsliwych wošyroczenych wosadow schli a tam duchownsku službu a duschepastyrstwo wobstaracz poczeli. W Kölnejanskej diöcesej je — to njech so njezabudž — netko 325 wošyroczenych wosadow! Tamni knieža duchowni mienjachu, zo dosaha, hdyž je jim kulkus minister dispens dał, zo smiedža w Pruskej duchownsku službu zaſtaracz, hacžruniž tak pschihotowani njeſu kaž mejſke zakonje sebi žadaja; woni tohodla bjez stracha do wosadow džehu, kotrež su w tajkej jara wulkej duchownej nuzy. A schto je netko kniezerstwo w Kölnej ejznilo? Wone je tamnym duchownym duschepastyrſke skutkowanjo w tamnych wosadach za kažalo, je jim zakažalo, zjawne Boże služby džeržecž, spowiedž slyſhceč, kſežcieč, kthorym swjate sakramenty wudželecž! Schto so tudy njedopomni na tamne strukle ſlowo: „My mamy zakon a po tutym dyrbi wón wumrjecž“? Schto so stara kniezerstwo wo duchownu nuzu tawzintow wopusczezenych? „My mamy zakon“, wone praji, a tuž je dobre! Sama „Kölneſche Zeitung“, najhórschi liberalny časopis, tiz móžesč sebi myslieč, praji, zo to stat nicžo njeſtara, kaž je žadny duchowny powołany; a protestantska „Kreuzzeitung“ pschispomni tutomu njeſprawnemu wukazej: „Hacž je mudrje, runje w tymle wokomiku katholiskim wobydlerjam woſebieče czucž dawacž, zo najbóle hidžomne postajenia mejſkich zakonjom hisčeže ſo nałożowacž hodža, to je praschenjo, na kotrež dyrbimy wotmołwiecž. Ně!“ — Ze džiwi, zo licžba socialdemokratow z kóždym lětom wo wjele tysacow pschibjera, hdyž ſu cyrkwi, kotaž móže jenicžka pschecžiwo powaleſkim zasadam spomožnje skutkowacž, takle ruch zwiažane? Hdyž je nad tajkej krutoſcu a njeſprawnoscž zdobny „Entrüstung“?

— Němski sejm je po hodownych prózdninach tónle tydženj zas posedzenja měl, kotrež běchu doſč njemérne. Jednaſche ſo wo nowe wudawki za Afriku, w kotrež je němske fejzorstwo wulki krugh kraja (Angra Pequena) wobſadžilo. Dokelž z wopředka sejm wudawki zwolicz njechasche, tež wjech Bismark wjac krócz ryčesče. Windthorſt chchysche požadane wudawki wot woſebiteje komisiije prihovowacž dacž, dokelž je straschnie do tutych wudawek zastupicž, kotrež budža z kóždym lětom dyrbieč wjescze bycž, rozhněwa pak z tym Bismarka, tiz wobkruczeſče, zo ma Němska wšichc ſuſodom za pscheczelow. Na to pak Windthorſt ſo woprascha, píche czo dha dyrbimy tak syne wójsko džeržecž, kotrež telko płaci, hdyž ſo nikoho boječ nimamy. Tež to je wulke praschenjo, hacž budža płodň

z tamnoho zaniesenoho kraja tak wulke, zo dyrbjale za stajne rosczace wudawki stacj. — W swoich ryczach wjerch Biszmark tez praji, zo chce ratarjam pomachz z pomijescheniom jich czejow a z powjetsheniom zitnoho cla, na czoz tudy radu spominamy. — 15. wulkoho rozka bu w Barlinje tez pruski sejm wotewrjeny, a budzetaj zas nemski a pruski sejm porno sebi posedzenja dzerzecz — zapolskach, kotsiz su we wobemaj, budza so zas moco roztorhacz. — W Barlinje je student Dehle, kiz je hako bicz zinath, pjezoch druhich studentow na duell zadał, dokelz z nim w politich pschezjene njeju, jenoho je hido czeszych ranil, druhoho moril. Hdyz budza wschitch pjezco zabici abo ranjeni, potom, meni won, budze joho czescz zarunana! Su tole tola woschijecza wo czesczi! Dehle drje je netko pschimnjeny a swoje khostanje dostanje, ale tajke khostanje je jara snadne, hdyz won tola niezo druhe njeje, haco njeckomny mordar. Duell drje je ze statnymi zakonjemi zakazany, tola z jara snadnym khostanjom. A z wojiska tajkoho wojeraskoho woschishchoho, kiz zadanjo na duell njepriswomje, wotpoczelu! Hdyz je tudy sprawnosz a runoprawo?

Italska. W Romje pschija swjaty wotc 6. t. m. 140 zastupjerow „towarstwa italskeje katholskeje mlodozecze“, kotsiz jomu 30,000 frankow a adresu wotedachu, w kotrejz wuprajeja, zo chcedza so po bamzowych rozwuczenjach, kofkejz su w joho wolnym liseze wo tajnych towarstwach podate, zadzerzowacz a je rozschierjeez. Bamz jim wotmowlio khwalesche jich pilnosz a poruczesche jim, zo bychu dobrociwoscz ze skutkami wopokazowali, dzelaczerjow podpjerali, kscheszanske zasadu jim zaschczepili hako mocny fredk pschezjivo socialismu, a zo bychu mlodozecz wuezili, kiz je nadzija cykloho kraja.

Francoska. Tudy je dotalny wojnski minister Camponon wotstupil a na joho mesto je so wuzwolis general Leval, wuznamieneny wojeraski spisacze. Leval je za 14 let wobstacza noweje francoskeje republiki hido schesnaty wojnski minister! Camponon je pjezca tohoda wotstupil, dokelz z Ferryom jenakoho mnenjenja njeje w nastupaniu zwontowneje francoskeje politiki, wosebje w Tonkinu. Tez Ferry-ej njechaſte wodacz, zo je we zwontownej politich z Biszmarkom pschezjene. Powolano Levala rukuje pjezca za to, zo tonkinske naleznosze k speſtchnishomu koncu jo domjedu.

— Z Tonkina je general Negrier powjesz poczala, zo je tam 3. t. m. dwie bitwie pola Chu dobył. Po krytym wobaranju buchu Khinesojo w najwjetshim njeprorjedze zahnaczi a dyrbjachu wscze swoje krute posicije spuszczejcz. Tez su pjezca dwie krypowej bateriji, kotsichto broniow, municije a chroby zhibili. Morwych na Khinesiskej stronje be 600, Francozojo mjezachu 19 morwych a 65 ranjencz.

Starajcze so za khude schulske dzeczi!

Nekle, hdyz many czasezjichy njeľubozne wjedro, pak taczo, pak nowy sneh abo deshez, a hdyz moze za jenu noc khetry sneh napadnycz, kiz pucze pschikryje a wobcezne sczini, dyrbimy wosebje na wbohe dzeczi spominacz, kotrejz dyrbja na kraju do schule khodzicz. Nekotre z nich maja daloki pucz, na pjez haj schesj bertskow hodziny daloko khodzicz — a to kozdy dzien! Su to dzeczi z dalotich wso, hdyz su rozpierscheni katholikojo, a dyrbja do katholskeje schule tajke krichi khodzicz; su tez z wjetshcha dzeczi khudych starszych. Schto chce to wobueza byz, kaf so na tajkich puczach drasta skoncuje, to mogli nam tajch starschi najlepje rozpowiedacz; myslicz pak sebi

kózdy hižo sam móže. W lécje wšchaf so po zelených pucžíkach rjenje běha — ale w zymje na hladkých a často bjezdňových pucžach, abo pschi surovým vichorje a wěčju! — Kajfu dobrotu wužívajia tehdom woſebje starschi, kotsiž maju we wšy šchulu! Džecži por krocžákov ſejinu a ſu doma w čopkej iſtwi.

Njemohlo ſo tu nicž za tajke džecži cžinicž, kotrež maya tajke ſruchi khodžicž?

Rada drje by tu byla, dobre wutroby ju tež namakaja. Tajke džecžo je lohcy ſpokojene, hdyž jeno móže w ſuchej čopkej iſtwi pschebyvacž a pomazku doſtanje, wěſeze ſépsku hacž doma, je ſo jomu wulka dobrota ſtaſa.

Kak rjany ſkuk ſchelcjanſkeje luboſeže by to byl, hdy by tón abo tamón we wšy, hdyž je ſchula, za tajke džecži ſo poſtaracž chył! Hdy by je pschi hrozným wjedrje na nětore dny do ſwojoho domu wzał, abo ſnadž za cžas hóřſcheje zymy. Wſchaf móža tajke džecži, hdyž je po ſchuli, wſchelake domjace dželo ſobu wobſtaracž a tak ſo wužitne wopokazacž. Na to waſchnjo by móžno bylo, tež male džecži hnýdrom do katholskeje ſchule ſtačj, dokež ſo tajke do bližkeje njeſatholskeje ſchule z wjetſcha tohodla ſeželu, zo w zymniſkim času je daloko khodženjo za male džecži ſtraſhne a často nje-móžne. Hdyž pak dyrbí džecžo 3 abo ſchtyri lěta do cuzeje ſchule khodžicž, dha ſo runje zakladna nabozna wucžba njepoſtiči, a to je z wulkej ſchłodu. Hdy bychú pak dobrocžerjo ſo namakali, kotsiž w zymje tajke džecžo pschiwozmu, by to ſchlo, pschetož w lécje lohcy doběhnu.

Tole by tajka mała pomoc byla, dónž žaneje ſerbſkeje ſyrotñich za tajke džecži nimamý.

Z chyla dyrbimy na to hladacž, zo woſebje pobocžných, rozpjerſchených katholikow podpjeramý. Woni ſu wot naſ zdaſeni, bóle poředko z nami ſo ſchadžuja; a tola dyrbja tajch pobocžní katholikovo naſchoho katholſkoho centra ſo džerzejč, jelizo njedyrbja k zhubjenju hicž.

Schtož jich džecži naſtupa, dha drje ſo druždy ſtanje, zo ſo tajke do wuſta wów w měſeze wozmu. Z tym drje je starším staroſež wotewzata, ale za ſerbſki kraj a krajne ſerbſke žiwenjo ſu wone potom z wjetſcha zhubjene. Skoro wſchitke w měſtach woſtanu a tam ſo pschiſtaja; krajne žiwenjo njeſu zeznale, a burſkomu dželu ſo njeſu wot maſoſeže pschiwucžowale, tohodla ſo jim pozdžiſho tež k buram na ſlužbu ežahnýž njecha. Hdyž po tajkim tón abo tamón kublet w ſchulſkej wšy tajkim daloko bydlachym khudym starschim džel staroſeže wotwozmuje a woſebje w zymje, kaž ſmy ſpomnili, za jich džecži ſo ſtara, dha dokonja ſkuk ſchelcjanſkeje miloſeže, ſamomu ſebi pak wužitk pschihotuje: tajke džecži budža pozdžiſho joho czeledž. Z tym ſo tež tutej nužy wotpomhač ſocžnje. Tamne zdaſene ſwójby pak budža z nami bóle znate a luboſeže k nam dobuđu. — Njezabudu na rjane ſlowo M.. čanskoho bura: „My ſmy proſcherjow wocžahnyli, dwě cžijodže, a nětko ſu naſcha czeledž.“

Wſchelcžinu.

* Tobakowy fabrikant Miſchel w Bambergu, kij je protestant, je katholſkej towarzſhni tam 20,000 markow daril.

* (Džecžace ſlowa.) Šenjeſ farar dže nimo wjeſneje ſchule, runje, hdyž wjeſoła ſchulſka mlodoſež z kheže czeri. Wſchitlim do předka ſtačje mała ſchitowana Hanžka z korbikom machajo. Hdyž knieja fararja wuſlada, zavoła hižo wot nazdala: „Budž khwaſený Žežus Krhýſtus!“ a woſoſki jomu ruku. — „Kak

th rěkaſch, moje džecžo?" woprascha ſo duchowny knjez pſchećelne. „Ja ſym Kruišhwic Hańčka", wotmołwi holcžka. „Aj, to mje wjeseli, zo ſy th tajfa pětua holcžka; th ſy tola zahrobnice džowęcžka?" — „Hoj, knjeze." — „Na, hladaj, ja džen ſym cže kſećil." — „Ach, knjeze, ja was ſkoro wjac za ſpóznała njebečh."

* (Praktiſki wuklād.) Wucžer: „Po tajfim po zakazanych pucžach njeſměných khodžicž. Kotre dha ſu te zakozane pucže, ſchtó to mě?" Mały Janek ſo pokazuje. — Wucžer: „Na, to je rjenje. Jan je tola pſcheć najbóle ſebžliwy. Kotre ſu po tajfim zakozane pucže?" — Janek: „Na kótrychž ſlovjan e wěchi ſto ja."

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 33—39. z Budyšina: Khata Dučmanec, Marija Rjehorkowa, Pětr Delank, Hana Schneiderowa, Jakub Křižank, Jakub Lawkus, Michał Cyž, 40. Jan Handrik z Kamjeneje, 41. Jan Synda z Radworja, 42. Jakub Cyž ze Stržišča, 43. Pětr Wawrik, domownik w Hilžbjetinskim kloſtrje w Kadanie, 44. wučeř Mikławš Čoch w Schönfeldze pola Ostrica, 45. Jan Mac z Wulkoho Wjelkowa, 46. Hana Rjeccyna z Džechorec, 47. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 48. Jan E. Měni z Čemjeric, 49. Hana Pječkec z Hodlerja, 50. Marija Pjetašova ze Židowa, 51. Michał Wels z Hněwsec, 52—54. z Njebjelčie: kapłan Kubaš, Mikławš Žur, Pětr Dornik, 55. P. Tadej Natuš administr. w Roženče, 56. Mikławš Ryceř ze Sernjan, 57. Mikławš Liesner ze Smjerdžaceje, 58. 59. z Budyšina: Hańża Hilina, Handrij Mótko, 60—65. z Wotrowa: farař Jakub Herrmann, Michał Cyž II., Mikławš Böhme, Jakub Buk, Mikławš Šolta, Michał Robl, 66—68. ze Žuric: Jurij Cyž, Jan Schwarc, Bosčan Weclich, 69. 70. z Kašeč: Hana Cyžec, Jan Smola, 71—73. z Krjepec: Jurij Pjech, Mikławš Knježek, Mikławš Koch, 74—77. z Kanec: Pětr Kocor, Hańża Pječakowa, Korla Nowak, Pětr Libš.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 499. Mikławš Winař z Kamjeneje, 500—502. z Radworja: Pětr Kurjo, Jan Synda, Jan Hantuš, 503. Mikławš Rjek z Khelna, 504. Marija Jenčova ze Stržišča, 505. Mikławš Wólman z Luhu, 506—508. z Budyšina: Jakub Rötig, Marija Rječyna, Jakub Rjelka, 509—511. z Njebjelčie: Michał Pječka, Madlena Krawžina, Khata Hostakec hozpoza, 512. 513. ze Serbskich Pazlic: Pětr Wawrik, Pětr Walda, 514. Jurij Jenki ze Sernjan, 515. Jakub Šćapan z Dobrošic, 516. 517. z Rózanta: Michał French, Hana Lebzyna, 518. Handrij Mótko z Budyšina, 519—522. z Wotrowa: Michał Cyž I., Pětr Cumpjela, Madlena Rjedžina, Jakub Symank, 523. Jakub Šérak z Nowodwora, 524. Jakub Hajnš z Kanec.

Na lěto 1883 doplaćichu: k. 567. Jurij Jenki ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towarzſto: M. R. z Budyšina 50 p., K. D. z Budyšina 50 p., Jurij Jakubaš z Budyšina 50 p., N. N. 75 p., Hańża Hilina z Budyšina 75 p., H. Mótko z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 75,739 m. 51 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: ſwójba z Radwořiskeje wosady 3 m., njemjenowany 1 m., njemjenowana 3 m., z Budyšina: Jan Wjerab 5 m., njemjenowany 2 m., holca z Njebjelčic 3 m., K. z Njebjelčic 3 m., „Najswjećiša Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami!" 10 m., njemjenowany z Ralbičanskeje wosady 5 m., ſlužowna holca 60 p., njemjenowana z Kašeč 3 m., njemjenowany z Khróscic 5 m.

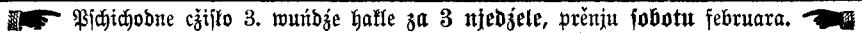
Hromadže: 75,783 m. 11 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8614 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: njemjenowane k česći swj. Józefa 3 m., njemjemowana 1 m., „Swj. Józefje, proš za nas!" 10 m.

Hromadže: 8628 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cíličké Šmolerječ kuihičkisćejeſte w macjicjnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Endowny časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

7. februara 1885.

Lětnik 23.

Powyschenjo žitnoho čla.

Za ratarjow nětke złote časy njeſu. Wudawki (ja ryczu jeno wo nuzných, nie wo njetrébnych, kotrež za luxus služa) ſo njeponijscheja ale ſtajne roſtu. Płacízny pak tamných plodow a produktow, kotrež ma ratač na pschedan, mjenje bóle wſchē woteběraja. Kafsi ma to kónce doſzahňyč? Želi ſo tudy k zakitej ratařtwa nicžo njeſtanje, dyrbi wone po času cyle zahinycz.

Zapoſlanch na němſkim ſejmje, kotrejž tale nuža blízko dže, ſu — cijichézani, z mnohimi proſtwami ze wſchēt výžkow němſkoho ſeſzorstwa — wobzamknýſi, zo chcedža němſkomu ſejmej namjet wo powyschenju čla za tajte plody pschedpoložicž, kotrež maja ratarjo na pschedan. Wjetch Bismark je ſo za tajte powyschene člo hžo wuprajil, a bundesrat je poſtaſil, zo chce hžo wobſtojace člo wot 1 marki pola pschednych na 3 m., pola rožti, jecžmjenja, wowa, luſčinow a hejduschki na 2 m. powyshicž. Na to je wulke hibanjo po cylej Němſkej nastalo pschedzivo člu a za nje.

Braschenjo, hacž je člo wujtne a třebne, ma ſo po wobſtojenjach časow, w kotrejž ſmy živí, rozſuhdziež. Člo, kotrež je dženſa třebne, by ſnabž psched 10 lětami ſchfodne bylo.

Člo je dwóje, za tym hacž je pschedzina za nje. Žene člo chce pjenjezy za kraj dobyčž, potajkim krajne dochody powjetſhiež z tym, zo za tajte twory něcht ſebi płaciež da, kotrež dyrbja ſo do kraja wozyč (na kfoſej, petrolej a t. d.); tute člo rěka financke člo. Wažniſche je druhé člo, kotrež dyrbi dowoženju tajtich tworow zadžewacž, kotrež kraj ſam plahuje. Tute člo ma potajkim tukrajne produkty zakitowacž a rěka zakitowace (wobarace) člo (Schutzoll).

Hacž do lěta 1852 bě w Němſkej ſkoro wſchudže wſcho ze člom wobcježene; za žita bě 50 p. na centnař położonych. Poſleniſche člo ſo 1865 cyle

zběhný. Tehdom běchu tež najvážnější ratarji za jeho zvěhnení. Po lete 1877 so zas hinašče pschewědczenjo pschecžiše: najprjedy we pschemysle (industriji), bóržh pak tež w ratarstwie. Dale a jašniščo so spozna: našče ratarstwo dyrbi so ze člom zakitowacž, hewak wone zahinje a z nim tež pschemysko. Tajse pschewědczenjo to dokonja, zo pschemyslích a ratarji 21. oktobra 1878 w němiském sejmíce zestupicimu do „swobodnoho hospodařského zjenoczenja“, kotrež je dotalne porjedženja w pschekupstwje z vjetšcha wuklukoválo.

W lete 1879 so 1 mark cła za dwoji centnar žita postaji. Tute člo pak njeje našče ratarstwo nicžo zakitalo. Dowoženjo cuzoho žita njeje woteberako ale stajnje pschiberało; žitne placzizny wot léta 1879 njejsu roštke ale spadownale, a člo je wukraj njeſt. Jara wulke mnichosče cuzoho žita su so do Němiskeje wozýk, z kóždym lětom wjac. Kaž statisticki hamt wozjewja, je so pschecži do Němiskeje pschivježo: 1881: pschecž 7 milionow centnarjow, 1882: hždo $13\frac{1}{2}$ miliona a 1883: na 19 milionow centnarjow! Podobnje je so z rožku mělo; pschetož 1881 dowozh so $11\frac{1}{2}$ miliona, 1882: pschecž 13 milionow a 1883 hždo $15\frac{1}{2}$ miliona centnarjow! A tak bě mjenje bóle pola všech druhich plódow. Dotalne člo 50 p. za centnar potajkim našchomu ratarstwu nicžo pomhalo njeje.

Něčižidhe žitne člo hacž dotal na žitne placzizny chle nicžo skutkovało njeje. Hdyž žane člo na cuze žita njebešče, běchu placzizny vjetšche, za čas zakitacoho čla pak běchu nižšche. Za čas swobodnoho pschekupstwa (Freihandel) wot 1865 hacž do 1879 khablachu žitne placzizny w pscherežku mjez 7 a 12 markami za centnar; wot léta 1879 pak, hdyž mamy nižke člo na cuze žita (za centnar 50 p.), wostachu placzizny w pscherežku pschec mjez 8 a 10 markami. Z toho kóždym widži, zo je kža, ičtož nje-pschecželojo zakitacoho čla (rěka w Němiskej „Münchstermänner“) pschec wołaja: zo žitne člo „khudomu mužej“ khleb pschedrožuje. Tutoń „khudy muž“ su mjenujey tamni bohaczi pschekupcy, kotsiž tawzynth kórcow cuzoho žita z wukraja za tunje pjenjež ūpuja a tohodla tuníšho njeſchedawaja. Khleb tohodla tuníški ujeje, a pokrutu tohodla vjetšche njeſt, byrnje člo njebylo: wuzitk z vjetšha rukomaj pschekupců so pschilépi a tam wiſajo wostanje. Hdyž pak so žitne člo powyschi, budža tamni pschekupcy so dyrbjecž z mjeniščim wuzitkom spotkocž — a tohodla tak pschecžiwo člu so zapěraja. Pschetož něſle je tak daloko pschisiklo, zo nic tukrajne žně, ale cuze žně placzizny na našchich vikach postajeja abo činja, často so za tukrajným žitom ani njeprashaja.*

Tu trasch so něchtóžkuli prashha, kaf je móžno, zo su cuze žita tak tunje, tuníšche dyžili móže domjace žito bycž, ma-li ratať wobstacž, a za tamne dyrbi so tola za pschivjezenjo tež placzicž? Na to dyrbi so wotmołkicž, zo w druhich krajac wjèle tuníšho, z mjenje ludzimi a často tež z mjeniščej pröcu džéłaja, na pschiklad w Američe, hždež je rola jara plódna, a hždež někotryžkuli wobſedzér wjèle thjac kórcow wobšywa, wšch o z maschinami, z parnym pluhom, z parnym mlóčžerjom, z maschinami na šeženjo a t. d. wobdzěfa, za čas žnijow sta džéłacžerjom z mestow najmje a po žnijach zas wotpōszezele. Placzizny pak za pschivjezenjo na kóždach a železnicach su lěto a tuníšche.

* Z toho je tež jašne, čžohodla žitne placzizny jenake wostanu, byrnje pola nas hubjene žně byle, dokež cuze žito na wulkich vikach placziznu postaja.

Hdyž dha dotalne člo 1 mark na dwoji centnař tudomne ratarstvo cyple ničjo zakitačo njeje, je cyple nuzne, zo so člo na žita tak powyschi, zo by do-wožowanjo czuých žitow so zahaczo, a byrnje so tež khleb wo malo podrožicž dyrbjal (schtož wšchaf njeje). A czechodala? Nasche ratarstwo dyrbi po malu zahinycž bjez powyschenoho čla, kož smy widželi. Bot ratarstwa najbole wotwisiuje spomoženjo cyloho kraja. W cykle Němskej so nimale polojea wšchec wobydlerjow wot ratarstwa živi, w někotrych je 70 procentow ratarjow. Hdyž dha stat kóžde narodne dželo zakituje a zakitowacž dyrbni, dha wjele bole hishcze ratarstwo. Abo budže na schim rjemiesl-nikam derje, hdyž nasche burstwo cyple wokhudne? Schto dha budže potom hishcze pola nich kupovacž? Burstwo je jadro, najmocnisci živjel cyloho kraja; jomu dyrbi na kóždy pad so pomhacž. To pak so stanje, hdyž na kórc czucho žita so k psch. 2 m. čla položi, z tym placzina domiacoho žita wo 2 m. pschirocze. A hdy by wo prawdze tež na khwilu so khleb z tym trochu podrožil, dha bych u wšchitec dyrbjeli k swojemu samsonomu wuzitku tuto malu wopor pschinječ, dofež so ratarstwu hinač pomhacž njeħodži. Hishcze jónu pak dyrbi so na to spominicž; z ratarstwom abo burstwom runje tak johu schkodu čeřpi rjemieslo a pschemyslo (Gewerbe und Industrie).

Schtož je hido widžecž, budža za powyschenjo čla hlosowacž konserwativni a najwyjetši džel centra, pschečiwo njomu swobodomyslui; schto nacional-liberalni zapocžnu, je hishcze njevěste. — Kóždy tydžen peticije abo próstwy wo powyschenjo žitnoho čla po stach na rajchstag pschihadžea, ale tež pschečiwo powyschenju, haj pschečiwo wšchomu žitnomu člu próstwy seželu, kaž so rozemí z město w.

Ašheſčanſta wulkomyſlnosć.

(Počracožowanjo.)

II.

Dwe lečje běžtej hido po Eduardowym wotpucžowanju so minyloj, a žanych wěstych powjeszow staroſčiwy bratr doma wo nim njezhoni. Deno wot pucžowanjow, kofiz běchu pschečiwo Turkam wojowali a blizko pschi hrodze pschenocowachu, zhoni Richard, tak slawnje Eduard wojuje a tak jomu zbožo kcěje.

„To je Eduard sebi zaſlužil“, praji Richard hnuth, „hishcze wjele lépie dyrbi so jomu hicž.“ — „O, tak dobra je joho wutroba!“ rječny Hańza, „bjez joho wulkomyſlnosće tebie njebych měla.“ — „Haj, a ja bych za čas živjenja do zrudoby stajeny byl“, pschisponni Richard. „O, tak nutrnje je Eduard mje lubował!“

Dolho hishcze so takle rozmožwieschtaj Richard a Hańza, kofraj běžtaj psched piatnacžimi měsacami psched woltarjom božim zwiažek živjenja zwiažaloj. Kaž malý janželsk wotpocžowalce w rukomaj mlodeje macjerje lubozne hólcžatko a z najwyjetšej luboſči, z najnutrniſchimi zacžucžemi pohladowaschtaj zbožownaj mandželskai na swoje džecžatko.

Tu pschisnđe posoł z listom. Kucze Richard pieczęt rozžlama a hnydom spózna, zo je list wot joho luboho bratra. Tak so Richardowe woblicžo rozjasni, hdyž z lista zhoni, zo je Eduard za poſkownika (obristu) swojoho regimenta pomjenowany. Z wiesloſči list kofich rječny Richard: „Bož žohnuj eže, bratſe, na polu čeřeče; nowu ſlawu dyrbisich ſebi dobycž! Hańza, naſch Eduard je porucžnoſć doſtał, zo ma na mjezy čahutycz a njeſchecžela kſchecžan-

steje wěry (Turku) wotehnacž! Wón chce rady hicž a da tebje a naju džecžo postrowicž."

"O, zo by Bóh joho chył zakitacž", pomodli so Hanža.

A Richard hisczeje liſt dostal njebe, hdjž hžo Eduard pszechczivo nje-pszechczelaj czechnjesche. Šak so wón radowaſche, zo móže nahladny regiment wjeſeſz a z nim ze zbožownym dobycžom Bohu a wótczinię spomožnie poſlužicž! — Haj, tón króč řekasche, něſhto wulke wumjescz. Twjerdžiznu Peterwardein dyrbjesche wuſwobodžicž horliwe wójsko, kotrež po brjozy Donawy k turkowſkim mjezam czechnjesche. Do najnadobniſich, najwutrobicžiſich mužow ſluſchesche Eduard, jaſny pschikkad kſchesczanskoho rycerja.

Tola zmujicži wojowarjo nimale podležachu pschemoch njeſchczelov. Horca běſche bitwa; ze wſchęſt stronow so Turkojo walachu na kſchesczanow, a ſchtož kuli ſchelutowachu, to doſcězechu turkowſke kſchiwe mječe; ale tež kſchesczansh wojowarjo ze ſwojimi wiednikami so zmujicžie wobarachu a ſkócnjenie njeſchczela pschewinwſchi město wzachu, kotrež běſche tutón tak twjerdže za-kitowaſ. — Tola wjèle woporow bě dobycžo ſebi žadało. Tyſach cžetow ležachu na bitwiſhczu, několry kſchesczanski rycer bě ſwoje žiwenje žhubil. Wjèle kſchesczanow bu do zajecza wotwiedzenych abo zabitych, pschetož ſmil-noſeſe ſrewielaczni Turkojo njeznaſaſtu.

Tež Eduarda běchu zajeli; wón bě njebojaznje wojował a so pschedaloko do předka bil; wot ſwojich pschczelov dželeny podleža njeſchczelowej pschemoch. Nětko jomu ruch zadý na kſhiž zwjazachu, wzachu jomu joho brón a wójnſku drastu a wotwiedzechu joho jako proftoho njewólnika (ſklavu) k vezirej Almansorej do Konstantinopla, ſultanowho hłownoho města.

Bezir (wójwoda) Almansor bě jara bohaty Turka; mějſche rjane kublo w Małej Aſiji; tam wón da Eduarda dowjescz a pschepoda joho dohladowarjam nad njewólnikami. „Njeh nětko na ſwoju wótczini a wěru zabudže”, rjekný Almansor njeſmilnje.

Eduard běſche ſylny rycer. Kudžerje joho rjanych włosow ramjeni pschi-trywachu — Almansor je wottſiha. Šak to Eduardej zlē cžinjesche, to běchu hisczeje kudžerje, kotrež bě joho macž tak často ze ſwojimaj rukomaj hladžila! Šak joho wóczko w ſprawnym hněwie ſo zabłyſku! — „Dawajcze mi kędzbu na tohole kſchesczana”, woſasche Almansor za dohladowarjemi, „jelizo wam cžeknje, dyrbicze to ze ſwojim žiwenjom zaplaćicž!” —

Dolhe lěta běchu ſo minyłe, po tym hacž bě Eduard do turkowſkoho nje-wólniſtwia panył. Tu z doboru do njewólnikow hibanjo pschitidže. „Almansor dže”, ſebi ſchepatchu a několrykuli doby noweje nadžije na wumóženjo. Almansor mějſche wjèle ſton kſchesczanskih njewólnikow na ſwojim kuble, kotrejž njeſmilni dohladowarjo často nječlowyſjeſe pschecžehachu. Eduard njetschepo-tasche; jako muž znijese wſchę cžwile ze ſpodziwnym kſchesczanskiem podačzom. Hdjž chyſche jomu hdj dowéra ſpadnycz, pschimny za kſhižik, kotrež bě jomu pobožna macž na wutrobu powiſnyła, hdjž bě wón hisczeje džecžo. Tutón kſhižik bě hacž dotal ſwěrnię wobkhowaſ; o, ſak často bě joho napohlad ſproſtoho znamjeſtka wokſchaſ a k nowomu bědženju poſylniſ!

Almansor bě kruhy moſlemi (pschiniſnik iſlama, Məohamedoweje wuežby), a rad widžesche, hdjž kſchesczanscy njewólnicy wot wěry ſwojich wótcow wot-padnywſci do iſlama pschelupichu; wabjeſche jich k tomu z leſeſu a mocu, z lubjeniem i a hroženjom, a někotromu za to ſwobodu dari. Tójhdj běſche nětko hžo na ſwojim kuble pschewywaſ, Eduarda paſ dale kędzbu njeſměk.

Chybsche jomu wſchē cžwile stručkoho živjenja wuſtac̄ dac̄, zo by joho zmjehečit, joho ducha poſkabíl a taſ za Mohamedowu wěru pſchistupnoho ſejziniſ.

Zónu ſedzeſche Eduard w khlódku wulkoho ſchtoma a hlaſaſche won na njemérne morjo, kotrež ſwoje zmobi k brioheti ſuwaſche. Spominasche na swojich lubych w domiznje, na Richarda, Hanžu a jeju džecži. Čeſte, lohke mřočzaſki k wječzoru kchwataču, jim Eduard ſwoje horce poſtrowjenja dowěrjeſche. Joho wutrobie ſo ſtyſkaſche, a njebeſche li wón kſhesčzanſki rycer̄ byl, bě chybi horce ſylzy plakač. Hluboko ſwoju hlou poſhili, hdyž na zbožo swojich džecžachch dnow ſpominasche. „Tež ty, moj Božo, běſche kħudy“, prajetſche na kſhizik poſladujo, kotrež bě ſebi wucžahnýl, „tež ty njemějeſche ničio — —“

Tu na dobo Almansor zady kerka wuſtupi. Stojetſche pſched Eduardom a ze ſwojim czornym wóczkom hněwne na njoho hlaſaſche. „Njeduſhny wotrocžko!“ kruče zaryeža, „ſhto je to do zwažliwych ryci? Njewěſch, zo mózu cže moricž, jelizo dale ſebi zwěriſch, k twojemu njemocnomu Bohu ſo wołacž?“

„Słoncuſiſ mie, Almansoro“, rjekný Eduard měrnje, „z tym mi najlepje poſlužiſh! Kneježe, ja mam tajke živjenjo ſyte.“

„Tebje moricž? Né, to je mi ſchkoda. Dželacž dyrbischi, hacž ſo cji koſeže złamaſa.“

„Njeſmilnoſež!“ ſchepný Eduard, k njebju poſladujo. Almansor paſ ſo mjerath wotwobroči a wotſchecžipnywſchi klopjeſchko je ze ſwojimi bělymi ſuchimi poſtami zmječe. Tola bórzy ſo zaſ wobročiſhki pſchistupi k Eduardej, kiz joho njebojaźnie wocžakowaſche.

„Eduardo“, pocža pſchecželne rycerž, „ſhyt zhonił, zo ſy ty poſa kſhesčzanſkih njewolníkow we wulſej čeſeči a zo twoje ſłowo něſhco placži. Čzin mi to k woli a pſchecžup do mojeje wěry! Tebi ſo derje powiedže. Zadaj ſebi ſlawu, złoto a ſlěbro; ale narycž mi kſhesčzanow k wotpadej! Wſcho je w twojej moczi!“

„Almansoro!“ zawaſa Eduard, „ſhto ſebi wote mije žadaſh? Ja ſym kſhesčzanſki rycerž. Wěčna hanba by byla, hdy bych ſwojemu Bohu ſwěru złamaſ. By mje ty hiſteče čeſečicž moħl? By mi wěrič moħl? Njebyh ja kaž tamni wotpadnich hało njeſtnežomnik pſched tobu ſtał? Njedawaj ſej próch; ſterje ſwoje živjenjo puſtežu, dyžli ſwojoho Boha, kotorhož je mi moja mocž do wutroby zapisaſa!“

Eduard ſwoj kſhizik, kiz bě jomu taſ ſwiaty a luby, derje ſhovaſ njebe, zwonka na wutrobie wiſajo ſo w ſloncu ſybolesche kaž hwězda na tutej ſprawnej kſhesčzanſkej wutrobie. Almansor jón wuhladawſchi ſo roznjemdri a z mocu jón hrabnywſchi wottorhny. „Tajkele hrajki, wotrocžko! to ſluſha za džecži. Budž muž, Eduardo!“ A Almansor czisny kſhizik do traw̄ a rožtepta jón z nohomaj.

Tu paſ wotcęži Eduardowy ſwiaty hněw. „Almansoro“, zawaſa wótſe a njebojaźnie, „hdy bych ja njevěžaſ, zo je za kſhesčzana hřech, za rožněwanja nad ſwojim njeſtneželom ſo wječzicž, dha by ty w tymle wokoñiku za twoj njeſtnež zatrafſhne khostanjo zhonił. Tola døfelž ſym kſhesčzana, mojoho hněwa nježhnisch; nětko paſ mje woftaj a njeſpytuj mje dale, ty moħl ſo kaž!“

Tola Almansor ſo jomu wuſmja; wón wſchak njeznajesche móć a ſwiatotſež kſhizka.

„Kſhiz móžesche mi ty wot wutroby wottorhnycž“, pſchiftaji Eduard ruku na wutrobu złozo, „taſ daloko dže twoja móć; tola móžesch jón z tuteje

wutroby wzacż? Schtoż je moja macz mi do wutroby zaszczypiła, to dyrbjałe twoje lubjenja zniczicż móc? Dži, njepruskham na twoje słowa a twoje lubjenja mnie zymnoho wostaja! Tola węz, tu bołoscż, fotruż sy mi naczniś, tebi zapłacę — za nju budu so wjescicż po prawym sprawnym kschesęganskim waschnju."

Allmansor so rucze wotsali; bęsche z tutymi słowami woħanibjeny. Eduard pak je swoje lubjenjo dżerżał.

(Předichodnje date.)

Za Bacżonisku cyrkę

mamż zas ważne swědečenjo wozjewicż. Wopytowař nasheje krajiny, kiż je też nowu cyrkę w Bacżonju wobħladwał, proji, zo je wjese rjanyh, nowyh cyrkuwów nad Rheinom a też druhdże wohladał, zo pak je jich jara mało nadeschħoł, fotreż bychu tak we wschitkim derje muwiedżene, krute a rjane twarjene byle, każ Bacżoniska. Taſke swědečenjo muža, kiż je pschi tutej należnoscię cyle njevodźżeli, je zamieſcie dofcż ważne a dyrbti nam witane bycż, zo njejsun podarmo woprowali; dyrbti pak też nas k dalschim woporam za-horicż. — K dotalnym daram mamż zas pschistajicż: 150 m. wot njeznameje dobrocžerki za nowe ciborium. Dale je so nadobnih dobrocžerki Bacżoniskeje cyrkwie z nowa zwölniwy wuprajil, zo chce za rjanu nowu drzewjanu kletku do Bacżoniskoho domu Božego 100 markow daricż, jeli so družy dobrocžerjo namakaja, fotiż bychu też podobnje za nju woprowacż chyli. Tuż dha: pišċejse a kletka! Njezabudżęce na tej!

Z Lujzich a Saksieje.

Z Khróscjic. W lěće 1884 je so w tudomnej wosadże 146 džecži narodžilo, 87 mužskoho a 59 žónskoho splaha, mjez nimi 9 njemandzelskich a jene morworodżene. Zemrělo je 105 wosobow, 46 mužskoho a 59 žónskoho splaha; potajkim je so 41 wjac narodžilo, dyżli zemrělo. — Wérowanych bu 30 porow, jenoż pschitowanych 38 porow. Swjathych woprawjenjow bę w Khróscjicach 15,163, we Worklecaх 350 a w klóštrje Marijnej Hwězdze 13,677.

Z chłoho swęta.

Němska. W dotalnych posebženjach němskoho sejma je hiżo wjac krócz wo němstich kolonijach na najwczornym brjozg Afriki rycż byla; wħichudżom písaja wo kolonialnej politicy němskoho fejżorſtwa. Wo tym drje żadyn dwel njeje, zo m o ż e z kolonijow za Němsku wužiſt scieżowacż, na pschitklađ, hdyż wióże wona z nich wsħelake płody wobczahowacż, fotreż doma n i m a, a do nich wsħelake produkty wozycż, fotreż tam njejsu; ale hacż dotal so żadyn woſebith wužiſt hiszże pokazał njeje, pjeniez pak su hiżo dofcż spóżerafe. Hiszże loni Bismark wobkrucżesche, zo Němska samia żanych kolonijow pytaeż njecha, dokoł ūrdkow za jich zdżerzenjo nima, ale zo chce jeno zakit poſicżowacż Němcam, fotiż w cuzych dželach swęta wobſedženja dobudu, schtoż dale wulich wudawkow żadało njeby. Tola nětko je so wjerch Bismark we swojich nahladach wo tutych należnosćach tójszto wobrocżil. Němska (z wjetša w Africę) wobſadžuje jenu krajinu po druhiej, ma tam hiżo zaſtojnifikow, wójnsku woboru, chce tam twaricż jaſtwa a wſjho. Wudawki němskoho fejżorſtwa

z tym wo miliony rost u; hacž pak budže wuzitk tak wulki, wo tym wjac hacž jedyn rozomny rozsudźer dweliuje. W němskich wobsedzenjach w Kamerunje (w nowojezornej Afričy) su hižo ropoty — najsterje wot czuých načinjene — byle a wobora (Besatzung) wojniskich lódzow je tešame z mocu a kaž so piša bjez wscheje smilnosće podtłoczila.

— Anarchistojo su zas żadlany njeſtutk wuwjedli: wjeczor 13. januara bu w Frankfurcie policejki radžicéter dr. Kumpff piſti swojej théji zakłóthy; joho anarchistojo wosebje so bojaču a hidžachu. Mordaria hiſćeje dospołnje wusłedzili njeſtu. Tež druhdże anarchistojo zatraſchnje njebojazne wuſtupua. W Londonie so 24. januara dwoje sylne rozbuchnjenjo z dynamitonem sta, jene w Towerje, naſtruczim jaſtwie chłoko swęta, a druhe w tamniſkim parlamentskim domie; woboe rozbuchnjenjo je na spominjenymaj twarjenjomaj wjele zapuſcilo a 24. čłowiekow čezech zranilo. W južnej Americy ſpytachu anarchistojo piſchedźdu stata Chilli z helskej maschinu moricž a w Chikago su na anarchistiskej zhromadziznje tute podawki hako wumozne ſtuki ſhwatalowi. — Tak daloko doſpēja čłowiekojo bjez wery a swědomja!

Francózſka. Komora zapoſlancow je statne piſchinoski za katholiske theologiske fakultu zapovjeſla, protestantskim pak je tež dale poſkiezuje. Tež so wojerich duſchepastyrjo bjez wscheje pensije (wuměnka) puſhczejichu. Zawérno, w tutym kraju, kij je chłok katholiski, njeniča katholikojo swoju winowatoſć czinicž, hewak tola tajſe a podobne węch, kotrež mamy z tutoho kraja zas a zas wođewjecž, móžne njebychu byle. Čzrijoda khrobkych njeſtuczelow katholiskeje cyrkwe znjepokoja cykly kraju a miliony katholiskich wobydlerjow, woni czinja, ſtož so jim w ich złosći runje wuzdanje — katholikojo pak njeſtanu, zo bychu tajkomu hanibnomu njeporjadej kónč cziniili: nabožniſtwo, wera je jim jeno w cyrkwi znata, jeno w cyrkwi su katholscy, w zjawnym žiwienju nic, tu dadža kazyč a powalecž a njeupoža porst na kſtij, zo bychu tomu zadžewali. Zo móže lud wjele dokonjecž, hdž so jenomyslnje zbehnje piſhceziwo liberalnomu piſchahaj, to widžimy w Belgiskej, hdž su katholikojo tutón piſchah wotſchaſli, a katholscy zmyslenych ministerow ſebi wumuezili. Zo tucži swoju winowatoſć ſpožuawaja, ſežehuje z nowa zas z toho, zo je wojniski minister officiram zaſazał, na politiſkich towarzſtwaſ džel bracž. Tuta zaſaznia wosebje lože swobodnych mulerjow potrjechi, do kotrejcz bě na 1000 officirow zaſtupilo. Za to pak su njewerivcy czim pilniſchi we potorhanju wscheje wery. W Parizu je so towarzſtwo tworilo, kotrehož ſobustawy ſo mjenuja „anti-deiſtojo“, t. r. piſhceziwnich boži. Žim njeſoſaha „atheiſtojo“ (bjez=bóžnic) bjez, ně, woni Bohu ſamomu wojnemu piſhipowjeđuja a chcedža ſłowo „Bóh“ ze wschech ryczow zniczicž a wutorhacž. Smjecž ſo dyrbjeli tajkomu bjezmóenmu zaſhadzenju piſhceziwo Wſchobomóenmu, a Bóh jich wuſměſhi („Deus irridebit eos“), tola zrudzicž ſo dyrbimy nad tajkim čłowiecžim zaſludzenjom a bôle hiſćeje nad njewuprajitej lohkomyslnosću knježerſtwa, kotrež je wuſtawki tajkojo wrótneho towarzſtwo wobkruczilo! Kaf doſlo težto tam hiſćeje pónidže? Bóh chęt hnadny bjez njezbožownomu krajej!

Naležnosće našoſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 78. 79. z Budyšina: Hana Jaenichec, August Wjerab, 80. Madlena Kilanowa z Čemjeric, 81. 82. ze Zdžerje: tachantski hajník Kubas, Jan Šmerander, 83. Hana Měrcínkowa z Dzěžnikec, 84. Madlena Španec z Małsec, 85—87. z Hórkow: Marija Młónkowa, Pětr Šilak, Michał Jacslawk, 88—95. z Khróſcie: Michał Wawrik-Skala, Pětr Wawrik, Marija Zyndžic, Marija Wawrikowa, Pětr Dórnik, Jakub

Smoła, Jurij Herrmann, Hana Skalic, 96—125. 30 woteběrarjow pola překupca Jana Domanje w Khróscicach, 126. Marija Ledžborowa w Hajnicach, 127—129. z klóštra Marijneje Hwězdy: duchownej kniežnje Francha Koklic a Josefa Domšec, Marija Sołćic, 130. Jakub Hajna z Kukowa, 131. Michał Wawrik z Kanec, 132. J. Budar z Pančic, 133. Mikoławš Ryčer z Miłočic, 134. Michał Pjech Wěteńcy, 135—137. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Madlena Roblec, Marija Žurowa, 138. Hana Roblec ze Struchow, 139—142. z Radworja: administrator Jakub Bart, Jan Cyž, Franc Grubert, Jurij Rječka, 143. Jan Winař z Kamjeneje, 144—146. z Khelna: Jan Měň, Michał Čunka, Khrystina Donatowa, 147. Mikoławš Pięta z Boranec, 148. Michał Žur z Lutowę, 149. Pětr Kral z Bronja, 150—153. z Kamjencie: farař Jan Nowak, G. L. Leša, Jakub Šočka, Jakub Škoda, 154—156. ze Słonejce Boršće: Jan Riegl, Mikoławš Hajna, Mikoławš Müller, 157. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 158. Madlena Wićazowa z Prawočice, 159. Pětr Běr ze Zyjic, 160. Jakub Pjech ze Smječkec, 161. Madlena Budarjowa z Worklec, 162. P. Innocenc Jawork w klóštrje Marijnym Dole, 163. Madlena Domaskec z Koslowa, 164—173. z Jawory: Mikoławš Krawčik, Mikoławš Wawrik, Mikoławš Jakubaš, Mikoławš Zarjenk, Michał Cırlich, Pětr Sneider, Mikoławš Sneider, Madlena Sołćic, Michał Hanuš, Pětr Bryl, 174. Jan Bryl w Dreždānach, 175. 176. ze Zajdowa: J. August Kokla, Handrij Haša, 177—179. z Różanta: předstojeř Mikoławš Sołta, překupce Jakub Glawš, Jakub Šejda, 180. Michał Kuba z Pěskc.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 525. Madlena Kilanowa z Ćemjeric, 526. kobanski młyňk Michał Zmij, 527. Jan Fulk ze Zdžerje, 528. Marija Grohmanowa ze Židowa, 529. rendant Michał Besser z klóštra Marijneje Hwězdy, 530. Pětr Kmječ z Jawory, 531. M. Budar z Wěteńcy, 532—534. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Jurij Wuješ, Marija Zandmłyňkowa, 535. Hana Roblec ze Struchow, 536. Khrystina Donatowa z Khelna, 537. Jan Rynč z Brěmjenja, 538. Jakub Cyž z Kamjeneje, 539—542. z Khróscie: Michał Serbin, Jurij Waldzic, Haňza Sołćina, Hana Rjenčowa, 543. Jurij Libš z Jaseňuy, 544. Mikoławš Holka z Hórkow, 545. Ernst Leňš z Haslowa, 546. stud. Jakub Rjenč z Prahi, 547—549. z Noweje Wjeski: Marija Kindermanec, Jurij Kilank, Jakub Kocor, 550. Madlena Kućanec, albertinka w Dreždānach, 551. Michał Rjelka z Koslowa, 552. Jakub Glawš z Różanta, 553. Michał Kuba z Pěskc, 554. Michał Buk ze Sernjan.

Na lěto 1883 doplāčichu: kk. 568. Budar z Wěteńcy, 569. E. L. z H.

Dobrowolne dary za towarzstwo: z Ćemjeric 20 p., A. Wjerab z Budyšina 50 p., M. Müller z Boršće 50 p., překupce Jakub Glawš w Różencie 1 m.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 75,783 m. 11 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Hnadna knjeni Bernarda w klóštrje Marijnej Hwězdze k česci najswjj. Mjena a Wutroby Jězusoweje 1000 m.**, M. H. z Čornec 3 m., M. S. z Hórkow 2 m., K. J. z Hórkow 1 m., Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa 2 m., z L. ze słowami „Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 1 m., N. N. k česci Wutroby Jězusoweje 3 m., tohorunja K. T. ze Šunowa 3 m., M. W. ze Šunowa džák za dostatu strowotu 2 m., při domuswieſcenju w Budyšskiej wosadze 4 m., njemjenowana 2 m., M. J. z Leuben pola Oschatza 10 m., njemjenowana z Khróscie 5 m., tohorunja 3 m., njemjenowany z Khróscie 15 m., njemjenowana 13 m., Michał Handrik ze Židowa 10 m., Starocyhelnican 5 m., P. Alexander z klóštra wobrazki Różanta za 1 m. 2 p., na jene lubjenjo 3 m., ze zawostajenstwa njeboh Jurija Robla z Baćonja 14 m.

Hromadze: 76,885 m. 13 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8628 m. 50 p. — Dale je woprowala: njemjenowana 2 m.

Hromadze: 8630 m. 50 p.

Za wbohich Španičanow: njemjenowany 5 m., z Budyšina: D. 3 m., S. 1 m., S. 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za zwony su so starý cyn a druhé stare wěchy wotedaše pszech Ž. Ž. z Kulowa pola Ž. Łukascha, tachantskoho služownika.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

21. februara 1885.

Lětnik 23.

Pschepröshenjo k swiedżenju na Welehradje w lécze 1885.

Hdyž narod wulich mužow slawi, kotriž ze swojimi nadobnymi skutkami narodnoho ducha wosnwětlichu, joho rozwijenju nowu dróhu k spomóženju a zdželanoſczi wjedzaci połazachu a w žolmowatym běhu swětoweje historije joho lđdž z wěstotnym prawidłom wuhotowachu, czeſczi a slawi zawěrno sam sebie a dopjelnjuje z tym winowatoscž, kotrež jomu nic jeno džakownoscž samseje wutroby, ale tež duch historije sam nakladuje. Slawich ważne wokomiki w živjenju tajkich mužow, wobnowiamy sobu dopomijecžo na nich a wobswędżujemy, zo smy sebi wědomi wulſoſće a ważnoscže skutkow wot nich dokonanhých, zo smy sebi wědomi postajenia, kotrež nam tute skutki w swětowej historiji pschiwkaſzachu.

Wjeleważny džen pschiundže nam na schestym dnju hapryla lěta 1885, z kotrejž so tħsacte lěto dopjelni wot smjerež swjatoho Methodija, japoſchtoſa kſheszjanskeje wery, założerja wedy a rozswětlenja njej slowjanſkimi narodami. Smjyo pschez njoho a joho bratra, swjatoho Cyrilla, wusyte, je zbožownje zefkhadžako, a hdyž swjatych psched tħsacom lět swoju spróenu khowu k wěcznomu wotpocžinku kładžesche, widžesche bohaty syn, kotrež nadobne žně lubjesche. Tħsac lět khowachu naschi prjedownich, khowanu my a budža naschi potomnic khowacz bohate žně z wusywa f. Methodija, kotrež žně budža z tym wjetſche, czim swěrniſchi wostanjeny duchej, z kotrejž je nasch swjatih nasichih prjedownikow znadobniš, do klina katholiskeje cyrkwe a z tym k wěcznej žiwomu žđru plódnoho rozswětlenja pschiwiedl. Tutton duch pschepröshuje nas na Welehrad, hdžez je nasch japoſchtoſ tónle swět wopuſchecžil, pschepröshuje nas tam wosebje w lécze 1885, zo bychmy tam wobnowili wopomijecžo swjatoho muža, najwjetſchoho dobrocžerja slowjanſkich narodow, zo bychmy dopokaſali, kaf jomu z tej samej horzej luboſczej pschiwisiuemj hačo naschi prjedownich, wo kotrejž žiwenjopisar f. Methodija praji, zo na dnju

joho pohrjeba „njesměrna mnohoscž ludu so z hromadži a swojoho arcybiskopa pschewodžesche, plakajey wo dobroho wucžerja a pastyrja, mužscy a žónske, mali a wišey, bohacži a khudži, swovodni a služownich, wudowy a syroty, euzokrajni a domjachy, khorì a strowi!”

Haj, z hromadžim so tohodla wschitez, kotiž t herbstwu s. Methodija pschislucham; pschitidžeže tež Wy, bratja kuziscy Serbja! we wopomijenškim lèze 1885 na Welehrad, zo bychmy wopomijeczu swjatoho muža česecž wopozazali; zo bychmy so posylnili z duchom, z kotrymž je naščj japoščtol našich předowníkow do swětovéje historije jako nowych wojowarzow za wěru, wědu a zdželanoſcž dowjedl; tež zo bychmy so pôznali a so pôznawajich z mjeſobnej lubočžu a we pschewědczenju so wobtivjerdžowali, zo je tak woſobny dar, z kotrymž naščj swjataj japoščtolaj nas wozbožiſtaj, swoju žiwiensku móć wobkhowaſ chýtysac lét a zo tutón dar, kotryž je z ducha zapščijath, na wěczne časy ducha słowjanſtſich narodow znadobnijecž, wozběhowacž, sylnicž a wozbožecž budže; zo bychmy nadobhvali wěſteje nadžije, zo idea Cyrillo-Methodijska pschicžahowacu móć wobswědcži, tak zo by bórži moħl pschincž čas, wot swjatoho wóčca Leona XIII. tak horco a doraznje žedženy, hdžej někotry fróčz cžinjeny pospřiž jednocženja wobeju cyrkwiow, nawięzornejce a naraňscheje, do jednoho čěta, so skut ſtanje, z kotrohož cyrkwi a słowjanſkim narodam zbožo a požhnowanjo wzeňdže.

Date w Brnje na hodowny Boži džen 1884.

Centralny swjedženſki wubjerk.

Egbert hrabja Belcredi, prawdžith tajny radca a zapoſlanc, pschedsyda. A. Kiovský, infułowany prälát, mětapschedsyda. A. Drudička, professor na realy, ſekretar. JUDr. J. rycerž Vachuit, poſtađnik. Adam hrabja Potulicki, probst w kroměříž, pschedsyda swjedženſtvoho wotrjada. Em. hrabja Poetting, generalny vikar w Brnje, pschedsyda literarnoho wotrjada. JUDr. Fr. rycerž Schroni, zapoſlanc a nameñnik krajinoho hejtmana, pschedsyda finançnoho wotrjada. (Hispice 52 druhich podpisow.)

Pschispoſiuenjo. Na praſhenja wo swjedženſkim porjedže, kotryž je hižo z nowin znath, wotmowlja tež t. tachant Józef Vykydal na Welehradze.

Dysaclétnie wopomijeczo ſmijercje swjatoho Methodija.

Hdyž bě swjaty wóč Leo XIII. na próſtwu mnichů biskopow z wožnej encykliki Grande munus w lèze 1880 džen swjateju słowjanſtſku japoščtolow Cyrilla a Methodijs, mjenujcy 5. julijsa kóždoho cyrkwinoho léta jako dwójny swjedženj (duplex) za cyly katholíſti swět postajíſ, gradowachu ſo katholíſcy Słowjenjo, a 1400 muži čeſkomořavſkoho, pôlskoho, ruhyňskoho (galiciskeho) a khorwatskoho naroda pucžowasche do Roma, zo bychu za to džakownoſcž a ſlub ſwěry japoščtolomu Stołej wobswědczili.

Tuto lěto pak swjecza wſchitez Słowjenjo, kotryž je z cyla na ſt o milijonow, bjez rozdželenja na wěrywuznacžo džakowne wopomijeczo mjenowaneju Swjateju, dokelž je ſo 1000 lét minylo wot ſmijercje arcybiskopa ſ. Methodija, 6. hapryla 885 na Welehradze w Morawské po wulfotnych ſtulkach zemrétoho a tam w cyrkvi ſ. Marije pohrjebanoho. Wſchitez Słowjenjo, praju, čeſcza swjateju Cyrilla a Methodijs, dokelž ſtaj wonaj mnichů Słowjanow kſchelcžanstwu pschivobrocžiloi a we wěrje wobkručžiloi, jako tež dokelž ſtaj (woſebje ſ. Chrill) písmo, ſchtož je zaſkad zdželanoſcž, za słowjanſke

rěcže stworiloj a přenje slowjanske knihy spisałoj, svjate pismo a wschelake cyrkwiene knihy pschelozujich do tehdyscheje „slowenskeje“ abo bolhariskeje rycze, fotraž bě w swojich dotal zakhowanych spisach wschem druhim slowjanskim dość blizka a zrozumliwa. Wosebje pak maju katholsch Slowjenjo pschi-czinu, tuteju swjateju česecicę, dokelž staj wonaj sebe a swojich swěru k rom-sromu Stołej džeržaloj, mjez tym zo w jeju domowinje, w narańšcho-romskim fejzorstwie, tehdý runje patriarch Fotij, kij bě předny wuczer f. Cyrilla był, rozschezepjenjo (schisma) w cyrkvi zapoczą (861). Tuž pucžuja wosebje katholsch Slowjenjo k rowej f. Methodija, na Welehrad, hdźez je přenja wjetsha cyrkej mjez naječornymi Slowjanami, do kótrychž tež my Serbja slushamy, so twarika.

Bamž Leo XIII. je tohodla z wosebitym dekretom wschitkim wěriwym, kotsiz svjataj sakramentaj pokutu a wołtarja dostawscii cyrkej we Welehradže w oktavje 14.—21. februara abo kótrykuli džen wot 6. hapryla hacž do přenjeje njedzeli otkobra pobožnje wopytaju a na měnjenje swjatoho wotca so pomodla, dospołny wotpusk wudželiš, kótryž so tež khudym duscham w czisczu pschiwobrocicę hodi. Kardinal-archybiskop we Wołomocu, wjerch Fürstenberg, w kótrohož diöcesy Welehrad leži, wozjewia tutón wotpusk a runje tak w dlejsim pasthřiskim līcze tež druhí morawski biskop dr. Bauer w Brnje, a wobaj postajataj swjedzeniſki porjad někotrych oktavor w tutym jubilejskim līcze f. Methodija a pscheproschujetaj swojich diöcesanow na Welehrad. W Brnje (Brünn), hłownym měscie Morawy, pak je so wubjerk założil, z najwosebnisich duchownych a swětnych knjezow pod pschedsydštowm k. Egberta hrabje Belcredia wobstojač, kótryž wschitkich Slowjanow a tohodla tež lužiskich Serbow na Welehrad najpschecelnischo pscheproschuje (hladaj w předku). Tutón wubjerk ejini wulkotne pschihoth za powitanjo pobožnych pucžowarjow na Welehradže; mjez druhim zrjaduje so tam tež czitařnja, w kótrejž so wschitke tam lěſta na požadanjo pschipolane slowjanske časopisy a nowiny, mjez nimi tež nashe serbske, wupołoža.

Hijo nětko je wěste, zo Slowjenjo ze wschěch kónczin lěſta na Welehrad pschijedu, schtož hinał bycž nijemože; pschetož svjataj Cyrill a Methodij běchtaj přenje wuczerzej slowjanskeje wzajimnoſce abo mjezobneje luboſce a podpěry Slowjanow. Wězo budža tam Čechow je z literarnje zjednoczenymi Morawjanami a blízkimi Slowakami w najwjetšej liczbje. Potom pschirndu w mnohoſći tež Polacy ze wschěch tſioch monarchijow, do kótrychž su w tukhwiſu pschidželeni; wosebje pschihotuja so poznaisich Polacy, kotsiz maju k tomu pschihotowanym wubjerk pod wiedzenjom biskopa Cybichowskeho, hrabjow Ciežkowskeho a Engeſtröma, wjerchow Edmunda a Ferdinandu Radžimilla, a kij chedža z kózdeje wosady dweju putnikow 5. juliya do Welehrada wotpóslacž. Khrowatowje su wot swojoho slawnoho a horliwoho biskopa Strožmayera, wiednika slowjanskeje deputacieje l. 1881 w Romje, k wopytanju swjedzenja na Welehradže napominani, a budža wělcze ze swojim duchownstwom a zemjanstwom derje zastupjeni. Sim pschitowarscha so Slowjenç z Krajiny, Schyriskeje, Korutaniskeje a pschimórskich adriatskich krajow. Rusynowje z Galicie a Wuheriskeje chedža w mnohoſći pschipuežowacž pod wiedzenjom swojich biskopow, duchownych a druhich zdžekanych mužow. Pschi mjenovaných katholskich Slowjanach njeſmedža Serbja brachowacž; pschetož tež nascha rěč sluscha k slowjanskim a my smy Slowjenjo, schtož móže jenož njemudry abo njewuzený přež. To sym ja hijo pschi założenju naschoho towarzystwa swjateju Cyrilla

a Methodija rozentajil a w 1. cijisse Katholickoho Boska w spocjatku leta 1863 wocjischcjez daf. A kaž suu tehdom na jubileju pschikhada ss. japoschtołow scheszo Serbja 8. a 9. julijsa na Welehradze pobyl, schtož je tam zapisane a w knihach spominane, tak pojedzemy tam, da-li Bóh, tež lešta f 5. julijsa zašy a z nami eži, kotsiž so nam pschizamku;* pschetož tam budže z nowa ważny katholicki chirkwinski swjedzeń a na tajki je tež nam pschikhad dowoleny. Wschak same němske nowiny pisanju, zo može welehradski jubilej Awstriji, kotaž pschez njón snadž Słowjanow na Balkanje bóle za so dobudże, a z tym tež Němskej jara žadanja hódný byež.

Tola nic jeno katholick, ale tež schismatiscy Słowjenjo, kotsiž dotal Chirillowe pismo a słowjanstu ręcz hako chirkwinu wužiwaju, spominaju lešta živje na Welehrad, dokelž staj swjataj Chirill a Method tež jimi japoschtołaj, patronaj a prenjej wuczerzej! To su eži Słowjenjo, kotsiž su pschez procowanjo Grichow pod wliw naranscho-romskoho fejjorſtwa a pod patriarchu w Konstantinoplu pschifli a poždžiščo wot tutoho w někotrym nastupanju so wotdželili: južni Volharowje, južni Serbia a Rusowje. Mały dzél Volharow, prjedy pod turkowskim knieſtwwom stojach a nětko z dzela swobodny, je so w nowschim ežasu z katholickej chirkwi (najbóle w bolharskim wjerchowstwie, ale tež w Macedoniaj) zjednoczili; wjetch Alexander sam je protektorat nad jubilejskim swjedzenjom na so wzal a poſczele drje tež bolharsku deputaciju na Welehrad. Južni Serbia z Awstrije a ze serbskoho kralestwa budža drje tež derje zastupjeni. Rusowje, kotsiž dwie trecziny Słowjanow wuczinje, spjeczuja so z dzela swjedzenjej na Welehradze; tola spisowarjo ręčza tež za njón a prasheju so, njeje-li na ežasu, zo by so narantscha (schismatiska) chirkje z najweczornej (romskiej) zjednoczila. Tohodla pschipueczuju tež Rusowje na swjedzeń we Welehradze, hacžrunje někotsi chcedža, zo by so po jich protocy 12 dnow poždžišču swjeczi, a to w bliskim měsće — Wuherškim Hradžiščežu. W Rusonskej samej pak budże jubilejski swjedzeń hako chirkwinski a schulski swjedzeń swjatoežnie swjeczeny.

We wschek słowjaniskich katholickich a schismatiskich krajach swjeczi so jubilej swjateju japoschtołow we wuczenych towarzstwach z wudaczom a roždželenjom pismow, swjedzeńskich zhromadžiznom atd. atd.

Majsterje budža wopomnjeniske lěto J. Methodija tež eži njemnozy Słowjenjo swjecziež, kotrejž předowmicy su so romsko-katholickje chirkwe wotrijeſli (w Němskej a Awstriji nimale 2 milionai), ale kotsiž sami nětko z pomocu słowjaniskeje rycze a posłowianshčenoho pišma za duchowne živjenjo swoich wuznawarow so horlivje staraju. Za nich runje hako za schismatiskich Słowjanow wuprajuja katholicki biskopja nutrne jubilejske pscheeža. Ženiczey tamni Volharowje a Serbia (woboji po poł milionie), kotsiž su něhdj z mocu do muhamedanskeje wery pschewiedzeńi, njebudža ze swojimi křesćjanskimi bratrami na ss. Chirilla a Methodija spominacž ani w tutym ważnym lečež, dokelž su surowi njeprzeczelowje kózdoho křesćjanškoho imena.

* Někotre němske nowiny a ežasopisy su z njeprawom hněwni na wschitko, schtož je serbske abo słowjanſte, a budža drje w swoim ežasu na nas hawtowacž a to po swoim zwieżenju „panslavismus“ njenowacž. Tola serbska ręcz njeje nježo załazane abo njezałozne. Panislavismus pat je procowanjo, wschek Słowjanow pod rusowske knieſtwo pschivieszc; k ežomuž my Serbia ani wole ani wojetkije moch nimamy. Schtož hinał ręči a jo na nas pschifloda, nad toho rožonom dowolony sebi dwělowacž. Po wudaczu I. Imischowej knihu su někotsi hawtowarjo wotmijeli.

Hdy by někajki slabuski psichicžinu za dosahacu njespóznał, zo my Serbja hako Slovjenjo 1000létne wopomnječo smjereče svjatoho Methodija svječimy, kaž wschitke němske splahi s. Bonifacija, kotryž tež njeje we wschěch němskich krajach był, wschudžom svjetcja, bychmy hishcze ē tomu polne prawo měli. Naschi serbscy předownich su w tamnym času hako swobodni ē Wulkomorawskej pod Swjatopolkom skuscheli a z Čechami na hishcze wobschernym polu pschećzimo Němcam wojowali. Wo s. Cyrillu je so w pschenemczennej stronje pola Zholerca powěscz zdžeržala, zo je w tamnej wokolnoſci w Kralowſkim Haju a Jaworniku pschebhywał (psched I. 867); wo s. Methodiju pat je wěste, zo je na wschě strony w Čechach kschesčanstwo rožscherjal, čžohodla drje tež mjez susdnymi Serbami. Wo tym swedečja tohorunja tak wjennowane chrillomethodijske kamjentne kschize, kajkež so w čeſkikh a serbskich krajinach hako wopomniki prěnich kschesčanskich časow namakaju, n. psch. we Wbohce mostach, sredž wšy w Chrōsczicach atd. Zo staj ss. Cyril a Methodij abo tola jej wuežownich mjez Serbami nojprjedy kschesčanstwo rožscherjaloj, wo tym swedečja serbske cyrkwinſke ſłowa abo wuražy, kiž ſu starobolharſkim a čeſkim podobne, a nic němskim, schtož by hewak tola bylo. Najwjetſchi zapis tajich ſłowow hym ja w swojim času w „Katholſkim Póſle“ podał, n. psch. Kscheciz, Kschesčan, mscha, cziszcž, ſtrona ſy atd. Dopomnječo na prěnje wobroczenjo lužiskich Serbow ze ſlowjanskeje strony je so potom zhubiło, hdyž po powalenju wulkomorawskoho knjeſtwa pschez Mladžarow a Němcow (907) tehdyschi Serbia pod němski wliw (929) a němski spšchah pschinidžechu. Kschesčanstwo potom ſchłodowasche, dokež njebu z pomocu ſlowjanskeje recze rožscherjowane, a dokež němcsch missionarowje tež vodečiſnjenjo pod swětne knjeſtwo ſobu pschinjeseču. Tutoho dla ſpježowachu ſo požđiſčio Serbia někotry čas kschesčanstwu, kotrež běchu předy hjez wotrocžtwa rad pschinwarzali.

Po wschitkim tym ſo ſluſča, zo wosebje katholſeh Serbia 1000létne dopomnječo na s. Methodija lěſta horliwie a džatkownje ſobu svjetcja. Tola nic jeno na Welehradže ma ſo to ſtačz, ale tež doma w naſchej serbskjej krajinje. Najpschihodniſchi by bylo, hdy bychu katholſch Serbia bačzon ſku cyrkej ze wschem wuhotowali, schtož ſo jej hishcze njedostawa. To by najkrasnischti wopomnik był! Tale cyrkej dyrbi dopomnječo na bamžow Piusa IX. a Leona XIII. bycz. Tohodla ma wona mieno „cyrkej Žežusoweje Wutroby“; tohodla budže w njej pobocžny woltar „njewoblakowanoho podjecza s. Marije“ (schtož je Pius IX. hako artifl wěry wozjewil) a drugi woltar „ſlowjanskeju japoſchtolow ss. Cyrilla a Methodija“, kotrejuž je Leo XIII. hako wysokocžesčomneju za cyhu katholſku cyrkej wuprajil.

Tohodla, lubi katholſch Serbia w schěch wosadow, nic jenož baczon ſkeje wokolnoſci, džeržeče dale hromadu, „chcemy wutrajnje hromadje ſtačz“, kaž naſch hnadm ſ. biskop w paschyřskim liceže praji, zo by ſo w jubilejskim leče ſ. Methodija zhromadny serbsko-katholſki ſtut, ze ſkutkownej luboſcžu zapocžath, lěſta z pschiměrjenej pomocu wysokich a nizkich, bohatych a khudych t. r. wschěch woprawdze dokonjal a — doplačil. *M. Hörnik.*

Kschesčanska wulkomyslnosć.

(Słončenje.)

III.

Běſche horce poſdnjo. Jasne ſlonco paleſche njesměrnje horco z njebjia, kotrež žana mróčjaka njewodžewasche; žadyn wěſſit ſo njehibaſche, a morjo,

z fotrohož herwak khłodnoſćž wěje, ležesche tu kaž wołojane. Almansor bě ſwój krasny hród wopuszcził a zo by mér měł, poda ſo do mjeniſchoho hrodžika, tifž pſchi mórfkim brzozy natwarjeny cyle ſam ſtojesche; bě to najkráſniſchi kufk zemje na cykym joho wulkim wobſedzeñſtwie.

Almansor syny ſo na mjeniſtu ležanku runje napshecžo morju a wostají durje wocžinjene. Bórzy joho měrny spar zapſchiſa — Almansor wſchak nje-wědzesche, zo tu ſmierzcz na njoho ſaka, njemyslesche ſebi, zo je czrjódka nje-duſchnych wotpadnifikow pſchecžiwo njomu ſo zapſchiſahala.

W tu khwilu bě tež Eduard bližko; wón pſchiliwaſche mlodym kwětkam a roſlinam, z fotrymiz bě hrodžif wobſadzany. Běſche jomu tak lohko; wſchak lubozne kwětki, kotrež wón tak radý wobſtarowasche, jeniečke wědžachu wo joho ſtyku. — Tu na dobo zaſkyſha wutle ſtonanjo a žakoſeženjo, kotrež ze jſtvy pſchilhadtſe, hdžež Almansor ſpashe. Spěſchnje tam doběža duch ſkopacž hrabnywſchi, tifž na puczu ležesche — a ſchto wuhlada? Almansor ležesche na zemi a njeſtnežomnich, tifž chyčhu joho ſkóncowacž, joho wjazachu, dokelž ſo frueže wobaraſche.

„Schto cziniče, wy njeſocžinč?“ zawaſla Eduard a hižo wrjeſny kaž blyſt joho ſkopacž runje do hłowy tomu, tifž na Almansoru klečesche. Tomu wjac trjeba njebeſche. „Precž, wy njeduſchnich, abo wam ſo wſchém tak ſtanje!“

Zaſtróženi wotpadnich wſchitey czekných, běchu jeno wot złotnika, tifž we swojej kremi ležesche, zawiđeni byli; a hdźz Eduard ſo z nowa zahanjeſche, bě jſtwa hižo proždna a wón z Almansorom ſam. Tón bě nimale do njeſtocy panyl a Eduard jomu do ſpanja wodu macžeſche, tak zo Almansor bórzy zas ſi ſebi pſchindže a ze ſpodžiwanjom na swojoho wumoyerja pohladowasche. „Kai mam jo eži džakowacž, nadobny wumoyerjo mojoho žiwijenja?“ rjeſny cykly hnuty, „ſchto bych nětſle był bjez tebje?“ Z tutymi ſlowami Eduarda nutrije wobja. Tola Eduard poſornje wotſtupi. „Schto móžu eži dacž, mój dobro-čerjo“, zawaſla Almansor, „praj, tak móžu eži twoju wulkomysloſćž mytowacž?“

Tola Eduard poſhili ſwoju hłowu a požožiwschi ruch na kſchiz na wutrobu wotmołwi měrnje: „Kſhesčzan, a woſebie ryežer, njeſchedawa ſwoje ſkutki za pjeniežy a kubko; buž zbožowny a wutli wo tutych kſhesčzanach lepie ſudžicž.“

„Ty ſy mi mudru wučzbu daſ, Eduardo!“ ryežesche Almansor, „ty njeſeſche prawje; ſchtóž wěru zapřeje z nahramnoſeže a ežaſnoho wužitka dla, je njeſhmanik, tifž móže kóždy njeſtuk wuwjeſež.“ — „A to ſy ty hakle dženſa ſpóznał?“ praschesche jo Eduard zadžiwanh, „bych ja hako moſlem hinač ežiniš? Tola hako kſhesčzan dyrbjach tak ežinič, kaž ſym ežiniš — to bě moja winowatoſć!“ — „De to wučzba twojeje werty? Dha dyrbju lepie wo kſhesčzanach ſudžicž. Ale tamni ežlowjekojo dyrbja zhonicž. Smierzcz je jim wěſta!“

„Sudž mudrie a ſmilnje, Almansoro!“ praji Eduard móſte, „wotpoſcžel jich, kotsiž ſu eži za žiwijeniom ſchli. To je naſlepſha dobrota, kotrež móžesche jim wopokazacž. Schto eži pomha jich ſmierzcz? Popschej jim ežas, zo bych ſzelnoſćž pytali a ſo naſkazali.“ — „Na twoje ryežer, Eduardo!“ ſpěſchnje wotmołwi Almansor, „ty hſchčeče za žiwijenjo thchle złotnikow proſyſch? Hdź bych tebi wſchón džak winoſthy njebył, ktoro možł hněwny bycz na tebje. Tola žadaj ſebi ſwoje myto! Almansor móže twoje žadanja dopjelnieč. Wſcho chcu eži dacž: złoto, ſlěbro a kubla. Pſchisaham eži to pſchez mjeno profety.“

Eduard ſo wotmijeltny. Pſchitry ſwoje woblicžo z rukomaj, kotrež běſchtej z moſlemi ſtwierdnjenej. Almansor na njoho hladasche a njeſtnežomnich ſpodžiwanmu ſadžerzenju ſwojoho njeſolnika rozemiež. — „Dokelž dha mi profyč do-

wolisich, Almansoro", pocza Eduard skonczenie, „dha posluchaj na mnie. Ksche-
sczanski rycer zacpiva czaśne kubla a njeslubuje pocczinoſcę prozdnego myta
dla. Daruj žiwienjo tym, kotsiz so zwazidlu tebi žiwienjo wacz. Dokelž
sy wulkomyſlny, budź to we prawej mierje. Pozběhni so nad wſchēdne pſched-
ſudu a poſkaż, zo je Almansor wjac dyžli wſchēdny moslem."

„Spodžiwnje", rjeknu Almansor z poſkumirjenym wóczkom, „zawérno
ſpodžiwnje! Tola twoja próſtwa njech ſo dopjelni. Njecham ſo wot ſwojoho
njevolnika we wulkomyſlnosczi pſchetrjechic̄ dac̄; dži, tež ty ſy ſwobodny a
bohacze wobdarjeny dyrbisich mjezy ſwojeje wótcziny doſczahntyc̄. Dutſe budže
cze kódz w pſchistawie wocžakowac̄. Budź zbožowny, Eduardo, na druhi a
poſledni raz ſy mje wohańbil! Wodaſ mi, ſchtož ſym czi złoho načzinił!" A
z nowa Almansor ſwojoho wumožerja wobjimajo krucze na ſwoju wutrobu
i kóčzesche. „Dzakuju ſo czi za wulku wucžbu, kotrūž ſy mi dał", rjeknu wón
ſo rozzohnuijo, „ženie wjac njecham kſcheczana ſ wotpadej wabicz; pſchetož
wérny kſcheczjan je prawy cžlowiek a najwjetſcheje cžesče zaſlužuje." — „Roz-
pominaj dale ſwoje ſłowa", ſkonczi Eduard, „a Boža hnada eže ſ prawomu
ſonej dowiedzie. Něhdyn traſch za tym požadach, zo by možl w ſežinu ſwia-
toho kſchiza wotpocžowac̄, na kotrymž ſy něhdyn z nohomaj teptał."

Rozajtra hižo ſkono za mórkimi žilmami ſchadžesche, kotrež lohki ranischi
wěſtiſ do brjoha ſtorlaſche. Eduard w pſchistawie ſtojesche z tamnymi nětko
zbožownymi cžlowiekami, kiz mějachu za ſwoje žiwienjo jomu ſo džakowac̄ a
kotsiz běchu jomu ze ſylzami polepſchenjo a želnoscž pſchisahali. Stupi z nimi
na kódz. Zbožownje pſchejedze morjo a ſtupi zaſ na ſwoj wótceny kraj. Po-
ſtaſtny ſo na zemju a džakowasche ſo Bohu, kiz bě joho wumohł, a joho towař-
ſchojo ſežehowachu joho. Potom ſo rozzohnowachu z nim a wokochachu jomu
ruk. „Modlicze ſo za mnie a wobželnoscže ſwoj ſkut", hiſcze rjeknu
Eduard a naſtupi někt pucž do ſwojeje domizny. —

Běſche lubozny wjeczor. Richard ſedžesche z Hanžu a ſwojimi džecžimi
doma pſched hrodom: wjeczorne ſměrki jich woblicza z czerwienym blyſtejzom
debjaču. Bě to lubozna, zbožowna ſwojsba. Tola Richardaſ bě cžezko, joho
ſtruchle wóczko ſylzy ronjesche. Wjefoſe džecži to pytnywschi pſchestachu wjesele
hrac̄, nanowa zrudoba bě tež jím radoſcz waſala. Hanža ſwojoho mandžel-
ſkoho za ruku pſchimy, kaž wona kóždy raz cžinjesche, hdyž žarowanjo wo lubo-
wanoho bratra Richarda pſchewza. Ach, wón méniesche, zo je Eduard dawno
morwy. Hanža drje ſwojoho mandželskoho tróſchtowac̄ pytaſche, tola w cžiczej
komorcy tež cžasto wo dobroho pſchecžela a bratra płaſtasche, kotrromuž mějesch
za wſcho ſo džakowac̄. Taſ mandželskej cžasto wo Eduarda płaſtaj a tež
džecži płaſtachu, hdyž ſtarſhei wo pěknym wuju ryczeschtaj.

Džensa pak bě wulka zrudoba wſchitlich pſchewzała, wjetſcha dyžli hdy
predy, a nichto njeptyny ſamotnoho puežowarja, kiz po pucžu ſ hrodej horje
ſtupaſche. To běſche Eduard, kiz z cžezkoho wotrocžitwa a z dolhoho pucža
mucžny a zefabjeny ſo hrodej ſwojich wótcow bližesche. Bě to hiſcze ſtamón
młodny młodženc, kiz pſched lětami do wójny cžehnjesche? A tola ſo joho
wobliczo z wjeſoſce ſu blyſtejſe: po telko lětach widžesche zaſ ſwoju domiznu!
Někt wuhlada lubozne towarſtvo: Richardowu ſwojsbu, a ſylzy radoſtnoho hnucza
ſo jomu z wocžow linyču. — „Richardo!" zawaſa Eduard. Richard ſo ſtruzi;
njebe to cyle znaty hlos? — „Richardo, njeznajech ſwojoho bratra wjac?"
zawaſa Eduard z nowa, „ja ſym Eduard a hiſcze žiw!"

„Bohu budź dżak a khwasba!” zwoła Hańża, bratraj pał so wobijimowashtaj a njemožeschtaj žadyn słowa prajiež. Pschelhwatanjo a radoſež běſchtej pschewulkej . . .

To bě nětko žiwenjo w hrodje! Wscho so wokoło Eduarda cziszczeſche; kóždy čhysche zas namakanoho bratra wohladacž a powitacž. A hdźiž Eduard swoje podenđzenja powjedasche, dha wschitich płaſtachu a spodžiwne wjedzenjo, njewusłedžite radh Boże khwalachu.

IV.

W hrodje bě nětko radoſež; ale wótczinje, haj cyłomu kſcheczjanstwu zas nowy strach hrzeſche. Turkijo hžo stojaču psched Winom, a ze wschodnych stronow wójska wobhroženomu hłownomu městu na pomoc khwatachu. Tež Richard dyrbjeſche do wójny, to ſebi czescz a wulka nuza wótcziny žadaſche. Zas čhysche Eduard ſobu czahnyč, tola Hańża to njedowoli; wón bě hſchęze ſlaby a by wobczęſnoſeže noweſe wójny z čezka wutrał. — „Budź zbožowniſchi, dyžli ja”, praji Eduard ze swoim bratrom so rozzhoňujo. „Bóh dał”, pschiftaji Hańża, „my wschitich čcemy za tebie ſo modlicž.”

Tak ſo dwě lěče minyſchtej, předy hacž Richard zas do swojoho hrodu ſo wročzi. Wón bě zbožownje hacž na turkowske mijezu čekachych Turkow pscheſczejhał a wjele moſlemow zabit, zmuzith rycerž kaž joho bratr. Runje tutón we swojej iſtwi z wołnom hładasche, — tu wuhlada Richarda, kž ſo domoj wróčesche; tola wón njebě ſam; pschi nim wuhlada Eduard — Almansora! Schto tola to!? Šeak ſo to mějeſche? Tola, dolho ſo njerjebashe džiwač — hžo bě joho bratr wobjał. — „Mój Božo”, hnydom zwoła Eduard, „z wóſel tohole czubnika masch?” — „To je woſobny Turka, ſym joho psched Winom zajał”, rjekný Richard swojemu bratrej ſo džiwaſo, „pryng z Lotringow je mi joho daril. Znajesz joho ty?”

„To je Almansor! . . Šeak spodžiwne ſu tola Boże wjedzenja! Něhdh běch ja joho njewolník, a nětko je wón twoj jath!”

„Schto ty ryceržiſch, bratſe? Twojoho czwilowarja mam ſu swojej moch?”

„Tak je”, wotmokwi Eduard, „tolu njespominaj wjac na to. Čzin jomu dobrotu, hdźež mōžesč. Nětko spózniawam Božu mudru radu. Kſchij, kotryž bě jomu blaznoſež, joho k ſebi czehnje, a do naſchich rukow Bóh joho woſud kladje. Tola mijelč wo wschem tym a njedaj Almansorej mie widzeſež. Čzas wscho wozjewi.”

Almansor bu Richardowu ſlužownik; tola żenje njemějeſche winu ſkoržicž. Richard chle pscheczelne z nim wobkhadžowasche, z Eduardom pał jomu żenje ſo zetkačž njeda. Richardowe džecži woſebje mějachu joho radh; druhdy hodžinu dolho pschi nim ſedzachu, hdźiž wón wo swojej kraju domiznje powjedasche. Almansor bě ſo cyle podał, nadžije pał njespuschęži, zo ſo zas do swojeje domizny wróči; myſleſche ſebi, zo hako nahladny Turka ſo za jatohu kſcheczjanſkoſki ryceržera wumiěni. Druhdy za swójnym blidom ſobu jedzeſche. Tu ſo jomu wjeczor ſta, zo Hańża ze swoim najmłodschiſ ſynek, kž bě cyle na Eduarda zapodobny, Almansorej bližko pschiindže. Almansor krucze na njoho pohladnywſchi zblédnhy: jaſnje jomu do pomjatka ſtupi Eduardowe wobliczo. „Tajki wón bě!” zdychny Almansor a pytasche ſwoje hnuežo potajicž. „O zo bych joho zas wohladacž moħl!”

Richard czinjeſche, kaž by niežo njepytnył, wza Almansora pscheczelne za ruku a wjedzeſche joho do zahrody. Tajka luboſežiwſez Almansorej nad-

padny; wón jeje njebe woczałował. Richard joho dowiedże w zahrodze do małego hajka, w kotrymž za hustymi schtomami chrkwicką zakhowana stojesche...

Slyšch, tu z chrkwicki lubozný spěv, z psichcelemi pschewodžany, zaklincža: Salve Regina, mater misericordiae. „Budź powitana kralowna, maczér miloſcę.” Kaž spěv jandželov rozlehouachu so džeczace hłosy z kapalki won po czichim hajku. Almansor na nje poslučasche, a z niewuprajitej skłókoſcę bu joho wutroba napjelnena. Slyz̄ jomu do wocžow stupicu a dotal njezname začęcia ſo jomu do wutroby dobýwachu. Ach, tak běchu něhdyžkuli joho kſcheszansch njevólnich spěwali, a wón pokornomu spěwu rozeniak njebe. Džensa pak zaczu joho wutroba z jenym doboru cytu joho potajnu hłubinu. Richard joho hłuboke pohnuczo pytnywschi puſheži joho ruku a panh na kolena. Tola, ſhto to? Też Almansor bě ſo poſlalny ſtuknjeni ruchy pozběhny. „Maczér Jezuſowa”, zawała, „wutlyſch mje: chcu być twoje džeczo!” — Cyle pscheſlapnjeny ſtaný Richard a chycsche Almansora pozběhnycz; tola tón woſta kleżo prajich: „Daj mi ſo modlicz, Bóh je czemnoſcę mojoho ducha ze ſwojim ſwiatym ſwětłom rožiaſnił. Tebi, Richardo, woſebje pak twojim džeczom mam ſo džakowacz za to.”

Hiszcze Richard tu stojesche ze ſpodziwanjom na Almansora hładajo, liž hiszcze klečesche. Tu Richardowe džeczi z cyrkwicki pschiniſdzechu. Mana wuhladawſchi chyciku wjesele ſt njoſmu běžecz, tola tu pytnyku Almansora. „Aži”, zawała mlódſcha holežka, „takle ſo mi ty lubiſch, Almansoro, to ſyń dawno woczałowała.”

Richard wſcho to hiszcze niemóžesche wopſchimyč. Tu stanyski Almansor pschimy joho za ruku a ju na wutrobu kłęčo rjekny: „O ſhto mam ſo tebi džakowacz, dobrý mužo! We twojim domje ſym wérne žiwenjo zeznał. Twoje lube džeczi ſu mje ani zo by ty to wędjał abo wone chycie, kſheszana ſziniłke. Tich poccžinovſcze ſu mje hnułe a ſich džeczace powjedania ſu mi něhdyžkuli w czichich hodžinach mojej wocži ze ſylzami pjelníke. Za ſym kſheszana, o wznieſe mje ſt ſebi, lube džeczi!”

„Ja ſym z radoſcę pschekhwatany”, rjekny luboſcziwje Richard, a runje Hanža z luboznym hóležkom pschitupi, „Almansoro, ty ſy ſwobodny: mjez kſheszjanami njeje njevólnikom.”

„O ſak ſym zbožowny!” rjekny Almansor, „tolá pschijwiedzeje mi wumožerja mojoho žiwenja; wón daſoko być njemož; to mi napohlad tohole luboznóho džeczca praji.” Lědma bě Almansor tute ſłowa wuprajil, a hžo stojesche Eduard psched nim. „Bóh żoñuj cže, Almansoro!” zawała z radoſcę. Tola Almansor wobja Eduarda, zo by na joho wutrobje płakał: lubozný napohlad! Spodziwne wjedzenjo Bože!

„Něhdy ſy mi žiwenjo zdžeržał, nadobny pscheczelo!” rjekny Almansor połny hłubokoho džaka, „a tute lube džeczi ſu mi duschu zdžeržale. To je twóř ſkutk, Eduardo! — ſkutk twojeje wulfseje, dobreje dusche!”

„Bohu wſcho czesč ſluscha”, praji Eduard ſtuknyski ruchy, „Jomu budź czesč a khwalba.” — „Amen!” wobkruczicu pschitomni.

3 Lžižch a Šatſteje.

3 Budyschina. W tudomnej katholickiej towarzſhni bě poſtnich njeđzeli džiwadło, ſe kotromuž bě ſo z bližczeje a najblížczeje wokoliny jara wjese wophiyorow zechlo. Też hnadny kniež biskop ze wſchemi tudomnymi duchow-

nymi zhromadziznu ze swojim wophtom poczesczi. Hrajeschtaj so „Die Proces-
süchtigen”, něotrym czitarjam z Taseinch hido znata „Burowa sföržba”, a
„Die Dachdecker”. Wosebje poslednišchi kruch bu jara derje hrati, a pschi-
mierjeny pōstniskomu wołschecžu pschitomnym wjele wjesela czinjesche.

Z Gukowa. Tudomne katholske kafino mějesche njedželu 8. małoho
róžka w Bergerec hoſćencu tudy swój założenſki swjedžen. Srjenje wulka
ſala bě z czasom pschepelnjena a množu wophtowarjo ani niesta w njej nje-
namakachu. Pschedsyda, k. kubler Pjech ze Swinarnje, wotewri po 5 hodžinach
zhromadziznu a pschitomnych powitajo rozloži pschicžinu džensniſchoho swjedženja.
Na to dosta ſlowo k. kaplan Skala z Budyschina a mułozowaſche w dleſſchei
ryczji ſchyri ſtolpy abo podpjery, na kotrež dyrbti serbſki katholski dom twa-
rjeny być a na kotrychž wotpoczujo kruth wobſtoji. Dokelž so tute podpjery
ze ſlowami mjenowacž hodža, kotrež so z piſmikom P poczinaja, mjenowasche
je ryczniſk porno twarcam derje znathym T-noscherjam: duchowne P-noscherje.
Tute P-noscherje pak rěkajo: Piłnoſcž, Poniznoſcž, Počciwoſcž, Pobož-
noſcž. Krónu serbſkih katholſkih domow mjenowasche ryczniſk Vacžoniſtu
cyrkę, kotraž netko (z najmjeñſha z wonka) w połnej psche dokonjana ſkor
do wſchęch naschich domiznow pobožnje hłada, a k nowej pomocy za jeje do-
ſtojne dohotowanjo napominasche. — Hdźż bě na to k. pschedsyda ſlawu na
ſwiatoho wótnca wunjeſt a piſmawiedžer poſtrowjenjo knieza Sparle z Alten-
burga pschedzitał, ryczesche kniez farar Werner, kij haſo wosadny farar towarſtwa
poſtrowi a ſchwaloſasche ſpominajo na wažnoſcž a nužnoſcž dobrých zjeno-
ejeniow pschedzivo njedūſchnym towarſtwam nihilistow, anarchistow a t. d.
a pschedzivo ſchódnemu ſtukowanju njeweriwych a katholskej cyrkwi njepsche-
czelnych czasopisow.

Z Gukowa. 13. wulkoſu róžka ſwjeczesche kłoschtyrſki bětnarski miſchtyr
Jakub Reiner rjany swójbnh swjedžen, 50lētny mandželski jubilej, we pschitom-
noſcž ſyna a džowki, 10 wnukow a drugich pschibuznych. We 7 hodžinach
wophtachu Bože ſlužby, kotrež mějesche kłoschtyrſki kniez P. Alexander, kij tež
podžiſhho we mjenje kłoschtyrſkoho hnadnho knieſtwa zbožopſchecža a dary
czesčomnymaj jubilejſtimaj mandželskimaj pschinjeſe. Spomnjeny jubilar ſwie-
cjesche koñſche lěto tež 50lētny jubilej swojeſe ſlužby pola kłoschtyrſkoho knieſtwa,
pschi kotrež pschiležnoſcž ſo jomu čeſteſte znamjo doſta. Bóh ſpožęc česčom-
nymaj mandželskimaj hiſtice doliſe a ſtrowe lěta a něhdźi powoſai jej u k węzniſje
zbožnomu, njebieſkomu kwaſei. Piſmawiedžer k. Bryl wozjewi potom zhro-
madženym, zo je psched krótkim w Drežđanach pola knieza biskopa był a za
towarſtvo poſtrowjenja a żohnowanjo hnadnho knieza doſtał. Pschitomnych
ſobuſtawow ſamjenſkoho kafina k. farar Werner tež z němſkej ryczu poſtrowi
a ſkóńczne hiſtice kubler k. Kołka z Khróſcžic ſlawu na J. M. krała Alberta
wunjeſe. Za džiwaſlo, kotrež ſo potom hrajesche, běchu tſi kruchi wuzwolene,
prěni serbſki wobdzělam wot Bryla, druhzej dwaj w němſkej ryczji. Wosebje
posledni jara žortniwy kruch ſo wſchém derje lubjesche; wſchém hrajerjam pak
dyrbi ſo pschipóznačzo wuprajiež, dokelž ſu z naukuſjenjom wulku prou měli.

Z chłokoſu ſwęta

móžemy džensa jeno z krótką ſpomnicž z Němskeje: W němſkim ſejmje je
namjet wo powyſchenju žitnogo cła pschijaty z wjetſchinu něhdźe 40 hłosow.
Tež wjerch Bismark někotre razы krucze za nje ryczesche. Dolhody, kotrež ſo

že žitnoho cka za stat dobydu, chce centrum nałożić na wołożenjo gmejnskich cęzow; najsterje budże sejm za to, nic pak kniežerstwo. — Zo by so hacž do wozjewjenja nowoho zakonja pschewjele czoho žita njedwozjlo, budże to z woſebithm zakonjom zahacżene. — W pruſkim sejmie je centrum namjet ſtajilo, zo by so wschem mēſčnikam dowoliło, božu mſchu dżerzeč a ſwiate ſakramenty wudżelecz, a zo by so haczenjo mzdzy za mēſčników zbehnylo. Tak so tutomu namjetej lęſta pónidże, niewemt. — Francózſka. W Parizu ſu dżelaczerjo, kotsiz khléba nimaja, straſtne zbezki zapocząli, do khlébowych klamow ſo ſamali a t. d. A runje, hdjż w ſejmje zapóſlanch ſebi wu-radżowachu, tak chcedźa cyrkwi jeje kubla rubicž, dobydu ſo dżelaczerjo do ſejmoweje kheje a wuprajichu tam swoje żadosće, kotrej běchu tak mulke a tak ſylne, zo ſo zapóſlancę ſtrózichu. Taſnje ſebi dżelaczerjo żadaja dżelenjo kublow. — Ze Sudana, hdjż jendželske wójſka pschecziwo Mahdię jara mało ſławnu wójnu wjedu, ſu zrudne powjescze pschichle. Mahdi je derje wobtwierdzene město Khartum z pscheradu dobył. General Gordon je morieny!

Wschelcziuň.

mh. Runje je mi myſlička pschichla, zo by pschihódne bylo, hdj vyſchtaj ſo pola naš, kaž to druhdże w ſłowiañſkich krajach waschnjo je, džeczom pschi ſwiatej kſchčeńcy abo pschi ſwiatym firmowanju haſo jenicžke abo tola haſo druhe tež mjenje „Cyrill abo Methodij, Cyrilla abo Methodija“ dawalej. W ſtarých časach běſe wjele wjaczy wſchelakſeje w dawanju kſchčeńſkich mjenow, ſtož nětčijsche ſwójbne mjenia hſchče dopokazuja, n. psch. Čawrjenc, Raſchpor, Maſchar (Melchior), Bartroní, Wjacław, Bohuſław, Bolesław atd.

Naležnosć našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 181. duchowna knježna Paula, priorka klóatra Marijnoho Doła, 182. wučeř Bernard Bräuer w Kukowie, 183. Madlena Wünschec z Radworja, 184. 185. ze Zdžerje: Hana Pětrjencowa, Karl Mišnař, 186. Miklawš Kubáš z Khasowa, 187. Jan Poſleník z Č. Hodlerja, 188. 189. z Ralbic: M. Čornak (Njek), Jakub Nuk, 190. 191. z Nowoſlic: Jakub Pječak, Jakub Jaszław, 192. Marija Rabec ze Sunowa, 193. Jakub Matka z Konjec, 194. wučeř Miklawš Hicka z Ralbic, 195. Marija Lehmanec ze Smjerdzaceje, 196. Jakub Žofka z Dobrošic, 197. Michał Domš z Bozankec, 198. Jan Hołdrich z Brémjenja, 199. Jakub Libš z Hunjowa, 200. Miklawš Hennig ze Smječkec.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 555. Miklawš Weclich z Ralbic, 556. Marija Libšec ze Smjerdzaceje, 557. Jurij Sołta z Dobrošic, 558. Marija Bräuerowa z Budyšina.

Na lěto 1883 dodači: k. 570. Jurij Sołta z Dobrošic.

Dobrowólne dary za towařſtvo: knježna Paula, priorka w Marijnym Dole 1 m. 50 p., N. N. 20 p., M. K. z B. 35 p., J. L. z H. 75 p.

Zemréty sobustaw: Marija Šejdžina ze Šunowa. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nabromadzena daň wučinjěſtej 76,885 m. 13 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: Jan Korla Nawka z Radworja 10 m., Marija Lehmanec ze Smjerdzaceje 2 m., ſlužowna holca z Pěskem 1 m., z Pěskem k česći najswjetejiſeje Wutroby Jězusoweje 1 m. 50 p., za jenu khudu dušu 3 m., khuda khora z Budyšina 1 m., njemjenowany z Hórkow k dobromu přikladej 3 m., njemjenowany ze ſłowami: „Najswjeteiſa Wutroba Jězusowa ſmil ſo!“ 4 m., ze Zajdowa k wopomnjeću zemrétoho 20 m., z Budyšina při pôſtnicach dobyte 1 m. 50 p., Madlena Sołcina z Měrkowa 6 m., N. N. 1 m., M. M. z Hórkow 2 m.

Hromadže: 76,941 m. 13 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 8630 m. 50 p. — Dale su woprowali: njemjenowana 50 p., njemjenowany ze słowami: „S. Józefje, proš za nas!” 2 m., ze Zajdowa k wopomnjeću zemrētoho 3 m. — Hromadźe: 8636 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Přihodny dar k zelenomu schtwortkej

je zawěscze **dobra modlitna kniha**. Ta so halo dar bóle hodži, dužli fruch drafhy. Za chle khude džeczi drje je druhy nuzne, zo jim kmotsja radšcho neschto k woblegzenju dabža, schtož wone nuzne trjebaja. Tola tajkim džeczom, kotrymž móža starschi trébnu draſtu sami supicž, šluscheja knihi i halo dar k zelenomu schtwortkej. Přihetož te móže džeczo čas živjenja zdžerzecž haflo wopominjeczo na swojoho kmotra abo kmotru, neschto druhe pak so roztorha abo zhubi a na kmotra so zabudže. Mamy nětko wschelakie dobre serbske knihi na wubjerk, kotrež so jara derje hodža, we wschelakich zwjazach a po wschelakich płacjzach. Podla znateje dobreje knihi „Nowa Žežušowa w inica” mjenujemy tudy někotre nowishe, kotrež móža so posa redaktora Katholskoho Poſoła, kaplana Skale w Budyschinje, dostacj:

1. Róena Swjatnica katholskoho křescana. H. Dučman. 1882.
(1250 stronow.) Rájrenšchi zwjazk 7 m.; druhí tež hischeze kožany a ze złotym ręzkom 6 m.; fréni (z płatowym khribjetom) 5 m.; zefchity 4 m.

2. Khwalée Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882.
(508 stronow.) Rájrenšchi zwjazk 4 m.; druhí 3 m.; fréni 2 m.; zefchity 1 m. 50 p.

3. Duchowna Róžownja swjateje Marije mačerje božeye a přecej čisteje knježny. H. Dučman. 1872. (508 stronow.) Rájan zwjazk 5 m.; fréni 3 m.; zefchity 2 m. 25 p.

¶ tutym wjetšim přihispomniny hischeze na někotre mjenishe modlitne knižki:

4. Hwězda. 3. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 stronow.) Rájan zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 30 p.; zefchity 25 p.

5. Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrětych pod mjenom Smjertneje stysknosće Jézusa Chrystusa na křiku k dobycu zbožneje smjerće. H. Dučman. 1881. Nowy wudawk. (61 stronow.) Rájan zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zefchity 30 p.

6. Smjertnička. Zběrka modlitwów za wotemrětych křesćjanow. H. Dučman. 1873. (120 stronow.) Rájan zwjazk 1 m. 25 p.; fréni 50 p.; zefchity 30 p.

Posa benediktinow w Brnje je wuschoł a píšež expedicije Poſla za 60 p. na pshedan: kraſny wobraz s. Cyrilla a Methodija ze serbskim napisom a wotpuskowej modlitwū.

Wozjewjam z tutym, zo na jubilejski swjedżeń s. Methodija 5. julijsa k. s. do Belehrada pojedu a zo chce so ze mnú hischeze jedyn duchowny tam podać. Přichodne by bylo, hdý bychu so z najmjenischa někosti Serbja namaj pſchizamkli. Žežje so hacž tam po železnich na Wołomic do Hradžiščeza. Wudawki snadž wuczinja 20—30 toleri.

W Budyschinje 14. februara 1885.

Michał Hórnik, farat.

Císlíček Smolerjev knižiſtischezeinje w macziczym domje w Budyschinje.

¶ tutomu číslu je pſchipołożeny: Paſtýrski list biskopa dr. Franza Bernerta, pſchelożený wot Hórniła.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

7. měrca 1885.

Lětnik 23.

Nastawki bjez napisma.

I.

Cíitarjo nowinow sebi zwjetšcha myssa, zo je napismo nastawkow najprěnje, schtož knježa spisaczeljo pisaja. Mějno, zo družy — z dowolnoſcju — družy moji kollegojo tak cjinja a tež ja hym něhdý tak wuknyť a cjinil. Knjež professor, kiz je pschi tym nic jeno dobre wotpohladu ale hishcze wjetšch u prou zo mnú mět, knjež professor sebi tak žadaſche a mějeſche prawje — wſchaf bě to ſchula. Nětk pak sym ſchulu hždom wukhodzik a cjinju kaž fo mi najlepje hodži a wěrju sebi dospołnje zamokwicž, hdyž mam fo po swojim waſchinju. Schtož chce ſchto piſacž, móže tež bjez napisma piſacž, ale nic bjez myſliczkow, runje kaž pschi bjesadowanju nictó napisma abo themata dolho njepyta, ale radscho hnydom wěc ſamu wupowieda. — Napismo je nimo měry rjana wěc, ale ani najprěnja ani najnužniſcha; ſměm-li, bych najradſho piſanjo z twarjenjom a nastawk z hotowym domom piſcirunal. Napismo by potom nimale to bylo, schtož knjerjo a z jich dowolnoſcju tež družy ludžo ponosck mjenuju, myſliczki pak ſu murja a těcha. Schto je nětk wažniſche, ponosck abo základ, murje atd.? A komu by pschi tym tež hishcze to na myſle njepschichlo, zo nictó khežu z ponosckom twaricž njepocđina ale ze základnym kamenjem? Ja nochein hakle na to ſpomnicž, zo je základna murja w zemi najnužniſcha za cihly twar, ale kak wužitna a zajimawa wěc hakle je, hdyž ſo pschi ryczu základow takle jedyn abo dwaj hornaj złothaj wukopataj! Schtož nochein tež nětk hishcze wěricž, zo je základ a murja wažniſcha dyžli ponosck! Schtož pak je ponosck za twarjenjo, to je napismo za nastawk. Bjez ponoscka ſtojachu a ſtoja hishcze džensa mnohe kheže w Serbach a tak ſo nadžijam, zo bydža nastawki bjez napisma tež w Serblim Poſole ſtač ſměcž. —

Swědomjo mi porokuje, cžomu hakle tute wukožowanjo a zamokwienjo, ale ſchto ſej cheu, wěrnoſež dyrbi ſo prajicž a tola bych ju radscho zamjelczał:

mjenujich žda so, zo bychu Serbja wjac a to tojskto wustojnych spisačelov za lud meli, hdj bychu mnozy studowani Serbjo po schulskiej schablonje napismo za ważnisczu wec njemeli dyžli wec, — mysliežku — samu. Druhdże tak nječinja a runje spisačeljo drugich Słowjanow su w tym, haj mohk rjec pschez to a tohodla tak krasnje pisali, zo su žiwjenjo swojoho ludu za ważnisczu wec meli, dyžli schulsku mudrość, tiz pola nas a našich fusodow wschudzom wsche strowe žiwjenjo „rjaduje”, misztruje, „porjedža” kaž zahrodnik w francózskich parkach schtomu z tym porjedžeja a debja, zo wsche młódne halzy nic jeno pschiręzuja ale samo wotrézuju. Tute parki, tiz běchu wosebje w zańdżenym lěstotku skoro wschudzom, su tak prawje znamjo haj mohk rjec dopokaz, zo chyčhu wuczeni ludžo a czi, tiz chcedža wuczeni rěfacz, wschitko lepje čjinicž hacž ju to prjedy wędzeli a mohli, haj samu Božu stwórbu porjedžecž. A kaž chyčhu schtomu po swojej wumyślenej schablonje porjenshicz, tak chyčhu tež čłowjeka ze swojej zdželanoſćju a z rowuczenjom wo wschech wěcach porjenshicz a pozběhnyč: ale kaž tute schtomu zahrodu wohidzeja, tak tež szézhvki tamneje zdželanoſćje stawizny zańdżenoho lěstotka: pschirunaj wuwiczo francózskie revoluciije. — Napismo za spisačela a schablonu za molerja je rjana wec, ale napismo njeje hishcze duch nastawka a schablonu njeje hishcze krasnoscž wobraza: spisačel njech ze žiwjenja piša a moler po pschirodze moluje, hewak runataj so wobaj tamomu zahrodnicej. Tola schto wscho pomha: schula dyrbi bycz a porjedži wěcze cykly swět — mojedla, ale mi so wericž njecha. Abo su snadž nihilistojo, anarchistojo atd. bjez schuliskeje zdželanoſćje? A hdže je swět prjedy schto podobne skylcha? — Tola, kaž widžu, mohk hishcze wjele tajkich praschenijow pschistajicž, ale cžomu? — Runje je dwanacze, a to ludžo pak k wobjedu khwataja abo tež hido wo měrje — spja. Po prawym je rjeński napohlad, hdjž ludžo nic jeno z pola dom khwataju ale pschi tym tež janželske powitanjo spewaja, tola pola su jow kamienitne a dale so nje njeprashczej, pschetož tamne jow njeje, a tohodla je tuton napohlad zrudny.

Runjež tudomnišche časopisy jara njewobstajnje a wschelako pišaja a husto w opaki sudža, móžesč tola tež hdys a hdys neschto z nich nauknuycž. Namakach njedawno nastawku w zakonju domizny a směm wuznač, zo běchu tam někotre wěch cyle po našich nahladach wopisané. Spisačel mjenujich z dobrym prawom wokruczęsche, zo ma wulkoměscjan lěd ma žanohho wopši jecža wo tym, schto domizna je. A to zda so mi cyle wěrno bycz. Znata wec je, zo so wjehnjan, wosebje bur, swojeje domizny krucze džerži a ju jeno wopušczeži, hdjž joho schto k tomu nuzuje. Nawopak pscheczahuje so wulkoměscjan jara radu a jomu so wschudzom we wulkich městach zaš spodoba, dokelž je wschudzom doma; wschudzom zaš wscho jenajke namaka: kamienitny plesť a z kózdroho boka khěže. Znatož za cykly džení nikoho njezefasch, khiba wjecžor njez schtyrjomu murjemi. A tutych znathych móžesč tež býzny derje parowacž, dokelž so mało wo tebie staraja. Duž bjez dživa, zo ludžo swoju wulkoměscjanu domiznu z lohkej mysliežku a z lohkej wutrobu wopušczežaja, wschaf druhdże runje to nadendu, schtož su „domach” meli: wóčko widži tež tam zaš wulke ſepje kamieni, tiz khěže rěfaja, wysoke wuhenie, tiz cyklu wokolini ze fazami zaſtaraja a po wulicach (hasach) mohk rjec jenoho čłowjeka na drugim, tiz pak maja pschec wschitcy jenak nyzne, kaž hdjž je na wsach wohení abo hdjž je ke wsczi wotzwoniło. Sami pscheczeljo so tak nimio miknu: dokelž maja wschitcy nyzne. Tak to traje džení hako džení a hdj

by Bože slónčko druhdy so njesmíšlo a měsczanow njedželu popołdnju po popołdnichim džele na wsi njedowjedlo, snadž nechtóžkuli zhoniš njeby, tak rjani domiznu je Boh čłowjekej stworil. Skoro chył prajicž, zo je čłowjek to, schtož je jomu híscze z přenjotnoho raja zwostało, lohkomyslije a z dobrej abo lepje ze zlej wolu zacpěl a wopušczejš a tajka samopaschnoſež so wjeczi. — Něhdy — z najmjeniſcha je to hízom dolho — bych z radoſežu čital, felko stow tysac, haj milijonow wobydlerjom nekotre města maja a myslach sei: schto tež to by tola tajke město widžecž moħł. Kaisiż rozm, tajſi rozſud. Něk tomu rožymu a so njedžiwam, zo naſchi předownich ničjo wo městach wědžecž njechaču a zo němſki kral Hendrich I. burow nawabičž njemóžesche, zo bychu wopušczejwski pluh a koſu do joho murjow czahnyſi. Njezajimawe tež njeje, zo starí Słowjenjo a Serbjo drjewjane města twarjachu radſcho dyžli kamjentne a híscze dženja mamj Serbja drjewjane twarjenja najradſcho. —

Tola wróćmy ſo į węch: wulkoměſčan wě a čjuje lědma, schto domizna je: wón je wſchudžom jenak t. r. jenak mało domach, mjez tym zo je wjescjan wſchudžom cužy a jeno we swojej domizne domach. Ženo wón može spěvacž: „Domach, domach rjenje je”, a ſo prashecz: „Hdże statok moj?” A hnydom budže jomu wutroba z tysac kraſnymi, lubognymi, wubjernymi hlosami wotmowljecž, hnydom budža jomu w pomjatku cykle syły lubnych dopomijneniſow na tamne ladka a brjohi, na tamne ūki a pola, leſh a ūerki ſchadžecž, kiz je telko króč nahe abo wobroſczenie, běle a zaš zelene, puste abo z kwětkami debjene, z płodami žohnowane a zaš posyčzene widžał? Haj nic jeno kóždy lětny čzas, ně kóždy měſac, haj tydžen a dženj pschinjese w pschrödze něchtó nowe, pscheměnjo cyku ſtvrbi, tak zo węcžnje nowa, mloda, rjana a zazimawa wostanje. Sama zyma poſkicža w czichim lěſu tysach najrjeſiſho wudebjenych lóſchtow a lědma je slónčko přenje pruhi z njebies poſtało, zabłyſkne ſo tysac ſwecow w piſanych barbach a wſcho je tež ſredž zymy nadobo kaž z nowa ſtvrjene, z nowa wožiwnjene a jedyn ſchomik po druhim z hloježku zatſchaſuje, zo by mlode ranjo powital. Schto chył czitarjam hakle wopisowacž, schtož ſu ſami wjelekróč nazhonili? Abo z čim chył rjanoseže nalečza, nadžije lečza a radoſeže žnjow a nazymy pschrinacž, tak je wopisacž? Abo njeje nam to Zejler tak kraſnje a tak wěrnje napisal, zo moħli rjec, zo je nam z wutroby wotpisował? Tak z najmjeniſcha je mi a mnohim z mojich pscheczelow bylo. Ale bohužel runa ſo naſch spěwar ſolobikej, kotorož nětčiſchi wjescny ſplah lědma híscze po mjenje zabłyſkni po joho spěvje znaje. A tak by předyh rano, hdž by přenja pruha tutych ſpěvarjow Božeje khwalsby, tute lube, miłe, nežne, njewinowate ſtworjenicžka ze ſpanja wubudžila, tak by jich ſlěbročiſtih hłos do naſcheje wutroby zaſlinčał, tak zo by nam bylo, kaž by w naſcheje wutrobie ſamej ſo ſpěvalo, hako bychu, moħł rjec, wſchě truny naſchich čuzęžow w naſ zaſlinčał? Bohužel dže nechtóžkuli, toho ſedžbu nima, a njemyſli ſebi ničjo, tola hdž dyrbi to wſcho parowacž, wotucži jomu wutroba, kaž hdž w noč čzaſnik zaſtanje. — Tola doſč, schtož može a chce, tón budže mi rožymicž, zo wjescjan swoju, z kóždym nowym ranjom ſo wobniowjacu, z kóždym naſečzom ſo wotmoldnacu domiznu lubuje, a zo wutroba prawoho wjescjana tajne, ale zrozumliwe wotmowljwa na praschenjo: Hdże statok moj? — Skoro cykle podarmo by ſo tutych woſobnych kniezow we wulkich městach po domizne praschał: tež woni wjeli ſpěvaja, tola nie wo ſwojich kamjentnych domach, ale wo Tirolſkej a Schwicarskej, a to z tajſim zacžuežom, zo ze ſnadnej

prócu spóznajesč, zo su tute kraje jeno na wobrazu abo pschez schleńcu widželi.
— Schto z toho sczehuji, budžem⁹ pschichodnje widžecz. J. L.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nětko so kruče na to džela, zo by tač nuzna katolicka syrotnica hždo lěša tudy so założila. Tač jo wo pomijeczo na 50letny měschniški jubilej naschoho hnadnoho knjeza biskopa pocznie we skufku wopakowac̄. Wjeniez drje hiscze telko nahromadzenych njeje, kaž by trjeba bylo; tola pak so spomožny skutk dlēje wotstorkowac̄ njedyrbí, a ma so zapoczatk cžinicz dotalnym sredkam pschimierjeny. Kaž slyschimy, ma kheža, w kotrejž je dotalny wustaw za komunikantow, so k tomu trjebac̄ a tohodla pschimierjenje pschetwaric̄. Ludomne towarzstwo žónskich je wobstarano trěbneje nadoby, loži, schatow a t. d. do ruki wzało. Zo bychu trěbnych sredkow k tomu dostali, je psched krótkim deputacija žónskich z Budyschina (knjenje hamitmanowa Riedlowa, assessorowa Seyfertowa, zwónkowa Wjenkowa a knjezna Hana Wolsec) w někotrych wsach pobyla a za khrude syroty wo skladowanjo pierja, płatu a t. d. prosyła. Je so to nětko hždo stało, dokelž ludžo na kraju hiscze z pólñym a drugim dželom tač wobceženii njejšu a móža w tu khwili sterje na tajku zhromadnu naležnoſez mysliz. Tež maja so nawdate dary předh pschihotowac̄, hiscze pobrachowace węch dokupic̄, zo by wscho hotowe bylo, hdyz móže so potom wustaw wotewric̄.

— Byrnje hiscze wschitko spało, je tola wěste, zo nowa wólba do sejma w kamjenskim wokrjesu dolho na so cžakac̄ dac̄ njebudž. To, wo cžož nětko hždo prosymy, je, zo gmejnscy pschedstojočerjo tón krócz wólbne listy dospołniščo zestajeja, hacž je so to dotal nam do schody stanalo. Nic jenož samostatni hospodarjo, tež wuměňkarjo a wschitcy cželadnikowje, koſiž 3 mk. dawkow wotwieduja, maja połne prawo, so na wólbach wobdzělec̄. Kaž slyschimy, su gmejnscy pschedstojočerjo w njebjelčanskej wosadze so na kamjenske hejtmanstwo wobrocili, a prosili, zo k wólbnomu lokalej nichčo dalschoho pucža mēl njeby, hacž $\frac{1}{4}$ hodžiny, kaž dže to pschi wólbach na rajchstag je. Tač změje, kaž so nadžijamy, kóžda wjetša wjes za so wolicz a budže wjeſným cžim lože, zo wólbne lisčiny pschehladaja a naspomnja, zo so w prawym cžasu do nich zapisa, je-li něčjeje mјeno zabvte. Wscho druhe, k węch trěbne, nazhonicze we swojim cžasu, hdyz „ſóra lós pónidž.“ Potom nic spacz a nic so zadžerac̄!!

3 chloho swěta

Němska. Za nowoho biskopa w Limburgu je limburgski farar Roos wuzwoleny. Tuta wólba je po zapoczatku kulturkampa přenja, kotař je so w kapitlu stała; dotalni biskopia po lěže 1870 buchu pomjenowani. Wuzwoleny knjez Roos běsche dlejši čas kaplan w Hochheimje a něk tóſichto lět farar a mějesc heko tajki wosebitu podzél w zarjadowanju diöcesy. Bohate nazhonjenjo je joho za wažne zaſtojnſtwo dosčz khranohho sczinišo. — „My smy ze samymi pscheczelemi wobdac̄i“, znapsczecziwi psched někotrym cžasom Bismark Windthorstej, kotařž pschi debacze wo afrikanskich kolonijach na nje-pscheczelſke nadpadu spominasche. Windthorst tehdom Bismarkej wotmołwi, zo su potajkim sylne wójska, kotrež Němska džerži, njetrěbne. Nětko 5 abo 6 njedzeli pozdžischo pak Bismark sam cyle hinač ryczí a Windthorstowe

tehdomniſche ſłowa cyle wobkručja. Woſebje z Fendželskej pſchecželſtwo wjac taſ jara ſylne njeje, a Bismarck ſam pſched někotrymi dnami we ſejmje praſi, zo taſ kaž Fendželska nětke pſchecžiwo Němſkej ſo žane kniežerſtwo pſchecžiwo druhomu njezabđerži. To potajkim njeje jara ſylne pſchecželſtwo; a zo výchu Francózojo pſchecželojo němſkojo fejzorſtwa byli, to by najnowſcha nowinka byla.

— W pruſſkim ſejmje ſu wažne poſedženja měli. Dokelž ſo w tutym ſejmje dyrbjeſche kultus- etat wuradžowac̄ (t. r. wudawki za cyrkwe a ſchule a kultusministerſtwo), běſche Windthorſt w rajchſtagu namjet ſtaſil, zo tuton ſejm njeby mjez tmy žaných poſedženjom měl, zo by ſo tamne wažne dželo w pruſſkim ſejmje lóže a lépje mohlo wobſtarac̄; to bu tam tež pſchijate. Pſchi pſchiležnoſćzi tyčle wuradženjom w pruſſkim ſejmje ſo wſchelake praſchenja naſtupace kulturkampf w Bruskej ſtaſachu, a zhoni ſo, zo pruſſke kniežerſtwo we bjezbóžnych meſtſich zakonjach n i čo pſheměničz njecha. A cžohodla nic? Windthorſt tute krute praſchenjo ſtaji. Tola minister ſo wotmijelkny; Windthorſt paſ za njoho ſam wotmołwi praſicy: Dokelž kancler Bismarck to njecha! Cyle prawje mějſche Windthorſt. By wſchak jara lohka wěc byla, njerozomne, njeſprawne a tež hlupe zakonje zbehnyc̄, wjetſchina w ſejmje by ſo kóždy čas za to namakała, dokelž ſebi tamne zakonje ſtoro nichtó wjac zaſtupowac̄ njevěri a dokelž nacionalliberalni a konſervativni wſcho cžinja a jeno to cžinja, ſchtož Bismarck chce. Nětko paſ to Bismarck njecha a duž tež woni nic. Tohodla je cyle bjez wſchoho dwěla, zo je Bismarck ſam na kulturkampfu wina t. r. wina na duchownym hubjenſtwje wjèle milionow jomu dowěrjenych poddanow! Schtò chce to přecí? — Kaf ſo wſchitko ſtanje, ſchtož wjetř Bismarck chce, je zas prawje pokazała naležnoſć dra. Schweningera. Dokelž je tuton Bismarcka wot wostudaje toſtoſtu (tuka) wuſwobodžil, je joho Bismarck za to za professora barlinskeje medicinſkeje faſulty pomjenował. Pſchi wuradžowanju etata na to ſpominachu, zo džen je Schweninger dla hroznoho njeſtutka 4 měſach w kłodze pobyl, potajkim ſo tola za taſ čeſtne zaſtojnſtwo njejhodži. Tola wón wostanje we ſwojim nowym zaſtojnſtwje najebac̄ wſchě taſke wozjewjenja, najebac̄ protesty barlinskich professorow, dokelž kancler to chce, a dokelž haj-wolac̄ zapoſlanch ſebi njevěria pſchecžiwo mócnemu kanclerzej wuſtupic̄. — Kongo-konferenca w Barlinje je ſkóńczena. Na njej wobdzeli ſo 14 statow a wobzamkuju 26. februara ſwoje poſedženja. Je nětko poſtajene, zo ma ſódźniſtwo na Kongo a Nigru do wole date byc̄, a Kongo-stat ma neutralny wostac̄, joho generalny gouverneur (naměſtnik) paſ ma ſlawny jendželſki pučzowar Stanley byc̄.

Awſtria. We Winje ſu biskopja awſtrijskoho fejzorſtwa ſu wuradženju wſchelakich naležnoſćow zhrromadženi byli. Běſche ſo 32 cyrkwinſkich wjetřow zechlo; pſchedyda bě kardinal wjetř Schwarzenberg. Wuradžowanju mjez druhim tež zarjadowanjo założomneje katholiskeje university w Słonohrodze (Salzburg). Zhrromadženi biskopja buchu ke fejzorskej hoſćinje powołani (Hlas). — Winſke wulke nowiny ſu ſtoro wſchě we židowskich rukach. Z toho móže ſo lohcy ſpóznac̄, kaikož ducha wone ſu a zo budže mało čzaſopisow, kotrež výchu taſ njeſtinczomne wſcho ſudžile a hanile, ſchtož jím runje ſo njeſpſchihodži. To we Winje tež poczinaja ſpóznawac̄, a woſebje je ſebi hewak liberalny za poſlanc Schönerer židowske nowiny zhladał, zo by ze wſchej mocu pſchecžiwo nim wójnu zapocząkał. Wón je pſched krótkim we wulkej zhrromadžiznje we Winje zaſtojnje kruče pſchecžiwo nim ryčał a njejhodži ſo wuprajic̄, z kajkej radoſcžu ſu tycach pſchitomnych jomu pſchihloſowali. Taſ dha je nadžija, zo

tam křesťenjo nijedostojny spisah wottschaež pocznu. Ze tež wulki čas, zo so to stanje, pschetož hač do sejma poczinaju židowsey nowinarjo ze swojej mocu sahacž a na njón skutkuja, zo by po jich woli wuradžował a wobzamkował.

— Za nowoho biskopa w Linetu je rektor winskoho měšchnisko seminara dr. Müller, jara sławny wuczencze a horliwy měšchnik, wuzwoleñy.

Danska. Kral a krónpryne wobhladowaschtaj nijedawno wosom drohich nowych kanonow wot misichta Kruppa latych, kotrež běchu danske žóniske z dobrowolnych darow kupili. Wone su z kralowym mjenom a heſkom wudebjene. Hdyž deputacija knienjom z adresu a z tuthym „žónskim darom“ za wóteny kraj psched krala pschinidže, khwalesche je wón z hnuthym hlosom, dokelž běchu wone w cízhoseži za taſti hódný dar za wobaranjo wótnoho kraju hromadžile a pschejesche, zo by jich wótczinu lubowace zmyslenjo w chlym kraju so rozscherilo. To su wutrobite a wótczinske žóniske, kotrež sebi a swojemu kraju czescz czinja! Nashe serbske žóniske maju wschelake bliże leżace wótczinske wotpohladu podpjeracz a z džela wone to wopravdze tež czinja na pschitlak pschi baczoñskej cyrkwi!

mh.

Italska. Swjaty wótc swjeczeńsce 20. měrca 7. lětne wopominiecž swojoho wuzwoleñja na swj. Pětrowy stoł. Tute lěta su napjelnjene ze spodžiwnymi skutkami, kotrež je wobhnadženy wychschi wjerch katholskej cyrkwe k jeje zbožu dokonjal. Tola schto dyrbí wón stajne čerpyjecž, kajke tradanja wutracz! Ke wschitlakim druhim cíwilam je nětko hischče wurubjenjo propagandy pschez italske kniežerstwo pschitupilo, a džen hačko džen pytaja italske a tež druhe kniežerstwa katholskej cyrkwi schlodžecž a swjatomu wótcej cízečke za-stojnistro hischče poczecž. Denicěkli tróicht za swjatoho wóteca je swera joho wěriwych, jomu dowerjenych džecži. Duž jomu hačko džecži khwatajmy k pomoc z modlitwu a woporu, kotrež dyrbja jomu trébne sredki za wjedženjo cyklej cyrkwe poskicžicž. — W Romje je psched krótkim kardinal Flavius Chigi wunrjeł, jedyn z najnahladnischich sobustawow swjatoho kollegija. — Tež Italska so piňne do wulkeje poliitiki měsha. Hačz dotal je hízo něotre řódze z wojskami do czerwienohho morja pošlała. Schto cíži tam dyrbja, nicto njewě; Zendželska wo zwiazku z Italiskej ničo wědžecž njecha a turkowſki sultan naležniye pschecžiwo tomu protestuje. Majsterie je Italiska sebi prawje zapchadla a njewě nětk, kaf ma so zas wuplescz. Italiske kniežerstwo wschak by doma doſčz czinicž mělo. Pschetoz nijeměrnje spěšnije tam z horj dele dže — revolutioni a bankrotej napšecžo. Za posledni čas bamžowoho knieženja su so liberalni dybawi wokali, kaf hubjene je bamžowe knieženjo a zo ma so jomu kniežstwo wzacž. Tola kaf nětko je pschi liberalnym regimencze? Licžby dopokazują! W lécze 1861 wějescze Italiska statnoho dolta 3092 milionow, 1873 hízo 10,141 milionow a 1883 12,000 milionow frankow! Pschi wschém tym maja gmejný same wokoło 1000 milionow dolha! Zo dyrbí tak tež socialne hubjenstwo roscž, kóždy widži, pschetoz pschedolžene gmejný njemóža swojich potřebnych podpjeracž. Zo je tam ratařstwo skoro cyle znicžene, je znate.

Francózske wójsko w Tonkinu je, kaž wot tam telegrafuja, khinesow zbiło. Bohužel tam z wójnu tež pschecžehania křesťanow pschibjeraja. Psched něotrym časom je jurowe pschecžehano křesťanow w Kieu-Ya-Bin bylo, pschi kótrymž so wschitk křesťenjo zabichu, kofiz němóżachu czechnycz, na por stow. Porucžnosež k hroznomu mordowanju bě město-kral Yunnan dal. Te

časyl, hdežev evropske knježerstwa wo tainych křesćjanow hýcheže so starachu, ſu nimo, za to maja nětko tute knježerſtwa druhé nuzne vech wobstarac̄.

W Sudanje mahdi ze ſwojimi wójskami do předka křvata, Žendželczenjo pſched nim čekaja. Tež z Indiſkeje maja wojach na pomoc pſchinęz.

Wschelczenju.

* (Lutowanjo na njeprawe waschnjo.) We „Hlasu“ z loňšeho mějaca oktobra ſmy čitali tule powjescz: Zaúdženu nježelu jědžesche bur Franc Bupef z Loschénic z wožom, ſiž bě z hlinjanym ſudobjom napjelnym, do Čeſkoho Krumlowa. Pola Weleſchina wotjedže z drohi, zo by 8 p. pkačicę njetřebał, a jědžesche po pólonym puežu. Dofelz pak bě pucz ſčpatny, zwroczi ſo wóz a padže na bura, fotrohož pozdžischo hako hroznje wožidžene cjeło wuežahnychu. — Ve drje to porſt boži dla wonjecęſczenje nježele, ale tež lutowanjo na njeprawe waschnjo: bur pſchiadži živjenjo, a ſudobjo bě zwjetſcha do kruhov. Keſto ſchody ſu ſudžo hižo mieli, dofelz ſu chle njerozomuje nejchto mało wulutowac̄ chyli, hdežev ſo njeſluſtchesche!

Naležnosće našoho towařſta.

Sobustawy na leto 1885: kk. 201. Miklawš Rječka z Džěžnikem, 202. Miklawš Kral z Baćonja, 203. Michał Hauptman ze S. Pazlic, 204. Khata Šwejdžina z Pazlic, 205. 206. z Njebjelcic: Jurij Kubica, Miklawš Suchi, 207.—214. z Miłoćic: Pětr Kral, Michał Jawork, Michał Fulk, Michał Kušk, Michał Mětk, Michał Wornač, Miklawš Kral, Jakub Brusk, 215. Jakub Bjarš z Pancic, 216. pjekař. m. Zelnak z Kukowa 217. Wórsa Stómelec ze Sernjan, 218. Michał Hajník ze S. Pazlic, 219—221. z Różanta, wučer Heinrich Wjenka, Jakub Šolta, Jakub Juřk, 222. Jakub Hórban z Pěškec: 223. Hana Rězakowa z Bělšec, 224. wučer Miklawš Haša z Cornec, 225. Hana Kralec, z Maſsec, 226. 227. z Budysina: Michał Lusčanski, Hana Kubanikowa, 228. Jakub Hořík z Radworja, 229. Ernst Bermich z Lahowa, 230. Marija Šimanec w Neuss-u nad Rheinom.

Sobustawy na leto 1884: kk. 559. Miklawš Kral z Baćonja, 560. Michał Hauptmann ze S. Pazlic, 561. Khata Šwejdžina z Pazlic, 562. pjek. m. Zelnak z Kukowa, 563. 564. z Radworja: Miklawš Cemjera, N. N.

Dobrowólne dary za towařſto: J. Š. z R. 25 p., W. Š. z S. 75 p., M. H. z Č. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 76,941 m. 13 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: **B. k česći Wutroby Jěz. za zbožnou smjertnu hodžinu 150 m., M. Š. 6 m. 50 p., N. N. 1 m.**, zbytkne z R. 25 p., P. T. N. z R. 4 m. 50 p., Jakub Juřk (Pjetruša) z Różanta 6 m., ſklađ Roblec domu w Baćonju 16 m., M. H. z Cornec 3 m., dwě dobrej towařſcy ze słowami: „Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad namaj!“ 3 m., k česći Jězusowej Wutrobje na wěſte měnjenjo 3 m., N. z Radworja 3 m., k dorunjanju 12 p. — Hromadze: 77,137 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8636 m. — Dale je woprowal: r. 1 m.

Hromadze: 8637 m.

Zaplaće Bóh wšem dobroćerjam!

Pola benediktinow w Brnje je wuſhod a pſčez expedicije Božia za 60 p. na pſchedau: kraſny wobraz ſs. Cyrilla a Methodija ze ſerbſkim na-piſmom a wotpuſkowej modlitwu.

Pſchihodny dar k zelenomu ſchtwörtkej

je zavěſeze dobra modlitna kniha. Ta ſo hako dar hóle hodži, dyžli kruh drasty. Za cyle křude džecži drje je druhdy nuzne, zo jím křiotsja

radščho něčto k woblecženju dadža, štotož wone uuznje triebaja. Tola tajšim džecžom, kotrymž móža starschi trébnu draſtu sami kúpič, ſluſčejia knihi hako dar k zelenomu ſchtwórtkej. Pſchetož te móže džecžo čžas živjenja zdžeržecž hako wopomnječjo na swojoho kmótra obo kmótru, něčto druhe pak so rožtorha abo zhubi a na kmótra so zabudže. Mamý nětko wſchelake dobre serbske kníhi na wubjerf, kotrež so jara derje hodža, we wſchelakich zwjazkach a po wſchelakich płačižnach. Pódlia znateje dobreje kníhi „Nowa Jézusowa winiča“ mjenujemy tuž někotre nowisče, kotrež móža so posa redaktora Katholſkoho Poſoła, kaplana Skale w Budyschinje, dostacj:

1. Róčna Swjatnica katholſkoho křescána. H. Dučman. 1882.
(1250 stronow.) Rajrjeñski zwjazk 7 m.; druhi tež hisčce ſožaný a ze złotym rězkom 6 m.; ſréni (z płaſtowym khribjetom) 5 m.; zechithy 4 m.

2. Khwalée Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882.
(508 stronow.) Rajrjeñski zwjazk 4 m.; druhi 3 m.; ſréni 2 m.; zechithy 1 m. 50 p.

3. Duchowna Róžownja swjateje Marije mačerje božeje a přecy čisteje knježny. H. Dučman. 1872. (508 stronow.) Rajanž zwjazk 5 m.; ſréni 3 m.; zechithy 2 m. 25 p.

¶ tutym wjetšim pſchiſpomniny hisčce na někotre mjeniſche modlitne knížli:
4. Hwězda. 3. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; ſréni 30 p.; zechithy 25 p.

5. Pobožnosće bratstwa mrějacych a wotemrětych pod mjenom Smjertneje stysknosće Jézusa Chrystusa na křižu k dobycu zbožneje smjerće. H. Dučman. 1881. Nowy wudawk. (61 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; ſréni 50 p.; zechithy 30 p.

6. Smjertnička. Gbérka modlitwów za wotemrětyh křhescjanow. H. Dučman. 1873. (120 stronow.) Rajanž zwjazk 1 m. 25 p.; ſréni 50 p.; zechithy 30 p.

Najpſchihodniſchi dar k zelenomu ſchtwórtkej.

Nowa Jézusowa winiča, z pſchiwjažanymi „Mjeniſhimi ſpěwarſkimi“ a ze „ſtacijonſkimi knížkami“.

W wſchynym zwjazku z najlepšee ſože: 7 markow; w wſchynym płaſtowym zwjazku z dobrým ſožanym khribjetom: 6 markow. — We ſnadniſkim ale tež kruhlym zwjazku a biez ſpěwarſkich a ſtacijonſkich po 5 m. a 4 m. 75 p.; niewiązane 3 m.

Hłowny ſkład ma: Jakub Wjenka, zwórk pſchi tachantſkej cyrkwi.

Ta ſym wotmyſleny, we mojim wobſedzeńſtwje ſo namaſacu tudomnu korežmu z dobrými twarjenjemi, hoſpody a wumieňka čiſtu, z wjac abo mjenje ležomnoſćemi hnydom ze ſwo bōdne je rukí pſchedacz a čheyli ſo na to zmyſleni po móžnoſći bjez kom- dženja na mjenje wobročicž, dokelž mohlo ſo pſchedepodaczo hižo 1. meje tuttoho lěta ſtač.

Khanech, 3. měrca 1885.

Petr Kocor, ſublet.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sluđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

21. měrca 1885.

Lětník 23.

Nastavki bjez napišma.

II.

Schto z toho scžehuji, zo wulkoměřčan praweje domizny nima, wo tym domovlam sebi něchtia mało naspomnicz. Wscho to z tak mjenowanej dokladnoſci wopisacz ani njemóžu, dokelž pschi swojim džele a powołanju telko wodhchinenjom nimam kaž něhdý, hdvž běch hischčeze murjer, tež ani njesměm ani njecham: njesměm, dokelž tak czornych wobrazow našch Posol trjebacž njemóže, ja pak to, schtož je czornische džili sazy, běke mjenowacž nochein.

Hijo to, zo je čłowjek mjez mnohimi ludžimi a tola pschi i tutych mnogich ludžoch runje tak, haj hischčeze bóle cuzy, džili hdvž by skoro sam lutki byl, hijo to, zo je wón jím cuzy a woni jomu, njemože joho wutrobu ani wolschewicž ani zwjeselicž ani pozbehowacž. A z toho husto scžehuji, zo ma čłowjek čłowjeka džen a mjenje zaricž, zo sebi skoncžne druhich a naposledku tež sebje samoho, swoje a cuze žinjenjo mjenje waži: džen wote dnja so jich wjele narodži, wjele zemreje a schtož je wschedni, je naposledku tež wschedne a byrnjež smjercz byla. Schto je naposledku lekarjej a wothladowarach, kij staj džen wote dnja khorych a mręjach widžaloj, wo to, hacž jedyn wjac abo mjenje tak abo hinač wumreje, a njeje dha naposledku tótkarstwo a pschewodženjo tež jeno samo rjemješlo? A dokelž — zo bych wo kerchowje dale njeryczęš, wschedch, mjenujich dobrých a njedobrych, do jenak rjanoho kaschčza kladu a z nimale samnej ryču khowaja, tak snadnje maja to pschewodžerjo a pschihladorarjo wschedch za jenak dobrých, sprawných, pěkných, pobožnych, zbožnych? Pschetož znal jich tola nichčo njeje: na wulicach je wscho, kafsež dyrbí bycz — herwak eže policaj a stražnik hrabňetaj a derje skhowataj —, pschez wyloku a tolstu murju pak widžecž njeje: duž su w towarzstwie wschedich jenak nahladni, a jeli hdže, dha potom wosebje tam draſta přenju rólu hraje.

Abo shtó by njevědžaš, zo je wojač rjany muž? A tola je na nim husto jeno draſtu rjana — jeſi zo je rjana, — ale rjanoho muža pod tutej rjanej draſtu drje možt čaſto podarmo pýtacž. Muž ſam je bohužel husto po čele a duſchi jenak hrozný a wohipidženy, a z cžim? — To ſo mije njepráſchej, dokelž je zrudno to z nazhonjenja wědžecž dyrbjecž. Zbožowny tón, kíž to njevě. Albań Štolz je wo tym cyku knižku napisal a tež drugy, tola wo cžim njeſſu ſpíſaczeljo hido piſali, pređarjo pređowali, wucžerjo wucžili a ſtarſchi napominali? Tuteje próch chcu ſo potajkim ja, kíž možt ſnadž runje wo tym tež wérne ſłowo prajicž, zminhycž. Tež naſcha luba mlođoſež, tuta najrjeñſcha nadžija naſchoho a tež — to budž mi dowolene — mojoho ludu dyrbji we ſwojich najlepſich létach do tutých zwonkownje nahladných a wulkotných khéžow, kíž pak ſu znutſkownje nic twjerbižny, ale rozaſpadanki. A kaf to ménju? To ſo mije njepráſchej. Kſchecžan wo tym ani rad njeemyſli, ani njerhycž, njeviſa a nječižta. Dosež budž nam, hdyž ze zrudnej a žarowacej wutrobu prajimy: zo je jow powětr z hréſčnym mórom na kaženy a zo jow mnoga lubozna kwětka zwjadnje, mnogi mlody gróstny ſchtom nahnije. Tohodla ſym z wěstym potajnym strachom a ze staroſežiwej wutrobu na džecži, kíž ſym taž rad a lubo měř, zhladował a ſebi myſliš a pſchał: „Hdy byſhceže jeno z tutých khéžow zas ſtrowi, čerſtri a taž mlodni po duſchi a čele do wótčnoho domu pſchischi, taž nětko ſeje!“ — a ſhtó by dobrym džecžom dobry njebyl a tomu by jich potajkim ſel njebylo? — Pſchetož ſhtož mamy my za hréch, to maja tam ſedmá za někajše washčnjo; nad cžimž mohlo ſo druhim zecnycž, tomu ſo eži ſmeja a hofle zo možt ſo ſhto nad tym a toho dla rudžicž, zo ſebi množy z tym zažny row ryja, runy a nahly puež do helskich hlužinow k ſwojemu wěčžnomu njezbožu twarja, to nichto mjez nimi njevěri; najhórſchi maja cže za hlužoho, drugy za tajeńca. — Šchtó jow cžinicž?

Pſcheluba staroſežiwa mačži! daj ſwojemu ſynej rjane wopomnječio ſwojeje luboſče ſobu do cužby, zo by lubje na tebje ſpominał, zapiſaj do joho wutroby ſebje ſamu, ſwój ſamsny wobraz, zo by ženje na tebje njezabyl, a wón budže ſo bojež tebje zrudžicž, twoju luboſež z njeđzakom placicž a twoj wobraz wohipidžicž! A hdyž a hdyž daj jomu z dobrymi ludžimi abo z liſčikom prajicž, zo by na tebje ani njepozabyl, ale zo by ſwojej lubej starſeji a ſwój ſerbski wótčny dom w pomjatku wobkhował: potom budže twoj syn w cužje a tola doma, w cužymaj rukomaj a tola cyle twoj. A njeje-li ſo jomu we wótčnym domje nježo zlo ſtalo, ale ſama luboſež, ſprawnosć, dobrocziwoſć a ſwérna a wérna staroſežiwoſć dostawała, potom budže wón rad na nana a mačž, bratrow a ſotry a czeledž, kíž tež w dobrych ſwójbach hiſhceže k ſwójsje ſluſhja, ſpominacž a ſebi myſličž: ſhtó by tam zas byl? A hdyž taž z woknom hladajo ſebi na ſwoje hubjentwo pomyſli, dha poczahnu wſchě zańdžene cžaſh pſchez joho pomytak a tež ſwiaty póstny cžaſ. „Haj kaf rjenje bě to, hdyž ſo na wječžornych ſměrkach wſchitcy ſkhađzowachmy w čopkej iſtiwi a po waſhčnju naſchich dobrych předownítow a pobožnych wótcow rózarije ſpervachmy, czerpjenjo a ſmjerčž naſchoho zbožnika nutrije wopominachmy a taž ſo Bohu lubjachmy? Njebe to pſchelubozny napohlad, taž by jich hiſhceže džensa wiđaš? Kaf něđnje klinčesche hloš ſubeje ſotſiežki, kíž ma mije tež nětk hiſhceže rady? A njech běchmy my džecži pſchi tpm tež druhdy rozaſpiereſhene, wſchak bě pacjeř tola Bohu ſpodobny, dokelž z cžiſteje wutroby wukhađzefhe. A mjez tym bě tyſac joſných hwěžkow na naletním njebju zefhađzało a z radoſtnym cžiſtym wóczkom zhladowach ja k njebjeſam,

hôjjež je Bôh luby knejez, kîž mëjeſche tež mje radý a lubo?" — A nêtk? — Na to budže swêdomjo samo wot so wotmołwječz. — Jara spomožne su pschi tym pacjerje a kemschace knihu w serbskej macjernej ryczi, zo by so Serb tež w tym nastupanju jako Serb cjuł a z wulkim wujitkom möhli tež wêch kaž „Naša Wowka“ cžitacž. — Wêzo luboſežiwa macž a staroſežiwy nan wêſtej snadž tež ſamoj, ſchto cžiniež, ale ſchto fo na wšcho dopomni? Wém wšchak derje, zo je jeniczki dosahach ſredk hnada Boža, ale koum by njeznate bylo, zo Bôh husto po zdaciu male ſredki nałożuje, zo by ſwojej hnadle pucž do wutroby a polo we wutrobje pschihotował? Wobkhowa-li ſyn luboſež k swojej macjeri a nanej, k ſwojomu wótenomu domej a joho dobrym wobydlerjam, k ſwojej lubej serbskej ryczi a narodnoſeži, k rjantym serbſkim modlitwam a kherluſčiam we ſwojej wutrobje, potom njezmieje ničo cuze a ničo zlo w njej ruma a z tym je hižo vjele dobyte. —

Môžno, zo ſym trochu praweje cžerje zmoliš, dokelž chechų wo ſežehwkaſch ryczečz, kîž z toho ſežehuja, zo wulkomiečzan žaneje domizny nima.

Dokelž je město w leče a zymje jenajke, je bjez džiwa, zo ſo joho wobydlerjam wostudži. Duž ſo husto pschecža huja a pucžuju po chlym ſwécze, zo bychu ſebi wostudu zahnali. Nochcu rjec, zo je to ſchto wopacžne, ale hacž je to tak jara wujitne, to chech ſkoro dwelowacž. Wjele kraja nadžecž, wjele cuzych waschnjow, zeznacž pschi tym móžesč, ale ſchto druhdy wšcho njewidžiſč, njeſtſiſč, nježhonisč? A ſchto pschima ſo cžlowjeka bóle, dobre abo zlo? A ſchto pomha tute zwjerſchne ſpóznačžo? Richard Andree je tež něhdý po Serbach pucžował a za tydžen snadž cyku knihu napisał wo taſtich Serbach, kîž traſch něhdžé druhdže bydla jeno nic we Lžicích. Taſtich pucžowarjow je w naſchim času wjac hacž doſež, kîž ſami žaneje praweje domizny nimaja a tohodla ju tež druhiim zawiđa: pschirunaj jeno židow a křeſtečjanow, kîž ſu na nich bóle dyžli na ſebje podobni. A ſchto hafle z nowinarſtwom ſo do wopacžnych naſladow, kžow a njewérnoſežow nje-rozſcherja? A ſchto dha to wšcho piſa křiba wulkomiečzanſc huczeni, pucžowarjo, dopiſowarjo, židža a druzy ſchacharjo? A hdh by to pschi ſamym piſanju wostalo; ale ſchto dha rad nječíta a z najmjeniſcha ſwojim nowinam, kîž runje po hubje rycza, rad njewéri? A to wšcho z tutych wulkich městow wulhadža a ſchtož ſo cžiſčeži, to ſo cžita, a ſchtož ſchto cžita, tak myſli, a kaž je zmyſleny, tak — woli, a kaž wóſby wupadnu, taſte je knjeſtvo. A tak ſo stanje, zo maja wulke města nimomérnu pschewahu a druhdy nad wofudom cykloho kraja roziſuju, kaž je ſo to w Parizu z Francózkej ſtaralo.

Z tym drje mnohim cžesčenym cžitarjam ničo nowoho projík njeſtym, dokelž je nimale hotowe pschitſtovo, zo nowinam wšcho wéricz njeje a zo ſebi papjera wjele lubičž da — ale runje tueži ſamni cžitaja wſchelake cuze nowiny a wérja jim, kaž by rjekl, zo w cužboje papjera tež z lapow a to hifcheče z doſež roztorhanych nježeljaja: tola zo bych nikoho njeranil, pschiſpominu, zo wšchak je papjera zwjetſcha jenak běla, ale za to je cžornidlo druhdy tak cžorne, zo je na kžu ſpodobniſche dyžli na ſwěko wérnoſeže. Tak to je: na křiſtečenjo ſwarimy, ale na ſkodki jěd ſo ſojimy kaž muchi. Snadž budže ſebi něchtóžkuli myſlicž, zo je mi na žorty bylo, nô, mojedla, ſym k tomu nuzowaný: ſchtož na dženſniſchi ſwět pláta, pláta podarmo, tohodla je lepie, zo ſebi taſteje zrudobý žalutujemy. Naſch čas je tak lohko myſliny, zo ſo ſedmá wo pschichodny wokomik zabývach ſhafle wo wěčnoſež ſtara, tak zwjerſchny, zo, runjež brylow a cwtarjow dodželacž njemóža, tola ſkoro

lědma žwierčich zabýváši hálké jadro křesťanskéje wěrnoſcě a woſebje křesťanského živjenja spóznawaja; a runje tajey lúdžo maja pſchez nowinarſtwo dženſnítich džení wſchudžom prěnje a hufio tež poslednje a rozeſtomacé ſłowo. Město hľubčeye zdželanoſcě rozſčerja ſo ſkoro powſchitkowna žwierčinoſcě — njespočinoſcě a njewobſtajnoſcě a wſcho, ſchtóž w naboženſkim živjenju k ſíwtkoſczi, w politiskim pak k ſpovrčzenju dotalných wobſtejenijow viedže.

Komuž ſo to wěrič nočce, tón njech ſebi wumjeftwo a písmowſtwo naſchoho časa wobhlada. Moralka abo křesťanská wucžba wo počinkach a njepočinkach je nimale wotbyta wěc a ſchtóž čený ſebi žwazicž, kniezam molerjam, rězbarjam a wumjelcam na džiwadle džesacž Božich ſaznijow jeno naſpomnič, tomu býchu liberalni kritikojo noweje módy tak zdželanych wudmow nadawali, zo mož ſebi myſlícž, zo je mjez tófkami a nic mjez křesťanami. A to je woſobna zdželanoſcě, něhdý to hinač rěkaſche. Njeknicžomnoſcě je tak rozſčerjena wěc, zo ſebi mlodſchi myſla, zo to ženie hinač bylo a nihdžé hinač njeje. A to ſu — nočcu prajicž jeno — ale tola žwjetſcha nowinu a čaſopisů zavinyše, kíž tak piſaja, kaž wucženi wucža; nowinarjo, kíž to do swěta trubja, ſchtóž ſu něhdý na tak mjenovaných wysokich ſchulach, kíž možle w tym naſtupanju ſkerje nižsche rěkacž, zwoničž ſtýcheli. Šchtóž kniez professor praji, dyrbja ſtudencža wěrič, hewak pſche-padnu a ſchtóž ſu tucži ſtudowacy t. r. křmjeſ a jecžmjeſ pſchepytowacy ſtudencža naukli, to lěpja na papjeru, hdyž maja počnu hlowu — a prždnu móſhen. — Žene jeniczke ſlowežko, kíž by w dženſních písmowſtrje nimale podarimo pytał, možne nam wſcho prajicž a tute wjeleprajace ale do ſpołnje zabyte ſlowo je „hréč“. Wo pſchepojenjach, zlóſczech, njeknicžomnoſcě a t. d. drje ſo hiſčeže rycži, ale wo hréchu nic a to tohodla nic, dokelž tucži knieza žanoh o ſwědomja nimaja abo měč njechadža. Bjez ſwědomja — žadny hréč — bjez hrecha — žane zamolkwenjo a bjez zamolkwenja — žane khofstanjo po ſmijerczi. Šchtóž potajſkim čaſnomu khofstanju čeknje, je po jich zdaczu z cyła wſhomu khofstanju čekný. A tola je ſwědomitoſcě ſkónečnje jeniczki doſahacy žwiazk, kíž towaſtiwa, ludy a kraje zjednocža, zdžeržuje a wožbožuje. —

A czi, kíž maja ſwoje ſamsne pſchewědženjo, njemöža abo njeſmědža ſo wuprajicž a nechtóžuli dybri pjeru a pſchewědženjo bohatomu wudawarzej liberalnych nowin pſchedacž. Mundus vult decipi, ergo decipiatur, ſwět chce wojebaný býč, duž njech je wojebaný! — To je stare pſchislowo, ale ženie ſnadž njeje bóle wérne bylo dyžli w naſchich čaſach!

J. L.

Schpíhel za čeleď.

I.

„Syn člowjeka njeje pſchischoł, zo by ſebi ſlužicž dał, ale zo by ſam ſlužil.“ Tute ſlowa a ſwj. pſchiklad toho, kíž je je praji, placža wſhem člowjefskim powołanjam bjez wuwarzacž: jedyn je wot Boha k ſlužbje druhoho powołanym, zo by we dokonjenju tuteje powſchitkowneje winowatoſcě ſo žwiaſt křesťanskéje Luboſcze pſchestrę pſchez čyłym člowjecži ſplash, kóždy člowjek kaž džeczo jeneje a tejeſameje ſwojby ſtupiš do ſlužby Boha — kíž je wſchitkum z Wótcem.

Žane powołanjo njepoſkicža tejkó ſkladnoſcě druhim ſlužicž a tamne pſcheproſchowace ſlowa Ŝyna Božoho w člym živjenju dopjelnycž, kaž po-

wólanjo czeładnika. A njeje tež žanomu powołaniu po swědečenju mnogich cyrkwińskich wuczerjow tak śnadno, so k wernomu swiatoszénju žiwienja a k węcznej zbožności dobycž, hakož runje zas služownomu. Boża cyrkę paž je tute, we wocžomaj cžłowjekow drje nizke žiwienjo, z tym czeſczoła, zo je wjac služownych wobeju splahow zbožnych a swiatych prajila, drugim k po-hnuwacому pschikkadej, a zo by nichto z nich njeménik, zo je we węcznoſczi, kaž tu na zemi, t. r. zo schtóż tu nizke mięsto zastupuje, so tež w njebjesach kaž do kuežka slaja. Nic tak! „Wón je pohładał na nizkoſć swojeje dżowki — hlej, wot nětka budža mje zbožnu khwalicž wschitke narodu!” Tak je Bóh cžini tej, kiž tu na zemi najkhuſe žiwienjo wjedzesche. A tak cžini wón wschem, kiž szczęſhuj tutón pschikkad najzbožniſcheje „Služownich toho Kneze” cžłowjekam swěrňe Boha dla služa, zo by jich tutón w njebjesach krónował.

Zo dha runje tajki ſumſht njeje, so hačo služowny k wörnej swiatoszénji psched obycz, k tomu chcu, mnogim k tróštej, mnogim k po-hnuwanju, žiwienjo služowneje džowki, kotaž je wot cyrkwe ſwjata prajena, psched wocži stajicž.

Cita — tak rěka nětka w njebjesach krónowana džowka, wo kotrež ryczu — hě džecžo drje khudeju, ale bohabojaźneju burskeju starscheju w Italiskej. Chysche-li pobožna macž małku holežku k necžomu dobromu po-hnuć, trjebasche jeno ſłowa prajicž: „Džecžo, to so Bohu lubomu Knezej spodoba”; a hdvž mjeſche ju we necžim ſludžicž, rjekny: „Džecžo, to so Bohu njeſpodoba.” To bě chla wuzda, z kotrež macž holežatko wjedzesche. Je to dobra macž bycž dyrbjala, dokelž je tež jeje druha džowka wulcy ſwjate žiwienjo wjedla. Khudoba po-honjeſche starscheju, zo 12 lětnu Citu na ſlužbu pschistajſchtaj. Cyla jej u starosz pſchi tym bě to, zo za džowcziežku blečk wusłedžiſchtaj, hdz̄ez by jeno dobre widžala a ſlyſhala. Wo to so k Bohu wjele modleschtaj. Bóh wuslyſcha jej u proſtwu a dowjedze pěknú Citu do domu Fatinelli-a, zemjanka w měſeče Lucca, nimale 3 hodziny daloko wote wŷ, w kotrež starschej pschewywaſchtaj.

„Wſchón ſpočatzk je czežki”; to mjeſche tež naſcha mała ſlužowna nazhonicž. Srjedž cuzych ludži, we wschem hiſcheje njenazhorita, mjeſeſje nekotrežkuli dželo zaſtač, kotrež hiſcheje nieznajesche, a hdvž wěc druhdy nie-lepje zapſchimny, bu wot czeładnikow za to prawje wusmieschena. Tu ſtýlaſche ſo Cicež zas za macžernym domom, hdz̄ez wědzesche, zo ſobuželna wutroba za nju bije, a hdz̄ez móžesche po swojim džele khodžicž, ani zo ju nichto ſwarjesche. Tola wona wědzesche: je to wola starscheju, zo w ſlužbje traju, a tuž prócowasche ſo, zo z džetom a modlenjom khorowate ſedzenjo za domiznu pschewiny. Stańſchi z koža zloži ſwoju wutrobu w modlitwje k Bohu, wopro-wasche jomu wschě dželo a wobčežnoſcze cyloho dnja, a hdvž bě rānsche dželo w domje wobstarane, khwatasche ke mſchi, kaž bě jej dowolene; wschedniſe modlesche ſo tu za ſwoje knieſtwo. Z modlenjom poſylnjena, z Ježuſom zjenočena, khwatasche po ſemſchach k dželu, ničo njebe jej czežko, ničo wob-čežne. Běli khwila, njehodžesche po prózdnym, ale poſkocži do ſwojeje cžicheje komorki, ſo modlo a pſchi ſebi bójske wěcy rozpominajo. Z knihow cžitacž Cita njemožesche; njebe do ſchule khodžila, a knihy běchu tehdom jara żadna wěc — cžiſhcz hiſcheje znaty njebe. Tak njemjeſche ničo k pomocy za ſwoje nabožne prócowanja, ani tejko, lejko ma džensnitschi džen kóžde naſche ſchulske džecžo nadobnje na wubjerk — modlerſke knížki — žiwienjo ſwiatych atd.

Božožna macž pak bě ju doma derje rozwucžowała, kaf měla swoju wutrobu so modlo k njebiu pozběhowacž; zo je Bohu kóžde zdychowancžko, kóžde rozpomijenjo njebiessich wěcow spodebne; bě ju nałożomała, zo kóžde słowo „Wótcze nascha“ rozpominaſche a zo tutu modlitwu ženje z khatkou njeſpěwaſche; bě jej tež prajila, zo Bóh sam wutrobu k dobrým pohnuwanjam a žadosečjam nawieduje, hdyž jeno ponižnje joho wo rozwětleno proſy. Cita bě wſchē tute maczérne wucžby we wutrobie wobkhovala.

Tež we najspřečníškim džěle mějesche swoju wutrobu k njebiu zloženu: „Kuch pschi džèle, wutrobu pola Boha“ — to bě ieje wſchēdne słowo a zdychowancžko, kotrež jej kóždu čežu položi, kóžde jeje džělo światoscěſche. Bóle a bóle spóznawacže z létami z jaſnym rozotom wolū Božu a roſčeſche we hotowoscži, tutu wolū Božu dopjelnicž, kaf we wulkim, tak tež we mólicžkim. Běli zružzena, njerudžesche zaſy, ale pschenijese ſcžerpnje kſhiwdu a brachi ſobuzeladnikow. Wěđo, zo je čłowjek, a woſebje žonka, ſlabe ſtworjenjo, bě tot džecžachy dnów ſem ſwoj wucžek k Maczéri Božej brała, ju wobstajniye proſcho, zo by po jeje pschitkadle cžista kniežna woſtaka po čežele a po duchu a w tym zamysku pschitupi, kaf cžasto jej to móžno bě, k swi. ſakramentam, zo by ſo poſviliſa z chrobou, kotař kniežny plobži. K ſwiatoscži ſo pschedobycž, njeje džělo jenoho dnja. Cita, cžujo wſchē ſlaboſcze čłowjecžoho nařaženja, wobnowiſeſche tohodla wſchēdnie ſwoje dobre pschedewzaczja, zo chce woſebje wſchu naſhilnoſcz k hněwej hnydom poduſyczž, njepečne myſle ze zacpęćzem wotpočazacž, a ženje z prózdnymaj rukomaj njeſtačž, doſelž po prózdnym klobžicž je ſtajniye ſpocžatk był wſchēk bļudženjow. Hđežkuliž bě móžno, džesche Cita wſhomu ſpytowanju z pucža; hđež ſo jeho zwinięcž njemóžesche, wopominaſche pschi ſebi słowo: „Kedž bujcie a modle ſe ſo, zo do ſpytowanja njepadnjeſe!“ Štajniye wopominaſche pschi ſebi hórké čeřipienjo Chrystuſowe a tute pohnuwaſche ju k ſebjezapřeču. Klobžesche jenož we płatowej draszcze, boſy tež w zymje, a ſwoj wotpočinck w nocu pytaſche na twierdej ſawej abo na holej zemi. Pschi jedži bě po-měrna a ſpokojesche rady hłód z tym, wo ežož družy čzeladni njerodžachu. Cita njeſubowaſche jenož modlenjo a ſebjezapřečo, ale tež jaſmožnudawanjo. Derje bě ſpóznala, zo ſtej póst a jaſmožna kſhidle, na kotrymajž ſo duſcha k njebiu zbehá. Wjetſchi džél mzdhy rozdželeſche do klobžich, ſhatož jej čežko njebě, hdyž ſama za ſo ſkoro nicžo njerjebasche. Pszechy myſlesche na to, zo by nuzy klobžich polóžika; nic jenož, zo ſama ſmilnu ruku wotewri, po-hnuwaſche tež družich k tomu, zo za prudžených a bědnych ſo starachu. Kaf ſo Bohu lubomu ſenjezej miłoszeſtiwe zmyſlenjo Cith ſpodbobaſche, wupokazuje ſežehowach podawk.

Do domu Fatinelli-a pschińdze nehdhy khorowath putnik, kif Citu wo karancž wina proſhesche, zo mohl ſo poſylnicž. Cita bohužel runje wina k ruch njejescze; to pak tež jeje ſobuzelmu wutrobu rubžesche, zo měl khor bjez wokſhewienja wotencž. Tuž hrabnje karancž, khatka k ſtudni, nacžeri jón a poſkiči jón putnikoj. Tón wupivſchi karancž, bu ſpodiwne poſylnjeny, podžakowa ſo Citzę a praji, zo čas žiwienja hiſtice ſak wokſhewiacoho wina ſo napil njeje. Tak dha je Bóh pschez ruch Cith tónsamý džiw ſtukowaſ, kotrž nam ſwj. ſeženjo wo kwasu we kana powjeda.

(Skónčenjo pschichodniye.)

3 Lusat a Saksieje.

Z Radworja. Tudy je so zańdżenu ujedżelu w noch w 1 hodž. khězka Kowarzej skuschaca wotpalika. Spěšchna pomoc je dolsche ujezbožo, kotrež běsche na ūsodnych schtyrojch wobśedžerjow założene, wotwobroczka.

Z Drežđan. Tu mějachmy, kaž wot lěta 1849, přenju ujedżelu posta serbske předowanjo w kralovské dwórskej cyrkwi. Nětko změje těkame tamníški k. kaplan Libšč. Poslednje džesac̄ lět je tam k. farar Hórník hako serbski spowiednik a predat jězdil.

3 cyloho swěta

Němska. W němskim sejmje (rajchstagu) su w poslednimaj thdženjomaj wažne wuradženja měli, kotrež chce my tudy w krótkim wucžahu wopisac̄. Konservativni a centrum su namjet stajili, zo by rjemieslňski porjad (Gewerbeordnung) so pschemeníl. Schtóż chce rjemieslňstwo wjesč, dyrbí do-pokazac̄, zo je khwaný za rjemiesko, kotremuž chce pschedstac̄, tež ma so dželo na ujedželach a svjatych dnach wobmjezowac̄; socialdemokratojo dale žadaja, zo dyrbí džecžom pod 14 lětami so chle zafazac̄ w fabrikach dželac̄, tež ma so dželo žónstich tam wobmjezowac̄. Wobaj namjetaj pschedpodaščtai so komisiji k dalishomu wuradženju. Dale běsche w sejmje druhe wuradženjo pschedlohi wo podpjerje parolódžow, kotrež do druhich dželov zemje jězdža. Pschedloha chysche tsi linije podpjerane měč: asia tisku, awstraliſku a afrikansku. Pschi debattach běchu druhdy horce wójny a rozmolwjenja, skonečnje so jeno přenischia linija zwoli. Wjerch Bismark wupraji, zo tež to pschiwozimje, pokaza pak tež došč jaſnje, kaf je rozhorený pschedzivo zapóſlancam tych stronow, kotrež jomu wšcho zwolicež njechadža, a méniesche, zo tele partaje jomu wšcho ſtaža. Windthorſt pak jomu chle prawje wotmołwi, zo je wón sam na tym wina, hdyz tajke rožtchzepjenjo zapóſlancow je, dokelž je z kulturfampfom a druhim njeſpokojnoſcę wubudžit. Spokojoſom pak móže wjerch Bismark pschec byč, pschetož je doſtał 248,000 m. za kolonije, 20,000 za druhoho direktora we zwonkownym hamcze, mzdu za swojoho čeſtnoho lekarja Schweningera. — Pruska pječja zas z hamzowym stołom jedna a chcedža prajic̄, zo ma Schlözer w Romje někfe wjele czinic̄, zo je džen wote dnja we vatikanie widzec̄ a t. d. Dokelž je kardinal Ledochowski za ſekretara brepow (woſolnych listow hamzowych) pomjenovaný, a dyrbí hako taki w Romje stajnje bydlieč, budže drje bórzy wot swojoho archybiskopſtwa w Hnězno-Poznaňskiej wotſlupic̄. Hako joho nastupnika mienuja zas z nowa pelplinskoſkoho dompropsta Wanjuru. Tež rěka, zo budže kólnjanſki archybiskop Melchers za kardinala pomjenovaný a zo potom tež Kölne swojoho biskopa zas doſtanje. Tola wšcho to su nowinski nowinarijow, ičto a kelsko na nich je, hisheče je njewidži. Katholiske časopisy tute nowinski jara khłodnje witaja. — W Poznaňskej bu psched krótkim farar Zmurna z 18 markami (abo 6 dnami jaſtwa) khostany, dokelž je w ūsodnej wosabže, kiz je že „statnym fararjom“ wozbožena, pola khoroho pobyl — a tola jomu zakon z lěta 1883 na stronje ſtoji.

Ruska, kiz je ſedmá kusť měra psched nihilistami dobyła, zas z nowa pschedzivo katholiskej cyrkwi začhadža, na chle njeħaribite waſhni. Bislop Hryniewiecki we Wilnje hako biskop swoju winowatoſež dopjelni — za to bu do wuhmanſtwa (Verbannung) poſlany. Psched svojim wotkhamdom poſtaji

biskop zastrupnika. Też toho je ruske knježerstwo hižo vnhnało! Na tajku njesprawnoſć ſo ſwjaþy wótc we woſebitej nocže, kotrež je kardinal Jakobini fejzorej poſtał, wobeżejuje. Kardinal tam prai: Šwjathy wótc je z wulkej boleſežu powjescz wo wotwiedzenju biskopa do Sibirskeje zhonił. Bamž dopomina ruske knježerſtwa na to, zo je runje tónle biskop hafle na huſcziſche ža danjo ruskohoh knježerſtwa wot hamžowoho ſtoła ſo pſchipóznał. Hdyž dha je knježerſtwo tohole tał podpjeranoho biskopa nětko wot zaſtojniftwa wotſtronilo, tał czežko dyrbi poſtajenjo druhich katholickich biskopow tam bycž! — Hdy by wſchak Pruska z Rómom mér činiła, potom drje bychu tež w Ruskéj zaſ sprawniſche zaſady knježicž poczałe.

Wſchelcizny.

* (Na hoútwje.) K hrabi, kiž bě na hoútwje někotre džiwiſe ſwinje zaſteſil, pſchistupi rólnik: „Gnadny knježe, wy móhli mi prawe wjefelo ſežničę.” — „Kajte to?” — „Wyſcheze mi móhł daricž kožu wot jenožo ſwinjecza.” — „Schto z njej chceſč?” — „Dam ſej por jeleniacych kholowow z njejewudželacž.”

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 231. Handrij Šolta z Małsec, 232. Jurij Pjech ze Zywic, 233. Marija Roblова z Khróſcic, 234. Marija Welsowa z Hrubjel'cic, 235. Mikławš Dučman z Dzěžnikee, 236. Ernst Dučman z Hornjeje Hórki.

Dobrowolne dary za towařſtvo: njemjenowaný 50 p., N. N. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 77,137 m. 50 p.

K čeſci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. z Čorneč k zelenomu štvortkej 5 m., ſlužowna dzówka z Baćonja 1 m., z Konjec k wopomnjeſtu wotemrěteje 3 m., za ſwjećene wěcy 1 m., z B. ze słowami: „Daj, Knježe, khudym dušam wěčny wotpočink!” 5 m., z Worklec 20 m., M. K. za khuđe duše 3 m.

Hromadže: 77,175 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8637 m. — Dale ſu woprowali: J. P. z Z. 1 m., njemjenowaná z Hajnic 50 p., z Worklec 3 m.

Hromadže: 8641 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Najpſchihodniſhi dar k zelenomu ſchtvortkej.

Nowa Jézusowa winica,

z pſchiwjaſanymi „Mjeñſhimi ſpěwarſtmi” a ze „ſtacijoniffimi knižkami”.

W pſchynym zwjažku z najlepſeje kože: 7 markow; w pſchynym platoňym zwjažku z dobrym koženym kribjetom: 6 markow. — We ſnadniſtihm ale tež kruhym zwjažku a bjež ſpěwarſtich a ſtacijoniffich po 5 m. a 4 m. 75 p.; njewjezane 3 m.

Šlowny ſtad ma: **Jakub Wjenka**, zwóńi pišti tachantskej cyrkvi.

Dla zestajenja zapisa zaſtarliſkich nižkih ſamjeñtujich kſchijow (podobnych tomu, kotrež je w Khróſcicach) proſchu tých, kiž wo tajtich kſchijach w Serbach wědža, zo bychu mi wo nich powěſć dali: hđe ſtoja a ſchto ſo wo nich powěda.

M. Górník, farař.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihaſni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Čislo 7.

4. hapryla 1885.

Lětnik 23.

Wot koho čhe chrkej swoje zamoženjo zaſtarane méc?

Míez tak mjenovanymi „mejskimi zakonjemi“ je tež tón, w kotrymž so wo zarjadowanju katholiskeje cyrkwi ryczi. U tónle zakon postaja, zo dyrbja so swětni cyrkwinſcy pschedſtojicžerjo wuzwolicž, kotsiž maya do porjada w cyrkwi ryczeč, cyrkwinſke zamoženjo zaſtaracž a t. d. Tónle zakon bu toho dla daty, zo by knjeſtvo biskopam a duchownym móć wzako a ju do swětnych rukow pschedpodało. Pruscy katholikojo to doſč derje zrozemichu, zo taſka laźnia k jich wuzítku njeje, ale katholiku cyrkzej tupi. Toho dla so žadyn wérny katholik do wubjerka cyrkwinſkich pschedſtojicžerjom wuzwolicž dacž njechasche. Na to radžachu biskopja sami, zo bych u so wérwi k tomu wuzwolicž dali; hevák možlo so stacž, zo by jim knjeſtvo njewérivých, druheje wérnu mužom, abo traſč židow nanuzovalo. — Kaf pschinidže, zo so Pruscy katholikojo stajachu, taſte zaſtojnſtvo na so bracž? budže so nekotryžkuli ſakſki katholik prashecz, hdžz ſyſchi, zo ſu w naſchim kraju taſch mužojo, kotsiž čhe dža taſte cyrkwinſte vichedſtojicžerſtvo; haj kotsiž wſchitke ſredti naſložuju, zo bych u je dostali? „Břuhujcze wſchitko, a naſlepſche zdžeržcze!“ praji ſwj. Pawoł. Čhcmu tohodla pschedphtacž, hacž maya czi prawo, kotsiž za taſkim cyrkwinſkim swětnym pschedſtojicžerſtrom žadoja.

Khryſtus je ſwojim jaſoſtolaſam praji: „Džicže do cykloho ſwěta, wuczeče wſchitke ludy a kſchcicze je a wuczeče je wſchitko džeržecž, ſtožkuli ſym wam pschitazat.“ Hijo katedriſmus praji, zo je Khryſtus ſwojim jaſoſtolaſam móć daſ „kſchcjenych pod wſchitkem do hlaſdom ſwj. Pětra wodžicž“. Tohodla zaſožichu ſwj. jaſoſtolaſojo w Jeruzalemje prěnju woſadu, žadachu a dokonjachu nic jeno duchowne wjedženjo teje sameje, ale wérwi kladžechu ſwoje zamoženjo k nohomaj ſwiatych jaſoſtolaſow. Hdžz tuta

wosada p'schibywaſche, njemóžachu japoschtolojo ſami wſchitko zaſtaracj; tohođla wužwolichu ſebi pomocnikow, kotsiž mějachu čaſne wobſedženſtwo cyrkwe wobſtaracj. To bě cyrkwinſke pſchedſtojicjerſtwo w prěnjej kſchecžanskej woſadje. Czi pak njeběchu ſwetni mužojo, ale dyrbachu duchowne ſwiecžizny měcz, a rělachu diakon ojo. Swj. Schejčpan, prěni marträ, bě jedyn z nich. Pozdjišcho rozenžechu ſo japoschtolojo do cyloho ſweta, a wſchudžom, hdjež woni woſadu zaſtožowachu, poſtaſichu předy ſpomnjeny rjad, kaž w Jeruzaleme. Kózda woſada dosta ſwojoho pſchedſtojicjerja abo biskopa, kiz mějeſche zaſh ſwojich pomocnikow, kotsiž pod porucžnoſćzi biskopow a woſebje naſtupnita ſwiatohu Pětra, romskohu bamža, wſchitko rjadowachu: nic jeno duchowne potrebnosće woſadom, ale tež cyrkwinſke zamoženjo. Tak n. pſch. mějeſche swj. bamž Sixtus swj. Karjenca, kotryž bě diakon w Romje, za zarjadowarja cyrkwinſkohu zamoženja. Tele waſchnjo wobſtojefche pſchecy w katholſkej cyrkwi. Pod bamžom abo prěnim pſchedſtojicjerjom cyrkwe ſtojachu biskopia, pod nimi zaſtaracjo jenotliwych woſadom abo fararacjo abo ich naměſtnic. A dokelž běchu woſadu wulke a cyrkwe čaſto wot dobrocerjow twarjene a zdgeržane, da cyrkej tuthym, kotsiž ſo patronojo mjenowachu, tež prawo, zo ſmědža ſo ſobu wo zarjadowanjo čaſnoho wobſedženſwa cyrkwiow staracj. A zo woſadni bjeze wſchohu prawa byli njebychu, tež něſto ſobu rycerč ſměci, dowoli wona, zo moža wěſci mužojo z woſadu ſo za cyrkej w čaſnych naležnoſćach tež ſobu staracj, ale tych nima woſada, ale cyrkej wolicz a to ſu „khebetarjo“. W naſtich čaſach měcha ſo na wſchelakich měſtach ſwetna wýſhnoſć do cyrkwinſkohu rjada a cíce ji to z rukou wudrēč, ſchtōž je wona wot Boha dostała, a to woſebje w njeſatholſkih krajach. Tak ſo ſtawa, zo ſo Bože zarjadowanjo zanjerodža a toho, ſchtōž cyrkwi ſluſcha, ſo ſwetni mocuja. Tak daloko hacj je jenož nětał móžno, podežiſnje ſo wona ſwětnym lažnjam, ale pomhač tajkim ji napſchecžiwnym lažnjam wona niždy njemóž. A kaž wona to nječini, tak to tež žadyn wěrny katholik címinč njeſmě. Byli pak tajki za ſwetne cyrkwinſke pſchedſtojicjerſtwo był a za to ſluktoval, by wón pſchecžiwo ſwojej cyrkwi džělał, potajkim hręſčik. Kózdy wě, zo wěrny katholik wſchě hnaď ſwojej duſhe wot cyrkwe dostała. Wón dowéri ſo ſwojej cyrkwi wot koſebki hacj do kaſhča. Pſchecz wudželenjo swj. ſakramentow wot ſwojich duchownych nadžija ſo wěčneje zbožnoſće.

Haj wón ſo pſchecz nich staracj da za ſwojich we wěčnoſćzi pſchecz swj. wopor. Potajkim jim ſwoje najwažniſche duchowne kubla dowérija a hinité kubla cyrkwe dyrbjal ſo boječ jim dowěrič? Wopravdže by to džiwné zadžerženjo bylo! Skončzne woſtanje wěrny katholik pſchi tym rjedże w cyrkwi, kotryž je naſch zbožník poſtaſil a katholſka cyrkej pſchecz wſchitke letſtočki kruče wobledžbowala.

Wón njetrjeba ſwetnych pſchedſtojicjerjow cyrkwe, tež nic za jeje čaſne zamoženjo.

Hr.

Swjedžen na Welehradje.

Lětuſcha jubilejſka ſwiatocžnoſć ſwiatej Cyrilla a Methodija na Welehradje je ſo hžo zańdžem ſieć ſapocžala. A prěnjej woſymdnjowſkej požnoſćzi (oltav) wot 14. do 21. malohu róžka je tam hžo na 160,000 ludzi pobyla. Cžescy biskopja ſu paſthyři ſiſt wudali, w kotrymž wſchitkých ſwojich diöceſanow k wobdzelenju na ſwiatocžnoſćzech pochnuwaja. We wſchěch ſlowjanſkich kónčinach pſchihotuja wulke darž za Welehradſtu cyrkej, k wopominjeczu

tač žadneje swjatocžnoſće, k čeſeči naſheju swjateju japoſchtołow. Čeſke jeleznich su tež kóždomu putnici tójskto tuňsche płačizny pschizwolili, kotryž jo z liſtком wot čeſkoſtoho swjedženſtoho komiteta wupołaze, a wschitke wsh Welehradſkeje woſkolnoſće ſu hoſpodowanjo putnikow za ſnadne zarunanoſć pschisluſili. Tež je woſebity komitet zaradowany, kotryž je za wſchę węch, kiz ſu pschi tej pschiležnoſći na pſchedan, krute płačizny poſtajił, zo nichto njeby z niežim pschedroženym był, a budže ſtajne ſedžbowacž, zo ſo pschikazna njeſteſtupi. Potom budže tam tež wulka ežitařna (Lefehalle) zaradowana, hdzej budža nowiny wschitkich ſlowjanſkih narodow wupołożene — mjez nimi, ſo wę, tež wschitke naſche serbske. Da-li Bóh, budže to swjatocžnoſć, kajkaž w ſlowjanach ženje hiſchče byla njeje — doſtojna wulkih zaſlužbow, kajkež mataj ſwjataj Cyril a Methodij wo ſlowjanſke narody. Woſebje za naſ Serbow ſtaj wonaj najſkerje wjac̄y ežiniloj, dyžli je to dotal ſchtó myſtil. Njeſlowjenjo wschak jeju zaſlužby ženje pschipóznamawali njeſtu, dokelž běſche jim jeju ſtukowanjo njeſlube a jich žadanju za ſlowjanſki krajemi pschecžiwe. Tohoda mamy jara mało piſomnych pomnikow wot njeju, tač zo ſo ertne podawizny pschez džewjecž ſtom lét njeſtu zdžerječz moſte. Snadne pomniki pač, kotrež ſu ſo nam w naſhej ryczi abo w knihach zahrowale, za tymi ſo prjedy njeje ſledžito. Někto je to hina! W naſhim čaſu ſu ſo ſlowjanſcy wucženi do pytanja dali, mužojo, kiz ze ſwojim narodom derje měnjenja, a byrnje w njeſměrnych ſepjach knihow jeno tu a tam někotre ſłowicžka k zapſchijecžu namakali, ſo tola naſche narodne ſtaſiſzny džen a bóle ſwěticž pocžinaju, kotrež běchu dotal do čežmoſće kaž poſrjebane.

Wſchitke ſlowjanſke narody hotuja ſo k ſwjedženju na Welehrad ze ſwojim zemjanſtwom a duchownym, wjedženi wot ſwojich biskopow. Zo bychu tam tola tež prawje wjeli Serbow dojeli! Kotiſz maja wotwiedženjo a na kroſcičk pjeniez džiwačz njetriebaja, njedyrbjeli ſo wotwakowacž, ſobu na Welehrad jež a tač zjawnje poſazacž, zo ſu tež Serbja ſwěrni wucžownicy ſvjateju japoſchtołow a jeju zaſlužby wysoko ežecžuju. Tam na Welehradze, pschi rowje ſwj. japoſchtoła Methodija, na měſtnje, hdzej běſche ſtol ſvjatoho archybiflopa a z wotkež wón žohnowanjo po ſlowjanſkih krajach rožywacſte; tam, z wotkež je wón ſwojich wucžownikow do naſhih Lužicow poſtał, zo bychu naſhim wótcam chleb živjenja ſamali: tam chyli tež Serbja ſwojoho ſvjatoho japoſchtoła proſyčz, za chyli nam zaſy zjednocženjo w tej wěrie wu- proſyčz, kotrež je wón naſhim wótcam wopowiedował, a zo chyli proſyčz za naſch luby serbſki narod, zo by jón Bóh psched hrožachym ſtaſenjom a zah- njenjom ſakital a nam a wschitkum pschichodnym ſplaham pravje žiwu wěru a luboſez k rôdnej zemi a dobrym starym pocžinkam zdžeržał.

Hako džakowni potomnic ſwojich wótcow ſwj. winowacži, zo ſvjateju japoſchtołow zjawnje ežecžimy, woſebje pač Methodija, kotrohož ſu zjawnje hanili, falschnie woſkoržili a wſchelako pschecžehali. Tohoda ſwj. tež winowacži, zo jeju zaſlužby zjawnje ežecžimy, byrnje ſo nam tež wot pschecžiweje ſtrony zadžewki ſladke. Dyrbimy poſazacž, zo tež Serbja zdželanoſć we tym nje- pytaja, jenož za cužym honicž.

Ale nic jeno cyrkwiſki budže tutón ſwjedžen na Welehradze, tež w na- rodnyh naſtupanju budže wón zajimawy. Cyle nowy ſwět a živjenjo woſhlada kóždy, kiz tam pojede. Dotal znajejche kóždy z naſ jeno tač mjenowany zdželany abo ewiliſirowany ſwět, hdzej je wschitko jenajſte. Tam pač woſhlada wón lud ze wſchelakich ſlowjanſkih krajow we jeho woſebitoſćach. Tam za-

sljisci bratrowske slowjanske rycze, tiz joho tak živje na macžernu serbsku rycz dopomnja. Kózda drje ma swoje woſebitoſeže, ale tak luboznje jena do druheje pschima, zo, hdvž ju sljiscich, so tebi z radoſcu ſylza do wóciſta pscheczishezi. Tu ſo tebi zda, kaž hdvž na wulkim ſvjatym dnju w cyrkwi piſchezele zaklincja: kózda piſchezaſka — kózdy narod — ma ſwoj woſebith zwuk, a tola tak kraſnje harmoniſen klinicja w hromadze!

Rad bych tebi, luby serbſki ludo, zaſperal wſchilke lubozne hloſy, zo by ſo tebi wutroba hnuša. Zaſperval bych tebi, zo by ezi wutroba z radoſcu poſtociſila, kaž hdvž macž ſwojomu džecžatku t ſpanju ſpěvacj sljiscich; tak zbožnje, kaž macžeri hlos džecža zaklincji, hdvž ju te z nežnej rucžlu wokoło ſchije wožmje, a eziſche jej do wucha ſchepnje: „Macž!“ — „Macž!“ — ſpobiwne ſlowečko! Podarmo bych w druhej ryczi ſlowečko pytał, tiz by tak mjehtki, woſchewjach zwuk mělo, a tak mi cyklu duſchu pschewzalo, kaž w lubej serbſkej ryczi. Tak luboznje kaž tele ſlowečko bych tebi chek ſpěvacj, zo by ſpožnal rjanoſež ſwojeje macžerneje rycze a lepje ſebi ju wažiſ. Špěvat bych tebi, zo by moj ſpěv pschellinczaſ holk žolmowacoho morja cuzeje narodnoſeže, tiz tebej poſluſha, doniž mi njeby ſwoju wutrobu wotewril. F.

Nastawki bjez napisma.

III.

Prjedy hacž budža tute ſlowa ežitane, budže poſledni poſtny ſherliſch doſpěwanj a zwony, hižo wotwiaſane, poneſeu radoſne haleluja po wſchech honach hacž t módromu njebu. Haj jutrowny hant a grat ſtej hižo ſchwowanej a jeno wo tym ſo hiſceže powjeda, czeje konje najrijetiſho zejhrawachu a kelko porow je žanych kſchizerjow bylo. A nechtózkuſi viči tym ſebi praſi: „Strowa ta hlowa, tiz toho ežasa zaſ dočzaka!“ A nechtózkuſi, tiz je loni tež tak praſik, tu hižo njeje, a preni raz džecže kſchizerſki kón po joho zelenym brjožku.

Tola ſchtóz nimo je, to nimo je a ſchrezejku wróčzo njeponídze. Tohodla wobročym ſwoje wóčko t njebu a do pschichoda, tiz je hiſceže naſch a ſu-li tež jutry nimo, wſchal mam ſhiſceže mlode jutry a z nimi mlodu, nowu nadžiju a radoſc. Ze-li našež ſame hižo ežas mlodoſcze, radoſcze a nadžije, ežas z nowa wotuežacoho žiwenja, dokelž je nam nič jeno Boža ſtvrba nowe žiwenje pschinjeſta, ale tež Ježus ſam wěczne žiwenje dobył a ſmjerz pschewinyl, dha ſu mlode jutry nič jeno nowe wopomnježo a wopſjetowanjo jutrownogo ſwjedženja, ale tež woprawdze mlode jutry, jutry mlodoſcze, tamneje mlodoſcze, tiz tute dny preni króč zavodaſ zbožnogho z morwych ſtacjā a wěcznogho žiwenja doſtawa; měnju tamne lube džecži, tiz t preni mu ſvjatomu woprawjenju du. Ze zamysлом praſu lube džecži. Abo ſchtó njeby z luboſcu tute pschelube džecži t woltarzej Božomu pschitupicj widział? Šchtó nočenyl z wutrobnej radoſcu a nadžiju na tute wuzwolene džecži Bože žbladowacj, wo kótryž dže Ježus ſam praſi: „Dajež jum ſe mnje pschinicj a njewobarajće jum?“ Zawęſcze wone maja hiſceže dobru wolu, tiz chee to, ſchtóz je dobre, tiz chee ſwojoho Zbožnika hódnje doſtacz. To mózejch po ſamym zwonkownym napohladze ſnadnie žhudacj. Bróſtñy a zloſchtny hólczec, tiz ſo hewaſ rad po cyrkwi wobhladuje, ton dženja niežo njevidži a njeſlýſchi, joho wóčko je kaž ſamo wot ſo t woltarzej Božomu požběhnjene, hdžej Ježuſa ſamoho wěrnje a woprawdze pschitomnoho widži a buchu-li tež

hewak joho mysse rozpierschene, džensa su jeno na Jezusa zložene. Swérny chce wón jomu bycz a njeje-li tež joho zaczuczo tak hľuboč, je tola wérne a joho wola je dobra. A to móžesť z joho staroščiwię a bojaznie, a tola zas īwérni a z nadžiju zhladowacoho wózka cítač, zo je to w joho wutrobie na-pisane, runjež to sam z ertom wuprajicž njemóže. — A zo by tež druhe cyrkwinſke mieno z preních kſcheſčanskih časow: běla sobota a běla nježela abo po prawym sobota a nježela w bělých drastach swoje prawo wob-hlowalo: widžišč tu něžne holčatka we swojich plaſtečicžach kaž tamne cíſte kniežny, kiz wſchudžom jehnjo Bože ſcžehuja. Ach, to je nimo mery lubozny napohlad, džensa, hdyž tute praserbſke, pobožne a pſchistojne wodžeczo preñi króč tute něžne kwětki naſchoho ludu tak staroſčiwię pſchitrywa, zo by hřejhny mróz preñjoho naſečza jich njewinowatoſcze njeſkazyl, ale zo bychru runja cedram na Libanonje bjez bracha a ſchody wotroſtie. A jich wózko je pſchekraſnjene, duſcha ſama, kiz je wſchudo hřečha netk cíſta, bydlí w nim. Hoi, zda ſo, zo hnada Boža, kiz je wohén a ſwětlo z dobom, z tutoho wózka z oſcič zrozenliwym hloſom ryci. Haj wutrobu wofchewiach je tuton na-pohlad a kruh zbožnoſcze z raja preñjemu ſtarſchej je hiſchče na njewinowatych, ſwérnych, Bohu ſpodobnych wobliczach tuthy džeczi Božich widžecž a záwerne dyrbimy tomu prawje dacž, kiz praji, zo na zemi wjetſcheje ſwiatnicny njeje, hacž cíſte cželo, w kotrymž duſcha bjez hřeča bydlí.

Tola doſčez wo tym! Ma dwé wěch paſt chcu pſchi tym ſpomnič: ſhoto naſ tute džeczi wučža a ſhoto ſu wotroſčeni tajkim džecžom dołžni? „Nje-budžecze-li kaž džeczi, njemóžecze do kraleſtwia Božoho zaſtupicž!“ Husto ſkyſchimy a my hižo prajili: haj to ſu džeczi, te hiſchče žaneje staroſče a kſhiža njeznaja, tohodla ſu pſchec wjeſole. Ně, ja nochcu přecž, zo staroſče ſuži starých nje-ežin, ale pſchi tym njeſmemy zabheč, zo je husto čłowiek ſam wina tuthy staroſčow: zo je Bóh joho wopuſtečil, dokelž je wón Boha wopuſtečil. Tute džeczi paſt ſu hiſchče džeczi Bože a to woſebje džensa: wone we swojej njewinoſći wo njeſwérje, wo złamanych ſlubach, wo falschu hiſchče njevědža, ale njech tež bôle njevědomije Bohu, Jezusej ſo doměrjeja, tohodla je „wón jich ſchlit a jich Bóh“. Haj to je, ſhotož dyrbimy woſebje w naſchich časach wot tuthy džeczi wučnycž, zo mamy džecžowſku dołeru k njebeſkomu Wótcej, potom budže wón tež naſch Bóh a my joho džeczi, joho lud. W Romje je waſčenjo, zo tež džeczi prěduja; to njeſtrjeba ſo cyle zacžiſnycž. Njeje dha hižo napohlad njewinoſcze ſam doſčez prědowanja? Abo njeſmý dha my vorno nim džeczi hněwa Božoho? Njeje naſ hiſchče ženje ſwědomjo kloko, hdyž my jim do wocžow pohlaďnili? Tak móže kóždy, ſhotož jeno chce, ze ſnadnej prócu wot džeczi wjac naukuňcž, hacž wot wotroſčených, kiz drje moja wiele nazhonjenja, ale často mało ſwědomja. Haj! druhdy by ſlepje bylo, zo bychru ſtarſchi, wotroſčeni wot džeczi wukli, hacž zo džeczi wot wotroſčených — zlo! — wuknu. To je njeurjeknity hřech, ſamo mordarſtwo, hdyž ſo džecžom po hórsch ſu dawa, a to woſebje džecžom, kiz ſu w tych ſletach, zo paſt k ſwiatym ſakramentam du abo zo ſchulu wopuſtečjeja. Taſke džecžo ſo bórzy a rady z cykley wutrobu někomu dowěri a ſhoto možt tuteje dowěry k joho ſamsnomu njezbožu naſožicž? Šchtó chył je za tu ruku, kiz tebi poſkicža, zo by je wězo k dobromu wjedł, k złomu a k wěčnomu za-hubjenju zwijesč? Tyſacy bychru khmanſchi, pobožniſchi, ſprawniſchi a ſwér-niſchi byli, hdy bychru wotroſčeni z najmjeńſcha telko dobroho wot džeczi wukli, kaž džeczi druhdy bohužel zloho wot wotroſčených wuknu.

Tola tak nochcu, tak njemôžu swojoho nastawka skonečicž, ale wróću so zaś k wam, pschelube džecži! Njech bojoſcz, strachocžiwoſcz, dwelowanjo, njech ničjo was njewotrafſti, jeno zo wěſeſe, zo macze Ježusa lubo, potom zmieje wón tež was lubo. Jeno wostanče pschecy jomu swérni, kaž ſeče džensia ſlubili. Potom wostanie wascha wutroba wěčnije młodą, wěčne našečo budže w njej kejčecž, a z kózdym młodym ranjom budža so młode jutry we waschę wutrobie wobnowjecž.

J. L.

Schpihel za czeledž.

II.

Za 48 lét, kotrež je Cita w skujbach była, njeje nichtó ſebi zwajzik w něcžim na nju ſtoržicž. Bě a budže wſchém ſlužownym za wſchě cžaſy z pschitkadem ſwery, dželawoſce, poſluſhnoſce. „Taifa holca“, džesche wona czaſto, „po božna njeje, kotař radu njedžela; na pobožnoſci cželadnych, kotsiž ſo džela boja, ma djaboł ſwoju wjeſoſcoſz.“ Pschi wſchém džele, kotrež jej njepschewatavajcy do rukow hladashe, bě wulki kumſcht nauukła, po ſlowie cžinicz: „Dyrbicze jo bjez pschewacza modlicž!“ Nic jenož, zo rano z dobrym ménjenjom džela wſchēdnoho dnja Bohu poſtrjecž, ſegeleſche tež ſriedž džela njepschewatavajcy zdychowancžka ſ njeſju: „Wſcho Bohu ſ cžecži — Bohu tež za to džak — kſchizowany Zbóžniko, ty moja luboſcz — Marija, mój tróſcht, moja pomoc, moja nadžija“, taſke a podobne duchowne kwestki wijesche wona kaž wěnc tež woſkoł najnižſchego džela.

Pschichedži do wſchich lét, napominasche ju knjeſtvo, zo by cžejchoho a wobčežnogo džela ſo wostajila a jenož po swojich pobožnoſczach klobžila. K tomu paſ ju nichtó pochnucž njemôžesche. Dželo a modlenjo bě pola Citu tak do jenoho zroſczenie, zo jene bjez druhoſho ſebi ani myſlīcž njemôžesche. „Ruci pschi džele, wutrobu pola Boha“ — to bě jeje heſlo. Hacžruniž bě Cita pschecžiwo druhim ſobuſlužownym pschecželną a jim wſchudże z radu a ſkutkom pomhaſche, njemôžach ſo tola z njej pschenjeſez. Widžo, zo jich poſpyh, ju ſwetnomu zmyſlenju naſwabicz, na njepłodnu rolu padachu, wuſmeſchowachu ju, hanjachu ju tajenſtwa, pobožnoſce a pschitkodženja dla, z kotrymž čeula druhich pola knjeſtwa podcžiſteſez. Sami paſ cžinjachu, ſchtož bě jim móžno, zo býchu knjeſtvo pschecžiwo Cieče naſchęzuwali. Hdyž Cita jich cžinjenjo pyth, praji jim pokornje: „Wodaję mi moje bracci, zo wam Zbóžnik tež woda; ale, njehniewajeſe ſo na mnie, zo byſcie ſe jeho njerudžili!“ Bonižna džowka paſ tajtoho wobryczenja dla ſwoju ſlužbu njewopusheži, kaž by to nekotražuliž holca wěſeſe cžinila, hdyž ſo jej ſtajnje kſchivda ſtawa. Wona chyſche ſwoj kſchiz runje tak njeſč, kaž bě jej Bóh wuzwolił. Taſke ſebje- zapréczo njedyrbjeſche bjez myta wostacž.

Knjeſtvo pschewedži ſo wo tym, zo na wſchěch donoschowanjach pschecžiwo Cieče ničjo wérne njeje a zo je ſwerna džowka wopor jébojtych jazkow. Knjeſtvo wotproſy Cieče, zo je ju doſko doſcž na bok ſtajalo a mějeſche ju někto cžim bóle zańcž. A tež druzy cželadnikowje ſpóznačhu, zo jich zawiſcž Citu jenož dale pschitwiedże na puczu ſ Bohu a pocžinachu ſo jeje ſcžerpnoscži a ponižnoſci džiwiacž.

Cita bě z pschitkadem knježniſteje cžiſtoſy. Wona bě wot džecžach dnow ſem doſtojnoſcz tuteje poccžiwoſce ſpóznała a hajesche ju halo najdrožſhe ſublo, kotrež bě jej Bóh tu na zemi doweril. Jeje cžiſtota paſ bě cžim

zastuzbniſcha, hdyž běchu ſlužovne w Lucca w tym čaſu jara ſwětne a ſo ſtaženju podaſte. Njepěknyh myſlow dla ſo pschi ſebi ſtróži, a žadny ſredč, ju něhdžé zahnač, njebe ſylniſchi, hacž hdyž nechtó plampacž pocža. Kózde ſlowo wažesche, přejdy hacž ryczesche. Vojosčiwiſe czekasche pſchede wſhem wobkhadom z mužskimi. Hdyž ſo jeje něhdž domjach pſchimy, zo by ju woſloſhaſ, puſhceži ſo do njoho, kaž rozhněwaný law a roždrapa jomu cykle woſliežo, tať zo won cyklu naſtrózanh czekny. Dokelž čiſta holca derje wědžesche, zo dyrbi wočzi ſkludžicž, ſchtóž chee kniežna wostacž, zo ſtej wočzi ſtrachnaj njeptſeczelej a kaž wrota, z kotrymž ſo zlo do duſche wala, mějeſche jej ſtajnje k zemi zloženej a jeje hanbicžiwoſcž bě tať wulka, zo tſhepotasche, hdyž dyrbjelche z mužskimi porhycęž. Benje njeje Cita po ſwětlyh wjetſoſčach běhaſa, ženie njeje na rejach poſhyla. Tež w najwyjetſchej horcoče njeđowoli ſebi, ſchtóž je pola wſhem ſónſkih w Italiji waſchnjo, zo maya wutrobo nožje zdraſeſene; wona bě doſpolne zwoblekana, njech ſo potó bôle z njeje lijeſche. Štajnje prćowasche ſo Cita za cjiſtotu mijez towarſchlami. Husto džesche k nim: „Njewinowatoſež pſchijadžena — wſchitko pſchehrare!“ A njewinowatoſež a hanbicžiwoſcž dyrbi ſo potupicž, njechacže-li ſo bližſich pſchiležnoſcžow — ſtańacy, znaſomſtwom, wjeczornych ſlhadžowanjow — wostajicž.

Kaž wjele Cita wſchón hréč pſchecžiwo pſchijotnoſeži hdyžesche, tať wěrnu ſobuželnoscž mějeſche ze wſhem ſo z ožownym, kotrež běchu cjiſtotu pſchijadžile. W tym džesche tať daloko, zo zlawné hréčnicy k ſebi pſcheproſhowaſche, jim ſwoje ſožo wotſtupi, ſama pak ſpaſche na zemi. Tón čaſ, hdyž tute njezbožowne pſchi njei pſchebiywachu, wuži Cita k tomu, zo by jim wulkoſcž hubjenſtwa pſched wočzi ſtajila, kotremuž ſu ſo podaſte. Z nowa jich k modlenju pohnucž pytaſche, zo bych u we poſutnoſeži Boha wo hnadu proſyšle, a tež ſama ſo wjele za nje modleſche.

Cita bě ſebi doſpolnu doveru knieſtwa dobyla, tať, zo tute jej ſwoje džecži k czahniſbje doveri. Tež we tutym nowym ſpróčnym džele a pſchi wſhem holcu, kotrež male džecži nacžinja, prćowasche ſo Cita za tym, zo zhronadžena w duſhu wosta.

Knieſtvo njemóžesche ſebi lěpſche je pěsto nječe za ſwoje džecži wuzwolicž, hacž Citu. Cita bě drje bjez wſcheje ſchule wotroſta a ani cjiſtač njemóžesche, rozemjeſche pak derje kumſicht, kotrež je za wočehnjenjo džecži tať wažny: ſadžesche dobre ſymjeſchka do jich wutrobow, plějeſche pilnje pjanku a dojedze ſebi doverjenych k Ježuſej, bojkotmu pſcheczelej džecži. We ſwojim ſwathym pſchekadže bě wſhem w domje kaž lampu, kotrež cyklu dom rozſvetluje.

Hdyž bě tať Cita wſhem druhim w domje z tutym nowym a wažnym zaſtojnſtwom pſched ſtajena, njebu w ničim hor doho duſha, ale wosta wſhem z wucželom a wědžesche wſhem polóžicž, hdyž někoho staroſcž cjiſheſeſche. Hdyž ſo knieſtvo na czeladníka rozhněwa, bě Cita ſwěrna rycznica za njoho; knieſtvo dyrbjelche wobſtajnym a ponížnym proſtiwam džowki nočowacž a czeladníkej wodač. Na tutu wěc wutoſeſche ſo Cita tať derje, zo jeje kniež, Fatinelli, čaſto jej z pucža džesche, hdyž bě ſo nechtó njeļubozne w domje ſtało; mějeſche mjenujc, zo hdyž wopacžnoſcž tať kheſte woda kaž Cita ſebi pſchejſeſche, ſo czeladni čim lože pſchecžiwo domjacemu porjadej pſchehréſha.

Cita, wědžo, zo móže cžlowjet jenož zbožowny bycž na zemi a zbožny něhdž w njebieſach, hdyž ſwoju wutrobu a ſlukti zložuje po pſchikaznjach wery, prćowasche ſo ſwěru wo to, zo bych u wſchitkach domjach boha-bojazne žiwenjo wjedli. Zo by jich k dobromu pohnuaſa, wobkhadžesche

ze wschemi pschec jara pokornje, nawjedowaſche jich ze ſwojim pschikkadom a modleſche ſo horliwje za nich. Hdyž widzefche, zo je prawy wokomik pschichók, napominasche, proſchesche, tróſchtowasche, ale pschec jeno z někotrymi ſlowami, kiz z wutroby džechu, nie z předowanjenii bjez konca, z kotrymiz runje žomy tak wjele na džeczoch ſlaža. Schtóż bližichoho na czeſcji pschimasche, njepečne rycze ſebi dowoli abo trýſti, mjeſeſche wěſte, zo joho Cita trucze wotſdase.

Hdyž bě Cita do wychscheje staroby ſtupila, bě luboſć knieſtwa ſebi w tajkej měrje dobyła, zo wjac za ſlužownicu njeplacđeſche, ale za domjacu a wſchek pſcheczelnicu. ſwojemu powołanju paſ nochycſche njeſwérna bycz hac̄ do zbožnoho ſloneženja. Hdyž bě 48 let w jenym domje a jenej ſlužbie traſla, wuſny 27. hapryla 1272 w Kenjezu w ſwojim 60. lécze. Wopisowar jeje ſwiatohho žiwjenja praji rjenje wo njej: „Cita mjeſeſche tamnu wěrnu pobožnoſć ſwiatych, kotrež ſo z wonkownoſczem křeſćjanſkoho žiwjenja njeſpokoja, wona bě ſwoju duſchn do hľubokosčez ſwiatoſczenja podnurila. Wona njebe žana ze wſchédnych, kotrež radſcho k Bohu ſo modla, hac̄, zo křichy wodawaja, radſcho w cyrkwi pſchebýwaja, hac̄ zo winowatoſcze powołanja w ſwojim čaſu dopjelnja, radſcho jaſmožnu dawaja,* hac̄ zo jědojty jazyl morja a zmijſla wobknježuju.“

Hdyž Boh pſchi Čežinym rowje nadobnje džiwy ſtuklowasche, placđeſche wona bórzy mjez ludom za ſwiatu; bamž Leo X. je ju do knihow ſwiatych zapisac̄ daſ. Hdyž bu w l. 1580 jeje row wotewrjeny, namaka ſo jeje czeſe eyle njezranjene a bu do nowoho drohotnoho kaſcheža położene.

* * *

Wy paſ, lube ſlužowne, hladajcze čaſto do tutohho ſchpihela, a pſchecžitaježe kóžde leto někotre razы žiwjenjo ſwj. Cith! Zmužeže ſo a ſczehujiče jeje ſwiaty pſchikkad. K ſwiatoſczenju žiwjenja ſo pſchedobycz, njeje, kaž widzicze, tak ſmijercz czeſzka wěc. Dobra wola a Boža hnada (kotrež kóždy doſtawa, kiz wo nju proſy) — tuto dwoje, to doſaha. A ſwjata Cita budže wěſce w njebijesach za was proſyč, zo byſheze, kiz ſeže tu na zemi ſlužowne, kaž něhdyn wona, w njebijesach něhdyn jeje zbožowne towarzſki byſe! — ſ.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Drežđan. Kráal Albert je z pryncem Jurjom w Barlinje pobyl, hdež je fejzorej Wylemej k narodnomu dnjej ſwoje zbožopschecža wuprajil. Kaž kóždy raz ſticheschtaj tam njeđelu w cyrkwi ſwj. Žadwigi (Hadije) božu mſchu. Kráala Alberta je w Barlinje tež wjeřich Bismark wopytał.

— Princ Vjedrich August bě ſebi pſched někotrymi njeđelemi wotmyſlił, zo chce dolhi pucz ze Straßburga hac̄ do Drežđan na konju jehac̄. Žola won na puczu ſhorje na lohke zahorjenjo plucow a dyrbjesche někotre dnj we Würzburgu wostacz. Njeđelu pſched thýdzenjom paſ je ſo po železnich zaſcijly a ſtrowy do Drežđan wróćil a bu na dwórníčezu wot ſwojemu ſotrow jara wutrobnje powitanj.

3 chłoho ſweta

Němska. Poſedženja němſkoho ſejma ſu hac̄ do 14. hapryla wotſtorežene. Pſchedlohu wo podpjeranju parołódžow je ſejm z malej wjetſhini pſchijal tak, kaž ſebi kniejerſtwo pſchejſche.

— Wola Garbrücker w statnych wuhlowych podkopsach je so żałostne njezbožo stało, pschez kotrež bu na 200 dżelacžerjow morjenych. Za zavostenyjch tuthych dżelacžerjow budże — kaž minister w sejmie slubi — so stat na dalshe staracž.

— Tatra ważne zjenocženjo je so mjez centrom a konserwativenimi dołonjalo. Konserwativni su slubili, zo chcedža za Huenowym namjet być, kiz sebi žada, zo maja so powjetšene dołhody ze žitnho a skótnoho cła wokrjesam a gmejnem k wólzenju dawków pschewostajecž. Dyrbi pak so tež khétry deficit wurunacž. Centrum a konserwativni su so zreželi, zo maja druhe cione dołhody so k tomu trjebacž a zo ma so burſowym dawk (Börsesteuer) namjetowacž, schtož by po dobrých woblicženjach na 20 milionow markow wunošchowało. Liberalni na tajke zjenocženjo jed a woheń pluwaja.

— Jednanja mjez Pruskej a japoščotkimi stołom, kaž so skyschi, nicžo dale pschischle njeisu; pišaja nětke, zo Schröder z kardinalom Jakobiniem wosibje wo zarjadowanju seminarow jedna. Zo je swj. wótc zwolniwih dowolicž, schtož jeno móže, je wón psched krótkim deputaciji němskich zemjanow zjawnje wuprajil. Dwé mjezy pak wostanjetej, kotrež so njehodžitej pschetrocžicž; katholicka cyrkje dyrbi žadacž: 1. swobodu we wozježnjenju swojich měschnikow a 2. swobodu we wudželenju cyrkwiniskeje połnomocy a we duschepastyrstwie. — Kaž za wěste pišja, njemóže a njebudže so propst Wanjura za poznańskeho biskopa pschijecž.

— Kancler wjerch Bismark mješče 1. hapyyla swój 70. narodny džen, schtož su wosebje w Berlinje a mjenje bóle tež w cykle Němskej swječili. Na tutobi džen su po cykle Němskej za Bismarka dar hromadžili („Bismarckspende“), a je pschez dwaj milionaj markow so nawdalo. Katholikojo so njeisu móhli na nim wobdzelicž, dokelž dyrbješte so z tutym darom dowéra a skhwolowanjo cykleje politiki kanclera Bismarka wuprajicž. To pak žadyn katholik ze swojim swědomjom zjenczicž njemóže, kiz wě, kajke hubjenstwo je tuti politika na miliony katholickich werybratrow w Pruskej (a tež w druhej Němskej) pschinjeska, a hisczež tute hubjenstwo traje. Kózdy tež wě, zo z najwüschohó džela wot kanclera samoho wotwisiuje, zo by so czežki spschah, kiz na ditholitach leži, zbehnył. Z taikim darom by so dowéra wuprajila, kotrež katolickich poddanojo mécž njemóža. Ale tež druzi, kotsiž su na składowanju so vobdzeli, su nětko khétry njeļuboznje pschelkhatani. Wjerch džel nahromadženych pjeniez nałożi so na to, zo so wjerch Bismarckieju lubio, kiz je něhdyn Bismarck swójbie słuschało, kupi — za nimale połdra miliona. Dokelž je wele khudyh dżelacžerjow swoju scherpalku sobu woprowało, rozmorni z dobrym prawom porokuja, zo so z taikimi pjeniezami zamoženjo bohatoho wjercha rozmioguje.

Awstrii. Pražsku archidiöcesu je wulka zrudoba potriechila: Kardinal wjerch Biedrich Schwarzenberg, pražski archybiskop, je w noch 27. měrca we Winijs wunrijel. 17. měrca bě so kardinal Schwarzenberg cykle číž a strowy do Wina podal, zo by na biskopství konferency so wobdzeli. Tam skhorje 20. měrca a hžo po 7 dnjach podleža čežkej chorosczi. — Wjerch Biedrich Schwarzenberg bu rodženy 6. hapyyla 1809, žhubi hžo w lécze 1810 swoju macž, kotaž so w Parizu na swjedženju spali, kotrež bě jeje swak dla woženjenja Napoleona I. z rafuskej archívowodku Mariju Luisu wuhotował. Wot swojeje četh, kiz poždžischo do Essenskoho klóštra zaštupi, nanajlepše woženjeny, wobroci so młodý wjerch k duchownskemu powołaniu a bu 1833 na měschnika swječenem a w tymsamym lécze za doktora theologije promovo-

waný. Někotry čjas hako kooperator w Słonohrodze pobýwšchi bu hižo 24. septembra 1835 za archybiskopa w Słonohrodze wuzvolený a 1. meje 1836 svycerzený. Wot bamža Šrehorja XVI. 1842 za kardinala pomjenovaný bu 1849 za archybiskopa w Praži pomjenowany a 1850 stajeny. Arcybiskop Schwarzenberg běsche posledni wot Šrehorja XVI. pomjenowany kardinal a je kardinalsku dostojoñosć 43 lét 2 měsacaj měl; pražsku archybiskopsku wosadu je wón nimale 36 lét wjedl. — Nic jeno w Praži a w Čeſkej ale tež w cyej Austríji je powjescz wo smjerczi ſlavnoho cyrkwiſkoho vjercha najnutrniſchju zrudobu, najwutrobnischi podžel wubudžila. W nim je cyrkej zhubila horliwoho a swědomitoho vjercha, austrijske lejzorſtvo swěrnoho poddana a pomocnita, pražska wosada njewustawacocho vjednika, duchownſtvo wótcovſkoho pscheczela a jaſny pschikkad měchniſkoho powołania a khudži w Praži a daloko a ſcheročo nadobnomo dobrocžera. R. i. p.

— Z dopisa wo smjerczi a po hrjevje kardinala Schwarzenberga mőžemý hisczeje pschispomnicz: Joho cželo bu wutoru 31. z. m. do Prahi pschewjezene a nazajtra 1. hapyyla w metropolitnej cyrkwi swj. Vita (swj. Jana) po hrjebane. Pschewodzeřski čzah wot dwórnisčezja pschez cyku Prahu hacž na Hradčin, hdjež je archybiskopſki paſlaſt, běsche jara wulkotny; runje tak tež po hrjeb. Potrjebne wobrjady wukonjeſche Monsignor Vanutelli, bamžowý nuncius we Winje, w pschitomnoſci biskopow z Litomeric, Budžejowic, z Brna a Kralohrodca, a Słonohrodſkoho archybiskopa a wulkeje ſyky duchownych, kotsiz běchu ze wſchěch kōnczin pschisčli, zo bychu swojomu paſtryrzej poslednju čeſcz wopofazali, kotrehož ſu wſchitcy z wutroby lubowali. Tež wjèle ſemjanſtwa a njeſcheladna minhoſcž kuda běsche ſo zechla. Njeboh kardinal běsche ſwojich poccžiwoſcžow a dobrých ſamotnoſcžow dla wot kózdoho ſtajnje čeſczény, tež wot tych, kži běchu ſakfejezkuſi vſdičiny dla joho pschecžiwnich. Joho darmiwoſcž pschecžiwo khudym njeznqesche žaných mjezow, tak zo je nimale cyle zamoženjo rozdawał a jeno mało po ſebi zavostajil.

— W Słonohrodze (Salzburg) pschihotuje ſo założenjo katholſkeje wýſoke ſchule (univerſity). Tamniſchi wjerchbiskop je hižo pschi wchelaſkih pschiležnoſcžach k taſtomu ſtuttej napominał, kži je cžim nužniſchi, dokež nětčiſche wýſoke ſchule wjèle katholſkoho abo kſchecžanskoho ducha na ſebi nimaja a młodym ludžom wěru ſterje bjeru, dždzi wubudžeja a wobkruczeja. Někto je tež ſwiaty wótc Leo XIII. za to ſo wuprajil dowoliwſgi założenjo taſteje ſchule w tutym měſeče. Wón z radoſcju powita wažný zamýſl a žohnuje wſchitckich tych, kotsiz tutón ſtuk nělak ſpěchowacž pomhaja.

Francózska. Francózſke wójsko w Tonkinje je khetro nezbožo mělo a powjescz wo tym je w Parizu niemale ſtrženjo nacžiniſta. Gneſal Negrier bu pola Langſona zbiti a joho wójsko dyrbjeſche hacž do Dongdanga cofač. Francózſke wójsko je pscheslabe pschecžiwo minhoſcži Rhineson. Cyly hněw zapóſlancow w parijskej komorje ſo tohodla pschecžiwo nětčiſchonu ministerſtwu a wofebje pschecžiwo Ferry-ej wobroči, kotreymž komora ſlu ſwoju njeſpoſkojnoscž a dospolne zacpečzo wuprají. Wſchitcy ministerjo ſu tež hižo Grevy-ej wozjewili, zo wotſtupja. Taſteje pschewenjenjo francózſkoho knježerſtwa budže ſo wofebje w Barlinje zaczucz, dokež běsche Němſka z tichym ministerſtвom trochu pschecžene. Naſterje budža nowi ministerjo pschecžiwo Němſkej zas njeſchecželnischi.

— Kat jara we Francózſkej nad nělotrymi njeſmanſami (njeſchecželniſci cyrkwiſe) djaboč knježi, mőžemý z tuteje powjescze ſpózneč. Tež lětſa změja

w Parizu w marcowym tydzeniu, a to runje na wulki pjatk „swobodno-myślny val” k wojskowemu a hanjeniu naszeho Zbóžnika. Teno mjaśnie jędże so tam dawaja. To skoro pokazuje na pschiłowo „Kohoż chce Bóh zniczicę, toho wrótnego sczini” a na psalmistowe słowo: „Błazn praj i w swojej wutrobie: Mieje Bóh.”

W Sudanje wojuju Arabojo z jara wulkej zmujitości a zasakłosciu. Niedzielu 22. mierca nadpadnichu Arabojo, wjedżeni wot Osmana Digmę, jendżelske wójsko, którež ma pucž mjez Khartumom a Suakin-om (pschi Czerwonym morju) wuswobodzicę. Bitwa trajesche nimale 4 hodziny. Jendżelscy wojacy drje skonczenie dobuchu, zhubicu pak 600 lamjelow, schtož je za nich niesmerna schkoda, dokelž budže jim czejkö druhe dostacj a w tamnych pusczenach bjez lamjelow bycz njemoža.

W połnocnej Americy je präsident Cleveland począł njeprorady we wobjadżeniu założnictwów wotstroniec. Hacż dotal běchu tam z wjetša wschę założnictwa kupiomne; schtož najwjaħi placzesche, dosta założnictwo njezdziwajo na joho kħmanoscę. Na Clevelanda stajeja nadżiju, zo to wotstroni. Dyrbi pak so na kędżbu bracż, pschedoż eżi, kotrejż to potrjedi, nimaja żanohu swědomja a jomu najskerje za žiwenjemom póniżja.

Wschelcżiznij.

* „Macż je w schudżom znacż.” Na tele słowo so dopominich, hdys wondy do mesta N. dżech. Pucž wjedżesche mje pschi pucžu wjes, w kotrejż su jeno někotni katholscy. Swjath kħiżiż pak tam pschi pucžu stoji. Hizo wot nazdala wuhladach kħiżiż a runje tam muž — mi eyle njeznat — nimo dżesche, kiż psched znamienjom kħiżiżowanohu Zbóžnika pokornej swój klobuk sczahny. Nětko znajach drje nic joho wosobu, ale joho wēru, a prajach jomu z wutroby: „Budż kħwalenh Jezus Chrystus”, na eżiż mi wón, kiż też mje njeznaresche, runje tak wutrobnje wotmolwi „Do węcznoscę!” Pschez swjath kħiżiż a pschi swjathym kħiżiżu běchmoj so spóznałoj hako bratraj, synaj swojeje zhromadneje macżerje, katholiskeje cyrkwie, a to z tym, zo so tamón pucżowar njebe strachował, hacżruniż w cuzbje, swoju wēru wuznacż. — Kaf rjane je pređowanjo swjath kħiżiż pschi pucžu. Schtož z hortom wuprajamy, to pschez tajki kħiżiż so ze skutkom wopowieduje: Budż kħwalenh Jezus Chrystus. Do węcznoscę. Amen.

* (Dżecżaca mudrość.) Wulki pjatk běsche macż duch wote mſħie pola klamarja byla a wjeho načupila, schtož je do tyłancow trébne. Ħyłu hromadu wjetšich a mjenšich titow na blido načlađe. Mała kħatka nje-možesche so zdżerżecż a wocżini wulku titu. „Ajj, macżi, to djen su rózynki! Macżi, daj mi por rózynkow!” — Macż: „Haj, dokelž sy pěkna byla, móžesch sej horstu wzaċż.” — Kħatka (wjesola): „Horstu? Ach, macżi daj mi tħi radħo horstu; ty masħi wjetħu rufu!”

* Lully, budżbny wjedzieżer pola dwora Ludwika XIV., francózskiego krala, pschińde nehdy do cyrkwie, hdjeż pschi božich službach jena z joho operowych ariju (solo-spewow), kotrejż běchu z duchownym tekstem wuhotowali, so spewasche. Ħyłu zastróżený polschiżwasche so pobożny budżbnik, polakny a modlesche so nutrnie: „Wodaj mi, Boże Knijeże, ja tón kruch za Tebej njejszym džekal.”

Naležnosće našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 237. Jan Mětowski ze Slonej Boršće, 238. Marija Holdrichec z Pěskec, 239—243. z Khrōscic: wučer Jakub Pjetas, Jakub Kokla, Khry-stina Wingerowa, Jakub Pjech, Michał Pozeř, 244. Franc Herbich z Kupjele, 245. Miklawš Just w Leubenje pola Oschatza, 246. 247. ze Smječkec: Michał Domš, Michał Dzislawk, 248. Miklawš Robl z Čorneč, 249. Pětr Haška z Krjepjec, 250—253. ze Žuric: Jan Pjetas, Marija Měřšowa, Madlena Cyžowa, Michał Krawčik, 254—256. z Wotrowa: Jakub Baćař, Miklawš Hejdan, Hana Roblowa, 257. Miklawš Lehmann z Kanec, 258. 259. z Kukowa: M. Wolens, Miklawš Delenčka, 260. Madlena Knježkec z kloštra, 261—263. z Miłočic: kubleř Jakub Solta, Michał Nowotny, mlyňák Jakub Solta, 265—267. z Ralbic: Michał Cornak, Pětr Brusk, Pětr Lebza, 268. Michał Cornak z Konjec, 269. farař Jakub Werner v Khrōscicach.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 565. Marija Donatec, 566. Haňa Delenkowa z Wutolčic, 567. Jakub Kokla z Khrōscic, 568. H. W. ze St. C., 569. 570. z Wotrowa: wučer Michał Jenč, Michał Bobik, 571. Michał Slodeník z Nowodwora, 572. Miklawš Delenčka z Kukowa.

Na lěto 1883 doplacištaj: 571. M. W. ze St. C., 572. Miklawš Delenčka z Kukowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 77,175 m. 50 p.

K čeſci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Njemjenowana z Khrōscic 200 m.**, dwě wosobje z Pěskec 4 m., njemjenowana z Radworskej wosady 4 m., N. N. z Lusča 60 m., njemjen. ze Slonej Boršće 1 m. 50 p., N. N. z Khrōscic 15 m., jena služowna 1 m., njemjenowana 3 m., Fr. H. z K. 1 m., njemjenowana z Worklec 9 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana z Konjec 5 m., njemjenowany ze słowami: „Jězusowa Wutroba, smil so nad nimi!“ 3 m., njemjenowana 6 m., J. Č. ze Žuric 3 m., J. Č. z Wotrowa 1 m. 35 p., J. Dž. z Nowodwora 3 m., njemjenowana z Kukowa 10 m.

Hromadže: 77,506 m. 35 p.

NB. Za Baćonsku cyrkej smy tež dostali po jenej wotemrětej dwaj wulkej slěbornaj pjenzejaz, kotrajž bě sebi za družču šnóru hromadžić počala. Staj w redakciji „Kath. Posola“ na předaň; zaplačeny pjenjez budže za Baćonsku cyrkej.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 8641 m. 50 np. — Dale staj woprowalej: njemjenowana z Worklec 3 m., njemjenowana z W. 2 m.

Hromadže: 8646 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Dokelž dla pschetratuje jara čežkeje khoroſeže za krute bělo wjac khmaný njejsym, hym nužovaný, z pschekupstwom sebi svój khleb pytač. Budu tohođla wšče zahrodne plodn, wšchelake symjenja, zeleniny, hafo solotej, kórki, buny, cyblu a t. d., tež warjeniny, hafo jahly, rajs, krupn, hróch a t. d. pschedawacj a proſchu lubých Serbow, zo chyli pschi tajſich a podobnych po-trjebnoſežach dobročižwie na mnje so wobrocjič.

Jakub Brézan w Khrōscicach.

Wozjewjam z tutym, zo na jubilejſki swjedženj s. Metohodija 5. juliſja t. l. do Belehrada pojedu a zo chce so ze mnú hřichče jedyn duchowny tam po-dacj. Pschihodne by bylo, hdý bychu so z najmjeñšcha někotsi Serbja namaj pschizamkli. Žeđze so hacj tam po železnich na Wołomuc do Hradžiſcheža. Budawki snadž wuczinja 20—30 toleri.

W Budyschinje, 14. februara 1885.

Michał Górnik, farař.

Katholicki Polos

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 8.

18. hapryla 1885.

Lětnik 23.

Ze svjatohho kraja.

Kaž we wšchēch katholickich cyrkwiach sakskoho kralestwa, tak so tež w naschich katholickich serbskich cyrkwiach za Boži rów w Jeruzalemje jałmožna hromadži a to so stanje kóžde leto wulki pjatkov a jutrownu sobotu. Wunoschť tohole dara pokazuje, zo naschi katholick Serbja za row naschoho Zbójnika radv wopruja. Snadž je tohodla zajimawe, hdž ſo ze svjatohho kraja tež něčto we Poſole wocžiſčej.

Hdžo wjese lěftotkow doſho ſu duchowni a lajſci bratsja z franciskanskoho rjada woſhladarjo a stražnich (wajchtarjo) Božoho rowa w Jeruzalemje. — Vyrne ſu cžile w přijedanskich časach wjese wot hrubych Turkow, kotsiž ſvjate města wobſadžihu, czerpječ měli, njeſi tola je wopuſtčili, ale swěrni tam wutrali a za pucžowarjow a wopýtowarjow Jeruzalema a druhich ſvjatych městow duchowni a cželnie ſo starali. Franciskanojo poſkiczuja wšchem pucžowarjam hōſpodu a c̄ebu w ſvjatym kraju, hdž ſlůſtchr wobſedža. Štótž je do ſvjatohho kraja pſčez morjo pſčijek, doſtanje we měſeče Jaffa (Poppe) pola franciskanskich hōſpodu. Tež něhduschi rakufi minister Beust vě wjesolky, hdž mójeſche w Jaffa do franciskanskoho kloschtra ſo podacž a swoje drafty, wot morjeſte wody moke, tam wuſuſhieč dacž. W Jeruzalemje džerža na knjiesowym rowje Franciskanojo bože ſlužby a hōſpoduja w ſwojim kloschtrje wjese cuzych.

Tola nic jeno za to ſo cžile mnichha staraja, woni ſkutkuja tež w dusche-paſtýrſtvje tamních katholickich, we wocženjenju džecži a missionstvje. W Jeruzalemje, w Bethlehemje a druhich městach namakaja ſo katholick wo-býdlerjo. Fararjo týchle zaſydených katholickich ſu z wjeticha Franciskanojo, kotsiž maja tež ſchule we wšchēch městach, hdž ſydlia, k rozwučenju mlodoſcje w katholické wérje a mužných druhich wědomoſczech. W Jeruzalemje maja Franciskanojo tež ſvoju knihičiſčerňu, w kotrejž ſo katechismy a druhé nabozne knihi w ar-

biskej a druhich ryczach cziszcza. Psihi tym pak prouja so, zo bychu tez w bludze so namakachy do kina swiateje katholiskeje cyrkwe dowiedli.

Zo tajke skutkowanju z pomocu Bozeje hnady tez rjane plody nijesu, pozuje siezba tych, kotrychz su w 14 latach (1868—1881) za katholisku cyrkę dobyli. We tychle latach je so tam 1183 bludnoweritivych wobroczielo, 504 židow a pohanow je so skrzeczal dalo.

W latach 1882 mjačku Franciskanach w swiatym kraju a na kape Cypru 25 fariskich cyrkwowych z 55,398 katholiskimi wosadnymi. Duchownych mjačku 165; klerikow 17; potom 149 lajskich bratrow. Czi byyla w 9 konwentach (klasztrach) a 35 hospicach (wustawach). Sami su minischa khudzi, kaž tez zwjeticha ich wosadni. Ze tohodla nuzne, zo katholischskskiszczenju we wjezorowych krajach jim jałmožny szczelu i pokroczenju ich skutkowanja. Za wsiech dobroczerjow so tez wiele božich misjonow dzerži. T. N.

Dzeczo a pjenjez.

Hdyž sym ja do schule khodził — a ja tola z mosom hiszceže Abrahama widział njejym — njebe waschnjo, zo bychu starschi swoim dzeczom pjenjezy potykowali. Be-si dzeczo pjenjez dostalo, poda jón maczeri, zo by jón w hornejskej zlutowarci za senik khowała.

Dzensa je to hinaf. Koždy schuler ma swoju pjenježnicu pschi sebi; bohatschi starschi bychu sebi to runjewon za haibu wažili, měšli ich studentka bjez pjenjez w zaku do schule bězecz. Zamotwicez wskaz hodži so kóžda hluposez, a tak rěla tez tu: „Haj, dzeczi dyrbja z pjenjezami wobkhadzecz wědjecz, to cžini je mudre, nazbonite.“

Schtož mje (a wsiech, kotisž z dzeczimi derje měnja) nastupa, bych starschim radžil: Wróćež ze so zas i starej módze a nje dawa je z dzeczom pjenjezy do rukow, su jim straschnische, hacž na dwoje toczeny nož bjez nožnjow. Sym z cyka za to, zo dzeczi w „železnych kochlach“ khodziež nauwku. Majwetsche zbožo za dzeczi je, zo posluchać z naruknu a psched volu starschej, kaž psched njeponalnym zakonjom so poklonjeja. Kaž dolho dzeczo starschimai poslucha, kežje jomu zbožo a je spokojne; jeli tutón lubozny pschah wot so cžisnje, a chce-si samostatne bycz, dha stoji niezbožo najbole psched durjemi. Schto dha chce sebi tuta njerozomna mudrość naszych dnów, kotaž dzeczom njeponašeje, zo dzeczi su, ale kaž z gwaltom i tomu pohonja, zo sferje a lepie na khrobolakow dozrawia? Dzeczo, kotrež je khrobek, hubate, wczipne, te khvali kóždy halo mudre; kotrež pak je ponizne, potorne, bojazne, te so za epéje a za popielnika waži. Ze dha w swieže wskazan rozm rozom zmierzni, zo so njevidzi, kaž z tajkim njeprawnym zadžerzenjom so cyka mlođosz do zahubjenja storka?

Njerozomna cžahnidba je wina, zo so dzeczom do cžasa pjenjezy do-weria. Rozomne kublowanie dzeczi wuczi hako spomožne: Dzeczo ma so do wole starschej namakacž, bjez jej wědzenja a wole njejmě nicžo kupo-wacž, nicžo pschedawacž. Minam dzien nicžo pschedzivo tomu, zo so dzeczu tu a tam slěborny doweri; potom pak dyrbi nan za nim stacž a hladacž, schto z pjenjezem cžini. Z naloženja pjenjezka widži nan, na tajke pucje je dzeczo zložene, won dyrbi napominacž, rozwuczeć; tak naftawa wuzitk z dowierzenoho pjenjeza. Ale kóždy tyděń schulstomu dzeczu swoje wěste do zaka dawacž, kaž so netko cžini (hako by khadliczka hijo wumjeniak

był, kij je so swojich 50 lét dręk) — to su straschnie paszle! Je to spomožna wec, zo džeczo płowacž nawuknje. Budżeszh pak je wzacž, do rěki czisnycž a prajicž: Płowaj abo tēp so? Je mjenje straschnje, hdyz jomu pjeniez do-werisch, ani zo masch na to fedžbu, k czomu je nałożuje. Lepje skoro, so we wobže zatepiež, hacž w jézorje khłoszczezenja.

Tu mohł z porstom pokazacž na to, kaf su w Serbach wszechelach starschi swojim džeczom pjeniez w hromadach dawali; pszechczinjak džeczo bu pszechczinjak hospodař. Sebi k hańbie, cykmu ludej do schody dohospodari skoro a na kuble wo hrjewa so — cuzy. Mjelczo pak radšco wo tym, kaf je so tu a tam cziniło; wém, kaf wołocziwi ludžo su, hdyz so jim wérnosć piška. — Nastupajo pschichod pak radžu wschem rozmnym starschim: Njerjicze swojim džeczom row, zo jim halo schulerjam njetrjebamſki pjeniez dowérjecze!* — š.

* Pschispomnjenjo. To płaczi mjenje bóle tež wo studentach, kotsiž su na wszychich schulach, a wo wojskach. Studencža, kotsiž maja wjèle pjeniez w zatku, hdyz njej wot malojez glutniwość nawuczeni a z cylej mocu za swojim powolanjom so nje-prucią, hladaja potom skerie wicho druhe hacž swoje studije; a wojskach, kotsiž maja pschec pschibierka dozej, so najwěcejzho na bjezbožne pucze zabrudža, kaž wojskcy wszychici sami to wobśmiedzują! Zeno w tym nastupanju njerzomni luboſež nic pschehanecž!

Njepschekhwataj so w sudženju.

Tajny radžiczer kniez Njemancki bě jara dospołny čłowjet, połny do-werh a dobrocziwośćce pschecžiwo wschem, woſebje swojim domjachym. Julijsa, joho mandželska, pak so wot njoho tójschto rogeznawasche woſebje schtož doweru nastupasche. Nlojmjenje wérjesche swojim služownym, hacžruniz mějesche hewak dobru wutrobu. W jenym ze swojich služownych dyrbjelce pschec kaž jadro wscheje wopacznoscje namakacž, a w tu khwilu bě je namakała w Hańzi, swojej 18-létnej jstwinej holey, kotaž bě halie njedawno do klužby k njej zaſtupiła.

„Wér mi, luby mužo“, rjekny knieni Njemancka, „ja swojej jstwinej holey njemóžu wéricz.“ — „To mi žel czini“, wotmołwi kniez radžiczer. — „Hoj, praju czi cžohodla, luby Emile“, połkroczowasche zahorjena knieni, „hdyz sym ju dlejschi čas wobkledžbowala, spóznach za nuzne, Hańzinu kschinju pschepytacž. — „To bě dželo“, znapschecžiwi mandželski a chysche pschistajicž „za policajow“, tola wón njebe ženie njelubozny pschecžiwo swojej mandželskej a tohodla rjekny: „To bě dželo, z kotrymž sy so najlepje mohla pschepokazač.“ — „Haj zawérno, sym so pschepokazała“, zawała knieni. „A schto sym tam namakała, mój luby? Na pjeniezach — cžiseče nicžo. Wot drasty a schatow — runje tak nicžo. Wot druhich wècow — tež nicžo. Na, někt widžisz!“

„Hoj wschał, je to khuda syrotka — wona nicžo nima, kaž druhe syroty tež nic“, wotmołwi radžiczer. — „Alle Emile, twoj rozsud njeje prawy“, po-rjedzescze knieni swojego mandželskoho, „wona drje nima nicžo, ale to je znamjo, zo swoje pjeniezhy pschecžinja. Emile, ja wém, kafsi je nětke swet a kafse su služowne. Hańża dyrbí mècz někajsko lubošo, snadž wojsaka, toho wopytuje a dawa jomu pjeniezhy, a schto wě, hacž jomu dawa jenož swoje. Njeje czi to jaſne?“

Kniez Njemancki wuzna, zo hishcze nijeje pschepokazań; tuž zawała joho mandželska kaž dobyczerch: „Podam czi hishcze jaſnijschi dopokaz: cžorný na bělém. Hladaj tule papierku, na njej pscheproszhuje ju jeje luby na schadžo-

wanku. Męsche ju w kshini na swojich węcach." — Na papierje bęsche z wołojnikom napisane: „Rajslubsha Hanžka! Dżens popołdnju w 5 hodż. Twój Körla." — „Budżeszh wińiecż", khwaleşče so knjeni, „zo mnie istwina holca pschinidże proścż wo wukhōd, a potom so połaże, zo sym każ hewak pschecz też tón krócz dobre woczi méla."

Lědma bę doryczała, zaklepa nechtó bojaznje do duri a do istwy zaſtupi Hanža trochu zaczerwienjena. Poniznje so pokloniwschi rjeknij z tschepotatym hłosom k swojej knjeni: „Proſchu hnadnu knjeni, zo by mi chyłka dowoliceż, dżens popołdnju na dwę hodżinie woteńcż." — Knjeni radzieczerowa pohlada na swojego mandżelskoho, każ by joho chyłka z wocżomaj pschekłocz, wotmołwi pak pscheczelne: „Dżens móžesch hicż." Hanža so zas pokloni, pohlada na swoju knjeni z dżakowym woczkom a czisze zaczini durje za sobu.

„Dopokaz je po tajkim daty", rjeknij knjeni, „mi żel eżini, zo čłowjeczeje wutroby lepiej njeznaſeſh. Tola móžesch nazhonjenjo w tym nastupanju dżens popołdnju dopjelnicż, chceschli mnie pschewodżecż. Dosahniemoj ptaczków." Njemanski, kiz swojej mandżelskej ženje nicžo njezapowje, bę też tón krócz zwolniwy, ju pschewodżecż.

Hanža wunidże w 4 hodż. we wschědnej, prostej draszciczeje a khwataſche po drozy z hrodu do lěſa, sebi njemyſlo, zo dwójcej wótrej woczi ju sczehujetej. Jeje knjeni ze swojim mandżelskim khwataſche wot naždala za njei, dokelž pak jenož jena droha pschez hustý lěs wjedžesche, njemóžesche Hanža so z ieju wocżow zhubicż. Hizo $\frac{3}{4}$ hodż. pučza bę to tak dale ſchło; tu pytnyschtaj, kał Hanža na boł do wolschowohu lěſta ſkoczi. Za wolschemi stojeſche khęčka a w tej so Hanža zhubi. Knjeni to wuhladawski chyłsche k tej khęčy. „Lube dżecżo", rjeknij mandżelski, „za mnie so to njeſodži. Dowol, zo bych dalsche ſledženjo tebi samej zawostajif. Doczakam tudy na tebie." Radźina poſlenje ſłowa hizo wjac njeſtyschesche. Każ jeleni pschebęža lěſt a hizo stojeſche za wotewrjenymi ſtwinymi durjemi ſakajo.

„Moje lube dżecżo", dasche so z nutſka žónski hłos słyschecż. „Ty sy mój jandżel pěſton, kiz w mojim hubjenſtwje mnie njevopuschęzi. Bóh eži to zaplać!"

„Njerycz tak, maczterka! — Niemam na chyłm ſwēcze nifoho hacż tebie, a ty chyłka mi woteńcż? To miej tola radscho hnydom sobu wzmi do njebies." . . .

Běchę kraſny nazymny wjeczor. Słonco, kiz so w Boži domečk hotowasche, złote pruhi na skłomy ſczelesche, kotreż ze swojim lisčom do njekeje istwicziſti kivachu. Woblicož khoreje żony, kiz na twjerdym żožu leżesche, bę połne tamneje ſwiateje ſczeipnoſcze, poſornoſcze a luboſcze k Bohu, kaſtuž njezawinjenia kħudoba Božim lubuſkam dawa, a ta żona hladasche na swoje dżecżo z luboſcżu, kotraž do maczternejše wutroby jeno z njebies so wuliwa. — Knjeni Njemanska niežo wo tym njewidžesche, jeno iich rycze móžesch słyschecż.

„A netk maczzi hladaj, ſhoto sym eži pschinjessa. Tu por ežriji za Körlu, ſhowam je tudy za khachle, hdyż pschinidże, dyrebi je pytač; w kózdyム ežriju je kifta wina; tebi sym pschinjessa cęople nohač a mały zaħawl, zo ſej hlowu ſtökčika njeby, a tu něchtó ſtöklikh plackow za twoj kashel."

„A ſhoto praji twoja knjeni, lube dżecżo?"

„Sladaj, na te najlepſche běch pschi samym zabyła", zawała Hanža eyle zwieselenia. „Nó jeno ſej myśli, maczzi, dżensa rano na bożej mischi sym Boha nutrnie proſyła, zo by jej do wutroby dał, zo by mi pschecz tak rady dowolnoſcę dawała k wukhodej, każ předy a dżens pschipołdnju, hdyż sym ju wo wukhōd proſyła, bęſche pschecziwo mi tak dobrocziła, zo ſej ani njemóžesch myſlič."

Pschestaní, pschestaní, lube džeczo! Dosež a nadosež je to za knjeni za durjemi posluchacu. Njemože tam wjac mutracž. Najprijeđe chchše zastupicž do jstwy, netk pač so wjac njeskroblji. Bleda, kaž z wodu polata čeknij z khéki do leša k swojemu mužej, kaž pschebita móžesche lédma dom dónč; tam w swojej jstwi halle padže swojemu mandželskomu wokoło schije a horce sylzy ronjesche.

Po něčim bu zas měrnischa, hijo bě so zacžmilo. Netko zazwoni na svoju služownicu. Ta zaklepawšchi zastupi, zacžerwjenena so pokloni a czakasche na rozkazy swojeje knjenje. „Pschistup bliže, moje džeczo“, pocža tuta, „podaj mi twoju ruku!“ Služowna požogi swoju tschepotatu ruku do něznejne běleje rucžki swojeje knjenje. „Moje lube džeczo“, rjeňta, „ty sy netko pola mje tsi njedzele a wjeseli mje, zo móžu eži prajicž, zo sym z twojim dželom a zadžerženjom cyle spokojom.“ Holečyna ruka hischče bóle tschepotaſche. Žda pač so mi, zo nimasch dosež drasty, tu wzmi 100 schěnakow a wobstaraj sej, schtož eži po-brahuje. Rjeplakaj. Pscheječh hischče sej něčto?“

„Bóh tón knyez chcył to hnadnej knjeni zapłaciež“, móžesche Hanža lédma wuprajicž, „ale hdý bych tak njedželu popołdnju . . .“

„Haj, to! sym eži chcyła hischče prajicž“, pschetonhny knjeni jeje rycž, „kóždu njedželu a kóždy swjaty džen móžesch po nyschporje won dónč, hdý pač swjath wječor zwoni, dyrbisč so zas wróćicž.“

Zandželojo scheptachu sej w tej noč w hrodže, zo tam ženje psched tym njeistej dwě zbožownischem wutrobje biloj. (Z Pražského Týdenníka.)

3 Lujžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudomna tachantska cyrkej bu w zařízenym tydženju zas wo. krasnu wozdobu wjac dohotowana: je to drohotny naſtawk na wulki wołtar z imitirowanohó (džélanohó) marmora wot Hauera w Dreždjanach wumjescen dokonjaný. Najpyšnischí je tabernakel, do fotrohož mosazowe a derje pozłoczené duricžka du. Woža martra na tabernaclowych duricžkach je ze ſtonjowej koſce (Eſſenbein) wumjescen rězana; wulki kſhij na wołtarju horjela je marmorowý z pozłoczenym eželom. Z kóždoho boka tabernakla su tsi dupki za svjate reliktivje wot swjatych Venna, Bonifacijsa, Schczepana, Benedikta a dweju druhuju svjateju.

— Srjedu po jutrah mějše tudy w kolonadach Thiermanec hospičenca towarzstwo Macica Serbska swoju létuſchu hlownu z hromadžiznu. Kunje 60 knježich ze wschéch powołanijow běsche pschitomnych. Dženiski porjad wo-pschimowasche létne rošsprawy pschedsydy, pokladniſa, knihiskladniſa, zarjadnika Maciežnoho domu a zastupjerja Delnjołužiskoho motrjada. Zarjadowanjo Maciežnoho domu wjedże wustojinje k. referendar Mütterlein (netko hischče na ſudniſtwje, kij chec so tudy hafo advočat zaſhdlicž, schtož by Serbam jara spomožne bylo), za cjož bu jomu zaſlužený zjawný džaf prajeny. W někotrych wsach je so za nowotwárku tutoho doma, fotryž změje wulki wažnoſć za Serbow, hromadžiko a su tež někotre wjetſche dary pschitké, hafo n. psch. wot k. kublerja Brody z Dženicec 100 m., wot k. Boráka z Hajnic 100 m., wot k. fararja Herrmannia 100 m. Tež je nadžija, zo někotri nahladne dary wotfazaju. Wudalo bě towarzstwo dwaj zechiwkaj Časopisa, w kotrymž su wažne powěćze ze Serbow. W krótkim wuda so knižka „Trójniki“. Mjez nowymi ſobuſtawami su tež někofsi katholsch Serbjia. Dokhodow bě loni 2499 m. Zamozjenjo je so wo nimale 2000 m. pschisporilo, tohorunja knižownja. Pschi

nowowólskie wuzwolishu so wotstupowach knieža z nowa, na wuprózdnjene město pak wubrachu sebi pschitomni k. dr. Grólmusa, wýchschohoho seminarškohu wucžerja. Psihi wschelakich namjetach žada so wosebje założenjo konferency serbskich wucžerjow. Nižch towarzstwo zbožownje dale skutkuje!

— Krasna Zutrowniczka lětuskoho lěta běsche kschijerskim processionam prawje w hódź, a su těsme wschudžom bjez schkody so dokonjaše. Běchu tež lětša došč derie zaſtupiene a mějachu Šehročzanski 72 porow, Šulowski 74, Malbicežanski 36, Radwoński (kiz mějesche lětka prěni króć jara krasne nowe „Bože horjestaczo“) 21, Wotrowski a Njebjelčanski podobnje kaž loni. — Tež w němškim džele Hornjeje Lužic běchu tute processiony (tam „Saatreiter-procession“ wjenowane) prawje nahladne. W Königshajnje po dokšim pschetrohnjenju lětša zas prěni króć duchowny, kniež kooperator Čzornak, ſobujejchacše.

— Wutoru 14. hapyrla wjeczor $\frac{1}{2}$ /7 hodź. bu w Grulec zwonoliſteńi w Małym Wjelkowje wulki swj. Michałowy zwón za Bacžoušku cyrkę laty. Ti druhe za cyrkę poſtajene drje so za dwě njedželi zlija.

3 chłoko swęta.

Němska. Zutrowne zwony su katholškim wobydlerjam Pruskeje měr zwonile, z najmjeňšha su we wschelakich nowinach zaš nowe nadžije na sfonzenjo zrudnych cyrkwiſkich wobstejnosežow wubudželi. Jedna so w tu chwilu w Romie wo wobsadženjo Kölnejanskoho archybiskopſkoho ſtoła. Dokelž pruske kniežerſtwo „wotsadženoſo“ archybiskopa Melchers-a na nihdy wjac njecha pschipóznač, je so tutón hžo dawno zwolniu wuprajil, zo chce wotſtupicž. Rom pak to hacž dotal pſchidla njeje, dokelž pruske kniežerſtwo wocžehnjenjo duchownych njecha cyrkwi do wole dacž. To pak je žadanjo, kotřež cyrkę njemóže puſčejicž, kaž je so czasczistvo wupraſilo a kaž tež kózdy rozomny čłowjek z wocžomai widži. Zo so nětk tak krucze wo wobsadženju Kölnejanskoho archybiskopſkoho ſtoła ryczi, wubudža nadžiju, zo trasč tamne jednanja k někotromu zdobnomu kóncej dospěja. Něka, zo by Warmiński biskop dr. Seremenc měl nastupnik w Kölneje bycž, archybiskopa Melchers-a pak swjath wótc pječza za kardinala pomjenuje a do Roma powoła. Bóh dał, zo by tutón nje-porjad ſkoro swój kónc měl. Cžas by był! We wjacorych cyrkwiach Pruskeje njeſtu Zutry žanhých božich ſlužbow měli, dokelž tam duchownych nimaja a cži, kotřiž tu hiſtce ſu, dyrbja ſo wſchitc ſmíercz dželacž. „Germania“ pſche, zo je nowy biskop za Kölн hžo pomjenowaný, zo pak ſo halte kónce tohole měsaca wozjewi. Tež so w nowym biskopu za Hnězno-Poznań jedna. — Za Huenowu namjet wo nałożowanju wuzbuktka žitnoho cła za woloženjo gmejnskich cježow budże tež pruske kniežerſtwo, kaž nowiny zavěſcjuja.

— W Mnichowje je židowski rycznik dr. Guggenheimer do katholſkeje cyrkwe pſchestupil.

— Kaž je znate, maja w Gotha pěc za palenjo cžělow. Psched krótkim wumrje tam wýchſchi dwórski předař a generalny superintendent dr. Schwarz. Tutón kniež bě jedyn z hłownych zaſožerjow protestantſkohu zjenocženja („Protestantenverein“ — liberalnogo wotrjada protestantow) a je zjawnje přet, zo je Jezus Chrystus Syn Boži a werny Bóh, tež tajſi katechismus wudał, w kotrymž tak wueži. Po joho poslednjej woli bu joho cželo (w martrownym tydženju) ſpalene, a duchowni běchu tam w swojich

hamtskich drastach pschitomni. W Bruskej je to protestantskim duchownym założane, pschi spalenju čželov w hamtskiej draszcze pschebywac̄. Tohodla „Reichsbote“ na gothaškich duchownych pisa: „Cži knjeza su so swojoho generała doſtojni wopokazali! Wczora psched pječu w duchownskiej draszcze — a jutſe psched rowom Chrystusowym w teſſamej draszcze!“

Belgiska. 9. hapryla swjecžeske kral swój 50. narodny džen, kotryž so woſebje w Brüsselu jara swjatočnje wobendže. Tež austrijski krónprync ze swojej mandželskej (džownku belgiskiego krala) běſe na wopryt pschijel. — Za hamžowoho nuncia w Brüsselu je kniez Ferrata, kž bě hacž dotal pomocník hamžowoho zapoſlance w Parizu, pschishol. — Pschi najwyššich sudniſkich dworach w Belgiskej je hiſćeje 106 liberalnych a swobodnomulerſkich najwyššich sudnikow a jeno 20 katholickich! — Minister wójniſkich naležnoſćow Pontus je we wokolnym liseže porucžil, zo ma so wſchém wojakam dokonjenjo jich jutrownych winowatoſćow wołozieč.

Francózaska ma nětko zas nowe ministerſtwo, nětko w ſymnate za čas noweje republiky! Pschedsyda je Brijson, znaty njepſchecžel katholiskeje cyrkwe a hlowny swobodny muler. Z toho a zo je minister rozwucžowanja Goblet, zažrany njepſchecžel cyrkwe, maja so katholikojo mało dobroho wot nowoho ministerſtwia nadžijec̄. To hiſćeje so ſchwaluje, zo ma měrniſchi Freycinet zwonkowne naležnoſće. Z chyla je nowe ministerſtwo Němſkej mjenje pschecželne hacž dotalne. To budże cžim wažniſche, jeli so dopjelni, zo Francózaska w Tonkinje z Khinesami měr wobzamknje, kaž so nětko pschibotuje. — W Lyonje je so 20,000 muži zhromadžilo, kotriž so pschecživo wotſtronjenju kſchizow z lečhowow stajachu; nětko je tež 30,000 žónſkich ze wſchěch powołaniow pschecživo tomu wustupiło.

Zendželska a **Ruska** hžo dlejschi čas w połodniſciej Afiji, w Afganistanje njepſchecželsch napſchecžo ſebi ſtojitej. Ruska je z Afganistanom wójnu zapocząka a pschec dale a bliże ſtupa k Indijskej, hdźez ſu Zendželczenjo z knjezom; psched krótkim je rufski general Kamarow Afganeshow zbil, zamotwia pak so z tym, zo je k porażcy nuzowany był. Krajki kónc ta wę woznije, njemóže ſo wiđeč, węſte je, zo ſo Ruska kruče broni a tež Zendželska. Tež piſaja, zo je tutu hžo z Turku ſo chyla zjenožieč, zo pak je tuton wotmořiš, zo we wójnie, kž trjebaſ wudvri, neutralny wostanje (na žadyn boſ njestupi).

Wſchelcžinu.

* (Schto ſeže ēpny muž njemóže!) Holasec bě na polu ſo nadžékaſ a pschindže tak hlódn domoj, zo jomu w žłdku rězaſche; by ſo radý do polcom dobył do Božoho kříze a do ſchinki. Ale žona křodžeske pola Holasec w kholowach a noscheske kluč ſ polcam pschi ſebi. Runje bě k Faſlikec čeče na bjeſadu ſkocžila, wo muža, cželedž a ſwaežinu ſo njestarajo. Holas poſczele holcu k Faſlikecom po kluč ſ polcam. „Ja wſchaf hnydom ſama pschindžu“ — tak džeske wona trójcy, hdźz bě po niu a po kluč ſlane. Na poſledku rozhněwa ſo tola Holas, hlód cžiſhcežeske bóle a bóle. „Pſchimicze — porueži hólcam a holcam — naſcha drje džens domoj njedóniže — pſchimicze polch a donjeſe je k Faſlikecom, zo wam tam woežini.“ — Hotowe bu, ſchinka a kříz a ſmjetanowe horney, wſcho bě pſhemietane a pſheměſhane, hdźz k Faſlikecom pſchinidžechu. Holasowa pak ſo mało njestróži a wot toho časa eželedži a lubomu mandželskomu jědž ſkocžila pschec w swojim času. —š.

* Młody muż njestaraścze so wjele wo młodu mandżelsku a sydaszcze rady hacż po 12 w kocząmje. To mjerzašče młodu żonu; wona zamknij wjeczor durje a taſ dyrbięſche muž, njech chętſche abo nic, někotre noch pod kólnju hacż do ranja kampirować. „Muž je pszech muž” — myſleszche pak pschi ſebi, hdvž bē ſo jomu trójcy taſ zechlo; na ſchtwórtu dzeń wuzběhny, hdvž popoldniu do kocząm džesče, khežine durje, wozmij je ſobu do kocząm, a wjeczor pschinjese je zaſy na kribiecze ſobu dom. To czinieſche młoduej żonje žel, zo je muzej taſtu robotu na ſchiju powiſla; wona poczinaſche z mandželskim pokorniſho wobkhadzec, a ta to bē — tale pokornoſć, kotaž młodoho pohnu, zo wjach do kocząm njeſhodzecze. — ſ.

* (Shto chcesh wuknyc?) Nan: „Turko, praj mi, ſhto budžet ty wuknyc?” — Nano, ſhto budu wuknyc? — „Haj, ty dyrbiſh rjec, ſhto chcesh być, hacż pschekupe, abo wojał, abo lekar, duchowny abo advočat.” — ſhto dha bych to czinicz dyrbał? — „Liczbowac, exercirowac, ſtudowac.” — To ja njemóżu, nano. — „Na, chcesh traſh hantvar (rjemieſlu) wuknyc a pilnje dželac?” — Dželac — nano, to tola njemóżu. — „Alle hólčze, k čomu dha taſ měniſch, zo maſch ſchil?” — Nano, mi ſo zda, zo mam ſchit za prawje woſebnoho barona.

Naležnosće naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 270. Jurij Šołtka z Rachlowa, 271. 272. z Róžanta: Jakub Domaška, Jakub Horjenja, 273. Jan Kétan ze Sł. Boršće, 274. wučeř Jan Rězak w Zdžeri, 275—277. z Pěskę: Jakub Bjarš, Jakub Klimant, Jakub Bělk, 278. 279. ze Sernjan: Pětr Žur, Jurij Swejda, 280. Jakub Klimant z Łazka, 281. 282. ze Smjerdzaceje: Michał Matka, Haňza Ledžborec, 283. Michał Robl ze S. Pazlic, 284. Jakub Leňs z Njebjel'čic, 285. kooperatör Franc Čornak w Königshajne.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 573. Michał Robl z Pazlic, 574. theolog Michał Wjesela w Prazy.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 77,506 m. 35 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: „Najswječiſa Wutroba Jězusowa, smil so nadé mnū!” z Kukowa 100 m., zbytkne z Róžanta 3 m. 6 p., ze Sernjan k česci Wutroby Jězusoweje 30 m., z Łazka 3 m. 75 p., njemjenowany ze Smjerdzaceje 3 m., z Róžanta 3 m., K. z Pěskę za njeboh staršeju 3 m., ſlužowna z Khróſcie „Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!” 3 m., Mikławš Bjeđich z Radworja 2 m., wot přenjowopravjeňskich džeci z Wotrowa 6 m. 55 p., Jakub Nuk z Róžanta za ſo, swoju żonu a džeci 30 m., njemjen. z Miłočic 3 m., M. H. z Čorneč 3 m., k dorunjanu 29 p. — Hromadze: 77,700 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8646 m. 50 np. — Dale je woprował: S. 1 m.

Hromadze: 8647 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Wozjewienjo.

Piatk 1. meje pónđe procession z Khróſcic na Budyschin do Filipsdorsa. W Khróſcicach je Boža mšcha rano w 5 hodž., po ſotrejz ſo procession na pučz poda. By derje bylo, hdvž by kózdy doma k ſpowiedzi ſchol, ſchtož može.

Přispomnjenjo. Dokelž ſu wſchē processiony w „Krajanu” zapisane, njebudža ſo w katholíſkim Poſole dale wjac wozjewiec. **Kantor.**

Ratholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihaſni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

2. meje 1885.

Lětnik 23.

Féđja.

Werna starivza z ruskoſo narodnoho živjenja. Po čeſtikim pschelozku wot I.

Hdyž běch hiſččeje tajki hólczeč, jězdžesche w naſchej krajinje starý klamač po wsach, kotoromuž wſchudžom „Féđja“ rěkach; tajke ma ſwójbne nijeno, to nichto wěđzał njeje, a tež to nichto njewěđzesche, zwotkel je wón byl abo hacž je hdy ſam ſwoje hoſpodařiſto wo měl. Keltko je pola naš tola tajkoho drobnoho, bjezdomnoho, woſolocžahacoho ludu, kotorž wot nikoho wotwiſny njeje a nikomu wujitny! Mohlo by ſo zdacž, že je Bóh tón ſenjez tute ſtworjenicžka po zemi rozpjerschil a na nje zabył; nihdže ſo njezasydla a nihdže nimaju domizny.

Féđja jězdžesche wjes wote wsh. Eſti abo ſchtyri króč wob ſeſto pschi-jedž wón tež k nam ze ſwojim woſyčkem a hubenyim ſonikom. Na wožu mějſeſche wulſi witkojth korb połny wſchelakich drobnoſtikow. Dobry jomu nichto njeběſche; živjeſche džé ſo bóle po židowſkim abo cyganskim waſchnju, do kotorož ſo ruski rólnik rady njethla. W ſwojej zmorsheſenej čzapcy, doſhím trundlatym liſhčejim kožuſche a ze ſwojim ſpôſhiwym, mikotatym poſladnjenjom běſche nekoſkomu dundaike podobniſchi, dyžli čeſtnomu ruskomu rólnikej, kotorž je ſtajnje pschitoſtijn: w čapcy a wowczim kožuſche; runjewonsch a wjesele wón koždomu do wocžow hlađa. Ludžo tež praſachu, že može starý klamač hodojeſicž a fužlačž, a wſchelake druhe njepěknoscze, dokež ſu tajch dundaikojo wſchitck we tym jara wuſtojní. Nimaļu podarmo na dnje w korbje wulſe knihy, piero a tintu a wulſe bryle, pschez kotrež na tsi mile daloko wſchitko wiđa; wſchudžom ſo dundaiju a wo wſchém wěđža. Z turymi du ſpacž a z honačom ſtaraja a jedu dale — tohodla je bjez džiwa, že ſo ſtotej a ludžom wot jich poſladnjenja stanje. Na knježich dworach hiſččeje hóřče wěch wo klamarju powědachu: něhdejzuli, hdjež je wón pschez noc wostał, ſu ſo ſleborny grat na blido abo podobne wěch zhubiſe. Wſchity, ſlužobniſtwo

a češeldž, su padusčišto na klamarja storežili. Tež vo tym je so powědało, zo je wón žałostny wopisć, zo su joho wjac króč na pucžu pod swojim wozom ležacoho wiželi. We wjesnych korezmach so nic najmjeńsche stało njeby, do cžohož Fědja njeby sobu zaplečený był; po dolhim wuwjedowanju a hawtowanju, druhdy tež za wlosy čzahaju su winu stajne na njoho zwjedli; wón by wschtiko dyrbiął wutunkacž: „ton tajki hinajsci mjelečacy, zafalky pschi-thadnič.” Tež džeczi so často schřeče a hwizdajo za nim honiachu a druhdy bychu so tež z kamjenjem do njoho dali; wón pak by jeno pokornje swojego rawska pohonjał, zo by jim tak rucže hacž móžno wujel — ludžo prajachu: „kaž čłowiek bjez dobroho swědomja”. Z jenym słowom: čęstny čłowiek so njerady z nim nasadžowaſche.

Wyrnie Fědju nictó radu njewidžał, ja běch jomu tola dobrý; je džé mie něhdyzkuli zwjieselik, hdvž běch hishcze mały. Wjeslach so kóždy króč, hdvž běše čas, zo dyrbjesche starý klamar zašy pschijecž. Druhdy, hdvž wón psched róznym časom abo wulkim swjatym dnjom pschijel njeby, by kóždomu bylo kaž by rjeſt, zo su swjate dny někakse pošojočne. Kóždy króč by tam hido na pschedwjezor był. Wsché stawy bychu mi z wjeholosczu hraſe, hdvž bych schęzerlawki joho konila zaſtyſchal; njemóžach doczkač, zo jeno by Fědja ze swojim korbo hido nutſka był, hyrnie wón tež khwatał, zo so jomu wulfi kožuch tak woſolo nohow zaſchliwowaſche. Storo cyth dom so hromadu zbeža, hdvž by wón swój korb wocziniecž poczał — ſlužowne holcy z radoſczu jeno phrijachu, wobſtupichu joho a kóžda čzahasche někto druhe z korba: rubiſhka, schtryzki, jehly a cworn, a wschelake druhe drobnostki, pschi tym joho dréjo, zo dyrbi prawje tunjo dač — jena pschemoh druhi. Nějčerpnje ſhm pschedy čzakał, njebudže-li ſtora mału, mi derje znatu kſhinku wocžinicz, fotruž wějše na dny, hdvž běchu wschelake hrajki. Hdvž běchu mi druhdy kroſhki wuletałe a nictó mi pjeniez dač — njechaſche: to mi Fědja hnydom na wocžomaj ſpózna a ſobuzelnje z bokom na minje poſladowaſche. Něhdyzkuli by mi tež tulſte nožiki a ſuzdalke piſane moſowane wobraſki, fotrež so mi jara lubiachu, na požęzeniſt daſ. Poždiſiſho je mi tež knihi a wschelake khlóſhceženki noſyl. Stajne, hdvž by klamar pschijel, by so naſch nan po-khuril, a tež joho ſchoſar by so hnydom rožtcherjedził a jara wažne bjezwocži činił.

Tak khetse kaž běſche po kupi, zruna klamar swoje wěch a bjez kōmđenja wotjedże — ale z wocžow puſčejili joho ženie njebyhmy, doniž z dwora njebe. Často ſhm joho wobžarował, zo jomu nictó njepomha čęzki korb na wóz stajicž. Něhdyzkuli čyčich swojego pschedczela zakitowacž, ale ženie ſebi to njezwiažich; wědzach džé, zo je podarmo někoho hajicž, na kóždy kóždy džerži.

Hdvž běſche Fědja poſledni króč pola naſ, běchu poſtinich; pschedzje khetro poždże psched wjeczorom. Běſche runje prawje hroźny čas, a wětr za-khadžesche cyth džen ſe ſněhom. Prjedy hacž z dwora wujedże, poſladowaſche wob čas na njebojo, potom ſo mie trochu strachocžiwoje woprascha, byli ſměl w nočy pola naſ ſe swojim konjom w konjencu wostacž. Bežach i maczeri, a hdvž jej prajach, wo ežo Fědja žada, zaſtroži ſo wona, nan pak hnydom kruje wotřečza, zo tu wostacž njeſmě. Starý klamar nic ſlowežka wjach nje-praji a wotjedže. Ja ſo khetse za nim puſčejich a joho doſczahnywſchi ſhepnyh jomu do wucha: „Wujo, mlynečch maya proźdnú kólnju, wěch, tam pola puſčejadla, tam by možli w nočy wostacž!” — „Mějče džak, młody knijeje”, prajeſte Fědja, „to je wschtiko jene — někak drje ſo hacž do města dowleku.”

„Alle pschinidže-li wichor a tebje na puczu zavěje — schto potom?“ „Nicžo wo to, mlody knieže“, wotmołwi staruski potornje trochu z ramjenjomaj sczahujo. „Schto by sebi z Fědje schto sczinił — mólczłoho bleczał je mi na Božim swěcze trjeba, a pschinidže-li tež do njezboža, njebudže tohoda nítomu hórie.“ Ženje starý Fědja telko z jenym dychom ryczał njebe. Wróćzich so zaſy domoj džiwajo so tomu, schtož běch skyschał; njemóžach wěricz, zo by kamar žly, njekniczomu człowjek bycz moħł.

Nazajtra so swojeje prostoty hanibowach, hdźż nan do jistwy stupiwschi zawrěška: „Bohu džakowanu, hólcze, zo na tebje džiwał njejšym — to je schwarny thadla tón twój klinkotath Fědja, sy sebi schwarnoho pschecžela žhladał!“ Potom nan dalek powědaſche, zo je w zańdzenej noč něčto pola naschóho fufodnoho kublerja wohén zatyknył. Maſch fufod žaloſtrne ſurowje z rólnikami zahadžesche a běſche z nimi ſtajnje w pschekorje. Mój nan hinač njemyslesche, hacž zo je to tón njekniczomu Fědja zworał, kotrohož bě pschi ſamym hospodowal był. Woprawdze ſu joho na zajtra njedaloko wotpalenohu kubla w jedlowym leju so dundacohu lepili. Sudništvo je potom cyku něc psche-pytalo, ale njeſtuk jomu njeje moħło dopokazac̄. Podhlađ je ſo potom na jenu žonſtu, Alulinu, wobrocził, kotraž je pola tamnoho kublerja ſlužila a tón džen psched zapalenjom ze ſlužby wuhnata była. Pschi wotěńdzenju je wona hospozh hrozyła, za czož je ju ta nabiła. Domoj do swojeje róđeje wšy pak je Alulina hakle na zajtra rano pschischi a njeje ſo moħła wsprawniež a dopokazac̄, hdźe je w noč była. Sudništvo je Fědju zaſy puschežilo z napominanjom, zo by ſo polepschił, a pschikaza jomu, zo dyrbti ſo do fufodnoho wotrjeſa pschecžahnyc̄.

Za tsi měsacy běſche zjawný ſud; njesměrnje wjele ludži běſche ſo na njón zechlo. Mój nan běſche za ſwědka požadany, dokelž běſche Alulina joho přjedawſcha njewólnica. Nan waža mje ſobu do wotrjeſnoho města, ale pschikaza mi, zo dyrbju mjez tym w hoscžencu doczkałac̄, doniž ſo wón njevróči. Alle ja njejšym tohoda ſobu chył, zo bych tam w hoscžencu ſedžo zhywał: chył zjawný ſud wohladac̄. Lědma běſche ſo nan wotsalił, zbehňnych ſo tež ja a ſtupach nazdala za nim. Pschecžishežach ſo pschecž wulku mniohoſež ludu do ſudnich a ſkhowawschi ſo pschi durjach za wulki pjecak, ſlědowach na-najledžniſcho cyke ſudženjo. Na wſchitko, schtož ſo tam ſta, dopomiuju ſo džensa hishež do najsnadniſich drobnoſežow.

(Psichodnje dale.)

Khoschežo za braschku.

Starý zemjanek ſo na nicžo tak wjele njemjerzache, hacž na hlupe a wopicžite waschnja, z lotrymiz ſo mlode zemjanske holcy woczahnu. „Ženicz ſo ſměch — praji ſ swojemu ſynej —, to pak eži praju, njeſchivjedž mi tajku wopicu do domu, kotraž pschecž khoschežo radscho panje, hacž zo je zbehňje!“ Młody zemjanek wěžesche, zo nan derje měni. Něhdź pscheprosh zemjanske ſwójby z cykleje wokoſnoſeče ſi wulkej hoscžinje. Po wobiedze čiſny ſe za-myſłom khoschežo přeti pschecž ſchód a na to pscheprosh pschitomnych, zo chyli z nim ſobu do zahrody hicž, zo bych ſo tam pschekhodžili. „Wěſh ty — rjeku ſo ſmějo ſ towarzſchej —, te khoschežo na ſchodze je mój braschka; holca, kotraž je zbehňje, hdźż po ſchodze dele pónížiem, ta budže moja man-dželska.“ Wſchitcy ſo zbehňu a du po ſchodze dele, wſchitcy widža khoschežo na ſchodze, wſchitcy ſo tajkomu njeporjadej we wosobnym domje džiwaja, ta

a druga kopynie z nohu do khoscheja, tola je zbehnyež, to mohk so khribjet žlamacj. Cyle na posledku pschinidže pschijstojna holczka z khudeje zemjanskeje swobojy: khoschejo widzeč, je zbehnyež a do kuczika stajic, to bě z wokomikom.

Młody zemjank je słowo dzeržak; lěto pozdžischo wjedzescze holcu, kotaž bě khoschejo zbehnyka, halo młodu mandżelsku domoi, a żadyn z njej su toho kacž měk njeje, zo lépschoho braschku měloj njeistaj, hacž — khoschezo.

Tak triceti so ródny m holcam, dokelž ródnoscž je najlepšcha pomoc, kotruiž móžesč do mandżelswa ſobu pschinjescž. — s.

Raz bajku!

W starodawnych czasach bydlesche w móliczki khězech schedziwce, kowar. Bě czas žiwenja sprawny a pobožny muž był. Pschi khězech hajesche zahrodku, w njej schtomu, kwětki, zela, to bě jomu radoscž a wotpočink po swiatym wjedzoru, hdźż móžesče ſriebd nich khodžic. Něhdyn bě so prawie nadželał a ſedzelsche, hdźż bě skłonco w Boži domček schło, na lawce psched durjemi. Tu pschijeha po drozg cužbnit, ſkoči psched kowarnju z konja a proschesche kowarja wo wodu k pieczę. Kowar joho ſchęzedrje pschija, proschesche cužoho, zo by pschez noc wostał, ſchtož tutón tež ſejini.

Cuzý na konju pak bě Boh luby kniež; rano so z kowarjom rožohnujo džesche k njomu: „Wuprosh sebi wote mje za twoje hospodowanjo hnadu!“ Kowar pak mějesche w zahrodach kruschwinu, dobru cokornicu, do teje jomu jara khodzachu a wón so na tym rudzesche. Tak wuprosh sebi kowar pola Boha luboho knieza, zo ſchtož pakosežo na schtom zależe, z njoho deſe njeſmě, dónž so jomu njeđowoli.

Po khwili pschinidže smjercz na staroho kowarja. „Rady póndu z tobu, luba smjercz — džesche kowar — ale wěšč ſchto, załež na tu cokornicu a pschinjesc mi něcht kruschwo, zo pojém, předy hacž wumru; ſhm starý a njemóžu ſam wjac na nju dolsēč.“ Smjercz bě duch na schtomej a pocza ſchęzipacz; kowar pak zawała: „Někt wostanjesch na schtomej!“ A wboha smjercz bu k schtomej pschiluzlana. Z hłodom je na nim wſčě kruschwo zjedla, kowar pak njewumrje a tež hewaf nichto na zemi, dokelž bě smjercz jata.

To bě zły njeſcheczel jara zrudny; dokelž nichto njemrějſche, njeſchinidže tež nichto wjac do hele. Tuž bu rada w heli powołana, ſak mohla so smjercz z kruschwinu wuſtobodžic. Po dolšim wurdżowanju żarwka Pipifax, mały ale jara lešny djabol: „Wěšeče ſchto, ja wěm, ſak smjercz ze schtoma dele zwabicz, a ſchtož ſmū tute lěto na duschach pschijadžili, to nakhwata ſo bórzy zaſh.. Lucifero — ryczesche mały djabol —, th' nach mócný wjedziczerjo, natwar mi na zemi khězku, pocznu w njej palenc palicž!“ Na tym bě wulka wjeſloſcž w heli a Pipifax bu ke kowarzej poſłany. Wón proschesche, zo by tola smjercz ze schtoma puſchcžil. Kowar praji: „Mojedla, ale to jene ſebi wuczinu, zo mi ženje wjac na ſchiju njeſchileže.“ Tak smědzesche smjercz ze schtoma, na kowarju pak moch njemějſche. Za to pak mějesche čžim wjac džela na zemi wot toho czasa, zo ſo palenc paſi.

* * *

Smjercz a djabol drje we wjedžomnej schatnoſci po zemi wjac nje-khodžitaj, kąž w starych czasach; w palencowej bleschi pak zawaſawataj ſebi ruch a zawaſawataj — dusche. — s.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaz je so zańdżenu njedżelu w tudomnymaj cyrkwiomaj wozjewilo, chce hnadny kniez biskop lęsha swiatki pónadżelu w tachantskej cyrkwi swiate firmonianjo wudżelecz. Koñsiz hisczeje firmowani njeſju, moja so zapisac̄ dac̄, a to Serbja pola k. kaplana Skale, a Němcy pola k. Schönbernera, njedželskoho pređarja tudy. Wuczba budje na tjoch sczehowacych njedželach a to za Serbow w serbskej cyrkwi po nyschporje, a za Němcow w sali tachantskeje schule tež po nyschporje.

— Kaz styschimy, je so za Baczoński cyrkej postajeny wulki zwón, wondy laty, cyle derje poradžil.

— Tudemny katholski wuczejski seminar bě 23. hapryla hako na narodnym dnju Joho Majestoscze krala Alberta w tudomnej katholskej towarzachi woſebitu swiatocznosci, wobstojacu z hubzby a džiwadla, zarjadował. Hubzba wobstojesche z ouverture do Ifigenije wot Glucka a někotrych mjeniſtich fruchow mjezjenotliwymi zastawłami džiwadla, wot hubznoho wuczerja a wuczomcow jara wustojnje wuwjedžonych. Hako džiwadlo so hrajesche Götthe-owa czinohra „Iphigenie auf Tauris“. Kruch sam je jene z naislepskich dželow mjenowanego němskoho baſnika; hacžruniež na vohanskim podložku, dokesz je kruch ze stareje grichiskeje historije, su joho woſoby tak czesczomne a wuprajene zasady tak dobre, zo tež kichesčanske pscheswědczenjo spokojeja. Jara czekki kruch bu wot 5 wuczomcow z wulkej sweru a cyle wustojnje wuwjedžony, tak zo dybci so zarjadowacomu wuczerzej a joho wuczomcam wšehe pschipóznačzo wuprajic̄.

— W Kusowje je w noč wot 21. k 22. hapryla w Budyskim pschedměšczeju pola pschetupca Michała Wujescha na hisczeje njezname waschnjo woheń wudýrik. W trótkim rozpſchestrje so woheń na wobſedženſtwa Michała Wujescha, Jana Korchy, Mereczyna Scheiby, Augusta Beckera, Michała Kreuza, Jana Comaka, Michała Comaka, Jana Dubawy, Jana Reisa, Matija Hadama, Jana Scholty a Franca Kreuza, kotrymž so wšcho spali, z wjetšcha tež cyka domjaca nadoba. Jeno Augustej Beckerej a Michalej Kreuzej so domske zdžerža. Spomožnomu prówanju ſkawow je Spal a woſebje ze Guls̄hac so poradži, zo bu hisczeje dalschomu njezbožu dowobarane.

Z Draždjan. J. M. kral Albert a kralowa Karola staj w tu khwili w Bellagio. Tute město w Hornjej Italſkej pschi krasnym jézorje Como a cyka woſeknosć je krasny kruch zemje, hdźez mnogym nałożenu strovotu zas wobnowicž pytaju. Tež Ježe Majestoscej pschedbhywanjo w strowej a krasnej krajinje jara derje czini a je nadžija, zo so wysoła knieni, kotrež bě doſki pucz trochu zeschlodžał, cyle poſyljenia zas domoj wróci.

3 chłoho swęta.

Němska. Tež lęsha je w pruskim sejmje Windthorſt namjet stajif, zo by „khlebnikowy zakon“ („Broktorbgeſetz“, po kotrymž je stat katholskej cyrkwi winowate placzenjo zapowiesi a woſebje w pónańskiej diöcesy hisczeje hacži) so zbehnył a zo by so kóždomu katholskemu měschniſtej dowolilo, Wožu mſchu džeržec̄ a swiate sakramenty wudželecz. Tež lęsha je zas wjetšina sejma wobaj namjetaj wot poſkaſata, hacžruniž sej žadny zapoſlanc z kajtejezuli stronj wjac njeveri bjezbózne zaſtonje zaſtupowac̄. Tak dha wostanje tež dale w Bruskej z najkruczitskim khostanjom (z wopolazanjom z Němskeje) wob-

hrožene to, schtož je kóždy katholík po swojim swědomju winowatý cížnicz, imenujíc cížež tñorych doma wobstaracz. Halle pšched krótkim je pruske kniežerstwo za to skutkowało, zo by w Ástrich nad Rongom kóždomu dwołone bylo, po swojej wérje žiwý bycz — a doma žada sebi tesame kniežerstwo za to dopjelnjenjo wuměnjenjow, kotrež dopjelnicz kóždomu swědomjo zafazuje. Tohodla tež Windhorst w sejmie ze sprawnym rozhorenjem prají: „Szym pšchedněczeném, zo z wutroby wszech katholitow cyłego kraja ryczą, hdyž praju: To my njejsmy wočzakowali! To pak dyrbi nam prawidlo bycz za nasche dalsche zadžerzenjo . . . My chceemy muž pšchi mužu dale wojovacz, z nicžim so njehamy dželicz dacz, kruči a swerni, kaczych smy džens a pšchech w centru byli. Wércze mi, njebudzecze ani centrum ani joho pšchezelow w kraju, kotsiz su je wuzwolili, w tejle pšchezjenosezji někak kažez mōc, hiszheze bólne pšchezjene a kruče budža za swobodu cyrkwe dale wojovacz. My pak chceemy so tróštowacz z dowéru na Boha, kiz tola na posledku podendženja wjedże a mócných zemje pak t rozomej dowiedże pak khosta tak, zo so skonczenje wscho wobroczi, njehamy pak tež Boha proſycz pšhestacz, zo chcyk nam dale mōc a sczérypnoscz wobradžicz, to zniescz, schtož so nam nakladuje. Zabycz pak tuteje hodžinu njehamy.“ — Za namjet hłosowaczu swobodnomyslni (potrocžnici), konserwativni nic. Zadym dźim toho dla, zo katholitojo w Pruske tutych podpjeracz njechadža a njemóza.

Awstrija stoji w tu khwilu pšched nowowolsbami za reichsrat (kejzorstwowy radu). Wsche strony so zapieraja, zo bychu nic jeno w starej moch zaś do nowoho sejma zaſtupicz, ale tež nowych mestow pšchitobycz mohle. Prawa strona nadžija so na pšchibyt 20—30 sydłów, schtož traſch njemózne njeje, dokelž so liberalna strona najſferje rozdželi.

— Archywójwoda Franc Ferdinand, kejzorowy wnuk, je do swjatohho kraja pšchipucžowawšci wsche tamniſche hłowne swjate mestna w Jeruzalemie a Bethlehemie wopytał.

— Z Wjelehrada. Jubilejki džen, 6. hapryla, smjercze swjatohho Methodija, archiskopa, japoschtoła Słowjanow, je so wulkotnie swiecžil, kaž tež cyka oktava abo tydžen. Kóždy džen mējesche swjatoczne Bože služby jedyn biskop abo prälat; kóždy džen běchtaj dwé przedowani. Ludu bětche nješmernje wjele. Na 12. hapryla bě na 30,000 pšchitomnych. Mjez nimi běchu tež něotre processiony z němskich wosadow, kotrejmiž so woſebje przedowasche. Wopravianych bětche pšchez 15,000 w swjedženſkim tydženju. W cyłej Morawskiej běchu swjedženſte wohnje na horach, woſwětlenjo domow, tselenjo. We wszech cyrkwiach běchu swjatoczne Bože služby, processiony, we mnogich towarzistwach běchu wopominjeniske zhromadžizny. Na oktavu 5.—12. juliia tohole cyrkwiſkoho jubileja wočzafują na Wjelehradske wjele processionow a pucžowarjow ze wschelakich słowjanſkich krajow. — Wot katholiskeje cyrkwe dželeni Słowjenjo su jubilej swj. Methodija tež jara swiecžili, woſebje w Rusowſkej a Bołharskej. W Petersburgu bě kejzorska swójba pšchi swjatočnoſezach, w Sofiji tohorunja krajny wjereh.

Italika. W Romje bě dotal waſchnjo, zo so woſebje w jutrownym času na jswjecžiſchi sakrament te tñorym w swjatocznym času njeſeſche. Męchnik z Božim Čelom dželiche pod njebeſami pšherwodzanym wot cyrkwinych služownikow, kotsiz mějachu swécžki w rukomaj. Tež wjèle wérowych so tajkomu swjatocznomu czahej pšchizamłowachu. Tele starodawne, cykle katholiske waſchnjo je netko romski mēczanosta zaſazał, hacž runiž tež

w drugich miastach a krajach tute pobożne waschnjo dale traje. Pszecžiwo tutej zakazni poda kardinal-biskup wot swj. Piotra kryty protest, w kotrymž wozjewia, lajku kschiwdu tuta zakaznia wjetshomu dżelej Romjanow czini. Też same liberalne a cyle njechrwinske czasopisy to zasudzeja. Jedyn z nich piše: „Smędza-li monarchistojo (pschiwińskich królowstwa) z hudybu a khorhowiem po měscie czahńcę f pomniku Wiktora Emanuela, a hdyż je republikanam dowolene, zjawnie wopominieczo Mazzini-a a Garibaldi-a swiecžic: czohodla njedyrbjało dowolene bycž, měschnię a wěriwym, pschewodzec Boże Cęelo? Schtoż je jenom u dowolene, dyrbi też dowolene bycž druhomu! Italſka wschak ma dwoju měru.”

W Afganistanje je hiszceje czicho — na tak dołho, njemóże so prajic. Zendželska a Ruska drje so jednatej, hiszceje bóle pak so brónitej, czohoždla so tamne jednanja wschem trochu dźiwnie zdadzą.

Wszelczizm.

* (Porst Boži.) Loni w lécie poriedzachu kryjerio jenu třechu w Prazy na Wujęzdzę. Jedyn dželaczeń běsche khetro lohkomyslny a njedziwasche na pschikaziju, zo dyrbi kózdy kryjet powiaz nehdze pschimijazany měcz, za kotryž možt so zdżerżec, hdby by so wobshunył. Mischt ronomu tohodla poroforowasche, ale pomocni prajesche, zo sebi njeby nicžo z toho szcinił, hdby by dele padnył a so zaraznył. „Wo dniu a w noch”, prajesche wón, „nimam mera. Sym lěta 1866 sobu we wojnie był, a hdby dyrbijachny pola Kralohrodca (Königsgrätz) czekajo pschez wodu, mje jedyn wojak na boże dla proszecze, zo bych ronomu tola f brjohej dopomhał, dokelž jocho mocz wopuschczeja, ale ja sym jocho z tesałom na hłonu smotnył. Wot toho czasa sym stajnje wot swědomia kridowaný, zo żanoho wjesela na swěcze nimam.” To dopowiedawski chycsze pschestupicž, ale kivkuy so a padze na haſu, hdzej z rozrażonej hłonu morw leżo wosta.

* Někotre khude žony ze wsi Libnje pola Prahi loni po žnjach na kniejich polach kósti zberachu. Schosar jim to zakaza. Dokelž pak so njechachu dacž wotpokazacž, chycsche jim schosar korby rozteptacž, ale hido pschi prénim jocho Bóh za nješmilnosć poftosta: z cykli mocu schosar na njón stupi, ale witkojity korb běsche pružny, zo z cyklym wotmachom nohu wotražy. Schosar padny a zkama sebi nohu.

* (Staré czasy.) Knjez: „Zano, schto tak žałoszisich, je czi schto?” — Jan: „Ach, hnadny knjeze, hdzykuli na wobraz waschego njeboh nana po-hladam, dopomnu so na to, lajki dobry a pělny knjez je tón był pszecžiwo kuzowonym a poddanam: taikhu ženie wjac njezměrem.”

* Mots je na zjawnym ludze pobyl a ryczi ducy ze sudnoho domu sam pschi sebi: „Wych jeno radu wędzał, czohodla jenoho do kłody sadża, a druhomu, adwokatej, tiz je ronomu tak rjenie pomhacž a jocho zakitacž chcył, dadža hicž. Sadžu schto wě schto, tón je sebi najprjedy z prénim wicho zrzeczał a je tohodla wjetshi złostnik — ale tak hłupi tam su, zo to njeptytnu!”

* Njeje runje nicžo směschne, hdby ma něchtó z receptom do lekarńje hicž, druhdy pak radži so směch. Njelepakc macž bě skorjela, a běchu po lekarja poſtaли. Tón pschiūdze a napisz recept. Njelepał wuzběhnię na to istwne durje, czisnje je na wóz, zapšehnię a jędże do miastacza do lekarńje. Psched njej wozmije durje na kribjet a cziszczeji so z nimi do lekarńje nutš.

„Sy dha cybnyjeny?“ zawała na njoho lekarńi, „durje slusheja t ihcheriej a nic ke mni do lekarnie.“ — „Sczérpcze so“, „dzejche Njelepakac, „nje- mějachmy ani perra ani tinh ani papjery doma, tak je lekar recept z frýdu na durje napisal — — tu widzicze joho kwakle.“ — „Tajki recept hischeje mi tež psched woczi pschischoł njeje“, dzejche lekarńi a pocza w swojich thylkach waricž, schtož mějesche Njelepakac macžeri zašy na nohi pomhacž. — š.

* W nowym czasu so na wilach nicžo wjac po mérje njepschedawa, wschitko dze po wazh, žito, butra, jeja. W naranshich krajach su hischeje mudrisci. Chcesz-li tam, n. psch. w Persiskej, neschto t jedzi mēcž, stajisch so hódný na wahu, na to směch jescz, lejkog eži slobdzi; po jedzi eže zašy waža a schtož nětk wjac ważiſh, po tym masz płaczicž. — š.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 286. Michal Bžedrich ze Smjerdzaceje, 287. Jakub Kilank z Koslowa, 288. Jakub Narčik ze Sunowa, 289. Jan Bjarš z Lazka, 290. Jurij Kocor z Koniec, 291. Jakub Rötig w Dreždanzach, 292. Handrij Guda z Hornjej Kiny, 293. Józef Hohlfeld w Budyšinie.

Sobustawy na lěto 1884: k. 575. Michal Čoška z Ralbic.

Na lěto 1883 dopłaci: k. 573. Michal Čoška z Ralbic.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzéna daň wučinjeſtej 77,700 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Polojca do-khodow dioecesanskoho Bonifacijowoho towarzstwa 856 m. 56 p., polojca cyrkwienskoho wopora za towarzstwo swjatoho Bonifacija 400 m.**, M. B. ze Smjerdzaceje 2 m., šulske džéco z Ralbičan wosady 2 m., z Budyſkej wosady 2 m., k česci Wutroby Jězusoweje 1 m., z Budyšina: „Daj jim, knježe, wěčny wotpočink!“ 6 m., wot khudej wudowy z Budyšina 3 m., „najswjećiša Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 2 m., **njemjenowany 100 m.**, kmótřa na Grawšec křížnach na Židowje 3 m. 6 p., njemjenowaná 6 m., S. jałmožny za swjećene wěcy 7 m. 38 p. — Hromadze: 79,091 m.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadzé: 8647 m. 50 np. — Dale su woprowali: z Koslowa 2 m. 20 p., „Swjaty Józefje, proš Boha za nas!“ 1 m., S. 1 m.

Hromadze: 8651 m. 70 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

W o z j e w j e n i o.

Modlitnu knihu „Khwalée Knjezowe Mjeno“ do kože wjazanu a ze złotym rězkom za **3 marki** mam něko zaš na pschedan.

J. Skala, kapłan.

Bola benediktinow w Brnje je wuſchoł a pschez expedicije Bóšla za 60 p. na pschedan: kraſný wobraz S. Cyriilla a Methodija ze serbskim na-pišmom a wotpuskowej modlitwou.

W expediciach Rath. Bóšla je za 1 m. na pschedan zwiazana knižka:

Marija Macžer dobręje rady.

Knižka za sobustawy Bovožneje Žednoth t čeſčenju Macžerje dobręje rady a za druhich čeſčewarow s. Marije.

Tęž su hischeje někotre němše knižki toho samoho wopšijecza na šladze, nje-wjazane za 1 m.

Ejšicž Smolerjec knižicžishejeſcie w macžejnym domie w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 10.

16. meje 1885.

Lětnik 23.

Audience němickich puczowarjow pola Leona XIII.

Ze wschéch diöcesow Němiskeje je wulka mnogošć katholikow w tychle dnach w Romje pobyla. Njedzeli 3. meje mějachu audiencu pola swjatoho wótcia, a tuta běsche tak wulkotna, kaž so z rědka hdz žana wotbywa. Tara rumna Sala Ducale běsche z pschitomnimi pschepjelijena. Wjac hacž 300 puczowarjow, kotsiz swjatoho wótcia hifcze ženje widzeli njeběchu, mějachu najblízsche města pschi bamžowym trónie. Wschitchy běchu hnuczi wočzakujo wokomík, w kotrymž mějachu mile, pscheczelne wobliczo lubowanoho wýchsho měschnika wohladacž. Tu so wočzinu durje na lewych tróna a pschez rynk officirów bamžowej cęstneje gardy zastupi Leo XIII. do sale z čerstwa stupajo z wótcowśkim lubočzivym posměwanjom na swoimaj hubomaj, drje jara blědy bjezwoczi, nic pak khoroho napohlada. Wschitchy so poklänychu a dostachu požnbowanjo. Hdz bě bamž, tiž bě w swojej sněhbělēj futanje (cleric), na trón so posyntł, zanjesz mužki khor germanikow krajsnu Dožowu motettu „Tu es Petrus“ („Thy sh Petr“). Mjez spěwom zastupichu kardinalojo w swojich purpurowych płaszczech, prälatojo, trónscy assistentojo swjatoho wótcia, wysoch hrodomi zaſtojnich vatikana w swojich riamych wobleczenjach a stupiwschi so k biskopam, kotsiz hižo psched trónom stojachu, tworjachu kaž blysczejaty wěnc wokoło swjatoho wótcia. Pjatnaczo kardinalojo běchu pschitomni, mjez nimi kardinal Ledochowski a Hergenröther, tiž na kij so zepierajo k swojemu sydku džesche.

Bлизko pschi trónje posyntychu so kardinalojo, mjez kotrymž běchu tež statny sekretar Jakobini, Pecci a Hohenlohe. Trochu dale sedzachu 28 biskopja, mjez nimi Brigenški wjerchbiskop dr. Aichner a wschitchy 16 w tu khwili w Romje pschewywach irsych biskopja.

Rjana motetta so skončzi: Et portæ inferi non prævalebunt (A moch hele — cyrkj — njepschedobudu). Tu pschistupi w jehich Karl z Löwenstein psched swjatoho wótcia a powita joho z krótkej francózskej ryczu, na czož

swobodnoho knieza z Bodmann-a pschedstaji, kiž mějeshé laczonišku powitanſku rycę czitacę.

Leo XIII. wotmokwi wschitlich z wutrobnym słowom „Qube dżeczi“ powitajo, kaf so wjeseli nad taifim wopytom swérnje podatich dżeczi, kaf z wotcowſkej wutrobu kóždoho woſebje powita a so nadžija, zo wschitich z města, kotrež je swjaty Petr z rozleczom swojeje krewje a ze założenjom bamžiskoho stoła swjatoſeził, nowe pohnuwadla ponjesu ke wschej kſchecžanskiej poczciwoſezi, woſebje pak i wobſtajnoſezi, kotrež je woſebje w naſchich czasach tak nuzna. „My pak z naſcheje strony — ryczesche ſwj. wótc dale — zložujemy njepſteſtajnje ſwoju fedžnoſezi na katholſku cyrkę w Němskej a dolho hižo poſladujemy ze ſpodžiwanjom na wjele wubernych muži, kotsiž na tak woſobne a wulkomyſlne waſchnjo wěru zakitaju, na hoſliwoſezi luda we ſublanju pobožnoſeze, na joho njepowalnu pſchilhinoſezi i romſkomu bamžej, na joho radoſeziwu podatoscž i ſwojim biftopam, na joho z tejko woporniwoſezi zjenocžene ſkutki luboſeze i bližiſhomu.“ Dale bamž ſchwalowaſche iich katholſke hłowne zhromadžiny, wobſrueſe, kaf je so za czas ſwojego pontifikata prówował, zo by Němskej nabožny mér zas wrócił, a kaf je we powolenju pſchecžiwo ſwětnomu kniezerſtu hacę na poſlednie mjezy ſchoł. Napominasche i dalschej wobſtajnoſezi, woſebje we wojowanju pſchecžiwo tajnym towaristwam (n. pſch. swobodnych mulerjow), kotrež ſu wot cyrkwe zaſudzene, dokelž chcedža kſchecžansku wěru a statny porjad ſpomrocži, tež pſchecžiwo ſocialismem. Na poſledku wudželi swjaty wótc wschitkim pſchitomnym, iich ſwojbam a wſhem katholikam Němskeje jaſoschtolske pozohnowanjo.

Po ſwojej ryczi ſyň ſo ſwjath wótc na trón, a němſch pucžowarjo pſchitupichu jedyn po druhim, zo bychu jomu ruku woſocheli. Tež wschelake dary a naſladny pětrowy pjeniezki jomu pſchepodachu. Pſchi tym ſpěwaſche khor němſki ſpěv „Es lebe Leo“ wot Töplera. Zaſ ſtanýwſci poſwieſci bamž pacjerje, kſhiziki a pjeniezki pucžowarjow, na czož z tycac hłosami zanjeſechu: „Großer Gott, wir loben dich.“

Wutoru mějachu pucžowarjo zbožo, na božej mſchi ſwjatoho wótca we vatikanſkej kapali pſchitomni być. Wſchitlich hļuboko poſhnu, hdyž ſwj. wótc po božej mſchi na nižihi ſkodženki woltarja poſlakmywſchi wot njoho poruczenie z „Strowa ſy Marija“ z pſchitulſchnymi modlitwami wuſpěma. Po božej mſchi ſmědžachu pucžowarjo ſwojego wótca hſicze jomu poczecžicž. Za kóždoho mějelice wón pſchecželne ſłowo. Mjez druhimi pſchedſtajichu ſo jomu ſchtyrio mſodži mužcę, kotsiž ſu dolhi pucž hacę do Róma pěſchi dokonjeli, a i tomu 25 dnou trjebali. Z wutrobnymi ſłowami, w fotrych ſwjath wótc nadžiju na lepsche czasy wuprajji, roždohnowa ſo z pobožnymi, kotsiž ſo 6. meje zas na dompuč podachu. — Boh daj naſhomu lubowanomu wychſchomu wjerchci dolhe lěta a krutu ſtrowotu woſrjedž wſchęh bědow i ſpomoženju cykle cyrkwe a daj jomu doſpolne wuſwobodzenjo tutoho ſwojego ſkutka woſladacž! Za to chcemy hako ſwérne džeczi najlepſeho duchovnego wótca wſhēdnie ſo modlicž.

F e d j a.

Wěrna ſtawizna z ruskoſte narodnoho žiwenja. Po czekim pſchelozku wot Γ. (Poſtracžowanjo.)

Nashe krajske ſudnicy ſu znate — lubja z hołymi wobělenymi ſeženami, dwaj rynkaj lawkow — na prawej a lewej stronje, a na poſcženi na po-

wyschenym městnje je blido za sudnika; za nim na scženje je wulki kulojty čjaſnik a boža martra. Tehdom běſche jſtwa pschepjelnena. Na lawkach praweje stronę běchu kniejkowje a na lewej rólnich z Iwanowki — tak ſo wot-paleny dwór mjenowasche — a z nascheje wsh ſkoro wſchitcy. Na ſkórzbej ſlawczech ſedzeſche Alkulina, za njej jeje pschiwuzna, kotaž mějeſche dwě malej holčach na staroſezi a częſtne džecžo na rukomaj — to běchu Alkuliniine džecži. Najbóle ſym na tule žonu ſebjbował. Běſche híſcze ſkoda, derje zroſczena a ſylna; bjezwocži mějeſche cyle ruske — ſcheroke a poczornojte; zdaſche ſo, zo je ſwojeje hłowy a kaž by prawje dobry rozm njeneměta. Hdyž ſtatny rycznik bōrcož ſkórzbu czitasche, czinjeſche wona, kaž by to njenyſchala; nje-hladaſche na ſudnika a tež nic na ludži — jeje wocži běſchtej ſtajnje na čjaſnik zloženej. Wob cžas by ſo nahle k durjam wobrocžila, ale potom by zaſy na čjaſnik hladala, ſkoro wubjerała, kaž by rjeſt, zo dyrbti do wěſteje hodžiny nechtó pschińcz, kiz paſ pschecych njeſchińdže. Někajka tajena týchnoscž běſche na njej wiđecž.

Statny rycznik pschecžita ſwoju rycž, w kotrejž Alkuliniu winu nje-ſpowrōcznię dopokaza. Jeje muž je prawa ſidora był a je njedawno nje-pomérnoho paſenepicža a njeporjadnovo ſtiwjenja dla wumřel, wona paſ je wot tuho cžasa hač je wudowa, pschecych hruba a ſwojoſhlowna byla. Hdyž je wona ze ſlužby wuhnatia a wot hoſpozhy nabita byla, je jej hrozyła, zo jím czerwienoho honacža na třechu ſadži — kaž to rufski ſud w podobnych pschi-padach praſi. Na pschedwjeczor wohenja je wona tole tež mlyniſkej praſiſta, hdyž je poła njoho wóz ſłomy kupiſta a potom ju nehdze wjezla, ale hdze, to nichtó njeſe. Mazajtra je ſo wona jara ſpróčna zaſy do naſcheje wsh wroczila, z blótom zapluſkana a ze ſwojim wozom, ale bjez ſłomy; wo tym paſ, zo je ſo Iwanowka wotpaliſta, njeje wona niežo wěđecž chyſta. Na ſudniſtwie je Alkulina praſiſta, zo je ſłomu ſwojomu pschiwuznomu rólnikej Antoninej Petrowiczej dowjezla a tam w prózdnej bróžni pschenocowała. Dokelž paſ je ſo Antonin Petrowicz bōržy po tym do Odeſy pschecžahnýſ a tam halo kódžnik zaſtupiſ, njeje ſo ſudniſtwu radžilo, joho wobydlenjo wuſlēdziež; tež wuprajenjo tohole jenickoho ſwědka tak wažne njeje. Wobkručenjo wobſkorženeje, zo je tamnu noc w bróžni ſwojoho pschiwuznoho byla, je jeno wuryczę, hdyž tola wſchitke druhe ſwědzeſha jeje winu bjez dwěla dopokazuja. Statny rycznik běſche tohodla za khofstanjo, kaiſež zakon pschecživo założenju wohenja poſtaja: wuhnanſtwo do Sibirijs a robotne džělo w rudoowych podkopkach.

Wjele ſwědkow bu pscheslyſhovaných. Wobſedžer Iwanowski wobkručeſche, zo ſebi zapalenjo na nikoho druhoho myſlīcž njemože, khiba na Alkuliniu. Tež druzh ſwědry wo Alkulinije niežo dobre njewidawachu; praſachu, zo je wona hruba a khrobka, wot hubjeniſta a myzy zdžiwiena žónka.. Ŝewak wuprajenja rólnikow zajimave njebeſhu. Žadyn njepuſteſhi ſo staroſto nałožka, kaž to rufcy rólnich psched ſudniſtwom ſtajnje cžinja, zo nichtó khutnije a jaſnje njepraſi: haj abo ne. Wotmoſvjeja nimo mery ſedžblivje a njejaſnje, zo može jo jich wuprajenjo wſchelako wukładowacž; njechadža nikoho do winy pschiwiesč a woſebje ſami ſebi nic zefkobdžecž a ſo někaf zapleſcž. Kac je ſo njebožo ſtaſo, praſachu, to njewedža. Někotſi praſachu, zo ſu wo někajkim hroženju powědacž ſkyscheli, ale ſchto je ſo hrozylo abo komu, to wjac nje-wedža. Družy ſu zaſy wiđeli tón dženii po wohenju Alkuliniu do wsh pschińcz, ale z wotkel a po kotrejム pucžu, to ſo někto wjac njeđopomka. Dwě, abo tſi wjeſne kmótry njemózachu ſo tež zdžerječž praſicž, zo je jich Alkulina raz

spraskała a jena z nich pschistají tež, zo je Akulina hewak jara dželawa žónska, zo so wodnjo a w noch z ežežkim dželom dréje a zo su jeje tsi džecžatka, kotrež su netko syrotki, duschné kaž jandželski; tón boži wohén, prajesche wona, je runje Bože khostanjo.

Akulininy ryczník běšche někajki njeswědomithy — město toho, zo by ju zakital a jeje wěc hajíš, spomni wón jeno pschi zapocžatku swojeje rycze na nju z někotrymi słowami, potom pak hač do kónca wo wuswobodženju nje-wólnikow ryczesche.

Akulina njedžiwasche na wuprajenja swědkow a tež nic na rycz swojoho zaſtupnika: kaž předy, hladasche tež nětko stajnje pak na ežasník pak k durjam. Po krótkich, njezwisomnych wotmołwienjach, kíž na pschedsydowe praſchenja dawasche, móžesche kóždy ſudžicž, kajki wichor w jeje wutrobje howri. Z cyloho jednanja a z rycze swojoho zaſtupnika jeje tupý rozom jeno jenu wěc spózna: zo móže ju jenicžke słowęko jeje bratrowca Antonina Pětrowicža wumožicž, a zo móže jeno tehdom wumožena bycz, hdvž tutón jeje bratrowe w teſle minucze, tamle z tymile durjemi zaſtupi a tute słowo praji. Tale myſliezka ju tak pschemoh, zo běšche wona cyle pschemyslena. Wschitcy ludžo prajaſchu, zo je Antonin Pětrowicž něhdže na dalokim morju zahinyl — ale nicio wo to: jeno wón famulkí móže ju wumožicž a tohodla dyrbí pschitíčz; bójska pschedwidžomnoſćz dyrbí to jeje dla dopuſčejicž! Njedawno hishcze běšche jeje zaſtupnik do Odesy piſal, hač so Pětrowicž hishcze wrócił njeje, je pak njewěste wotwołwienjo doſtał.

Wschitcy pschitomni wědzachu, zo so tale wboha žona z cħej mocu tejeje njerozomneje nadžije džerži. Wona na swojoho Antonina Pětrowicža cžakaſche, kaž druždy njezbožomni cžakaju, kotrež je so čołm rozrazyl, hač so na móřskej ploninje kóždý njeſokaze, kíž by jich wumožila.

Pokažowat na čaſnitu pschebeža jedyn schitworeč hodžinu po druhim — zdaſche so, zo speschničho dyžli hewak, kaž by khwatal Akuline njezbožo do-pjelnicž. Bóle so čas rožjudženja bližesche a wjetſcha týchnoſć běšche na njej widžecž. Pschedsyda ju poſledni raz pscheslyschowaſche. Na wschitce joho praſchenja prajesche pschech jene a toſame: „Sym njewinowata. Wo wohenu nicio njewem. Praſheječe so Antonina Pětrowicža; poſcezelče po njoho, tón wam praji, ſchtóž chceče wědžecž. Kák je so njezbožo ſtało, ja njewem: ja wina njejšym.“

Zhyt jeje słowow běšche tak sprawný, zo pschewědeženjo wo jeje winje khětro woſlabny, najebacž wschitke dopokazma pschecžiwo njej. Mi běšche tak ežežko wokoło wutroby a derje za tym pschinidžech, zo je so tež pschewědeženjo ſudnikow a wjetšchinu ludu pscheměnilo; tež na pschedsydže běšche to znacž po ſtruchliſhini hloſu a cylym zadžerženju, a tola wschitcy pschitomni wědzachu, zo so tale žónska wusprawnicž njemože a nichto nicio druhe wočakowacž nje-móžesche dyžli jeje wotsudženjo. Tute wołomiki běchu kóždomu žałostne a tak wuzke wokoło wutroby, zo ſebi kóždy pschejeſche, zo by ſo tola něſhto njewo-čakowane ſtało, ſchtóž by nam wutrobi wołozilo. Majradſcho běchmy chyli Antonina Pětrowicža wočakowacž, hdvž běšche jeno někak móžno bylo, rožomnje na tajki pschipad pomyslicž. Njewupraječe boſlostny běſche pohlad na džecžatka, kotrež dyrbjachu hžom za někajku hodžinu wopuſčejene bycz. Dích macž ſo wjaczy ze Sibiriye njewróci, abo pschinidželi zaſty, budže to pozdže. Schio budže je wothladacž a ſo za wbohe wopuſčejene ſtworjeńčka staracž? Hlej, kaž ſpolojnje ſebi ze swojej pěſtonęgu hráſkaja, ſu změrom a ežinu trochu bo-

jaźnje telsko ludži a njezwučenoho džiwadka dla — tež sudnich wob cžas z bokom na nje pohladuja.

Pschedshyda rozloži z někotrymi słowami winu a běh cykloho jednania wutle a bjez pschewwědeženja; ale byrnje tež pschecživo joho woli, běchu tute někotre słowa tola dopokaz winy a Akulinine wotsudženjo běsche wěste. Sudnich běchu so k poradže wotsatili a hnydom so zaſy wróczihu; pschedsyda chyſche wusud pschecžitacž.

Nětko hakle Akulina do toho pschitidže, kaž z njeju stoji — zo je zhujbena! Wona žałostne zaſchkręcza a ze strachom wschitka tschepotaſche, kaž by ju złoscž pschewzała, rozežahny ruch do zadu po swojich džecžoch, potom zwieze so kaž bjez ducha na zemju spody lawki. Tam so rozežahnywšchi spinasche ruch k božej martri a z wutrobu kocžachym hłosom wokaſche rěčhečo: „Mój Božo, mój Božo, pomhaj mi! Smil so nad mojimi džecžimi — smil so nade mnú, pomhaj mi!” Potom wocžichny, kaž by do womor padnyła. Nělnich běchu wot pschitlada pschemoženi a hnucži wot swiatych słowow. Kaž na wotryzane znamjo poſlaknichu so wschitich na jene dobo, a pobožnije so kſchi-žuju klonjachu so psched wobrazom Zbóžnika.

Tónle wступ na wschitich njeruwprajne skutkowasche — zymica psche-věža wie po cyklym czěle. Sudnich a knježkowje ſedzachu kaž ſtamjenjeni; nictó so njeſibny a nic ſłowicžka njepraji: ſtraſchna, hrózna czíſchina! — Tak czícho běsche w sudnich, zo ja na swojim městnie pschi pjecaku — to so derje dopominju — czasnif hiež ſlyſhach, zo so zdaſche, kaž by wón pod božej martru wiſajo ze swojim „tik — tak” meru wěčeſeſe sprawnoſće woznamjenjaſ. Czasnif pschetonhny morowu czíſchinu z dwanacze króznym dyrjenjom, poſlubio woznamujo. Wschitcy poſluchachu hacž do kónca na ſtruchy, ſchłopawny hłos tuteje pschiprawy, kiz dudlawje po sudnich doſlincež.

Tónle hrózny hłos wubudži Akulini. Stanhywſhi pohlada hiſhcze jónu w njeruwprajtej wuzkoſci i durjam. Mnogo, haj tež nětoſi sudnich pohladnychu tam njeſapcy — myſlu, zo so nictó džiwaſi njeby, hdyn bychu Antonina Petrowicža na prjozy wuhladali. Tež ja so wobrocžich a hladach na durje, ale te woſtachu zamrjene — ale tola! Njedaloto duri wuhladach mi derje znath liſčezí kožuch, wot kotrohož zyma džesche kaž wot lodu. Starý ſedja běsche wěčeſe runje do sudnich pschischoſ a za mnú stojo woſtaſ, kaž by so wěcipnym wocžam khowal. Žoho małej mikotatej wóceſy bludžeschtaj ſtrachocžiwe po sudnich, zo byſtej ſudnikam a zhromadženym pschitwuknyloj — potom zahlada ſo na Akulinine džecži. Tehdom zdaſche ſo mi, zo tuſamu dobrocžiwoſć w joho wocžomaj widžu, kotruž ſym tež předy koždy raz pytnył był, hdynž běch někaf zrudny, zo k kupjenju ſuſdalskich wobrazow žanhych pjeniez njeđostanu. Hdynž pschedsyda wusud czitacž pocža, pscheteptowasche ſedja nělak njeruſernje a ſtajnje poſkaſlowasche. Na nim běsche widzeſ, zo joho někaſti znutſlowny njeſokoj czwiluje. Hiſhcze raz na džecži a wumoznika na kſchizu pohladawſhi zhraba ſo a džesche bojaźnje a ſedzblinje, zo do nikoho njeby za-kožil, mjez woběmaj rynkomaj lawkow do předka. Za leſhcu ſtuſiwſhi, kotraž ſudnikow wot zhromadženego ludu wotdželuje, poſlakny psched božej martri, z czołom ſo zemje dótkañwſhi. Potom zaſy stanu a poſloni ſo psched ſudniſkim ſtolom, w ruch zatłocženu czapku džeržo.

Pſchedsyda pschesta czitacž a woprascha ſo joho, ſchtó ſebi pscheje. ſedja wot-molwi ſtrachocžiwe, zo ve leđom ſlyſhacž: „Wodaſcze knježa ſudnich! tale žonſta je njeruinowata: ja ſym tón złostník, to ſym ja zapaliſ.” (Pſchichodnje ſtonoženjo.)

W zrudnej škuli.

Wólschie macz hotuje runje małho hólcza do schule. Dżení prjedy mały w škuli był njebe, Wólschich běchu „z domfom” mňozili a tak dyrbjescze węzo doma wostaez, zo sebi schpektafel wotpoſtha a wobhlada.

Pschi hotowanju sta so nětko mjez macžerju a schulſkim džesčzom tute rozyhezowanjo:

„Petrko, prashali so cze wucžer, čzohodla wežora w škuli był njeſy, praj: zo je cze jara w brjusche schezipało.“

Tu pohlada mały Petrko na macz, a kaž by joho něhdže druh dže schezipacz poczało, hacz w brjusche, džesche ze swérnym wóczkom: „Haj maczi, to pak tola wérno njeſe, schtož dyrbju wucžerzej prajiež — mi nicžo w brjusche bylo njeje.“

„Ty masz cžinicz, schtož czi kažam, hólcze, hewał mamu twojedla schtraſu płaczicz, zo był njeſy; tak, nětk praj mi, tak masz wucžerzej prajicz!“

„Knež wucžer — pschitortowaſche Petrko w ryczi — mje je wežora jara w brjusche schezipało.“

A tak džesche do schule.

Njecham ujetriebawſchi wjele ſłowow cžinicz cykleje węcy dla; praju pak:

1) Hdy by zły njeſchęſzel džeczi wočahnyč měř, by je runje tak cžini a radžik, kaž Wólschie macz.

2) Hacž je so Wólschina taſkeje złoscze dla wuspowjedała, z kotrejž je so na ſamym džesčzu pschehręſhi? Sadžu na to 6 nótow, zo nic — a to je hýdzie źrudniſcho!

3) Hdyž macz pozdžiſcho Petrko ſto krócz praji: Petrko, njeſměſh hacž — to pomhacž njebudže, je dno ſama potocžila, na kotrež ſo wérni woſcz twari.

4) Petrko budže pschi ſebi myſlicz: Hdyž ſměm wucžerzej hacž, čzohodla nić macžeri?

5) Nětko pschinidže duchowny do schule a praji na wucžbie: Džeczi, hacž mi njeſměče, kjenjo je diabol do ſweta pschinieſſ a schtož to po nim cžini, je diabolzej podobny!

Aj, aj, Wólschie maczi — ſchto budže ſebi tola nětko twój mały Petrko w škuli wo tebi myſlicz?! — ſ.

Bóh lěkuje na wſchelake waschnjo.

W Bajerskej to bě, w ſrénim měſtaczu, a w nim bydlesche rycznik, kij (kaž wulki džel wuczenoho ludu to rady cžini) wſcho katholſke hidžesche a hanjesche. Duchownoho njemóžesche widziez, ani zo by ſo jomu jěd hidženja we wutrobie warik, a ſchtož chyſche, zo by ſo zapyrík, trjebasche jenož na ſlowo „spowiedź“ psched nim ſpomnicz.

Bě něhdž w poſcze, tu zaklepa něchtó do joho duri.

„Dale!“ zavola rycznik we iſtwje. Alle žyma joho woběža, hdyž wu- hlada, ſchtož pschinidže. Bě to farar.

„Schto wjedże was tola ke mni, knieže?“

„Pſchepodawam wam tudy 1000 m., kotrež je mi něchtó w spowiednym ſtole daž, zo bychu ſo wam halo cuze ūbko wrózile. Macže ſo tomu, zo ſo wam wasche pjeniezych wrózca, jeniczey ſpowiedži džakowacž, kotrež ſeže tak často zjawnje w korezmach hanik. Ja, wasch farar, proſhu was, zo byſhęſze,

hdyż na sebi widzieć, kajki wužitk za powołkowne spomożenjo sakrament pokutu pschinjeſe, so tola dalschoho hanjenja na tutón swiaty wuſtarw wostajil, a to czim bōle, hdyż scze rodzeń katholik, a sam nabožneju starszej mēl. — Budźeze tu božemje, knieże!“

Rycznik na wokomik njewě, schto; hłada za durjemi, z kotrychž bē so farať minyl, a zas na róſki, do kotrychž bēchu pjeniezhy zawaſene. „Hm — myſli a ryczi pschi ſebi — na poſledku nekaſke ſchibaſtvo; ſchto moħ jesuitam wericz — traſch je dynamit w róſkach abo hewaſ nekaſke paſle, zo chcedža mje ze ſweta miecz — wericz je jim wſcho!“

Bohodžiwiſchi khwili po iſtwje, roztorhnje jenu z róſkow, a hlej, kuleja ſo z njeje zloczati.

„Taſ tola wérnoſcz! — zawaſla wóſte — hm, hm, wo tute pjeniezhy je mje jebak pschinjeſt, a wſchē moje zaſonje a weda a paragraf a policaj paducha njewuſledzichu, ale — ſpowiedź je njeſprawneho pschewinyla a f wróczennju paſoſzenoho pochnuła — taſ dyrbti tola něſchtu na tutej ſpowiedzi bhcž, bvrne ju bōle hanili!“

Węzo něſchtu na ſpowiedzi je, a wjac hiſcheje, hacž 1000 m., njeboj a hela, zbožnoſcz a zatamanjo za milijony duſchow, woboje je ſhowane we ſakramencze pokutu.

Z tutoho czasa pak rycznik ani měſchnikow ani ſpowiedź wjac hanil njeje, a pschichodne jutry kleczeſče ſam, wſchém woſadnym z pschikkadom wericznoho načazanja, mjez khdymi hręſchnikami psched — ſpowiednym ſtolom. Taſ je Bōh tohole hręſchnika pytał a namakał! — ſ.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Lětuschi procession do Filipsdorfa mjeſeſche pschez 300 ſobuſtarow, a bu lětſa preni krócz we Filipsdorfje wot duchownoho nutš wjedzenj.

— Kaž ſkyſhimy, ſu wežora, pjatk, w Chróſcianſkej cyrkwi tſi ſotry, Schupanek z Tónſchenki poſa Njebjelczie, kotrež wſchē tſi w Mikoczicach ſluža, katholske wérnywuznačo wotpołożile.

— Schtwórk tydženja buchu tſi druhe zwony za Baczońſku cyrkę w Gruhlecz zwonoliſterni w Małym Wjelkowje late a ſu tež tute ſo derje po- radžike. Nětko maja ſo hiſcheje rjenje wobdzělač a potom, kaž ſkyſhimy, ſo na khwili na Zhorjelsku wuſtajeniu dojwezu.

— Provincialny walpoſſki ſejm, kotryž ſo 4. meje mjeſeſche, bē za naſhe krajne ſtawy wulcy ważny. Doſhołetny pschedsyda krajnych ſtawow, kniež krajny starschi Franc Guido Hemptel nad Ohornom, kotryž je dwanacze lět krajne poſtajenſtwo a ſchěſnacze lět krajne starschiſtwo zaſtawał, swoje zaſtojnſtwo khorowatoſeže dla zloži. Za nowoho krajnoho starschiho (Landesältester) wužwolichu krajne ſtawy dotalnoho krajnoho poſtajenca (Landesbestallter) knieža Theodora z Bezschiwiha nad Němiſkimy Paſlicami a za krajnoho poſtajenca knieža Ferdinanda hrabju z Lippe-Bieſterfeld-Weißenfels nad Bartom. — Za čas poſedzenjow pschisažnoho ſuda, kotrež ſo w tseczim běrtſlēcje 1885 tudy změja, bu zash k. krajny ſudniſki direktor Exner tudy za pschedsydu po- mjenowanym.

(S. Now.)

— W Dréždzañach je wot nekotrych lět ſem tójschtio Čechow, kotſiž ſu halo dželaczerjo tam pschiczažnyli abo halo rjemieſlnych ſo zaſydlili. Wjac

lét, kaž sumy slýscheli, je duchowna wyschnoscí na to myslila, tak mohli so tucí Čechojo zhromadziež a psched zahubjeniom zakitací, dokelž množ, z němskej rycižu mjenje znací, dale a bôle swojej wérje so wocuzbni, hdyn̄ so w jich macjernej ryciž jim duchowna služba njeponieži. Létsa je tuta staroscí duchowneje wyschnoscí nětko přeni króč w skutku so wopokazala. Na minjenu njedželu buchu řemšte z češkej spowiedžu a z češkím předowanjom w Dreždanskéj dwórskéj cyrkwi pschipowježene. Dokelž je katholicka cyrkej povšchitkowna a na žadny lud, na žadny narod sam so njevobmjezuje, mohl kóždy rozomny tajke zarjadowanjo duchowneje wyschnoscí z džakom a pschipoznacžom pschijecí, zo so wona tež za tajskich stara, kotsíž su do cuzych wobstojenjow rozpverscheni. Tola někotři njezniesliwi wobydlerjo Dreždjan su so na tym po-hórschowali a „Dresdner Nachrichten“ su wjac cykle njeprzeczelstich artiklow pschecíwo tomu pschinjeſte, wołajo so na to, zo so na te waschnjo narodna zwada tež do Sakskeje schzépi, a zo so z tym pschicžahowanjo Čechow do Sakskeje spěchuje, tak zo budja po něčim nic jeno Dreždany, ale cyka Saska pschecžeschzena! Tajke njeruzomne herjekanjo pak njeje dobru wěc slazylo. Pschetož řemšte su so na postajene waschnjo džeržale a dobrý wujitk mèle. Knež farar Hórník z Budyschina je tam češke předowanjo měl a běše pschec 300 Čechow pschitomnych. Množ běchu hľuboko hnucí, zo zaž jónu w swojej macjernej ryciž Bože slovo slýschachu. Tež w Berlinje so kóžde lěto někotre razý češkých předuje a tam so tajka hara tohodla nječini. Pschecž jeno so móže, zo by so wjac króč za lěto tajka Bože služba w češkej ryciž wospjetowała, zo bychu tak po něčim Čechojo zhromadzeni byli, kotsíž su w cuzbje hewak cykle wocuzbieni swojej katholické wérje a cyrkwi.

Z Dreždjan. Ž. M. kral a kralova staj zaždeny thđenj srjedu Bellagio nad Como-stim ježorom wopuschčiloi. Kral je so runy pucž do Dreždjan wróčil; kralova Karola pak je někotre dny w Morawcu na Morawje po-bývali sobotu wjeczor do Dreždjan pschijela. Wysoké knjeni je pschebýwanjo w strowej krajinje pschi kraňným ježorje jara derje činišo.

3 chloho sweta.

Němska. W němskim sejmje abo rajchstagu su někotre wažne wurdženja byle a tež wujitne zakonje so wobzamke. Rajwazništi drje je zakon w procentualnym bursowym dawku. Hacž dotal běše pjenježnistwo abo bursa tak kaž dawku swobodna, a tola so na bursy wschědnje miliony kupuja a pschedawaja. Njehibite zamoženjo, kaž ležomnoſeže, domy, role a t. d. podlezachu dotal wysokomu dawkej; schtož tajku wěc kupi, dybri we wschelatich němskich krajacích 1, 2, 3 haj 4 procenty chleje placizny hako dawek zaplacíž. Schtož pak sebi pjenježnu papjeru na bursy kupi, zaplacíž dotal za jenu nicio wjac hacž 20 pjenježkow, njech je suma, na kotoruž je papjera wustajena, tak wulka hacž chce. Dawno su rozomni zapóslanci, wosebje z centra, za to wojowali, zo by tež za bursu dawek so postajil, kiz by po wysokoscí kupneje sumy roſt. Hacž dotal běše tajki namjet pschec zadžewkow namakał. Létsa su nětko sobustawiv konserwatívneje strony a centra (namjet Wedell-Malchow-ow) zaž zakon pschedpožili — a tón króč je wuspěch měl, dokelž bě tež wjerch Bismarck za njón. W posedženju 8. meje bu zakon z 214 hlosami pschecíwo 41 pschitwazh. Zajimawe je, schtož su nacionaſ-liberalni wuznali: „My drje procentualny ſchtempl za wopaczny džeržimy, ale my tola za njón hlosujemy,

dołek ſancleť ſebi to pſcheje!" Pſchecžiwo zakonje hloſowachu ſocialdemokratojo! Z tym ſu ežile ludžo, kotsiž hiſheče pſchec ſnadny dawk bursy njepodpjerachu, pokazali, zo ſu nic pſchecželjo ale njeſchecželjo khudych a dželacžerjow! — Dalsche wažne jednanjo ſta ſo wo Hertlingowym namjecže, kiž ſo wo zakit dželacžerjow ſtara. Pſchede wſhem ſo tu w namjecže žada, zo by knježerſtwo njeđelske dželo zakazało a jeno tam tajſe wurjadnje dowołało, hdež ſu wažne a doſahace winy za njeđelske dželo. Tajki zakon by jara wužitny a nužny był, zo by boža kaſnja wo ſwjeczenju njeđele ſo dopjelnila a tež wbohim dželacžerjam, kotsiž ſu něhdžezkuli n u c ħ e n i, njeđelu dželacž, nužny wotpočink poſkiežil. Do jednanjow wjerch Bismark wjac króz pſchimacze a za njeđelske dželo ryczeńe! Tež konſervativnych ſu joho ſłowa jara boſake, ſchtož zapoſſlanc z Kleift-Riežow zjawnje wupraji. Woſhloſowanjo wo tutym namjecže budže na te waſchnjo zajimawe, zo budža centrum, ſocialdemokratojo a konſervativni, kotsiž z nich ſu hiſheče tak dołko ſamostatni, pſchecžene woſhloſowac̄. Hdy by zakon tež wjetſchinu w rajchſtagu dobył, dha drje wjerch Bismark za njón njebudže. Zo mělo ſo njeđelske dželo po móžnoſci wobmježowac̄ a zakazac̄, dyrbi kóždy ſebi pſchecž, kiž wě, kak woſebje we wulkich měſtach ſo ſkoro pola wſchitkých rjemjeſlnikow njeđelu dovołdnja na božich ſlužbach džela, tak zo je wučzownym hólcem a wotrocžkam nětko z wjetſcha njemóžne, ke miſchi hič. Tohodla je to ežim bóle grudžilo, zo je wjerch Bismark pſchecžiwo zakonje. Hdyž paſ je tutón wulicžiſ, zo by dželacžer pſchecž to 72 markow ſtneje mždhy zhubit a ſo prascha, ſchto jomu to zaruna, ma ſo jomu woſmowicž: to zaruna 1) bože žohňowanijo, pſchetož njeđelskoho dobytka lepi ſo poſkiežo, 2) dželacžerjowa zdžeržana a poſylnjenia čeřewa a duchowna móć, 3) ſwójbne wjeselo, a z njoho wulhadžaca ſpokojoſc̄. To ſu wyschſche a tež dželacžerjej zrozenlime woſobniſche kubla, hacž mot fanclera mjenowane złocžaki a byrnje iich wjac bylo! Wysche toho je najwjac dželacžerjow ſamych za zakaznu njeđelskoho džela.

— Pruski ſejm je džens tydženja zamknieny. Pſched ſwojim ſkónčenjom je ſejm hiſheče někotre wažne węch dowuradžiſ a woſzamknyl. Namjet Huenewo, po kotrymž ma ſo pienjez, kiž budže z powyſchenoſci cła za žita a ſkot dobytka, za gmejný nałożicž, je wot chyloho ſejma pſchijath, a dołek je tež Bismark za njón hloſował, jón tež knježerſtwo wuwiedże. Centrum je ſebi ze ſwojej kruſceſcu tónle za pruske gmejný tak wužitny zakon dobylo. Pſchetož knježerſtwo běſte ſebi najradſcho pienjezy ſkhowalo, ale dołek chylo člonu naležnoſc̄ bjez centra pſchecžiſhczecž njemóžde, dyrbjeſte do tutoho žadanja zwolicž. Najzrudniſcho pola chyloje naležnoſcze ſo zas nacional-liberalni woſoſzachu. Hdyž běchu ſo podarmo prócowali z napschecžnym namjetom Huenewoſci powaſicž, pſchipany džel z nich wjetſchinje a hloſowacze za zakon, drugy mějachu ſo z procha. Nětko woſaja liberalni na „tyranſtwo wjetſchinu“, ale ſchto dha je w ſwojim času z tajkim tyranſtwom bjezbózne mjeſke zakonje kowal? Nejſtu to eži ſami liberalni byli, kotsiž nětko wo tyranſtwu woſaja? — Dwe naležnoſczi woſohich Polaków ſtej w pruskim ſejmje ſo pſchedpoſožiloj, jednanjo abo lepje zakħadženjo z nimaj je paſ w ſejmje cyku njeſmilnoſc̄ knježerſtwo a konſervativneje a liberalneje wjetſchinu wottrylo. Polakojo ſu na ſejm wjacore próſtwy abo peticije poſlali (jenia z nich ma pſchecž 60,000 podpiſmow!), w kotrychž wo druhe zarjadowanjo ſchulow žadaja. Hłowne ſchtyri namjetu ſu: 1. Prawo na dohlad (inspekciju) w ludowych ſchulach ſo zas duchownym poſkieža, woſebje pſchi ſchecžanſtej wucžbje; 2. za ſchecžanſku wucžbu zawjedze

so zas vrijedawšča licžba hodžinow; 3. macječna rycž so zas jašo wucžen ſla rycž poſtaj; 4. pôlſke džecži pocžnu wuknycz némſki čítacž a piſacž hafle potom, hdyž ſu pôlſki nauwkle. Woſebje ſchtož preňe žadanjo naſtupa, běſche ſo wočjakuwočž mohlo, zo z najmjeñſcha konſervatiwni protestantojo je cyple nje-začiſnu, dokelž maja pola nich ſkoro wſchudže jich duchowni ſchulſki dohlaž. Tola ne! žadny na taſku sprawnu prôſtwu njedžiwaſche; z krótką ſo wſcho za-čiſny! Zo bě kultuſminifter pschečeživo žadanju, tomu ſo njedžiwaný. — Druha naležnoſež paſ ſo njeſmérnu krutoſež pruſkoho kniežerſtwu pschečeživo Polakam wožjewila. Pschez praſchenjo pôlſkoho zapóſlanca Vorowſkoho w pruſkim ſejmje je na zjawne pschiſhlo, zo je pruſke kniežerſtwo tyſacy Polakow z kraja w u-počaſalo. 8000 Polakow je njeſmílny wukaz hido potrjechil; 22,000 druhich maja jón kóždu khwili wočjakuwočž; poſtakim 30,000 z kraja w u-počaſaných! Wjele z nich ſu ſebi w Němſkej ležomnoſež kupili a ſo zaſydlili; tola byrnje tu tež 50 lét hido byli, dyrbja zas z kraja a dyrbja ze ſchodus poſchedacž, ſchtož ſu wobhynyl. Zapóſlanc Spahni na jenotliwych padach počaza, kaſke njeſpraw- noſeže tutón wukaz za ſobu cžehnje. Zo bychmy jeno na někotre ſpomnili: mjež potrjechenymi ſu wobſedžerjo, kotsiž ſu hido 50 lét w Bruskej zaſydleni, mužojo, kotsiž ſu 75 a 80 lét ſtari, wot maſoſeže w Bruskej byli, kotsiž ſu w pruſkim wóſſku wojovali a kóždži džecži ſu wojnij w létomaj 1866 a 1870 ſobu cžinili a t. d. Minister Buttikamer ſo z tym zamolwjeſche, zo je to za némſki stat nuzne, dokelž hewak pôlſki element ſo hisheze bôle rožtchéri, hacž hido je, a wožjewi, zo ſo kniežerſtwo z ničim pohnucž njeda, zo by poſtajenjo wróčzo wzaſlo. Tež Windthorſt ſo jara krucze pschečeživo tajkej njeſprawnoſeži wupraji. Hdy by — praji wón — ſo jeno telko poſtajilo, zo by pschiſh ob- no mu pschezahowanju ſo zadžewalo, dha ničžo pschečeživo tomu měl njeby, zo paſ ma poſtajenjo tež w róčzo ſkutkowacž na taſkich, kiz ſu dawno za- ſydleni, to móže wón jeno hako brutalne (hrube) pomjenowacž. Tež Birchow (poſkročník) ſo pschečeživo wukazej wupraji. Ženicežke, ſchtož ſo docpěcž hođeſche, bě, zo minister někotre wołozjenja pschiſlubi; poſtajenjo paſ zakitowacše wón cyple. „Hewak by pschevjele Polakow do naranskich krajinow pschižahnýlo” — to běſche krótki zmýšl joho doſheje rycze.

— W naſtupanju jednanja ja poſchtoſſkoſho ſtoła z Bruskej někto z wěſtoſežu piſaja, zo budže Kólnski archibifkop Melchers w pschiſhodnym měſacu za kardinala pomjenowany a ſo do Roma pscheſydi. Za joho naſtupnika na Kólnski archibifkopſki ſtoł je bamž Warminſkoho (Ermland-ſkoho) biskopa dr. Kremenža pschiſiał a wočjakuje joho pschižwolenjo. Tež zas piſaja, zo ſtaj Brufka a ſwiaty ſtoł wo nowym Poznańſkim archibifkopu někto pschezejene.

— Za nowowólby do pruſkoho ſejma hido zas ſrijedžnu ſtronu (z konſervatiwnych a liberalnych zeffajenu) pschihotuja, kažloni na némſki ſejm. Katholikojo budža tež w Bruskej ſo prôcowacž, zo taſkomu zjednoczeniu wjetſchinu dobycž njedžda.

— 1. decembra tutoho léta budže luduliczenjo w némſkim kejžerſtwie.

— Z némſkich kolonijow w Afriče ſu powjescze pschiſhle, zo tam- niſche klima je Europejanam jara ſchłodne; 5. meje wumrje w Kamerunje generalny konſul dr. Nachtigall, kiz loni w tamniſchej krajinje preňi némſku khorhoj poſtaj. — Swjatki zhromadža ſo — kaž „Kólniſche Zeitung“ wo- žjewia — w Drežđanach wulkomischtrojo wſtěch krajnych logow (ſwobodnych mulerjow) Němſkeje, zo bych „ważne znuttlowne praſchenja wuraželi“.

Italska. W Rómie a tež hewak w katholickim swěcze pſchihotuje ſo 800 lētny wopomnjeniſki džen ſwjatohho bamža Hrehorja VII. Lěta ſwjatki pondželu budže 800 lēt, zo tutón wulkim bamž w Salernje we wuhnanſtwje ſwoje živienjo ſkoneži ze ſlowami: „Sym sprawnoſć ſubovał a nieſprawnoſć hidžil, tohodla mřeju we wuhnanſtwje.“ Schtož je mócný Hrehor VII. za cyrkę ſkutkował, hdyž ju z n jedoſtojnych putow ſwětowych mócnarſtwow wuſwobodži, wo tym historija hacž do džensniſchoho dnja ſwedeži. So rozem, zo liberalni, koſiž bych u cyrkę radſcho džensa dyžli jutſe zas do wotvežitwa ſčahnyli, taſti ſwiedžen hanja.

Schpaniſka. Nowowolby ſu derje wupanyké; wjetſhina zapoſlancow je za katholické ministerſtwo, Canovas-Pidal. W 14 wjetſhich městach dobychu liberalni (tež w Madridze); wothkuſowanjo hlownych městow pak zředka hdy ministerſtwo podpjera. Lud a kraj w Schpaniſkej ſtaj eyle katholicki zuhyſlenaj.

Afghanistan. Grožaca wójna mijez Žendželskej a Ruskej w dalovikh krajinach ſriedźneje Afſije je, kaž z wěſtoscžu piſaja, nětko wotwobroczena, mér po taſtim zas hacž na dalsche zauvečeny. Žendželskej běſte to tač jara wopati bylo, zo je rufski general Komarov pſchecžiwo Afganam wojował; wona žadashe, zo by rufski lejzor generała Komarowa zaprěl. To pak rufski car czinicž njechashe a njemóžeshe, tež to njechashe dowolicž, zo by joho general pſched rozſudníka ſtajeny był. Duž zmeje tutón jednat jeno rozſudzicž, hacž ſu rozkazy abo instrukcji, kotrež je Komarov doſtał, prawe byle. Taſka papjera ſo lóže zjednacž da, dyžli cílowjekojo. Najkerje budže rozſudnik w tejle naležnoſći danski král jako blízki pſchecžel jendželskoho a rufskoho kniežerja. W eyle naležnoſći je Žendželska wjèle wjac popiſcžala, dyžli Ruská. Tamnej wſchak wójna jara witana byla njeby, dokelž njeje doſcz pſchihotowana na nju. Tež Ruská hiſhce ſoſcž wobronjena njeje. Tak drje je tón króz ſo jeno ſylnje z nječzemi poſchecžerkalo, a mér wostanje — tola zda ſo, zo tač Ruská kaž Žendželska jeno na to džělatej, čas dobycž, hiſhce mócnischo ſo wobronicž a potom na ſo praſnycž.

Wſchelcžinj.

* **Baſtarſke ſamjeñtne tołſte kſchiže z pěſkowca, mało abo hrubje wobdželane, něhdžे meter wyſoke, kafek ſu na Morawje a w Čechach po powěſczi z časow ſwiateju Chirilla a Methodija, namakaju ſo tež w naſczej Lužic̄, kaž hižo bu ſpominane. Dotal ſu mi ſamomu znate, abo wot nětorych pſchecželow mi wopowěđene, w Hornjej Lužic̄ tute: W Budyschinje pſched ſerbſkej cyrkwi na ſamjeñtnej drožy, kotryž pak ſo mi pozdžiſchi ſda, dokelž je hižo ſlepje wobdželany; w Wbohec moſtach, kotryž je w ežekim časopisu „Praha“ wotznamjenjemy; pſchi drožy njeſaloſko Luha; w Khröſcžicach pola Mlatkic luže a pola fararjec zahrody; w Haſlowje (?); w Kanecach a tež w Swinarni ſrjedž wſy; pſchi Běſteček na róženecžanskim puezu; niže Róžanta (?); w Kalsbicach ſrjedž wſy; w Konjecach pódla kapalki; w Řežowje ſrjedž wſy; mijez Ramjencom a Brunowom. Tež w Delnjej Lužic̄ ſo wěſeje te kſhiže namakaju. Z najmjenſha wo jenym ſo mi powěda, kotryž je w pſcheneměczeniſtrone ſpchi Zwilanskim jezorje (Schwielung) pola Mittweide. Schtož hiſhce ſo druhič w Hornjej a Delnjej Lužic̄ we, njech mi abo redaktořej poſka dobrociſtwe liſczej poſčeſele a njech ſobu ſpomni, ſchto ſo wo tym abo tamnym kſhižu powěda. Te po zdaču ſnadne wěcy a powědanja maju swoju wažnoſć we wědomoſczi.**

M. Horňák.

* Ślawną knihownią (bibliotheka) we bamżowym vatikanistkim hrodze w Romie je hžo wjac lét powšitkownomu wophtej wotewrjena a wuczeńch ze wschęch krajow ju pilnje wophtuja, zo bychú drohotne pokłady za wědomosćz tudiž wuziwalí. Psched někotrymi njeđeželiem zastupi jónu do bibliotheki, w kotrejž bě runje tójschtu wophtowarjow, bamž Leo XIII. Hnydom so pschitomni katholikojo wočko lo njoho hromadžachu, zo bychú joho na katholiske wošchnjo powitali, a tež cuzoweriwi pokornuje stanichu, zo bychú wjerchá katholiskeje cyrkwej pocžecžili. Ženo jedyn wosta sedžo do swojeje knihi zarhy, hačož by joho zastup bamža nicžo njestaraš, hacžrunje je tola tutón wobſedžer knihownje a by jomu hačo knijezej tutoho domu so čeſcz wo-pokazac̄ měča. Tutón njeſchitojny pachok bě wuwošany wucženc z Němſkeje. Ženo tomu, zo zaſtojnicy knihownje lepje rozemja, ſhto je pschitoinje, dyžli wón, mějeſche ſo džakowac̄, zo joho hnydom za kornar nježachu a won nje-dowjedžechu. Nětko piſaja, zo nječesany muž pſecža nictó druhí byl njeje hač wuwošany barlinski professor Mommen. — Pschi tutej ſkladnoſczi do-pomnimy ſo na podawku ze živjenja njeboh bamža Piusa IX. Pschi wulkej audiencj wophtowarjow wěcznoho města nědžy tutón ſwoje bamžowe požohno-wanjo wudželēſche; wſchitcy běchu ſo poſlaknuli, zo bychú požohnowanjo na-měſnika Khrystusowoho doſtali. Ženo jedyn wosta ſtojo kaž pjerik. Duž pschitupi bamž k njomu a praji jomu pschecželnje: „Hdyž tež mje hač ſwo-joho duchownoho wjerchá njeſchipožnajecže, dha wam tola požohnowanjo starca nicžo ſchłodžec̄ njebudže.“

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 293. Madlena Cyžowa z Nowoslic, 294. Mikławš Matka ze Sernjan, 295. Marija Delanowa z Wěteńcy, 296. Madlena Wojnarjowa z Kukowa, 297. Marija Rjedźina z Dreždán.

Sobustawy na lěto 1884: k. 576. Mikławš Matka ze Sernjan.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 79,091 m.

K česi Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Po wotkazanju njeboh Pětra Schäfriga, prjedy kubleria w Zywiecach, a Madleny, joho mandzelskeje (R. i. p.l.)** přez Madlenu Bjaršowu w Miłoćicach 1500 m., njemjenowany z Radworja 6 m., Wórša Polanowu z Mnišonca 10 m., ſkład Khróscanskoho kantora w Filipsdorfskim processionje 29 m. 45 p., z wotkazanja njeboh Madleny Hajníkoweje z Pazlic 9 m., ſwójba P. z Wěteńcy 10 m., Jakub Wornač ze Swinańje 50 m., njemjenowana z Kaſec 2 m. 50 p., N. k česi najswjeciſeje Wutroby Jězusoweje 20 m., njemjenowana 3 m., njemjenowana z Dreždán 10 m., po wotemrětym z Budyšskeje wosady 2 m., njemjenowani z Budyšskeje wosady 2 m., z Baćonja 3 m., **Ian Domania w Khróscicach 300 m.**, k dorunaju 5 p. — Hromadze: 81,048 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8651 m. 70 p. — Dale su woprowali: z Dreždán ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., njemjenowana 1 m., S. 1 m., po wotemrětym z Budyšskeje wosady 1 m. — Hromadze: 8657 m. 70 p.

Zaplać Bóh wšěm dobrocerjam!

Za terciarow: Wumrjeſa je 6. hapyryla Madlena Schäfrichowa w Miłoćicach. Za wotemrjetu ma ſo rjadny pacjer ſpěwac̄.

Wozjewienjo.

Modlitnu knihu „Khwalce Knjezowe Mjeno“ do fože wjazanu a ze złotym rěžkom za **3 marki** mam nětko zaš na pschedau.

J. Škala, kaplan.

Cžilic̄ Šmolerjec knihičiſtceřenje w macžicžnym domje w Budyščinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

6. junija 1885.

Lětnik 23.

W měsacu najswiecziššeje Wutroby Jezusoweje.

I.

Cyrkwińskie stawizny najeomnja časa, w kotrymž je tejko pobožnoſčow, bratſtwow, nabožnych zjenočenjow a towarzſtwow so hajilo, kaž w naſich dnach. Kaž žołma po njemernym morju žołmu cziszczeji, tak pſchinjese nam ſkoro kóždy džen neschto nowe, ſchtož mělo nabožnu myſl wěriwych zahorjecz, a pſchi wſchej wſchelaſoſči pobožnoſčow namaka so duſchow doſč, kotrež poſtieczenje rad pſchijimaju.

Rječ su tež strachocžiwi, kij měnja, zo mohla tuta wſchelaſoſč pobožnoſčow k modlitwā ſtiwu powabicz, kotrež modlenjo w duchu a wěrnoſči ſchłoduje — bjez khlódka nicž na ſwěče njeje a ſplah tajencow njewotemrje, kij ſwate wonjewuziwa — dha tola woſtanje werne: Runje to, zo katholiki lud za nowymi bratſtwami a pobožnoſčemi žada, je dopokaz, zo duch modlenja w cyrkwi njewotebiera a zo po časach wulkeje liwkoſčeje nowe živjenjo zakežewa. Wjez pobožnoſčemi, kotrež po ſwojim bycžu na to poſazuju, zo w cyrkwi trajacoh o měfta namakaſa, ſluſtja pobožnoſči k najswiecziſšeje Wutroby Jezusowej ſobu prěnje měfto.

Hijo dolho priedy, hacž Syn Boži zbožnu knjeznu Marhatu Alacoque powoła, su ſwjecži byli, kotsiž derje ſpóznawadhu, tak ſpomožne je za duſhe čeſćowanjo najswiecziſšeje Wutroby, a kij wſchczachu, zo tuta wutroba něhdy wocži a wutroby wſchěch narodow na ſo ſčezhnje. Spomnju tu jenož na wiđenjo ſwj. Herty, kotrež ſo něhdý ſwj. Jan ſcénik wozjewi, a na jeje dopraſhowanjo: „Czjohodla Syn Boži poňnoſč luboſče a hnady ze ſwojeſe najswiecziſšeje Wutroby na zemju k ſpomoženju cyrkwie njewulinje?“ wotmožwi: „Tuto ſo ſtanje na kóncu časow, zo by w luboſči k Bohu woliwkinjeny ſwět ſo z nowa k luboſči zbudžit.“ Hdyž ſo pozdžiſcho Syn Boži ſam

swj. Marhacze (w l. 1675 mjez Božim Ćęzkom) wozjewi, rozwuczowaſche ju, zo tuta pobožnoſć nima jenož wuſtudžemu luboſć ſ njomu wožiniecž, ale zo dyrbí w cęſczowanju joho najſwječiſcheje Wutroby ſo jomu tež doſeđežinjenjo a wujednawanjo ſtač za wſchę fſchiwdy, kotrež ſo jomu w najſwječiſhim ſakramenće woſtarja ſtawaja.

Skutk, kotrež je Syn Boži we ſlabej, ſwetej eyle wotſalenej kniežnje počzał, je ſo bórzg z murjow cęſchoho klóſchtra Paray ſe Monial wudobycz a pſchi wſchęch zadžewkach, kotrež ſo ze ſtrony ſwetnych wychnoſczoſ runje tutej pobožnoſci ſtaſachu, móžemy hiž po tym, ſhtož dotal wiđizym (a wſchę tola hiſčeče dokonjane njeje), prajicž: Wutroba Žežuſowa je ſebi luboſć wſchęch katholſkih kſheſczoanow dobyła, kiž ſo ſwojeje cyrkwe eyle wotrjekli njeſſu — wona knieži nad a we cęlowiecžich wutrobach — najſwječiſche Wutroba je znamio a zygl cyrkwe w naſhih czasach.

Pohladajmy, zo býchmy wažnoſež tuteje pobožnoſce ſlepje ſpoznali, do swj. piſmow. Swj. Jan piſche (19, 33): „Zédyn z woſatow wotewri joho ſtronu a hnydom cęčeſche z njeje krej a woda.“ Pſchi powiedanju tutego podawka powoła ſo na stare wěſčezenja a pſchiftaj: „A tón, kiž je to wiđał, ſwedeči wo tym a joho ſwedečenjo je wérne. A wón wě, zo wěroſež ryeži, zo býſhče tež wy werili. Dokelž, to je ſo ſtało, zo by ſo piſmo dopjeliſto: „Wy njedyrbicę jomu koſeže zlemeči“, a druhe: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſchekloli.“

Hdyž bu Žežuſowa ſtrona pſcheklota, bě wujednach wopor nowoho zakonja hižo dokonjan, jehnjo Bože bě morjene. Swj. ſezenit, na pſcheklcoſ naſwječiſcheje Wutroby ſpominajo, njecha jenož ſmiercz Žežuſowu wobſwedečiž — ſ tomu ſo na stare piſma a wěſčezenja powołacz njetrejbaſ — wón chce nam prajicž, zo je tute pſcheklcož po ſmierczi wulka potajnoſć, podawki, kotrež woczi ſweta na ſo ſežehnje: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſchekloli.“ Nicžo njepokazuje zjawniſho hiđzenjo a zawiſcz cęlowieku pſchecžiwo ſynej Božomu, hacž bļuzna w joho Wutrobje, kotrež je ſo w ſmiertnym bědzenju za tych dočerpaſa, kſtiž ju pſcheklolu; a nicžo njewozjewia jaſniſho pſhemeru luboſče ſzbožnika pſchecžiwo pſcheradnomu cęlowieſtwu, dyžli runje zas tuta bļuzna, z kotrejek krej a woda pſchinidže, znamio a zardamk wodacža za tych, kiž běchu w złosczi joho na fſchiz pſchibili. Eyle waſchnjo, z kotrymž swj. ſezenit wo tutej pſcheklotej Wutrobje ryeži, chce nas wo tym pſchewedečiž: zo ſebi ranjenia Wutroba Žežuſowa ſedźbliwoſež cęlowieku něhdy wosiebje dobuđe: „Woni budža wiđecž, koho ſu pſchekloli.“ Rana we Wutrobje Žežuſowej je rana straſchnoho zamolwienja za tych, kiž ſu ju jomu bili, ale tež rana, z kotrejek ſpomoženjo pſchihadža wſchém, kiž želnoſcziwje ſ njej ſo wucžekaja. Tuta rana pſchinjeſe jenym hrózbu a zadwelowanjo, drugich pohnuwa ſ plódnym ſylzam a rožkatoſczi. To pokaza ſo něhdy doſpołnje, hdyž Syn Boži ſam pſchinidže: „Hlej, wón pſchinidže w mróczelsach a wiđecž budža joho woczi wſchitkach a cži, kiž ſu joho pſchekloli; a žakoſcziež budža johodla wſchę ſplahi zemje — zawérno. Amen.“ (Bot. zjew. 1, 7.)

To piſche tónſam y swj. Jan, kiž je pſcheklcož Wutroby wiđał. Z toho ſežehnuje, zo budže na ſudny džen runje pohlad na pſcheklotoho ſzbožnika za tamnym njewurjeknite horjo pſchihotowacž a jim trajacu žakoſcž pſchinjeſe, doniž budže za wuzwoleñych pohlad na tuſamu Wutrobu z kužolem węcznoho woſchewjenja.

W tym czasie, gdyż nie jest jeszcze Chrystusowi so i jeho założeniu zjenoceja a pucze i jeho smierci wurdęje, hromadzi Chrystus swoich wiernych so, wobchodząc z nimi z wszelą schiedrością a dawa jemu w założeniu najsw. sakramenta wołtarja dopóka najwjetšej lubosęce. Wón pyta w zrębie, ktoruż jemu jeho lud (a w pozdżiszych czasach wszelkich pscheradnych na królestwie Bożym) w pscheradzie pschihotują, tróscie a zarunanie pola swoich lubnych i posztołów, jedyn z nich — tónsam, kiz pschekłoczo jeho stroną wopomina — wotpozuje pschi pośledniej wieczerzy na wutrobę, kotorą budże bórzy pschekłota. Bóh luby Królej je we wszelkich czasach po zaśadze czinił: „Schtóż ma, tomu budże date, a schtóż nima, tomu budże też to wzate, schtóż mieni, zo ma.” (Luk. 8, 18.) Duchowne kubła a dary, wo kotorych jeni i jero dża, dawaja so druhim, zo bych u tuczi nadobnje meli, doniz tamni ze samseje winy tradaja.

Gdyż widzimy, tak runje nětko njewéra a hidzenjo Boha na swęceje pschec dale a scherscho so rozschérja, je to chyle po Bożim waschniu, zo dla wotpada tak mnogich ludow a duszow hnady, kotreż bęchu tutym pschihotowane, druhim pschihobroczyje, ich we swojej lubosęci wobkrueza a wutrobę i njebieskomu ręczniščezu wodzi, z kotorož w scha hnada wukhadża: i najswiecziškomu sakramencie wołtarja.

A to czim boli, gdyż je w tutej potajnoscji średk skhowany i założeniu najhorskich bēdnoscjow naszych dnow. Horde Boże Czeło je předy wszeho cyroba za dusze, zawdawk horejestacza a węczynoho žiwenja. Ale też widzomne znamio zwiazka wszelkich wierwych, kotsią so na jenej hościnię wobdzęleja. Runje w czasie, w kotorym je tejko ludu tak zemisch (nizko) zmyslenego, a wszelko hidzi, schtóż na Boha a njebiesa dopomina, pokazuje so potajna moc najsw. sakramenta, kotoruż je Syn Boži i tomu założil, zo by wutrobę tych, kotorych je Bóh powołał, njebiescy zmyslene czinił a pschi jeho wuziwanju wotbłyszczy njebieskich radościow do wutrobów wuziwanych wulinę.

Boże Czeło pschihotuje mjez człowiekami tak kaž njebieske zjenocejenjo, gdyż kózdroho z Chrystusom zjenoceji a wszelkich mjez sobu czini hośczi božich, dżeczi jeneje swojby, jene czelo, dokelž „jedyn khleb, jene czelo sumy mnogo, my wszelicy, kiz so na jenym khlebje wobdzélamy” (1. Kor. 10, 17). Z njebieskim, haj bojskim zwiażkom wjaza nas wszelkich najsw. sakrament.

Śwēt pak czieri hładowych do socialismow, t. r. wobstejenjow, kotreż chcedzą wszelkie pscheznaturskie zwiażki pscheterhnye, wéru a prawo zahnać a w powschitkowej runoscji wszelkich mjez sobu swoju z bōżnoscj namakacż.

Tak dha widzimy dweju wojo warjow, kiz pscheczito sebi stojitaj, wodobyczo so proucojo: Materialismus a socialismus, kotoruż wšcho pscheznaturskie přejetaj, a najswieczišchi sakrament, kiz człowieka z nizkościę i bōiskej podobnośczi pozbęhuje.

Najswieczišcha Wutroba w najsw. sakramencie je potajkim najspomožnischim średk, kiz nam pomha, będu našich dnow pschewinycz, w lubosęci z Bohom so zjenocejcz a w tutym zjenocejeniu jemu wotrunacz njedząk, lufkość, boharubienstwa, z kotorym iż bohużel runje w kat. krajach njewériwi moc narjo a zaslepiony lud Chrystusej w najsw. sakramencie płaczą.

Schtóż z wéru a pobożnoścju i swi. woprawjenju stupi, njepónđe wot wołtarja, biez toho, zo Wutrobu lubuje, kotoruż je so naschedla w smierci węzierała. Wschitch, kiz su pola swiatoho woprawjenja, cjuja so mjez sobu

halo džecži jenožho Wóteca, bratsja jenožho z bóžnika. Bohatý pochladauje z česčzownoscju na khudoho, kotrež pschi nim kleči z runym prawom, zo by so na hoscžinje Božej wobdželiš; khudy pak zabudže na khudobu, hdvž je bohatomu porno stajeny. Tak je Bože horde Čželo a najswj. Wutroba potajne lěkárstwo, kotrež z wutrobow wucžeri tamnu sebicžnosć, katraž ienož swoje phtajo a bohatomu zawidžo, zrudny socialismus našich dnow plodži.

(Sloneženjo pschičodnje.)

F e d j a.

Werna stavizna z rustoho narodnoho živjenja. Po češtím pschelozku wot I.

(Pofracžowanjo město sloneženja.)

Dwelujo a ze spodžiwanjom hladachu sudnich na Fědju. Z wopředka su sebi myslili, zo je tónle čžlowjek někaiski pschemyšleny, tohodla jomu pschi-kazachu, zo dyrbi wospjetowacž, schtož je prajíš; potom praschachu so za mjenom a schtó je. Joho mjeno zbudži nješmérne pohnuczo a hoškot w zhromadžiznje. Pschi tym so sudnich na něchto dopominichu, scheptachu mjez sobu a so klamarja wschelsko wupraschowachu. Na wschitke praschenja wón pokornje ale trochu njelepje wotmolwjesche, tola tak, zo na wěrnoſeži joho wupowědžow nictio dwělowacž njemožesche. W tamnej woſubnej noch je wón w mlynskem bróžni nocował. Tam je so z Akulinu trjechil a potom widžał, zo je wona ze ſlomu po pucžu k statcej Antonina Pětrowicža so wintyla, wón pak je wokolo ponoch stanyl a mjeſčo z mlyna wujěł. Do Čwanowki pschischedski je plót pscheléž a konjenc zapališ. Dawno hižo, prajesche wón, je so chył na Čwanowskim knježku wježicž, dokelž je joho loni žałoſtnje nabíł. — Džiwnje poſluchasche ſlovo: „so wježicž“, z horta tohole po zdacžu wbohoho, wobzarowania hódnoho čžlowjeka. Hdvž jomu znapſchecžiſtu, zo pschi prénim pschephtowanju k ničomu njeje ſtał, powoła ſo wón na drjewjane ſudobjo ze žiwiču, kotrež je pschi wotpalenischičju ſo namakało. Wón prajesche, zo je ſudobjo dwaj dnaj psched wohenjom w mječeje kupil a na pschedan po kraju wozyl, wo cžimž móža ſo lohcy pschewčedčicž. Na wěrnoſeži tohole pschiznača njehodžetche ſo dwělowacž, dokelž ſu ſpomnjene ſudobjo pschi wohenju namakali. Zo běſche wěcný dopokaz; nětko jomu tež ſudnicy wěrjachu. Pschephtowach ſudnik je dundaka z prénijož zajecža jara njerady puſčcžil, ale njemóžesche hinal, dokelž dopokazow pschecživo njomu měš njeje — nětko ſo ta wěc wobrocži! Tež to njemało k tomu pomhaſche, zo ſu joho nětko za winowatoho měli, dokelž wſchitcy chychu, zo by Akulinu khostanjo zminylo, a dokelž ſu hižo wot zapocžatka na njoho tutali. Runje někle, hdvž dybjeſche cyle njewinowata žónſka zahinycž, runje někle pschiindže prawy winik a wſchitko wuznaje! — Njebeſche tu ſama bójska sprawnoſez a dobrocživa pschedwidžomnoſć? — Wſchitcy ſebi lóžo wodyčných, hdvž klamar rěcžecž pocža. Město přjedawſcheje cžějnoscze naſta nětko drje tročju njewěſte ale wolkhewjace začuzęzo, zo je cyka wěc zaſy w prawych kolijach a zo wſchitko wotběhnje kaž ſo ſluſcha. ſudnich wotendžetcu k poradže nowoho roſſuda. Klamar wofta ſam za leſhcu. Wokornje ſkhlili hlowu widžo, zo ſu wſchitke wocži na njoho zložene, z hněwom a hidženjom napjelnjene. Tež ja nětko wopravdži myſlach, zo je mojí ſtary pschecžel zloſtrň, ale žel mi joho tola běſche, hdvž widžach, zo ma najboſloſtiſche khostanjo znejſcz: zo je k po-wſchitkownomu poſtorfej. Hdvž ſo ſudnich z rozſudom wróčiſtu, běſche mi zaſy lóžo. Stary Fědja bu do Sibiriſkých rudnych podkopów wotſudzeny, ale džiwajo na joho

samowólne pschiznacžo, bu čas wuhnanstwa na džesacž lět postajeny. Žandarmy wjedzechu joho ze sudnicę. Za spěšnje wšečé kapjih pscheptyach a hdňž wotstudzený nimo mje džetče, dach jomu někotre ruble do ruky: „Božemje Ředja!“ Wón zamumlal: „Zaplacz Boh tón kniez. Budu cjerpciež — wot mojoho njezboža níkomu hórie njebudže.“ Tu so dopomnich, zo sym tele řewa wot njoho hízo řyschał, z tymsamym spodžinym hlosom tehdom, hdňž chyšče posa naš pschez noc wostacž a bu wotpokazany. — Wotwiedzechu joho a bóržh joho wjach njevidžach.

Akulini hnydom pschecžichu. Wonka wobstupichu ju rólnich, jej zbožo-pschejo a zaſliwajo „cygana“. Pschewodžachu ju domoj a wjeczor ſebi hercow ſlazawſchi, mějachu w korezmje wulke wjefelo. — Wo tym, ſhtož běſche ſo ſtało, powiedachu ludžo jeno tak dołho, doniž w Iwanowej wotpalenej ſtatok twarjachu; z rozwaliñami zhubi ſo tež dopomnecžo tutoho podawka. Jeno to wot toho časa wosta, zo w samocže ſtojace dwory a domy lepje wobledžbowachu, hdňž ſo klamarjo we wokolinje pokazachu. (Skončenje pschichovniye.)

3 Lusat a Sakskeje.

Z Budyschina. Swiatki póndželu wudželésche hnadny kniez biskop w tu-domnej tachantíkej cyrkvi ſwiaty ſakrament firmowanja. Po mjelečzacej Bozej miſchi, kotrž ſ. ſenior Kuežank ſwietzesche, bu kniez biskop w ſwiatocžnym čahu ſ. wołtarzej wjedženy, hdžez mějachce najprjedy předowanjo. Zložujo ſo na ſlowa japoſchtolskich ſławiznow (1, 8) „Dostanječe mōc Duchha ſwiatoho . . . a budzecze mi ze ſwědkami“ pořaza duchownu nužu a žadoſcz ſvi. japoſchtolow za Duchom ſwiatym pſched joho pschilhadom, a duchownu radoſcz, horliwoſcz a woporniwu ſwéru po nim. Tak tež firmujomni ſpónzajmo ſwoju njemoc bojažnje do pschichoda hladaja a za pomocu Duchha ſwiatoho žedža, ze ſwiatym ſakramentom pak tróſtnu wěstoſcz dobuđu, zo budža kſčenji z Duchom ſwiatym mōc njebojažnje ſwoju wéru wuznawacž a po njej ſwernje živi byč. Po tuthých japoſchtolskich ſlowach wudželésche hnadny kniez pod aſſistencu wšečeh tudomnych duchownych 275 woſobam ſwiaty ſakrament. Mjez tuthmi běſche 32 z Hajnic a 6 z Lubija. Pschi wudželenju ſwiatoho firmowanja ſpěwaſche tudomny cäciliny khor pschihódne ſačzonſke hymny a psalmy. Cyła ſwiatocžnoſcz wotbu ſo z najwjetschim porjadom a ſkonči ſo ze ſwiatocžnym Te Deum a ſakralnym pozjawnowanjom. Boh zdžerž wſchitkim wobhnadženym ſwój zakit a ſwoju pomoc, zo bychu hako wojowarjo Chrystufowi tudy dobre bědzenjo bědžili a něhdy doſtali krónu ſprawnoſče!

— Srjedu po ſwiatkach mějachce „Towarſtwo Pomocy za ſtu-dowaczych Serbow“ w Thiermannec kolonnadach ſwoju ſetufchu hlownu zhromadžiznu, na kotrž bě ſo 14 ſobuſtawow zefchlo. Z lětneje rozprawy tudy hlowne wozjewimy. Towarſtwo je w tuthym 5. ſécze ſwojoho wobſtacža 3 ſobuſtawow zhubilo; wumrjechu: ſ. redaktor komthur Smoler, wucžer Bartlo jun. w Malečicach a ſarań Nowak w Kletnom. Zhromadžizna iich wopominjecžo z poſtanjenjom čeſcžesche, woſebje zaſlužby njeboh Smolerja wo towarſtwo ſo ždobiſje wopominachu. Pschitupili ſu jako nowe ſobuſtawy: ſ. ryčník Mósak Kłosopólski w Lubiju na čas živjenja (ze zaplačenjem 100 m.) a ſ. kaplan Libšich w Dreždzanach, dale ſ. kandidat Lenik z Niabochkoje w Delnej Lusat, wucžer Čzech w Schönsfeldze a ſubler Smola w Kaſchecach, kotsiž ſo w tutej zhromadžiznie jenohlónsje pschijachu. — Pjenjezneje podpjery je Towarſtwo Pomocy lonsche lěto 325 m. wudało, z kotržmž buchu 2 bohosłowců, 2 gym-

našastaj a 1 wučerški seminarist wobdželeni. Dokhodow mějesche towarzstwo w minjentym lēcze 1165 m. 16 p., wudawkow 693 m. 96 p., zamoženjo je so na 13,540 m. pschisporisko. — Dokelž ma „Twarzstwo Pomoč“ tak dobry nadawč, kudsonich mlobžencow w jich studijach podpjeracž, zo vychu Serbja psche dosahacu licžbu serbskich duchownych, rycznikow a t. d. měli, njech je wone wschem Serbam z nowa naležne poruczene. Pschinostek 1 m. na lēto kóždy lohcy zwiedze. Jeno mn oho ſež ſobustawow a porjadnych darow móže tu něchtu wuslukowacž.

— Pscheczelne džiwalj na pscheproschenjo k jubilejskomu cyrkwiniskomu swjedzenjej swjatoho Methodija do Welehrada (wot nas něhdje 40 mil) su mi někotri katholisch Serbja wozjewili, zo chcedža ſobu jecž; pschetož pola nas w Serbach so hischče z pomocu serbskeje ſlowjanſkeje rěče katholiska wera džerži, kaž ſtaj ju swjataj bratraj Cyrill a Methodij we wjele ſlowjanſkich krajac̄ zbožownye rozhřeřiajoi psched 1000 lětami. Rjenje by bylo, hdj vychu w ſchitke katholiske woſady abo tola wschtite katholiske bjeſadly (z czym mjenom kaſina) zaſtupjene byle! Ja wotjedu da-li Boh piatk 3. julija a myſlu wjeczor w Pardubicach bycz. Tam a dwě noch we Welehradze abo wokolnoſeži bych rad ſobupuczowarjam kwartiru wobſtaral. Tohodla proſchu, zo vychu mi z kchartku někto za tydžen' wěſče wozjewili, kotſiž chcedža woprawdož ſobu jecž. Za 5 abo 6 dnjow pak móža zashy domoj bycz, ſichtož je, byrnje wiele dale, tola po časzu hako vychu w Krupch pobylí! We Wołomucu (Olmütz) bychmy 4. julija poznański procession a w Pscherowje galiciski trjehili, a tak z nimi, kotſiž drje budža tam pod wjedzenjom swojich biskopow ze wjedzeniſkimi dařenymi khorhowjemi w prawym časzu, do Hradžiſteža dojeli a potom po katholiskim cyrkwiniskim waſhynju hodžinu pěſchi do Welehrada psched wjeczorom dójſli. Na hłownym swjedzenju niedželu 5. julija změje, kaž runje čítam, k. kardinal-archibiskop hrabja Fürſtenberg swjatoczne Bože ſlužby. Na 6. julija bychmy my Serbja zchromadnje k swjatym ſakramentam ſchli a potom mož kóždy domoj jecž abo hischče woftacž. M. Hórník, farař.

— W minjentym tydženju ſtaj J. M. kral a kralowa pschez Budyschin do Schlezyſkeje kraſny hród Sybillenort wopytacž jeloj, kotryž je zemrjety Braunschweigki wójwoda ſakſkomu kralej wotkaſal. Wobydlerjo běchu tam wysokomu knjeſtſtu pschne powitanjo pschihotowali.

— Swjatki póndželu w noch do jeneje hodžinu wudhri w Budyschinje pod bórklinom w domje zwudowjeneje Fáčeloweje, hdjež ſo wota džela, wo heń, kiz jara ſpěchne wokoło ſo hrabasche a w mócných plomjenjach z těchu wudhri. Dokelž bě woheń hnydom drjewany ſchód hrabnyk, běſche Kleinstüce ſwojbie, kiz w tsečim ſchosu bydlesche, wupucz z palaceje kheže wotrézneny. Dóšloho dýrbjachu wbožy (muž, žona a džeczo) ze wsčech ſtronow z plomjenjem wobdacži w ſmieronym ſtrasche pschebhywacž, doniž wohnjowa wobora njeſchiridze a ſkónečnje rébl namakawſchi, kiz bě dolhi doſč, do wokna ſtajichu, po ſotrymž noiprijedn džeczo a potom na ſtawu zlemjenohho muža a žonu wumozidcu. Styk a žaſoſč ze ſmiercu wobhrozenych ſo njehodži wopyſacž. Zo je ſo jim a druhim kudsonim wobydlerjam z wjetſha wschtika draſta a nadoba dla nahloho wohnja ſpalila, móže ſebi kóždy myſlilž. Schre, kotrež kaž žehliwy deſhč ſo na zemju ſypachu, Bohu džak dalschoho njezvoža njeſju pschihotowale.

— Dženj ſvjateje Trojicy na dopołdnich ſemſchach na klóſchtyrſku wokolinu ſylne hrimanjo pschiczeze. Kunje bě měſhnik pola woltaria Credo

zaśpiewał, hacż jara sylnie zahrima. Włysk dyri w Jaworje do Barjenkec samotnie stojaceje brożnje (za někotre lěta nětko hižo tsecži krócz), kotaž so wotpali. Kemsche buchu z njebožom a nastatym strachom khetro zatorhnjene.

— Kamjensko-Schpitalske cäciline towarzstwo pod wustojnym nawjedowanjom k. wuczerja Lübecka mješče na swj. Trojicu w Lejnje spěwanski koncert, fotrohož čistý munosch je za cyrkę w Mischnje postajeny. Koncert wobstojeſche z 3 dželov, cyrkwiſtich, swětnych a žortnych spěwów, a je kaž so nadzijamy derje wopytany so derje poradzí.

Z Hajnic. Tudy běchu pjatk po swjatkach swjatočne kemsche za njeboh Hanu Vorakowu, sobuwoſedžerku Hajniczanskej fabriki a macž tuteje swójby. Wona bě swjatki pónđzelu we Winnje umurjela a bu pjatk w Trutnowie hriebana. Fabrika tón džen stojesche a dželaczerjo běchu nimale wschity w kemschach. — Kapala běſche žarowansch wudebjena. — Zo zemrjeta w swojej poslennjej woli na nasz zabyla njeje, widžich w darach za Hajniczanskú cyrkvičku. R. i. p.

Z Chróscjic. Niedzela 17. meje zaklinczachu tež w naschim hewak czechim Haſlowje mócnje zynki serbſtich spěwów. Chróscjanske spěwarske towarzstwo „Sednota“ wuhotowa tu spomnjeny džen popoldnju w nowej Vermichec sali rjane spěwanjo. Program běſche čtyř serbſti a zestajany z wjetſtrskich Bejerjowych a Rocorowych wěcow, wosebje ze „žnjom“. Kn. dirigenta towarzstwa a spěvarjo njebečtu pröcy lutowali, tak zo njemóžesche wuspeč hinajschi bycž khiba wscheje čjeſče hódný. Tež bě koncert, hdyž na lokalne wobstejenja džiwamy, derje doſč wopytany. Wunosch spěwanja bě k lepschomu maczicžnoho doma postajeny. Tohodla džak a čjeſč dirigencze a spěvarjam! F. R.

NB. Zo so tež na Baczoński cyrkę zabyla njeje, dopokazuje zapis darow w džensnichem čiſle, schtož tudy z džakom wozjewiamy. Red.

— Swjatkowny procession do Krupki je pszech 400 wosobow měl; wjetſki džel z nich běchu młodži ludžo, kotsig pobožny pucž přeni krócz ſibu džechu. W chlym processionje je tón krócz jara rjanty porjad knježiſ; tež so jomu ze žaneje stromy žane zadžewanjo a molenjo činišo njeje, wjele bóle so množy pokornje zadžeržachu pschecžiwo pobožnym puczowarjam. — W Nowej Krupcy chcedža jesuitojo na falbarskej horje nowe staciony křižowoho pucža stajicž, za czož woni dary hromadža.

Z Mischna. Tudy bu 19. meje wot hnadnoho knjeza biskopa dr. Franza Bernerta zakladny kamjen za nowu cyrkę swjatočne Benna swjatočnje položeny a posvjeczeny. Dofelž za wobſcherniſche wopisanjo jara ważnoho ſkutka w tutym čiſle rum njeſoſaha, móžemy je haſle w pſchich odunym čiſle dodacž.

Z chloho swěta.

Němska. Kejzor Wylem je straschnje ſchorjeł, tež khorosz kejzoroweje je so zhórschila.

— Schto budže nowy wójwoda w Braunschweigſte? Denicžki prawomocny naſtupnik, wójwoda z Kumberlanda (syn njeboh Hannoverskoho krala), to njebuďe; tak wjele drje je nětko wěſte. Pruska je zwjazkowej radze (bundesratej) namjet stajila, zo ma so Kumberlandski wójwoda wot knježenja w Braunschweigſkej wuzamknycz — hacžruniž je tuton ſlubil, zo chce po wustawje němskoho kejzorstwa knježicž. W blížčim čaſu změje zwjazkowa rada wo tym rozhodzicž, a hdyž je Pruska tajki namjet stajila, njemóže so wo rozſudze dwelowacž. Najsterje so potom pruski prýnc

za wójwodbu postaji. Tak so prawo podusy a „narodnomu zmyślenju”, taż to mjenuju, wopruje. Kielko budże pruska hnada druhich němskich wjetchow hisidče cjerpciež? Zo nacionalliberalni a socialdemokratojo so na pruskim namjeeže tak jara wjesela, dokelž kniežestwo „z Božej milosrđe” so podrywa, dyrbjało tola wšchem woczi wocžnicz!

Austria. Wólby, taž móže so hižo pschewidžecz, za konservativnu stronu dobry wuſčech lubja. — Za nowoho archybiskopa w Prahy je hrabja Schönborn, dotal biskop w Budžejowicach, pomjenowany. Joho nastupnik w Budžejowicach budže pječja pražski generalny vikar Hora.

Francózska. Slawny francózski bašnik Viktor Hugo je wumrješ. Ve prijedy prajit, zo čee z katolickiej cyrkwi wujednani wumrječ, a parížki archybiskop sam chcejsche jomu swiate sakramenty wudželicz, tola swobodni mulerjo njedachu žanomu měschniček t njomu. Z joho čéłom su Francózojo hroźne pschibójstwo hnali. — Cyrkej swiateje Genoveſy je komora katolickiej cyrkwi rabiła a za pohrjebnischičzo bašnika a druhich „sławnych” muži postajiła.

Jendželska je swoje wójsko ze Sudana wotwoała. Mahdi ma něko połnu moc a zo budže joho kniežestwo surowe, móžesč sebi myslieč. Lědma běchu jendželske wójska wotžahnyše, dha mahdi valo a smalo swoje kniežestwo nastupi. Rumowano Sudana je wulki poliſki pobrach Jendželskeje, a cyka křeſćjanſta civilisacijā, kij pschez missionarow w Africach tak rjenje začęjewa, je z tym do najwjetšeho stracha stajena.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 298. N. N. z Koslowa, 299. knihownja bohosalowcow we Wołomucu, 300—302. z Dreždán: Towařstwo „Jednota“, wojerski sakristan Karl Domanja, Michał Glawš.

Sobustawy na lěto 1884: k. 577. N. N. z Koslowa, 578. 579. z Dreždán: „Jednota“, Karl Domanja.

Na lěto 1883 doplaci: 574. „Jednota“ w Dreždánach.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 81,048 m.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. z Budyškeje wosady za swjećenjo 2 m., K. A. B. H. 1 m., N. Kubaš z Workle 10 m., njemjenowany ze Sulsec 1 m., na spěwanskim koncerće w Haslowje za wječerju N. z B. nahromadžil 30 m., sklad Krupčanskoho processiona prez kantora Sérca 33 m. 50 p., njemjenowana k česci Wutroby Jězusoweje 3 m.

Hromadze: 81,128 m. 50 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 8657 m. 70 p. — Dale su woprowali: Po wotkazanju njeboh knjenje Hany Porákowej rodženeje Faltisec w Trutnowje 300 šěsnakow = 491 m. 80 p., L. „k česci Jězusa Marije a Józefa“ 3 m.

Hromadze: 9152 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za luboſčiwe napščeczpschindženjo našhomu processionej hacž do Sernjan a za wjedženjo do Różanta wuprajamy kniežej katechetej Kummerej z Budyšina swój najwutrobnischi džak a Zaplaćz Bóh tón Kniež!

W mjenje Radworskoho processiona

kantor.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 12.

20. junija 1885.

Lětnik 23.

W měsacu najswjecžisheje Wutroby Jezusoweje.

II.

Smy widželi, zo je Syn Boži swětej w najswjecžisheim sakramencze wotkarja spomožny frédk zavostají pschecžiwo b kudam a b edam wscich cžasow.

Hdyž nízke a nje po božne zamyſlenjo našich dñjow so tak jara lubozným zamyſlam pschecžiwa, kotrež njejše Syn Boži pschi założenju tutoho sakramenta, njeje to jenož z kschiwdu pschecžiwo našhomu Zbóžníkem, taſte zdžerženjo je tež hańba za cžlowjestwo. Wérnosć, zo je Chrystus jako Bóh-cžlowieč pod schatkoſćju khleba wěrnje pschitomny, zo je sředž nas sebi stan wuzwolil, w kotrymž bydli — chroba hinitych a hręchnych stworjenjow — to je dopokaz bójskeje scžedroſcze a sobuželnoscze z nami, kotaž nas jenož to ho dla wjac hneponhuwa, dokelž so najwyschisze potajnoſcze w schédnje psched našimaj wočomaj stawaja. Cirkel drje je swjedzení Božoho hordoho Čela założila, zo so tola w jenym tħdzenju za lěto lud z wjetšej po-božnosću modli a we zjawnych wobkhadach z najswjecžisheim sakramentom wera do pschitomnoſcze Chrystusowej pod schatkoſćju khleba wuznawa.

To pak je jenož snadne zarunanje za luboſč, kotrež je nam Syn Boži cžinił, hdyž wopomnimy, ſak wulki džel tež tħch, kiz katolycy rěkaja ſo njeſtarajo wo lubozne pscheproſchenja Bože, ſwiatk a pjatk swoje reje wo koło złotoho cželecža a to za poníženjo ſebi waža, z hoſčemi Božimi bjež. Že potajkim za tħch, kiz hiſčež do pschitomnoſcze Syna Božoho w najswjecžisheim sakramencze wěrja, cžestna naležnoſć, na to myſlicž, zo pschez nadobniſchu cžesč a modlenjo nježak a hańbu zarunaja, kotrejež tak množ načinja swojomu stworiczerzej a zbožníkem, kiz je ſwoje stworjenja tola tak wiele cžesčiſ. Schtož ſym dotal prajik, njepočahuje ſo tak na najswjecžischem Wutrobu, kaž na najswjecžiſhi ſakrament; wobaj pak ſo dželič z njehodžitaj. Pschiuňdžemy z nowa na w ſpočatku ſpomnjenu wěc: Schto chce ſebi tute

wósebíte czeſczowanjo najswiecziſcieje Wutroby, hdz̄ je tola Jezus w najswiecziſtym ſakramencze ſzrko wſcheje hnady nam zaſtaſají a leſtarſtwo pſche wſchē bednoſcze? Ma to wotmołwju z drugim praſhenjom: Czohodla wotpoczowasche ſwj. Jan pſchi poſlednjej wjecžeri na wutrobnje Jezuſowym? Spodziwniſche bē węzo to a wjethche, zo Syn Boži swoje Ćzelo ſwj. Janej k jedzi poda — tuto wotpoczowanjo na wutrobnje Jezuſowym paſ węſcze tež podarnio njebeſche. Pſchi poſlednjej wjecžeri pyta Syn Boži tróſcht nad zrudobu, kotaž ſo jomu w pſcheradnym czinjeniu Juidaſhowym pſchihotowaſche, kiz ſwiatu hoſčiu wonjeczeſčo na to myſli, kaf ſwojoho knieza a miſchtra njeprſcezelam pſcheda. Kaf móžesche Chrystus lepschi tróſcht poſkieziež, hacž zo ſwojoho luboſe ſnežniſtoho japoſchtola k ſebi na wutrobu ſeſahný, zo by, hdz̄ ju na Golgoſe pſchelkotu wuhlada, ſo dopomnił na luboſež, kotaž w njej k nam czlowieckam bydli?

Czohodla njemoħł abo njedyrbał Jezus tež w pozdžiſtich czasach podobny ſredk wužicž, zo w nim za pſcheradu tak mnogich kſchecžanow za runanjo pyta? Taſki ſredk paſ je zawérno pobožnoſež k joho najswiecziſciej Wutrobje, kotaž naſtajnie dopomina na pſhemeru luboſe ſhryſtuſowej k nam, a hdžekuliz tuta pobožnoſež ſo haji, tam dyrbi ſo tež we czlowieckich wutrobach luboſež k Synej Božomu wubudzež. Tuta pobožnoſež je woſebje k tomu wot cyrkwe poruczena, zo ſo najswiecziſtii ſakrament, kotrež drje bē pſchecy w cyrkwi, naſcheje ſiwoſeže dla paſ ſo tak zańc nima, kaž ſo ſluſcha, zaſ horliwſcho czeſczowac̄ pocznie. To nie ſamo — w tutej pobožnoſci dyrbi ſo Synej Božomu tež doſczecžinjenjo ſtačz za to, zo je tejko kſchecžanow wot katholſkeje cyrkwe ſo wotkſczepli, kiz ſu wéru do pſchitomnoſeže Chrystuſowej zaczíſli, a wot p roſhowanjo za rüdzenja, kotrež ſo w katholſkich krajach najswiecziſhomu ſakramenteſt ſtawaja, hdžez ſwétne wylknoſeže wobkhady na Boże Ćzelo zakazuja, lud paſ zaſlepjeny czasto doſež měſčnikow a Boha hani, hdz̄ ſo Boże Ćzelo k boromu njeſe. Wo drugich kſchivdach, kotrež ſo najswiecziſhomu ſakramenteſt z paduſchtowm, z pſchiverkami, njehódnymi wopramjenienimi atd. ſtanu, dale njeręču.

A hdz̄ ſo něchtó praſha: Czohodla Syn Boži tutón ſredk hižo prjedy nałożowaſ njeje, zo by woliwtnjene ludy k ſebi czahnył, dha ſu wotmołwjenjo hižo dali we widzenju ſwj. Herty. Kaž bē ranjenjo ſtrony po ſmierci poſlednje, ſchtož móžesche Chrystus czinicž, zo by czlowieckam pokazał, kaf w joho Wutrobje niežo njebydli, khiba poſluſhnoſež pſchecžiwo Wotcej a luboſež k nam, tak je nowe wozjewienjo tuteje wutroby w połnoſci i jeje ſzędroſeže poſledni ſredk, kotrež ſo na koncu* czasow we wjedzenjach a

* Rjeſchecžanska wěda je tak kaž na koncu swojeje mudroſeže: daſe ſo zabludziež nje može, hacž k preczu Božoho bježa, kaž to materialiſmuſ zjawnje czini. Žedna jo jenož hiſcheze wo to, zo ſo tutón bjezbóžny jěd czrjódam proſtoho ludu zaſhezepi. To wofstaraja wutrobnje naſcheje wjehiſche ſchule z jich „professorami“ a w mnogich krajach tež hižo wučenje w wjehiſch ſchulach. Szczehoſti njeveriwej wučebh počazuja ſo hižo mjez wſchednymi ludom: ſocialiſmuſ — anarchiſmuſ — nihilismus.

Cyrfi Boža je ſwoj nadarok na zemi doxylila; pödala zaſkada: „Fa wérju do Boha“ ma hižo poſlednju wérnoſež w japoſchtolskim werywouznaſzu zaſkitač: „Wérju do horjefacža miſiaſ a węźne ſiwiſenjo.“

Pſchindje netto jenož hiſcheze na to, zo ſo czlowieſtvo doſpoluje dželi do wěriwych a njeſerwowych; potom ſtoji tamu poſchitkowny rebellion pſched durjemi, kotrež ſwj. piſmo na koncu czasow węſczeži.

Smy hižo poždželne zbezkarſtwa měli, hdžez tutón abo drugi lud ſo zběhny, zo by pſchah kſchecžanstwa wottjchaſi, kaž bē to w Francouſkej. Poſchitkowne powalerſtwo

radach Božich nałożuje, zo w luboſczi woliwknjeny swēt fo ī Bohu ſezechnje.

—š.

Katholſki serbſki lud je čeſćowanjo najswiecziſcheje Wutroby Ježuſoweje z wulkim džakom a z horliwoſcju pſchijal. Na to pokazuje piſne doſtawanjo ſwjathch ſakramentow na jeje ſwjedzenju, tež roſčerjenjo bratſtwa Wutroby Ježuſoweje, kotrež ma horjeka ſpominjenu wotproſhowacu a doſčezinjacu ſlužbu hako ſwoj wofebity nadawſ. Z jenym ſtutſom paſ je ſo katholſki serbſki lud za tutu pobožnoſć ſeſieje wuprajił, a chýl lud hako tajki do ſlužby najswiecziſcheje Wutroby zastupił: tutón ſtuk, kiž je zhromadny cykleje katholſkeje ſerbiſkeje gúzic, netko widžomnje nad cyklej gúzicu knježi, tam na Bacžoniskej hórcy. To je prenja cyrkjej Wutroby Ježuſoweje we Lujicy, w cyklej Sakskej. Zo je ī tomule ſtutſej tež ſwoju ſcherpatku pſchinioſchowal, tute dopomnječjo budje kózdoho jeje dobroczerja a kózdu jeje dobroczerku wofchewječ a tróſchtowac, hdyžkuli kraſnu cyrkje wuhlada, hacž do joho zbožnoho ſtončenja, haj budže tež da-li Boh joho wotpocžink w khlodnej komorecy hiſcheze wožožec. — Hiſcheze nowy dom Boži wo pomoc pobožnych čeſćowarjow najsmilniſcheje Wutroby naſchoho Zbóžnika proſy. Pſchetož joho znutſkowne wuhotowanjo a dohotowanjo njemóže ſo ſpěchowac bez tuteje móćneje podpjery. Nejeh dha ſo katholſch Serbi hiſcheze jónu kaž jedyn muž zhrabaja, zo kózdy ſwój dar na wołtar Wutroby Ježuſoweje w Bacžonju połoži, zo by hiſcheze ſetſa tam prěni króč ſo ſwječic ſmohł njevoblaſowaný wopor Božoho Ježuſeca!

dotal možne njebe, dokelž ſo hiſcheze wſhem ludam kheſčanska wéra pređowala njeje a dokelž je dotal hiſcheze wjele mjeniſtich narodow, kiž ſu takrjec haczenja wulſeje lijeny. W naſihih dñiach paſ mjeta ſo wſcho píchez hlou; mjeniſte narod ſo z leježu a gwaltom wutupuju, wunamakanja zienocuju wſhe narod bôle a bôle ī jenomu cykle. Tute wunamakanja wužije tež cyrkje, roždherjenjo wery (pſchez nimale 7000 missionarow) stanje ſo z khwatkom, za leto čini ſo netko wjacy, hacž priedy za 100 lét. Kunje tak nuzne maja uje pſcheczeljo cyrkwe (ſwobodni mulero), kotsiž we wſjeh narodach zemje pſchecziwo cyrkwi wuča. Tak dželi ſo člowjetwo hladajch do dweju wójskow, kotrež budzeti ſtončenje pſchecziwo ſebi ſtač: cyrkje a njevéra. Može wſkaſ hiſcheze wjac taſtich podželnych žběžkow ſo ſtač, kažkiz francozki bě, priedy hacž wſcho za ſudny džen dozrawi; to paſ je veſte, zo wſcho na kóne čaſow čiſcheži a potazuje, njech tež hiſcheze dolnu khwili traſe. To dchch píſtiſtajic, zo by ſo roženilo, čažobola pobožnoſć ī najswiecziſhei Wutroby Ježuſowej z poſledními čaſami hromadu wiſa.

Dopomnječjo na njeboh P. Tecelinu.

Džakownoſež je rjany a Bohu ſuhy počinił. Kózdoho dyrbi paſ zwjeſelicž, hdyž ſo džakownje wopominaju tojey, kotsiž ſo za duchowne zbožo ſwojoho luda a ſwēru starachu. Mjez nami Serbami ſluſha ī tutym njeboh klóſchtyrſki duchowny P. Tecelin Mět (Mith, Miech), kotrež je pſched netko po kſta lěta mi w Rúžencje zemrěl. Hiſcheze netko ſpominaju na njoho starſchi ludžo, kotsiž ſu do Rúžanta kemschi khodžich joho hako dobroho měſhnika a pređarja znali abo hako džecži tam ſchulu wophtujey joho wucžbu wužiwalis; hiſcheze znaja wobydlerjo wokloſnoſče, ſhoto je wón za cyrkje a administraturu, hako tež za khusde džecži čzinii; hiſcheze ſo khwali a budže ſo wopowědowac tež w dalokim pſchichodze, ſhoto je wón cykly rjad ſerbiſkich knihow a knižkow wudawſhi za ſerbiſke piſmowſtvo dokonjal. Za katholſkich Serbow

je wón ze swojimi knihami w czasu narodneje womory luboſcę k serbſkomu čitanju zdžerzał, runje tak kaž Handrij Lubjenski w Budyschinje za lutherſkich Serbow, tak zo so Serbia serbſkich nowinow a knihow pschimachu, hdyž „nowe Serbstwo“ wotuczi. Njeboh Tecelin wocząkowasche lepsche czasy za Serbowſtwo! Toho duchowny sobubratr je w Różencze do knihom něhdje takle zapisał: Tecelin je prajik, zo budže so za 50 let tež hiszczę serbſcy ryczecz a przedowacz a hiszczę lepje serbſcy piſacz, dyžli hako to nětko stoji. Wón je potajſum nowe Serbstwo doprzedzy widział a njeje tak małomyslnje a k nječeſczi Serbow wo zahinenju serbskeje rycze bamborik, kaž to někotſi krótkowidźimi czasto wěſtym Němcam k woli hido wjac̄ ſłów let czinjachu a czinja! Wón wo „lepje serbſkim“ powiedajo njeje za stagnaciju abo zaſtačo wſchoho wudoknjenja naſcheje rycze (kaž kózdeje druheje) ryczał hako tamni, kotsiż wſchitke dla zjenoczenja a poſylnjenja Serbstwa zapoczątate porjedzenjo piſmowskeje rycze a serbſkoho prawopisā njerozominje hidza, hac̄ runje ſami wſchelake pſhemienjenja w němskej ryczi pobožnje wuknu. Wón be rozhlađny pädagog a wuczeń, kotrejž z čitanjom pola serbſkich džeczi w serbſkej maczetskej ryczi zapoczinasche, a nic w cuzej njezrozymjenej němskej, pſchi kotrejž so rozom njerozwija, ale tupi. Kako wjele serbſkich džeczi w někotrych stronach jara dołho podarmo w ſchuli z wostudnoſežu syda, dokelž němſkomu wuczerzej hiszczę njerozymja, kotrejž je tola ſam wuczeny, zo dyrbí ſo pſchi wuczenju wot znatoho k njeznatomu poſtupowacz a kotrejž je „Mutterſprache, Mutterlaut“ kħwalicž kħalsał abo podobnje ſobu ſpewa!

Schtož někto serbſke piſmowſtwo naſtupa, je njeboh Tecelin je wopravdze wobohacži. A hdyž bē wuzitnoſcz serbſkoho čitanja ſpoznał, je wón z wulſej piſnoſcu hac̄ do ſmierzeje njeuſtaſwajo džekal. Katholich Serbia wějachu drje někotre z džela tehdom hido wukupjene najnužnische knihi a knižki za nabožnu potřebnoſcz w domach a w cyrkwiach, ale žane pſchihódne ſchulſke knižki; tohodla wuda wón najprjedy 1809, tehdom hido 50 let starý, dwaj catechismaj, jedyn za mjeniſche a jedyn za wjetſche džeczi. Potom džekasche na wjetſchej knizy za lud a wuda ju 1814 pod mjenom: Stawizný nowo ho zaſonja (600 stronow wulſko oſtava, dotal na ſkladje na administraturje w Różencze), kotrejž ſo we wjele katholickich ſwójbach hiszczę namakaju. W lécze 1816 wuńdze Pobožnoſcz na ſwiatym ſchodze a 1818 dwé pſedowani. Dalsche joho knihi běchu potom: Domascha Kempenskoho Krócenje za Chrystuſom (1823), Fadro kħeschęzanskeje katholiskeje wucžby (1829) a Čeſcenje ſwiatych (1834). Wſchitke tute knihi je wón ze ſwojim naſladowem (za ſwoje pjenjeſy) cziszcęcž dał, jenož mały džel pjeniez wot někotrych Serbow doſtarwſhi, a wſchitke do joho ſmierzeje njeſtħedate rōženčęznej cyrkwi wotkaſał! To je wulka piſnoſcz a pſchikkadna wopornoſcz!

Tohodla móžemy jenož kħwalicž a pſchipóznamawacž, zo ḥcedža někotſi horliwi a rozhlađni Serbia katholiskeje krajinu P. Tecelina džakownje z tym pocžesczicž, zo na joho poſtaletnym ſmertnym dňu (18. julija) abo nazajtra nježelu (19. julija) w joho narodnej wſy w Kukowje wopominjeniſki ſwjedzeń džerža a ſnabž na joho narodnym domje pola Pólnych Mlynkec wopominjeniſku taſlu zasadža, kaž ſo druhdze pſchi podobnych ſkladnoſežach ſtawa, k čomuž bych ſerbiſte towarſtwa, wofejbe ſpewaſte a kaſina ſobu ſtutkowacž moħle. Majpſchihódniſho by to wſchitko kufowiske kaſino do ruki wzało a wone moħlo tež trébne darh hromadžicž k wuwjedzenju motnysſenohu džakownoſho wopominjecza njeboh P. Tecelina. Pſchichodne czisko Poſoła ſnabž

dostanje a pschinješe dalshe powešće abo pscheproschenja z Šukowa abo Klöschtra?

Za tych, kotrymž je žiwjenjo njeboh Tecelina njeznate abo njedostupne, pschitajmy tuto. Wón narodzi so 24. oktobra 1759 w Šukowje na živnosćji, kotaž nětko kaž tehdom „Pólnych Mlynskic“ reča, w poslednim domje na połnociennej stronje Šukowa. W swjatej křečeženich dosta imeno Boszij. Hdyž bě přenje šchulskie rozwuczenjo we wjesnej šchuli dostał, pschinđe na Klöschtyrske gymnaſium w Nowej Cali pola Gubina (zbehnjene 1816), potom schtudowasche dale (1775—78) w Pražy, w serbskim seminaru pschebymajo, filosofiju, a na to zaſtupi w Nowej Cali 17. junija 1778 pod imenom Tecelin do noviciata cistercijskoho rjodu, na to sežini Klöschtyrske slub (profesj) a schtudowasche theologiju. Hako měščnič bu wušwyczený 30. hapryla 1785 w Budyschinje mot biskopa Schüllera. Majpriedy drje běše w duchownskoj slžbjie w Nowej Cali, potom w Klöschtrje Marijnej Hwězdje a mot leta 1793 bě kooperator (druhi duchowny) w Róžencze. Mot 25. merca 1817 běše wón administrator hacž do 4. meje 1822, a wotstupi tehdom administraturu swojemu sobubratrzej P. Polykarpej Schönej, zo by wjach časa doſtał za spisowanjo knihow. Pschi tym pak wón dale pilnje w šchuli serbske čitanjo a křečežansku wucžbu serbscy wucžesche. Wón doſta za swoje duchownske a serbske prôcowanjo mot sakskoho krala wjachkróczne pschipoznaczo. Na swojim měščničkim jubileju 6. meje 1835 poſla jomu kral Anton złotu tyfku; biskop Mauermann z dwemaj kapitularomaj, abbatissa z Marijneje Hwězdy z 12 knježnami, wjele duchownych a swětskich pscheczelow wjeselesche so na tutym jubileju. Tola pschi wschej radoſci pscheproschowasche jubilar w džaknej blidowej ryczi wschitlich na — swój pohrieb. Wón, cježu swojoho 76. leta zaczuwajo, mjeſeſche prawje, pschetož 18. julija 1835 wotwoſa joho Bóh z tuteje časnoſcje. Bohrjebaný je w róženczanskiej cyrkwi psched kletku, hdyž ma kamjen, joho row kryjacy, joho imeno „Mith“ a imenovanjo smiertnoho dnja.

Skončznie njech tež družy tudy w Póſle wo Tecelinje něchtio napisaju a njech sobu skutkuja, kotsiž móža, za džakowne wopominjeczo njeboh P. Tecelina Měta w Šukowje.

Mu pak chcemy tudy Bože ſłowo dopjelnicž, kotsiž praji: „Měſčnikojo, kotsiž derje na wieduja, njech so dwójneje čescze hódni džerža, woſebje čži, kotsiž so prôcuja w ſłowie a we wucženju.“ (1. Tim. 5, 17.)

M. Horník.

Schpihel je wažna wěc!

Luby čjitarjo, ty widžiſch, tak ſo schpihel wſchudžom trjeba, tak pola małych kaž pola wulſkich, a wjele časa ſo pschi nim pschestoji. Młodži ludžo, woſebje hdyž do swětnych wjesełow, na piwo abo na reje du, pak jón najbóle trjebaja. Tehdom njeſte nicžo pobrachowacž, žadyn mazanh blecž ſo njeſte poſazacž, tón ſo ſpěchňe wumyje.

Hdyž pak je schpihel tak wažna wěc zā cželo, tak wjele wažniſcha je hřečeže za duschu! Hdy by tola kóždy młodženc a kóžda knježna tak husto a tak staroſežiwe do duchownoho schpihela hlađala kaž do tutoho, husto hréčam ſlužacoho! W tamnym schpihelu bychym drje wjele wopacžnoſcje widželi. Chcemy tohodla do rjanoho schpihela poſladacž, kži mamy nětk psched wočžomaj, měnu ſwiedžen jandželskoho a knježniſkoho młodženca, ſwjatoſho Aloisia.

Zoho swěrni česczowarjo swjedza joho wopomnječzo ze 6njedželskej pobožnoſću, a rozpominaja joho poccziwe a swjate živjenjo, zo vychu ſebi pscheſnjoho pola Boha hnady wuproſhyli.

Tonle wulki swjaty narodzi ſo 9. měrca 1568 a bě najſtarſchi syn mark-hrabje z Kastigliona. Zoho woprawdze kſcheczanska macz ſtarasche ſo ze wſcheſprócu, zo by ſwojoho luboho syna, kotrohož hako dar boži česczefche, zahefe wſchomu dobromu wocžahnyſla; joho hako pobožnoho ſlužownika Božohu widžecz, běſche jeje cyla žadofcz. Tele džecz ſak ſežehowaſche tež pilne wucžbu ſwojeje maczjerje; husto namaka wona joho, tak w kucžku kleczo ſo modlesche. O kajka je maczerna wjehoſoſez, hdvž widži, tak dobre ſymjo do wutroby ſadžane higo plodny njeſe! — Brócowanjo a žadofcz joho nana paſk bě, zo by ſwojoho syna něhdh hako wutojnoho wójnskoho wjedžiczerja widžecz mohl. Tola bože pucze běchu hinasche. Vojska pschedwidžomnoſez ſtaji małomu Aloisiej strach dusche psched wocži, hdvž won jónu mjez wojakami mjelečo tjeſbu wutſeli, a jene hręſhne ſłowo, tiz bě ſlyſhał, wupraji, bjez toho zo by wěđał, zo je hręſhne. Mały Aloisius wobżelnoſez z nutrnej woſoſću ſwoj pobrach a ſlubi wucžerjej želnoſćiwie do ruky, zo luboho Boha ženje wjac rozhněwacz nochce. Staroſćiwiſe zapé won wobkhadžowanjo z hręſhnymi człowiekami. Staroſez maczjerje a wucžerja njeſesche bohate plody, a pobožny hólceč pschi-bjerasche kaž na starobje, tak na mudroſci. Hac̄ runje chyſche nan Aloisia něhdh hako zbožownoho kniježerja ſwojoho ludu widžecz, zapé tutón tola wſchitko czasne, ſchtož k božej ſlužbje njebe. Kniježniſta cziftoscz najſwiecziſcheje Maczjerje Božeje bě w nim hľuboko zac̄iſhčzana, wſchědnje roſczeſte joho lubočz k njebieſkej kralownje. 8 řet starý ſežini won ſlub kniježniſteje cziftoty. Aloisius bě kaž jandžel, a joho ponížnoſez bě tak wulka, zo njeſeſhe ſo za najwjetſhoho hręſhnika. Zoho prěnja ſpowiedz, kotruž won džen ſwojoho pschedwobroczenja mjenowaſche, bě tak želnoſćiwa, zo won tehdom do niemoch padže, a wot toho czasa běſche hiſcheje kručiſhi pschedzivo ſebi. 11 řet starý chyſche ſwoje herbſtro bratřej wotſtupicz. Hdvž ſwojich pschedzelow hdh wopyta, modlesche ſo kózdy kroč předy w kapali, a hodžimy dolho ſo husto kleczo k kſchizowanomu Ŝežusej z horzej luboſću modlesche, tak zo bě cyh kaž k njebieſam pozběhnjeny. Dostawaſche kózdu nježelu ſwjate ſakramenty.

Zoho horca žadofcz bě, měſhnik bycz w duchownym rjedže; tohodla pschedwita wſchitke rjady hac̄ na najkručiſho a doſta ſwjate ſakramenty, zo by Boha a najſwiecziſhu kniježnu wo dobru radu proſyl. Z doboru wuſlyſha ſwjath młodženc kaž pſchedproſhowach hlos z njebieſ, z wjeſoſću khwataſche k maczjeri a rječny, zo je joho wólba za nowe powołanjo nětk ſežinjena, ſchtož macz jara zwieseli. Nan paſk jomu kruče napſchedeo ſtupi a poruczi jomu, zo by puczowaſ a tajſe pobožne myſle zhubil. Ale won wróči ſo tak nje-winowath a czistý zaſ dom, kajkiž bě ſchoł, z wjehoſej nadžiju, zo budže joho žadofcz nětk dopjeljnena. Tola nan tež nětk njeđowoli. Aloisius ſo ze ſwjatej dowěru dale modlesche, a doby ſelko, zo joho nan pocža mjenje kruhy bycz. Zenoho dňa pôſka tutón ſwojoho ſlužownika, zo by hlađał, ſchto Aloisius czini. Ton namaka durje zavrjene, z klučzowej džerku paſk wuhlađa joho psched božej martru kleczačoho a z wotkrytym kribjetom ſo ſchwikacoho. Hľuboko hnuth pſchitnđe k hrabi a wupowjeda, ſchto bě widžał. A tutón, hiſcheje bôle hnuth nad tajkim zadžerjenjom ſwojoho syna, dasche ſo, hac̄ runje khory, k durjam donjeſcz, hdžez bě nětko ſam ſwěđ joho modlenja a ſebejſchwianja. Do duri zaſlepawſchi zaſtupi z maczjerju a tam namaka ſemju

z krewju pokrjepjenu a ze sylzami polatu. Taſki napohlad zmijehczi nana, tak zo na měſečje jomu dowoli do klóſchtra zaſtupicž. Někť bě ſwiaty ſtuk za počzath, ſchtož Aloisia doſpoļnje zwjieseli. Wón piſaſche ſam do klóſchtra, a daſche ſwoju vobožnu wutrobu do liſta ſo chci wulinycž. Pschedſtojičeř klóſchtra pſchez joho liſt hnuth wotmołwi jomu, zo chce joho za ſwojoho syna pſchimzacž, zo jeno dyrbí ſkoro pſchinicž, ſterje a lépje.

Aloisius wotenidže w zymje w lécze 1585 z Raſtiglionia a zaſtupi wſchitko wopuſtečiwiſchi do rjada towarſtwa Žejuſowoho. Kaf zbožny tam běſče! ſwoju calu mějeſche za ſemſki paradiſ. Z wjeſoſkoſcžu chle pſchewzath zavoka z profetu: „Som je město mojoho wotpočinka, tu chcu bydlicž, pſchetož ſhm febi, je wuzwolil!“ Z woſebitej hnadu božej bórzy wſchitkých duchownych bratrow pſchecžahny. Ze wſchémi poccziwoſcžemi drje bě wuhotowaný, poccziwoſcž ponižnoſcže pak joho duſchu woſebje debjeſche; hodžinu wot hodžiný bě doſpoļniſchi, a joho pſchedewzaczó, Boha ženje z wocžow njepuſtečiež, ſo zjawnje dopjelnjeſche, joho duſcha bě chle we Bohu. Aloisius wotpołoži tſoji ſlub thudoby, cžiſtoh a poſluſhnoſcže; doſta w lécze 1587 tonsuru a 4 nižſche ſwječizny, tak zo něk do liezby klerikow ſluſheſche. Někto halle prćowasche ſo za wopravdze duchownymi poccziwoſcžemi, z jenym ſłowom: wón běſche jandžel w čłowjeſkim mjaſu.

W lécze 1590 pſchinidže Aloisius do Majlanda, hđež jomu Bóh joho bližku ſmicerž wozjewi. Bórzy zas do Roma powołany žadaſche ſebi Aloisius čímowy kucžit, hđež hžo kaž w njebeſach pſchewywaſche. Husto powjedasche wo wulkim zbožu młodý wumrječ, a tak zahe k Žejuſei pſchinicž. W čaſu natykowaceje khorosče, tif w Romje zaſhadjeſche, bechu jezuitojo khorownju natwarili a tam khorých wotſladowacu, pſci čimž ſo Aloisius woſebje wuznamjenjeſche. Wón ſlužeſche khorym, myjeſche iich nohi a ſczeleſche jim ložo, tróſhtowasche iich, zo ſo doſpoļnje do božej wole podaču, namjedowasche iich k ſejerpnoscži a proſchesche jaſmožnu na iich cyrobu. W tutej ſlužbje miloſcze ſkončenje Aloisius tež ſam ſkhorje. Nic zrudobu jomu khorosče viči- njeſe, ně wjeſoļu nadžiju, zo traſch něk ſkoro k ſwojemu Žbóžníkē pſchinidže. Tſi měſacy trajeſche joho khorosč, ale to njebež žadyn zadžerſk za joho počutne ſtutki. Wón ſtawaſche wo ſrjeđ noč, zo by ſo kſhizowanomu Žbóžníkē modlit; hdyž pak ſo jomu to začaza, wón tež rady poſluhaſche, dokelž bě poſluſhnoſcž ſlubiš.

Bórzy něk doſta ſwiate ſakramenty mrějacych, dokelž lekarjo měnjaču, zo ſnadž za thđení wumrje. To ſwiatohu tak zwjieseli, zo ſwojoho duchownoho bratra proſchesche, zo by z nim kwalibný kherlisch „Te Deum“ zaſpěwał. Z luboſežiwyh hloſom prajeſche: „Najlubſchi bratſe, budžemoj ſo roždohno- wacž.“ — „Hdje dha chesč?“ — „Do njebeſ k Bohu, do njebeſ!“ Na to žhubi ſo kaž do njebeſ, hđež bě džen a hodžinu wo ſnje; zas wotuežiwiſchi wozjewi, zo w oktavje Božoho Čežela wumrje. Něk proſchesche ſwojoho duchownoho bratra, zo chciſt tola kóždy džen tſi hodžinu k njomu pſchinicž a z nim ſo počutne psalmy modlicž. Tutón rady pſchizwoli. Kóždy wječor pſchinidže, poſloži božu martru na khorohu a poſlakmywſchi ſo pſci nim pocža z nim ſo modlicž. O taſki napohlad! Wozgi ſwiatohu Aloisia ſtej ſtajnje na kſhizo- wanohu zloženej, z joho blědohu woblicža ſapa ſwiaty luboſcž k Bohu.

Poſlednje tſi dny mějeſche ſwiaty ſtajnje kſaiž wokolo ſchije na wutrobie ležo a powjedasche jeno wo njebeſkich wěcach. Taſk pſchibiliži ſo džen Božoho Čežela. Doho najlubſchi duchowny bratr džesche k njomu: „Ach luby Aloisio,

tales khetse nas wopushczejich!" Aloisius pak wjesele dwójcy praji: "W tutej nocy wumru." Swjaty wote Hrehor XIV. joho blízku smjercz zhoniwsczy pôsła swoje japoschotiske pozohnowanjo, czohož so Aloisius za njehódnego dzeržesche. Direktor, wot 150 bratrow pschewodzany, wudželi jomu híščeze jomu swjate sakramenty. Z tym bu Aloisius tak poschljeny, zo wschitkich pschitomnych wobjmowasche, a wschitcy buchu f sylsam hnuczi. Joho žadosež běsche, híščeze jomu schwikany a na zemju położeny bycz, zo by tam wumrjeł, ale woboje so jomu zapowje. Hdyž so noc pschiblizi, poruczi direktor, zo buchu wschitey calu wopushczejili, hacž na tisjoch. Czi pschistupichu z khwilemi f kožej a skyschachu, tak khory słowa praji: "Wótcze, do twojeju rukow poruczam swojoho ducha." Na praschenjo, hacž schto žada, praji: "Budže bjez spanja ze mnou a stojeze mi f pomoc, ja wumru." Joho wobliczo zbleđny nahle a bu ze zymnym potom pschitryte. Tak ležesche w smjertnym bědzenju. Pschitomny bratr jomu cíjiche do wucha praji: "Budž sczepny, lubšchi bratse. Je to poslednja krjepka z khelucha czeřpjenjow, kiz tón kniež czi dawa." Swjaty pohladowasche sczepnyje pak na swjaty křiž, pak na bratrow. A hdyž woni so poczachu modlicz, ve joho wóczko zložene na Jezusa; w prawej ruch dzeržesche krucze swiecžku a lewu mějesche na swjatym křižu ležo. Kycz so jomu zhubi. Minutu psched smjerczu pak ju zas dosta a praji někotre razы slódke imeno Jezus. Tak wumrje tónle cíjisty pobožny młodzenc w noch sriedź 10—11 hodzin w starobje 23 lét 3 měsacow a 3 dnów.

Ledma bě Aloisius wumrjeł a hížo czeſčzachu joho hako wulkoho swjatoho. Wschitke joho wécy, joho kníhi a t. d. czeſčzachu joho sobubratſja kaž swjate relikwie. Nam pak, lubi cžitarjo, njech je joho njevinowate a poccžitve žiwenjo kaž swjata relikwija. Maſch-li žadosež pobožne žiwenjo wjescz a něhdy zbožnje wumrječ, dha je Aloisius z wjefoloscžu pôdla.

Krótki je tutón pschehlad wo žiwenju zbožnego młodzenga. W knihach je wobschernischo wopisané naděndzech. Tele krótke słowa pak su pisane, zo buchmy w swoim czeſčzowaniu swjatoho młodzenga na kuzoł njezabysli, z fotrohož je wscha joho poccžiwosć so žórlila: na najswjecžišchu Wutrobu Jezu ſowu. Jeje měsac někile mamy. Njech tutón tež za widžomny pomnik Wutroby Jezusowej we Lžicich, za Baczóniſtu cyrkę, nowych pschecželov mjez lubymi Serbami dobudže a dotalnych pschecželov swérnych zdžerži! Swjaty Aloisio, proſč za nas! Wutroba Jezusowa, ſmil ſo nad nami!

N. z kraja.

F e d j a.

Werna stawizna z ruskoſo narodnoho žiwenja. Po czeſkim pschelozku wot I.

(Skónčzenjo.)

Schěsz lét bě ſo po Iwaniskim wohenju minylo. Raz ſedžachmy w zahrodze pschi cžaju. Madobo ſo dohladachmy, zo naſch wjescny kniež farař jara khwatajo f nam dže. „To je ſud Boži!” wołasche won hížo nazdala, „měſcze dha, ſchto je ſo ſtało?” — „Wěmy”, prajesche nan: „Mlyňk je ze ſkhoda padnył a ſo zarazyl. Mo, a ſchto by dale na tym bylo? Tak ze wschej wěrnoſciu prajicž: na njeboh mlyňku wjese njebeſche; běſche hruby a njeđuſchny cžlowiek — z nikim njemóžeſche ſo znijecz, a kóždy ſo joho bojeſche.” — „To je wěrno, ale něchtó druhe je, ſchtož je mje ſak zatraſchiko”, wotmołwi kniež. „Mrejo je ſebi žadał, zo dyrbju f njomu pschińcž, a wupowjeda mi swoje

tajomstwo. »Batujschko«, prajesche wón, »ja sym wulkí hréšchnik! Ja sym Iwanowku zapalił! . . . Céhých so na tamníchim kniežku wjedzicž, dokelž je mojoho syna sobu do lisečiny rekrutow zapisał.« — Shto to powědaš? ja prajach, wschak je to Fédja sežinił a je tohodla tež do Sibirije dyrbjał. »Né ně, Batujschko, to sym ja zapalił. Stary Fédja je tehdom w naschej bróžni pschenocował. Tehdom sym wot njoho te sudobjo ze žiwicu kipił, kotrež je pschi wohenju so namakało. Mi so zda, zo je wón do toho pschijschoł, zo sym to ja był, a zo je na mnie podhlađ měł. Tón džen, hdźż dyrbjesche zjawný sud bycž, pschijedże wón rano k nam, a mi runje do wocžow hladajo prajesche: džensa so na sudništwe wulka njeprawda stanje; Akulina je njezinowata a budže wotsudžena. Ja sym jomu tehdom hrozył, byli sebi něčto prajecž gwaził. Wón wotjedże wschón zatrascheny na cikym céle tšepepotajo. Dobrocžiný, sprawny muž! Naiskerje je jomu Akuliny a jeje džecži žel bylo, tohodla je winu na so wzal — a ja bježbožnił, ja sym wschitko zatajil! Batujschko, budče proshený, hladajče, kaf byschče to někaf naprawicž a Fédju wumožiež móhli, a wušwobodźež mje wot tohole hrécha! — Łedom bedj jomu Boże célo podał, wumrje wón w żałostnym strasche swojego hrécha dla.“

Hnydom zapšchajných konje a jědzechu z duchownym kniežom do města k gubernatorej a dachmę do wšichém kónčinow Sibiriye wo dobroho, njezinowatoho Fédju pišacž. Měsacy so minychu z tam a sem dopisowanjom, ale wschitko běše podarmo. Dokelž wo Fédji nichotó njevědžesche, shto je był abo z wotkel, njemóžachu w Sibirijsi wussledzicž, koho z wuhnancow nasche wyschnoſeže naspiet žadoja. Napoſledku generalny gubernator wschomu dopisowanju z raznej wotmołwu kóne sežini, zo je nascha žadoſć kaf směch ludžom a ſtronomu rozomej. „Arestant so nje može po tym wuſl-džicž, zo so wo nim wě, zo so mjenuje Feodor. Loni ſtaj dwaj Feodoraj zemřeloj w Tomsku w khorowni a tſjo w Tobolsku; wjach druhich njeleži. Rjebuđa-li píčichodnje zaſtojnike lisečiny w europſej Ruskej w lepschim rjedze, a budža-li zaſy nekajkoho Feodora pytač mjez tak njeſmérnej mniohoſežu wuhnancow, dha njech zaſtojnich sami pschiitdu a njech wſchitke lisečiny naſchich jatych w njeſtöncznej Sibirijsi pschehladaja a njech nam praja, kotre mjez nimi je tón pytaný Feodor.“

Hdyž we wſy wo naſchim njewuſpěchu žhonichu, je Akulina forbik jeji kniezej fararjej pschinieſta a joho proſyla, zo chcił za wbohoho Fédju panichidu (božu mſchu po morwych) džeržecž. Wſchitce džechym ke mſchi. Ja so čas živjenja tak pobožnie modlił njejšym, kaf tehdom. Tehdom zrozenich přeni krucž zmyſl zbožnikowych ſłowow, kotrež měchňit tehdom w ſwiatym ſeženju cžitasche: „Kaf wótc mje poſłal je, tak ſeželu ja was.“ Brozenich tele ſłowa, hdźż so dopomnich a w duchu ponížni Fédjiowu poſtau w idžach, tak poſtorije w ſudnicich ſamliuti za lejhcu ſtój we ſwojim lisečim kožuſe a tšepepotajo psched hidu a zacpęćza połnymi wobliczami chleje zromadžizných. Někotiſkutli, kotrejmiž běše wón tehdom z poħóříčkom, běchu w kenschach a płaſkach, ſpominajo na wbohoho nježbožownoho Fédju, kiz je njezinowacze něhdže w kafničnych zahinhl, w Tomsku abo Tobolsku — Bóh wě hdže.

Slov. Zbornik 1884.

3 Lujich a Šaffleje.

Z Budyschina. Zańdženu wutoru pocžeszej kultusminister v. Gerber tudomnu tačanisku ſchulu z dlějším wophytom, wobhlada wulku ſalu a zberki

a bě pschi někotrych pschedmjetach w jenotslivých klasach pschitomu. Potom wobhlađa spomnjeny kniež ponowjenu tachantsku cchrkej a wophta tež druhe budyschské schule.

W Scheračhowje je so w nocj 17. junija wulki „nowy mlyn“ wotpasil.

W Kukowje zemře zaúdženu njedželu schulski vikar, kniež Bernard Bräuer, kotrež po nanowej smjerci tamnišchu schulu zaſtarowasche. Dobry a pobožny mlodženc, kotrež bu tak zahe wot toho Šenjeza wotwołany, běſche sebi luboſez wſchitlich dobyl, kotsiž běchu bliže z nim znacži. W swojej dołhei khoroscej a w smjertnej hodžinje pokazowasche hnujomu dowěru a podatoscej do Božeje wole. Na joho pohreb, kijž so srjedu w Chróſcicach mějescie, běchu tež wuežomcy Budyschskoho katholskoho wuežiskoho seminaru z wyschisckoho lětnika pschischli. R. i. p.!

NB. Nastawč wo swjatočnoſci w Miſchuje halle móženym w pschichodnym čiſle
pschimjeſc. Red.

3 chloho swęta.

Němska. Wo naležnoſci Braunschweigskoho herbstwa piſaja, zo je pruski namjet wo wuzamknienju prawomocnego naſtupnika, wójwody z Kumberlanda, poſa druhich němskich kniežerſtwow wjetſche zadžewki namakał, hacž bě Pruska z wopredka wocząkowała. Druhe němske kniežerſtwa tola po zdacžu spóznawacž poczinaja, zo je pschicžina, z kotrež chce Pruska Kumberlandskoho wójwodu wot knieženja wuzamknyc, ſlaba a niesprawna. Straschnie za wſchě czaſy a za wſchěch němskich wjerchow by bylo, hdý by so z tutym wobzamknienjom wuprąjilo, zo móže zwiažkowa rada (bundesrat) prawomocnuje naſtuowaczych wjerchow w Němskej wotsadžecž, zo by „pschekoram zadžewala“! — Srjedžna strona z nacionalliberałnych a konserwatiwnych za nowe wólby nojskerje ſo njeporadži. Konſervatiwni krucze pschecžiwo nim wuſtupowacž poczinaja, ſchtož dyrbi kóždoho zwjefelicž. — Z wobhlađenjom Kólnskoho biskopſkoho ſtoła ſo zas dlija. Schpfak teži w Póznaňskej. Za tamniſche biskopſtvo kniežerſtvo nanihdy njecha žanohro kandidatu pschipschecž, kijž je pôlskeje narodnoſceze. Hido wſchelatich je swjatyh wótc namjetowal; hacž dotal pak je pruske kniežerſtwo kóždoho zacjíſnylo, hacžruniž je w Póznaňskej wjèle wjetſcha poſojeſa katholikow pôlska (a jeno mjeňicha němska). Zo w Pruskej cyla čjrioda židowskich rabbiniow ſtukuje, kotsiž ſu wukrajinicy, za tym ſo kniežerſtvo njeprafcha. Bidža wſchaf maja połne prawo, katholice. — Kejzorowu wnuk prync Friedrich Karl, połny marſchal, jedyn z najwustojniſich němskich wójwodow, je wumrjeł. Tohorunja ſwobodny kniež z Manteuffel, kejzorowu naſteſnik w Elſaſu, kotrež tam a w cykli Němskej w dobrym wopomnjeſcu woftanje.

Austria. Wólby ſu za konſervatiwnu stronu derje wupanyle. We hłownym měſcze Winje ſamym ſu liberalni tójskto zhubili. — Z rědka hdý ſu wobhlađerjo města Prahi nětoho z tajſej radoſeju powitali, kaž zaúdženu pondželu ſwojich narodabratrow z Ameriki, kijž ſu pschischli narodne džiwadlo wohladacž, kotrež je ſebi čjeſki narod z jara wulkimi woporami natwaril. Pschez 800 Pražanow ſu ameriſkim Čecham hacž do Bodmołkow (Bodenbacha) napſchecžo jeli. Hdýž ameriſey bratſja po dołich lětach zaſy přeni krócz na ſwoju narodnu zemju ſtipichu, powitani z lubymi zynkami macjererneje rycze, dyrbjachu množ z radoſeju plakacž. Někomužkuli ſo dživno ſda, zo Čechojo džiwadla dla tajke dołhe pucze naſtujuja. Tola jeno mało

Czechow je, kotiż narodne džiwadlo tohodla cjeſcjuja, dokelž je džiwadlo: Čeſki narod waži ſebi je jako znamjo ſwojeje pſchejenoſćje a duchownoho wotučjenja.

W Belgiskej je nowy bamžowu nunciuſ Ferrata kralej, kiž je jeho w ſwiatocžnej audiencji pſchijal, ſwoje wobſwedečjace piſmo pſchepodał a z tymi nowe zaſtojnſtwo naſtupił. Tak je mijez Belgiskej a ſwiatym ſtolom zaſ wujednanjo ſo dokonala.

Francózka je wjesoku powjeſcz doſtała, zo je mér z Schinu wobzamkneny. Za to ſo zaſ pſchekora z wulkej kupu Mladagaskaru poczina, za kotrež je kraj hido 12 milionow woprowacž dyrbjal — droha ſlawa!

Endželska. Ministerſtwo Gladſtonowe je powalene; pſchewulſkeje cjeſcje ſebi njeje dobylo.

W Španiſkej je cholera knježicž poczała. Majhórje je w měſce Valenciji.

3 kraja do kraja.

„Po ſwiatym wjecžorū ſluſcheja džecži dom.“ To je stare ſerbske prawidlo, na kotrež ſu duchowni, wuczerjo a tež rozmomi starschi prjedy pſchecy a kruče džerželi. Je tomu hiſchęce tak? Sym tež we wsach, hdzej cyrkej ſtoji, haj ſamo koſwokoło cyrkwoje džecži hakle tak prawje harowacž ſlyſhał a wiđał, hdyz bě ſwiaty wjecžor dawnno wozwonjeny. Njebrachuje tu na krutoſci pſchede wſchém ze ſtrony starskich?

M.

Wſchelcžiznij.

* „Budź pſchihotowany, pſchetož njeveſtch, hdv hodžina pſchiūdže.“ Z pruſſkoho města Borbecka zrudny podawal piſaja. Tam veſiche pola nahladnoho kowarſkoho miſchtra pſched někotrymi dnami 14 létny hólczeč do wucžby ſtipit. Hdyz bě ſo miſchtyr jónu wotſališ, wza wucžome tsélibu do rukow, kotrež mjeſečne ſo porjedzieč, zo by ſebi ju bliże wohlaďał. Myſlo, zo njeje nabita, tykm zapalku (Zündhütchen) na nju a wutſeli, zo by zastupjenu 18 létnu ſlužownu džowku naſtróžał, runje na nju ſo mérjo. Batraſchny prafk — a cjeſcje do ſpanja ranjena panu wboha holca a wudycha po někotrych minutach pſchi modlitwach pſchikhmatanych domjacych ſwojoho ducha. Kajke zbožo za nju a kajki tróſcht za wſchitkich veſche to, zo bě zemréta dwě hodžinje prjedy pola miſſionſkoho měſchnika, kiž tam runje pſchebýwa, generalnu ſpowiedž wotpozožila!

* (Tež khwalba.) Macz: „Petrje, njebudžesč džensa zaſ niežo wuſnycž, ſeni hólcze?“ — Petr: „Njeměj staroſež, macz, džens je mje knjez wucžer ſam khwalit.“ — Macz: „Tebje khwalit? To njeverju!“ — Petr: „Haj, khwalit mje je; wón praji džensa k Michalej: Michale, ty ſy tola najnjeſtnicžomniſchi, najbóle njeporadženih njeplech, kotrehož ſum hdj wohlaďał — to ſchče je mi tola Petr lubſhi hacž ty.“

Naležnosće naſoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 303. Marija Delenkowa w Dreždānach, 304. Józef Libš z Różanta, 305. Jakub Šćapan z Dobroſic.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 580. Marija Delenkowa z Dreždān.

Na lěto 1883 doplaćti: 575. M. D. z D.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinještej 81,128 m. 50 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Dobroćer z Ralbičanskeje wosady ze swojej mandželskej k česći Wutroby Jézusoweje jako džak za dostate dobroty a próstwu wo zbózne skónčenjo 400 m., njemjen. ze Sulsec 3 m., wot njeznamej lubjeny dar za Baćońsku cyrkej 9 m., Mikławš Domanja z Kulowca 100 m., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m., k česći Wutroby Jézusoweje z Radworiskeje wosady 3 m., njemjenowany z Hórkow 9 m. — Hromadže: 81,655 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9152 m. 50 p. — Dale staj woprowaloj: njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m., S. 1 m. — Hromadže: 9156 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wozjewienjo.

Schtož čhec 3. julijsa t. l. dopoldnja do Velehrada ſobu wotjēč, njeh mi to hacž do wutory žjeri, zo bych kwartiru pschihotował. Pschenocujemy w Pardubicach a 4. julijsa dojedźemy do Wuherskoho Hradžiſcheža, z wotkelž je jenož hiſcheže hodžina pucža. Pójdželu 6. julijsa pohodnju móže jo domoji wotjēč zaž na týmšamym pucžu abo na Brno (Brünn). Wudawki tutoho pucžowanja 20 toleri. Za potom hiſcheže dale pojedu.

M. Górnit, farač.

Dokelž je naš dotalny šulske vikar Bernard Bräuer wumrjeł, je tudomne šulske město wuprózdnjene, kotrež 840 hr. mzdy, 75 hr. za pokračowanskú šulu a 100 hr. za wudželenjo spěwa w klóstrje Marijnej Hwězdze njese. Kotriž knježa wučerjo so za tudomne město zajimaju, maya so ze swojimi wopismami a wuswěđenjemi na kral. šulskeho inspektora kujeza Theodora Schütze w Kamjencu wobroćí.

W Kukowje, 16. junija 1885.

Šulske předstojičeřstwo.

Wozjewienjo.

Wschitkím katholískim Serbam z tuthym wozjewjam, zo čhem swoju khejžku čjíšlo 16 z pschišluchacej zahrodou w Banecach poła Bacžonja pſchedac. Wjeho dalsche móža kupač zhonicz poła Petra Žyndy w Banecach.

Bernard Torch.

Za knihovnu Maćicy Serbskeje, w fotrejž ſu tež nimale wschitke hacž dotal čjíšhézane serbiske katholícke knihy a pišma zhromadžene, pytaj ſo:

1. Krótke Čjasa-Přetžiněno. To jo Pojedaňa z toho Staroho ha Nowoho Zakona wot biskopa Wóſkoho z léta 1759.
2. Pobožne Brastwo téh Wuniraczéh ha Wotwumrenéh w Maćicy Serbskej dwořu wot Wawdy z léta 1770.

Želi čheyk nechtó tute knihy Maćicy daricž abo z nowischimi serbískimi knihami wumiénicž, dha proshyň, zo čheyk pytané wěcy pſchez expedicije kath. Pošta na t. redaktora Škalu pósłacž.

Maćica Serbska.

29. junija t. l. wotjēžje procession ze Šlankowa do Albendorfa.

Cjíšicj Smolerjec knihcjíščenje w maćicjnym domje w Budysjinje.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cíſlo 13.

4. julija 1885.

Lětnik 23.

Twar chrkwe śwjatoho Bennia w Mischnje.

Każ je „Katholicki Poſoł“ w pschedpoſlednim čiſle wozjewiš, bu 19. meje 1885 w Mischnje zaſkadný kamienj za nowu cyrkę, kij ma śwjatomu Bennieju poſwieczena bycž, ſwjeczeny a położeny. Dokelž je założenjo katholiskeje cyrkwe w starosławnym biskopstvu měćze śwjatoho Bennia za nas Serbow a za cyly ſakſki kraj dość ważny ſtuk, ſmy ſwojim czitarjam wobſcherniſche powieſće wo nim winoježi, kotrež tež za naſchu khroniku wažnoſez wobkhowaja.

Poſwieczenjo a położenjo zaſkadnogo kamienja ſta ſo pschez hnadnogho knieza biskopa dra. Franca Bernerta, kotrež bě psched 40 létami zas přeni ſtatný duchepaſtýr w Mischnje (1842—1846), a kij je nětko w naſchim kraju naſtupník śwjatoho Bennia we wychschim paſtýrſtwie. W ſwojej ryczi pschi śwjatočnoſci knieza biskop tež na to ſpomni, kaf ma cyrkę na imeno śwjatoho Bennia ſo twaricž a zo dybki z tym čeſcenjo tuttoho śwjatoho, kotrež je džens po minjených 800 lét hiſhčeze w ludu wſchědne, na tym měćze ſo wobnowicž a ſpěchowacž, na kotreymž je śwjaty biskop teſko za rožſcherjenjo wěry ſtukoval a czerpięt a tak zbožneſe ſwjercze wumrjet.

Líſcžina, kotrež ſo do zaſkadnogo kamienja zapołożi, tute hłowne powieſće wopschijesche: Ze ſwjerczu wójwody Jurija Brodatohu (17. hapryla 1539) a pod knieženjom joho bratra a naſtupnika wójwody Heinricha kaž tež synow tohosamoho, kurwierchow Morica a Augusta (1554—1586) wuhaſny wuznatwanjo katholiskeje wěry w ſakſkim wójwodſtwie Albertinſkeje linije.* Hafle hdź bě kurwierch a pozdžiſhi pôſti król Vjedrich August I. „Sylny“ (1694—1733) do katholiskeje chrkwe ſo wróćiſ, pocža katholicka boža ſlužba, kotrež bě dotal jeno w privatnych kapalach francózſkich a rakuſkich zapóſlancow ſo dzeržała, zas ſo wobkručecž. Nětk zas ſo po něčim katholiske cyrkwe a

* Naſcha Lüžica tehdom hiſhčeze k čeſtomu kraleſtwu ſtuſhēſe.

kapale tvaricž poczachu; najprjedy na Taschenbergu w Starzych Dreždžanach (1708), potom kejzorska kapala w Nowych Dreždžanach (1732), potom kapala w Hubertusburgu (1724) a w Lipsku (1710), skončnje katholska dwórska cyrkje w Dreždžanach (1751). Z tym so tež porjadne bože služby začožachu a tak katholska wera zas zjawnu placzivosež docpe. Skončnje poznański mér (1806) a nemška zwjazkowa lisczina (1815) wuznawano katholskeje wery lutherskej porno staji a poddanam wobeju wuznacžow jenajke prawa polsczí.

Wot leta 1570 so katholske bože služby w měsće Mischnie wjac nje-wotbywachu, dokelž bě biskopské sydlo do Stolpina psche położene. Hdyž hodn 1764 mějesche Pater Fermelli z Dreždžan w privatnym domje zas katholske kemsche. W lécze 1786 kupi so po porucznoſći sakskoſtvo kurwjercha a poz-džischoho kraja Vjedricha Augusta III. (1763—1827) w Mischnie jena kheža za 1450 toler, kotraž so hacž do Bołmonczei 1884 k božim službam trjebasche. W tuthm lécze bě ministerſtwo financow 1. hapryla tutón dom za 20,000 markow pschedalo a daní tutoho kapitala japoſčtoſtſkomu vikariatej pschewostajilo k lepschomu katholskeje cyrkwe a ſchule w Mischnie.

Wot spocžatka běſche w spominjenej kheži kapala deleka a so tam za lěto 5—6 króč kemsche džeržachu. Hdyž bě pschez biskopa Ignaca Mauermannia w lécze 1837 w Mischnie katholska ſchula założena, pschepožoſti so kapala do přenjoho ſchodu kheže, ſchula pak do zadnjeje kheže. Na njedželach, hdyž žadyn duchowny kemsche njemějſche, dyrbjescze wuczer lajſke bože služby džeržecž. Bifkop Lawrjenc Mauer man załozi statne duſchepastyrſte městno w Mischnie a vósla na nje tehdomniſchoho bifkopſkoho ceremoniara, nětczischiho knjeza bifkopdra. Franca Bernerta, kotryž hu tam wot Dreždžanskoſtvo ſuperiora k. Michała Johna stojeny. Bifkop dr. Józef Dittrich zarjadowa ſamostatny farſſi wočrjes w Mischnie a pschipoža jomu 87 lutherskich cyrkwinſkich městow a wsow. Z Mischna wobſtarowachu a wobſtaraja so missionske bože služby (prijeđi we Wulkim Hajnje) w Riezy, Döbelnje a Roßweinje.

Na přenjoho farſſkoſtvo administratora Bernerta (1842—1846) ſejžhowachu k. (nětczischi ſenior w Budyschinje) Jakub Kucžank, Petr Krecžmer, Jan Kaspar, Franc Merker, Jan Keipert, Józef Weis, Petr Will, Józef Hillebrandt a nětczischi farſſi administrator Heinrich Mannel.

Katholikow je w Mischnianskej wosadje 1222 (w Mischnie 455 a ſchulſkich džecži 87). 26. meje 1883 položi so zaſtađny kamjen za nowu ſchulu, w kotrejž so nětko wot 6. hapryla 1884 tež bože služby džerža. Meziž tym ſtađowachu administrator knjez Mannel a tež druzy pilnje na nowu cyrkje, pschinoſki so tež doſtačhu wot Ludwikowoho towarzſtu w Mnichowje a wot Bonifacijowoho towarzſtu w Baderbornje. Twarſka měſinoſč za nowu cyrkje ſama pła-czescze 11,364 markow. Twar cyrkwe pschepoda so mischtrei Dürichen w Kölnej pola Mischna a je pła-czizna hoſkoho twarjenja bjez znutſkownoſho wuhotowanja na 55,793 m. 58 p. wucžinena.

Pſchi ſwjatočnoſci běchu pſchitomni knježa ſuperior Will, dwórskej pre-darjej Wahl a Potthoff, kaplanaj Anton Buck a Halm z Dreždžan, tež statny komornik v. Miltiz, v. Cerini, rycznik Luft, ſchulſki inspektor Wangemann a druzy, kotsiž wſchitcy — kaž je to waschnjo — na zaſtađny kamjen z klepakom tsi króč dyrichu. Spěwž z džecžimi a cyrkwinſkim thorom k. wuczer Schönsfelder wuſtojnje wuſjedze.

Kaž ſlyſhimi, so twar noweje cyrkwe, kij ma k lětu ſwjeczena byč, pilnje ſpěchuje. — Rjech Bóh tak ſpomožny ſtuk na zaſtupnu proſtiwu naſchoho

patrona swjatoho Benno pozohnuje, zo by so derje dokonjal. A dokelž ze samoho nazhonjenja wém, tak nuzne su za tajsi spomožny štuk smilne dary, pschejem jomu tež dale nadobnih dobročerjow, zo by w měscze swjatoho Benno bórži so k njemu pozbehnyk dostojný dom boži, posvijecený wopom-nejzu tutoho swjatoho.

Missionar hako Słowak („Schlabata“) zdrasczený.

We Schwejdowskej bu w schésnathm létstotku katholska wéra z hrubej mocu podtkočjena a Lutherowa wéra z lesczu do luda zawiedzena. Shtóž tehdom katholsku wérku wuznawasche, tomu so cyle joho zamoženjo wzä a wón bu husto dosež kaž zloftnik morjen. Byrnje pak katholscy kchesczeno tak furowje swojeje wéry dla so podtkočzowali, wosta tola tójskto Schwejdow swojej katholskej wérje swérnych. Zo bychu czi wo wérje so wobkruczili a swj. sakramenty dostali, zwazichu sebi pschech něfotsi katholscy měschnicz mjeležo tam pschebyvacz. Tež jedyn němski jesuita Hynrich Schacht dosia wot swojich wyschischich dowolnoscež, zo smědžesche do Schwejdowskeje so podacz a tam potajne hako missionar skutkowacz. Zo pak by njeznath do Schwejdowskeje pschišchoł a tam skutkowal, dha wukniesche myschace pasle dželacz. Hdyž bě missionar wusčilnoscz wo dželaniu pasli sebi dobyk, potom pschedhotowa so kaž Słowak, powišny na grocze pasle wokolo schije a poda so tajsi do Schwejdowskeje. Wschudzom w mestach a na wsach poſticzescze swoje pasle na pschedan a nauklny pschi tym schwejdowsku rycz. Někt mózesche z ludžimi poczecz ryczecz wo nabožnych wěcach a za katholstimi so napraschowacz. A wopravodze tež namaka katholstich Schwejdow a poſiczi jim swoje duchownu pomoc. W měscze Upsilon namaka Schacht radnho knjeza, Anthelia z imenom, kotrež swérne ke katholskej cyrkwi so džeržesche. Hdyž bě missionar Anthelie hako katholstki měschnik so pschedistají, pschiwozuny joho radny knjez do swojeho domu.

Zo pak njebychu druzy missionara spóznali, drasczesche so P. Schacht hako domski wotrocž. Wodniço kalaſche drjivo, khodžesche po wodu, pěsto-niesche džeczi. W noch pak džeržesche Božu mſchu a wudželiche swj. sakramenty cjrjodich katholstich, kiz tam pschindzechu. Pschech wjach so jich tam namaka, druzy phytachu rozwuczenjo wo wérje. — Tola z jenym dobom bu pschez pscheradnika katholstka wosada rozpjerschena. — Jedyn kralowstki herc ze Stokholma, falschny bratr, bě so do cjrjodki katholikow nutshuny, missionara zeznał a potom vola ſudniſtwa wſcho pscheradžit. W jenej noch buchu tón radny knjez, joho piſar a hishcze jedyn młody muž wot knježerſtwa popadneni a k smjerczi wotsudženi. Missionara tež dosažeču, tola jomu hlowu njewotrubachu, dokelž bě wukrajnik. Prjedy pak hacž P. Schacta ze Schwejdowskeje wupokazachu, cžwilowachu joho, zo by katholstich pscheradžit. Tola missionar nikoho nje-pscheradži. Hdyž bě P. Schact do Němskeje so wrócił, bu wón pólñy duchowny w 30létnej wójnie a skutkowasche po skončenej wójnie w Hamburgu hako missionar, hdež tež bohaty na zaſlužbach zemrje w lécze 1654.

Wo cžesczowanju Macžerje Božej

piša Albin Stolz: „To je cyle njetrébna staroscž, často jeno tak kaž tajenstwo, hdyž něfotsi praja, zo ze ſłużbu Macžerje Božej knjezej Žežusej pschiſtuschnye cžescze so porubi. Nawopak, w kózdym cžesczowanju a w kózdej pobožnoſći, kotrež Macžeri Božej wopokazamy, leži wutrobita, fruta wéra a wu-

znamčo, zo je Ježus Chrystus Syn Boži. A kóžde jandželske powitanjo, kotrež so modlisch, je psched Bohom a swětom křesćjanske wěrywuznacžo, a sym pschewědczeny, zo (w pscherézku) cži, kotsiž swjatu Macjer Božu Mariju piluje cřeſćiju, wjac so k Chrystusej modla, dyžli cži, kotsiž so boja, zo mohla jim hewak pobožnoſć wuncz a tohodla staroſeziwje k nikomu dyžli k Bohu paczerje ſpěwacž njechadža. Hdž pak so katholikam porokuje, zo so k swjathym a Mariji tak modla, kaž k Bohu, dha je to hrožna kža a pschisłodženjo, a znamjo, kajke křesćjanstwo tých je, kotsiž tutu kžu předuja ze ſlovom a písmom."

Psched krótkim zemréty kardinal Deschamps, Mechlinski archybiskop, něhdyn pucžuju do Roma z protestantom z Žendželskeje jědžesche. Rozmołwu protestant bôrž na nabožne wěcy zloži; ménjesche, zo jomu halo protestantej so njeſpodoba, zo my katholikoſo na Macz Božu wobrocžamy a praji: „Ja so radſcho runje na Chrystusa toho Kneza ſamoſho wobrocžam.“ — „To ja tež cžinju“, znapſchecžiwi kardinal, „leno zo ja ſam k njomu njeſchińdu, kaž Wy, ale pschewodžany wot joho lubeje Macjerje. Može ſchtó na tym dwělowacž, kotry z naju ſo ſlepje pschivozmje a wěsczishoho wuſtyschenja docpěje?“ — Žendželjan pocža rozpominacž a krótko pozdžiſho namaka wěrny pokoj wutroby w klinje katholiskeje cyrkwie. Z cyla jendželscy protestantoſo we wěcach wěry kruče na cžiste du a mnozy tež najnahladniſhi Žendželčenjo ſu ze ſwernym pschepytowanjom katholiskeje cyrkwie a jeje wěry ſo tak wo jeje wěrnoſći pschewědcžili, zo ſu do katholiskeje wěry pschestupili abo ſlepje ſo wrócižili, nojebacž husto najwjetſhu ſchłodbu, kotruž ſu potom z puſhcjeniom bohathych cyrkwiſtich ſlužbow abo zaſtojniftow měli.

Swiecžo Macjerje Božej w katakombach. Psched někotrymi lětami wopytowasche protestantski Žendželjan z někotrymi katholiskimi duchownymi romſke katakomby. Su to poſrjebiňsche ža pod zemju, hdžej křeſćenjo prěních lěſtatkow ſwojich morwych, ſwiatych marträjow a t. d. hrębaču a w čaſu pschecžehanjow tež Božej ſlužby džeržachu. Tam je jara wjèle powoſtankow z tuthych prěních čaſow křeſćjanſtwa molowaných a do kamjeni rubaných. Hdž dha tam po njeſměrnje dohlich khödbach khodžachu a to a tamne wohladowachu, zawała na dobo Žendželjan: „Nětko sym katholif!“ Ze ſpodiwanjom ſo družy wohladnyiſchi wuhladachu Žendželčana na kolenomaj kleczacoho psched — ſwiecžezom Macjerje Božej w katakombach. Tutoń wobraz, Mariju z bojſkim džecžatkom na rukomai pschedſtajach, kži ſo tam z prěních čaſow křeſćjanſtwa namaka, Žendželčanej na dobo wſhitke pschedſudu pschecžiwo cřeſćenju ſwiateje Marije rozpjerſchi a poſaza jomu wěru wótcow.

3 Lujžich a Sakskeje.

3 Budyschina. Pjatk dopołdnja je ſo kniež farař Hórník ze ſedmymi Šerbami po železnicu pschez Wjelcžin na ſwiaty pucž do Welehrada podař. Boh pschewodž pobožnych pucžowarjow!

— W Praḡy je kniež präſes Lufcžanski na zapalenjo plucow czeſczech ſhorjeſ; nowiſche powjescze ſpokojacu wětoſež poſkiežuju, zo je khorj zas wſhomu ſtrachej wutorhñjem.

— Naſch lětuschi procession do Różanta, džen Domapytanja ſwiateje Marije, bě tak ſylny, kaž dohle lěta wjac byl njeje. Duch z Różanta doniyeſ ſo ſwiecžo Macjerje Božej do Vacžoniskeje cyrkwie, hdžej běſte Schewcžilec

swójba, tijž je tute lěta je dobroćiwje hospodowała, blisko pschihotowała. W cyrkwi skadowasche so za dotwarjenjo domu Božoho. K lětu, da-li Bóh, nas rjane nowe zwony powitaja.

— Zaostna horcota a suhota, kotraž pschez cyly měsac junij trajesche, je žita skoro wschudżom trochu pschehnała. Z blakami su rožli hižo zraše. Trawa a dżezel a druhe płody pak su wjèle czerpjele. Dzén poslednjoho junija je z mnogimi hrimanjemi drje cytej Lujich płodny deshež pschinjeli. — Saru struchle powjesće wo straschnę suhocze z wjacorych krajinow Češkeje pišaja, hdjež je wótre skonco z blakami skoro wjcho wupasito.

Z Baczenja. (Bapozdene.) Wulku radość pschihotowa nam wopyt hnadnho knieza biskopa, kotryž swiatki pondželu — hacjruniz běsche w tachantskej cyrkwi dopoldnia swiate firmowanjo wudželał — popoldnju k nam pschi-jedze, zo by sebi naschu cyrkje wobhladał. Je to netk skoro lěto, zo wyjokohu knieza wjac w naschej wsh wohladali njejsmy. Pschi wopycze knieza biskopa bě tu runje wjèle czuzh z blizka a daloka, kotriž krasnu cyrkje wobhladowachu. Najwjetšu radość pak nam wubudžichu słowa, kotrež hnadny kniez z pschi-ležnosću wo swieczenju nascheje cyrkwie wupraji a smy netko w krutej nadžiji, zo swój dom Boži hishcze lětsa woświeczeny a Božim słubam pschedpodat wohladamy. S.

Z Chróscic. (Wotmolwa na praschenjo poslednjoho čišla Kat. Poſołka.) Na swj. dzén swj. Pětra a Pawoła mjeſečne Kukowske kaſino wurjadnu zhromadžiznu. Na nju běchu so tež hosczo ze susodnych serbskich towarzistwów pscheprosyli a z Chróscianſkeje „Sednoty”, Žaseńčanſkeje a Kalbicjanſkeje katholskeje bjesady zeschli. Mjeſečne so mjenujich wuradžiež, tak možlo so najlepje polstaletne wopomnježo njeboh P. Cecelina woświecziež. Dokelž bě njeboh Cecelin Kukowske džeczo, ma Kukowske kaſino za čescz, wjèle-zaſlužbnomu kniezej a wótczincej spominjenu čescz wopokazacz, a je tu wěc netko na so wzało a postajilo, zo chce z pomocu serbskich katholskich towarzistwów a wszych Serbow mały swiedzeń, swiatoczy czah k joho narodnomu statokę wuhotowacz a z wopomnjeniskej kamjentnej taſlu w joho statoku tutej podawiznje tež za wschón pschichodny czas trajacy pomnik stajicž. Najlepje wschat by so k tomu smiertny dzén njebočicžkoho knieza hodžał. Ale dokelž budže tón hižo tak rucze a naſkerje friedž žnjow, je kaſino swiedzeń na njedželu 30. augusta pschedpožilo. Zo by so wěc čim lepjje zarjadowacz a wuwiescz hodžala, je kaſino z Kukowſkoho a z drugich towarzistwów wubjerk wuzwolito, kotryž chce cylu naležnosć do ruki wzacž. — Alle prajeże sami, Serbia, schto móže tež najwustojniſchi wubjerk dokonjež, hdjž nima ničo k tomu? Schto chce tež najwuschifniſchi muler zapoczež biez kamjeni a kalk! Wubjerk chce tež taſlu wudželačz dacž, a k tomu słuscha kamjeni a kalk a hozdže. A ja sebi myſlu, lubi čitarjo, zo je moja a twoja winowatoſcž, so za to postaracz, zo wón k taſkomu kamuſhkej pschinidže. Woſebje kaſina so zaweſče poſtaraja! Čhcmu kóždy swoju scherpatku wutschascz! Bojež so njetrjebam, zo budže něſhto wjše. Schtož na taſlu trebne njebudže, možlo snadž so na drugi za njeboh Cecelina hishcze čeſcęgowniſchi a za Serbow hishcze wuzitniſchi skuk naſožicž; mjenujich za nowy pschedželanu wudawku Cecelinowoho pschelžka złoteje knižki „Chrócenjo za Chrystuſom“?

Z Chróscic. Maſtawek w poslednim čiſle Katholſkoho Poſołka „Dopomnježo na njeboh P. Cecelina“ je mje jara zwjefeli, dokelž njeboh kniez Cecelin woſebje mjez Serbami džakowny wopomnik zaſluži. W schuli

F. R. w mjenje Kukowskoho kaſina.

wón wosebje rady czitacž wuczeſche. Czitawu (leſemachine) į tomu bě sam wudželał. Węſche to wulka taſla z tolſteje papjery (popy) z napisom hłownych kruchow prénjoho czitanja. Dżerzeſche-li kniez Tecelin sam czitanſku hodžinu, dyrbieſche kózdy derje kędžowacž, dokelž kotryž bu wołany a na ſłowie njebe, doſta z molom puſ z tijom pschez kribjet. Ja so hiſcheže džens wém dopomnicž, zo sym tež tsi krócz tajki puſ wot njoho doſtał; czitacž paſ sym derje nauktyň, hacžrunie njeſtym bleje dwieju lę ſchulu wophtowal. Tak wuczeſche kniez Tecelin tež licziež. Joho liczeńſka maſchine wobſtojeſche z 10 walcžkow krótkich čeñkich kieschłow, w kózdym walcžku 10. Hólezata po ſchuli į njomu dom kchodžachu a wuknycu pola njoho licziež. Tak kruhy hacž kniez Tecelin we wuczenju bě, tak njedaſche wón tola żanej pschiležnoſci nimo hicž, hdzej njeby ſwojich ſchulerjow na te abo druhe waschnjo zwjeseliſ. Čzas wot časa pschinjeſe paſ korb całtow, braclow a druheje pjeſtarſkeje twor, paſ wiſchinje, kruſchwy a druhi ſad do ſchule a wobdželi nas wiſchitkach. To bě za naš kózdy krócz wulſe wjefelo, na czož hiſcheže džens z radoſcju ſpominam. Skawa jim, kiž něk założenjo wopomnika za knieza Tecelina ſpechuja!

Joho džakowny ſchuler M. K.

3 cyloho ſweta.

Němska. Braunschweigſka naležnoſć je něk wuczinjena. Zwjazkowa rada je — doſho ſo komđiwiſci — něk ſo rozſudžiła, hdjž bęchu „pschicžny“ Pruskeje za tamne zwjazkowe ſtaty, kotrež hiſcheže za pruski namjet njebečku, ſo pschemeniſe. Wo rozſudże wiſhak dwelowacž niemožesche, ſchtóz wolu Pruskeje znajesche. A tak daloko w Němskej hižo dawnno ſu, zo wola pruskoſto kralefwa druhe němske kraje pschehloſuje. Dawnno hižo płaciſi ſłowo: Pruska je ryczała, węc je wuczinjena — a to je „prawo mócnischoho nad ſlabſhim“.

— Kölnski archybiskop dr. Melchers budże w konsistoriju, kotrež zmieje ſo 17. t. m. w Ronje, z pjezimi druhiſti kniežimi za karinala pomienowanymi; tež je węſte, zo budże z joho naſtupnikom w Kölnej warminski biskop Kremenc. Zapoſtoſki ſtol je z tutym zarjadowanjom zas dopokaz ſwojeje najlepſeſe wole į doſpołnomu wujednanju dat. A tola njerozomni a złocziwi liberalni hiſchcže na ſwjatoſtu wótcia ſo hręſha, zo wón niežo njecha po-puſtečieſ a jeno čafa, ſchtó jomu Pruska poſteſi. Taſte ſłowo by werne byko — hdj by jeno pschewobrocjenie njebyko. Schtož ſo tudź na ſwjatoſtu wótcia ryeži, to płaciſi na pruske kniežetiſto — kaž móžemy to dopokazacž ze ſłowami pruskoſto ministerſta ſamoho, kajkež ſu ſo tu a tam wuprajile. Felizo paſ — kaž liberalni to žadaja — dyrbja nacionalliberalni a ſnadž někotři konſervativni mejske zakonje pschedželacž, bjez pomocy centra, dha ſo do pređka wę, ſchtó by z toho naſtało.

— W Zhorjelu ſo rjemieſniſka wuſtajenica pilnie wopytuje a wuſtajene węch, wosebje z Gęſteſte a Sattſte, w nowinach jara kribwa.

Awstrija. Awſtriſcy biskopja ſu zhrromadny paſthyrſki liſt wudali, w kotrymž wěriwych į lepſhomu ſwjeczenju nježele a ſwiatych dnow napominaja a jich na zrudne ſejehuſki kędžbnych činja, kotrež za naſche čaza w ludze zaforjenjene pschecžtwo a njeſtchecžanke nowinariſtwo plodžitej. Wosebje paſ wobrocjeja ſo w tutym liſcze pschecžwo narodnej pschepjatociſi a hegemoniji abo ſamo-kniežotſci, poſažuju tajke zadžerženjo jako poħansſe a nječlowiſte. Wosebje biskopja w ſwojim paſthyrſkim liſcze tež napominaja, zo katholikojo njezdyrbja

njekatholske (z wjetšha židowske) časopisy podpjeracž z čitanjom a džerženjom tých samych. — Z pucžowanjom do swojeje wótcziny njeſſu ameriſcy Čeſcha jeno pokazali, kak jara swój narodny kraj a swój čeſki narod lubuja, tež w nabožnym nastupanju ſu ſežehowania hódný pschitkád dali. Ameriſcy Čeſcha ze Chifaga a wokolny ſu mjenujech jara rjanu khorhoj do Welehradskeje cyrkwe darili, k wopominiečzu tysiacletnoho jubileja ſlowjanskej japoſchtołow ſi. Cyrilla a Methodija, a wyshe toho hiſticeče chku měſchniſku draſtu ze wſhei potrjebu k bozej mſchi za 1000 ſchěnałow.

H.

W Brnje, hózej je we wſchelakich twornjach (fabrikach) ſnadž na 10,000 dželacžerjow, ſu ſylne źbékli dželacžerjow pomeli. Njemer paſ je ſo zaſ daſ, dokež je ſo dželacžerjam něchtio mało mždy pschipožiſto. Wina njemera je drje bjez dwela njeſmilnoſć a ſkupoſć (z wjetšha) židowskich fabrikantow byla.

Italſka. Psihi wólbach do měſcianſkeje rady w Romje a druhich měſtach ſu katholikojo někotrych kandidatow pscheſiſhczeli, kotryhž chchdu liberalni wotežiſhczecž. Tola tež tón króz běſche wobdželenjo na wólbach hiſticeže ſlabe.

S̄paniſka je ministerſtu kriſu poměſta. Kral chchſe krajinu Murcia, kotraž je z kholeru najbóle domapytana, wopytacž, ministerjo paſ wotradžachu a hrožachu ze ſwojim wotſtupom, dokež ma kral jeno džowlku, kotraž halle je někotre ſéta ſtará. Kral radu ſwojich ministrów poſluchashe a tak ſo njeſpojnoſć Žběhny. W Madridze ſu wulki ropot pomeli, dokež ſu ministerjo wožiewili, zo je tam aſiatiſka kholera wudyrila a Madridženjo měno, zo z tym jich město wulku ſchku poczēpi. Straſchna khorofež je dotal naſylniſho wuſtupowała w provinciach Murciji, Valenciji a Kastellonje.

Wſchelcžinj.

* (Spodžiwna ſmjer ež.) W Bojerſkej w jenej wſy ſta ſo w poſlednjej zymje spodžiwny podarok: ſlužowny wotrocž ſak wjele palenca wupi, zo w noch w ſwojej pjanofeži z loža panu a zmierzny.

* (Dobra rada.) „Škto mam činić“, prasheske ſo knjeni ſwojoho ſekaria, „zo bych ſudk dobroho piwa, kiz doſtach, psched khlóſhczěnjom mojeje ſlužowneje džomki zakitała?“ — „Nicžo ložſe hacž to, połožče pódla ſudk dobroho wina.“

* (Džecži ryča wěrnoſć.) „Macž je mje poſtała, zo dyrbicže dženſa ſak dobra bycž a k nam na kholci pschinč“, praji Hanžka k ſuſodžinje. — „Njeje prajila hdy, moja džowězicžka?“ — „Ně, wona jeno praji, zo chce was pscheproſyč, hdyž dha dyribi tola bycž, a potom je čzwila pschetrata; dale nicžo njeje prajila.“

* (Zenajke znamjo.) Štaženy žoldk a ſtaženu wutrobu — woboje ſpóznajeſch na jazyku.

Na nowu flétku

za Bacžoníſku cyrkę je nadobny dobročer tuteje cyrkwe 20 markow zapožiſt. Schtó chce ſo dale wobdželicž?

Naležnosće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 306—308. z Pazlic: Jakub Glawš, Jakub Bart, Michał Lebz, 309. kanonikus Jakub Bjeňš, farař w Ralbicach, 310. Khata Kowaſkowa

z Konjec, 311—313. z Baćonja: Hawštyn Eiselt, Jakub Pjech, Handrij Smola, 314. 315. z Hornich Sulšec: Jakub Sopa, Marija Hórbankec, 316. 317. z Khróscic: Jakub Zarjeňk, Mikławš Kral, 318—320. z Noweje Jaseńcy: Hana Čemjerec, Mikławš Just, Pětr Krawża, 321. Michał Šócka z Noweje Wjeski, 322—328. z Worklec: wučer H. Jurk, Michał Herrmann, Mikławš Glawš, Marija Rjelcyna, Madlena Domšowa, Hana Burec, Madlena Lipičowa, 329. Jakub Bryl ze St. Cyhelnicy, 330. Mikławš Suchi z N. Lusča, 331. Pětr Robl z Hory, 332—335. z Hóska: Wórša Nowotnikec, Marija Miha-nowa, Žurec swójba, Pětr Kubaš, 336—339. z Koćiny: wučer Šolta, Jakub Salowski, Jakub Šolta, M. Šoltka, 340—343. z Němcow: wučer Hejdan, Jan Siman, Jakub Kral, Hančec swójba, 344—346. z Noweje Wsy: Jakub Małka, M. Nikolaides, Jakub Małki, 347. Jan Hančko z Rachlowa, 348—351. ze Salowa: Khata Čornakec, Jakub Šolta, Madlena Bodlenkec, Jan Haška, 352. Hana Kralec z Delnich Sulšec, 353—355. z Kulowca: Hana Welsec, Jakub Kummer, Jurij Balant, 356. 357. z Kulowa: Jakub Hicka, překupe Jakub Hórnik, 358. młyńk Sliž ze Swinařne, 359. Marija Zarjenkowa z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 581. Jurij Žofka z Libuchowa, 582. M. Hórbankec ze Sulšec, 583. Jakub Bryl ze St. Cyhelnicy, 584. Mikławš Suchi z N. Lusča, 585. Jakub Róla z Rachlowa.

Zemrētaj sobustawaj: Jakub Bjarš a joho mandželska z Pančic. R. i. p.!

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinještej 81,655 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Budyškeje wosady 20 m., wot staršej z Kanec k wopomnjeću na swjeděń najswjećišeje Wutroby Jézusoweje 10 m., z Njejhelčic: H. S. 2 m., K. 3 m., z Ralbičanskeje wosady 1 m., tohorunja 3 m., † Marija Jacsławka z N. Wjeski 6 m., njemjenowany z Hory 10 m., z Wutočic „najswj.“ Wutroby Jézusowej lubjene 12 m., po wotkazanju zemrētaje w Radworskej wosadze ze słowami: „Wutroba Jézusowa, smil so nad jeje khudej dušu!“ 12 m., swójba z Radwośkeje wosady „Wutroba Jézusowa, smil so nad nami!“ 12 m., „Bojska Wutroba Jézusowa, budź moje spomoženjo!“ 12 m., njemjenow. „k česci najswj. Wutroby Jézusowej“ 2 m., swójba z Haslowa k česci Wutroby Jézusowej 10 m., Hana Póžerjowa z Wučkec 2 m., mandželskej S. z Różanta 15 m., J. z Różanta ze słowami: „Najswjećiša Wutroba Jézusowa, smil so nad nami!“ 11 m., L. ze Smjerdzaceje 3 m., sklad Budyškoho processiona na puću z Różanta w Baćońskiej cyrkwi na-hromadženy z dodaćom składowarja 67 m. — Hromadže: 81,868 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9156 m. 50 p. — Dale su woprowali: po wotkazanju zemrēteje w Radwośkeje wosadze ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nju!“ 6 m., swójba z Radwośkeje wosady „Swj. Józefje, proš za nas!“ 3 m., S. 1 m., P. z Różanta 11 m. — Hromadže: 9177 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: 29. junija rano je zbožniye wumrjela Hanja Budarjowa z Kułowa. Za nju njech so rjadne modlitwø dokonjeja.

Bóla benediktinow w Brnje je wučhoł a pschez expedicije Bóšla za 60 p. na pschedan: krasný wobraz sv. Cyrilla a Methodija ze serbskim na-pismom a wotpuskowej modlitwu.

W expedicijach kath. Bóšla je za 1 m. na pschedan zwijazana knižla:

Marija Macjer dobręje rady.

Knižla za sobustawow Bovožneje Žednoth k česczenju Macjerje dobreje rady a za druhich česczenjowarjow s. Marije.

Tęż su hiščeže někotre němške knižki toho samoho wopščijecza na slladže, nje-wiązane za 1 m.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sluđowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

18. julija 1885.

Lětnik 23.

Swjedžen na Welehradže

niedželi 5. julija je, kaž powjescze we wschelakich nowinach wobswědečjuja, jara wulkotny był. Nadžijo so, zo budže „Katholicki Posol“ w pschichodnym číslle mōc rozprawu wot našich pucžowarjow samych podac̄, zdželimy tu jeno hlowniiche, ktož na swjedžen so pocžahowace smy zhonili.

Na tutón swjedžen, kotryž mējesche ze swojej oktavi wołomucki arcybiskop, kardinal hrabja Fürstenberg, sam wotewrīč, hotowachu so wulke processiony ze wschéh stronom Pólskeje, Čjëskeje, Galiciskeje, Schlezyskeje a druhdže. Tójlichto extraczahow na pruskich a awstriskich železnicach bě hýzo skazanych. Ze Schlezyskej sameje běchu schytri extraczahi pschihotowane, jedyn ze swjecžachym biskopom samym. Wyšče toho chyšče jara wjele pobožnych tam pěšci hic̄. Tež pruzsych Schlezakojo chyšchu so pschizamknež. Z jeneje wosadu bě so na pschikkad pschez 50 wosobow zamołwiło. Zo mējesche wobdželenjo z Čjëskeje, Pólskeje a t. d. hishcze wulkotnische byz, so samo rozemi. Hn̄dom k niedželi 5. julija chyšče 1000 Polakow na Welehrad, toho runja szého-wace dny cykleje oktavy.

Wsché tute wulkotne pschihoth so z jenym do bom zator hñhč u. Z Wina wuńdže zakaznia, zo njesmēdža processiony z Čjëskeje, Pólskeje a Schlezyskeje do Welehrada jězdźic̄ — dokelž su na Welehradže a we wołonoseči nathyknive khoroscze wudyríkel. To bě witana wolkowjeniška za wsché židowske, liberalne a wulkoněmske časopisy, kotrež so dawno na tajse ſchadžowanki hidžených Slovjanow hn̄ewachu. Pschetož zo je swjatocžnoscz Welehradska jenož nabozna, na to woni niedžiwaja; woni sebi njemóža žadyn nabozny swjedžen myślic̄, dokelž sami jeno politiske a narodne ſchadžowanki znaja a maju. Bórz y bě po chlym swěcze, zo na Welehradže straschnie khoroscze tñježa. Někotryžkuli lohkowériwy netk tež za to mējesche a da so wotraſhicež. Nic tak našchi Serbja. Z knjezom fararjom Hórnikom podachu so k. wucžer

Hafšha a kubler Rjencz z Čzornec, pschekupc Domanja z Khróscic, Petr Matješčk z Nowoſtic, kubler Scholka z Nachlowa, živnoſczer Hajna z Borschze a Jan Pětrka z Budyschina vjotk 3. juliia na puc̄. Njebešče tole pschezwajnosc̄?

Cyke powjescze wo nathylniowych khorosczach na Welehradze běchu hoša ř̄a. Welehradski farar wotmohwi na telegramm, hac̄ su tam tajke khoroscze, ze ſlowami: „Bane khoroscze, žadyn zadžew, jeno pschindžce!” Tosome wobswědečza naměstnikowý radžiczer dr. Kuſý, kiz zjawnie piſa, zo we Welehradze hac̄ na jene jenické džeczo, kiz ma jétra, nichčo na žanu nathylniwu khoroscz ujeczterpi, a zo su tež w cykle wokołnoszeji kołwoſkoło hac̄ do dweju milow jeno tsi padý tajke khoroscze pobyl. Tutón zaſtojnif dale praji, zo njeje trjeba, puc̄zowanjo do Welehrada zakazowac̄. Tež tamniſchi wokrjesny ſeſkar to same wobswědečza. Toho dla ſo tež processiony z Morawſke je njezakazachu. Kóždy móže ſebi myſlacz, zo tajke njesprawne poc̄zinanjo potřebeni měrnje pschijec̄ njemžachu. Poſtske a čeſke časopis̄ je tež zjawnje zaſudzeja. Sam wiſſti katholſki časopis Vaterland praji: „Pak we Welehradze nathylniwe khoroscze zakhadzeja — a w tym padže běchu ſo tež dyrbjale processiony z Morawy zakazac̄, pak tajke khoroscze tam njezakhadzeja — dha tež žana wina njeje byla, processiony z druhich krajow zakazowac̄.” K tomu móžemy hiſčeze pschiftajic̄, zo ſu naſchi puc̄zowario ſamí ſo pschezwědžili ze ſwojimaj woc̄zomaj a wuchomaj. „Wczora — piſche jedyn — ſym extra cyky Welehrad pscheshoſ a ſo hac̄ na koncu wshy praschaſ, ale nichčo nihdže khor njeje.”

Kak dha ſu po tajkim falſchne powjescze wo nathylniowych khorosczach nastac̄ mohle? To ſu ſebi liberalne časopis̄ wuplapnyli. W Petersburgu a Varlinje ſu ſo bojeli, zo móhli ſo rufy, prusy a awſtriy Polakojo jónu wohladac̄ a ſenčz; tomu chyčhu zadžewac̄ a ſu tohodla do Wina ſiwnyli, hd̄ez ſu ſiwnjenjo zrozemiwſchi nathylniwe khoroscze hako dowoleniu zamolkwu („erlaubter Vorwand“) wunamakali. Zo tomu tak je, ſejehuji tež z toho, zo hžo nižorakufi naměſnik wozjewia: njeje nadžija, zo bychu khoroscze, kiz we Welehradze zakhadzeja, w bližšim časú pschestaše!! Z tym chce wěſcze za wſče dalshe měſach tutoho leta, donž ſwjedženj hiſčeze traje, tajkim processionam zadžewac̄? Poſtske nowinu praja, zo ſo Polach z tym zatraſhicič njeſadža, ale ſwoju kraſnu wopominjeniſku khorhoj ſamí do Welehrada donjesu. — My ſmy to wſcho runje tohodla wobſchernje wozjewili, zo bychu naſchi čjitarjo na tymle padže jaſnje widželi, zo ſo njeſmě a njemž wſchitko wěricz, ſchtož časopis̄ wo katholſkich a ſlowjanſkich naležnoszach piſaju. To njetřeba hiſčeze wérno byč, byrnje we „wochniblocze“ ſtaſo.

Tež najebac̄ tute zadžewki je nježelu ſwjedženj we Welehradze hor dozny był. Wokoło kardinala Fürstenberga, kiz wulku božu mſchu ſwječesche, bě na 200 duchownych zhromadzenych; z Morawy pak bě telko pobožnych puc̄zowarjow ſo zechlo, zo je tu nježelu z najmjeñiſha 50,000 puc̄zowarjow tam bylo. Mejez nimi bě 20 Polakov, 8 lužiſkih Serbow, tež běchu někotři puc̄zowarjo južnych ſlowjanow ze Štyskeje a Djakowara pschiftali. Dokelž cyrkej pobožnych wobſahnyč njemžesche, běchu pod hošym njebjom woltarie a kleiki poſtajene, hd̄ez ſo za njeſměny ſud bože mſčě džeržachu a předovasche, němſki a čeſki. Wutoru na to je brnjanski biskop dr. Bauer pontifikalnu božu mſchu ſwjeczil.

Tež w Poſtskej, Čeſkej a Schlezyskej ſu tutón džen wosebicze ſwjeczili. Šlowne poſtske a čeſke časopis̄ ſu we ſwjedženſtej piſche wuſchle. Ze

wszchęch stronow pisaja, tak su z najswjatoczniszymi božimi słubami tutón dżen wopominali. — Wosebje dyrbi nas zajimacż, tak je so w Romje swiedżen wotbywał. W chrkwi swjatoho Klimenta, hdżez je czelo swjatoho Cyrilla khowane, mjeſeſte ſo swjedżenſki tribuum (tsidnjovſta swjatocznosć). Pjalk běſhe pontifikalna boža miſcha we słowjanſkim ritu, kotruž grichifki archibiskop Sembratowicz ze Lwowa (Lemberga) swjeczeńſte. W sobotu džerjeſte pontifikalnu božu miſchu archibiskop Lent, zaſtupnik kardinala vikara; miſchpor pał tutón ſam. — Hłownu pontifikalnu božu miſchu pod aſſiſtencu wjele duchownych swjatoho wóta, biskopow a tež kardinala Bartolini-a swjeczeńſte kardinal vikar L. Maria Parochi, kiž je zaſtupnik swjatoho wóta w Romje. Po evangeliu ſtuji kardinal na klefk u mužpoliſki ſebi za text ſłowa ſwj. piſma: Haec est vera fraternitas („to je wérne bratrowſtwu“) pokaza w dleſſnej ryczi tele wérne bratrowſtwu ſvjateju japoſchtołow Słowjanow Cyrilla a Methodija. Wón ſkonči ſwoje ſłowa z nutrnej próſtwu, zo byſchtaj ſvjataj bratrorj Cyrill a Methodij z nami wszchemi wosebje ze słowjanſkim narodami zjenočenaj zwoſtałoi, zo byſchtaj za nie proſyloj a wuproſyloj mnogimi z nich najwjetſchu a poſlednju dobrotu — bratrowske zjenočenjo z Wótcom cyloho kſchecžanſta, z hłownu katholskej cyrkwe, naſtupnikom ſvjatoho Pētra w Romje.

— Po poſlaniu mjeſeſte professor Satoli horliwu kholalorjež a ſlawieſte najwoſebniſte ſtutki a zaſlužby ſvjateju Cyrilla a Methodija. Mjez druhim tež ſpomni tutón ſlawny romski rycznik, zo je Macz Boža w Starej Bolesławie (Alt-Bunzlau) w Čechach poſkład a woſkaſanjo po ſvjathymaj Cyrillu a Methodiju. Macz Boža Staro-Bolesławſka je poſtež wſchilte tutých 1000 lét wot ſvjateju japoſchtołow ſem byla ſrijedźina wſchohho kſchecžanskoho žiwijenja w Čechach. Tam ſu ſwjecži martrarjo čeſch svoju zmuzitoſež a wobſtajnoſež pytali a namakali, tam ſu wojowarjo ſo poſylniowali we wſchelakich najzatrasniſtich wojnach poſtežiwo ſvjatej katholſkej wérje; tam tež pobožne pućowachu čeſch kralojo poſched krónowanjom. — Cyla ſvjatocznosć w Romje ſkonči ſo z kholalnym k'erluſhom Te Deum a ſvjatocznym požehnowanjom. Poſki bożej miſchi ſlužachu preni džen wužomch kolegijs grichifko-rusynſtcho, drugi džen čeſke a kęczi džen poſke kolegium.

(Hlas.)

Schpaniſki kral Alfonſo pola kholeraſthorjch.

Kral Alfonſo je ſwój wotmyſł, kholeraſthorjch w Aranjuecu ſam woptyacż, netko tola wuwiedł a je z tym dopokazał ſwoju zmuzitoſež a luboſež k swojomu ludej. Kral Alfonſo XII. nijeje hiſtoreje 28 lét. Toho poſchikkad je wulkeje kholalby doſezahnył. Tudy zdželimy, ſtož francózke nowinu w tym piſaja.

Srjedu wjecžor poruczi kral, prjedy hacż ſo k mirej poda, ſwojemu adjutantej, zo dyrbi joho nazajtra w pjeczich zawałacż. Officir ſtojeſte rano z dyplom 5 hodž. poſched kralom. Alfonſo XII. bě hžo stanjeny, w uniformje, tola zaczinjeny zwjerſhnik wobleczeny. „Sym zapſchahnyež dał“, džesche kral, „pojedžemoj na kholili do „Ritira.““ „Ritiro“ je rijane miestno w Madridze, hdžez ſo poſchelhodžuja a poſteždžuja. Tam poſchijewſki poruczi kral po kholili poħonežej, zo ma na južne (połodniſche) dwórniſtce jęcž, a k adjutantej ſo wobročiwiſti rjekny ſo pojmewkujo: „Pojedžemoj do Aranjueca.“ (Tuto je krasne miesto, nehdže 6 abo 7 mil wot Madrida zdalene, hdžez ma kralowska ſwójba wulſtony, kraſny hród, a hdžez w tu kholili kholera ſtrachne zaſkadža.)

Na dwórnischcžu pschepoda kral swoju móscznú adjutantej a proſchesche, zo by dwé karceže prenjeje klasu kupiſ. Bórz na to sedzeſche kral w kupeju, hdzež hido tsecži puczowacy so namaka. Tola hido bě ſtacionski pschedſtojicžer krala ſpoznał, zjewi to swojomu ſchefej, kiz hnydom krala poſtrowicž pschinidze. A hdnyž chyſche tsecži puczowach kupej wopuſchecž, proſchesche joho kral jara lubozne, zo by woftał: „Jeſli tu ſchtó wjac hacž je trjeba, dha ſym ja tón; wofſancze tola, proſchu.“

Zenu hodžinu pozdžischo dojedže czah do Aranueca a kral poda ſo hnydom na pucž, zo by kaſarny a khorownie wophtał. Psched wotjedženjom bě Alfonſo dwaj liſtaj piſał, jedyn na kralownu a drugi na pschedsydu miniftrów Canovas-a. Kralownje bě napiſał: „Hdyž budžesč tutón liſt czitacž, budi w Aranuecu. Rjeſtaraj a njeboj ſo; popołdnju budi zaſ dom.“ Hacž do ſylzow hnuta rjeku nadobna žónska liſt pschecžitawſhi: „To jomu njewodam, zo mi njeje ničzo prajíł, moj běchmoj tola derje wobaj mohkoj tam jecž.“ Miniftrzej pak kral piſaſche, zo dyrbí ſ swojomu khoromu ludej, kiz pomoc ſwojego krala nětke najnužniſho trjeba. Po kralowej porucžnoſci njeſmědžesche Canovas ſwoj liſt do 9 hodž. doſtač. Canovas, kiz je runje khory, woziewi to ſpěchňie guverneřej, wójnskomu miniftrej a drugim. Preñiſchi, hacžruiž ſam khory, doſzahny na parníku ſtojo krala, troču pozdžischo tež wójnski minister a tojskto nahladnych wojerſkych wychſich. Tuž mejeſche kral, kiz bě ſa m wotjek, bórzy pýſchny ſtab woſolo ſo. Mjez tym bě w Madridze powjeſcz wo kralowym wotjedže bórzy po cyklym mjeſče, a mócné hibanjo poſaza, kajſi podzél lud na kralowym ſtutku bjerje. Kralowa, kiz w kapali ſo modleſche, dyrbjeſche zhromadženomu ludej ſo poſazač, kiz ju ſi wulkej horliwoscžu poſtrowi.

W Aranuecu kral najprjedy wojerſki ſchpital wophta; ničto joho njebe wočakował. Zastupimſki do khěje zetka prenju miloſčiwi ſotru. Psched njej ſo poſornje poſtoni a jej ruku woſoſhesche. Za kóždoho khoroſho mejeſche kral dobre ſtovo; tež woftaji tam 5000 frankow, zo by najnužniſhe potrjebu ſpokojíł. Na to poda ſo do civilnogho ſchpitala. Bě to pohnurach napohlad! 230 khorych na kholeru tu lejeſche, mjez nimi 60 mrejach. Kral měrny a ſo poſmienkujo pschistupi bliže. Khori ſami joho proſchachu, zo by wotſtuſił. Tola Alfonſo njeſwopuſchecži khorownju předhy, hacž bě wſcho trěbne zarjadować, a woftaji tež tam 5000 frankow. Potom poda ſo do kaſarnow. Kral wſchitkum officiram ruku zavda, kotiž prajachu, zo njechadža město woſuſchecž, ale zo chedža z ludom strachí natyknivje khorosče ſobu wutracž. Wſchitkum kralowý pschikkad hacž nanajbóle zahori. Joho Majestoscz tež hiſcheče dom wophta, hdzež wóſym miloſčiwyh ſotrow khorych lejeſche. Tam zboni, zo je jim wſcha druha cyroba hacž ſuchi hleb ſakazana. „Wasch kral“, praji jim, „wasch pschecžel, wasch najwjetſchi wobdziać, proſh was, zo byſchecž za czas epidemije (natyknivje khorosče) mjaſo jědle.“ — Na drohach na krala woſaku, zo by wotpuſzował. W Madridze pak hibanjo ſtajnje roſczech. Rjeſcheladne ſyłk ludu czechnech won na dwórnischcž a czahnej napſchecž, kotryž mějeſche wutrobitoſho krala pschivjescž. Pschedtož ſchtwořež hodžinu psched dwórnischcžom dyrbjeſche czah zaſtač. Ředma bě kral z woza ſtuſił, czisny ſo kralowa do joho rukow. Hrimotace hurrah-woļanjo krala a joho manželsku powita. Cyle z ludom wobſtupjenaj móžeschtaj lědma ſi městu donič, hdzež dyrbjeſchtaj ſo wukurjenju podeſiňycž. — „Kral budž žiwy! Slawa ſchpaniſkomu kraley! Tak ma ſo ſuverän zadžerječ! Kral budž žiwy, kiz ſwoj lud ſubuje!“ Tajke a podobne ſtowa běch ſo hodžinu doſlo ſchyſcež

na pucžu, tijž wot dwórnischaža ke kralowskomu hrodej wjedże. Psched hrodom pał, na torhoschažu „Puerta del Sol”, hdzej bě wóndy so wołało: „Republika budž živa!” wołasche so nětko: „Precz z republiku!” a lud wospjetowaſche: „Precz z njej!”

Z Lužic a Sakskeje.

Z Budyschyna. Naschi Welehradscy pucžowarjo su so ſtrowi a czerſtwi zas domoj wrózili.

— W tudomnej tachantskej cyrkwi su wulke piſchežeze, fotrež dwórfki twarc piſchezelow ſämlich z Drežđan z nowa ſtaja, nětk tak daloko dotwarzene, zo móžesche so zańdženu njedželu přeni krócz z tſjomi registrami piſacj. Doſpolnje dokonjane budža drje hakle w septembru. — Hdj tež to budža w Baczoňskiej cyrkwi piſchežeze tak daloko?!

— Žeju Majestosči kral Albert a kralowa Karola ſtaj ſwoj lětny hród w Pilnicach wobczahmhdj.

Z Drežđan. Pjatki 17. julija pschi połdnju je wysokodostojny kniež Franc Stolle, präſes katholſkoho konſistorftwa w Drežđanach a kanonikus budyschſkoho kapitla, w umrjeſ. R. i. p.!

Z cyloho swěta.

Němska. Schtó na braunschweigſki trón poſtupi, njeje hischčeze zuate. Hako kandidat injenuje ſo pryne Neuſ, zapóſlanc we Winnje. By to kandidat był, fotrohož ſebi Pruska žada. — W Elſasu tež njeje znate, schtó ma tam naſtupnik Manteufflowy bycž. Tutón je hischčeze derje a sprawnje tam kniežiš, ſchtož k ſpokojenju kraja ſlužesche. Hacž naſtupnik to budž, ſo prascha, abo hacž ſnadž tež tutón kraj ſo napoſledku cyle do Pruskeje njesczehnje a w njej njezhubi.

— Kölnski arcybiſkop dr. Pawoł Melchers je psched ſwojim wotpucžowanjom do Roma wériwym ſwojeje dotalneje diöceſy paſthyrſki liſt zaſtaſtajk, w fotrymž jim z wutrobnymi a wótcowſkimi ſłowami „Božemje” dawa. Džesacž lét je tutón cyrkwiſki wjerch we wuhnanſtwje piſchewywał, a to w holandskim mějče Maſtrichče. Tam w klóſchtrje franciſkanow mějſche wuhnaty archybiſkop dwě malej a proſtej jſtvičczy, w fotrymž ſam bydlefſche. Věſche tam w najwjetſchej cžiſhocze žiwy, najwazniſche diöceſanſke ualežnoſcje rjadoju. Archybiſkop Melchers je ſo hido 4. t. m. do Roma podał, hdzej ma po woli ſwiatoho wócta hischčeze zbytku cžaſ ſwojoho žiwenja hako kardinal dokonjecž. Bydli tam w klóſchtrje Liguorijanow a budž zbožopřeſejace wopyth we wobydlenju kardinala Ledochowſkoho piſchijimacž. Warminſki biſkop Filip Kremenc je hido ſwoju cyrkwiſku piſchijahu psched ſchelmiſkim biſkopom Marwicom wotpołożiſ a budž za někotre njedžele w Romje prákonisowanym. Hdj pał na ſwoje nowe biſkopſte mięſto ſo piſcheydli, njeje znate. Wulke dželo joho tam wocžakuje. Pschedož kólniſka archydiöceſa ma 1,800,000 duſchow, warminſka pał jeno 300,000. Wysche toho tež ſu warminſke wobſtejenja hischčeze wjeli ložſche a jednorische, dyžli kólniſke, hdzej nětko 10 lét žadyn wjac biſkop był njeje. Raž piſaja, budž tam jeno ſirmujomnych na poł miliona! A pschi wſchém tym budž tež

tutón biskop zwijazany a wjele zadżewanych z mejskimi zakonjemi. Pschetož najebacž wulki wopor, kotryž je Rom pschinieš, archibiskopa Melchera-a puščzivšchi, njecha pruske kniežerſtvo w niežim popuščejicž, najmjenje w nastupanju wocžehnjenja a wuwuczowanja duchownych.

— Wupokazanja russich a awstrijskich poddanow z Němskeje so dale wujedaja, hacžruniž je posledni čas přeni zapal kniežerſtwa trochu woliwny. Mjez wupokazanjmi (30,000) je tež 4000 židow. Schtož je so hnydom do předka prajišo, je so nětko stało. Tež Ruska a Awstrija stej podobne wukazy wudaloj, zo maja so němcy poddanovo z tuteju fejžorſtow wupokazac̄.

Awstrija. Za nowoho biskopa w Budžejowicach (Budweis) je dr. Ržiha, professor w tamníším biskopském semináru pomjenovaný. W jeho pomjenovanju pôznawajú Češčojo pscheczelne wotpohladanja kniežerſtwa, dokelž je k. Ržiha hako dobrý Čezech znaty.

— Zhradomny pastyrski list awstrijskich biskopow je wschudžom najwjetſche pschepožnacžo namakał a je nadžija, zo budže na duchownych a lud tutoho fejžorſtwa spomožne skutkowacž. — We Wuherſkej chcedža katholikojo hłowne katholiske zhromadžizny, kajkež so w Němskej kózde lěto wotbywaja, założicž. To by tam iara nuzne bylo, dokelž runje we Wuherſkej katholske pschepwědženjo w zjawnym žiwienju tak kaž spi.

Italska. Archibiskop Moran ze Sidney w Awstralskej budže w pschichodnym konsistoriju za kardinala pomjenowany. Dokelž je tutón cyrkwiński wjerch runje na pucju do Roma a so njewě, hdź tam lódź, na kotrež puczuje, dojēžde, njeje tež wěste, hdź pschichodne konsistorium budže. Wschitcy schefczo kardinalojo, kotsiž maja swiatocžne pomjenovani bycž, budža tón krócz pschitomni a budža hnydom kardinalski klobuk swiatocžne pschijecž móć. Schthyrlo kardinalojo, kotsiž buchu loni pomjenovani, tež tón krócz njebudža móć do Roma pschijecž, dokelž su patriarch w Lissabonje a archibiskopaj we Valenciji a Sevilli ze straschnym zařadženjom cholery, archibiskop we Winje pak z khorawatoſcžu zadžewani.

Francójska nima niežo wjac hacž staroſeże swojich kolonijow dla. Zwiazek měra z Klinu njebeſche w komorje hischeze dowuradženy, a hijo zas wo nowych wojnskich zapleczenjach piſachu. General Courcy, kiz je wotpōſtaný, zo by w Annamie rjad czinił, bu hnydom přenju nóc we hłownym měscze Hué wot anamitskoho wójska pschimany. Wón drje je nadběh porazyl, tola Francójska zas psched nowymi woporami stoji, dokelž ma general Courcy pschemalo wojakow, zo by so hako kniez tutoho města džeržecž moħł. Tež w Tonkinje najebacž zwiazek z Klinu hischeze połny měr njeje.

Zendželska. Irski městokral lord Carnarvon je w sejmje politiku nowoho ministerſtwa rozložil. Po jeho słowach je kniežerſtvo wobzamko, zo za Irsku njecha wobnowlenjo wuryadnych zakonjow žadač, ale zo chce Irsku chyle po wschednych zakonjach zarjadowacž. Liberalne kniežerſtwo je tamne krute wuryadne zakonje za wjelepodczęſciezowanym kraju wudalo a je tež tsi lěta dolho njeſmilnje nařozowało. To dyrbí nětk lónce měcz. Tak dha by so wujednano Zendželske z Irskiej někak pschihotowało a njeſmerna njeprawda dobra cziniła, kotoruž je Zendželska tutomu krajej lětstotki dolho cziniła a hischeze czini.

Španijska. Cholera w tuthym krucze domaplytanym kraju stanije pschijera a je so hacž do 8 provincow dobyła. Nažörje zařadža w Aranjuec. — Anarchistojo (spowročninkojo) cykloho swęta chcedža lětka kongres w Barcelonje džeržecž. W tuthym měscze su hijo čaſcziſcho zbezki měli.

Luczlane tshěstí.

I.

* Budź doma ps̄checzelny a szedry, ps̄checzivo krejnym ps̄checzelam a domja-
cym; ws̄chēdna węc ws̄chaf je bohużel, zo su množi na puczach „jandželjo“,
doma pak „cz...“. — * Schtóż chce poccziw hycz, niesme wjele a ws̄chela-
kore ps̄checz, ale ws̄chēdne o moliczach węch nanajdospołnišcho dokonjecz. —
* Ps̄chinidze-si nam czerpjenjo abo mierzanjo, njech nas ps̄chiklady swiatych
božich pozděhuja, kiz su wjele czežsche kſchide z wjeskoſcju ps̄chenieſli a za
nimi tak kaž hłodni byli. — * Kudžimy-li so, hdvž nas něchtó zacpěje,
je to zrudoba z miasa; zradujemh-li pak so nad tym so ps̄chi ſebi ponizuju,
budże to płód z Ducha ſwiatoho. — * Kalbarska hora je hora lubowaczych
duschow; ws̄cha luboſcz, kotraž njeje do czerpjenja Chrystusowoho zakorjenjena,
je hinita, czasto doſez — traſchua. — * Czasto doſez žadamy za tym, zo
bychmy jandželjo w njebeſach byli, mało pak wo to so staramy, zo ſmy
na zemi — dobrí cžlowjekojo. — * Nicžo njeje nam tak czežko, hacž ſwojego
měnjenja (ſwojeje hłowy) so wotrjec, a runje to je najnužniſche, zo bychmy
ponizni a poccziwi byli. — * Nascha duchowna kudsona njedyrbi nas
traſhicz; czuczo, zo ſami ze ſebje nicžo njeſmy ani njezamožemy, je najlepſchi
płót ps̄checzivo hordosči. — ſ.

Wſchelczizn.

* Kelko ma wjeřich Bismarck kózde lěto do khoodow? Barlinſke no-
winh ſežehowace piſaja: Joho kózdoletna mzda wuczinja 54,000 m. To pak
je hysicze najmjeniſcha węc. Wobſedzeniſtwo kancleria wobſahuje w tu khwiliu
něfore quadratne mile a je cyle bjez dolha. Varzin je dar z lěta 1867
(400,000 toler); tute knieſtvo wopſchija 7 rycerſtubkow a joho cjiſty wunoſchň
jo do 1870 hido na 16,000 toler wobliczowasche, je pak so wjez tym wjele
powyschit, dokelž je tam so wjele ps̄chikupowalo, papjernit so założil a t. d.
Friedrichſruh abo lauenburgske knieſtwa dosta kancler po lěče 1870 wot
tejora dajene; iich lětne dolkody wunoſchua, hdvž so drjewo jeno w malej
mérje puſhčea, na 80,000 toleř! Schönhausen je drje mjeniſchi, dyžli Varzin,
tola, dokelž je rola tam lepſcha a knieſtvo lepje ležane, drje joho dolkody
varzinſke doſczahnu. Tak dha kancler ze ſwojich tubkow ſamych kózdoletniſje
z najmjeniſcha 360,000 markow cžehnje. Ke tomu ps̄chinidze joho horjeka ſpom-
njenia mzda a ws̄chelake pödlanske dokhody, tak zo drje nětko dokhody kózde
lěto poł miliona markow doſczahnu.

* Tatra wulku móć a wulki wilisw maja židža
w awstrijskich krajach, wosebje we Galiciskej, Wuherſkej, Bukowinje, z džela tež
w Čechach a we hłownym měscze Winje, hdzeg je mjeniſcha połojea wob-
ſedzerjow hido židowſka. Zo so lud tola trochu ps̄checzivo traſchnomu
ſpſchahaj hibacz poczina, widžimy z toho, zo je na ps̄ch. do wuherſkoho ſejma
dotal hido 23 zapólkancow, kotsiz su ps̄checzivo židam, wuzwoleñych. Budže
zajimawé, hdvž widžimy, tak so židža do jenotliwych krajow awstrijskoho kejzor-

stwa dżela. We Wuherskej je mjez 13 a poł milionami wobydlerjow 638,300 żydow, tak pada na 21 wobydlerjow 1 żyd. W Rumuniskej pada na 13 wobydlerjow 1 żyd, a we Galiciskej hjo na kózdych dżewiecž wobydlerjow 1 żyd! Tohodla je tež tuton wbohi kraji hacž na mjezu zahuby pschischoł, je cyle wot żydowskich pijelcow wuchodżenj, joho wobydlerjo su jeno żydowskich robotnich! Runje tak złe je w Bułgarije. W Czechach, kotrež maja $5\frac{1}{2}$ miliona wobydlerjow, je 100,000 żydow, pschiidże tam na 55 wobydlerjow 1 żyd. Wobesbie tam so żydża namakaja a rozschereja, hdżez je lud hiszczę mjenje rozwuczeny a zdżelany. W zanjerodżenym ludze żydża swój wujżitk najlepiej namakaja. We Francoskej, kotraž ma pschez 37 milionow wobydlerjow, njeje telfo żydow, kaž w Czechach samych, tam je hakle mjez 628 duschemi 1 żyd. Tež w Serbiskej su dobre wobstejenja. Tam pada na 488 wobydlerjow 1 żyd; to ma w tym swoju pschiczninu, zo su južni Serbojo dobri pschekupcy a ze sobu měnja, jedyn druhojho podpjeraja. Tosame može so we gubernijach Wulsztoskeje wobledżbowacż. — Jedyn kraj je hiszczę w Europje, hdżez dotal żadny żyd njeje, je to Norwegska. Tež w Schpaniskej je ich jara mało, tam hakle na 41,534 wobydlerjow 1 żyd pschiidże. Tam pał su dotal za konje pschebiwanjo żydam za kązowale. — W cyłej Rakuskej je w tu tkwiliu 1,600,000 żydow, tak zo tam na 24 wobydlerjow hjo 1 żyd pada; na cyłej zemi pał je něhdże 7 milionow żydow, po czym by hakle na 186 duszachow 1 żyd pschischoł.

Naležnosć našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 360. Madlena Zyndzina z Budyšina, 361. 362. z Wotrowa: Michał Bräuer, Michał Wjenk, 363. 364. z Kašec: Jakub Šolta, Jakub Héblak, 365. Madlena Naglowa z Kanec, 366. Mikławš Krawc z Nowoměsta.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 81,868 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: dodawk k woporej Budyšskoho processiona wot kniežny z Budyšina 2 m., njemjenowana (w Róženče přepodała) 2 m., Veronika Richter z Budyšina 75 p., M. L. k česci Wutroby Jězusoweje 2 m., z Prawočic k česci Wutroby Jězusoweje 20 m., z Kašec: „Wutroba Jězusowa, smil so nad khudymi dušemi 10 m., njemjenowana 6 m., za khude duše 1 m.

Hromadze: 81,912 m. 25 p.

Na nowu klětku do Baćojskeje cyrkwe su wyše zapołożenych 20 m. dale woprowali: z Budyšina: kk. senior Jakub Kućank 20 m., direktor Józef Dienst 3 m., J. K. 1 m., jena dobroćerka za hnadu wobstajnosće 3 m., k. farař J. Herrmann we Wotrowje 10 m. Hromadze: 57 m. — Wyše toho na druhu nowu wěc do cyrkwej: njemjenowana dobroćerka z K. 90 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9177 m. 50 p. — Dale su woprowali: M. L. z Radworja k česci s. Józefa 1 m., S. 1 m.

Hromadze: 9179 m. 50 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: P. Tadej Natuš 3 m., kapł. Skala 2 m.

Za zwony je stare pjenježy pschez knjeza wucjerja M. Hiciku w Kalbicach doftak **Redaktor.**

Cjistieć Smolerjec knihicjistceřerje w macjicznym domje w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

1. augusta 1885.

Lětník 23.

Na Welehradže.

Hdyž hym ze swojimi sydom towarzſhem i Welehrada ſo ſtrowy domoj
wročzil, džeržu za pschitschnoſč, katholickim Serbam abo serbſkim katholikam
něchtio wo mojim pučowanju a wo tym wopomnječja hódnym měſtneje tudy
napíſac̄.

Dolho běch ſo na tón puč wjeseliš a wſchelakto pschihotowať, a tola bě
nimale wſchitko podarmo, hdyž tolsta ſza wo khorofeji na Welehradže ſo rož-
ſcherjeſche a z tym wſchelaka zakaznja hrožesche. Wotmořenjo tamniſchho
L. tachanta Wykýdala po telegrafie pak nam pučowarjam doſahac̄che a tak
hym jara ſpojony, zo ſu Serbia z druhimi katholickimi Šlowjanami na
Welehradže pobylí a tam ſ. Methodija poczeſčili; pschetož myſlu tak, kaž
w jenym pscheproſchenju rěkaſche, zo je „ſwojbyň ſwidzeń (wězo tež katholicki)
najbožowniſći, pschi kótrymž ani jedyn bratr njebrachuje“.

Pjat̄ 3. julija psched 11 hodž. wotjedzehmy pak z Budyschina do Čech
a běchmy po dleſchej zaſtaſh v Młodej Boleslavie, kótruž ſebi z dobréj
khwili wobhladowachmy, wjecžor w měſcze Kolinje. Rad běchmy do pscheczelnych
Bardubic dojeli, hdyž chchcu naš wſchelach hač ſerbów wulcyſhnije mitac̄,
ole bohužel hac̄ tam čzah njenidžesche. Sobotu jědzechmy z Kolina po žimischej
železniskej liniji na Bardubici, Chocení a Čejſku Třeboru do Moravſkej a
trochu z wobpučjom na archybiskopſte město Olomuc a město Přerov bližachmy
ſo wjecžor po 10 hodž. Wuherskomu Hradžiſhčežu (němcy ſkónowane Hradisch).
Z khwilemi deſtežowasche, ale tola běchu na mnohich hórkach ſwidzeňiſke wohenje
widzeč, kajkež ſo hač na pschedwjecžorje ſwidzeňenja po wſchej ſriedznej Mor-
avſkej zapalowachu. Na zaſtanishežu dyrbjachmy ſo rozſudzieč, hac̄ chcemy
tam pschenocowac̄ abo bórzy hiſhčež do Welehrada dojecž. Tuto ſebi wu-
zwoſichmy a tak ſynychmy ſo do dweju z pschihotowanych burſkih wozow a
běchmy po 11 hodž. na Welehradze. Čzma pschifrywashe jón, tola widžachmy

na dworje, w cyrkwi a w khódbach něhduschoho klóschtra wjacry stow ludži, z džela hízo w spanju, kotsiz běchu na swjedžený pschischli a tudy nocowachu. Nas dovwiedze sluzhovník z latarnju tež na hornju khódbu, hdjež běchu skomnili a matrach z druhim trébnym derje pschihotowane. Tam wostachmy, dokelž nam hako putnikam z druhimi to dosahafche, tež hischeže druhu nóc, a nje-pytachmy druhu lepschju kwartiru, kotsuz wščak výchymy nazajtra dostacž mohli.

Zwony swjedženískoho ranja nas zahe wubudžichu a tak mózachmy so w tym něhdusichim klóschtrje, w cyrkwi a Welehradze samym bórzy rozgladacž. Za dach k. tachantej Wykhdalej, rozgladnomu pschedstojicjerzej cyrkwie a wosadu, hnydom zjewicž, zo su tež Serbia z Lužicich pschischli. Wón a k. kaplan Wychobil a wšchelach duchowni a swětni knieža so khvalobnie wuprajichu, zo so njejsimy dalokoho pucža a druhich — zadžewkow bojeli. My běchmy w krótkim derje znaczi a su so mnozy za nami a za Serbami z chla, za serbskej rěčzu a spisami wjele prascheli. To dopředy wěžo běch male hornjošerbiske a delnjolužiske číščejane wěcki šobi pschivjež a sym je wšchelakim hako dopomineniu na nas Serbow wudželi. Wuczeni ludžo so wschudžom za našchu wot njerozomnych z njeprawom druhdy zacpětu Šerbsku rěčž interessuju, mjez wubudženymi horli-wymi Čechami a Morawjanami pak běchu tež njestudomani a wjeśni ludžo zwjeseleli, hdjež nas Serbow widžachu a hlyschachu. Tak njeběchmy ani w czubje czuñich; tuž starajmę so, zo našchi Serbia w Serbach njebyhu hako czuñich byli!

Welehrad, w rjanyh dole hórkateje krajiny ležach, je nětko wjes, kotsaz ma w 76 číškach na 600 wobhylterjow. W cžasu swjateju Cyrilla a Methodija (wonaj pschindžeschtaj 863) bě tam, hdjež nětko Welehrad, wjes Staré Město a Wuherske Hradžischežo stoji, wulke kralowske město, kotsrohož wobtwjerdženja w cžasu krala Rosejšlawa samo wojowařsych Němcych wobbdžiwachu a „ineffabilem Rastici munitionem“ (njejměrnu twjerdžiznu) mjenowachu (Chron. Fuldens.). W slědowachych zatraſchnych wójnach bu kralowski Welehrad wot wuherskich Mladžarow a Němcow w lécze 906 z wjetšha zapušceny a je tež w swojich džélach potom dale rozpadował. Tola založi tam přeni morawski markhrabja Vladysław Hendrich w lécze 1198 wulki klóschthr cistercijskich mnichow, kotsuz je slawnje trał hacž do lěta 1784, tehdom zbehnjeny wot kežora Józefa II. Klóschthyrská cyrkje bu na to farška a klóschthyrské twarjenja a kubla slusachahu statej, wot kotsrohož je bohaty baron Sina (1837) kupi. Wot tutoho kupi je katholiske podpjerace towarzystwo olomucskoho archybiskopstwa, kotrež je kardinal-archybiskop hrabja Fürstenberg založil. Tak je a wostanje rjamy klóschthyr z pódlastojacym hromom wobsedženistwo w katholickich rukach. To je za hnadowne město wulcy ważne a tak budže lohko, tam z nowa klóschthyr abo kongregaciju (najfferje redemitoristow) zaſhydlicž.

(Pschichodniye date.)

P. Franc Stolle.

Pjatř 17. juliia pschi połdnju 1/4 hodž. wumrje — kaž je „Boſof“ hízo wozjewiš — w Drežđanach kniez dwórski kaplan P. Franc Stolle, präses katholickoho duchownoho konfistorstwa w Drežđanach, kanonitus kapitla svj. Petra

w Budyschinje a rycerz 1. klasy sakskoho zašlužbnoho rjada, w 71. lécí swojeje staroby. W swojej doblej a czezkej khorosezi bu wjac króz posyljeny ze swjatymi sakramentami, z kotrychž moc we swojich boleszach a podaczo do božeje wole czerpasze.

Zemrety narodzi so 24. febr. 1815 w Malschen w Čechach. Hako derje wobdarjeny hólcez wobroči so k studijam a wuzwoli měštniski stav za swoje powołanjo. W Litoměricach l. 1838 na měštnika wuswiczeny skutkowasche ze žohnowanjom 6 lét hako kaplan w Culawje a bu 1844 hako kaplan do Kamjenich powołany; tak zaistupi do nasheje wótcziny, w kotrej je nětk hacž do swojeje smjerceje skutkował. Wot něka pobu zemrety kniez administrator we Freibergu, direktor katholskeje hlowneje schule w Dreždjanach (1849) a bu 1854 za superiora a fararja w Lipsku postajen. Tam je joho horisive skutkowano hiſceze w dobrym wopominiecžu. Melez druhim założi tam towarzystwo swjatoho Vincencia za podpjeranjo kudsonych a džeczi, katholske kaſino, katholske towarzystwo rjemieslnikow a towarzystwo swj. Hilžbjetz za služowne holcy; pod joho nadzwiedzaniem natvari so ſara a ſchula w Lipsku, cyrk w Altenburgu, cyrk w ſchula w Grimmie. Wosobje ważne je tež założenjo katholſkoho čaſopisa „Katholisches Kirchenblatt“, kotryž bě wot njoho jara wustojnje redigowany a z kotrohož je pozdžischi „Bennoblatt“ nastal.

W lécí 1870 bu kniez Stolle hako superior a farar pschi dwórkowej cyrkwi do Dreždjan powołany, hdzej 1871 katholske kaſino założi. Hdzej bě 1875 dotalny präses konſistorſta, hnadny kniez biskop Bernert, na swoje nětčisze wysoke zaſtojnſtvo powyszehn, naſtupi kniez Stolle za dwórkowego kaplana po‐mienowanym do pschedsydſta katholſkoho konſistorſta w Dreždjanach. Hizo psched tym bě za kanonika Budyschkoho tachantſta wosmienowany. W swoim ważnym a czezklim zaſtojnſtwie w Dreždjanach je zemrety njewustawajc džekal a je ze swoim pokornym a poniznym wobkhadom trajacy pomnik dobroho pschitlada zawostajil. Wosobje ſpomnicz móžemy na to, zo 1881 z fararjom Miklawschom Schäferom (Wowczeřkom) w Hubertusburgu podobny wustaw założi, koſki w Budyschinje hizo dleje wobstoji, za katholske džeczi z protestantskich wosadow, kotrež maya so na přenie doſtačo swjatych sakramentow pschihotowac. W Dreždjanach założi towarzystwo wuczomnych hólców a wustaw, w kotrymž kude ſchulſte džeczi poliwku doſtawaja. 35 lét doho je znatu a jara derje zarjadowanu katholſku protifku „Bennokalender“ wudawał; jeje czisťi wunoſchě je za wustawy kudsonych džeczi w Dreždjanach a Lipsku. Tež je so hizo předy pschihotowane założenjo wulkoho katholſkoho pohrjebniſczeja w Dreždjanach pod nim dokonjało. Na nowe pohrjebniſcze chyſte tež won khowany bhez.

Kak běſche zemrety czeſczonej, běſche derje widzecz pschi joho po‐hrjebje, pónđelu 20. julija. Hnadny kniez biskop a Dreždjaney duchowny joho k rowu pschewodžachu; z Budyschima běſchtaj k. senior Kucžank a kantor Scholka na pohrjeb pschijeloj, tak tež fararjo: Schäfer z Hubertusburga, Nowak z Radeberga, Pattoni z Freiberga, Juhr z Lipsku, Keipert z Kamjenich, Salm z Cwikawy, Fischer z Annaberga a Sparla z Altenburga. Králowſki dwór zaſtupowasche komornik z Minkwiz a evangelske konſistorſtvo superintendent dr. Dibelius. Tež katholſcy zaſtojnicy, ſchulſcy pschedſlojicžerjo, wuczjerjo, wjetſke ſchulſte džeczi, zaſtupjerjo katholſkich wustaw a towarzystwom a wjele ſobustawow Dreždjanſkich wosadow bědu na pschewodženjo pschischli. Schowanjo mějesche k. superior a farar Will, kotryž we swojej pohrjebnej ryczi psalmistowe

słowo: „Sprawny wostanie we węcznym wopomnjećzu” na zemrētoho nałożujo z pokornymi a pochnuwanymi słowami załączby dobroho měščnika wopominasche. Češlo pochowawschi podachu so pschitomni do pochriebneje kapale, hdźež so Salve Regina a modlitwa spěwaſche. — Swjatocžna boža mšcha po morwych bě nazajtra dopołdnja w dwórkowej cyrkwi.

Tak je zas piły a swérny měščnik naſcheje wótcziny swoje žiwjenjo sfónčiſ; joho njeuwstawaſca dželawoſc̄ za cžeſc̄ božu a spomoženjo dowierjenych duſichow Dreždanskeje diöceſy běſche hiscze doſko moſta ſtukowac̄. Bože pucze pak njeſſu naſche pucze. Bóh daj jomu węczny wotpočžin̄ a węczne myto za joho swérne ſtukowanjo. — Budyschski kapitel je w nim ſobustaw swojego kollegija zhubiſ, a je licžba zwonkownych kanonikow hac̄ na dweju ſo pomjeñſchila.

Sprawnoſć abo njesprawnoſć?

Hdyž w czaſu francózſkeje wójny w lécze 1870 z města Pariza tójschto Němcow wupoſazachu, běſche w cykle Němskej wulka njespoſojoſć a wſhitej zaſudžiſtu tajke njesprawne zaſhadženjo. To běſche we wójnskim czaſu. A Francózſla mějeſte tež doſc̄ za to pokucíci, zo je ſebi zwažiła Němcow wupoſazac̄, a dyrbiesche iſh ſchodus jim zarunac̄.

A ſchto je něko, 14 lét pozdžiſho, w tymſamym 19. ſetſtotku zdžela-noſeſe, civilisacije a humaniteta ſo ſtało? Srijedž měrnoho czaſa je prufeſe kniežerſtvo 30 tyſac ežlowiekow z kraja wupoſazało, ežlowiekow, kotrychž njeſtuk abo njeprawda jeno we tym wobſtoji, zo ſu Polakojo a katholſch! Mjez nimi je iſh wjele, kotriž ſu w prufim wójsku ſlužili a we wójnach ſobu wojovali. Kajka žałoſc̄ a kajke ſtoržby na to ſo zbehných, móže ſebi kóždy myſlici. Za frótki czaſ dyrbjachu swoje wobſedzeniſta za tuni pjenjeſ pſchedac̄ a móže ſo pracieſ ſkoro z proſcherſkim kijom dyrbja wuńc̄ z kraja a roztorhneč źwiazki, kotrež ſu iſh na dotalne wobydlenjo wjazale. Bon z kraja dyrbja ſtarch, żony a džec̄i. — A hdze maja czañhyc̄?

Nic tam, hdźež ſu ſo narodžili. Pſchetož tež tam bychu zas licžbu Polakow powjetſchili. Ruska, kiž je pſchecžiwo Polakam, jeniecy tohoda, dokelž ſu poſteje narodnoſeſe a katholſkeje wery, hido njeſmérne wjele hréſhika iſh podcžiſtežuju a pſchecžehujo, je tež tón króč zas ſwojim njeſmilnym zaſadam ſwérna wostała. Nic do katholſkich krajinow, hdźež bychu wſredž ſwojego ludu a ſwojich werybratrow móhli ſiwi być, chce wuhnathym nowe sydliszcze dowoſic̄, ně wupoſazac̄ chce iſh do cyle rufſich, nje-płodnych woſkresow, hdźež žaneje duchowneje cyroby njenamakaja a hdźež tež za ſwoje češlo lědmo tak wjele nadendu, zo móhli ſo zežiwig. Němſki za poſlanc Bachem ma cyle prawje, hdyž wóndy w dželacžerſkej zhromadžiznje nad Rheinom ziawiuje praji, zo takrjec ſtat pſchi kolebch kóždoho noworodźe-ноho poſłokoho džecžatka ſtojo bołoſtnje zawała: „Hido zas Polak!” To płaczi wo Bruskej runje tak kaž wo Rusſej.

Hdyž w prufim ſejmje jedvn zapoſlanc prajeſche, zo je zaſhadženjo Bruskeje z Poſlkiej njeſtuhane, kotrež hiscze ſo dožiwiſo njeje, tehdom zawała zaſitař prufkoho kniežerſtwa „Rusſa!” Je ſnadž to cžeſc̄ za Brusku, zo je w Rusſej, w kraju, kiž je poł civilisowany, z khwilemi ſo hiscze hórje z Poſlkiej zaſhadžalo?

Wo poslednichim kraju wschodzie za kierunek do kierunku południowym, województwo piaseczyńskim, w którym leżąca jest rzeka Wisła, znajdująca się na granicy z województwem świdnickim, jest to gmina Dobroszyce, położona na północnym zachodzie województwa dolnośląskiego, w powiecie świdnickim, w gminie Dobroszyce. Gmina Dobroszyce składa się z siedmiu sołectw: Dobroszyce, Góra, Kłosy, Kostkowice, Lubiechów, Męcina i Wyszków. Gmina Dobroszyce jest położona na obszarze historycznego Śląska, na terenie dawnych księstw świdnickich i głogowskich. Gmina Dobroszyce jest położona na obszarze historycznego Śląska, na terenie dawnych księstw świdnickich i głogowskich.

Spodziewamy się, że województwo piaseczyńskie odbędzie się w dniu 1 lipca 2018 roku. W tym dniu gmina Dobroszyce przekształci się w gminę wiejską, a gminy Dobroszyce, Góra, Kłosy, Kostkowice, Lubiechów, Męcina i Wyszków zostaną połączone w jedną gminę wiejską. Gmina Dobroszyce będzie składała się z siedmiu sołectw: Dobroszyce, Góra, Kłosy, Kostkowice, Lubiechów, Męcina i Wyszków.

Szkoła podstawowa w Dobroszyce została założona w 1905 roku. W jej historii znajdują się ważne daty: 1905 - założenie szkoły, 1918 - przejęcie szkoły przez państwo polskie, 1939 - likwidacja szkoły przez Niemców, 1945 - powrót szkoły do polskiego zarządu, 1950 - zmiana nazwy na "Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II", 1975 - zmiana nazwy na "Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II", 1990 - zmiana nazwy na "Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II", 2000 - zmiana nazwy na "Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II".

3. Europy a Saksonii.

Z Rosji. Nowe piaseczyne naszeje nadzwyczajne cyrkwię, której je kierunek do kierunku południowym, województwo piaseczyńskie, w którym leżąca jest rzeka Wisła, znajdująca się na granicy z województwem świdnickim, jest to gmina Dobroszyce, położona na północnym zachodzie województwa dolnośląskiego, w powiecie świdnickim, w gminie Dobroszyce. Gmina Dobroszyce składa się z siedmiu sołectw: Dobroszyce, Góra, Kłosy, Kostkowice, Lubiechów, Męcina i Wyszków. Gmina Dobroszyce jest położona na obszarze historycznego Śląska, na terenie dawnych księstw świdnickich i głogowskich. Gmina Dobroszyce jest położona na obszarze historycznego Śląska, na terenie dawnych księstw świdnickich i głogowskich.

Z Dreźcami. 3. M. król Albert je w tutym tygodniu rudne hory wypał a niktore dni w Kamienicy pszczyńskiej tam wschodniego województwa ze swoim wojewodzkiem.

— W Dreźcach założony tydzień w dniu 19. lipca do 22. lipca składa się z siedmiu niemieckich turniejów województwa, na których turniejów z cyklu

Němiskeje, Awstrije, Belgiskeje, Hollandskeje, Francózskeje, Italskeje, Ruskeje a Ameriki pschijedzechu. We wulkim czáhu turnarjow na 30,000 wošobow sobu czehnjesche. Tež su so wulke rycze džeržale a wiele piwa je so pivo. Woſebje njehańbicje su někotri awstrijschi poddanojo němischich krajinow Czéſkeje ryczelí; zda so z cyka, zo eži ludžo jeno do wukraja khodža, zo bychu tam swój wóteny kraj hanili. Zajimawe za nas pak je, zo so tudy žane kniežeſtvo natykni wych khoroszow bojało njeje, schtož tola Welehradſte pučowanja za džewasche. Haj w Drezdjanach džen so Němcy na swétny swjedžen ſchadzowachu, na Welehradze pak Šlowjenjo na nabožnu swjatocznosć!

3 cyloho swěta.

Němcka. Kaž pisaja, je wjéřch Hohenlohe-Schillingsfürst za nowoho naměstnika w Elſasu-Lothringiskej postajeny. Wjéřch Hohenlohe, 66 lét starý, bě wot 1866—1870 bayerſki minister zwonkownych naležnosćow, a je wot l. 1874 němcki zapóſlanc w Parizu. Kaž liberalne nowiny woſwědečuju, je wón l. 1870 so halo wulki pschecziwnik bamžowoho ſtola poſkazal. Hacž je hiſczeče tak zmysleny, kaž prjedy, njeje znate. Hdy by pak byl, njebudže za tamnaj krajej derje.

— Jara wulke njezbožo je so psched tydženjom w Kólnje ſtaſo. Psjatí poſdnju so na dobo dwě starej khěži na drjewowym torhosczeju, w kotrymajž něhdje 16 swójborow z 76 woſobami bydlesche, hromadu ſypryſch tej wſchitkich wobydlerjow pohriebawſhi. Hacž dotal je ze zaſypnjenych 7 woſobow wumrjelo, pschez 30 woſobow, mjenje abo bóle ranjenych, dyrbjescze ſo do khorownjom pschewjescz.

Italska. Swjath wótc je pscheczelny liſt khinskomu kejzorej poſkaz. P. Giulianelli, japoſchtoſki administrator w Khinje, mjeſečne jón pschepodačz. We wulkej audiencie psched wyſokej radu, w kotrejž běchu zaſtupniſi kejzora, kejzorski prync a ministerjo, bu P. Giulianelli pschijaty. Tam wozjewi pscheczinu, z kotrejž je poſkany, džakowasche ſo za zakit, kiz je missionaram po kejzorowej poruczońſci ſo poſkiczał a pschepoda bamžowý liſt. Kejzorowý prync pschija liſt, wupraji ſwoju radoſcz nad tym, zo móže tajki liſt w rukomaj džeržecz a porucži, zo by ſo zjawnje cítał. Hdyž ſo to ſta, poſkazowachu wſchitich pschitomni wulku wjeſloſež. Po někotrych dnach wopytachu ministerjo bamžowoho poſlance a pschepodachu wotmoļwienjo khinskoho kejzora. Wo nim můžemy jeno to ſpomnicz, zo je jara hordoznje ſpisan y bamžej kejzorowe zbožopſchenja wupraja. Bamž ſo w liseže mjenuje „kejzor nabožiny“ (Kiao-huang). Rom pak „Wulka Roma“; tež cykle wuhotowano liſta poſkazuje, zo w Khinje swjatohu wótcu runje tak za ſouverána abo najwyschichohu wjéřcha czescz, kaž ſwojohu kejzora. Pschednoſt P. Giulianelli-a je tam dobrý za czelskicž czinił a je nadžija, zo budže někto za kſcheczanow w Khinje lepie. Najbóle je tuta pschecziwo tomu ſo zapjerała, zo měla Francózſka katholske miſſiony zakitacž, dokelž je poſledniſtia z wjéřcha ſwoje politiske wotpohladanja z tmy doſezahnycz pytała, schtož mějachu potom kóždy króč katholske miſſiony wutunkacž.

— 27. julijsa pomjenowa swjath wótc swjatocznje ſchescz nowych kardinálov, mjez nimi tež Kólnskoho archybifpoa Melchersa; toho runje buſchtaj Budžejowicki biskop hrabja Schönborn za arcybifpoa w Prahy, professor Ržiha pak za biskopa w Budžejowicach poſtajenaj. — Na týmſamym dniu zemře

w Komje kardinal Nina w swojej starobje 73 lét. Zemrěty cyrkwiński wjeich psched netczjishim statnym sekretarom Jakobini-om tute najwyschisze zaſtojistwo zaſtawasche a bě netko pschedsyda koncilskeje kongregacije.

Schpaniſka. Kholeru w tuthym kraju ſurowje zaſkadža a ſo dale k polnoch rozſcherja. Džen wote dnja ſta khorych na nju mréja. Hac̄ dotal je 60,000 ludži na kholeru ſkhorjelo a něhdje 17,000 wumrelo. Kral Alfonso a kralowa Khryſtina ze swojej wutrobitoſe zu wſchich zaſhorjataj. Z miloſciwych ſotrow, kotrež we woſhlađanju khorych njeſmijertnu khwalbu ſebi zaſlužeja, je hac̄ dotal 45 na zku khorovc̄ zemrelo. — Wjez tym njekniczomni anarchiſtojo w Barcelonje ſwētowym kongres džerža; zo tych kniežerſtwo z kraja njewucžeri, njemóžem ſozemic̄.

Egiptowska. Zda ſo, zo je tola wěrno, ſchtož hido, psched dwemaj nje- dželomaj piſachu, zo je zbežkar Mahdi na jatra wumreł. Doho wójsko netk zaſ dale k poſdnu coſa.

Wo Teceſlinowym pomniku.

Ke wopomnječju naſchoho ſławnoho a zaſlužbnoho Teceſlina ma ſo netko nić jeno wopomnjenſka taſla, ale naſladny pomnik ſtajieč, kif by tež pozdjiſhim narodam wozjewjal, zo Serbia svojich zaſlužbnych muži ežeſežic̄ wědza. Kukowſke kaſino je z woſebitej horliwoſe zu pomnik ſo poſtaralo a hido tajki, kif budže psched 300 markow placic̄, ſkazalo. Ke tomu maja ſo pjenjezy hromadžic̄, kaž džen je tež „K. Poſol“ tajki ſkład zapoczął. Njech wſchitcy, kotsiz zaſlužby ſwērnych dželacžerow ežeſeža, woſebje paſ wužomich abo ſchulerjo ſwērnoho wucžerja, kotsiz hiſhče tu ſu, ſwoj pschinorſk wopruja! Woſebje by to za naſchich ſtuđentow džakowny nadawſ za ežas próždninow był, hdj bych u chyli tam a ſem dary ſkładowac̄. Tara pschihodžało ſo tež by, hdj bych u naſche ſpěwanſke towařſtwia jedyn abo netkore ſpěwanſke ſwiedženje za tajke woſhlađanjo chyli woſdžeržec̄. — Swjatocžne ſtajec̄ ma ſo pomnik 30. augusta toho lěta.

Luczlane tſchęſki.

II.

* To nije doſpołnoſc̄, zo žanyh pschedzeflow nimach, ale to, zo maſch jenož dobre. — * Ničtō nije dobre a w hnadle wobkručzeny, zo naſuczenja na ſo wzac̄ njeſohl, kotrež joho ſchpatnovo ſežinja. — * Ćzim bōle čłowjek ſo prouje, zo ſchpatne pschinarodžene naſhilnoſcze pschedwinje a potupi, ćzim wjac nutſkowny roſzweleñjow a hnady pschinidze jomu z Boha. — * Wiele duſhov ma teſko ſpodobanja na swojich ſkutkach, zo taſtrječ pschibójſtwo z nimi czerja — kóždy jich ſkutkow je nowy pschiboh, ke kotoruž ſo pomodla. — * We wſchich naležnoſczach ſtajei ſwoju doveru na Boha a budź wo tym pschedwědzeny, zo budže wutónce tebi psich spomožny. — * Za tym ſo prouj, zo by wſcha twoja pobožnoſc̄ lubožna była, tač, zo ſchtož ju widži, tebje jeje dla lubuje a tebje ſežehuje. — * Boječ dyrbimy ſo wſchich psched ſudami Božimi, tola tač, zo dobreje myſle (nadžije) woſtanemy, ani, zo ſebi zważliwie wěrimy. — * Hido to je wulke zło, hdjž niežo dobre njeczinimy. — * Bóh pſcheje ſebi bōle, zo ſmy jomu ſwērni w móliczkih ſkładnoſezach, kotrež nam wón wſchědnie poſkičuje, hac̄ zo chcemy z nadutej myſlu wulke wěch wuſjesc̄, kotrež ſu psched

našche moczy. — * Kac̄ zbožowna dusza, kiż Božu swēru służy; za móležkość, kotrež dusza za njoho ejini, mytuje wón nadobnje tu na zemi a pſchida hijsceje njebojesku radoſć. — * Wo Božu a tym, schtož joho słužbu nastupa, njeryc̄ żenje ze žortom, ale pſchec̄ z pobožnej pokornoſću. — ſ.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 367. Hanža Kampratowa z Budyšina, 368. Marija Schützowa z Kiesy.

Za cyrkowej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 81,912 m. 25 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k česci Wutroby Jēzusoweje 3 m., „Wutroba Jēzusowa, smil so nad nami!“ 1 m., Fr. Pankrac Glaš, kapucin w Brnje 2 m. 30 p., K. A. B. H. 1 m. 20 p., njemjenowana ze Šunowa 2 m., M. Sch. z R. 1 m. 75 p. — Hromadze: 81,923 m. 50 p.

Na nowu klętku do Baćońskae cyrkweje: dotal hromadze 57 m. — Dale su woprowali: njemjenowana swójba k česci Wutroby Jēzusoweje 300 m., dobroćer ze Z. 20 m. — Hromadze: 377 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9179 m. 50 p. — Dale staj woprowaloj: S. 1 m., kmótr S. w Hornjej Hórey 1 m. — Hromadze: 9181 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: Fr. Pankrac Glaš, kapucin w Brnje 2 m., farař Hórník 10 m., M. Holka 1 m. 50 p. — Hromadze: 18 m. 50 p.

Za terciarow: Ze swj. sakramentami wobstaranaj staj zemrełej Józef Bergmann, krawc w Aloisburgu poła Rumburga, a Hana Gudžina z Dalic.

Bjawny džak.

Z Božej pomocu sny nětko swoje dwory, kotrež nam straschny wohēń w zańdženym lēcže zapuſeži, zaś natwarili. Pſchi swojim wulſkim njezbožu sny z blízka a daloka wjèle tróſčta a pomoc̄ doſtali, schtož je nas poſylnilo a z nowej nadziju napjelnilo, a pſchi twarjenju su nas wjesni a zwonkowni z rucznym dželom, fórami a wſchelakimi darami mócnje podpjerali. Derje wěny, zo wſchitko to sámi zarunac̄ njezemy; tohodla tudy z wutrobu zjawnje ſo džakujo Boha proſym, zo chęk wón wſchitkim naſhim dobroćerjam z čaſnymi a wěcznymi darami nadobnje placic̄.

Madlena zwud. Bjeñšchowa, Pětr Ujek,
Miklawſch Lubk, Michał Rjencžka,
Jurij Schweiđa, Jakub Manjok,
wobſedžerjo w Gernjanach.

Zańdženu njeđelu běch w Chróſčanskej cyrkwi spody ſchulſkoho khora ſwoj pſchedeſtejník (regenschirm) stají. Tačo chęk po ſemſchach dom hiž, běſte tónsamý precž a jedyn cužy na tym měſeče. Za proſchu, zo by tón, kiž je jón pſheměník, tam m ó j zaſ ſtají a ſebi ſwój, kiž tam ſtoji, wzal.

Sđ.

Katholicki Posor

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Chrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

15. augusta 1885.

Lětnik 23.

Na Velehradje.

(Pokračování.)

Nětčíšcha wulka cyrkje na měsče starodawneje je w romanskim stylu twarjena a w poslenich 20 lětech z dobrowolných darow krasnje wobnowjena. Wona ma podobu fšchiza; hlownu lódz a dwé pobocznej pschekfchizuje přecžna lódz. Nad pschekfchizowanjom pař namaka so wysoka kupola z malym tórmom. Prjedy bě cyrkje hisqueče dlejscha dyžli netko, dokelž su ju po wohjenowym nje-zbožju skrótežili; poslednje jeje pschetwarjenjo sta so w lécje 1735. W dołhoceži méri cyrkje 86 metrow, w scherokoceži $23\frac{1}{2}$ m. a w fšchizu 34 m.; wysokosć lózze je 18 m. a w kupoli nimale 25 m. Hdyž sebi tute měry wukrocžiš, móžesch wobliczic, zo može pschez 10,000 ludzi tam so derje změřic. Tež fronta je wulkotna a ma dwé weži (tórmaj), 60 metrow wysokej; najwjetši zwón waži 77 centnarjow.

Wobhladajmy sebi netko nutskownosć cyrkwe. Hlowny wołtar je svjatej Mariji do njebjes wzatej poswieczený. Wudzélany je z běloho karrarskoho marmora po pschikkadze najkrafnitskich w romskich cyrkwiach. Wón placi 30,000 schěsnakow, kotrež je kardinal-archybiskop hrabja Füstenberg za njón dał. Mjenuje so tabernaklowy wołtar, hacž runje zadý njoho na seženje tež wobraz wiś, dokelž we delnym džele a tabernakulu wažnosć wołtarja wobstoji (kaž n. psch. w Baczonju budże) a nic we wulkim wołtarnym wobrazu, kaž smy my w našich w tym nastupanju khudych cyrkwiach zwuczeni widzec. Cyka cyrkje dyžbi krasna bycž, nic jenož wysoki taſlojty wobraz na wołtarju! Pređk wołtarja je krasnje wurubaný a pschedstaja tsi podawki ze žiwjenja svjateju Cyrilla a Methodija; na tabernaklowych duricžlach namaka so znamjo bójskoho dobroho pastyrja a z wobeju bołow kleczitaj jandželkoi, t Majswjeczischemu so modlacej. Z bołow wołtarja staj swjeczeči s. Wjacława a s. Łudmily. Ghyla abo stoly w chorje za klóšthyrskich rjadnikow (z lěta 1695) su jara krasnje

wurēzane a z wjele figurami debjene. W przęcznej lōdzi stojał na podstawku w nadobnej wulkosći s. Cyrill a Methodij na epistolskej stronje a s. Japoščtołaj Petr a Pawoł na evangelijowej. W przęcznej lōdzi je kapalka z woltarjom s. Benedikta a na drugim boku s. Bernarda. Na prawicy a lewicy hlowneje lōdze je w pobożnymaj lōdzomaj 14 kapalkow, z kotrychž matej z napschečza stojacej lōzdy raz wętlu podobnosć we wobrazach a wudebjenu; su to po rjadu wot woltarja tele: kapalka s. Petra a z napschečza kapalka s. Pawoła, potom s. Scholastiki a s. Hedwigi, s. Wjacława a s. Floriana, s. Marije Madleny a s. Marije Egipckie, s. Cyrilla a s. Methodija, s. Kathryny a s. Borbony, swiatych z rjada cisterciskiego a swiatych jandželów. Kelleka na srjedža mjez schižnym punktom a hlownym zaſturom je z wurēzanymi wobrazami debjena. Psihi hlownych wrotach namaka so rjana dupa z karrarskoho marmora, jubilejski dar theologow z Olomuca, w placzynje 3000 schēnakow, kotrež su so po snadnych psichnosčkach za nekotre lēta nahromadzile. Wulki z napschečza stojacy schiž je wumjekse džélo autodidačta (samowuka) Sedlaczka z Wyščkowa, kotrež je k. Hybner z Welehrada cyrkvi daril. Na nawječzornym chorje su nahladne psichčeče tak twarjene, zo je na srjedža frontowe wulke wočno widzecz, kotrež je w Menichowje pola Maheru za 3000 schēnakow wudželane. Wone pschedstaſa swiatu Mariju z Žezusběžatkom; wyšče njeje je Boh Wót a Duch swiaty widzecz, wobdataj wot jandželov a psched njej klečitaj slowjanskaj iapoščtołaj. Wězo je tež wjerch hlowneje lōdze (taž stolpy a druhe džele) ze znamjenitymi wobrazami psicheny, kotrež so z džela na historiju Welehrada poczahuju hacž do najnowschoho wobnowjenja k lětischemu jubilejskemu swjeđenju. Wobnowjenjo cyrkvi sameje placzescze 60,000 schēnakow, schtož je so wšchitko w lōzdoščennych psichnosčkach a w dobrowolnych darach nazberalo.

Hdyž to wšchitko wopomnich, dyrbisich prajiež: To je wulch kraſny a dostojny Boži dom, tež w Morawskiej a tež w Czekskej su nabožni a woporniwi ludžo, kotriž so wudawkow njebojaču, prawi a džakowni čeſčzowario Boha w joho wulkich Swiatych.

(Psihičodnje dale.)

Potajny hornc.

Běch něhdyn — je hýžo tójschto lēt — na kwaſu, a tam bě rjenje! Wérowanjo bě nimo, hosczo sedžachu hromadže we wulkej istwi za pječzimi scherokimi blidami. Tež džeczi tam sobu sedžachu za mješčim schěstym blidom, tež te mjejachu so džensa pravje sobu zwijeselicz.

Njewjeſčinske blido běſče srjedža na posječeni; na nim stojeſche hornc z bělymi a čierwienymi bantami wupyscheny a z wětrom wodžet, na kotrymž bě znamjo naschoho Zbóžnika, taž wón z pozběhnenej rufu žohnuje. Na horncu pak bě kuka widzecz z rjanej travu debjena, na njej kosa a pódla kruwa, kotruž holca deji. To běſče potajny hornc, a nictó njewědžesche, schto w nim je, hacž jeno njewjeſta a jeje starschej. Zadyn džiž, zo so wšchitcy druzy jedyn druhoho praschachu a sebi scheptachu: Schto težto tam nutška teži? A čomu tola tónle hornc tu stoji? To pak budže wěſče někajte schibawſtwo, kajez na kwasach radž zecžerja. Schto wě, hacž pak brashka njecha něchtio zworacž?

To běſče prawe a rjane na thymle kwaſu: wšchitcy běchu hromadže w jenej istwi; tež tam njeběſče, kaž nětko často na kwasach, žane „woſobne“ blido, hdyž z mjeſčzansch hosczo a němcowario sydoja a hdyž radž tež woſob-

noho duchownego tyknu; ně, kniež farař sedžesche za njewjeſčiſkim blidom ſrijedža mjez nawoženju a njewjeſtu. Dostojny měſchin ze ſnehbělej hlowu ale hiſcheze chle mlodnymaj ſicomaj bě hižo tójhde do ſydomdžefat ſet doſpel a tež ſwój złoty měſchinſki jubilej hižo ſwječzil. Doho wysoka, doſtojna poſtawa, joho mile a zaſ krute poſladnjenjo: wſcho to dobu jomu runje tak džeczaci doveru kaž hluboku poſornoscž doverjenych woſadnych. Hižo pſchez 30 ſet duſhepaſtyr swojeje nětčiſcheje woſadny běſche wjetſchi džel woſadnych, tak tež nawoženju a njewjeſtu hiſchezi, w hiſeſčanskej wuczbię rozwuczowaną a jim ſwiate ſakramenty wudželał. Z rědka drje woſadu nadenidžesč, hdžez by tak wutrobne hromadubyczo mjez duchownym a wěriwym bylo, kaž w tutej wſy, hdžez ſo kwas mějeſche. Tu běſche kaž jena wulka ſwójb a w cykle woſadže: farař kaž nan, woſadni kaž joho džeczí; woni jich lubowaſche wertje kaž swoje džeczí, czi joho zaſ kaž swojoho nana; wjetſelo a zrudobu pſchezjene njelechu. Fara ſama bě khuda, a tola nichťo nuzu njeczepjeſche; swoje ſnadne doſhody farař ſweru z nimi dželesche. Srijed kerchowa běſche hižo za ſtrowe dny ſwój row ſebi poſtaſil, pſchetož tež po ſimjerči chchſche won, dobrý paſtýr, woſiedź swojich woſcتو ſpacz. Hdžz runje tole pſchi joho złotym kwasu predać na predowanju ſpomni, conjaču ſo z kózdroho wóczka ſylzy a njeza-ponnité to wſchitkim poſlucharjam zawoſtanje.

Njewjeſta Hanža ... bě jomu w ſchuli najlubſcha byla, nic mjenje tež nawoženja Jan ... A netk ſedži na jeju kwasu ſrijedža mjez nimaj. — Kaf joho wóczko z radoſcu blyſčezi! kaf poſladuje a poſměruje ſo na njeju! „Na“, praji, „hlej, hlej, netk ſtaj zwjazanaj; tak je prawje, wój hromadu ſluſhataj kaž por hoſbjow. Sym ſebi pſchec myſliš, zo ſo wój wozmjetaj; hižo dleſchi cžas je Jan za Hanžu a Hanža za Jurjom ſo woſladowala — haj eyle mijelčzo tež w cyrkwi, mi wſchak ničo potajne njewoſtanje. Na, a je to prawje? Za to dyrbitaj poſkutu cžinicž, wój ſchibakaj, ziaſnu poſkutu pſched wſhemu ludžimi, wój ſtaj pſched wſhemu hréſhiļoř“, žortowaſche doſtojny farař. „Hoſežo, ſchto měnicže, nimam ja prawje?“ — „Haj, haj“, woſachu wſchitcy wjetſoly njewinowath žort wočzkujo, kafkž bě tehdom hiſcheze waſchnjo. „Na“, rjeſeſche farař dale, „tuž wamaj tule poſkutu napołožu“: — tola nahle w ryczi zaſtaſkiſchi rjeſny: „Rajprjedy paſt chcemu wědžecž, ſchto w tym horncu teži; praj nam to, Hanža.“

„Rjeſniem, knieže“, woſmolwi tuta ſchibawſcy, „nan a macž ſtaj mi zaſazaſoi.“

„Dobre“, praji farař, „dha chcemu hudaſacž, a ſchtož njezhuda, zaplačzi něſchtó, ſchtož chce, hako poſkutu; ſchtož naſromadžimi, doſtanu woſadni khudži a tež něſchtó jědže z kwaſnoho blida; tak ſo ſluſha. Hako poſkutu za poſladowanju w cyrkwi dyrbitaj potom nawoženja a njewjeſta z hudžbu, woſbdataj ze ſwatami a družkami, dary ſamaj ſe khudym donjeſcz. — Družki, pojče jow!“ zawoła na tute.

Hnydom pſchibeža ſchecž družkow; jara pſchijſtovne hoſch, najrjeſiſho wudebjiene, ſtipichu ſo pſched knieža farařa, jomu ſwérnje do wočzow hladajey. „Družki“, pocza tuton, „ſchto sym wam w hiſeſčanskim rozwuczenju pſchi wukladže ſwiatoho ſakramenta mandželſtwa prajil, k oho dyrbimy na kwas pſcheproſyčz?“

„Raſhoho bojſtſkoho Zbóžnika a joho ſwiatu macžer“, woſmolwicu wſchitke. — „Dobre, a cžohodla to?“ — „Dokelž budže potom zbožo a žohnowanjo w mandželſtwje“, woſmolwicu zaſ wſchitke. — „Haj, ale kaf mamy to

zapocjecz, zo swojego Zbożnika na kwas pschiwiedżem?" — „Mam ty khudym dawacż", wotmołwicu, „jedże z kwaśnego blida".

„Pravje", rjekny farar, „něk můjceče zaś hicż". Pěkne družki zaś běžachu na swoje města. Farar pak pokrocżowaſche: „Haj, tak ma ſo ſtač; někotři khudži mojeje woſady wſchak nuzu czerpja a něhdyluli nimaja nicžo kusacż a hrymzacż." Na tute ſlowa pschińde wotmołwjenjo, z wotkelž nictó žanoho wočkałowaſ njebe: wot blida, hdzéz džecži ſedžachu; na woženjowý malý pieczętny bratr praji wótkse, zo wſchitcy ſkyſchachu: „Knejz farar, to njeje wérno!"

To bě ze wſchitcy džecžacej ſwérni prajene, tak zo wſchitcy wótkse ſo ſmiecž počachu; malý hólczec pak, tříz wědžesche, zo nicžo wopaczne prajiſ njeje a zo je to wérno, drje ſo zaczerwjeni, ale njeda ſo zamolicz. Pschińde fe kniezeſ fararzej a jomu njebojažnje do wočžow hladajo rjekny: „To pak njeje wérno, knieze farar, wěšeče nic." Tutón wža hólczka na klin a joho czerwnej ſicžch mankajo woprascha ſo: „Na, Žurko, ſchto njeje wérno?" — „Ja džen ſym widzał, tak fararjec khata ludžom jěcž noſy, a potom hakle, hdzj ſu woni khori!" Wſchitcy z hlowu ſiwatchu, wſchitcy wědžachu, tak často fararjec kuchařka khata mijelcžo z fary ſo ſunywski z korbikom abo ſchorecuskom abo brémjeſkom do khudych khěžkow běžeſche . . . Farar druhdy tež bōrčeſche: „Khata, bjer ſo na ſedžbu, ja džen žanu bohatu faru nimam . . ." Khata da jomu mórkotac̄; wona wſchak znajesche joho dobru wutrobu a wědžesche, zo joho bōrčeſenjo zlē měnjenje njeje a zo dołho njetraje. Haj, dołho njetrajeſche, knieze farar wſchak tež wědžesche, zo khata ſej často ſama wot ſwojeje jědže wotczeſnije, zo by khudym dała. Wupowjedacż wam móžu, lubi čitarjo, zo je khata hido tóhdy na kerchowje. Tam ſu ju pohriebali pódla wulkoho kſchiza a ludžo, hdzj woſoko du abo po khowanju, hdzj k jeje rowej pschińdu, praji: „Tu leži jandžel naſheje woſady", poſlaſku ſo a wuſpěwajā wótcze naſch . . .

Tola wróćmy ſo zaſ na kwas! Z hólczkowej ſwérnej ryczu běchu wſchitcy hnucži; tola knieze farar hólczka zaſ na zemju puſčywiſki porucđi, zo ma ſo hudawanojo zapocjecž. Wón ſam mějeſche čeſcž zapocjecž. Ale ſchto zhudacż? Tu ſo dohlada na wobraž a hnydom mějeſche wotmołwjenjo: „Zbójniſ zohniuje ſuku, džela z trawy cyrobu za ſkuwu a z njeje mloko, kaž něhdj na kwasu w kana z wodý wino; mloko je nutka."

„Woſtu placžicž, knieze farar!" ſo ſmějo ſawoka njeviſta. Farar połoži ſlěborny toleč na taler. Woſtu placžicž!" ſo ſmějo ſawoka njeviſta. Potom pschińde rjad na nawoženju. — „Kak dha čeu ja to wědžecž", praji tutón, „hdzj derjedostojny knieze to njeve? Na, něſhto čeu tola hudacż: butra abo ſchmałc abo něſhto tajſe."

„Abo ſydr abo twarožli abo něſhto tajſe", žortowasche njeviſta. „O, ty mudračko, to ſym ſebi kraſnoho muža wuzwoliſa! Woſtu placžicž!" To wón ſejimi a połoži hako bohaty bur tež toleč na taler. „Knieze wuczeč, něk je na wami rjad", praji njeviſta. Tón ſo za wuſhomaj drapajo rjekny: „Kolekda a w njej džecžatko."

„Woſtu placžicž, knieze wuczeč!" bě wotmołwjenjo. — A tak ſo wſchém zeńdze. Kóždy placžesche a połoži něſhto na taler, tak zo nahladny pjenjeſ pschiroſce. Hdzj bě taler poſla wſchitlich pobył, pschelicži knieze farar ſklad a poſtaji poſoju za mału Márku, fotrejž běchtaj nan a macz wumreloj, druhu poſoju pak k roždželenju do woſadnych khudych. — Tola pschec hiſčeze nje-wědžachu, ſchto tam w tym horncu je, a węziipnoſcž ſo hiſčeze njeſpoſoſi. Hdzj bě powoſjedowane, pschińde kwaſny nan a prajiwschi: „Něk hceemy jědž

wohlaďacž, tiz je tu w horncu, zbehny wěto a wuczeſe papjerku, na kotrejž
bě napisane:

„Tu w tym horncu jědž so khowa,
Kiz drje kózdom' sfodzeč mohla:
Dwac'ci lět tu scele so
Našej Hanžcy pósłanjo.“

„Hdyž njewesta so narodži“, ryczeſe nan dale, „smój ja a jeje macž ſebi poſtaſiloj, zo chemoj tutim tſiſtanſi hornic wſchědne z mlokom nalež a je
pſchedacž, pjeniez do buſchwicžki poſožicž a na jeje narodnym dnju kózde
lěto wuprózdnicž. Za mloko doſtachmoj w pſcherézku kózdy džen 25 pjeniež-
tor. To wuczini za lěto 30 toleř a někotre ſleborne, ſchtož ſo lohcy wu-
zbylkowacž hodieſe, dokež manu wjac ſruwom a móžachm por ſantow mloka
lohcy parowacž. Šchtož kózde lěto do 40 tolerjow pobrachowasche, pſchi-
poſožichmoj a dachmoj na daň. Hdyž bu holca wjetſha, zo móžesche w hoſpodař-
ſtwje pomhacž, pſchepodachmoj ji mločník a kapital, a mjejeſe neiko ſama tutu
wec pôdla wobſtaracž. Wona je to ſweru cžiniła, bě dželawia a hoſpodařſta
a njeje čeřivjenohho pjeniežka z poſkadnich wzala. Pjeniez je z jeje prou na
1400 toleř narostlo — to je nětk schwarny pſchibérk za jeje wudacžo. Haj
— pſchiftaji dobrý nan, a ſylza ſo jomu we wóczku zyboleſe — moja Hanža
bě pěkne, pěkne džecžo, tiz je nanej a macžeri jeno wjeselo cžiniła a žeňe
ani na wokomik zrudobu.“

Tele ſproſte ſlowa ſprawnoho buria wſchěch pſchitomnych hľuboko po-
hnuchu, někotromužkuli ſo ſylzy po licach kulaču. Farář z wiesołovſču a
z pſchipóznačom na njewestu poſladowasche a z ruku po woblicžu zjewſhi
praji: „Pěkni, pěkni, to je wěrno!“ Tola njemóžesche dorhceč; maty Žurk
zas pocža: „Ale ja ſym tež pěkni, njej' wěrno Hanža!“ a pſchifſcočiwschi
ť ſwojemu bratrej, nawoženi, praji: „Njej' wěrno, Žano, ja ſym pěkni, a
Hanža je tež pěkna“, po džecžacu powiedajo powišny ſo njewiesze wokoło
ſchije, pocža pak plakacž. „Ale Žurko, pſche ežo dha placěſch?“ woprascha
ſo tuta. — „Ty Hanža, ſy plakała, ja ſym widział, to dyrbju ja tež plakacž,
ja ſym eži tak dobrý, lepschi hacž mojomu bratrej.“ Tele džecžace cžinjenio
wſchitich wjeſele pohnu.

Po tuthym krótkim pſchetonřnenju zas kwaſny nan ryczeſe: „Tónle
hornc, w kotrejž te pjeniežy leža — naſch luby Zbóžník je ſvoje žohnowanjo
ť tomu dał, na to joho ſwjecžo pokazuje — pſchepodaſwam nětko wamaj, na-
woženja a njewesta, halo pſchidaw ſo njewiesčiſkomu pósłanju, zo byſhtaj
jón ſo bozej čeſczi a ſwojemu ſpomoženju nałożowaſo; haj w ſtrowocže, a
mojej lubej džecžci!“ ... Njemóžesche wjac dale ryczeč, ſylzy jomu ſlowa
hacžachu. Njewesta a nawoženja placzó pſched nim na kolena panhywſhi
proſcheschtaj: „Nano, požohnui naj!“ — Tež kwaſna macž pſchitidže. Wſchitich
z hnucžom plakachu. Knež farář poſoži nanowu a macžerénu pravici jímaj
na hľowu a praji ſwiatocžnie: „Nanowe žohnowanjo twari džecžom domy,
macžeréne klečzo pak je potorha. Tak praji Boh w ſwojim ſwiatym piſmje.
Haj, požohnui waju Boh Wót, Syn a Dusch ſwiaty. Amen.“

Nětk ſo zas wſchitich ſyňchu. „Tak“, praji farář, hdyž bě zas ſrijedža
mjez nawoženju a njewestu, „tak nětk, Hanža, mi porjedž; dyrbju ſo poſhylnicž,
prjedy hacž na twoju ſtrowotu piju a wamaj hiſchče ſlowežko woſebje praju,
mój jazyk je ſuhi.“ — „Tak, tak! to je ſlodziſlo“, praji wón, hdyž bě poſožcu
ſchleñich wupiſ. A potom džeshe ſo nawoženi: „Žano, nětk mi ty porjedž.
Tak, nětk je zas poſta; dwě poſožch ſtej jedyn cyk. Muž a žona ſtaj tež

je n e c ě l o . K ó ž d y n j e s e p o l o j c u w z r u d o b j e a w j e s e l u ; t a k s o p r a w j e w j e d ſ e m a n d ſ e l ſ t w o . "

To a druhé doftojny knjeg powjedasche, mějesche pak swojej wocži tu a tam, wſchitko wobkedažbujo. Zawěſeže bě tež pytnyl, zo běſche kwasna macž woſebje njeměrna. Z wupłakamaj wocžomaj khodžesche won a nnts —: ach, mějesche wſchak so dželicž wot swojeje lubowaneje džowki, byrnje so tež wjefelila, zo budže džowka derje zaſtarana. Džowka dyrbí po Božej kogni potom mandželskoho tola hóle lubowacž dyžli macž. To macžerunu wutrobu boli. Njeje wérno, macž? Kewaſny džen džowcyny, hacžruniž tak wjefosky za macž a za wſchitkach, je tola zas sobu najboſlostniſki za macž. Słowo ſwiatohu píſma: „Zónſta wopuſtčí nana a macž a budže mužej pſchisluſhna“ je drje wérne, ale hórkę, hórkę za macžerunu wutrobu; džowka lubuje ſwojohu muža a ſwoje džecži bôle dyžli macž. A njeje dha tale macž to ſwojej macžeri tež tak cjinila a cjinicž dyrbjała? A tola placze! . . .

Bo khwilič pozběhny so ſarar. Mila pobožnoſće bě po joho woblicžu ſo rozpoložita. Kryczeſče najpriedy k nawoženi wobroczeny a potom k nje-wjefcze: „Džecži poſluchajtej, ſchto wamaj nětko praju. Ty, Žano: Zbóžny muž, kiž do hru žónſku ma; liczba joho lét ſo podwoji. Wutojna žónſka muža zawieſeli; zbožownye won dokonja dny ſwojohu živjenja. Pěkná žónſka je drohotne ſublo a bohabojaſnomu ſo wone poſtieži. Njech je won bohath abo khudy, joho wutroba je wjefosa a woblicžo ſtajnje jaſne. — Cžicha žónſka je dar boži a z nicžim ſo njeſodži pſchirunacž. Radoſć nad radoſć poſtieža hańbicžiwa žónſka, cžeftu n mandželsku njemöže žane ſublo zaſtupicž. — Počciwu žónſku — ſchto ju namaka? Jeje placzivoſće ože nad parle. Wutroba jeje muža móže na nju ſo ſpuschczecž. Wopokazuje jomu dobre a nicžo zle wſchě dny ſwojohu živjenja. Pozběhnu ſo jeje džecži a jara zbožnu ju khwala, tež jeje muž ji khwalsu dawa. — Žebawa je lubožnoſć a prýzdná rjanoscž, žónſka, kiž ſo Boha boji, ta ma ſo khwalicž (Sir. 26 a 31). Nawoženja Žano, tajſule žónſku ty masch — twoja wina by byla, hdyn by wona tajſla njewostała A ty, Hanža, poſluchaj, ſchto ſu naſchi wótcojo za dobru žónſku zaſtoſili: Wobožna žónſka dobudže ſebi wutrobu mužowu. — Křeſcžanska mudra žónſka knježi nad mužom ze ſamej poſluſhnoſću. — Žana draſta žónſku rjeniſho njeſebi, dyžli niel cženjo. — Hdžz je muž rozhnewany, je mjeſečenjo naſlepſche wotmioſjenjo žónſkeje. — Domjach mer wukhadža ze žónſkeje. — Domjace žohnowanjo wobſtoji ze ſchtyrjoch: z hnadnoho Boha, ſtrowoho cžela, pobožneje žónſkeje, zbožneje ſmjerce. — Na to k hoſcžam ſo wobrožiwiſhi wunjeſe ſtrowotu wóſte projich: „Pozběhnicž ſchleñch, nawoženi a njewjefcze: Šlawa! Šlawa!“ . . . Wjehitc hoſcžo wjefele ze ſwojimi ſchleñcam i klinachu a „Šlawa!“ „Daj Boh zbožo!“ woſachu.

Bo khwili hiſheſče doftojny duchowny doda: „Nětk ſo podajeſe w cžahu k wjefnym khudym z pjeniezami a jědžemi; wzmieſe pak tež hornc ſobu. Nawoženja njech njeſe pjeniez a jědže, njewiesta pak hornc a njech poſazuje jón kóždomu we wſy, kiž ſo prascha, ſchto ma znamjenecž. Zaſluži ſebi, zo w kóždym domje tutón dobroj pſchikkad ſežehuja. Hdžz piňoſć a zlutniwoſć ſyjetej a pobožna modlitwa z njebjefſej rjosu krjepi, tam zaſeſeže kvetka cžaſnoho zboža a derjemecž.“

Něshto wo P. Cecelinje.

Knježna priorka Paula, čjeta njeboh Cecelina, kotraž je k njomu do škule thodžila, povědašče nam scéžhowace, schtož našchi čitarjo sami hako spominanja jara hódne spóznaia.

Kózdu njedželu a kózdy svjaty džen džeržesche wón spévanu Božu mšchu a serbske predowanjo, dokelž joho duchowny sobubratr P. Polycarp běše Němc. Hdež Serbja čemški thodža, tam dybri so jím serbscy predowacž, to wón hako prawo spózna a to prawe wostanje. Na swjedženjach svjateje Marije predowasche wón tež na nješporje.

Schulsku wucžbu džeržesche wón něotre lěta na administraturje w čjeladnej swě, kotraž bě prýzna, dofelsz mějesche wón jenož kuchariku a dželatu žonu ze wsy. Kotraž chyčhe w joho domje kuchariku bycž, dyrbjesc he pječđesat lět měč. Wón sam wobledžbowasche fruth pōst. W dñjach schtyrczidnjovskoho posta a druhe počnopostne dny jedžesche so pola njoho jenož jedyn króč, a to popoldnju w schtyrojch. Na tajkich dñjach njepišeche wón ani piwo ani wino.

Tež hewak bě wón we wschitkim pschitladje živý. K spöwědzi thodžesche wón pěški do klóschtra k P. Tadeje Bacakej, kotryž bě tam kaplan. Bucž wjedžesche joho nimo starschisckohu domu, ale wón njezastupi do njoho ženje; schtož drje so tak wukladowacž hodži, zo je so toho hako rjadnik wotřeknycž chyč. Swoju mždu dostawasche wot klóschtra drje jenož w naturaliach.

M. H.

Z Lužic a Sakskeje.

Z Budyschina. W nastupanju dohotowanja Bacžoński je cyrkwe je friedu so ważna konferencia džeržala, na kotruž z Budyschina k. senior Kucžank, professor Knothe-Seec, twariski mischytr Raup a moler Schöne do Bacžonja so podachu. Tam su nětk poslednje džela, kotrež su hiscze trébne, so postajile a jich wuwjedžerjam so porucžilo, zo maja so na wjeho waščinjo k tomu měč, zo bórzy dokonjeja. Tak je nětko fruta nadžija, haj skoro chle wěste, zo budže rjanu dom Boži na zjmu swjeczeny. — Rjane zwony, kotrež su w tu thwili w Zhorjelu wustajene, powschitkowne pschipóznačo dostawaja; kózdy, kij je je widžał a swjščał (zwoni so z nimi tpi króč za djen), je chle spokojeny ze swjatočnymi zynfami jich mjeđžanhých hłosow. O tak wone skoro Bacžonšku wokolinu wozjivoj!

— Čjinimy tudy swojich čitarjow wosebje kědžbnych na dwoje wozjewienjo w džensnischim čjile „K. P.“ Brěnje pocžahuje so na Cecelinowym swjedžen. Z njoho widžimy, zo Kukowiske kasino z wulkej horliwości za tu naležnoſež so stara. Skawa jich procowanju! Njech so prawje nadobnje wobdzieleja našchi Serbja na swjedženju, z kotrymž ma so wopominjecž wulkoho a swérnovo pscheczela Serbow cžesczicž! — Druhe wozjewienjo nam pokazuje, zo so něsho pschihotuje, schtož hiscze tu bylo njeje: spěw róženčanskich džecži za Bacžonšku cyrkę. Tam do Sernjan tola tež pónďemy, je to jutse za thdžen, njedželu do Cecelinowoho swjedženja. Tam chcemy radu swój zastup zaplaczicž a po móžnoſeži hiscze wjac — wšak je wšcho za Bacžonšku cyrkę, a tej budže hiscze tojskto trébne.

— Bas je nowy serbſti časopis wuſchoł. Mjenuje so: Lužiski Serb. Časopis za serbski lud a studentow. Samostatna příloha „Serbskich Nowin“. Joho načhwilny redaktor je Mikławsch Žur, kotrohož hako piſnoho

serbskoho spisaczerja hjo znajemy. Pszeczitawski tute preñje czíslo dyrbiut wuznacż, zo so nam wiele na tutym liscze spodoba. Węje we nim czerstwih, młodny duch. Dokelż su spisarjo z mienom podpisani, widzimy, zo su jeno Pražscy studentojo do tutoho čiška pisali; pozdżischo drje tež drugi swoje wudżelki do njoho poszczelu. Wjelimaly so nad pilnoścju młodych Serbow a z wutrobu pschipóznawamy ich swérnu dżelawoscż, jej wutrobowe Macte! pschi-wolam. Jeno wo tym moħlo so rozmowljenjo stacż, hacż je nuzne bylo, nowy časopis założicż, a dyrbi to wuspēch pokazacż. Jeli časopis so dale tak powiedże, kaiſteż joho preñje čiško so połazuje, móžemy jón tež swojim čitarjam poruczecż. Płaczi na cykle lěto 1 m. 50 p.; tute poł lěta hacż do hód pod tħiżiżnym zwiazkem 90 p. — Psihi tutej skladnoścji pak móžemy tola tež sobu spominacż, zo mamy hjo wjacore role, na kotreż móža naschi młodji dżelaczerjo wupłody swojeje pilnoścze sadżecż, a by to druhdy derje bylo, dokelż spisarjo naschich časopisow su z wjetsha wschitcy ze zastojniskimi dżelami hjo doseż wobstarani. Tim by druhdy tajfa pomoc witana bycż moħla.

— Lětusche wulke manövry we Lužicach budža sredž Budyschina a Wósporka. Brync Jurij a prync Friedrich August budżetaj w Budyschinje bydlieč.

Z Radworja. We naszej wołońsczi, tak mienowanej „Margareten-hüce” pola Wulfeje Dubrawy, hdżej so wysche brunicowych podkopów hjo derje znata twornia na rokli a schamoty namaka, bu w zaindzonym měsacu porcelinowa fabrika wotewrjena. Jeje wobsedżer kusej Schomburg, kij ma hjo w Barlinje jenu z najstarszych porcelinowych tworniow, je z tym za naschu wołońscz dżelawomu ludej nowu pschileżnosć za lepschu zaſtużbu wotewrili. Porcelin bu wot chiniesow psched wjac hacz 2000 lětami wunamakany; ale pschilhotowanjo wosta potajne. W Europje so preñja porcelinowa twornia 1710 w Mischnie w Sakskej założi, kotrąž hacz dotal najlepši porcelin w Europje podawa. Pozdżischo buku tež we Winje a w Barlinje porcelinowe twornie założene; ale porcelin njeje tak dobry, kaž mischnianski. We naszej Lužicy, horniej a delniej, pak je horjeka mienowana twornia preñja, hdżej so spominjeny porcelin dżela.

Z Drežđan. Saksi kral a kralowa staj wulku kupy Rugiu w baltiskim morju wopytałoj.

Z chłoho śwęta.

Němska. Kejzor Wylem je w tutym lęcze najprjedy w Emšu pschebywał a trjeba netko kupiele w Gasteinu. Tam je joho awstrijski kejzor Franc Fózef ze swojej mandżelskej wopytał. W Gasteinie bę mjez druhimi tež ołomucski wjerchbiskop kardinal Fürstenberg, kotrýž je por króć wot němskoho kejzora k blidu pscheproszheny był. Snadż na tymsamym dniu, na kotrejż kardinal z kejzorem wobjedowaše, wobnowiachu pruske knižežirske nowiny — kaž je so to wjac króć hjo stało — „steckbrief” pscheczjivo wjerchbiskopej, dokelż je tutón w pruskim dżelu swojeje diöcesy so pscheczjivo meisskim zakonjam pscheshol! Njeje to spodźiwne? — Kejzor Wylem je na swoju wysoku starobu (je pschez 88 lět!) hiſhče prawje młodny. — W Emšu, sobu najnahladniškich kupielach Němskeje, je dotal 11,500 woſobow pobyla. Tež sławny Windthorst tam pschebywa a je, kaž so rozem, tón, za kotrejż so tam najbole prascheja. „Hlaječe, tamle Windthorst dże” so często słyschi a runje tak często wotmowljenjo:

"To je Windthorst?" Skawny muž wſchał je runje tak maleje ſchäktnoſeže, kaž je jeho duch wulki a mocny. — Kejzor Wylem je někto zas Gastein wo- puſtečjík a poda so na swój hród w Babelsbergu.

— Najnowsza nowinka, kotrež ſu liberalne nowiny wupjekke, je tuta: „Bamž ſam je cyle derjezmyſleny a měrniwy, a ſebi měr ze ſwětnej wýchnoſeže pſcheje — ale zli ultramontanscy, kotsiž chcedža bóle katholſcy býč, dyžli bamž ſam — eži ſu na wſchém wina. Bamž je vječža njeſpoſkojny z tuthmi ſchęzuwarjenii a podwoluje ſo jeno njeradu jich pſchehorliwym žadanjam.” To je tak tolſta hľupoſež, zo je jeno nětčiſcha horcota pſchečich duow ju někomu z možhow wuczahnyč moħla. Hdyž pſched 14 lětami kulturkampf z wulkej haru zapoczínachu, tehdom rěkaſte: Dospołna wotwiſnoſež katholíkow wot romſtoho ſtoła, dogma bamžowejie njezměnoſeže hako najwýſchchoho wuczherja cyleje cyrkwie a t. d. je wina mejskich założenjow — a někto po 14 lětech ſu němcy katholíkojo, Windthorst, Welfojo (pſchiwiſnich wotsadženeje hanoverskeje kralowſteje ſwojby), jezuitojo a t. d. wina, zo ſo měr wobzamkućz njemóže. Hdyž ſmy tola pſchiſhli! Bamžowu měrniwoſež wjac přeč njemóža, tuž dýrbja němcy katholíkojo wina býč, zo ſo wujednanjo njestanje. Tamni piſaſkojo njetriebali tak daloko phtaež: doma, w swojim knježerſtwu phtanu winu namakaja. Zedyn je, kifz moħl — ale tóni njecha. Mjech džen dha katholíkej cyrkwi jeno to zwola, ſhtož nužnje žadacž dýrbi, býez čoħož wona wobſtaež njemóže, a potom ſo wſchitey ſpokoja. Hdyž pak liberalne nowiny na jene dobo poczínaja cžeſč a pokornoſež pſchečiwo ſwiatomu wótcej prědowacž, dha je to podobne, kaž hdyž by liščka thchla napominač: wotſai kóždomu ſwoje a nje- ežiū žanomu zwěrjatku niežo! — Sam kardinal Melchers je we wocžomaj liberalnych někto hnadiu namakal. Dích wjednica „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ mjenujej svoju radoſež wupraji, zo je tutón muž do najwýſchchich radžižerjow ſwiatohho wótca zaſtupił, a zo budže wěſče za wujednanjo z Pruskej jara wužitny. To a wjele druhoho jara rjanohho tutón čaſopis wo cyrkwinſkim wjerchu piſa, na kotrehož hacž dotal njeje doſež hidy a doſež hanjenjow kidačz moħla. Čaſhy ſu wopravdze ſměchne! Měnja dha liberalni, zo woni z tajtimi toſtymi hľupoſežemi ſwernohho biskopa a kardinala za ſo dobuđu? Wón wſchał wě, ſhto je jeho winowatoſež.

— Pruscy biskopja ſu w Fulđe ſchadžowaniku abo konferencu měli, na kotrejž je arcybifkop dr. Kremenc pſchedyſtvo mět, a kotrež je dwaj dnaj traſa. Wuradženja wo cyrkwinſkich praſchenjach ſu cyle tajne býte. — Archybifkop Kremenc najſkerje hakle w oktoberje do Kölna pſchiidže. — Pruski za- poſlanc w Rómje, k. v. Schloßer, je 6. t. m. do Varſina pſchiijel, zo by dlejſche prözdniñ wužiwał. Hacž je jeho dželo jara napinace býlo, njewěm; wu- ſtukował hacž dotal wjele njeje. — Polakow z Pruskeje býez ſmilnoſeže dale wupokazuju, na ejož ſame liberalne čaſopisy ſkoržiež poczínaja.

Awſtria. Kejzor Franc Józef je tyrolſke hlowne město Inſpruk wopytał a tam wulcotnje powitanym był. — Ze ſchadžowanki rakufſkohu kejzora z němſkim w Gasteinje wocžakuja nowowobtwerdenjo zwjazka Awſtrije z Němſkej. Někto ma tež tſecži kejzor, rufski car, z awſtriskim ſo ſenčž. To stanje ſo w Kroméržižu (Kremier) na Morawje, hdyž budža kejzoraj a kejzorownje w archybifkopſkim hródze bydlicž. Tež wjerch-archybifkop kardinal Fürstenberg tam pſchiijedže. Hlas, čaſopis w Brnje wulhadžach, cyle sprawnje pſchiipomni: „Hdy by tola pſchebywanjo rufskoho cara w domje katholíkohu cyrkwinſkohu wjercha mócnoho kejzora pohnulo, zo by pſchečelníſcho zarjadował naležnoſeže

katholickich wobydlerjow w Ruskej. To by zawęscze tež ważny wuspęch był zemdenja mócnarjom w lécze cyrillo-methodijstkim na Morawie wuwiedzenego!"

— Wo Welehradskim swjedzenju morawske časopisne rozwprawy podawaja. Zas a zas na to połazuja, zo je cykly swjedzeni jeno cyrkwienski był. Pschetož měšli tež narodny slowianski swjedzeni z nim zjenoczeny bycz, njeby tam ani města k tomu było, hdźż tute ani za cyrkwienske swjedzenje njeje dosahało. W lécze 1863 je so narodna swjatocznoscz w Brnje wotbycz dyrbiala, hdźż je so tež derje poradzila. Na Welehradze je tež tehdom jeno cyrkwienska swjatocznoscz byla. Kajke žiwienjo je na swyatym měscie w minijenej oktavie było, wo tym jeno někotre połazli. Najwosobnišchi zmienjeni pschistupowachu tam pôdla najprosečijskich puczowarjow k božomu blidu, mjez druhimi tež bratr Otmueskoho kardinala Ernst lanthrabia z Fürstenberka. — Su wschak tež mjez Čechami liberalni, kaž wschudżom družbę. Tím praji mjenowaný časopis: „Masch lud, lud njeskożeneje wutroby a strovoho rozoma, lud sam połozuje swojim wjednikam, hdźż czuje swoje zbožo, swoje spomoženjo. Schtóż chce bycz narodny, njech dha dže z narodom na — Welehrad. Pschetož luda je so tam zeszło na „oktavie“ t. i. posledni džen wosymdnioskeje swjatocznoscze na 100,000! Prěni džen tuteje swjatocznoscze běše něhdźe runje tak wiele . . . Na wšichch 8 dnach abo w cyklej oktavie je we Welehradze na 300,000 ludzi pobyla! Z nich je jeno 12. julija swjate sakramenty doftalo na 7000 a w cyklej oktavie je pola božoho blida pobyla bliże 30,000 wosobow! — To je wobraz, kiz je dość jasny a zrozumliwy.

Rom a Italska. W alluvicji, kotruž swjaty wótc w poslednim konfistoriju pschednoschowaſche, wobeżejowasche so na zrudne wobstojenia w Italii, zo njeje dowoleny swjatoczný wobkhad z Najswięcjszym, hdźż je tola pschečiwo cyrkwienski zjazd dowoleny był. — Swjaty wótc je z wulkej horcotu zanidzenych nježeli tójskto czerpiecž měš a je trochu khorowath; zo pať to nicžo strachne njeje, sežehnuje z toho, zo je najebacž to audiencu wudźelał.

Schpaniſka. Dale a hórje straschna kholer a w tutym kraju zaſhadža. Ze 47 schpaniſkich provincow je hac̄ dotal 36 wot suroveje khoroſcze domapytaných. Pschekupstwo a wšcho spaduje, a wšiche toho su tež zliwki a krupy žně zniczile. Njezbožowny kraj, kiz bu loni z hrózbnym zemjerzenjom domapytanym a lětha z tutym prutom božim, ma njezmernje wiele wutracž!

— Z čjrjodami wobydlerjo z kraja czekaja, z wjetſcha do Francózſkeje, a pschekrocza wſchēdnie na 400 ludzi francózke mjezy. Tola tež khlera je schpaniſke mjezy pschekrocziła. W francozskim měscze Marseille, hdźż bě loni tak zle, je khlera lětha zas hido khétero so rozpſchesczeracž począta. — Duchowni a woſebje miloſciwe ſotry w Schpaniſkej njebojaźnje swoju winowatoscž pschečiwo khorym dopjelneja. Nic jeno nižši duchowni, ně, tež biskopja khorych wopytują a woprajeja. Woſebje wuznamienjuja so biskopja w Granadze, Murciji a Cuency; archybiskop w Sevilli, Bienvenido Monzon, je swoju wopornitwu luboſcž hido ze smjercu krónował: je na khleru wumrēl. Miloſciwe ſotry zmujicze khwataja do najbóle natykanych městow, na psch. do Aranjueca, hdźż ani za wysoki pjeniez żadny lekarńik wjac doſtać njebe. Miloſciwe ſotry straschnu ſlužbu hnydom pschijachu.

Wſchelcžiznij.

* Na Welehradsku swjatocznoscž je tež puczowal Wjacſław Koſmák, morawski duchowny a sławny spisacze, kiz woſebje do Hlasa psiche

a je wschudżom znath pod mjenom Kukatkář, dokelž z napisomu kukátko stawizny a wobrazu pisa, kotrež su wypłodny jaśnoho ducha a swérnoho wobledzbowania wschodnogo čłowięstkoho živjenja. Wón swoje puczowanjo na Welehrad w Hlasu wopisuje a z toho dchemu swojim czitarjam někotre słowa zdželicz: Kukatkář je pschischol hacž k wulkomu swjatomu kchiżej psched Welehradom. „Psched krajsnym kamienitnym kchiżom — pisa ſ. Koſmał — kleczachu a modlachu ſo puczowarjo. Dzech z nimi, hdźiž kierluſiš »Hlej swjath Welehrad juž swita« ſpewachu, do sławneje swjatnicz. Hacžruniž bědhe ranjo njeļubozne a pucž jara blóčany, měrwiesche ſo tola wschudże z puczowarjemi. Widzach tam rjane drasth Słowakow, Hanakow, haj tež Polakow. Pod wysokimi, z halzami, wencami a napisami wudebjenymi sławnymi wrotami zaſtupichmy na klóſchthyski dwór a wottam do wulkeje cyrkwe. Hobrské rumy cyrkwe* běchu z pobožnymi na woprawske natkózene; z wulkej nužu dobuch ſo hacž do kapale. Pola wulkoho woltarja ſo runje ſpewasche wulka boža mscha, a na wschěch małych woltarkach swieczačku mi njeznacži měſchnicy swjath wopor. Tež w kapali czakasche tójsichto duchownych, donž ſo žadyn woltar wuprzdni. Slysachach tam ryczež polski, chorwatski, lužiſki (t. j. serbski), słowinski a słowacki — to ſo wę, zo czeski tež; jeno němski tam njezaſlychach. Pomyſlich ſebi: Czile měſchnicy, kotsiž z tak wſchelakimi jazykami rycza, budža za khwilku ſo modlicz pola woltarja k Bohu z jenym jazykom, Iačonſki. To je prawa swétowa rycza, z kotrež ſej dorozemicz a ſo ſpſcheczelicž maja a móža wschitch katholikojo, njech ſu kajeježkuli narodnoſeže. Hdźi by jednota žiweje a skutkowneje wery nas wschitkich wjazaka, nas wschitkich, hacž ſmy do kſcheczanow wobroczeni pschez swjatoho Cyrilla a Methodija abo pschez swjatoho Bonifacija abo pschez kajkohožkuli druhoſtoſkoho muža, potom bychmy tworili železnu wobrucz, tak krutu, zo by ani najſylniſti njepscheczel ju złamacz njemohł.”

* Welehradſki boži dom je wjetſki, dyžli Budyskſka wulka cyrkſ!

W o z j e w į e n i o.

Niedzelu 30. augusta popołdnju w 3 hodž.* budże Kukowska katholska bjeſada we Delenčlece restawraciji ſo zhromadzowacž, zo by tam pschepróſchene katholske serbske towarzſta wočakowala a witała. Budże-li dowolene, dowiedju ſo potom teſame na klóſchthyski dwór, hdźež ma ſo ſwjedzeniſti czah rjadowacž. Twarzſta podwoſnje proſhymy, zo bychu, niejenotliwie, ale z hromadnije, we pschimierjenej draszcze pschiczaňnisi, zo by tak rjadowanjo lepie ſo hodžako. Kaf ma ſo czah rjadowacž, je ſwjedzeniſkomu woběrkej zavostajene. Pscheje ſo, zo by ſo ſchěcž małych a ſchěcž wulkich serbskich družkow na ſwjedzenju wobdzeliſo, zo by tónsamym woprawdze serbski był. Czah poczina ſo $\frac{1}{2}$ 4 hodž. hromadzicž a w 4 hodž. nastaji ſo potom k Mętec wobydlenju, hdźež ſo pomnik namaka.

Swjedzeni wotewri ſo ze ſwjedzeniſkim ſpewom, kiž je knj. administrator Bart dobrociwje zefataſ, a kotrež budże Khróſčanska „Zednota” ſpewacž. Wosadny knjez farař J. Wornar je haſo ſwjedzeniſki rycznik psche-

* Popołdnisze bože ſlužby w klóſchthyskej cyrkwi ſu hižo $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{2}$ 3 hodž.

Pschispomnjenje redakcje.

prošcheny. Spěwy a rycze budža so wotměnječz, tež cyrkwiſke kherluſche, wſchak ma cyky ſwjedženiu runje tač nabožnū kaž narodny bycz! Serbſka ſtuđowaca młodoſcž ma ſo jeniečzy pſchez Katholſki Poſol pſche proſyčz, dokež kóždomu jenotliwie piſacž ſo njeſhodži, njech tež wona z hromadnje pſchicžehnje a na čzahu ſo wobdželi. Katholſke ſerbſke duchovnſtvo podwołnie proſymy, zo by tež wona ſo chylo dobrociwje prawje nadobnje wobdželicz; k nim dóndu w bližšim čzaju liſty. Kotry blač a měſino ſo potom k doczinjenju ſwjedženja wuzwoli, njeje hiſhče wěste, hacž w tač mjenovanym „Lipu“ abo deleka wokoło Kukowſkoho hrodžiſcheža; tu by najblíže wot ſwjedženſkoho domu bylo. Njech naſchi Serbja na tymle ſwjedženju ſerbſkeje džakownoſcze ſo prawje bohacze wobdžela a njech tež kóždy ſwoju ſcherpatku k tomu wopruje; njech tež kóždy ſebi horliwu ſerbſku wutrobu ſobu pſchinjeſe k wopominječu na horliwoho, ſlawnoho ſerbſkoſtego wotčzinca njeboh Tecelinina Měta!

J. Bryl, piſmawjedźe Kukowſkoho kaſina.

Spěw.

Džecži Róženičjanſkeje ſchule chcedža njedželu 23. t. m. popołdnju wot $\frac{1}{2}4$ hodž. w ſali noweje koſcymi w Serinjanach pod wjedženjom ſwojego wucjerja k lepſhomu twarjenja Bacjońskaje cyrkwi ſpěwy nabožnoho, wotčzinſkoho a powschitownoho wobſaha ſpěwacz. Dowoleja ſebi dobročerjow Bacjońskaje cyrkwi a pſhcezelow ſpěwa k tomu pſcheproſyčz.

Naležnosće naſohu towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 369. Jakub Manjok z Pěſkem, 370. N. N. z Noweje Wjeski, 371. N. N. z Delnjeje Kiny.

Sobustaw na lěto 1884: k. 586. Jakub Manjok z Pěſkem.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 81,923 m. 50 p.

K čeſci Bożej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: **hmadna knjeni Hana z Marijnoho Doła 500 m.** z próſtwu: Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami! z Budyškeje wosady 6 m., ſłużowna Rekec w Jaworje 2 m., ſłużowny wotročk z D. K. 60 p., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 3 m.

Hromadže: 82,435 m. 10 p.

Na nowu klětku do Baćońskaje cyrkwi: dotal hromadže 377 m. — Dale je woprował: dobročer z Dreždza 20 m. — Hromadže: 397 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9181 m. 50 p. — Dale ſu woprowali: z Casec 1 m. S. 1 m. — Hromadže: 9183 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Na Tecelinowy pomnik: P. Tadej Natuš 5 m., kapł. Skala 1 m.

Hromadže: 24 m. 50 p.

Za terciarow: 2. augusta je zemrěla Tereſija Schirce w Georgſwaldze.

Wsě sobustawy **Khrósčanskeje „Jednoty“** (xjadne a wurjadne) přeproſuju ſo na přichodnu ſobotu 22. t. m. wječor we **wosymich** hožinach do towarzſnoho lokala, wuradžowanja Tecelinoweho ſwjedženja dla.

Předsydſtwo.

Cíjský Smolerjec knihičáſtejne w maczicžnym domje w Budyſchinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 17.

5. septembra 1885.

Lětnik 23.

Psjhihotujęze so na wólbnu bitwu!

Dolho dość je wšcho cžichó bylo wólby dla, kotaž psched durjemi stoji. Někto pocžinaju so pomahym wójsta hibacž a zda so, jako by za džen 15. septembra 1885 mjeňsche mucženjo nam njeħrozylo, hacž to na 12. julija 1881 bě.

Tsjo su, kiz sebi stol w sakskim sejmje za 8. wjesny wokrjes zamołwjeja: kubler t. Beeg w Brézni, kiz je sebi do hlowy stají, zo by měl po njeboh nanu z kublem tež mandat do sejma herbowač — wón zmeje džel Němcow wočko Kamjenca na swojej stronje; rycerzkubler t. Vibrach z Lejna, kotryž je na počtu konservativnho wubjerka swojeje kandidatury so wotrjeſt; kubler t. Wjencika w Serbskich Pazlicach, kotořož komitej „bjez mjenia“ z podpisom Veritas w Budyschskich a Kamjenskich nowinach jara porucža.

A potom je jedyn, kiz so wo město w sejmje njetorha, kiz je wot spocžatka prajil: „Hdyž bjez dyrbju, chci tuton wopor za swój lud psjhijesč, njetorham pak so wo mandat.“

Tuton schtwórtý, kiz najmjenje hary cžeri, je był a budže tež někto tón, kotořož budža wšchitc katholick Serbia, kiz su w l. 1881 něčto w politiskej schuli naukli, z połnej horliwościu podpjeracž, zo by so jomu cžestne město w sakskim sejmje dobýlo.

Michał Kolla, kubler w Chrósczicach, to je heslo, pod kotrejmiž 15. septembra do wólbnje bitwy pocžehnemý a my nadžijamý so tónkróčž, da-li Boh, zo budže so wójsto serbskich wolerjow a cži, kotsiž su je dobrę cžiwje podpjerali, jako do bycžijske z bitwischéza domoj wróczęc mōc.

Daloko budž nam, zo chyli někomu z nasýchich politiskich psjheczownikow blízko stupiž. Wěrnoscž pak dyrbi so prajiež.

Tón, kiz mohk nam katholick Serbam psjhí tutej wólbe najwjachy zeſčlodžecž, je kniez Vibrach w Lejnce. Byli na swojej kandidaturje wobstał,

býchu so evangelsko-lutherscy Serbja khetro rozschezepjeli a nascha węc by na nje węste stajena býla. Tomu budž tudy zjawny džak wschęckich katholickich Serbow, zo je so pschewinycz wędzal. Ze to wscheje kwasby hódný skut, zo je w otwo brocził pschekoru mjez Serbami, kotaż by jim węscze nowe pschehaczo a poniżenjo pschihotowala. Tutoń muž mołt mnohim katholickim Serbam z pschikladom býcz, zo měli dobru węc pschecy wsche samseje paršoniskeje cęscze stojecz.

Druhi kandidat: k. Beeg z Brézni drje sam wę, zo ze strony katholickich Serbow žanoho hloſa njedostanje. Hdyž su 1881 hischče někotri joho njeboh nana „dla staroho dobroho znajomstwa“ wolisli, dha je ze smjerczu zwiażł pschereženij, kotrež ich do Brézni ezechniesje. Beeg zmeje swój pschitwiss w nemskich wsach wokolo Kämjenca, w Serbach nibdze dna pod nohomaj njenamaka. A schtož treczoho kandidatu nastupa, tón, kiz so něhdys sam wupraji, zo je „dobry Serb a katholik“, je so z joho mjenom schpatny žort zehrać, abo je sebi woprawdze hdy mhyssi, zo katholick Serbja joho do Dreždjan poſćelu? Wlenju, zo za njoho na starý džen so wjacy njeplačaži, so wo politiske zaſtojinstwo zamolwječ, w kotrejž dyrbí předy lěta dolho wuknež, předy hacž može za lud spomožnje skutkowacž. My džé nikomu zadžewacž njemóžemy, tež k. Wjenicu nic, zo so jako kandidat wo mandat za ſejm prouje. Praſha so jeno, hacž ma k. Wjenka wěstoſz, zo wjetſchinu hloſow doſtanje? Wón sam a czi, kottis su joho namjetowali, dyrbja sebi zarwěſce wuznacž, zo to móžno njeje. Ani mjez katholickimi Serbami ani mjez evangelskimi ani mjez Němcami wón wuhlada nima. Schto je potajkim cyka kandidatura knieza Wjenki sebi chyła? Wotmołwu: Serbow zamolicz a z tym roztoricž. Dobry Serb to njemóže cjinicž!

Schtož do politiskeje muczeńych skoczi, dyrbí sebi tež Lubicz dacž, zo wolerjo, kiz pschihadujo na brjozy steja, z kijemi do njoho kafaja. To budže po naschim pschewědczenju podžel k. Wjenki we tutej wólnej bitwie a w tutym muczenju, jeli do cžasa njewotstupi.

My katholick Serbja wschity — a nětko tež evangelsko-lutherscy — smy wo tym pschewědczeni, zo dyrbiesche kandidatura k. Wjenki jenož halo klin býcz, kotrež su někotri pschecziwnich Serbow sebi wumyssiili, a kiz mjejeſche so do nas Serbow zahnač, nas rozschezepicž a z tym Begej w Brézni dopomhacž, zo z pomocu někotrych Němcow pódla Kämjenca podobnje halo dobycer wuńdze, kąž joho njeboh nan 1881 pschecziwo Kolli a Heinz-y — wězo z krawym wokom. Njech je tež k. Wjenka njewinowatý na tutej politiskej hlebiji, kotaż so, smjercz hrožo, do Serbow cíjsny, taj nemiskej najenkaj na ryceritublomaj za Kämjencom wěſtaj lěpje hacž wón, na čzo je jeju serbskopazlicžanska kandidatura kowana. Budželi po wólbi, praji k. Wjenka sebi sam: „Hdy budžich moje mjeno k tomu njedař“; taj Němcaj, kiz staj joho Serbam k postorkej na schit pozbehnyloj, njezmějetaj lěpschoho džaka za njoho, hacž znate słowo: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, er kann nun — gehn.“

Na džen 15. septembra pschedobudžemt mhy „dobri Serbja a katholikojo“ z naschimi wólbnymi cedlemi tých, kiz su nam nowe poniženjo w l. 1885 wotmyssiili, kajkež su 1881 naschomu ludej pschihotowali. Budże drje dosahowacž, schtož budže jich tónkróč za Khrósczanskoho Koſku wotedatych.

My njezamjelcžim sebi, zo je nimo naschoho kandidata, Michałka Koſke, w Serbach wsach kmanych mužow, a toho hódných, zo jim z cykleje wutroby

część poślanstwa do sejmu pschejemu. Wuzwolicz pał smęty tola jenož jenož a to je najkharmańsko, zo zašy za toho głosujem, kotryž je hižo jónu, w l. 1881 w horcej politiskej kupyeli pobyl, a kotryž by hižo na sedle sedział, byli tehdom w Serbach wscho po prawym so cziniło.

Niech dha je daloko wscha zawiść z wutrobow katholickich Serbow; njech wotmiesknje njeļubozne wobryczenjo, kotromuž je na wschelake waschnjo nasich kandidat bohužel dotal wustajenj byl! Z tuthym kritisowanjom bjez konca a wosebie psched czym i načini so nam Serbam jenož schkoda a hanbal!

Nieko wobrocimy so wosebie na was, wy wjesni psched stojiczerjo w katholickich wsach. Wy, kiz seže so za Kočku w Kamjencu podpisali, njebudzecze swoje podpisimo wróčzo bracż. Spečujecze, schto na wami je, we waschich wsach Kočkowu kandidaturu, wotpokazuječe wabjenja druhich, za mandatom głodnych, z trébnej frutosežu; pohnuwojceče wiesnych, zo t wólby tež pschistupja. Czim dospołnisco w żanej wsh za Kočku budże, czim wjaczy česecze zmęjecze psched ludom.

A wy, serbscy hospodarjo a wschitcy, kiz macze prawo wolicz, njech je dzeń 15. septembra za was dzeń wjeho ho wubehanja na politiskej běhanicy! Nieśpicze, jako by dobyczo hižo nashe bylo: "Běžcze tak, zo bysčcze je doftali", praji swj. Pawoł. Točcze tefaki, wiedźcze je derje, tola nic, kaž tónsamy japoščtol napomina, „na sledo do powetra rubajo". Tu sedża jenož razý, hdyz za Kočku głosujecze; hdyz za druhoho, wróčza so wasche razý na was! Czim kóždy katholicki Serb swoju winowatoscž! Tak smy 1881 napominali, tak nutrnisco napominamy 1885. Wěscze derje z pominanjom swj. wótca, schto w nasich czasach wólby na sebi maja a zo je runiewon judaškowksi skutk, prówcowanie katholickich Serbow podrywacz. Je to Bohu spodobny a wam zaſlužbny skutk, hdyz z dobrym zamysłom za katholika, za Serba, za čestnoho muža a hospodarja:

Michala Kočku w Chrósczicach

(na cedlach: Michael Koček, Gutsbesitzer in Krostwitz)

swoju cedlu na postajeny dzeń wotedacie. Daloko budż wschē rozsčczepljenjo! Kóždy je w swoim świdomiu winowaty, zo za zhromadne zbožo so prouje a tudy za Kočku głosuje.

Niech so nicto we swoim zmysleniu niedżeli wot swojich serbskich bratrow! Czescz serbskoho ludu stoji tón krócz bóse na wazh, hacž 1881 — netko abo — — żenie wjaczy! Tak węch stoją!

Czimy swoju winowatoscž, a potom Boh horliwe prówcowanie požohnuje. Nad nami leži, zo w tak wažnej węch so nješčczeplimy, sebi nowu čeželu rann pschibotujo a načim politissim pscheczwnikam t wusmęczej, zo smy „fralestwo, we sebi rozsčczepljene”.

Pozemice wschitcy derje wažnosć węch a wokomika: Budż dzeń 15. septembra 1885 čestny a zbożownischi za nasich serbski ludi, dyżli dzeń 12. julija 1881! Boh je z nami! Serbja dobudu! +

Główne konserwatywne towarzstwo je póndżelu we tudomischiem Ławec hospicjencu głownu zhromadzizmu wotbylo, w kotrejž sebi wurdżowach, kajkich kandidatorow za bliższe wólby na salski sejm chceć w nasich tjoich wólbnich wokrjesach postajecz. Nas zajima jenož nač 8. (wjesny) wólby wokrjes.

W nastupanju tutoho ryczesche mlynk f. Wawrik z Kanec za namjetovanoho kandidata, f. kublerja Michala Koklu w Chróscicach. Po krótkim rozmówienju wobzamkuju wskichy pschitomni nimale jenohłosinje, zo chcedza we 8. wokrjesu jenož tutoho kandidata namjetowacż. Też w Kamjeneskej wołownoscji su tamnischim Serbam derje znaczi Němcy, taž hłschimi, cyle za Koklu a na evangelskej stronje budże nadobna pomoc něotrych kniezych, kotsiż Koklu derje znaja, rozhudźicž pomocacż. Hdyż su wskichy czi z naschimi wolerjemi pshezzene, njemože so wólba kazyjeż.

Z wiesołoscju a dżakom to swojim czitarjam wozjewiamy, kotsiż moža z toho widzeć, zo tón krócz węch derje stoa a f. Kokla so węcze wuzwoli, jeli kóždy woler swoju winowatoscž czini, a jeliżo smy tej my pshezzene. Pschi wólbach dyrbja wskitke druhe podlanske należnosće abo interesy so na bok stajicž, jenož z hromadna należnosć ma so tu wobhladacż. Hdyż by po tajkim w żanych katholickich serbskich wsach wólba na dwoje skła a dospołna za Koklu njebyła, bychmy so dyrbjeli hanbowacż!! Hanbowacż bychmy so dyrbjeli, hdyż bychmy tón krócz swoje njedocpeli, hdyż smy tak mócnje podpjerani. Tuż dżicze 15. septembra muž pschi mužu f. wólbe za Koklu!

Njech wskichy du! Nic so z tym spokojeż: Mój hłos to njewuczni. Hdyż sebi jich sto tak myssi, dha je 100 hłosow za Koklu mjenje a te trasz bychu runje hłschicze trébne byle f. joho wuzwolenju. — Njech czitarjo „Kath. Pošola“ tajlich rozwuczeja, kotsiż Pošola njeczitaja, a jich wo ważnosći wólbneje winowatoscze rozwuczeja.

Po dokonjanej wólbie pschinjese našč časopis dospoły zapis wotednych hłosow w kózdej wskichy. — Red.

Wotkrjeżo pomnika njebob P. Tecelina Męta w Kukowje.

Schtož w Serbach hłschicze żenie było njeje, su w Kukowje do skutka stajili z procowanjom tamnischego kasina abo katholskeje bjesady, wosebje knieza kublerja Piecha jako pschedsyby a knieza P. Vincenta z Kłoschtra. Psched narodnym domom serbskoho katholickiego spisowaria P. Tecelina Męta je so żiawny pomnik założil, kafiz hewał jenož na pochrzebnym měcze pola nas bywa. Serbska dżakownoscż pac je z tym na jara pschihodnym měcze so wopokazala, dökelž nad rowom f. Tecelina w cyrkwi w Różencze psched kłetku by so podobny pomnik z cęzka pschizwolił, taž nam našchi znaczi wobkruczo-wacju. Tohodla je też „Pošol“ hrydom, hdyż je wo tym żhonik, za pomnik w Kukowje ryczał.

Na njedzelu 30. augusta bě Kukowske kasino Tecelinowy swiedżenj pschi hotowało, dökelž bě njemóne, zo by so to po przedawscim wotmęslenju na polstałtym wopomnienstym dnju joho smiercze, 18. julija, dokonjało. Na swiedżenj běchu Serbia psheż „Katholickoho Pošla“ a serbske towarzystwa a wschelach jednotliwi wosebje pscheproscheni. Tak skhadżowachu so Serbia z blízka a z daloka w lokalnu Kukowskoho kasina a psched nim pola Delenczke popołdnju wokoło 4 hodž, a cžah zriadova so po cziszczenym programu, jenož zo jězdnich wupadnichu, döfelž bě trochu deschczowe wjedro a pucż po Kukowje trochu jara wuzki. Cžah woterwi a rjadowasche tamnicha wohenjowa wobora z hercami; potom siedowachu wojske towarzystwo z Pančic a wołownoscje

z khorhowju a katholiske kafina, spěwariske towarzstwa, wosebje „Fednota“ z Chróscic, dale pschedsyda Kukowskoho kafina k. Biech ze Swinarnje a joho naměstnik, družki, duchowni (k. Vincenc, Tadej, Hugo, fararjo Werner, Hermann, Hornik, kaplan Kęzak), studenti a sobustawy Kukowskoho kafina. Hdyž ve swjedzeński czah psched narodny dom njeboh Cecelina pola Pólnych Melonkec, kotrež netko syn joho njeboh bratra wobsedzi, pschischoł, wotspěwa „Fednota“ swjedzeński spew (text wot k. Bartka) pod wjedzenjom k. wuczerja Hile z Chróscic jara wustojnje. Potom stypi psched pomnik k. farar Werner z Chróscic a mějesche dlęjschu swjedzeński rycz. Wón wuproji stajenjo tajkoho pomnika jako neschto nowe w naszej krajinje, schtož pak je dawno hido w drugich stronach, tež zo to podobne pomniki často stajeja mužam, kiz nieszu tak do-stojni kaž k. Cecelin. Netko rozkladowasche najprjedy joho spisowarsku džela-woscz, kotrež je wschitkem katholiskim Serbam k wuziku byla, wschitke joho knihy poměnjejo, a dale tež joho wuczeriske, duchowne a kscheczanscy pschitkadle živjenja a wumréczo njeboh Cecelina. Sta poslucharjow na puczu a na powy-schenym polu z kędzbioczą i spodobanjom na k. rycznika posluchachu. Po tutej ryczi wotkrychcu pschitomne swjedzeńskie serbske družki dotal zapowisnjeny pomnik a poło-zichu wench w serbskich barbach a wonjeschla psched njon. Dokelž běchu dalishce rycze na swjedzeńskim měszeze wuzamknjene, połožischtaj hiscze k. farar Hörnik z Budyschyna, pschedsyda Maczzych Serbskeje, pschewodżany wot k. kapłana Skale jako sekretarja, a k. seminaristi wychischci wuczer dr. Grölmus z Budyschyna jako pschedsyda Serbskeje Bjesady w Budyschinje (z deputaciju; k. wychischci žandarm Bük, wuczer Sommer a pschekupc Miersch) kózdy rjant wenc psched pomnik z krótkimi słowami. Prěniški praji, zo pschepodawa wenc z njejmjeriticzkow (immortellow) a z bantom w serbskich barbach a ze serbskim pišmom jako znamjo njezahinitohho serbskoho česczowanja w mjenje Maczzych Serbskeje jako towarzstwa, kotrež w duchu a po pschitkadle njeboh k. Cecelina so literarisch stara nic jeno za katholiskich Serbow, ale za wschitkich Serbow w Hornjej a Delnej Lusatii. Druhi połoži lawrjencowym wenc z runje tajkimi serbskimi bantami a ze serbskim pišmom jako na pomnik pilnoho serbskoho spisowaria a horliwoho wotczinca. Netko widzachmy pomnik w joho rjanosczi. Wón stoji na granitowym murjo-wanym podstawku a wobstoji z podłożka a wysokoho obeliska ze syenita a ma tuto napismo: „P. Boszczii Cecelin Met, měschnik w cisterciiskim rjedze, rodženy 24. oktobra 1759 na tutej živnosći, zmřijety 18. juliya 1835 w Rožencze. Ke wopominječzu 50letnho smjertnho dnia sławnego, njeruſtarowacoho serbskoho spisowaria, swérnoho a rozhladnho duchownoho wuczerja, postajichu tutón wopominik k znamjenju njezapomniteje česczownoſće džakowni Serbja.“* Zahrodnik k. Met bě rjanych astrow nakhwilnje wokoło pomnika nasadžał. Stajilo je jón, kaž prajachmy, Kukowske kafino w nadžiji na podpjieranjo, a wono chce tež hiscze želegny plót wobstaracz. Tola nima kafino hiscze za-runane, schtož je za pomnik placílo. Dotal pschitkadehu dary wot někotrych sobustawow kafina, wot klóschtra Marijnego Doła, někotrych dawacžerow pschez „Katholiskoho Poſla“ a pschez Dreždžanského Fednotu. Njech sobustawy Kukow-ſkoho kafina a družy serbscy pscheczelojo poſkadnikej kafina abo redakciji „Poſla“ swoje dary wotedadža, zo by wěrno bylo, schtož na pomniku stoji,

* Pomnik je obelisk ze zelenoho syenitu a je kupjem z pschekupstwa k. měsčanskoho radzicžerja Julia Giericha w Kamjencu a dželany wot Kamjencskoho rězbarja Adolfa Kedla, kiz je tež za njoho kheiro čežke serbscy napismo prawie derje a čežke wuwiedl. Toho dželo može jo Serbam Kamjencskej wokolnoſće derje poruczeć.

„djakowni Serbjo“. Wschak někotryžkuli katholicki Serb dary abo pjenježne pschinohški tam dawa, hdjež so poprawym wot njoho najmienje žadacž mohle! Kažino a tež „Posol“ potajkim rad na dalsche dary pošwituja. Po wotkrycju pomnika pschi pschepodaczu wěncow hercy tuc̄h piſachu. Na to spěwasche „Fednota“ hisheče jedyn pschiměřený spěw a na posledku zanjeſechu wschitich pschitomni narodnu serbsku hymnu: „Hisheče Serbstwo njezhubjene!“ Někto zriadowa so czah z nowa a wrócił so k lokalu kafina, hdjež wokoło scheszych dónidze. Tam djakowasche so k. pschedsyda Psiech wschitkim sobustawam a hoſezom, koſiž běchu za wuhotowanjo a poradzenjo swjedzenja so postarali. W mienje pschedsydy czitasche tam zjawnje farar Hörnik hisheče listy, kotrež běchu wot pscheproſchenych, na pschitkach zadržewanych, pschitske, mieniujc wot k. professora a rycerja dr. Pfula z Nejswac̄idla, k. kaplana Libscha, k. Barjenka z Drežđan. Tym so ſława wunjeſe. Towarschna zabawa trajesche pola Delenczkec a w stanje abo celcze psched jich domom do pózdnjeſie noch k spoſojnosći nſtijitich pschitomnyh. Kafinowy lokal a wjele drugich domow w Kukowje běche debjene z pletwami a wěncami, kaž tež z khorhowjemi w serbskich, kejzorſtonemskich, ſakſkich a bamžowych barbach. Mětec dom bě wjeczor rjenje wobſwetleny. To wschitko a cykl swjedzení kafinej, Kukowej a Serbam čeſc̄ czini a zmjež wěſeže žohnowowanjo za naſche lube Serbowſtwo. Mětec pscheczelſtwo a potomniſtwo kaž tež Kukowſta gmejna budže ſebi tutón pomnik jako woſebitoſcz wýſoko wažic̄.

M. H.

3 Lujic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Proſtiwa, kotrejž su pschedſtojicžerjo Njebjelčanskeje wosadu w swoim czasu na Kamjenske hejtmanſtwo ſčinili, a kotrejž dla ſo tehdom „Kamenzer Woehenschrift“ tak jara rozhněwa, po darmo byla njeje. Někotre wſy, kaž Pěſkecy, Hörki atd., kij mejachu dotalo pucze k wölbnomu městnej hic̄, ſu někto pschi wölbach ſamoſtatne. Hdjež je triebaj tež po tutym polohjenju a porjedzenju wölbnych wölkresow wjemyd dalschi pucž wostał, hacž $\frac{1}{4}$ hodžin k hicžu, tam njech ſo jenož pschez ſwojich pschedſtojicžerjow do Kamjencza wobrocža, zo by ſo w jich wſy ſamoſtatny wölbny wubjerk pomjenowala. Cžim bližši pucž k wölbnomu lokalej, ežim nadobniskho moža ſo hospodarjo na wölbje wobdzělez, bjez toho, zo doma wjele zakomđa. Tak dha, Pěſkecy a Hörki, hacž do poslednjoho moža wschitcy za Kolku z Khróſcžic, hido z džakownoſcež, zo ſo poł dnja na pucž k wölbnym městam wjacy zhubicž njetreba. Psched nosom měcz, je tola schwarna wěc. — Hdby by pak něhdjež tež za wolerjom dale hacž druhdje wostało, dha njech to nikoho njewotdžerži wuzwolecz hicž. Džen 15. septembra žana wažniſcha winowatoſcz za was njebudže, hacž ſwoju cedku, na kotrejž ſtoji

Michael Kočel,
Gutsbesitzer in Kroſtwiz

wzacz a tam donjesc̄, hdjež wölbny wubjerk za wasku wjes je. Dopjelnijenjo taſeje wulſkeje winowatoſcze je tak wažna wěc, zo móžecže radlubje tež něchtco woprowacž a vyruje za poł dnja mzda byla.

— Proſymy naležnje, zo bychu wölbne wubjerk i we wschém ſwědomicže po wölbnym zakonju ežinili, a thich, kij k wölbam du, zo na dobrý porjad ſedžuju. Potajkim nic n. psch. dwě cedli do kaſchězika tyknyc̄, abo dwě

mjenje na jedne cedli abo podobne njeprorjady. Z tym nastanu schmijath za wubjerf a wobožnosće pschi protokolach.

— Wólbne cedle za kublerja Michała Kołku w Khrósczicach pschiindu tute dny i wjesnym pschedstojożerjam, khiba zo je čzi hízo maja. Njech je pschezelnje z mužom, na kotohož móza so spuszczeć, do wjesnych rozdžela. Cedle za drugoho kandidatu so njech njeprichwoźmu a njerodzawaja, zo trjebań nichto do spytowanja njeprichindze. Schtóż cedlu njeostanje, njech sam na ejsiu papjeru napishe: Michael Kołek, Gutsbesitzer in Krostwitz (wschak runje ejszhezana bycz njeatreba); w expedicjach „Kath. Pósla“ budže pak i ejszhezanym rada.

— W kloschtrje Hilszjetinkow w Kadnje w Czezech je na swjatoho Bartromja kniezna Franciszka Ludowika (Hanža) Holkec ze Stareje Cyhelnicy swoje swjatoczne sluby wotpožiła; kniezna Marija Miklecz z Kamjencu bu zadrasczona a dosta mieno Klara.

— Na tudomnym tachantstwie pschebywasche w tymle tydzenju kniez professor dr. theor. Frind, kotryž je za rektora prazejszej univeristy w nowym leže pomienowany. Spomnijeny kniez je někotre dny we Wotrowje pobyl a tam nježelu wulku božu mischu džeržał.

Z pola. Sprawnoſć sebi žada, zo so k. Kołka jako zapoſlanc na sakſki sejm wuzwoli; tak by mjez 80 zapoſlancami druheje komory tež jedyn katholiski był. Katholikow je w Sakſkej někto snadž hízo 75,000, tak zo byshtaj pschi tſjoch milisjonach wobydleriom Sakſkeje nimale dwaj katholikai tam śluſhałoſ. W żanthim drugim wólbnym wokrjesu pak njeje tak wiele katholikow jaſo w naschim, kotryž je k tomu hiszhe tež serbſki. Tohodla je prawje, hdž wſchitc katholikowje a wſchitc Serbja k. Kołku wuzwola!

Z ranisheje strony (Rakocy, Rieszwacziško, Minakai) 8. wjesnego wólbnuho wokrjesa. W naszej serbſkej krajinje budža luthersch Serbja za naschoho kandidata na sakſki sejm, k. kublerja Michała Kołku z Khrósczic, wſchitcy swěru hłosowacž. Jenož někofi Němci maja němſtoho extra kandidata a spječzują so samo hłownomu konserwativnomu wólbnomu wubjerfai a nochedža Kołku, dokelž je wón Serb! To je nierožladnoſć abo nježela-noſć pola tajkich Němcow, kiz Serbam z cyka nježo njeprisheja, a menja, zo je Němc hízo tohodla woſebniſchi, dokelž móze jenu rycz mjenje! Serb (a prajmyh: tež katholik) jim tola njemóže ſchłodzicž a bojecz so naš tola nje-trjebaru, býrnie mjez 80 zapoſlancami druheje komory pódla k. Straucha hiszhe jedyn Serb był. Wſchak móže k. Kołka derje němſki! A naš serbſkich wuzwolerjow je tola w tym wokrjesu wjac dyžli Němcow; tohodla je cyše sprawne, zo serbſkoho zapoſlanca za našch wokrjes žadam. A nicž nowe to njeby bylo, hdž je psched njeboh Beegom wiele lét serbſki bur Kołka z Rjebjelczič na sejmje tón wokrjes zaſtupował! *

Z Khrósczic. Brudnu powjeſz mamę wožiewicž, zo je našch pschez wiele lét derje zaſtužbny w poſledniſkim času pensioniowanym wuczer a ťantor Žakub Pjetarſch sobotu 29. augusta z tuteje čzafkoſćeſe so po krótkim čzepjenju do wěžnosćeſe minyl. Njebohi bu zańdženemu wutoru w 9 hodž. na Khrósczanski ſaſki kerchow poſthowany. Hízo do 8 hodž. ſchadzowachu so z blízka a z daloka pschedwodžerjo, zo býchu lubowanohu wuczerja k rowu pschedwodželi: Najprjedy nahladna čzrjodła serbſkich džeczi, z kotrychž džen ſu hiszhe najwjaſch joſo ſchulerjo. Skoro kózde njeſeſte rjant wěnc. Dale běchu ſo ſkoro wſchitc serbſch katholick wuczerjo zechli, zo býchu swojemu ſobuwuczerzej

poslednju čescz wopokazali. Tež spěwatske towarzstwo „Jednota“ bě za swoju winowatoſć spóznała, so nad tym wobdželicz, a spěwasche pschi pohriebje, kotrež so z konduktorem wotdžerža, znate Łaczańskie verſtše a psched pohriebom z hrónczla kraſnoho pohriebnoho ſerlufcha wot H. D. a pschi Božej mſchi knjeza ſeminařskoho wuczerja Bergmannowe requiem. Kaf česczjeny a widzany bě njebožicžki wſchudžom był, wo tym swědczji wulka syła wěncow, kotrež joho kaſčez debjachu a někto hiſtcejo joho row pschitrywaja. Woſebie ſpomnicz mózemy na dwę palmowej haſozh, kotrež běchu k. k. wuczerjo a towarzſtwo „Jednota“ darili. — Duż chcemy w knjezu wotemrjetomu jeno pschecz, zo by so jomu luboſcz, kajkaž je so jomu w žiwienju a ſmierczi ſtała, tež wobkhowała po joho ſmierczi, a wſchitc, kotsiž so na njoho dopomnja, z vobožnym pacjerjom na joho duchu ſpomniſi. R. i. p.

— k.

Z Khrósczic. Zańdžený měſac doſta naſche pohriebniſhczo (kerchow) zaſy nowu phchu. Je to rowny pomnik (leichenstein), kiz t. kubler Jaworck z Muñichu na zjenoczenych rowach swojeje swójsby poſtají. Njecham tu wo drohím ſamjeniu ryczež; ale ſchtož je wopravdże khrabalb hódne, ie to, zo ma pomnik ſerbſke napismo. Je to přeni pschikkad, zo tudy na wulkim ſamjenitnym pomniku ſerbſke ſłowa čítamy. Čescz a khrabalba ſluscha tajkomu muzej, kiz spóznowa, zo na ſerbſke pohriebniſhczo (kerchow), na rowy wotemrětch ſerbow tež ſerbſki pomnik ſluscha. — Dute ſłowęzka tu ſtoja k česczai tych, kiz tajki pschikkad ſczébujia, a k poročej tych, kiz hinaf cžinja. — Pschi tutej ſkladnoſciž hcu powſchitkownje pschispomnicz, zo je ſpodiwny na- poſlad, hdyž na ſerbſke pohriebniſhczo pschindžem, a tu je poſoſca abo hiſtceje wjacy kſchijow z němſkim napismom. Na ſerbſki row ſluscha tola tež ſerbſki pomnik. Njechotkuliž drje mi na to wotmołwi: „To wſchak je duſchi wſcho jene, kajke ma kſchij napismo.“ A na to jomu ja wotmołwju: „To je wěro, duſchi z cyła pomnik nježo njeponha, njech je ſerbſki abo němſki; za duſchu zemrětogo ſo pomnik njeſtaja, ale za zawoſtajenych. A hdyž cži — Serbia — ſwojim ſerbſkim wotemrětym pomnik z hinajſchim napismom hacž ſerbſkim ſtajeja, je to dopofaz, kaf hubjenje wopominjeczo ſwojich wotemrětch čescz, hdyž ani jich ryče ſedžbu nimaja.

Ze Šernjan. Nježelju 23. augusta wotdžerža tudy knjez wuczer Wjenka ze ſchulſtimi džeczimi ſpěwanſki koncert we ſali naſcheje noweje kořzmy. Hac̄zrunje trochu deſhezowasche, běſche tola woſko 4 hodž. cyła ſala z pschi poſluharjemi napjelnjena. Tež knježa: administrator Tadej z Rožanta, kaplan Aust z Worklec a kaplan Vjedrich z Ralbic poczeczicžu ſpěwanjo pschecz ſwoju pschitomnoſcz. Koncert wotdžerža ſo w tſioch dželach po bohatym programje. Spěwachu ſo ſerlufche a ludowe ſpěwy z pschewodom pianoſorta. Naſlepje ſpodbobachu ſo ſerbſke ſpěwy. Běſche tu widzecz, zo wutroba ſobu cžuje, ſchtož jaſyk ſpěwasche. Špěwy pschednoschowachu ſo z prawym žiwienjom. Hac̄zrunje mócný, běſche ſpěw tež milý a cuny, hdyž ſebi to melodija a text žadaſchtej. Młodžemý knjezej Wjenicy zbožo pschecz k tajkim młodym ſpěwarjam. Kaf kraſny ſpěw dyribi w cyrkwi nehdź ſiſtcej bycz, hdyž tucži mlođi wotroſtu! Zawěro, tale próca, na ſpěw nałożena, ſo bohacze placži! Je pak to tež jeniczki pucž, naſch ſerbſki cyrkwin ſpěw porjedžicž, zo z mlođoſcžu zapoczniſiemy. — Wuzbytk koncerta je za Bacžonku cyrkwi poſtajeny. Šlawa wam młodym ſpěwarjam! Šlawa a wutrobný džak knjezej wuczerzej Wjenicy!

Hs.

Pódlia tuteje rozprawy, za kotrež knjezej dopisowarzej wutrobný džak prajmy, njecham ſwojim čitarjam zamieſczež, ſchtož ſmy z druheje ſtrony

hjichéž wo tutym spěvje zhonili. Wutrobie našeho Zbožníka a joho svjateje Macerze stej džecži zahoriloj, zo su tak rjenje spěvale. Tímaj budž wěčny džak! — Káž pschedposlednia strona džensníchho cíjíla wupokazuje, bě munosk tutoho koncerta 79 markow 25 p., wot cíjohoz so ani pjenjež njeje wotcázahnyc̄ trjebał, dokelž je wcho k spěwanju trébne so dar mo wobstaralo. Břastupný pjeniez njebešche krucze postajeny; kóždy je woprował, schtož je za dobre spóznal. Wosebje skhwalowac̄ ma so tež, zo wopytowarjo spěvneje zahawy pěkných džecži zabyli njeſu, ale su je z piwom, caſtami a koſbasami zwijefeli. — Vivant sequentes!

Re. d.

3 chłoho swęta.

Němska je zas něčto nowoho kraja wobsadžila. Su to Karolinske kupy, k połnoch Australijsie leżace, kotrež wsché do hromady 350 quadratnych mili ze 14,800 wobydlerjemi wuzinieja. Dokelž su hac̄ dotal Schpanisich za to měli, zo tute kupy jim sluscheja, protestiruja woni ze wšej mocu pschedcíwo Němskej, a su w Madridze a drugich schpaniskich mestach tohodla hžo wulke ropoty poměli. Němska mohla te kupy tola wostajic̄, zo by dobre pschedzelstwo ze Schpaniskej wobkhowała; byrnje tež tutón kraj Němskej wjele schlodzec̄ njemohl, dha tola z taſkim wustupowanjom pschedcíwo Schpaniskej so ta do zwjožka z njeſcheczelſtej Francóziskej cíjichézi. Tež Žendželska rady widzec̄ njebudže, schtož Němska cžini. — Pruscy biskopja, kotsiz su w Fulde zromadženi byli, su zromadny pastyrski list wudali. — Létuſcha 32. hłowna zromadžigna němskich katholikow je w Münſtru nježelu 30. augusta so wotwirła, a je wopravdze wulcotna. Dalschu rozprawu podam⁹ pschichodnje.

Austria. (Powitanjo nowoho wjerch-archbiskopa w Prazy.) Pschez smjerc̄ kardinala wjercha Schwarzenberga wosyroczeny archbiskopſki stol w Prazy je wot swjedzenja s. Marije donjebieswzaczā zaſy wobsadženy. Tutón džen mjeſečne nowy pomjenowany archbiskop Franc de Paula hrabja Schönborn swój swjatoczny pschilhad do kralovskeje Prahi. Praha je joho jara wulcotne witała. Cyle město bě, wosebje pak hoſy, pschez kotrež woni jědžesche, z khorhowjemi wupyschene a někotre domy tež z pletwami, a wsché haſy běchu poſne ludu. Po cyhym dolhim puczu wot Winohradow hac̄ na Hradčany wschelake towarzstwa schpalir tworjachu. Psched wozom jěchachu Pražsich mělczenjo a za nimi džesche archybiskopske služobniſtwo, potom pozločanym gallawóz z nowym archybiskopom, cžehnjeny wot tñjoch pschahow czornych koni z pozločanym gratom. Za nimi jědžesche Pražsiki měczanosta z měszanskej radu w knejſſich wozach a porno wozej džesche wojerſki kroczach schpalir. W swj. Miklawšowej cyrkwi na Malej Strone cžakalche litoměřiſti a kralovejhródski biskop a kanonifojo metropolitneje kapitole pola swj. Vita. Potom tež kapitole wot wschéh swjathych, z Wyschehrada a Starzej Bolesławu, professorojo theologieſkeje fakulty w Prazy a wjele drugich professorow czeskeje universith — nic němskeje, potom wulka škla drugich duchownych a mischa wschitich 23 mužskich klóſchtyrskich rjadow w Prazy a tež někotre knejzjnace rjady, kž klapjuru nimaja. Po bozej mschi džesche k. archbiskop pěſci w processionje na Hradčany pschez kralowſki hród do metropolitneje cyrkwe swj. Vita (swj. Jana), hžez běchu so najwyschši krajin zaſtojnicy: kajzorowý naměſtnik baron Kraus, krajin marſhal wjerch Lobjkowic a general pólny marſchal brónimischyr baron Filipowicz a druzy, tež czeske najwosebnische zemjanſtwo zromadžili. Po wulkej pontifikalnej bozej mschi, kotrž mjeſečne bamžowý nuntius Monsignore

Banutelli, pscheopoda tutón pod porucženymi wobrjadami k. archybiskopej pallium, na znamjo joho noweje dostojošće a mocy. Franc de Paula hrabja Schönborn narodži so 24. v. róžka 1844 w Pražu a je tsecži syn hrabje Erwina Schönborna. Wón studowaſche na małofronskim gymnasiju a po maturej 1863 studowaſche prawa na tudomnej univerſiže, zo by potom diplomatiſku drohn nastupiš. Mjez tym pak naſta 1866 prusko-rakufka wójna. Młody hrabja zastupi do wojska kे ſirafiram a běche ſobu w bitwach pola Nachoda a Kralowejhróde (Koniggrätz). Wróćiwſhi ſo zasy do Prahi ſejini statne prawniſke pruhowanjo. Čeſto pozdžiſho wſchak wón ſwoj zamýſl dochla psche-meni. Wot ſéta 1869 podo ſo wón studijam theologie a to najprjedy w Romje a potom w Inſpruku. 1873 wudželi jomu njeboh kniez kardinal měſchniſku ſwjeciznu a 1875 bu wón w Romje za doktora theologie pomjenovanj. Potom běſte hač do 1879 kaplan w Planej, potom vicerektor a pozdžiſho rektor archybiskopſkoho ſeminara w Pražu, a 1883 bu za biskopa w Budžęo-wicach poſmježen a lěfta na lěto za archybifkopa w Pražu pomjenovanj. Woſebej pschijpomniež ſo tu dyrbi, zo ſu joho Čezechoj radoſtne a z połnej dowěru witali, Pražley Němcy pak ſu ſo witanja zdžerželi po radže tam-niſchoho němſkoho kaſina. Woni wěſcze k tomu žaneje winh nimaja, dokež džen je nowy archybifkop němſkeje narodnoſće. Zo je wón tež pscheziwo Čezecham sprawny, kaž ſkoro wſchitc częſcę zemjenio a kaž ſo ſluſha, je nje-znjeſliwym Pražkim Němcam wopaki. Dokež dha běchu tucži hnydom do předka wuprajili, zo ſo na powitanju nowoho archybifkopa wobdželicz njebudža, je joho Pražki měſčanosta dr. Černy tež jenož w częſcej ryczi powitał, a archybifkop jomu jenož częſki wotmoſtil. Pschi druhich ſkladnoſćach po-witanſteje ſwiatocžnoſće je wón tež němſki ryczał. Vjerozomne ſwarjenjo němſkich liberalnych nowinow na nowoho archybifkopa ſpomnjeneje winh dla njepfaci potajſkim archybifopej, ale Pražkim Němcam, kotſiž ſu taſle bjez wſcheye winh „kózlika wjazali“. Nowy wjerch-archybifkop je paſthřiſti liſt wudał, kotryž tež němſke nowin wkhvala. — Boh ſpožež nowomu cyrkwiſkomu wjerchnej w Częſcej nadobne žohnowanjo w joho częſkim powołanju! H—a.

Skipaniſka. Scholera hſicheže njeje popuſczejka. Džen wote dnia 3500—4000 woſobow ſkhorje a 1200—1300 mréje. Kraj je ſurowje doma-pytany. Miłoscežiwe ſotry ze wſchich ſtronow najwjetſhu khwalbu doſtarawaja. Madridſke nowiny, tifž njeju katholſkej cyrkwi pschecežne, powjedaja, zo je měſčanosta z Aranjueca, hačjež je khorofej naſiſurowſha, na gubernatora w Madridže ſo wobrocži, zo by pomocníkow do lekarňow doſtał; (lekarńkojo běchu tam wumréli a ſekarneje prözne ſtojachu). Pschedsyda w Madridže wſchich zwola a poſtciž kózdomu, tifž by tam hiež chył, 16 markow na džen woſebitoho zarunanja. — Tolu žadyn ſo njezmui ſtam hiež a mužowacž kniježerſto njechaſche. Tuž podo ſo wychiſhi zaſtojnij do noviciata miłosceži-wych ſotrow, zo býchu tute ſtrachny ſluk miłoscež pschijecž chyłe. „My“, praji jich wychiſha, „njemožemy ſo zapowjeſcz, tam khwatacž, hačjež boloſcž wo luboſcž k bližſhomu woła, a dženm měrně ſtrachej, haj ſmierciž napſtečežo, dokež wěrimy, zo z njej je hodžina pschijchla, w kotrejž móžemy wot Boha myto wočzakowacž. Prajež dha kniježei gubernatorej, zo předy hačjež hodžina zaříže, tif ſotry, kotrež ſu lekarni hžo pschedſtejale, do Aranjueca pónidža. Hdy býchu trjebaſ te khorofej podležaſe, ſtipja druhe na jich město, dóniž jeno mam jenu jenicžeu tudy w domje.“ W joho pschitomnoſći powoła wychiſha tif ſotry, porucži jim, zo maja ſo do Aranjueca hotowacž, a bjez wſchich

zmachow, jeniczych ze swojimi paczerjemi (rózarijemi) podachu so hodžinu poždžischo na pucz... Tak wujelni wutrobitoscž tchesczanskie luboſeje nje-dostatk, kotryž wujelsniež so tamni stajachu, za kotrychž běſte winowatoscž, strachej so ps̄tcezjivicž.

Luežlane tchěſki.

III.

* W swojej drascze budž prosty a czestny — to budże najkharmański ſredź ps̄tcezjivo wožidnoſcži. — * Boža na jaſyku noſyč z rjanymi ſłowami a z dobrymi ps̄tcedewzaczem we wutrobie, z molom wſcho njeje: to je czini, zo z dobrymi ſtukami joho na rukomaj noſyſch, kaž pobožny Simeon w templu. — * Hdy ps̄tchenjeſem hližſhoho z cyleje wutroby? To bě prćcowanjo, mudroſež a wuczba wſchęſtj swiatych — zbožny, ſchtóž to wopſchije! — * Twoja pobožnoſcž njech je ps̄tcech žiwa, tak, zo ſchtóž dobre cziniſch, z ps̄tciwuczenja nječiniſch, ale z połnym ps̄tcewedezenjom a w czystym zamysku. — * To je zbožo, ani žiwý bycz, ani dželacž, ani so zradowacž, khibaſi w Božu! — * Njedaj ſebi niečo tak k wutrobie hicž, zo ſo strachujesz, hacž ſo trjeboj njeporadži — njech je wſcho w rukomaj Božimaj. — * Njech ſwēt ſchłeczi, kaž cke, njech porokuje, njech haní, hdňz cziniſch, ſchtóž je prawje. Ty to wſcho ſtusſh a wutraj, njeſtróž ſo ani njeboj ſo a woftari w dobrzym wobſtajny. — * Budžemh hinač ckecž hacž Bož? njech jenož wón čožom wiedže, fiz je naſcha duſcha — wón je staroſcž wo naſ na ſo wzał a dowiedže w ſwojim czaju naſ do ps̄tchiftawa. — * Naſcha ſpróeniwoſcž we wſchędných wobſtaranjach budże czim doſpołniſcha, czim bóle ſo staroſcziwoſcži Božej runa, kotruž ma Bož wo naſ. Bož ſtukuje (za naſ) hacž na tutón dzeń, wón myſli na wſchęſtj, ſtara ſo za wſchęſtj, bjeze wſchęſtj naſloſeje a ps̄tchewatanja, w poſkornoſcži a ſwiatym mérje. — * Wukumy tola, tu na zemi ſo lubowacž, kaž změjemy to něhdý w njebeſach cziniſch.

— ſ.

Naležnosće naſho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 372, 373. z Budyšina: seminarſki wyſsi wučeř dr. Grolmus, Mikławš Bjeřich, 374, 375. z Prahi: Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminarja, gymmaziast Jan Sołta z Kulowa, 376. Madlena Hermanowa ze Šernjan, 377. theolog Mikławš Jawork z Miłoćic, 378. Jurij Jawork z Nuknic, 379. Jakub Jawork, najeik w Skyriceach pola Brüxa, 380. Jan Krećmař ze Židowa, 381—383. z Lazka: Michał Suchi, Pětr Žurk, Michał Kućank, 384. Mikławš Kórjeňk z Trupina, 385. 386. ze Šunowa: Mikławš Kurjat, Hana Krawžic, 387. 388. z Nowoslic: Haňza Čornakec, Mikławš Buk, 389—392. z Ralbic: Michał Pječka, Jurij Žur, Jakub Šwejda, Haňza Manjokowa, 393. 394. z Konjec: Michał Lebza, Pětr Wowčerf, 395. Michał Domaška z Koslowa.

Sobustaw na lěto 1884: k. 587. Madlena Bardonjowa z Pěskec.

Zemrěty sobustaw: k. wučeř Jakub Pjetas w Khróſcicach. R. i. p.

Dobrowolny dar za towařſtvo: M. B. z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal naſromadžena daň wučinjeſtej 82,435 m. 10 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: farař Jakub Werner w Khróſcicach 100 m., wunoš ſpěwa Róženčanskich ſulskich džeci w Šernjanach 79 m. 25 p., professor dr. Frind, Rector magnificus Pražskeje university 20 m., xy. 20 m., za ſwejene wěcy 1 m. 50 p., z Pěskec ze ſłowami „Najswječiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad khudymi dušemi“ 2 m., njemjenowana z Njebjelčic 1 m., nje-mjenowana z Bronia 3 m., Marija Rachelowa ze Šunowa 3 m., Ralbičanske a Šunowske

šulske džěci 1 m. 10 p., M. K. z Ralbie 1 m. 25 p., „Jězusowa Wutroba, smil so nad nami“ 1 m., njemjenowany z Nowoslic 5 m.

Hromadze: 82,673 m. 20 p.

Na nowu klětku do Baćońskae cyrkwi: dotal hromadze 397 m. — Dale je woprował: njemjenowany z Khróscanskeje wosady 8 m., njemjenowana z Budyšina 3 m. — Hromadze: 408 m.

Za cyrkwički s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9183 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. za swjećene wěcy 1 m., z Pěskc 1 m., njemjenowany z Khróscanskeje wosady 4 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., njemjenowany z Khrósc. wosady 10 m., S. 1 m., „Swjaty Józefje, proš Boha za nas!“ 2 m. — Hromadze: 9203 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na Tecelinowy pomnik: na kasinje w Radworju składowane 8 m., z Pěskc 4 m. — Hromadze: 36 m. 50 p.

Sobotu 19. septembra pónđe z Budyschina procession do Filipsdorfa a wrócići so pónđelu zošy dom. — Cyrkej w Filipsdorffje, kaž so předv powjedaſche, njebudže lětka swjeczena. **Kantor.**

Na nawjedzenju za katholickich Serbow.

Młodzencojo, kotsjih čeedža na Michała do ratajskeje schule zaſtupicj, namakaja w dobrej katholickej swójce, kiz žanych džeczi nima, za tunju plazejznu dobre wothladanjo. Njech so tajey, kiz wobydlenjo pytaja, na redakciju „Kath. Posola“ wobroča.

Wutrobný džak.

Na nasch snadny njewuženym spěw w Sernjanach je wjele ludži pschisichlo posluchacj; woni su tak bohacje za boži dom woprowali, a potom hischeže nas z jědu a piečom woskeli. Za wšitko to prajim swoim dobroćerjam a wosebje swojemu lubomu knjezej wuczerzej, kiz je tajku prócu z nami měl: „Zaplać Bóh tón knyez!“ **Róženczanske schulske džeczi.**

Najwutrobnischi džak

wupraji z tutym za wšitke pocžescżowanja a za dopokazý wutrobnoho džel-branja pschi pohrebje swojoho luboho drohoho nana,

I. Jakuba Pjetascha, emer. cyrkwiſkoho wuczerja, wſchitkim pschewodžerjam, wosebje kł. wuczerjam, schulskim džecžom, cjeſczenomu towarzſtwu Žednocze, kaž tež cytej schulskej wosadze

zrudna zaſtoſajena džowka

Marija Pjetashec w Khróscicach.

„Daj, Božo, wotemrjetomu miłosćiwe wotpočink a swětlosé Twojeje wěčnosće!“ prosy z najwjetšim počesćowanjom za swojoho wjelezaslužbnoho, česčenoho dirigentu,

k. emer. cyrkwiſkoho wuczerja **Jakuba Pjetasa**, za dželo přez tak dołhe lěta, ze wšej swěru a z najwjetšej prócu we našim towarzſtwje dokonjane.

Spěwařske towarzſtw „Jednota“ w Khróscicach.

Listowanjo. Do Khróscio a Č.: Wutrobný džak!

Cijelicz Smoleriec knihičiſtečenje w macžičnym domje w Budyschinje.

Katholicki Pospolity

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Euđowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 18.

19. septembra 1885.

Lětnik 23.

Na Welehradže.

(Bořacžowanja a skončenjo.)

Mały fys wot apſidy (wulkowoltarneje strony) wulkeje cyrkwie stoji kapliczka abo cyrkvička Cyrilla, rjenje wobnowjena. Někto pokazuje ſo w gothiſkim stylu pscheterwarjena, ale z prěnja je romanſka byla. Powěda ſo, zo je ju svjatih Cyrilla twariš, ſam a tež ſ. Methodij tudy předował a Bože ſlužby džeržal. W času wobſtacja klóschtra běchu w Cyrillch farſke ſemſche; potom ſtojetche z wjetſcha prózdnia a wot lěta 1832 trjebasche ſo jako hospodarske ſkladbiſtžo. Psched lětom 1863, jubilejním wot pschikhada ſf. japoſchtołow do Morawſkeje, je ju něčijski kardinal archibiskop wot barona Šiný kupil a wobnowicž dał. Na woltarju je ſ. Maria z Ježusdžęćzakom a ſ. Žózef, psched nimi ſf. tři královje; z bokow ſf. Cyrilla a Methodija. Nad wobhukom psched woltarjom je žohnowacy Chrystus po waſchniu naſtarſkich, woſebje grichifkých cyrkwiow. Na epifilowej stronie wiſy wobraz ze złotej lampku, kotryž ſu k jubilejmu ſmijercze ſ. Cyrilla 1869 prawoſławni abo ſchismatiſci Rúſowje z Petrohroda halo dar poſlali k dopokazmu, zo tež woni ſf. ſlowjanſteju japoſchtołow cjeſeča a na Welehrad ſpominaju. Halo také wuznaczo je tehdom archibiskop woſobny dar tam powiſnycž dowoliš. Z tym bóle ſu tohodla katholicki ſlowjenjo wobžarowali, zo Rúſowje a z nimi Boharowje a poſdníſki Serbja ani z deputaciju na Welehrad njeſchiňdzechu; pschetož tež za nich woſtanje tu, hdžej je ſ. Methodij zemrēl a poſrjebaný, ſvjate město.

Horejka hym hřeče pozabyl, drohotnoſež wulkeje cyrkwie pomjenowacž. To ſu reliktwie (kostki) ſvjatoho Cyrilla z podlohečeza praweje ruki. Bone ſu do nowoho wjelekrasnoho w Aachenje zhotowjenoho reliktwiarija (na podobnoſež monſtrancy) zafadžene, kotryž ſo k poczeſečowanju z wokoſchenjem dava. Tónkročž pak bě tam cyrkje tak počna, zo bě to dochyla njemožne. Mi a někotrym druhim czym duchownym pak je k. kaplan Wychodil tón reliktwiar pokazał.

Tak móžach ja džélk teje rufi pocžesćicž, z kotrejž je s. Cyrill pschelof svjatoho pisma pišal a tak z písmom prawy zaklad zdželanošeže luda položil.

Njedaloč kloščtra leži scheroki knieži dwór z wulkotnej pivačnju, někotre hoscenčenč, jedyn z čitarškim towarzstwom, hdžez mějachu wjele nowinow a časopisow, wjele pschedawarnjow a budow atd.

Abtownja je nětko hród, hdžez je wobydlenjo za archybiskopa a za wschelatich zastojnikow. We wobchernych kloščtyrſtich tvarjenjach je wjele wobydlenjow za tachanta, druhich duchownych a hosczi. Něhduschi wysoki rjany refektorij (jědzeřnja) je tež psched jubilejom wobnowieny a ma rjane wobrazh wot jesuita Ignaca Raaba, kotryž je psched wjac hacz 100 lětami spodžiwnje wjele wobrazow za cyrkvi a kloščtry wobrazował. Tutón refektorij běsche nětko kloščenčanskou hoscenčarcej pschedopadu (židža běchu so podarmio wo njón a wo wschelake pschedawarnje tudžy pròcowali, a tohodla pilnje wo „natkowachch khoroszach“ tam piſali!) a běsche ze wschitkym trěbnym derje wobstarany. Zehydacž móžesche so tam nadobo na 300 ludži, na zahrodze wonka wězo wjele wjac; tola bě tam dozej služownych duchow. Tam skazachmy so, hdžez chychmy so wschelach znaczi widžecž. Njedželu po myšporje, 5. juliia, buchmy tam hako hosczo z dalskich stron — Polach, Serbja, Slovencen, Khrowaczi — wot horliwoho pschedstejerja z českéj powitacej ryczu pocžesćeni. To so rozymi, zo smy někotsi so zjawnje džakowali; to běsche tam z dživnjeje bojoscze po prawym zakazane, kaž poždžischo zhonichmy. Nichtó z nas wschak njenějesche ani tam ani doma žaneje wojskeje moč, najmjenje kanonow! Tuž po nasich njeschlodnych rěčzach tomu wosobnomu kniezej, kotryž nam tón njeznaty zakaz abo wukaz wozjewi, wjeſele prajachu: Boni wschak su runje ze wschim hotowi!

Kloščtyrſke khódbi su z wjele wobrazami wupyschene. W kložijnym khodže a w poboczej ťodži běchu spowiedne stoly; bě tam tehdom a w kózdej swjedzeňskej oktavje pschez 40 spowiedníkow. Cuzý duchowni mějachu tehdom tež jurisdikciju a směžachu popomhacz, schtož sym tež ja na požadanoſ ſežiniſ. Tu njedželu a pónđelu, kotryž tam běchmy, bě kózdy džen na 4000 ludži k ſwjatomu woprawienju.

Duchownych bě tam tehdom wězo najwjac z Morawy sameje; črjódka bě jich z dalota, kaž Polacy z Galicie (jedyn bernardin), k. Podgórski z Brüssela, k. Theofil Baczkowski z Kaschubiskej, k. farař Woch ze Schtyskeje, k. Vicini di Saluzzo z Italskeje, k. Judikicž a k. Pancicž z Khrowatskeje atd. Polach z Póznanja a z nawjeczorneje Pruskeje, kotsiž tehdom pschinęc njeněžachu, su halle njedawno dwé rjanej khorhovi k wopomnječu tam pschinjeli. Tež khrowatski biskop Stroßmayer je halle w spocžaku toho měsaca na Welehradže pobyl.

Rajkrasnische, schtož smy na Welehradže widželi, běchu te týsach živooho pobožnoho a horliwoho katholskoho ludu, kotryž hishcze tu samu wěru wuznawa, kaſkuž staj tam ss. Cyrill a Methodij w zrozumliwej ryczi předowaloſ. Wschitke te wulke processije pschitkhadžachu z duchownymi, z khorhovjemi, z Bożej matru, z mnohimi po narodnym waschnju zdraseženymi družlami. W někotrych processijach mějescze kóžda z družlów, kotrež za wjedniami w předu pobožnie džechu, zaſwěczenu wóſkowu swěcžku w ruci pschi nutseženjenju. Mnohe processije k cyrkvi pschitkhadžachu a wotkhadžachu zaſy po modlitwach w cyrkvi a wonka psched woltaríkom s. Marcije z muſiku. Mni hishcze we wuschomaj klinča te mócné a krasne ſpěwy, kotrež sym w cyrkvi, na kloščtyrſkim dworje a pschi processijach ſlyšchal.

Dokelž je nětko hýž došlo po našim wopycze Welehrada a dokelž je Wosoł mjez tym sam něštožkuli wo swjedženju pišal, chcu tónle nastawf slónčicž z džakom tym, kotiž su ze Serbow tam sobu pucžowali a tak do-pokazali, zo my katholscy Serbjia z družimi katholſkimi a njekatholſkimi Slovjanami swjateju Cyrilla a Methodija čeſćimy a w nimaj teju swjateju widźimy, pschez kotrejuž čeſćowanjo Bóh w swoim času Slovjanow w jenej wérje, w jenej nadžiji a w jenej luboſci z jednočzi, w kajkež je hýž wjese ludow z jednočených a zbožownych! Za tajku kſchecžansku, nic politiku, jednotu proſchtaj Boha za nas, swjataj Cyrillo a Methodijo, zakitajtaj nas a — pschichodnych!

M. Hórník.

Tecelinej Metej.

(Swjedženſki ſpěw wot Ž. Barto, ſpěwaný wot „Jednoth“ píšti wotkryčni Tecelinovoho pominila.)

Te hlowy móbre poſhileježe,
Wy hory džens nam k ſtroujenju!
Te žolny w ſpěwnym ſpěchu měježe
Wy rěti džensa k khwalenu!
Njech ſhumi mjeno: Tecelin
Do horow won a do nižin!

O pojče, Serbjia, wopor čeſcze
A džak a khwalbu woprowacž!
Wy ſpěwy ſerbſte k njebiu znjeſcze
So, Tecelinej hoſdowacž:
Budž w wopomnječju Tecelin,
Dónž ſerbſki ſtoji Budyschin!

Kak pjero pobožne ſo ſwěcži,
Kíž pišalo za wutroby!
Kak luda kniez a pschecžel džecži
Ze dawał ſłowo cyroby!
Haj khwasne mjeno: Tecelin
Nam Serbam niždy njezahiu!

Zmije a Lintwory

ju w zastarsku tola zatraschnie zwěriſka byž dyrbjale, kaž nam baſki powjedaja, a běda kóždomu, kíž je jim blízko pschichof. Někotroho pucžowarja ſu w lěſach napadnyle, a na pola ſo puſcežiwschi, zadajichu buram najrjeſiſe ſkocžata. Wo tym pak w starých knihach niežo čítal njeſtym, zo bychu tajke zmije tež cykle žiwnoſcze a statoki zezraše, kaž to lintwory a zmije w naſchich časach činja. Tajkoho lintwora maſch w naſchich dnach, wón rěka khloschčza nje-poměrnoscž; tón požrie zmachci a kubla, ſtrouwoť a ſpoſkoſnoſcž. Tutomu lintworej pak w ožinjeja we wſchech wſach wjeli ludži durje, zo jim do domu zajedže, a nictó ſo joho pschithada dla njeſtrachuje. W ſpocžatku džen je wón tajke nězne plenicežate zwěriſtko, z kotrymž ſo pěknje zabawja, a ſchtó chekł wéricž, zo z njoho njenafytne zwěriſko naſtanje, kotrež člōwjeſka wo wſcho pschijneſe?

Kajke bě předy w ludu proſte žiwenjo, a kajke je nětko? Hladaj na naſchich khadlow abo na naſche holch; předy ſu 15—30 toleř mždy měli,

a holcy 8—12 toler, a su sebi pschi nižkej mzdžé na starý džení rjany pjenjez nahromadžili. Někto maja 40—70 toler, a někotryžkuli napraska pódla wysokeje mzdžy hřichče lětnje swoje 10—30 toler dolha! Hdže dha te pjenjez wostanu? Ná, lntwor je zezerje, khloscheža nje pomernoscž* — pychařstwo. Schtož žadyn ma, dyrbja druzy tež mécz; schtož tamón sebi popicheje, njemóže sebi tež tón zapowjesz. Tak czini so we městach, zastojnikam so mzdžy dodawacž njemóže a psiches žadaja za psichilohu; tak czinia měchžezenjo; wulczežinjenjo a „wschudže pódla býcz“, „gehört zum guten Ton“; tak czini so na wách, hospodar, hospoza, domjach, ezeledž: kóždý chce wuziwacz. Sebi něchtzo zapowjesz je zastarska móda, haj, dženšnischí džení chyła so domjaca holca hacž do rova rudžicž a hanbowacž, njeupi-li jej nan rjeňštu deku, hacž je sushodžic Worta k Božomu džesču dostala.

Tak daloko dha je psichischo: lntwory su so lubžom do wutroby, do schije, do žoldka, haj do sameje hlowy dobyše, a ruja džení a noc, zo su hladne, a hlod chce spokojeny býcz.

Nichto nochce wjac ponizny býcz, nichto nochce so khudy býcz zdacž: wscho stupa po wysokich flockach a čeri to in gloria a floria, kaž dołho so hodži.

Wjedrowe lntwory a zmije wj! Pjenjez, pilnosć, cześczoownoscž, strovota a moch wotebjeraja wschednje, lntwor pak załhadža czim hörje, czim bóle so dowérjene a załuzene kubla schfreja. Tuž, dawaj mi fedžbu, a hladaj so, zo so czi nutka čerw-lntwor njezahydl. Schto móže to tebi schkodžecž, zo so błaznia směja? Njebudž th sam błazn! Budž pomerny, złutniwy, strózby! Nähörsc̄he směchi pschinu na posledku na tých, kotiž su wot pschiwuczenych lntwory so pózrjecž dali. Njeje tomu tak? — s.

* Za chył mibžecž, kaž býchu předy hospodarjo njezraloho čeladníka z forezmy hnali, bý-li taſti sebi zvážit a pôlku palence ſtaſaſ. Schleicu piva jomu nichto nje-wobarcze. Někto wjerczi kóždý huſat a kruwát po rynku pak ſaffu, pak pôlku. Tež njemézete so w předawšich časach nichto w forezmy nježelu popoldnju pokazacž (sam hospodar nic), njebeš-li dopoldnia na wulcích řemšach a předowanju pobyl. Tak je lud sam se bi z policajom byt! Njeby tež někto nježo schkodžalo, hdy býchu hospodarjo kručižcho na to hladali, hacž mlody lud cyše Bože služby wopytuje. Njech nježelu tam jesež du, hdžež su čas řemšov psichesžniſiſ.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wejzora psched tydženjom bu w tudomnej tachantskej cyrkwi nowe swjeczo wulkoho wołtarja wotkryte, wobraz podawka z nowoho zatonja: Jezus pschepodawa Pětrej móć kluczow. Tara rjenje a derje wuwiedzene swjeczo, z kotrymž je krasny wołtar někto dohotowany, je moleř Schwarz w Dreždžanach, wuj naſchoho knyeza biskopa, wobrazowaſ.

— Wulke manövry, kotrež so pola Budyschina wotbywachu, su so schtwórk z wulkej revüju pola Nadžanec wobzankuſte. Kral Albert a princ Jurij ſtaj wutoru, ſrijedu a schtwórk ze Strehlena a z Dreždžan ze železnicu ſem jězdžkoſ. Princ Friedrich August, kiz halo leutenant w swojim regimencze ſluži, je cyly čas w Budyschinje pschepowal a pola tudomnoho obrista Webera býdlil. Wutoru wjeczor so jomu k czechsži wulcotny faktowy cžaž ze ſerenadu pschinjeſe. Młody princ bě do sale tudomneje rjaneje ſupnicz z měszanſkej radu a někotrymi wyschschimi officirami so podaſ, hdžež z balkona pschipoſluchaſche.

Cyłe torhoschczo bě rjenje wobswětene. Hdyž běchu spěwarjo tūdomyňch towarzistwów z wojskowej hrdzbu pšchewodženi dwaj spěwaj wuspěwali, pšchindže prync z kurnizy dele na torhoschczo a rozmoluwejše so dlejšchi čas najpšcheczelniščo z pšchedstejerjami a jenotliwym ſobuſtawami zhromadzenych towarzistwów. Wulka ſyla ludu, kiz bě ſo na torhoschczo zhromadzila, joho z wjesejnym wołanju po-wita. — Kralowna Karola je ſo na hród Weinburg we Schwabskej k swoim hohenzollerſkim pšcheczelam podala, hdzej wjac nježeli wostanje; na dompučež chec tež hród Morawec na Morawje wophtač.

— Wólbba na ſakſki ſejm we 8. wólbnym wokrjeſu je ſo derje po-radziła. Schtož móžemy netko pšchewidžec, je wuzwoleñjo na ſch oho kandidata kublerja M. Kokla w Khrósczicach wěſte. Nefotre tudy ſczehowace dopisý a dale tež zapis ze wſchelakich wsow, kotryž ſmy ſestajeli, pokazuja, zo ſu wolerjo, wažnoſez tuteje wólby fpóznawschi, ſo jara piłnje na wólbe wobdželiſli a tak ſwoju winowatoſcz dopjelnili. Woſebje zwjefelaca je pſchez jednoſcz, kiz je ſo w naſchich katholſkikh wsach pokazała, hdzej toſa po zdaczu wot fpoczątka khetrie na dwioje džesche. Tuž ſława naſchim czitarjam a wſchitkim druhim, hdzej naſch Woſol pſchitħadža! Woni ſu pokazaſi, zo rozemja, tak wažne w naſchich časach wólby ſu! Šlawa wſchitkim wolerjam! — Hifchcze wažniſcha, hifchcze bóle zwjefelaca je pſchez jednoſcz, kiz je ſo pſhi tutej wólbe mjez katholſkim i evangeliſkim Serbam i pokazała. Hladajmy jeno na wuspěch wólbow w Njeſwacžidskej wosadze abo w Rakeczanskej wokolinje abo we Wucžkach a t. d. Tu widzimy na jaſnym pſchitħadžie, ſchto zhromadna myſl dokonja. Z wjesoſciu a z wutrobnym džakom pſchipoznawamy rjanu pſchez jednoſcz, koſraž je pſhi tutej wólbe ſo wopokaſala. Njech tež dale kężeje tale pſchez jednoſcz, koſraž je nam w nětčiſkich doſcz wažnych naležnoſczech narodninho hospodarſtwa tak trébna. Wčenimy píchede wſchém ſerbſke burske towarzista. — Podawany tudy zapis wólbow, z wotkelž ſmy dotal wuspěch zhonicz mohli:

Zejow: Kokla 11, Beeg 16, Wjenka 1, Pfannenſtiel —; Kſchidol: K. 19, B. 1; Kancíř (Rehnsdorf): K. 6, B. 5, B. 11; Woſlenk: K. 22, B. 7; Žitro: K. 22, B. 1, B. 8; Debrich: K. 19, B. 6, Pf. 1; Hennersdorf a Želenjow: K. 5, B. 15; Lepťarjecy: B. 30; Brunow: K. 39, B. 15; Bréznej: B. 68; Swójſchecy: K. 2, B. 20; Steinborn: B. 9; Čzornow: K. 7, B. 9, B. 4; Kózly (Koſel): B. 20; Gräfenhain: K. 6, B. 17; Želena Hrabowka: B. 33; Králow: K. 2, B. 15; Rührsdorf: K. 6, B. 9; Smortow: B. 42; Mjazant: K. 25; Pěſkach: K. 32; Křejpjech: K. 9, B. 4, B. 4; Procež: K. 15, B. 15; Wotrow: K. 63, B. 4, Pf. 2; Žedla: K. 1, B. 12, Pf. 7; Wucžeky: K. 30; Kanecy a Swinařnia: K. 30, B. 1; Žedlow, Kincz a Kuſchica: K. 1, B. 10, B. 11; Wudwór: K. 25; Řečow, Čhelinica, Panczich a Marijna Hwězda: K. 99; Khrósczicy: K. 77; Njebjelječich a ſerbſke Bazlich: K. 60, B. 1; Sernjanh-Hranica: K. 31; Kalbich, Lazk a Smjerdžaca: K. 64; Schunow a Konjecy: K. 64, B. 2, Pf. 2; Hórk: K. 40; Njeſwacžidska wosada: K. 314, Pf. 80; Rakech: K. 30, Pf. 90; Rakeczanska wokolinęſcz, dotal znate: K. 162, Pf. 45.

Wſcho hromadže dotal znatych hloſow je ſo wotedalo za Koklu 1338 hloſow a pſchecjiwo njomu 656 (za Beega 383, za Pfannenstiela 227, za Wjenku 43, za Radena 3).

Tež w Minakale ſu, kaž ſkyſhimi, z wjetſha wſchitcy za Koklu byli, tak zo je Koklowe wuzwoleñjo wěſte.

Z Njeswacžidla sny z pschećelnoho lista zhonili: Nascha Njeswacžidſka wosada je z wutrobnym nalezenjom połnje swoju pschiſluſchnoſćz dopjelnila: Koſla dosta wot nas 314 hloſow, Pfannenſtiel paſ 80 hloſow (wot kotrychž je N. N. 40 naſchim pschećiwinkam zaradžil). Džakowano Bohu, zo tak daloko sny. Daj Bóh zbožo! (Sława Njeswacžidſkej wosadže a jeje čeſćomnym radziežerjam!)

Z Khrósczic. Wot 80, kiž mějachu prawo wolicz, woteda so tudy 77 hloſow a to wſchitke za M. Koſku. Dželacžerjo, kiž běchu w drugich wsach na džele, khwatachu dom, zo bychu swoju wólbnu winowatoſcę dopjelnili. Sława tohodla wſchém Khrósczjanam! — Nic mjeńicha sława paſ tež Hórčjanam; 40 wotedatych hloſow běchu wſchě za Koſku, jedyn jeniczki hloſ njeje so wotedał! — Tak tež Wudwoř, hdžejz bu z 25 hloſami jenohloſnje M. Koſku woleny.

Z Nalbicach. W Nalbicach, Łazku a Smjerdžacej su wſchě 64 hl. za Koſku (13 wolerjo njeſu pschiſhli). Tež w Sernjanach su wſchitcy za Koſku byli.

Z Schunowa. Z 87 wólbokhmanych woſobow su 68 swój hloſ wotedali, a to 64 za Koſku, 2 za Pfannenſtiela, 2 za Wjenku. (1881: Koſka 65, Beeg 1). *Br.*

Z Kamjenca. Hacž do 16. (srjedv) wjecžor bě tutón wuspěch wólbow znath: za Koſku 632, za Beega 451, za Wjenku 31, za Pfannenſtiela 69, za Radena 3. Zda ſo, kaž daloko móže ſo pschewidzeč, zo je Koſka wěſcze wuzwoleny.

W Radebergu je w tuthym tydženju ſo zakladny kamjeń za katholſku ſchulu ſwjatocznje położil.

Z chloho ſwēta.

Němska. Kaž piſaja, móžemy ſo nadžijecž, zo ſo zwada ze Schpaniſſej dla karolinskich kupoſow zas cyle muruna, a njemér abo wójna z tuthym krajom malych kupoſow dla ſo njezapocznije. — Hłowna zhromadžizna němſkich katholikow w Münſtru je wulkotniſcha byla, dyžli žana hdj předy. Pschež jednoſcę katholikow, dwéra na pschichob najebacž dotalne zrudne nazhonienja a 13-létnie kulturne wojowanja, zmuzita wobſtajnoſcę we wérje a pschiwiſnoſczi ſ swojej chrkvi, džakowne pschipóznačzo a poczeſczowanja, kotrež ſo katholſkim wjednikam, woſebje Windthorſtej, dostaču — to wſcho ſo tam horſimye wupraji, to wſcho tule zhromadžiznu hordoznu ſejimi. Same njeſatholſke čjapo-piſy dyrbja wulku wažnoſcę teſele zhromadžizny wuznacž. Poſoženjo placžiznow na pruſſich železnicach je minister Mahrbach wopytowarjam tuteje zhromadžizny zapowjeſł, ſchtož ſo tola wopytowarjam druhich wjethſich zhromadžiznow hewaſ dowola. Su dha železnicy konfessionalne? Silezyskich katholikoſ ſu ſami w Gleiwicach 8. ſeptembra wulku zhromadžiznu měli; woni njeſu w Münſtru byli, dokelž je to za nich pschedaloſko a w Schlezyskej dwoja, němska a pôlſka, rycz ſo rycz.

Rom a Italska. Tež za tute léto je ſvjath wótc porucžil, zo ma ſo w měſacu oktoberu we wſchitkých chrkwiach wſchědnie rózarij ſpěwacz, kaž hžo loni a tamo léto. Tasama porucžnoſcę wobſtoji za dalshe léta, tak hacž budža nětčiſche ſtruchle čjasy za cyrkej tracž.

W Szpaniskej cholera wobejera a to z blaſkami cyłe nahle, kaž je so započala. We Francózskiej a Štalskej lěta dotal wiſkej moch nabyka njeje. Arcybiskop města Aix w połodniſkej Francózskiej, kij bě choleraſkých wopytał, je na ſtraſchnu thoſeſć wumřel.

Žorty pſchi wólbe w X.

Bě to rjany džen, tutón 15. ſeptember 1885. Wſchitc, kij f wólbe pſchiſtipicichu, běhu jeneje myſſle a krucze wo tym pſchiſtipiceniu, zo fóru nezvrocžimy. K dopomnjeſzu na tutón džen podam někotre wiesole podawki, kotrež ſu ſo w X. ſtate.

1. Same džecži po naſchich wſach ſu za tym pſchiſhle, zo ſo z komitejom „Veritas“ po prawym nima. Wone wolaſa na ſo: „Cžiſt, cžiſt — Veritas!“ a pſchiſtewiaſu z tym dorvocžnym, zo to wiſla cžecž bhez njeſe, ſo za někotrych pſeudonýmnych (njenomenowaných) rvežerjow zahorječ a k jich thoſeſć pſchiſtacž.

2. Wóny pſchiſtacžtaj dwaj do putow tohođla, dokelž bě jedyn prajił, zo W. woli, druhí, zo K. Staj ſo krucze popſchiſtawoj a tať poſazaloi, zo dyrbisich tež wólbo w dla hoſoty bhez na marträſtvo.

3. Preňi f wólbe pſchiſtacž 1/2 10, hacžunie bě cžaš wot 12—3 poſtaſen. Praji: Lepje pol dnja cžaſacž, hacž 1/4 hođiny ſkomđicž. — 1/23 ſmy ſkomđicžow po wſy hromadžili; wot 67 putov jich 61, z nich bě ſopa muži za K. oſku.

4. „Tón cžlowieč dyrbí tola hl — bhez, kij za W. cedlu woteda“ — praji někto a tylky thoſeſć cedlu z a W. do kaſtečiſta. Cedla za W. nmts njechaſte, dokelž bě doſha, kaž ſaldon a tať pſcheradži ſo ſnadne, ſchtó je tutón „jedyn“ był.

NB. Wočkaļujem ſež z družich wóſbných měſtow žortne podawki, hdež ſu ſo tajſe ſtate.
Nedakcija.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 396—398. z Prahi: gymnaſiastojo Jurij Kral, Miklawš Zarjenk a Jurij Křižank, 399. Bjedrich Delenčka z Pěſkec, 400. Michał Domaška ze Smjerdzaceje.

Sobustaw na lěto 1884: k. 588. Bjedrich Delenčka z Pěſkec.

Na lěto 1883 doplači: 576. Bjedrich Delenčka z Pěſkec.

Dobrowólny dar za towařſtvo: k. Jurij Łusčanski, praeses serbskoho seminara w Prazy 1 m. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 82,673 m. 20 p.

K čeſci Bozej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: přez M. Sewčika w Baćonju lubjeny dar za wotemrétych a živých wot jeneje ſwojby 150 m., z Hajnic 50 p., lubjeny dar z Wotrowa 2 m., přez k. P. Vincenca w kloſtrje Mar. Hwězdze: preňi dar 30 m. a druhí dar 5 m., N. z Baćonja 1 m., N. z proſtuwu: „zo njebychu ludzo w kemſach spali“ 7 m. 34 p., jena žona z Hatow z proſtuwu: „Najswječiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami“ 3 m., khudy muž z Budysina z proſtuwu: „Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nade mnou!“ 5 m., ze zawostajenſta njeboh Jurija Robla z Baćonja 14 m., M. S. z Njebjelčic 20 m., Marija J. z Bud. 3 m., k dorunjanju 6 p. Hromadže: 82,914 m. 10 p.

Na nowu klétku do Baćoňskeje cyrkwe: dotal hromadže 408 m. — Dale je woprowal: Dobročeř z Dreždán (3. dar) 20 m. — Hromadže: 428 m.

Na nowe piſčeče do Baćoňskeje cyrkwe je ſo hač dotal nawdało a nahromadžilo: Dobročeř z Kukowa 500 m., dobročeřka z K. 150 m., dobročeř ze Z. po njeboh mačeri 300 m., H. Z. 3 m., M. J. w B. 12 m., N. z Hórkow ze słowami „Bjez Wutroby Jězusoweje njejsmy ničo“ 3 m., dobročeř z Dreždán 5 m., dań wot statneje papiry 10 m., ſkład Cornoječanskeje šulskeje młodosće: 41 m. 5 p. (a to: Marija Leñiſec 1 m., Haňa Roblec 3 m., Jakub a Hana Zmijec 75 p., Jakub Rjenč 1 m., Michał Delank 1 m., Marija a Jakub Eiseltec 1 m., Jakub Reinis 50 p., Marija Šimanec 50 p., Jakub, Jurij a Madlena Smolici 5 m., Pětr Rebiš 1 m., Michał Pjech z Baćonja 2 m., Miklawš

Mjechela 50 p., Jurij a Jakub Rebiš 3 m., Hana a Jakub Delenkec 1 m., Jan a Madlena Pječkec 1 m., Jurij Hendrich 2 m., Hana Larasec (cyłe swoje na hromadzene pjenježki! 2 m., Mikławš Měškan 50 p., Wölflec bratřa 3 m., Marija a Jakub Domaška 1 m. 50 p., Jurij Faltn 30 p., Marija Larasec 50 p., Michał Pjech z Libonja 1 m., Michał Cyž 50 p., sotry Krawec 1 m. 50 p., Haňza a Hana Zopic 3 m., k. wučeř Haša 3 m.) — Hromadze: 1024 m. 5 p.

NB. Tute pjenjezy su na dań date, dokelž budže za pišćeze z najmješa 6000 m. trébnych.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9203 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. z Konjec k česci s. Józefa za jenu khudu dušu 3 m., přez k. P. Vincenca w klóštrje Marijnej Hwězdze přeni dar 15 m., druhí dar 1 m., S. 1 m., M. L. z Budyšina 1 m., žona z Hatow 1 m., khudy muž z Budyšina 3 m. — Hromadze: 9228 m. 50 p.

Za cyrkej w Žitawie: přez k. P. Vincenca w klóštrje 15 m., přez k. kapłana Rězaka za wotemrětých dobroćerjow 6 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za Tecelinowy pomnik: přez gymnasiasta Jakuba Šewčika 2 m. 35 p., něhdusi šuler njeboh knjeza Tecelina 1 m. 50 p., J. Just z Jaseńcy 50 p., gymnasiast J. Nowak z Hory 1 m., Mikławš Žur, cand. theol. 1 m. — Hromadze: 42 m. 85 p.

Najpřihodnisi firmowanski dar.

**Nowa Jezusowa winica,
z pšíwiażanymi „Mjenišimi spěvarškimi“ a ze „stacijonskimi
knijkami“.**

W pšíchnym zwjožku z uajlepšeje fože: 7 marfov; w pšíchnym platorwym zwjožku z dobrym fožanym křibjetom: 6 marfov. — We snadniškim ale tež frutym zwjožku a biez spěvarškich a stacijonskich po 5 m. a 4 m. 75 p.; njevojažane 3 m.

Hłowny skład ma: **Zakub Bjenka**, zwórk pšíh tachantskej chrkwi.

Hało pšíhódne firmowanske dary porucžamy śledowace modleriske tñihi: **Róčna Swjatnica** za 7 m., 6 m. a 5 m.; **Khwalce Knjezowe** mjeno za 4 m., 3 m. a 2 m. a **Duchowna Różownja** swjateje Marije za 5 m. a 3 m. — Woſebje pšíhódna kniha je Khwalce Knjezowe mjeno (508 stronow), do fože wjažana ze złotym ręzkom za jeno 3 m. Hodža ſo doſtač pšíchez redaktora Woſoła.

D z a k.

Nutrnje zwjeselena a hnuta přez dopokazy džakownosće a počešćowanja swojoho njeboh knjeza wuja **Tecelina** wuprajam najwutrobnisi džak wysokodostojnym knježim duchownym, česćenymaj předsydomaj a sobustawam katholskeje Bjesady a „Jednoty“, serbskim družkam a wšitkim, kotriž su ze słowom a skutkom so za wuwjedzenjo swjedzenja starali. Jim wšitkim wjele króć „Zaplać Bóh tón Knjez!“

Paula Mětec, priorka w Marijnym Dole.

Listowanjo. Do Njeswačidla, Šunowa, Ralbic, Kamjenca, Njebjelčic a Khrōšcie: Wutrobný džak!

Katholicki Posol

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

3. oktobra 1885.

Lětnik 23.

Dobyté!*

Vy to tola schpatny mójwoda był, kiz swojich wojerjow do bitwy sczele, a hdyž tucži, dobýczo w ruch, so k njomu wróćza, ani słowo džak a tħwalib za nich měl njeby!

Hdyž je našch „Kath. Posol“ swojich czitarjow pohnuwał a zahorjał, zo jeneje myslí na džen 15. septembra za tublerja M. Kočku w Chrósczicach hłosuja, słuscha so, zo, hdyž je Bóh luby Čenjez, poħladawski na jich horliwe pròcowanjo, požadane dobýczo jim spożejk, tutón mójwoda katholickich Serbow jim, swoim wojerjam, swój džak na pschihodne wasħnjo pschizjewi a jich tħwali pscherezjeność dla, kotrąž wutrobu z radoſežu napjeli.

Saul pobi tħsac, Davi džesac tħsac; tak spewašeħ neħħdy wješe ġidowski lud, hdyž bē Goliath pschewinjen, kiz bē jid dolho doseq hanil. Kočka 1654, Beeg 817, Pfannenstiel 264, Wjenka 48, tak powjedaše jedyn druhomu, hdyž bē so pjatt 18. septembra w Brézni wunostk wolsbow pschez kralowskoho komisara L. z Bejschwil wozjewi. Tak je Kočka swojich tħi oħi politiċiċi pschewiñnikow (totiż maja hromadže jenoż 1129 hłosow), kiz tola mało ropota zehnali njeisu, z 524 hłosami wjacq pschedobyl, hacż bē trébne.

* Psched jħthyjomi lětami wozjewi Katholicki Posol po dokonjanx wolsbagħ na sakki sejm (w čijsle 15.) nastaw k' napisom „Dobýczo w ruch — pschehrata.“ Budże wschitkin naħħim czitarjim zwieselace, zo f'mi krotshi a rrejshi napis dženitħomu nastawnej dacż möħli. Samon nastaw teħdom praji: „hola njeroda je wħidlu itaqqa“; dženitħi, kiz je so nam zas z kraja pōslak, hinak ryċċi. Zo bħdu jid našchi czitaro eżim lěpje rozemili, pschitħażi tħu k' pschirrunanu něfotre licħbiż z-lěta 1881. Teħdom pobjedhu woltex 2889; ja Kočku woteda fu 1175 hłosow, ja Beega 1288, ja Heinzu 410; ja Beega woteda fu teħdom wot Serbow 425 hl. (na psch. w Kufowje 12 — lětta wjedhe 99 ja Kočku! —, w Gaſſieni 31, w Böħċicach 38, w Njeħwacżidie 63, w Ralecach 56 a t. d.) Teħdom pak bē hija na psch. Trupin ze 40 hl. jeno za Kočku, we Wösliniku bē 12 za Kočku, w Debricach 16 a t. d. Pschisip. red.

Zo je tute dobježo tak nadobne, mamy so pschede wšchem w am džakowacž, lubi katholscy Serbjo. Srijedzina abo centrum, wot kotrohož wukónce bitwó najbóle wotwišuje, bě w sebi pschede jene, a móžesche tak wo mérje pschihladowacž, kaf njepschedel prawe abo lewe kschidlo pschima; srijedzina je tež swoju winowatoscž horliwie dopjelnila: muž za mužom je so na bitwje wobdželi (nimale 90—95 %, a je nas tohodla tež nascha wyschnoscz kchwališa), mnogu su wulki wopor pschinjeſli za dobru węc. Tak mjeſeſhe Kockla wot katholſkich Serbow nimale 900 hłosow.

Wscheye kchwaly hóDNA pak je tón krócz tež pomoc, kij je so nam z wosadow evangeliſkich Serbow pschinjeſla: Njeswaczidlo pschez 300, Rakecy na 200, Minatkał 50, Wóślink 50, to wuczini 600; smy nětko dolžnicy evangeliſkich Serbow a pomhamy jim za to, hdyz budže so do rachstag a wolicz. Tehdom pónidze kruče, dokelž, hdyz su města nětko po-krocnička do sakſkoho sejma wuzwolile,* so mało zapjeračz njebudža, zo joho pschedzivo wjeſnym tež do Varlina pschedziszcza.

Zbytlnych 150 hłosow je z němſkej stronj, wosebje z Kinspórſkeje wokołnosće, hdzej je Kockla, kaž z lista zbonju, 30 % hłosow měl, Beeg pak 70 %. To je dobra kroczel k lěpschomu, dokelž 1881 mjeſeſhe Kockla w němſkej wokolinje jenož 5 hłosow. U zo je tak pschischko — pschichodnje drje budże hisczeje ſlepje, hdyz widža, zo wuspečh wólbow w ruch Serbow leži — to mamy so wosebje Kinspórſkim nowinam džakowacž, kotrež pjatk do wólbow nastawſ pschinjeſchu, kotrež jara za Kocklu a Serbow ryčeſche.

To je tola nětko hinak, hacž 1881, hdzej po wólbie niežo ſchycie njebě, hacž po hrjebne ſerlusche!

Njech was z bōžowny wukónce tuteje wólby dale pohnuwa, zo pschi wſchech ſkladnosćzach, wostajiwſhi so zawiſeſe a pschedor, we pschedzienoſczi ſwoje z bōžo pytačeſe.

Kockla je pschez was wſchitkých čeſczenym, kij scže k wólbie ſchli a za njoho hłosowali; my zaſy smy wſchitcy w Kockli čeſczeni, kij je wotblyſhcíz naſcheje pschedzienoſcje a za wdaň za to, zo je so na stronje naſchich evangeliſkich krajanow pschedzelnisze zmyſlenijo pschedzivo nam pschedobylo. Njech je to wobojim, katholſkim kaž evangeliſkim Serbam, k ſpomozjenju!

Bóh požohnui Kocklowe ſkutkowanjo w ſejmje za naſch 8. wokrjeſ; won sam pak njech, kaž verje je to móžno, na pschedzja a potrebnoſcze svojich wolerjow fedžbuje, zo hdyz so za dwě ſeſze nowe powſchitkowne wólby wu-piſują, doſke rozmóřwienjo wo tym býcž njetrjebało, hacž zaſy joho abo nic.

Sława wſhem, kij su ze ſłowom a ſkutkom Kocklowu wólbu podpjerali!

* Pschi poſlednjej wólbie na ſaſki ſejm bu w městach Budyschinje, Kamjencu, Kinspórku, Halſchtrwje, Schjerachowje a Nowoſalcu po kročnik Weigang, fabrikant w Budyschinje, pschedzivo dotalnomu konſervativnomu zapoſlancej Hildebrandej, wobſedžerzej ſchleñčerzej w Pisanym Dole, wuzwoleny. Pschisp. red.

Dwaj jandželaſ.

Dwaj jandželaſ wopuszczęſtaj na dobo njebjeſku kraſnoſcž. Wobaj býchtaj jenak rjanaj. Běta kaž ſlonco a ſneh býše jejú draſta; doſke wloſy kaž ze złothymi kádžerjemi hlowu, ſchiju a ramjenja pschikrywachu. W ruch džeržeſtaj kódy býcž ſopjeno. Leczeńſtaj pschez njeſmerne rumy kaž miły na-wjeſzorny wěſſik, kij w czopkach nocach z krónami dubow a lipow hraje a kaž

szódka wón, kíž z lilijom a rózow czečka. Hwézdy jej widżachu nimo leczecz a týsacj jej towarzchow jumaj wiesele napscieczo wołachu: „Tam delecta na zemi je dychnjenjo Boże dwé duschi stworilo.“

Tak wonaj leczeschtaj dele do powětra, kíž zemju wobdawa, a hnydom pschilcru jeju njewidżomnoſcz. Hiszczę leczeschtaj hromadže. Wyšče maleje wieski zaſtaschtaj. Tam na jenym koncu so hordy hród do mróczelow zbehásche, na drugim koncu stojesche hubjena khézczęcka.

Tu so jandželaj rozzjohnowaschtaj. Jedyn mējesche swoje město zaſtačz pschi wosebnej kolebey, kíž w pschnej iſtwi stojesche; drugi pak pschi khudusckim lehwie, hdzejz khuda macz ze smjerczu bědzesche.

„Kaf zbožowny ja syn!“ zawała radostnje druhi jandžel. „Khudy je mi pschidželeny. Tebi słuscha dolho wocząkowane hrabinke džeczo, m i ze sylzami powitane džeczo dželaczerjowe. Łóžchi je mój nadawf; spěšchnischo pschijwedu swojego dowerjenego do njebjeskej domizny, byrnje tež joho schęzczęcka czernijowa byla.“ — A drugi jandžel zaſtaſeči: „Haj, bratse, tebi moħł ja zawidżecz, pschetož twoje džeczo słuscha k tym, kotrejž schatałtnoscž je našch kniež a mischtyr pschijał.“

* * *

W khudej khézch bě zrudny bołosny płacz. Macz swoje wociž na węczne zańbzelesche, hdyz bě jeje synk runje na swét pschischot. Z bołosczu pschewzathy, kleczesche nan psched jeje smjertnym łożom; wózce żałoszczesche joho džesacž hiszczę małych džeczi, kotrej wokolo łoża stojaču.

W hrózde bě wulki swjedzeń. Zahroda a dwory běchu wobswetlene. Z wencami běchu krasne wrota wupyschene, z kotrejmiž mējesche czah młodoho herbu k swjatej křečeńcy pschewodzecz. — Hrabja zaſtupi czisze do iſtwy, hdzejz joho mandželska wotpoczwasche. Rěta dolho njemējesche ju jara zańcz, dolež joho ze žanym džeczem njezwieseli — něk pak je to hinał, něk džen je wona macz toho, kíž ma joho starodawny splash k nowomu blyſcęzu pozběhnycz.

Wobaj pschimndžeschtaj do sprosteje wiesnej cyrkwięzli — khudy płakach dželaczeře ze swoim jednatym potomnikom a hordy hrabja ze swoim jenieckim. Jedyn baron a jena wójwodowa staſt kmořt a kmořtā bohatohho džecęza. —

Khudy dželaczeř ani njewědžesche, kajke mieno něk swojemu džecęzu dacž; njemōžesche nikoho nadeniež, kíž by swědč chchł bycz pschi zwiażku, kotrejž mējesche joho móliczki z Bohom zwiażacż. Tu so bohaty kniež smili, joho wiesioła wutroba bu z hlibotej bołosęju thudoho hnuta. „Hrabina a ja, mój chemoj jomu kmořsicz“, zawała hrabja, „potom pak dyrbi tež mieno kąz nasche džeczo dostacž.“ — A tak so sta. Wožiwjaca, swjata woda womačza wobeju džeczow čołko. Jandželaj pak piashchtaj ze złotymi pišmikami na swoje běłe łopjeno slubny, kotrej kmořtja w mienje płakacych džeczatkow wuprajachu. Wobaj rěkaſchtaj wot nětka Augustin.

Hrabja pak so njespokoji jeno z tutym zwonkownym zakitařstwom: — pschejzene ze swojej nadobnej mandželskej pschija khude hólczatko k sebi. Mējesche z nich Augustinom sobu wotroſez, dyrbiesche jeno w swoim stawje wostacž.

* * *

Tak dha pschimndže najrjeńšchi čas jejú žiwenja, tamón čas, w kotrejž běſtej jejú njewinowatej wózcej hiszczę kąz jaſny wotblyſcęz paradiza. Wiesele hrajkaschtaj sej hromadže na trawje mjez kwětkami a ferjeczkami, a jejú jandželaj hrajkaschtaj sej z nimaj so wieselo nad jejú njewinowatoſeži.

Tola, ach, hady khowaja so pod najrjeñšimi kwětkami! Najkrasnišcha stwórba je za čłowjeka tež najbohatšcha na strašných zwěrjatach. — Zdaſche so, halož by kózdy jandžel swojemu džěčžu tónsamu poſklad cžělnych a duchownych darow píčinjeſt byl. Wobaj roſcęſtaj, rjanaj kaž młodaj dubitaj, fotrajž bě zahrodnik na dnju jeju naroda ſadžil, — ale tež we woběmaj wutrobomaj ſchadžesche pjanka, — a jandžel pěſton khudoſho hólcžeca dyrbjeſche ſwoj hłos najwóſtyscho pozběhnyč, pſchetož w nim zły njepſchęzel žadlawu rycz rycęſche a namaka ſkytchenjo . . . „Hładaj jeno — tak jomu do wutroby ſchukotaſche — kaſt khudy je twoj nan, kaſt kruče dyrbja twoji bratsja a ſotry džělač. Ty drje masch hiscze wſchoho doſež, tola wopomá, kaſt wotwiſujesz wot wole twojich zakitarjow. Tene ſlowo z jich horta — a ty ſy zaſ w ſwojej khudobje. Wón plowa w bohatſtwje, joho Augustin něhdý to wſchho doſtanje, a ſchtu budže potom tebi woſudžene? Wón wſchitko pſchihotowane naděndže a trjeba ſo jeno k bohatomu blidu ſhyneč, ty pak budžesč w pocze a ze ſylzami ſwoj khłeb zaſlužieč dyrbječ, jeliſo začpejesch wot joho hnady darmanczka hładacž.“

Pſchi tajſich zlych myſlach poſhmuri ſo joho młoduszke čzoło, a wobožnije wotmołwiesche na pſchęſtne praschenja ſwojoho młodoho pſchęſzela. Kaſt ſłodč by w tajſich wołomikach joho jandžel jomu we wutrobje ryczał, kaſt lubožnije by jomu żohnowanjo khudoſhy a ſamožnenja połnu staroſč bohatſtwa wuſhlađował, — jeno na wołomik poſhili Augustin ſwoje wucho k krutomu a tola tak ſłodkomu hloſej dobroho jandžela, zo by hnydom zaſ zawiedniwoho radžicerja poſluchał.

Skónčenje bu wojowanjo hacž nanajkručzishe. Dobry jandžel pſakasche a žałosczeſche, zły pak ſo ſmějeſche a juſkaſche; wón bě dobył: Augustin wo-puſteſci hrabjowy hospodny dom a tež ſwoju wiesku a cžehnjeſche do ſcheroſkoho ſweta, zo by ſebi w nim dobył, za cžimž joho wutroba hłodžesche: bohatſtwo, ejeſez a moc. —

(Skónčenje píčichodnje.)

Z Lužic a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch hnady kniez biſkop je w tutym tydzenju pſchewodžany wot knieza kapitulara seniora Kucžanka dlejschu kanoniku viſitaciju zjenocženu z wudželenjom ſwjatoho ſakramenta firmowanja dokonjal. Sobotu popołdnju poda ſo do Kalbic, hđež njeđelu na 500 woſobow firmowaſche a pónđelu we tſioch woſadnych ſchulach pruhowanjo z nabožinu wotdžerječ da. Wo tym deſeka dlejschu rozprawu podawamy. — Pónđelu popołdnju w pječiž pſchijedże najdoſtojnisci kniez do Khróſcžic, hđež bu wot duchownych, ſchule z wuczerjomaj a wiele woſadnych pokornje powitaný, pſchi cžimž kaž wutoru pſchi Božich ſlužbach ſpěwarske towarzſto „Fednota“ jara wuſtajne ſpěwache. Wutoru, na ſwi. Michała, dopoldnia běſche firmowanjo w Khróſcžicach a ſrijedu we woſadnych ſchulach pruhowanjo z nabožinu. Snadž hacž do pſchichodnoho čiſla wobſcherniſche rozprawu doſtanjem. — Schtwórk poda ſo hnady kniez do Worklec, hđež wot 8 hacž do 12 hodž. něko dokonjanu kraſnu hrobowſtu kapalu ſwjeczeſche. Wobſcherniſchu rozprawu wo tym a wopisanjo kapale do pſchichodnoho čiſla doſtanjem. Majebacž jara njeļubožny čeſas je wysokodſtojný kniez tutón za joho wysoku starobu doſež wobezejny puež a napinace zaſtojniske džeko cyłe ſtrony a čerſtwy dokonjal. Boh zdžerž nam wyschchoho paſtýrja hiscze doſke lěta w znatej młodnoſći!

— Kaž loni a tamo lěto, ma ſo po porucžnoſći ſwjatoho wóća tež lěſta a wſchě dalsche lěta, dónž ſtrukle čeſasy za cyrkę traſa, w měſacu oktobru

hac̄ do 2. novembra sobu kōjdy džen rózowc abo rozarij we ws̄chitkikh katholickich cyrkwiach sp̄ewac̄, a to dželany džen na jenej božej ms̄chi a swjatih džen popołdnju z pożohnowanjom z Naiſwjecz̄iškim. Schtóż je zadžewany, zo nje može w cyrkwi ps̄chitomny byc̄, može wotpuſki dostac̄, hdv̄z doma sam za so rózarije a lawretansku litaniyu z ps̄chiflus̄chnymi krótkimi modlitwami sp̄ewa. Schtóż je z najmjeńsha džesac̄ króć w cyrkwi ps̄hi pobožnoſeži pobožnie ps̄chitomny był abo, je-li zadžewany, ju doma sam džerzi, može do ſpołkn wotpuſk dobyc̄, hdv̄z doſtojnje k ſp̄owiedzi a k Božomu bliđu dže a „wotpuſkne pac̄zerje“ wusp̄ewa. Tež je tule njedželu a cyly tydžen̄ hac̄ zaś do njedžele do ſpołkn wotpuſk za hódne doſtačo swjatych sakramentow. To wſho je w liscze hnadnogo knjeza biskopa wopſchijate, kotryž je so zańdženu njedželu z tielkom wozjewiał.

Be Schunowa. Dny 26.—28. septembra běchu za naſchu woſadu wulch zbožowne, ps̄chetož ſoho Miłosć najdostojniſchi knjez biskop dr. Franc Bernert poc̄zec̄ji ju ze ſwojej ps̄chitomnoſežu, zo by njedželu we farſkej cyrkwi w Kalbicach swjatym ſakrament firmowanja wudželał. Hdv̄z hnadny knjez z t. seniorom K u c̄ a n k o m ſoboto popołdnju ps̄chijedže, joho ſwiatoc̄zne zwonjenjo a tſelenjo hido wot nazdala witasche. Pschede wſu pak bě ſo z duchownymaj, wuc̄zerjom a ſchulu tež wjèle woſadnych zhromadžilo, zo byc̄ ſwojoho wyschſchoho paſtyrja powitali. Knjez farar kanonikus Bjeňſch poſtronovi pokornje hnadnogo knjeza a ps̄chewodžesche joho ze ſwojimi woſadnymi po wſy, kij bě z čeſtnymi wrotami ſwiatoc̄zne wupyschena, do cyrkwie, hdjež ſo ps̄chedpisane modlitwy wusp̄ewachu. Wobkhad po kerchowje ſloneži powitanſku ſwiatoc̄znoſež. Njedželu rano khwatachu ſta a ſta wěriwych do farſkeje wſy. $\frac{1}{2}$ hodž. poc̄za ſo zwonicz, a bu najdostojniſchi knjez biskop ſwiatoc̄zne do Božoho domu wjedženy. Bohužel poc̄za ſo ſylnje deſchęzowac̄, tuž dyrbiesche po božej ms̄chi a hľuboko pohnuwacej ryc̄i knjeza biskopa ſwj. ſakrament firmowanja w cyrkwi ſamej ps̄chez 500 firmujomnym ſo wudželeč, z čohož drje wulka čiſtceženica, tola bjež wjetſchoho molenja, naſta. Z firmowaných běſche jich na 400 ze luſodneje prusſeje woſady Kukowa, zbytkni běchu z naſcheje woſady. — Póndželu wotbýchu ſo pruhowanja z nabožinu w tjojch ſchulach naſcheje woſady. Po božej ms̄chi pruhowanju ſo najprjedy džec̄ji Kalbicžanskeje ſchule, na čož ſo knjez biskop z t. seniorom Kukčankom do Schunowa poda. Pschede Konječami joho ſchulſke džec̄ji, z khorhojc̄ziami a kňetkojthmi ſijemi a wěncami wudebjene, ze ſwojim wuc̄zerjom a wulkej lic̄bu wjesnych woc̄zakowachu, pokornje powitachu a ſp̄ewajo do ſchulſkoho domu, kij bě jara bohac̄je z pletwami a wěncami wupyschenu, ps̄chewodžachu. Po dlejsichim pruhowanju džec̄ji ps̄chez nabožnoho wuc̄zerja tež hnadny knjez ſam praschenja ſtaſesche, na kotrež džec̄ji derje wotmoļwachu. Wſchelake myta (kniki a ſwječatka), kotrež hnadny knjez wudželeſche, běchu znamio joho ſpokojenia. Rajnutrniſche ps̄chenja ws̄chitkikh ps̄chitomnyh, zo chył Boh luby knjez najdostojniſchego knjeza nam hiſeče wjèle lét zdžeržec̄, joho ps̄chewodžachu, hdv̄z zaś naſchu wjes wopuſchči. Po połdnju běſche pruhowanju w ſchuli w Rúženče, z wotkelž ſo t. biskop dale do Schrōſc̄ic poda, zo by tam ſwj. ſakrament firmowanja wudželał.

W Königshainje je t. M. Bur, rodženy z Kukowa, ſwój 25 lětny wuc̄zerſki jubilej jara ſwiatoc̄zne ſwječatka. Wustojny wuc̄zer doſta wot wyschnoſe ſtil „tantor“ a wſchelake dary wot woſady.

Z Drežjan. Zańdženu njedželu 27. septembra mějachu katholick Serbjo we dworské cyrkwi ſemſche ze serbſkim předowanjom. Na Božej ms̄chi

zwieseli nas tudomne katolickie mužske spěvácké towarzstwo knjeza wuczerja Rößlera z wubjernym spěvom. Schtóż tudomničke wobstejenja znaja, njemože prćowanja češczenoho towarzstwa a joho njeſebicžnije pilnoho k. dirigenty doſč ſhvalicž, kiz po ſpróenym džěle swojoho zaſtojniſiwa, kotrež je w Dreždžanach dwójey czech, hischeze cžas a mocy k tomu wopruje, zo by ze swojej rož hladnoſežu a wutrajnoscju towarzstwo zdžeržał a wodžił. Boh placz a žohnuj jeho ſtukowanju!

3 cyloho swěta.

Němska. Pruski zapóſlanc pola swi. ſtoła knjez v. Schlözer je ſo zas do Roma wrócił, hdyž je někotre njedžele prózdnym mię. Wón ſwiatomu ſtolej z Barlina ničjo pſchinjeſt njeje, žanu nadžiju na ſkončenjo kulturkampfa. W Romje cyrkwiſch wjerchojo pocziniňa za to měcz, zo Pruska cyrkwiſkoſkohu měra njecha. Tež z wobſadženjom archybiskopſkohu ſtołu w Kölne ſo zas haczi. Pſchetuž knježerſtvo wobſadženju warmińſkohu biskopſkohu ſtoła zadžewki ſtaja, ſhtož je pſchečiivo wuměnenjem, kajſez ſu že ſpočatka wuczinjene byłe. Toho dla tež biskop Kremenc mjez tym we Warminje wostanje.

— W něuſko-ſchpaniſkej naležnoſći dla Karolińskich kúporu ſu druhé europske mócnarſtwa radžile, zo by ſo cyla naležnoſež rožſudnikoj pſchepodała, a je wjeſt Bismark tajke rožſudniſtvo někto ſwiatomu wócej pſchepodał, zo by mjez Němskej a Schpaniſkej jednał.

We Francójskej ſu horce wólbne bitwy. — Tora zlē je w ofiſich krajach, nad kotrymž Francójska „zakitaſte knjeſtvo“ wjedże. W Anam je ſu pohanijo wjele týſac kſchecžanow (piſaja na 24,000!) ſkoncowali — a general Courcy njemože ničjo cžinicž, dokelž doſahaceje mocy nima. — Tež z Chiny wo nowych pſchecžehanjach kſchecžanow piſaja. Tam ſu pſchez 10,000 kſchecžanow (mjez nimi 300 francójskich knježnow) zabili. To je ſo někotre mile wot tonkinſkich mjezow ſtało. General Courcy pak, wo pomoc proſhemy, je wotmołwiež dał, zo nima doſahaceje mocy k tomu.

Bolhařski wjeſt Alexander je južnu provinciu Bolhařſteje, naraiſchu Rumyjelsku, kotraž dotal Turkowſkej ſluſchesche, nahle wobſadžil. To běſche nowinka, kotraž wſchěch pſchekhwata. Skoro wſchitej w tutym podawku strach za cylu europski měr ſpóznachu, dokelž wſchitke europske mócnarſtwa z podhladom na balkansku poſkuju ſebžbuja, zo tam žana druha níoc jej k ſakodže njebý ſo zaſydlila. Turkowſka, cyle zefabjena, nikomu hrózby njenacžini, a je po zdacžu derje, hdyž na poſkupej thora Turkowſka ſrijedža wostanje, zo nje pſchecželske mocy tam hromadu njepraſnu. Někto piſaja, zo europske knježerſtwa tročzel bolhařſkohu wjercha cyle njepſchipóznawaja a zo je nadžija, zo drje cyla naležnoſež bjez krewjepſchelca ſo zrjaduje.

Zucžlane tſhěſti.

IV.

* Porokujeſi tebi něchtó bracha abo ſlaboſeže dla, wotmołw jomu w poſornoci; njepomhaſi to, budž twoja w róñ w ponižnym mjelečenju.
— * Pohladujmy na bližšeho z wokom jednoroſeže a luboſeže, ani zo jeho ſtukti pſchi ſebi ſchréjemy. — * Luboſež ſebi předy nas njewotemrje; wſchitej bjez wuwazča dyrbimy jeje wobožne napady začuzč — doſč budže

z tym, hdvž tute poduschanym abo skabimy. — * Rjebudž molickeje mysse pýtowanjow dla. Ze dže to dobre znamjo, hdvž njeprcheczel duschu pschima. To chec prajieč, zo jeje hischeče nima. — * Rjeje pschecih dowolene, kóždu wérnoſcz prajieč, žeňje pak pschecziwo wérnoſci wojovacž njeſmimy. — * Schtož z cžisteje luboſeže k Bohu čerpi, njeſforži nikomu ani njeſtara ſo wo to, hacž ma něchtó z nim ſobuželnoſcz. — * Tež ſnadne ſlukti ſu wulkotne, hdvž ſo jenož z cžisty zamysłom dokonjeja a z horſivej wolu, ſo Bohu spodobacž. — * W czasach czeſkich khoroszow dajmy czaſnym staroſezam bycž; to, ſchtož je tehdom trébne, ſu myſle po daćza do Bożeje wole a zjenočenja z Božimi wjedzeniem. — * Dwé węch njech tebie pschec žiwenjo pschewodžatej, kaž jandželaj pěſtonaj: krute wotmyſlenjo, zo cheſch wiſce winowatoſcze ſwojoho powołania ſwemu dopjelnječ, a ſylna myſl, zo ſo njeſtrachujesč ani njezapyriſč, sy-li w něczim poſhabluy. — * Cheſch-li, zo by ſo jara njerudžil, hdvž na ſwēcze něchtó pschisadžiſč, nježadaj za tym, ſchtož nimaſč, a njelubuj pschec měru to, ſchtož maſč. — * Nak czeſke poroki budža ſo nas na ſmieronym ſožu pschimacž, hdvž wopominamy pohnuwanja a pominanja, kotrež je Boža ſmilnoſcz nam k ſpomoženju ſlała, my pak jich zańcž měli njeſmy! — š.

Wſchelcziſnij.

* Krajnostawſka banka w Budýſchinje psched krótkim wožjewiesče, zo pjeniezy na hypotheki za 4% danje wupožcjuje. Rjech ſo tola kóždy, tři runje pjeniezy trjeba, na sprawne wuſtały džerži, a jebawych wupožzowarjow hlada!

* Jedyn njeby ſkoro wěrił, zo je w naszym ludu hischeče tójschtvo tajſich (najbóle žonow a holcow), kotsiž ſebi kharthy klasz̄ dadža. Hdvž tajka holca we ſwojej ſerbſkej draszcze w Kämjencu po ſtej hafy czeſteje myſle khorodži a napoſledku do domu zloži, hdz̄ wěſta ſü wa bydli, nō, daj jej bycž, hdvž mudriſcha njeje, njech k „wſchohowědomej cygancę“ ſo pomodli. Straschniſcha je wěc z tym, zo ſu ſo caſtowe a rubiſchlace žony na tute helske kumſchty zložiſe a žony, hdvž ſu doma ſame, k hrečej nawabja. Tu je winy doſcz, zo zjawnje warnujemy psched — pschibójſtwom w nowej ſchataſtnoſci!

* Z cžim móžesč krej zastajicž? Na kraju ſo něhdvžkuſi stanje, zo ſo něchtó ſtrachnje rězne abo zo ſo hewaſ ſrej pscherazý (na psch. na žilatę nozy). Ludžo tež wſchelake ſredki nałożuju, zo bychu ju ſtajili. Někotři wožmu ſleborny pjeniez a ion kruče pschiviazaja, druzy poſoža na krawjacu ranu pawcjiunu. Chcu wěrię, zo jene kaž druhe pomha, ale ſtrachnej ſtaj wobaj ſredkaj, dokež móže ſo ſrej lohcy z jedom zawaďacž. Pschetož na ſleborne pjeniezy lepi ſo czaſto njezdžana zerzawoſcz (Grünspan) a tež z pawcjiunu ſu ſebi hižo wjac kročz ludžo ſrej z jedom zawaďali. Tohođla je derje, zo ſo ludžo na druhi ſredk džerža: je to kſlepany hrib (Schwamm), tři na krawjacach blak pschiviazany ſrej borzy zastaſi. Dyrbi pak to chemiſey wucziszejeny hrib bycž, kaſtiž je poſa droguifſty abo w lekarni za někotre pjeniezyti doſtačž. W kóždym domje měl ſo mjez družimi domjachmi ſredkami woſebje tónle khowacž. Něhdvžkuſi je ſo ſlyſhalo, zo je něchtó ſo wukrami a ſmierz z toho měl! Tež praja leſkarjo, zo cžlowiek ani kapli krewje wýſce nima.

Wot redakcije.

Proshnyj czitarjow, zo našche časopisih a woſebje protyki kóžde ſto na tym ſamym mjeſče wotebjera; hewač njewěmih, fejko do žaneje wudawańje ſlacj — tu pobrachuja, druhdže woſtanu (nam do ſkody) hako maſkulatura lejo.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 401. Miklawš Buk z Konjec, 402. Miklawš Holka, domownik w serbskim seminarium w Prazy, 403. Miklawš Žur, cand. theol. w Budysinje, 404. Marija Mjechelowa z Lusča, 405—407. z Worklec: Hana Miklowa, Jakub Wincař, Jurij Pjekar, 408—410. z Khrōscie: Jakub Jurk, Hana Skalina, Miklawš Besser, 411. Jurij Grossmann z Luha.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 589. Miklawš Buk z Konjec, 590. M. Kašpor z Hatow.

Dobrowolny dar za towarzstwo: M. H. z Pr. 55 p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 82,914 m. 10 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Ralbičanskeje wosady za khudu dušu 10 m., z Konjec za khude duše 3 m., z Khrōscic 3 m., njemjenowana z Lusča 3 m., z Kozařic 6 m., njemjenowana k spomoženju jeneje khudeje duše 3 m., njemjenowana k česci Wutroby Jēzusoweje za khude duše 3 m., **njemjenowany dobroćer přez k. předſtojičerja Jurija Herrmanna w Khrōscicach 300 m.**, B. P. z Njebjelčic 2 m., K. z Nj. 1 m. — Hromadze: 88,248 m. 10 p.

Na nowe pišele do Baćońskaeje cyrkwie: Dotal hromadze 1024 m. 5 p. — Dale su woprowali: njemjenowany 1 m., něchtó za swojich njepřečelow 1 m., J. H. z Wotrowa 20 m. — Hromadze: 1046 m. 5 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9228 m. 50 p. — Dale su woprowali: S. 1 m., J. S. 50 p. — Hromadze: 9230 m.

Za cyrkej w Žitawje: wot njemjenowanoho dobroćerja přez k. J. Herrmanna, předſtojičerja w Khrōscicach 300 m.

Přispomnjenje redaktora. Dary za druhe naležnosće wotedate so wobstaraja.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za Tecelinowy pomnik: J. L. z Dreždán 3 m. — Hromadze: 45 m. 85 p.

Serbske džiwadlo.

Wšitkim lubowarjam serbskeje zabawy dawa so z tutym k nařezenju, zo budže so **njedželu 18. oktobra t. l.** (klóštyrsku kermušu, dokelž je w Khrōscicach njemόzne) w hosćeniu knjeza Wawrika w Pančicach wot někotrych sobustawow Budyskeje Bjesady a Jaseńčanskoho kasina serbske džiwadlo hrać. Započatku **popołdnju 4 hodzinach**. Čisty wunošk je zaso postajeny za další čišć Zejlerowych spisow. Z tymle džiwadłom budže so tež tamnym Serbam w Klóštrje, Khrōscicach a we wokolinje přiležnosć poskićeć, jónu zaso prawje hódnú serbsku zabawu wohladać. Hrate budže zasy: 1. **Připady** a 2. **Njewjesćina Nadoba.** Płaćizna městnow: I. (stólčki): 75 np., II. ławki: 50 np., III. k staću: 30 np. To so samo wě, zo zastup do džiwadla jeno za tute płaći.

Listowanjo. Do Šunowa a Różanta: Wutrobný džak.

Cájštej Šmoljer řečićežjeſtejne w macžičnym domje w Budysinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Eudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa S.S. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

17. oktobra 1885.

Lětník 23.

W měsacu svjatoho rózarija.

Hdy by trjebaj něchtó měnil, zo je našch luby zbožník w tjoč lětach swojoho bójstvo wucžerstwa njeprchestawajcy nowe wucžby a nowe pschirunana podawał, by ſo molil. Našch bójſti wucžer ſam praji: „Njebjefje kraleſtwo je runja hōpodarjej, kotrež ze ſwojoho poſkada nowe o ſtare poſkicuje”; a tak je wón tež cžinil. We wſchelakich městach, hdyž wucžesche, teſa me bójſke wucžby a wěrnoſće pschizjesche, tu a tam pak je do nowych luboznych pschirunanjow drasčesche, zo ſo pomjatka ſkerje pschimných. Tak njeměj tež nam za zło, luby cžitarjo, hdyž w našchim „Boſole”, kotrež hido tejko lět ſo do Serbow ſeže, tu a tam z nowa ſo wo wěch ryczi, wo kotrejž je hido rycž byka: wo ſwj. rózariju.

Njeje žane druhe waschnjo modlenja, kotrež by po cylym ſwěcje ſak roſchérjene a lubowane bylo, kaž rózowc. Mohli tutu modlitvu předy wſchech druhich ſak prawie „katholiku” (t. r. powſchitkownu) mjenowacž, hdyž maja ju we wſchech powołanijach zańcz: wosebni kaž khudži, měſhnich kaž lud, džecži kaž wobstarjeni. A prascheschli ſo za tym, ſhoto je rózowcej ſak tutej powſchitkownosći dopomhalo, moohl tebi wjèle pschicžinow mjenowacž. Najwaznische zdadža ſo mi tele bycž:

1. Rózowce ſo modlicž kaž bjez próch naukujiſch, dokelž je ze wſchech znathch modlitwov zefstajny.

2. Pschi wſchej ſtajnoſcži naſtawa lubozna wſchelakoscž z tym, zo japoſchtoſke wěrywuznacžo, Wóteže našch a Strowa ſy Marija we poſtajenym porjedze ſo wopjetuju.

3. Pschi tuthym waschnju modlenja ſtipaja ſam najwaznische potajnosće ſaſcheje ſvj. wěry psched wocži a dřicha wolkſchenja ſo w jich rozominanju. Tež po duchu mjenje wobdarjeny cžlowiek móže „wſchitke tute ſkowa a potajnosće” ſak ſwojomu ſpomoženju wopominacž a do ſwojeje wutroby zaſhczepicž.

4. Modlenjo róžowca pſchijwiedże wſchém woſebity zaſit Marije Macjerje Božeje, hdyz ſo runje w ona z nim na woſebite waschnjo czechuje. Schtó pak by ſebi tutón tak jara mócný zaſit lubowaneje kralowny njebijes njeſchał w žiwjenju a bóle hiſcheze w ſmierzci?

5. Rózarij pſchithadža z njebijes. Najzbóžniſcha kniežna ſama je jón ſwjatohho Dominika wucžila a jomu porucžila, zo ma ſo wo rožčerjenjo tuteje pobožnoſeže staracž.

6. Potajna mōc tuteje modlitwy je darwo a derje doſć dpołazana z mnogimi džiwami, ſpodziwnymi na kaſanjeni a pomocu z njebijes, kotrež ſu horſiwi modlerjo róžowca doſtali. Róžowc je kaž duchowny kraj Kalifornija, w kotrejž ſo złoto luboſeże i najzbóžniſchej kniežnje a jeje bójſtomu Synej ryje, wón je kaž njejuſerpiomny kuzol hnady za wojovacu cyrkej na zemi, woſkherjenjo za kħude duſhe w czſežu, radoſć za jandželov a ſvjatych w njebijesach.

7. Swiecži we wſchēch časach ſu tute waschnjo modlenja lubowali a druhim pſchech porucželi, lubowarjam Macjerje Božeje je róžowc, kaž wſchēdny kħleb, bjez kotrehož ſo njetraje, a bamžojo hac̄ do tutoho dnia wuſtali njeſtu, modlenjo róžowca z mnogoſcju wotpuſkom wobohac̄ecj, zo byhhu wſchēch i tutomu modlenju pohnutvali.

* * *

Zbóžny kóždy kſchescjan, kiž ſwoj róžowc lubuje, kaž wojał ſwoju bróń! Zbóžna ta ſwójba, hdżez hoſpodař woſebje w poſcze a w měſacu oktoberu wjedzor ſwojich wokoło ſebje hromadži a róžowc z nimi ſo modli! Zbóžny bohath a woſebnih, kiž ſo róžowca njehańbuje! Zbóžny tež kħudh, kiž ma w ſwojich pacžerjach duchowne bohatſtwo pſchi ſebi, hdyz je jomu čaſne zapowiedžene!

Tola, na jene kębzuj! Chcesz-li, zo z tuteje modlitwy nadobne žohnowanja na tebje pſchijdu, ſpewaj nutrnie, ſpewaj pobožnie, t. r. prócuji ſo, zo ſwoje myſle zložujesz na Jézuſa a joho ſubu Macjer, zo pſchi ſebi wopominasz, ſchto za tebje czinitaj, ſchto za tebje czeſpitaj. Tak budże twoja wola a wutroba i dobromu pohnuta a w nim wobtruczena, kaž želege we woñnju na worci ſtwierdnje.

* * *

Węſch, zo bě naſch njeboh ſwj. móte Pius IX. horſiwy czechowar Macjerje Božeje Marije. Wſchēdnie kōnczēſte džen z tym, zo ſwoj róžowc ſo modlesche. Na 11. novembra 1877 napominaſche zhromadžinu žónſkich, ktraž wo joho požohnowanjo proſchesche, tak:

„Skóńczne porucžam wam wſchém hiſcheze, zo ſo piſlinje róžowc modliſe. Woža Macjer je naſ ſtu modlitwu wucžila a je jej tu a lubſcha, džigli žana druha. Ja pſcheju ſebi, zo by ſo róžowc wſchēdny we wſchēch ſwójbach ſpewał. Hdyz je ſo wjedzor ſwójba po wſchēdnym dželu zhromadžila, wzmicze rózarij do rukí a ſpewajcze, tola po božnje a z krujej dowérū!”

Tak budž róžowc twoja bróń pſchi twojim puežowanju po njemérnej zemi i njebijesam! Męj jón w ruch we zrudobje, w kſchijgu, w ſpystowanjach; męj jón w ruch, hdyz i dželku na polo džesfah a z njoho ſo wróczęſch; njeſt njemér ſo zapſchimnie twojeje wutroby, a kaž potajna moc z koža tebje czechuje, hdyz ſy ſo do njoho podał a dyrbischi ſebi prajiež: džensa hiſcheze ani hróńčka na mojim róžowcu wuspewał njeſhy! Boh dał, zo

býchmý m y wschitce modlenjo rózowca lubowali, zo mohla tež nas Macz
Boža lubowacž a tak ſterje ſwoje ryczniske zaſto in ſtwo poſa luboſho Syna
za nas zaſtač.

Teje žadofcž za tym, zo býchmý wſchitce zbožni byli, wſchat je
wjetſha dyžli naſcha ſamſna! Wona paſ pomha k tomu jeno tym, kotiž
chcedža pomhane měč a za tym žadaja a ſo prouja. —š.

Dvaj jandželaj.

(Skončenje)

Druhi Augustin paſ mějefche wſchitke zbožo wužiwacž. Rózowý běſche
joho puež, lubaj starſchej jón jomu hladkowac̄taj a debjeſchtaj; wſchat luboſež
a staroſciwoſež joho wobdawac̄ſe wot prenjoho dnja joho žiwenja. Toho
duch ſo z wědomoſcežemi wutworjeſche a znadobnijowac̄ſe, žana žadofcž ſo jomu
njezapowje. Najwjetſche nadžije starſchej na tutoho ſwojoho jenicežkoho syna
ſtaſeſchtaj; won bě ſlonoč jeju žiwenja, ſrjeđizna wſchoho jeju myſlenja.
Kajſim stracham ſo pschi tajſei njerozomnej luboſeži starſcheju najwoſebniſchi
poſkád, kotriž we ſebi mějefche, joho njeſmijertna duchá, wutſtajeſche! Kaf
tſchepotac̄ſe často joho jandžel, hdyž chyſte mloženc zloho ducha poſluchacž!
Potom by wótfiſho a wótfiſho napominal. Zbožowniſchi, dyžli joho towarſch,
wědeſche tónle Augustin hłos zloho a dobroho ducha rozeznawacž a da ſo
radu wot ſwojoho jandžela pěſtona za ruku wjescž.

Tak zroſeſe won na mloženca, na krasnoho hordoho potomnika a na-
ſtupnika ſwojoho staroſho hrabinskoſho ſplaha, a kaž ſilija miez černjemi bě
woſrjež wſchec̄ ſphtowanjom njezranjenym zwostał.

A tola joho jaſne wóczko z khwilemi ſo zańdželi, hdyž rozpominacž
počza, won khwatasche potom do ſamoth. Hdyž jomu k čeſeči na hrodze ſo
pyſchne ſwjedženie ſwjecžachu, kholžesche won ſam po zahrodze. Tam pschi-
hlađowac̄ſe, tak lisežicžka z jérhym nazymnym wětſikom wot ſichtoma wotdute
wokomif wokoło njoho złetowanſchi na zemju padachu, a zas won widžesche
récžku, kiž pluſkotajo nimo běžesche po kwětkoſtei lucy a dale a dale khwatasche
do wulſeje réti, zo by ſo z njej bórzy zhubila we wulkim njeſměrnym morju.
Kwětki pschi joho nohomaj, tak krasne a czerſtwe, tak lubozne a cziste, wone
wjadnichu, a wſcho joho pominasche: „Prózdnoscž, prózdnoscž! Wſcho ſo
minje! Kotiž po nami pyſhindu, zhubia ſo kaž my“, a běſche to hłos joho
jandžela, kiž ryczesche we złetowanju lisežicžlow, we wodowym pluſkocze a we
luboſnej woni hinitich kwětkow. Potom paſ by tam ſtał mloženc a by
poſluchal na tuton hłos. Tužno hnuth a dwelujo praschesche ſo joho: „Hdyž
paſ wſchitko zańdže, ſchtu dha mi woſtanje? Čguju tola něſhto we ſebi,
ſchtuž njezanđe, ſchtuž je njeſlonečne.“..

A jandžel ſchepny jomu hļuboko poſtorne jene ſłowo a wſchitke njebijefke
moch ſo zrađuju ſo poſtonicu, a žarliwie ze zubaми kſchipjo dyrbjeſche tež
ſatan ſo ſtonicu.

Pſchelhwatany Augustin tu ſtojeſche — a wot toho wokomika pſhemeni
ſo za njoho woblicžo ſtwórby božej. Lisežicžka, réčžka, kwětki, ptacžki, hory
a doły, wſchē jomu wopſjetowanchu to ſame ſłowo. Won je widžesche napiſane
na kſhidlač wacžkow a muchow, kaž we złothych pruhach ſlónica a w klyſhczu
hwězdow, najjasniſho paſ je ze złotym piſmom zaryte wuhlada hļuboko na
dnje ſwojeje wutroby —: Ženoho dnja poſlaňy pſched ſwojeju starſcheju a

wuzna jimaj swoje znuttowne bědženjo a — dobycžo: wón, hrabinški syn, posledni swojoho žwójbnoho zdonka zacpíwšchi wchě prawa swojoho naroda, wotrjetnýwšchi so wchěch bohatstwów nježadásche nicžo wjac wobšyneč, džzli třiž!

Ran so wotwobrocži połny hněwa wot njoho, macž pak joho ze sylzami wobja. Nětko so dopomni na slub, kotrež bě psched joho narodom wotpoložila: „Mój Božo, wobradž mi džecžo, a wone dyrbí tebi pschitufshecž!“ Podzjíšho často z hrózbu spominasche na wopor, kotrež bě pschinjessa, a ženie njebešche ze swojim synom wo swojim potajnstwie ryczała, nětko pak žadašche Bóh sam joho z jeju rukow a wona so zmuži swojomu mandželskomu prajicž: „Dyrbimy joho daricž; Bóh ma prawo na naše džecžo.“

„A blyščež naschoho splaha?“

„Nasch splah so dostoинje skoneži ze swjatym.“

Skonežne hrabja dowoli. Augustin wopusczeži hród, swoje bohatstwo, swój blyščežath pschichod, a začtu do toho cyrkwinškoho rjada, kotrež najbole hídženj a zaepity je wchěm hanjenjam a pschisłodženjam wustajeny, kotrež pak je skfit, na kotrež wchě skoki pschecžiwo cyrkwi wutſelane so wotroža. Wón bu khudy služownik, ponizny novic, wón, kž bě předy tak mnichim rozlažował — a skoro tež bu swjatý měšchník, horlivý missionar. —

Joho něhduschi towarzš po druhim pucžu džesche. Wón dozejahny, schtož bě mlody hrabja dobrowolne wopusczežil. Nadži so jomu, zo spěščnje čeſcež a bohatstwo dobu, haj wón dozejahny móć, kajfuz jeno zemjanke jméno posloužuje; — ale z kajfimi ředkami? Často pschitry joho dobrý jandžel swoje woblicžo, pozbehny žałoſcež swojí hłos, dopominaſche joho hrožo na Boha joho młodoſcež, kotrehož znamio bě po něčim z joho dushe so zhubilo. Tola skoro cyle mjeſczeſche joho dobrý wjedník, — zaſlepjeny voruženj joho wjac njeſtyscheſche. Pschec drje hisčcež joho wobdawasche, tola jeno mjeſczo a so modlo.

Po smjerci swojich hrabinškich dobroczerjow bu wón wobſedžer jich hrodu a tam knježesche nětko hordže a njeſmilnje nad tými, kotsž běchu khudži, kajfuz bě wón sam něhdý byl. Haj hacž do knježerſta tamnoho kraja so dobu a trjebasche swoju móć k tomu, zo by pomhal podcžiſhewacž cyrkej, a z kraja wuhnacž měſchnikow a duhowne rjady.

Tak bě so ſtało, zo missionar cyle spróčny a khory, ale ze ſpokojnej a wjeſoſtej duschu do swojeje wótcžinu ſo wróči. Tu ſo nadžijsche, zo budje ſwoje živjenjo móć wobzamkuć, ale ledna bě tu pschichoł, roznijeſe ſo wołańjo: „Přecž z nimi, woni njeſluža ſwoju wótcžinu, a njeſluža ji, ně pytaja jeje zahubjenjo.“

A dyrbjachu swój klóſchytr wopusczežicž a do cužby čzahnycež.

Najhórje pak herjekasche — Augustin, dželaczerjowy syn, nětko mócný pjeniežnik, kž swoje kołena jeno hisčcež zhibowasche psched swojim pschibohom, mammonom. Rjádnich wótcžnychu, sylzy a pobožne pschenja wchěch ſwérnych ſchesczanow jich pschewodžachu.

Zich pucž jich wjedžesche nimo města, dónidžechu tam, hdvž tam runje bohatoho, widžanoho muža swjatocžne powitachu. Koleja joho kraſnoho woza ſhkyňchu bloto na draſtu jenoho z tuthych wuhnancow . . . Tutoń (běſche to naſch hrabja, nětko ponizny missionar) pozbehny ſwoje wóczko — tež bohaty, kotrehož tam swjatocžne witachu, pohlada na zacpito hó měſchnika, ale spěščnje wotwobrocži ſwoje wóczko; — tak drje Pětrej běſche, hdvž joho za-

prěty míshtyr na njoho pohlada, — tola missionar so njeda we swoim swiatym mérje zamolicz. — Wobaj džeschtaj swój pucz, běchtaj so za s spóznałoj.

* * *

Krótki čas pozdžischo ležesche w pyšnej sali w předawšim hrabinstkim hrodze czežczy khory. Joho mandželska a joho džeczi sebi njezwazichu, k joho ložu so blízicž, tak zatraschnje wón zahadžesche, hdyz bě khoroſcz joho zapšimyła. Wschitcy so zdalowachu joho jstwy; někotři wosebni pscheczeljo sedzachu w pôdlanskej jstwe na mjechickich stolach pčchi bohatej hoſčinje a pčchi-pičachu sebi czijsche najdrožsche wina — sedzachu — na strazi!*

Niezbózowony pat' stykniwje žałosczeche; hörje joho hishcze khoroscz zatkhase, hrózbnischo hishcze wuvali khory woczi, hacž jedyn sužownik slowežko „mětchnik“ ſchepny . . . A hlowam joho loža kležesche joho jandžel pěton w horcej modlitwje. Z doboru so pozběhny, durje so wotewrichu, kędzvnie a czijsche, zo wosebni pscheczeljo to pytnyli njebychu. Muž zastupi, prostu, wchédnu drostu wobleszeny — běche bledy, z khoroſču złamany. Z joho woczow so syly hnuča ronjachu, joho ruch tſchepotacſtej.

To běche hrabi Augustin, kiz bě z luboſcze k swojemu zadwělowacemu towarischemu sebi zwěril do swojego wótcziny so wróćicž. Wón pčhi-stupi ke khoru, czijsche ale naležnje ryczesche khoru do wutroby a ze spodžianjom tutón na njoho hladachę. Wón bu měrnisch, joho hort wjac taſkich molachych ryczi njeuwstorkowaſche. Na dobo pčchity swoje wohidžene woblicžo z wobémaj rukomaj a zawała z njeuprajicze stykniu zadwělowachym hlosom: „Augustino!“ a syly so jomu z wočzow wuslinychu.

Na tute zawałanjo pčhiibnachu so joho pscheczeljo do jstwy. „Fesuita!“ zaſyčachu kaž had; pschetož běchu hrabinskoho syna spóznałi.

Wustorfachu joho z hrodu. Jedyn z „pscheczelow“ běche wysoki zaſtojnif. Pschez joho prówowanjo bu mětchnik do jaſtwa czijsnem, do czechmneje zymneje kódy. Tu wón z mucžnoſcę a tradanjom złamany hishcze w tejſamej noch wumrje, runje w tym wokomiku, hdyz tež bohaty w hrodze posledni króčž zdychny.

Tu ležesche na twjerdej, ſyrej ſlomje tón, kotrohož kolebka běche wo ſrijedž židy, cankow a kwělkow ſtała. Wjes, kotraž bě ſwiatocžne wupychena byla, hdyz wón na ſwět pſchitidže, někto ani wjewědžesche, zo je wón tudy ſamotny a jaty, ze swojeho hroda wuhnaty wumrjel. Wschitcy czerjesche so do wobydlenja bohatoho, zo bychu wosebne cželowe ložo a wobswělenu kapalu wobhladali, hdzej hacž do dnja poħrjeba cželo druhoho Augustina wotpocžowasche. Pčchi joho rowje mjechachu wosebni knieža rjenje zefajane rycze, joho swójba pschewodžesche joho w drohotnych žarowniskich draftach, joho nowy wopon psched wulkotnym cželowym wozom do předka njeſechu. Běche to poħrjeb kaž wjerchowy, dolho hishcze ſej wo nim powiedachu.

W khudym lucžku kerchowa mjez tym cželo młodoho hrabi, khudoſho rjadniſa khowachu, a jeno starý, ſchery farač, kiz bě wobeju ſchecžil, modlesche ſo nutrije „De profundis“ za swojeho khudoho ſobubratra.

* *

* W „tajnych towarzistwach“ (swobodnych muſerow), kotrymž, kaž widzimy, tutón niezbózowony pčhiibnachu a kotrez běchu jomu tež joho podpierawši k moch a bohatstwie do pomhale, dyrbia ſobuſtaný ſlubicž, zo njechadža k swojemu ſmiertronemu ložu žanomu mětchnicej pčhiicž dacž. Hdyz žadny ſobuſtaný ſhorje, poſčelu tajte towarzistwa swojich ſtrážnikow, kotriž maja ſedžbowacž, zo mřejach trjebaſ ſo nakaſawſhi tola mětchnika njeponuda, abo domjach joho njeponowalaſ.

Miejsz tym běchtaj dwaj jandželai zas so do njebjes pozběhnyloj.

Radošnje Boha khwalo leczeſche jandžel pěſton boha toho džeſča. W joho dobyčerſich pozběhnjenej ruch ſwečeſche ſo, jaſniſho hacž zloto, běle ſopjeno, na kothymž z dejmantowymi piſmifami napisane ſtojeſche, kelko ſylzow je joho Augustin wutrěl, kelko duſchow wumogil, kač často je ſo ſam pſche-winyl. — Brudnje ſežehowaſche joho towarſch; joho ruka, kotař czemne czorne piſmo njeſeſche, wiſaſche kaž biez moch dele.

„Bratke“, praji wjeſoly jandžel, „th ſy pſchezahe ſo radowaſ!“ — „A ty ſy dobył, dokelž je wón dobrowolne khusobu wuzwolił, kajkž moj Augustin pſchi narodže mějeſche; tola hladaj, ja mam hiſhčeje jedyn poſkad“, a z tuthymi ſtowami pozběhny druhu ruku k njebiju. W njej ſo zybolesche drohotna parla. „Bóh je ſmilny!“ wotmołwi tamón jandžel.

Běchtaj do njebjefkoj poſcheddwora zaſtupiloj. Njeſměrna mnohoſcz jandželov tam ſtojeſche pſchihotowaných, zo bychu ſwérnej, rjetowſkej duſchi, kotař k nim ſpějeſche, węczny khwalbný ſérliſch zaſpěwali. Njebjefſe wrota ſo wotewrichu, blyſtejzate ſwětlo wobba jandželov a jim dowěrjene duſche.

Jedyn por, jandžel a měſchnif, leczeſchtaj z nicžim njezadžeržowanaj, do krasnoſeſe njebjefkoj ſwětka. — Druhi jandžel ſebi ſam ptyaſche pucž hacž k tronej węcznoho ſudnika. Tam ſo modlo panu na swoje woblicžo. Šopjeno połoži na ſchodziensk pſched trónom, ze ſwojej prawicu pak pozběhny parlu.

To běſche poſlednja ſylza hréſchnikowa!

Z Lujicz a Sakskeje.

Z Budyschina. Wondželu 19. ſtokra dopołdnja w 10 hodž. budže hnadny knjez biſkop w Baczonju nowe zwony ſwjeczicž. Zwony ſo tón džen z Wjelkowa pſchiwjezu. Po ſwjeczizne budža je hnynom na węžu czahacž a tam wěſtacž, na czož budža přeni krocž w Baczonju z nimi zwonicž. Kaž ſlyſchimy, ſo Baczon a cyła wokołnoſez hotuje, zo bychu knjeza biſkopa a zwony doſtojnje powitali. Cyrkej ſama budże ſo druhu njeđelu novembra (8. novembra) požohnowacž z jednorej (měſchniskej) benedikciu, zo bychu ſo w njej bože ſlužby mohle džerzecž. Biſkopska konfeſracija někto hiſhčeje ſo dokonječ njemóže, dóniz cyrkci nutſka doſpołnje wuhotowana a woſtarje doſtarjene njebudža. To ſo da-li Bóh w bližkym naſeču abo ſeču stanje.

— Schiwortk 1. ſtokra bu nowa kapala we Worklecaſ ſwjeczena. Hnadny knjez biſkop pſchijedže wot Khróſczie rano po 7 hodž. do Worklec. Hdž běſche wysoki knjez na ſwoim ſirmowanſkim pucžowanju dotal njeļubozne wjedro měl, běſche ſo tuton džen njebij zas rozoſniſo. K ſwjeczenju dnja a k powitanju wyljchhoho paſtyrja běchtaj kapala a hród z khorhovjemi, pletwami a wěncami rjenje wuppschenej. Swiaty ſtuſ zapocža ſo do 8 hodž. a traſeſche nimale ſchtyri hodžiny. 18 měſchnich běchu tam wokoło ſwojego biſkopa zhromadženi, miej nimi k. ſenior Kuežank a k. farar Hórník z Budyschina, k. propſt Eifelt z klóchtra a wobaj dwórſkej předaraj k. Wahl a k. Potthof z Dreždjan. Tež wjely pobožnych z Worklec a ze ſuſodnych wſow běſche pſchi nadobnej ſwjeczizne pſchitomnych. Pſchi poſwyczenju a na bożej mſchi ſpěwaſche Khróſcianska „Zednota“ z někotrymi ſpěwaſtami z Khróſczie prawje wuſtojnje ſačzonſke motetth a missu. Pſchi ſwiedzeńſkej hoſežinje, kotař po cyrkwiſkej ſwiatocžnoſeſi duchovných wokoło hrabinskej ſwojby zhromadži, wunjeſe groſa Wylem z Hoensbroech ſlawu na najdoſtojnichhoho knjeza biſkopa, kothž ze

slawu na swójbje Hoensbroech a Stolberg wotmokwi. — Spomnicz woſebje dyrbimy, zo ma ſobu najwjetſche zaſlužby wo dozałożenjo, natwarjenjo a wudebjenjo kapale groſina Mathilda z Hoensbroech, kotrež hako woka mlodeje groſiny Moniki jeje wocžehnjenjo z tajkej macjerſkej mudroſću a luboſću nawjeduje. Kapala je, kaž zhońichmy ze wſhem 37,000 markow placjka. Placjzna drje by hiſcze wychſcha byla, hdv bychu benediktinojo, hemak jenož za ſwoj wotčenj kraj dželawi, tamne džela, kotrež ſu pola twarjenja najdrožche, njevoſtarali, ſchtož ſu woni z počezſcowania groſinſkej ſwojby na ſo wzali. — Srejenjo wulka kapala je wot pražlkich benediktinow w romanſkim ſtalu wumjedžena a jara bohacze wudebjenia. Spominjeni rjadnich, kotsiž ſu psched něotrymi ſetami, z Beurona wuhnaczi, starý benediktinski klóſchtyr Emmaus w Prazy wobčahnyli, ſo woſebje proučaja, cyrkwinſke wumjelſtwo (Kunſt) zas starym, wopravdze na božnym a cyrkwinſkim zasadam wróćicž. W tutej kapali ſu ſebi doſtojný pomnik ſwojoho prówowanja w naſchej Lužich ſtajili. Z durjemi, kotrež do dwora du, zaſtupiſch do maleje hale. Wysche cyrkwinich duri namakaſch tam w serbskej ryczi napisane: „Pójce wſityc ke mni, kotriž ſce ſpróčni a wobčezeni, a ja was wokrewju!“ Do cyrkwinckti ſtupiwſchi hnydom pytnieſch, zo drje je cyła rjana, zo paſ je najwjetſcha kraſnoſć zbrromadžena w kufotwarje abo apſidze, w kotrejž woſtar khétrje wyšoko ſtoji, pſchetož k njomu wjedu ſchtyri ſkłodzeſti. Woſtar ſam je cyły marmorowy; tabernakl z miedze (kopra) wudželany a cyły derje požłoczany ſtoji na podložku z běloho marmora. Wyelb wysche woſtarja je jara bohacze požłoczany a wumolowany, tohorunja wſchě woſluki. Wſchě ſczeny ſu z rjanymi ſhablonami moſowane, najrijeſcho kuſowata ſcjená woſoko woſtarja. Tam tež ſchęſcz kraſnyh ſwiecžatow wuhladach, kotrež ſu za-wérno wumjelſte; ſu to wobrazy ſvjathych: Mathildy, Merežina, Hauže, Teresije, Alloysia a Hilžbjety a na napshecznej ſcjeně wysche duri hiſcze ſwiecžo ſvjatohho Benedikta. Czim dleje thmle ſwiecžatam do wocžow hladach, czim bóle ſo czi wutroba k nutrnoſći a pobožnoſći pochnuje; je na nich widzeſ, zo je moleť ſo modliš, hdvž je je mołował. Woſna, kotrež ſu w Birminghamie w Žendželskej dželane, ſu jara derje wumjedžene. Tſi woſoko woſtarja ſu moſowane (druhe „tepihové“), ſriedžanske je ſwiecžo ſvjateje Marije (k wopomnjeczu na njeboh hrabini Mariju Madlenu), prawe ſvjatoho Francisika z ſchijowanym Serafom a zaczíſczejanymi bluznami (k wopomnjeczu njeboh hrabje Franca) a lewe ſwiecžo ſvjateje Moniki (kaž jeju zaſtajena džowka, mloda groſina, rěč). Napsheczno woſtarjej je mały khór, na kotrež móže ſo z hrodu hič a z kotrehož mały zaſith ſkhód dele do kapale wjedże. — Takle je ſo z tutym poſlednia woſa w lečje 1877 w Algiru zemrjetoho hrabje Franca Józefa Stolberg-Stolberga a joho w thymſamym lečje we Worklecaſt zemrjeteye mandzeſteje Marije Madleny rodzeſeje hrabiny z Hoensbroech dopjelnila. Boh dał, zo by tutón boži dom ſtał k čeſczi božej a k ſpomoženju nadobneje ſwojby a cykle ſokolnoſče, a zo bychu ſo pobožne modlitwy a dobre pſchenja dopjelnile hacž do najdalſich czaſow!

— Zańdženu njeđelu je najdoſtojnijſhi kniž dr. Emanuel Jan Schöbl, litoměřiſki biſkop, nowu cyrkę we Filipſdorfje ſvjatocžne ſwiecžil. Pjat na vječzor pſchijedže do Georgswalde a bu wot tuteje woſadu jara ſvjatocžne powitanj, ſobotu běſche ſvjatocženjo zwonow a njeđelu ſvjatocžna konfeſracija cyrkje. Njejmerny lud z daloka a bližka běſche na ſwjedžen ſo zbrromadžil. Tež fara je hotowa a budža tam nělotſi měſčnich a bratſja z rjada naſchoho Žbóžnika (redemptoristojo) tam božje služby woſtaracž.

Z Chrósczic. We swojim poslednim čísle je „Katholicki Boſoł“ lubil, zo hischeje nadrobnischiu rozprawu wo wudželenju swj. sakmenta firmowanja w Chrósczicach pschinjese, schtož njech so z tuthym stanje. — Hijo wjèle dnow psched swj. Michałom hotowachu so młodzi a starí nascheje wosady, zo bychu tónle džen na wosebje swiatoczne waschnjo wobeschli. „Na Horje“ we kerchowych wrotach stojachu wysoke zelene čestne wrota z khorhojezkami wudebjene. Wokolo cyrkwienskich a fariskich durjow běchu pletwa nawite. Džen psched swj. Michałom zmahowachu so pisane khorhowje z mnogich tséchow nascheje wsh. Runjež stajne hrozne wjedro wsho kažeſte, wuczeže tola popołdnju w 5 hodžinach z duchownstwom a khebetarjemi dolhi procession wosadnych a schusskich džeczji, samych druzkow, zo bychu hnadnogo knieza biskopa ze wschei česczownoscžu, kaž nasledniku swj. Japoščitołow skuscha, powitali. Nichto njebojesche so kaſchela a zazymnjenja, býrnjež bě to sprawna bojoſcz byla. Wocząkowanym wysoki kniez pschijedże ze swojim pschewodžerjom, wjeledostojnym k. seniorom Kuczankom wot Róžanta po Smjeczeczanskim puczu. Wosadny k. farar Werner powita wysokoho hoscza z krótkimi słowami, w kotrychž swoju a podatych podwilnosćz pscheczivo duchownomu wjeřhei a hijo do časa džak wupraji za hnady swiatoho Ducha, kotrež bě won wudželecž pschijichol. Hdyž bě so k. biskop za to z luboznymi słowami podzakował, wiedzechu joho do cyrkwie. Tu zaſlincza pschi zaſtupje z mócnym hlosom kaž hlos z njeſjes: „Ecce sacerdos“ (Glej tole je měſchin!), na czož najdostojnisci kniez biskopſte požehnowanjo wudželi. Hdyž běchu pschedpisane paczerje tudy a na kerchowje wuspěwane, pschewodžachu joho na faru. Za wjeřjeriu spěwaſche na farze derjezaſlžbne towarzystwo „Zednota“ wubjernje poradžene zaſtančko pod wjednistwom swojego spróciwego dirigenta k. wuczerja Hile witanomu hosczej k česczji, na czož tutón z kóždym spěvarjom wosebje poręča a wshém hromadze swój džak wupraji. Z pomocu samoho towarzystwa zaſlinczachu tež nazajtra pschi Bożej mſchi a pschi wudželenju swj. sakmenta Božich službow hódne zynki we nascheje cyrkvi a pohnuwachu wschitko k pobožnoſci. Božu mſchu mjeſeſche k. biskop sam mjełczacu z assistencu, po njej wobroči so z duchapołnej ryczu na pschitomnych a wosebje firmujomnych. W swojim 75. lež ſtojacy kniez ryczesche ze žiwej horliwoſcžu, jako by z nowa womłodnyk a rozeſtaja, kaſ so wjedzeni swj. Michała, njeſjeſkoſto wojowarja, a swj. sakment firmowanja, kiz kſcheczenoſto do wojowarja Chrystusowoho pschemeni, hromadze hodžitaj. K swj. sakmentej pschiblizowasche so potom w najwjetſhim porjedze 208 wosobow z nascheje młodoscze ze swojimi kmórami. Bě to woprawdze swiatoczny napohlad. — Tón džen popołdnju wopyta najdostojnisci kniez hischeze Czornečjanſku ſchulu, ſrijedu dopołdnja hischeze Chrósczansku a popołdnju Worklečjanſku. Wschitke běchu rjenje z wěncami wupyschenie. Wbjokodostojnaj knieza pracheschtaj so tež wjèle samoj, zo bychtaſtaj so lepje pschewedcžilo, kaſ ſu nasche džeczji we nabožniſtwje poſkrocžile. Hdyž wyschisci paſtry ſchtwórk naſchu wosadu zaſ wopuſczezi, je wysokoho knieza pschewodžala wſchech wosadnych nutra žadoſcž a pobožna modlitwa, zo chył Bóh joho drohotne žiwenjo k spomoženju naſchich duſchow hischeze mnohe lěta zdžerzeſz! — k.

Z Konjec. W běhu zańđzenoſto měſaca je so tudy wojerſte towaristi wo zaſožito, kotrež swoje zhrromadžiny w Scholęzic hosczenu wotbywa a pscheczelſtwo mjez ſobustawami (bywanſčimi wojakami), kaž tež podpjetanjo tých samych w Chrósczicach ſpečjuje. Něcziſchi pschedsyda je Michał Bręza w Schunowje-Konjecach.

Z chloho swěta.

Němska. Nowiny wšichcich politickich stronow wjele wo tym písaia a mudruja, zo je wjeřch Bismarck wujednanjo mjez Němskej a Schpaniſkej dla Karolinskich kupow bamžej doweril. Schto kancer z tym doſčahnyež pyta, njerěm; pschetož wosebite wotpohladanjo wusčikny diplomat tež pschi tymi zavěſce ma. Móže byc, zo je wjeřcha Bismarka k tutej krocželi pochnulo spónzacž, zo je z wobſadzenjom tamných kupow schpaniſki lud, z kotrymž je Němska dotal dobre pſchecželstwo měla, tola žalostnje jara rozhoriš, schtož trasch won z wopředka wozčakal njeje. Zo by netko z tuteje njerubozneje zwady najložé wuschoł, je bamža wuzwolit, dokelž je wěsta nadžija, zo by na toho schpaniſki lud hisčeze naſkersho posluchał. Tak swěrniſe a ſnedomice řeče swjaty wótc rozſudniſku winowatoſež dokonieč, ſežehuje z toho, zo je won (dotal jumi) z najnahladniſchimi kardinalami radu ſkładował. Tak wjele je wěste, zo Rom praschenjo z najwjetschej wěstoſcžu a cyle ujestroneſey rozſudži, hacž ſo potom ze wšichcich stronow pſchi póznaſe, je druhá wěc. — Taſte zaſtupierſke jednanjo pſchez bamža pak njeje cyle nowa wěc. Hdvž ſo poſlednia wójna 1870 z Francójskej pſchihotowasche, je bamž Pius IX. němſkomu a francózskomu kejzorej píſal, zo by jeju ziednaſ a nastawacu wójnu wotwobrocži. Tehdom je kejzor Wylem z jara pſchecželnym liſtom wotmołvíl, Napoleon pak bamžowomu ſlowej wuchó zamknul; je ſo potom ſtało, kaž je ſo ſtało.

— Braunschweigſka naležnoſež ſo, kaž ſo zda, k swojemu kóncej bliži. Čjas za kniježerſtu radu w bližšim wuběhnje, a kraj doſtanje swojoho knieza. Wuzwoleny budže pruski prync Albrecht, kotryž budže pod imenom Braunschweigſki prync-regent kniežicž. Cumberlandski wójwoda (syn njeboh hanoverskoho krala), kiž ma najblížſche prawo na braunschweigſki trón, je protest pſchecžiwo tomu na ſpomnjenu radu a na wšichcich kniježerjow zapóſkał; pomhacž drje to ničzo njebudže.

— Wupokazanjo z Pruskeje hisčeze žadyn kufk wopſhestalo njeje, wjele bóle dale a bóle pſchibjera; ze wšichcje krutoſežu ſo ſurowe wukazy wuweduja, „zo by Němska (t. r. tudy Pruska) jeno Němcam ſluſchała“. Wupokazani ſu z wjetſha dželacžerjo ze ſylnymi ſwójbami. Dokelž wupokazani njerědža, hdze dyrbja ſo wobrocžicž a ruſke wychinoſeže je bjez wšichoho wonoho njerſchijimaju, ſtanje ſo čaſto, zo ſo z wbohimi tam a ſem honja. Hacž je taſte zaſhadženjo čłowjeske, „human“, drje nam cíile zakusani liberalni „Wulko-Němcovo“ njebudža prajicž móc.

— Ruſke wychinoſeže pſchijimaju po zhromadnymi wucžinjenju, zo maja złóſtnich ſo wupokazowacž, jenož taſtich, kotsiž ſu neſhto zawiili. Tohodla ſo wupokazanych na mjezach prasheja, ſchto ſu tola ſkucžili. Dokelž cíi žanu winu mjenowacž njemoža (— iich „njeſkutk“ jeno je, zo w Němskej rodženi njeſju! —) a dokelž cyle cžrjódy wuhnancow na mjezy pſchikhadžeja, praja ruſcy zaſtojnich, zo iich pſchijecž njemoža, a nužuju iich zaſ do Pruskeje ſo wróčicž. Bjez džela a zaſlužby, bjez khléba a wobhdenja wjele tutych njezbožownych wokoło bkludži. Je to zdželanoſež, kultura? Nima ſo to z druhim ſłowom mjenowacž? A to wšcho ſo ſtawa w kraju, kiž w kulturje wſchudžom měni do předka bycž!

Awſtria. Katholycz rakuſcy zapóſkancojo chedža kejzorſtwowej radže ſwoje žadanjo za konfessionalnymi ſchulami bórzy zaſ pſchedpoložicž a ze wšichc mocu zaſtupowacž. Hdž bydu ſo ſchule z tym zaſ wot ejezkoho liberalnoho pſchaha wuſwobodžife, by za cylu Awſtriju jara derje bylo. Kajke ſu to tola

zrudne wobstejenja, hdž su na psch. w jenej a tej samej schuli jena tseczina křesćjanstkich a dwě tsecziny zidovskich džeczi! A takle pscheměšchaných a naměšchaných je wietšchi džel rakuskich schulow!

Rom a Italska. Za pschichodne lěto je swjatyh wóte džiwajo na wurjadne zrudne časy cykolu katholiskemu swétej wurjadny jubilej pschijewil. Kardinal Parocchi, kiz to wozjewja, praji, zo chee swjatyh wóte wuspěch tojkeje wulkeje hnady pod zakít kralowny njebjes stojic̄ a tohodla přenju powjescz dawa we hodžinje, hdžez cyrk̄ej ju pod horodznym mjenom kralowny rózarija czechc̄ic̄ pocžina. Katholikam cykolu swéta so zaš wulkotne hnadowne pošlady wotwjeraja. W nasich czechc̄ich časach njemóžemy so došcz modlic̄, wosebje za naštu swjatu cyrk̄ej a jejé wytříšho vječna Leona XIII., kiz ju tak horodzne wiedže. K tomu jubilej wosebitu pschiležnoscz poskiczuje. — Kardinala Hergenröthera je 23. septembra zaš z nowa boža ruczka pschizajała.

Francózka je w posledních wólbach jara zbožowna byla: liberalny regiment njeknicižomníkow pocžina thabiacz. Niedzeliu na swjedzenju swjatohorózowca měsachu francózsch wolerjo nowych zapošlancow do komory wuzwolecz. Wólba měsiche so přeni krócz „po wólbnich listach“ („Listenscrutinium“) stač. Republikanscy (pschiliwñich netcižschoho kniežerstwa a radikalni) běchu mjez sobu jara njepšcežene. Monarchistiske strony pak běchu tón krócz so zjenocžile w nadanku, zo maja mōć wutorhnyč z rukow swobodnomuleršich bjezbóžnikow, totiž hžo wot lěta 1877 Francózsku znjepokojeja, a su zrudne pomniki swojeho njeknicižomnoho zakladženja zavostajili: cykly kraj do hubjenstwa zaſtorcžili, ze šhule křesćjanstwo wustorkali, cyrki w pobožne wustawy rubili, njewuprajitu hdu na wšcho cyrkwiniske a nabožne sykali, krajej nješmérne wudawki pschihotowali a pódla swoje a swoich pscheczelow móschny pjełnili. Tak nětko lud skonečnje pocža spóznawacz, zo na joho najwosebnischih stolach sedža joho najhřschi njepšceželjo, a wón da 4. oktobra zrozemliwe wotmolivjenjo. Z 540 zapošlancow bu jich 320 definitivne wuzwoleñnych; wo zbytku ma 18. oktobra wuzšcha wólba rozsudzic̄. Z wuzwoleñnych pošlancow sluscha 180 ke konserватivnym a jeno něhdž 140 republikanam. Konserватivni maja hžo nětko jónu tak wjele pošlancow, kaž jich předy měsiche; k tutej liczbje drje jich we wuzšchej wólbe hisceže někotrych pschidostanje, hacžruniž budža nětko republikanscy, z taikim wuspěchom konserватivnych cyle zastróženi, bole pschejene. Tele kniežerstwo drje móže so na to pschihotowacz, zo skoro pónidž, pschetož republikanojo drje změja hisceže wjetšinu, konserватivni pak móža z radikalnymi ministerstwo powalicz. Swěri katholikojo so nad tutym wuspěchom wutrobnje raduja, a po napominanju biskopow su so 4. oktobra zavěscze wjele a nutrňje modlili. Wšcho do hromadhy je so 3 miliony hlosow za konservativnych a jeno $2\frac{1}{2}$ miliona za republikanow wotedalo. Tohodla konservativni wješeles wolaſa: Francózka je zaš konservativna! Zavěscze wona to budža a wostanje, jelizo budža katholikojo pschejene. Hrabja Albert de Mun k tomu žada, zo bychu so wschitcy po waschijnu němſkoho centra zjenocžili. To by za wěscze pomhalo; Boh daj, zo by bylo!

Bolharska. Dla nahloho wobjadženja južneje Bolharskeje pschez wječha Alexandra nětko w Konstantinoplu konferenca posedženja džerži, kotaž je ze zaſtupjerjow evropskich mócnářstwom zefstajena. Kaž so zda, jeje wuradžowanja, fakt ma so mjez Bolharskej a Turkowskej rozsudzic̄, khetro pomalu dale kročza. Mjez tym je tež Serbiskej a Grčiskej apetit pschibyl; pschetož wobě so kruče brónitej, zo byshtej sebi pschi tutej skladnosći provincu Makedonsku rozdželitoj.

Najsslerje budżę konferenca z bosphorskim wjérchom, kij trasz jało generalny gouverner nad jużnej Bosphorskiej moc wobkhowa, priedy hotowa, dyżli ze Serbiskej a Grichiskej, kotrejž bież krajowoho pschibjerka drje so spokojojč njebudżetej. Też w Bosphorskiej so pülinje brónia. Mużojo a młodzency stupaja pod brónie, same holcjače legioni so tworja a żónske so zhromadžuju, zo bychu, hdyz trjeba wójna wudyri, khorých wothladowale.

Amerika. Archibiskop w New-Yorku kardinal Mac Closkey je wumierł. New-Yorkska cyrkwinśka provincia z něhdże 2 milionomaj klicheńcanow je wošyroczena. Jan Mac Closkey bě rodženy 1810 w Brooklynie w Americh a bu 1875 wot bampja Piusa IX. za kardinala pomjenowany. Zemrēth chirkwinski wjérch je sebi za swoju diócesu, a z čeka za katholicku chrkę we sewjernej Americh wulke zaſlužby a njejmierne wopominieczo dobył.

Wulka wopaczeńosc*

je nawuczenjo, k božim službam skomdžicę. A tola je wjèle ludži, kotsiž to za niežo wopacźne nimaja. Tuczi so jara mola a w swoim časzu budža so jim woezi wotewrıcı a woni budža z hrózbu na swoju njerodu spominacę.

Schto dha was tola njerodželu a swiaty džen nuzuje, ke mischi a k myſhpornu skomdžicę? Zawěscze nicžo. Wy wschitcy derje wěscze, hdzy so bože služby zapocząjnaja a tak móžecze waske njewotpoſazomne wobstarania zarjadowacę. Ale ně. Wo tydženju, hdzy za swoje čęsla so staracie, nječinicę wjeczor konca a rano was tež honacž z koža budžicę njetrjeba; a hdzy tón abo tamón wokonik skomdži, je wulki wohen w třeſčce. Njerodželu a swiaty džen pak najpriedy z tym swiecžicę, zo so rano njerodže podače, hacž potom khwile nimacie, sebi brodu wotruhacž, abo hlowu zhładžicę, khiba zo pschez to k božim službam skomdžicę.

Hdzy hischče běſhcze džeczi, do schule skomdžili njeſſče, dokołž wuečer njerodných z prutom wita, a ke klamarzej, pjetarzej a réznicej was macž tež dwójcy honicž njetrjebaſe — tam pschidawf syda. „Ke mischi skomdžicę, to niežo na sebi nima, wschak miły Bóh hnydom njekhosta a njemytuje.“ Koždy pak tola wě, zo boži jandzel wschitke człowjecze skutki do knihi žiwjenja zapisuje, dobre a tež zle. Jara zła wěc pak je nawuczenjo — a wo tym jenož je rycz — k božim službam skomdžicę. Pschetoz

1. kóždy, kotrejž skomdži, nima džela na tych hnadach, kotrýchž so tamón doſtójny czini, kij je pschi cyłkých božich službach pschitomny.

2. Nimacze dha to za hréch, hdzy naměſtnika naſchoho żbóžnika w joho swiatym džele molicze a zadžeržujecze?**

3. Dyrbi dha tón, kotrejž ma so w prawym časzu ke mischi, tomu wustajeny bycz, zo so džen halo džen we swojej pobożnoſci moli?

4. Kajki je to tola pschikkad za młodosež, kotrąž, kaž je kóždomu znate, sterje zle pschikkad ſzéhuje dyžli dobre! Schto družy, schto młodosež! „Njech na mnie njehladaja“, praja tajch njerodni, „mój tus skomdženja pak budu hewak sam zamolwiecž niecz — a sam tola tež njeſtym, kij je skomdžit.“ Tole je prosta wurycz, njech tež swědomijo njerodnogo pschi njeſtymie. Pschetoz njezmolny ſudnik khosta wschitke hréchi a wón budže tež tutón khostacž.

* Spomnimy tudy wosebje, zo tutón naſtaſk z kraja njeje wot żanoho duchownoho.

Redakcija.

** Na pschikkad, hdzy je předowanjo priedy božie mischi, duchowny hzo na kletach, a komdžero so czahnu hacž do ſviedz předowanja, abo hischče dleje. Psihip. red.

Każ swj. piśmo praj: „Schtóž čłowjeczu krej pschelije” a t. d., tak móže Bóh njerodnych kenshikomdżerjow też runie z tym skostacž, zo ſ tym na thorym ložu, we smiertnej hodžinje bědžachym ſkomidži. A ſhto to rěka, nje-trieba Poſok nikomu wuſkładowacž. Zawęſcze, Boža luboſcz wočzakuje z horčym žedzenjom swoje džecži na swjathym měſeče, a hlej, ty hiſhceze tu njeſhy a wiele druhich też nic a tola wona žada, tebi hnady a dobroty wubđelecž, tak wulſte, tak njeſměnje bohate, zo ſoždy ſkomidženym wokomik wjac̄h placži, hač wſchitke kubla swěta! Kač njeſlube dyrbí bycž, njebjeſkomu kwaſnomu nanej, hdyž ſwojich hoſcži, kotrychž je najluſbožniſho pschez ſwojoho najluſbſhoho ſyna pſcheprony, ſo takle nježakownje ſkomidžicž widži! A hdyž je tak rjec podarmo czaſał, potom pſchiindže tón a tamón, nima paſ žaneje želnoſeče na ſwojim dawanyim pohórſku, a njemysli też na to, zo by njebjeſkomu wółca wo hnadne wodacjo ſwojeje wopacžnoſeče proſyl. A hdyž to czaſ žiwjenja tak dže, njeſměže Bóh we ſwojej mudrej radze ſnadž wobzamknycž, zo tebi poſledni a najnužniſhi tróſtſt zapowje?

Tohodla, ſchtóž ma tule złu naſhilnoſež, ſ k božim ſlužbam ſkor o ſoždy króčž a bjez winy ſkomidžicž, njech ſo dopomni na ſmiertnu hodžinu a kač zo traſej tele dopomnječjo joho pochnuje, zo ſo hrožnoho nauuženja wostaji. To a woprawdze pobožny wopyt božich ſlužbow chycią nam wſchitkim wuſkładowacž najſwježiſha Wutroba Jézusowa!

* *

Naležnosć naſho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 412. Jakub Klimank z Pěskec, 413. P. Benedikt Chejnovský w Oseku w Čechach, 414—420. z Radworja: Jan Nawka, Marija Pawlikowa, Hana Hantowa, August Mišnář, J. H., Jan Pjetaš, Miklawš Běrk, 421. Miklawš Mjeň z Khelna, 422. Miklawš Wólman z Luha, 423. Jakub Rječka z Kamjeneje, 424. Miklawš Žofka z Bronja.

Sobustawy na lěto 1884: kk. 591—593. z Radworja: J. H., Jan Nawka, J. Pjetaš.
Na lěće 1883 a 1882 dopłaci: k. 577. J. H. z R.

Dobrowólne dary za towarzſto: P. Benedikt w Oseku 1 m., M. P. z R. 20 p.
Zemrěty sobustaw: Michał Domš, kubler w Bozankecach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daní wučinjeſtej 83,248 m. 10 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: sobustawy ſiwoho róžowca w kloſtrje Marijnej Hwézdze 10 m., dwórski prēdař a vikariatski radžiceř praclat Ludwik Wahl w Dreždānach 50 m., z Różanta 2 m. 40 p.

Hromadze: 83,310 m. 50 p.

Na nowe piſcele do Baćońskaſke cyrkwi: Dotal hromadze 1046 m. 5 p. — Dale je woprowal: N. N. z Khróſcanskaſke wosady 3 m. — Hromadze: 1049 m. 5 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9230 m. — Dale ſtaj woprowaloj: S. 1 m., J. S. 1 m.
Hromadze: 9232 m.

Za cyrkej w Źitawje: ze Smjerdzaceje 3 m.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za Tecelinowy pomnik: k. Jakub Buk, kralowski dwórski kapłan w Dreždānach 5 m., k dorunjanju 15 p. — Hromadze: 51 m.

Listowanjo. Do Oseka: za rok 1884 vše zapraveno. Srdečné diky! Do Dreždān: Wutrobný džak, w přichodnym čidle.

Ejſiſczej Smotřec ſnihiſiſhcejeſte w macjeſhym domje w Budžchinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

7. novembra 1885.

Lětnik 23.

Swjeczenjo zwonow w Baczonju.

(19. oktobra 1885.)

To běsche radoſtny džen za Baczonj a cyku baczonisku wokolinu, hdyž so jím pschiwjezechu a swjatocznje pošvječzihu nowe zwony, kotrež maja někto kaž posolojo boži ze swojim mijedžanym hortom wolač do krajin, w kotrež je botal z rědka zwonowý zwuk skyshecz byl! Kajki džiw, zo wšchitc̄ tutón džen z radoſežu swjeczachu, a zo běchu wšchitc̄ so proćowali, zwony a knieza biskopa, kij mějesche je swjeczicž, dostoynje powitacž? Kajki džiw tež, zo běchu Serbja z daloka a blízka na tutu žadnmu swjatocznosć do wjelenjenowanego Baczonja pschischli? Mój nastawł, w kotrymž chcu swjatocznosć wopisacž, njebudže swjedzenišku radoſež mōc wupowjedacž, kotaž bě na wšchitc̄ch vidžecž; wón chce jeno hłowne podanki za našchu khróniku tudy zestajicž a tež tym z našich czitarow poskicžicž, kotsiž tak zbożowni njeběchu, zo mohli swjatocznosći pschitomni bycž.

Rano zahe pôslachu Baczonish burja tsi wozy do Małoho Wjelkowa po zwony. Hdyž so tute wokoło 9 hodž. dopołdnja pschiwjezechu, cjakasche na mijezach nowozałożomnej wosady na křižnym puču ſredž Haſlowa a Smocheczie, dwanaście hospodarjom na konioch, zo bychu zwony powitali. Běchu to k. Smola, Delank, Kral, Schewejif a Just z Baczonja, Rjencž a Nobl z Čzorneč, Leisif a mlynk Hórbank z Haſlowa, Cyz ze Strójischę, Libsch z Hunjowa a Kral z Čzemjeric. Na prěnim a druhim wozu, woběmaj ze ſchytrjomi konimi, wjezechu wulki a druhí zwón, na tseczim wozu z dwema koniomaj dwaj mjeniszej zwonaj. Wozy, konje a woſebje zwony běchu z wěncami a pletwami krasnje wupyschene. Hacž do Haſlowa běsche Čzornjeczanska ſchula ze swojim wuczerjom, k. Haſchu, napłchečzo pschischla, hólčata ze zelenobělymi khorhoječkami a wjetši džel holčatow halo družki. Tuthch běsche 25, mjez nimí tež některe wulke; wšchē mějachu wěnc abo kwětkowe korbiki. Tež wjele

ludu z blizla a z daloka bě so tu zeshlo, tak zo zwonam nahladny čah do Bacžonja pschedkhadžesche. Pređku so rjane nowe khorhowje njeſechu. Tute je ſtable Žavorč w Nutnich Bacžonjskej cyrkvi dariš, a ſu na nich wobragy ſezuſoweje a ſ. Marijneje Wutroby, ſ. Chyrilla a ſ. Methodija.

Hnadrny knjez biskop, pschedwodžany wot kl. seniora Kucžanka, fararja Hörniča, kapłana Skale z Budyschina a kl. Jurja Krala z Drežđan pschijedže w 10 hodž do Bacžonja. Hacž na spomnjene mijez běchu imenowani hōspodarjo najdostojniſhomu knjezeji napshecžo pschijehali. Tam powita kl. Rjencž z krótkimi słowami hnadrnoho knjeza a kl. duchownych na ważny a swiaty ſtuk, na čož najdostojniſhi knjez pscheczelne wotmołvi. Tež ſchula z knjezem wucžerjom a toſiſto doroszonymi běſche hacž toſhdže psched Haſlow knjezej biskopej napshecžo pschischka. Wyſle a zaczęcia zbožownych woſadnych běchu najrjenſcho wuprajene we napisimje wěnca, kiž z dołhoho pletwa nad pucžom w Haſlowje wiſasche: „Bohu budź džak a khwalba!“ To běſche najrjenſche powitanjo zwonow a ich najdostojniſchoho knjeza poſwjeczerja. Najebacž zymne a hrožace wjedro bě so wjèle ludu ze wſchelatich woſadow zeshlo a běchu ſo z wjetſha wſchitey psched Bacžonjom zhrromadžili. Hdijž bě čah hacž tam doſhoł, zastupicu hudžbnych a lud a zanjeſechu kerluſch: „Ach Wótcze, Wótcze luby naſch.“ Bacžon běſche ſwiatocžnu draſtu wobleczeny. Rjane cžestne wrota z khorhowjemi ſtojachu na hłownym pucžu, ze wſchelatich domow zmaho-wachu ſo khorhowje w ſakſich, ſerbſich a bamžowych barbach; tež wěza noweje cyrkwie bě z nimi debjena. Psched cyrkwi běchu wulſtne cžestne ſtokpy z pletwami a khorhowjemi, mijez kotrymž běchu ſerbſke derje zastupjene, a tež hłowne cyrkwine durje běchu wupryſhene.

Runje w 10 hodž, dónidže čah do Bacžonja hacž psched cyrkwi, hdjež bu knjez biskop z woza zefupiſchi wot woſadneju duchowneju, kl. fararja Werner a kapłana Kęzaka pokornje powitanym, a požohnowa zhrromadženyh pobožnych. Na to podachu ſo duchowni do cyrkwie, zo běchu cyrkwiſku draſtu ſo zwoblekali, a bórzy ſo ſwjeczina zapocža, pschi kotrejž pschitomni duchowni knjezeji biskopej poſlužowachu. Biſkopſke poſwjeczenjo zwonow ma wjèle rjanych a ważnych ceremonijow, a chcemt je w bliſkim čiſle Boſola wopisacž, hdijž to w tutym čiſle wjac móžno njeje. Pschi ſwjeczenju ſamym ſtojachu ſchulſte džeczi koł-wokolo zwonow, zady nich zhrromadženy lud, w liczbje na 500. Wyſchisci žandarmi knjez Buk z Budyschina z pomocniſtom ſo wo dobrý rjad mijez pschi-tomnymi ſtarasche, ſchtóz ma ſo z džakom pschipóznačz.

Dokonjawschi ſwiaty ſtuk poda ſo najdostojniſhi knjez k nabocžnym durjam na rānscej stronje cyrkwie a wot tam džerjeſche mōcnu rycz na za-kadje słowow „Džensa, hdijž ſeže joho hłos klyſcheli, nochyli za-twjerđicž ſwoje wutroby“ (Bł. 94, 8). Hnadrny knjez ſpomni najprjedy na to, tak je tutón dom Boži, kiž někto w tajſej krasnoſći ze ſwojej mōcnej wězu ſo k njebiu pozběhuje, ſo lěta dołho pschihotowaſ a někto tak bórzy tudy naſtał, hdijž je někotryzkuſli bojaźnie ſo prashal, hdijž to ſchtóz budže. A někto je za krótkie lěta ſo natwaril, z pomocu wſchelatich darow, wosebje z tuteje krajinę. Tutón dom boži je někto doſtał ſchtyri krasne zwony, darjene wot dweju nadobneju dobrocerjerow, z kotrejž jedyn je hijo na prawdze božej. Pschi poſwjeczenju tutych zwonow ſu pschitomni wiđeli hļubokopotajne wob-rijady, kotrej wucža, zo ſu zwony kaž poſolojo, kotsiž w božim imjenje k nam rycza. Haj 1) wone ſu hłos boži, kiž k naſchim wutrobam ryczi, 2) my dyrbimy tutón hłos boži poſluchačz. Wuſožiſchi hłowne wobrijady

poświeczenia połazowaſche naſch wychſchi paſtyr na wſchelake pſchiležnoſće, w kotrychž Bóh pſchez zwony ſi nam ryczi: ſak budža zwony rano, pſchi poſlaniu a wječor, hdyz kłanijo vije, na wulku potajnoſć wozgloweczenja Syna Božioho dopominacž, ſak budža bórzy wérivých fe mſchi a druhim božim ſlužbam wołačž, ſak budža wulke ſvjate dny naſcheje wéry witacž a wopowiedowacž, ſak budža bědženjo mřejachch wozjewecž a zemřetých na jich poſlednim puežu pſchewodžecž. W tutych a podobnych pſchiležnoſćach ſo w zwonowych zwuſach hlos boži nam wozjewia. Tutón hlos dyrbimy poſluchacž, wſchelake napomianja zwonow ſežehowacž, zo býchimy ſwoju ſvatu katholſku wéru zjawnie wuznawali, Bohu za hnadi naſchoho wumogjenja a powołania do joho cyrkije wſchědnie ſo džakowali, pſchecžiwo ſwojej ſvjatej cyrkwi, kotrejž ſobustawu ſmy, ſwoje winowatoſće ſwěrnje dopjelnjeli a tež ſwětnym wychnoſćam poſluſhnoſć wopokazali jako sprawni a ſwěrni poddanojo, mjez ſobu paſk jako kſheſejansch braſia živi byli. Sloncžnje na pominaſche hiſčče najdostojniſchi kniež, zo býchu wſchity tutomu kraſnomu domej božomu, tiz ma luboſće poſnej. Wutrobie naſchoho Zbóžnika poſwieczeny bycž, tež dale ſwěrni woftali a za joho dohotowanjo ſo ſwěru dale ſtaracž pomhalí. Na to wudželi biskop jako naſtupník ſvjatych japoſchtołow pſchitomnym ſvjate požohnowanjo; lud paſk zanjeſe khwalbny kérliſch „Tebie my Boha khwalimy”, kotryž hudžmnych z poſawnami pſchewodžachu. Cyhla ſvjatocžnoſć běſche wot 10 hodž bliže do 12 hodž. traſa a njeběſche z nicžim zatorhnjenia byla, dokelž bě ſo njebjo po mału wumjedrilo.

Hdyz ſo Gruhlowi dželacžerjo nětko hnydom do toho dachu, zo býchu zwony na wězu cžahali, rozeſidže ſo wjele pſchitomnych do Bacžoñskich hoſpodliných domow. Hnadnoho knieža biffopa a duchownych bě ſi. Piech ſi wobjedu pſcheproſyl a běchu pſchi hoſcžinje tež pſchitomni kſ. Kral z Drezđan, Gruhl z Wjelkowa, wychſchi žandarm Buk, mužer Haſcha a kubler Rjencž. Schulte džecži běchu do wſchelakich domow pſchijeli.

Dželacžerjam pſchi jich zajimawym džele naſebacž jerý wětsif, tiz dujeſche, wjele ludži pſchihladowasche. Dokelž bě hijo pſchi twarjeniu wěže ſo na to džiwalo, móžachu ſo zwony z nutſka na wězu horje cžahačž. Za zwony ſo derje pſchimjazowachu koleska („Flaschenzug“) z woſmorym powjazom; hlowny dolhi powjaz džecžne na wězu w zwoných pſchez ſylné koleska a z wuhladom deſe, hdzejž bě pſched wězu fruty ſtokp z koleskom do zemje zasadženy. Pſchez tute kolesko běſche powjaz pſchetyljeny a za joho kónce cžehnjechu wulch a džecži. Woſebje zajimawte bě pozběhnenjo wulkoho zwona, kotryž na wloſk do wostajeneje wotwery wěže džecže. Na piecž hodžinow dželo trajecše, a po poſlaniu w piecžich ſo přeni króč z kóždym zwonom woſebje a potom ze wſchěmi zwonami hromadže zazwoni. Bóry na to ſo z nowymi zwonami přeni króč ſvjaty wječor wozwoni. Švjate hnuczo wſchitlích pſchewza, hdyz hordozne žynki přeni króč po Bacžoñſkej wokolinje ſo rozlehlym ſchi dale a dale do ſerbſkoho kraja naſominachu: „Khvalcze toho Knieza; pſchetož je dobroczíw, wěczneje traje joho miſoſć!“ Wſchitch wotpſchitrych ſwoju hlowu a najnutriňiſho k njebju ſtupaſche ze ſtom wutrobów „Žandzel toho Knieza“. Zadyn džiwo, zo ſo někotromužkuli hlyži radoſeže po ſicach kulaſch. Schto drje je w tutym ſvjatocžnym woſomiku tón zaczūł, tiz je ze ſwojej dobrocživoſću tule radoſež thſacam a za dołhe ſéta pſchihotowal! Kaf radoſtne težto je tón cžecženj hofpodař pochnuth był, tiz je přenich thſac toſer za tónle templ boži woprował a tiz tam pódla běſche! A njeje ſi zemřetomu ſobudaricžerjej zwonow, wulkuſu

dobrocjerjej Bacžonja, a tak mnogim ps̄heczelam swjatoho šutka, kotsiž běchu tak radí tónle čas dočzakac̄ chyli: njeje tež hac̄ l tym prěnje zwonjenjo do cžichoho rova ze slódkim měrom a wolkchewjenjom ps̄chijčlo? Tich wopomnječo nam wostanje w cžesci, dónž budža zwonicž zwony Bacžonšte!

Wopisanjo zwonow.

Někto chcemy zwony wopisac̄ za tych, kotsiž je njeju widželi. Zwony su schtyrihlóne w affordze desdur a waža zhromadnje 2679,8 kilogrammow, to je nimale 5360 puntow abo 53 centnarjow a 60 puntow. Stoł je z kowanocho železa (2840 kgr. abo 5680 puntow) a překusche su dubowe. Schtyri schpały („pařki“) waža w hromadze 144,3 kgr. abo ps̄hez 288 puntow, železne wobbičo pat 692 kgr. abo 1384 puntow. Wsche zwony maja latu pyču, ps̄chihódne znamjenja, wobraz a napisma; pismiki je lijeť wuzwolil, kajkež so l wozdobam ps̄chihodža. Njeno prěnjoho a tseczoho zwona staj knjezaj dawac̄jerjej postajitoj, druhzej běštoj nam ps̄chewostajene. Tak bě možno, swjathych wubrac̄ po litaniji l wschtikm swjatym: jenoho arcjandžela, jenoho patriarchu, jenoho marträra a jenoho wuznawarja. Napisma buchu wot fararja Hörnika zestajene. Cyfry na kóždym zwonje (1641, 1642, 1643 a 1644) woznamjenjeju, kotrej kóždy je w rjedze w Gruhle wot spocžatka toho lěstotka wobstojacej lijeřni w Małym Wjelkowje latych zwonow. Wulki zwón, 1377,2 kgr. abo ps̄hez 2754 puntow wažach, ma w předu medaillon (we wencu stojace swjecžo) s. Michala a wobdatoho z napismom: „Swjaty Michale Arcjandželo, ps̄chiruž na pomoc ludej Božomu!“ Zady stoji w podobnym wencu abo schicže: „Zwony darischtaj nowej cyrkwi Michał Hołaski z Khróscic a Handrij Jurij Kral z Małsec, někto w Drježdananach.“ — Druhi zwón, 716,8 kgr. abo 1433½ puntow wažach, pokazuje w předu medaillon s. Józefa z wobdarowym napismom: „Khwalmu naschoho Boha w cžesczenju s. Józefa, zakitarja cyrkwi!“ Zady pat: „Tute schtyri zwony za cyrkwi w Bacžonju je lał Fr. Gruhl w Małym Wjelkowje w leče 1885.“ — Tseczí, 418 kgr. abo 836 puntow cžejki, je devjeny ze s. Jurijom na konju (jenym ze 14 swjathych pomocníkow) a z napismom: „Swjath Jurij, budž nam pomocnik we wschei nuzh!“ — Schtwórth, 167,8 kgr. abo 335½ puntow cžejki, ps̄chi medaillon s. biskopa Benno a napismo wołko njoho: „Swjaty Benno, patronje serbskoho kraja, prosř za nas!“ Z tajkimi patronami su potajkim tute zwony pomjenowane, zo bychu njewospietowale mjena pobocžnej woltarjow a mjena japoſčtołow, kotrejž medaillony so w cyrkwi namakaju.

Ps̄chispomnicž hishcječe chcu, zo staj daricjeraj zwonow ps̄chi jich darjenju sebi wuzinišloj, zo ma so l nekotrym wot njeju pomjenowanym božim mšcham a budysčiskomu proceſſionej, hdvž ps̄hez Bacžon do Róžanta a z Róžanta dže, ze wschěmi zwonami zwonicž.

M. H.

Pucžowanjo nimo domizny.

Pucžowanja su w našim času tak wchědne, zo budžemty za něčto lět toho z latarnju pytač, kž hishcječe pucžował njeje. Tajkich ludži, kotsiž wjele pucžuju, mjenujemy turistow. To je wam spodžitny lud! Serbski bur je wjeležky, hdvž ma na zahor abo na wumjeníku runy pucž a lohki wujězd a hlađa, zo mož horki a horby trochu wurunac̄. Turist halle tam nježhodži, hdžej je zemja runa kaž wołko Kulowa abo wołko samoho Barlina, hdžej je krajina tak rjana a wotměnjata, zo móžemy ju najlepje ze schpundowanjom

pschirunac; trjebas; je jeno čijiće wumyez a z pěškom posypac; schtož mje hnydom na kermischnu sobotu a — sydrowe tykanc dopomina. — Tole tola! Chchch wo puczowanju pišac; a pschiridje mi kermischa na myšle. Nô, hdz je so mi tuto krasne slovo wujojezlo, wostanym khwilku pschi nim, wšchak kermischa tež tak wólbr wěc njeje!

Nedawno syn neschto dobrych starých swérnych serbskich pscheczelow wopytał a je mi hischeze džensa derje, zo syn za leto a džen zaš jich lube wobliczo widjez a jim do swérnoho wóczka pohladac; moht, w kotrymž žanocho falscha njeje. A syn sebi wo starých, nowschich a nětežišich časach powjedali, jene slovo da druhe, pschetož swojedla žanocho na wahu kladli njeissmy, wězo bě nam žortna a khutna zabawa lubicha hac; — swary. Wjèle a dolchich listow sebi my to njejisam, dokelž do toho stari Serbjo (— a Bóh dał, my a wy tež za telko a telko lét prawje star i Serbjo byli —) a druzy rozmni ludžo wjèle njeđerža. Papjerje njemózesch ani wscho dowěriez, mohta do wschelakich rukom pschinic a pismik mori, duh živooho ſłowa hakle wožinwa. Nimo toho njehodži so na listno wjèle napisac; woſebje hdz wjèle njeveřich a to mało, schtož wěsch, ani sam prawje napisac; njemózesch. Tak je lube pisanjo ſkerje ſprocna wobczęzna robota dhzli — zabawa a zo bychu so tamneje roboty zminali a tuteje zabawu wuzili, su noschi prjedownich kermischi wunamafali.

Nasch čas wschak je bohužel ze swojimi ſchulemi, ze swojim wěčnym wuženjom, z nowinarstwom, knihami, dopisowaniem a podobnymi papjerianymi wěcam i tak jora na rjani hortni bjesladi zabyl, zo so zda, zo biez pisanja a čitanja žiwý bycz njemóže. A pschi tym tuczi mlodži ſamomu pisanju a čitanju pschitwuczeni ludžo na serbske pěsňe, pschitkowa, bajki njeđizwaja, dokelž ſu wjèle mudrisci a so tohodla z tajkim nizkim burškim starym čzaprom naſadžowac; — hanbuja! — Nô, něk njiem, hac; mam ſo tutej hlupoſci — chchch prajic; mudroſezi — ſmiec; abo nad tajfej njeđakownoscju ſo rudžic;. Pschetož nimo-měra njeđakownoscj je, hdz ſo syn nana, džowka maczerje hanbuje, hdz chce syn wjac a wjetſki bycz dyzli nan, hdz serbski mlodženc, kiz snadž lědma trochu němſki rozem, ſebi hnydom hinaſtji nôs roſcz da. Ale dwójcy haniba je, hdz ſo serbske mlode holcy, kotrymž je tola Bóh ſam wjetſku pschitwuczeni a luboſcz k nanej a maczeri a k wótenomu domej daril, hdz žónski ſplash, kotryž někotre ſlowezka, kaž: ponizny, pobožny, luboſczny atd. rad ſkyſchi, serbskeje draſty biez sprawneje winy a serbskich požinkow ſo wotrjekuje. — Nasch čas to hinač mécz njecha, wscho dyrbi jenake bycz: draſta, ryč, waſchnja, wuženoscj atd., tak zo je najdšeje trało a budžem ſprajic; móć: hdz ſy jenoho čłowjeka widział, ſy wschech widział, ſyli jenoho ryčec; ſkyſchal, ſy wschech ſkyſchal. A ſchto je wina? Tamne wěczne wuženjo — t. r. drejowanjo w ſchulach, we wojaſtach! Chescheli ſomu ſchto prajic;, dha tón hižo wscho wě, abo po prawym čini kaž by hižo wscho wědžał, a tohodla njeſluſcha na tebie a njerodži twojich „bladow“. Tak moht ſo ſmiercz injerzac; na tutón módny lud po nowej módze, kiz je wscho narutný, wscho ſkyſchal, wscho čital, wschudžom pobyl, wscho wohladal, kiz je pschenaſyczeni ze wschem módnym firlefancem, tak zo jomu nicžo stare zajimawé, nicžo nowe nowe, nicžo wótcne a starodawne wjac ſwjate njeje, kiz je wschudžom a nihdže doma a tola nicžeji njeje! — Derje jeno, zo ſu hischeze někotſi ze starýchich časow ſo wukhowali, a zo je mjez mlodſchimi hischeze tu a tam někotry, kotromuž wschtiko wscho jene njeje!

Widžu, zo sym so do swarjenja dał, ale schto to wscho pomha: wěrnoſc̄ dyrb̄i tež druhdy t̄ ſłowu pſchiūc̄, hewak ſebi nowy a so tajach ſwēt myſli, zo ſu joho t̄z̄e wěrnoſc̄ a zo je wěrnoſc̄ t̄z̄! —

Turis̄tojo potajſim ſu ludžo, t̄z̄ radž daloko khodža a wyſoto laža. Tuc̄i ludžo ſu z wjetſcha z wulkich měſtow a ryc̄za=li němſki a praja=li „jut“, ſu Barlinjen a tajch runje žadni njeſiu. Žim ſo domach njeſtobi a w cužbje tež nic, tohođla ſtajnje po ſwēcze ježdža, khodža, laža. Zo to ani jum ani nam, woſebje pak naſchej žđeļanoſc̄i wjele njeponha, je jene. Tola njeſt ſebi cžinja, kaž chcedža, my budžemy ſebi tež cžinieč, kaž my chcemy! —

Potajſim puć̄owach nimo domizny. Nano zahe pſchiijedže Drežđanſka drožka. To ſlowo drožka je mi zajimawe. Hlādam do ſłownika: je rusſe a mělo ſo potajſim ze „đ“ piſac̄. Z „drožka“ ničo cžinieč nima, ſterje mohlo wot „drohich“ pjeniez byč, t̄z̄ dyrb̄iſk̄ zaplačeč a hdyž na hrózbnoho pohonča z hisheče hóřſchim kſchudom a na — tunjoho konja hlađasch, mohlo ſo na němſke ſlowo dreschen dopomnic̄, kotromuž ſu Serbjo mlóčic̄ narjeſli. Rječ je tomu, kaž chce. Bohonč bě w módrer ſukni z čeřwjenym kornarjom, ſchtož ſo mojej wutrobje jara ſpodobasche, dokelž trjebach ſo jeno na bělu barbu dopomnic̄ a mějach ſerbſku trikoloru pſched wocžomaj a ſtyschach hžo „hisheče Serbſtwo nježhubjene“.

Kak mohlo cžlowiek z drožki na železnicu pſchiūc̄, to ſnadž wobſchernje wopisowac̄ njertrjebam. Cžesčeni cžitarjo mi a ſebi ſamym tajke wostudke powjedanja zalutuja. Pſchi tym mohlo ſo mi hisheče hubjeny žort radžic̄ a tych je tak wjac hac̄ dobrých. Duž radſcho na železnicu! Na železnicu ſadžichu nje — ale nic cyle darmo — do woſobneje a woſebiteje iſtwic̄ki. Věch lutki ſam a wscho bě kaž t̄ ſpanju pſchihotowane: ſame ſmužkate pólſtry dopominachu nje na ſerbſke prajenjo: „Spi ſtrowy a daj ſebi něſchtō ſmužkate džec̄!“ Tola ze ſpanjom ničo njebe. Cželo drje bě wjac hac̄ mužne, ale moje myſle cžekachu mi tózdy wokomif, hdyž chętch wózko zańdželic̄, z kchwatnym cžahom pſchez módré horý lužiſte a budžachu nje. Žedžetmy pſchez Drežđanſku hoſtu, wo kotrejž ſerbſke ludowe pěſnje husto ſpominaja; jeno zo tu nětk hžo druhe ſchtony ſtoja a hólcžit město zelenoho Brabanta w ſcherym buſkinu khodži. Tak ſo mi ſpominajo na zańdžene lětſtotti a jich wjeſole a kraſne živjenjo khwila miny; pſchiijedžech do přenjeje ſtacije a pſchi tym dopominich ſo na uččo, ſchtož je z najmjenšha mi zajimawe bylo. Jeſi dowolene, napisam to, wſchaf ničo zlo njeje. Tón muž mőžeſche derje powjedac̄, tuž popſchejmy jomu ſamomu ſlowo. „Skužach mjenujej za Drežđanami, zo bych němſki na-wuknýl a ſebi pjeniez ſazlujíl. Maſch burik mějachce tajki poſkočenym zapſchah, konja a woła, jedyn njebe rjany a drugi tež nic. Bur chyſche nozajtra zahe do Drežđan. Žedžesche ſam z konjom do předka a ja mějach woła hakle pozdžiſcho za nim pſchihnac̄. Čerju woła po wuzkej ſchězejch po ſelu. Woł bě ſtajnje lěni haj zhniſh, a mějach na roli z nim wěcžnje robotu. Duž ſebi pomyslich: »Cžalk, mój wołe, ja chcu tola widžec̄, hac̄ nje mőžeſch abo hac̄ njech aſch.« Wotwiazach a wotgratowach woła a puſchec̄ich joho. Najprjedy džesche ſtup, ale hdyž pytny, zo je ſwobodny, da ſo do bězenja a ja za nim. Młozach ſedmia za nim dobežec̄ a dokelž bě ſeſneje ſchězejki, po kotrejž mi ani hot ani hiſt cžeknyc̄ njemóžeſche, bórzy kónc, počzach wołac̄ br, br, br! Alle woł na moje br nježiwaſo bějeſche ſkoro hisheče bóle. Što nětk? Pomyslich ſebi: ty ſebi tola hewak dwójcy br kažac̄ njeđasch a na džesac̄ hi tež hisheče njezacžehnijech, cžalkai, kak zo je vženſa tež tak: zavołach hi, a mój woł

bu — pomalku a zasta. Woł sebi myśleszhe abo njemyśleszhe, cžinieše tola tak: »Tebi k lubu wjac njepobehnu, hdž chcesh na mnje hi wołac!«"

Tutón podawł je wérny a powuczący. Schtóz dce tak prawje potajkim hiſchęze boli njepoſluſhne džeczi mécz — hacž herwak hižo su, tón trjeba jeno prawje wjele a husto zaſazowacž a poruczeč: napoſledku budže so jimi zaſazana węc lepie lubicž hacž pſchitazana a to wostudkomu rožkazowarzej k lubu!

(Pſchichodnje dale.)

3 Lužic a Sakskeje.

Z Budyschiną. Intse 8. novembra budže so nowa cyrkej w Bačonju swjeticzj, taž je hižo poſlednie čiſlo „Posola“ wozjewiało. Potom budża w 9 hodž, prénje swjatocžne kemsche. — Póndželu 9. novembra budže tam w 9 hodž. boja mscha za wotemrětych dobrocjerjow tuteje cyrkwe.

— Wutoru jéđeschtaj Ž. M. kral a kralowa z extracjachom do Sybillenorta pola Delsa, schtóz je kral wot njeboh braunschweigskoho wójwody herbował; fridu tam tež prync Jurij jéđescht.

Z Bačonja. Na węži naſcheje cyrkwe mamy nětko tež nowy cžaſnik, kotryž je kubler z bliſkeje wsh nam daril v kotryž je k. cžaſnikar Basler w Lommažschu twaril. — Nowe zwony, z kotrymž so nětko porjadnje rano, pſci poſtonju a wjeczor zwoni, su do chleje naſcheje krajiny tak taž nowe žiwojenje pſchinieſte. Wschitch praja, zo haſle je nětko w naſchej wokoſnoſci prawje znacž, zo tež tu pobožni kſchesczenjo bydla, dokelž dotal ſkoro ze žaneje ſtrony zwonow kſcheli njeſimy. Dokelž naſcha wjes a woſebje cyrkwe wyſoko ſtoji, su naſche zwony daloko a ſchero ko kſchecęz.

W klóſchtrje Marijnej Swězdje je najdostojniſchi knjez biskop ſchwartz pſched tydženjom 70 woſobam ſwiatyň ſakrament firmowanja wudželał.

3 chłoho święta.

Němska. Taž piſaja, je ſwiaty wótc zwadu Němskeje ze Schpaniſkej dla karolinskich kupoſ hižo rožjudžil, a to tak, zo ſo historiske prawo Schpaniſkeje a pſchenja Němskeje wurunaja. Wobě stronje ſtej pječza ſpokojenej. Hdž by tomu tak bylo, by to wulku mudroſcz a měrniwoſcz ſwj. wotca jaſnje wobſwědečało. — Wólbh na pruſki ſejm ſu nimu a za katholickich derje wupanyše. Centrum we starej moczy zaſ do ſejma pónidže. Najwjetſchu radoſcz katholikam wubudža dobhezo Krefelda. Měſcherica mjez konſervativnymi a njewuſchnymi nacionalliberalnymi ſo njeje tak poradžila, taž běchu wěſeže wocžakowali. Líd, tež protestantſki, wſchaf za kulturkampf njeje, kotryž nacionalliberalni zaſ z nowej haru předowacu. Schkoda jeno, zo ſo konſervativni z tymile ludzimi naſadžuju. — Katholickie nowiny piſaja, zo je ſo katholickim missionaram zaſkazało w Kamerunje katholickie miſiony zaſožicž, dokelž je jeno protestantskim to dowolene! Njeplacacž dha tute kolonie tež němcy katholikoſ ſobu? Želi ſo tale powięſcz woſkrueži, dha dyrbimy prajicž, zo je tajka zaſaznja króna wſcheje njeſprawnoſče.

Austria. Liberalni Němcy, woſebje z Čeſkeje, ſu ſo tamón tydžen we wiſkim ſejmje zadžerželi taž worakowe hóſcziska. — Nětčiſche rožomne knježerſtwo je doſčahytko, zo ſu w Austriaji po doſkim čžaſu zaſ prěni króz něſhto wuzbytkowali. Hacž dotal mějaču lěto wot lěta deficit. Tón tež we Wuherſkej hiſchęze moja, hdžez hiſchęze liberalismus knježi.

W Italiskej je cholera popuszczała, na kępie Siciliji pał hiszpański załadowa. A strasznemu morej je tam hiszpański wiele druhich czołłów pchniętych zostało: zemierzenia, jētra a tam a sem hłód. Subjenstwo wobydlerjow niechodzi so wopisac.

Należnosće našego towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 425. Marija Lehnertowa z Dzěžnikec, 426. Maria Pjetašowa z Dreždān, 427. Jakub Šolta z Khróstic, 428. Michał Šiman ze Smječkec, 429. Petr Krawe ze Smjerdzaceje.

Dobrowolny dar za towarzystwo: Marija Pjetašowa z Dreždān 1 m., Jakub Rjeda ze Zewic 3 m.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzona daň wučinještej 83,310 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. S. jałmožny za swjećene węcy 9 m. 50 p., z Miłocic 3 m., P. S. z Banec 25 m., njemjenowana z Hórkow za khude duše 1 m., njemjenowana z Bronja k česci Wutroby Jēzusoweje 3 m.

Hromadze: 83,352 m.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwi: Dotal hromadze 1049 m. 5 p. — Dale su woprowali: **Hnadna knjeni Bernarda, abbatissa klóštra Marijne Hwězdy 500 m.**, na Zyndzie kwasu w Čornecach składowane 33 m., Jurij Ryćerja z Ługa 30 m., Jan Wolman z Ługa 30 m., M. W. ze Serbskich Pazlic ze słowami „Jēzuso, budź moj tróśt w smjertnej stundze“ 5 m., njemjenowana z Khróstic 100 m., ze Smječkec k česci Wutr. Jēzus. za khude duše 6 m., njemjenowana dobroćerka 150 m. a 90 m., hač do oktobra tutoho lěta nahromadzona daň 19 m. 15 p. — Hromadze: 2012 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9232 m. — Dale su woprowali: S. 1 m., k. Hromadnik, direktor fabriki w Hornjej Hórcy 3 m., M. L. z Hajnic za khude duše 1 m.

Hromadze: 9237 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumrěloj stej: 28. aug. Salomea Hesse z Kleinmiedorfa a 14. sept. Marhata Donat z Filipsdorfa.

Wozjewienjo.

Dokelž suny hewak i Posolej druhdy pshidawek dawali, chcemy na tute lěto sobustawam towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija někotrym hžo znath wobraz teju Swjatej (w Parizu molowanym a w Brnje cziszczenym) darciež, a to runje pshed dnjom poświecenja baczońskaeje cyrkwi, za kotruž je Posol wot wschoho spoczątka skutkował. Schtóż jón hžo ma, njech jón dale dari!

Redakcija.

Jene paczterje su so zhubile na puczu ze Slovje Vorščaze do Budyschinia. Schtóż je je namakał, njech je w redakcji „Kath. Posola“ woteda. — Hžo na lěto su so rjane dobre paczterje na puczu sředz Basenicy a Hory namakałe. Su pola Barjenkec w Dobroschicach zas dostacž.

Zjawný džak.

Wschitkim, kotsiž su pshí pohrjebje mojeje džowki z pshewodzenjom a wudebjenjom kaščęza mi lubočę wopokazali, wosebje pał knjazej fararzej Wornarzej, kžiž je ju z takiej starosćiwości k smjerci pshihotwał, wuprajom tudy Zaplać Bóh tón řenjez!

Jakub Rjeda w Zewicach.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 22.

21. novembra 1885:

Lětnik 23.

Měščniške posvječenjo chrkwe w Bacžonju

8. novembra 1885.

Schto težto bychu prajili tamni dobri, kotsiž tak nutnje cyrkę w Bacžonju, kiz so pschihotowasche, hischeze wohladacé žadachu, kotrejž pak je tón knjez předyh wotwolał: schto bychu czi prajili, hdź bychu netko stanywski Bacžon a joho krasny poklad wohladali a joho zwony slyscheli? „Hlej stan boži je z čłowjekami a won budže bydlicz z nimi. A woni budža joho lud a Bóh sam z nimi budže jich Bóh“, tak bychu prajili ze swjatym Janom (Potajne zjewjenjo 21), hdź bychu zhoniili, zo je Bóh hižo widzomnie we njewoblaowanym woporje nowoho zakonja do tutoho swojoho tempa zestupil; „a won wutreje wchū syłzu wot jich wocžow.“

Niedžela 8. novembra běše džen, za kotrejž su wchitcy w Bacžonju a joho wokołończeži žadali: dom boži wot serbskoho luda tam stajeny a nětko skoro cyłe dohotowaný so božim sluzbam posvječi. Hižo sobotu wjeczor w Bacžonju ze wchěmi zwonami zwonachu, zo bychu wchém blízkim a dalokim ważnym swjedzeń wopowiedowali. Niedželu rano $\frac{1}{2}$ 9 hodž. pschijedže wot knjeza biskopa wotpóslany knjez senior Kucžanč, pschewodzany wot knjezow direktora Diensta a kapłana Skale. Z nimi tež bě k. professor Knothe-Seecz ze Žitawy. Bacžończenjo běchu wjes z čestnymi wrotami a wošebe hłowne cyrkwiene durje rjene wudebili; khorhowie so z wěže a čestnych wrotow zmahowachu. Psched cyrkwi wosadny knjez farar Werner z Khrósczic a pobožni čzakachu, kotsiž chchchu pschi swjeczenju pschitomni bycž; drugy běchu hischeze w domach, dokelž bě znate, zo do dokonjanoho swjeczenja do cyrkwe nejsmedža. Knjez senior z pschitomnymi tjomi duchownymi so cyrkwinšku draſtu zwobłekawski bóržy posvječenjo zapoczą. Psched hłownymi cyrkwinymi durjemi wuspěva so modlitwa, a z antifonu Asperges me a psalmom Miserere zapoczą so wobkhad wokoło cyrkwe. Subdiakon ze křižom sředža dweju hólcžkom ze swěczkami

a khorhojniki wotewrichu czah, potom sežehowachu družy duchowni a někotři po-božni. Psali tým kníže senior cyrkvine murje a základ koňwokoło ze svjecznej wodou kríjepieſche. Hac̄ psched durje so wróćzivšči wuspěva modlitwu, na cžož duchowni z poslužovaczymi dwaj a dwaj do cyrkve zaſtupičhu, svjatočnje litaniu wo wšichčich svjatych spěvajo, kotorž klecž psched woltarjom dokonjaču. Na kónc litanije pozohnowac̄ měchňik stanwyšči so modlesche „Bo chci ty tule cyrkve a woltar na twoju čeſč a jméno naſtrojeczíſcheje Wutroby Žežuſoweje čeſčicž a pozohnowacž: proſhyt cže, wuslysh nas“. Po skónčenju litanije a nefotrych modlitwach zanjeſe poſvyczacy měchňik antifonu „Pozohnui, Kneže, tónle dom, twojemu jménu natwarjeny“ a wobenidže z duchownymi cyrkve z nutla jeje ſčených ze ſvjecznej wodou kríjepio, psali cžimž ſo tři pſalmu spěvachu. Modlitwa ſtoučči pozohnowacu ſvjatočnosc̄.

Někto ſo cyrkve ludej, kž wonka čzakasche, wotewri. Hdyž bě ſo ſerluſchowa ſchtuečka do předowanja wuspěwała, ſtupi kníže senior kuczanč k woltarjej a mejeſche tu w Baczonju přenje ſerbſte předowanjo. Ře ſo nam dowolilo, tudy předowanjo po rukopisu ſwojim čzitarjam a za naſchu khróniku wo-cžiſhczecž:

„Alleluja. Khval toho Kneze, Jeruzalemje! Hor doſežuj ſwo-joho Boha, Sionje!“ (Př. 147, 1.) Štož džens zhrromadnje wšichčich wuznawamy, wot cžohož je kózda wutroba polna, je wuprajene w tutych ſlovach: Bohu budž džak a khwalba! Węczny džak za wšcho, ſtož je nam doczakacz dał, jomu, kž je ſvoje wobydlenjo mjez nami ſebi wuzwoliš, jomu, kž dce naſch Boh byc̄ a my joho lud! Kac̄ wjele ſet ſmy tutón džen woczakowali, ſo we duchu zwjefeliſili, hdyž psali tvarjenju z kózdym nowym ſchodzienskom roſczechſe naſcha nadžija, pschiubjeracše naſcha wjeſoſež: a něk ſtojimy psched dokonjamym wulcy wažnym ſluktom za khwalbu božu — a džens je tónle twar ſwoju cyrkviſku ſvjecziznu doſtał, na dom boži powyſhemy, a mi je, hačkož bydli tele mordwe kamienje žive byk, wědžale, ſtož je z nimi ſo ſtało a ſtož ſo we nich pschiuhodnje ſtacž ma, a z nami ſo zjednoczile we hloſu: Bohu budž čeſč a khwalba! po ſlovje: „Bychú-li čłowjekojo mjeſczi, bychú kamienje ryčaze.“

Kac̄ rjenje je ſo na tymle ſluktu božim dopjelnilo ſlowo ſvjatoho Pawoła w džensniſhej epiſtli. Hdyž psched ſetami přenja myſliczla naſta, k wopomnijeczu jubilejſkoho ſwiedzenja naſchoho ſvjatohoho wotca Piusa IX. nowu cyrkve twaricž, bu tale powięſcž w Serbach wiesele pschiubwata haſo witana pschiuležnosć ze zhrromadnymi mocami něčto nadobne, čeſč božu ſpěchowace wuwyſež — a kaž žehliwa ſchtricžka padže wobzankujene tvarjenjo cyrkve do ſerbſtich wutrobow a zažeħli ſvjaty woheri horliwosće za wotmyſlennym ſluktem a njebudže ſo změrowacž a nje-budže ſo ſpokojicž, dónž njebudže ſluk cyle a doſpołnje dokonjam. Psich ſach pschedczelow a podyjerarjow dobreje wěcy dobu ſebi ſwjata naležnosć. Richto njechaſche hjez wobdzela na ſtronje ſtojo wotſacž a průzdnym pschiuhladowacž derje wědžo, za czo a za toho ſwoj wopor wotloži a dari. A něk ſtoji tu plód naſcheje luboſče, ta rjana kraſna nowa cyrkve, kž je džens ſwoju ſvjecziznu doſtał: kaž horda, kraſnje wudebjena njevyſta, kž džens ſwoj kwas džerži a ſwojemu bojkormu nawoženi napſheczko khwata z nutrnym radostnym: Bohu budž džak a khwalba! Hdyž my dženta tele radostne ſlowo z kraſnej njevyſtu z wutroby ſobu wołam, njeje wěrno: ſtož k jeje dalshomu wudacžu hiſhczę pobrachjuje, nje-budžemy wotſacž pschiuſhadowacž, dónž njeje doſpołnje wobſtarana, zo by ſo do-pjelnilo ſlowo ſ. Pawoła w džensniſhej epiſtli: „Ja mam doveru, zo tón, kž je we was tón dobrý ſluk zapoczał, jón tež dokonječ budže.“

Z najnutnijšim džakom k Bohu, dawacjerasj wjeho dobroho, dyrbimy džensa runje z džakom spominacj na wjehitke dobroty, na wjehitke te wopory, kotrež su za tule cyrkje ſo pſchinjeſte. Štož we, kak droha je ſerbskomu burej joho rola, spóznaje zaſtužboſež tých, kotsiž cyrkwinie měſtno dobrovólnije nam poſticežiſu. Džak tomu, kiz je z prením tysacom tolež zaſkad twarſkeje poſtañnicy zaſložil, a wam wjehem, kotsiž ſeže z naſladnymi darami w ſpočatku poſtañnicu wobohaczeli a ze ſwojim pſchikkadom wjele dobrocjerow ſe ſežehowanju zbudzili. Džak wam, lubi Serbja, za kózdy dar waſheje luboſeže, za wulki tak derje kaž za mały, tež za najmjeſtiſhi wopor, kotryž ſeže ſebi nič porédko na wjehednej potrebie wotczahnyli a wulutowali. Boh widzeſte a wažeſte něhdyn pierjeſt khubdeje wudowy, Boh je tež waſh wopor widział a myto wam zapožiſl. Džak wam, wutrobitym mužam, kotsiž ſeže hako ſobuſtawu ſchérſchoho wuberkę po wſach dary ſkładowali a ſéta doſko na kózde pſchepróchenjo we dobrocziwje ſ zhromadziſne poſticežnych hoſpodliwych domach ſo ſkhađowali a z radu a ze ſtukom ſwiatu wěc ſpěchowali, a wam, ſobuſtawam wujeho dobrocjeru twarſkoho wuberkę, kotrymž žaneje prócy žel njebe; ja nimam ſłówow, zo možt ſwoj džak wam zdobnje wuprajic̄. Džak tež wam dželacjerjam, kotsiž ſeže ze ſwojim pílñym dželom a pſchijſtojnym zadžerzenjom wſchěch khwalbu ſebi zaſtužili, tebi ſwěrny wobkežbowarjo twarſich dželov, wam twarſkim miſhram a tebi wjehiſhi miſhtrje, kotohož wedomoſež a wujehiſnoſež je pſchi tymle twarje ſo tak khwalobne wopokazała. — Kak je luboſež pytała, po dokonjanym twarjenju wjetſhim potreboſežam wotpomhač! Tu ſtaj dobrocjeraj, kotař ſtaj nam krafne zwony wobſtaraloj, z kotrejuž je Boh jenož do wěčnoſeže wotwolał, tu je dobrocjer, kiz je čaſniſk darik, tu ſu džakowne džecji jubilejſkeju ſtarſkeju ſluch woprowala, tu je čeſtny hoſpodař, kiz je luboſy woltarjow wobraz, krafne woſno, dželacj dał, tu ſu wobraz ſwiatych ja po ſchitołow, khorhovje, ſtaciony, kotrež je dobra wutroba pſchijſtubila, a dobyr zaſkad za ſlēku a piſhczele, na kotrež ſo hromadzi, a ſkonečne do pređka džak wjehem, kotsiž ſu pierježne dary hiž ſlubili abo hiſhceze dacž hecedž. Wjehem, wjehem naſchim dobrocjerjam naſwutrobiſhi džak! Gim hecyk Boh z čaſnymi a wěčnymi dobrotami placzic̄. Poſornym džak dowołam ſebi tudy tež zjatwne wuprajic̄ hnadnej knjeni patroncy, kotař je podla naſladnych pierježnych darow patronata něko tež krafnu bohatu cyrkwinſku drastu a wjehelake potreboſeže za ſwiaty wopor dobrocziwje dariła. Za wjeho to prajimy z cylej wutrobu: Bohu budž čeſež a khwalsa!

(Štoženje pſchichodniſe.)

Puežowanjo nimo domiznih.

(Poſtracjowanjo.)

Tak miny ſo mi khwila tež tam, hdjež je krajina hewaſ nimale woſtudla. Nimo toho paž njeſměm zamjelczež, zo bě Boh lubi ſenjez runje tehdom rjany ſkonečny džen ſobradžiſl, zo ſebi ſame kójny a jégle, tute leſne twarſki, na ſtajnoſeži wjesoku ſerbsku reju rejowachu a to tak pſchijſtojne a pſchijne, kaž ſame družki a njewhesty: kózda ſo ſama za ſo wjerczeſte we ſwojej ſcherej ſukničez a we ſwojim ſtajnje jenak mlodonym wencu. A njech tež ſněhi nańdu, iich zeleni něhdyn njewjadniſe. Tak cijicho a tak rjenje bě w tutym leſu, wězo jeno tomu, ſchtóž ma woži ſi widženju a wujehi ſi ſlyſhenju. A tamne leſne wuſkocne knježny njewuſtawachu, doniž ſo želegnich hiſhceze jene koſlo wjerczeſte, a pſchiftachu ſo wjerczež z dobom, hdž czaž zaſta.

Khójny so po prawym njehibachu, ale wóz zo mnou so nimo nich hibasche a mifasche. Tak je tež z naschim žiwienjom. My smy, kiz khwatamy, węcznosć stoji jenak z měrom a jeno na nas čáka, my ſi jeje mijezam, — kiz je ſmicerz — džen a ſpěchnischo napscheczo khwatamy a bôle so z bojoſcju jeje zdalujemy, a bliže ſi nej smy dôſhli. — Barny kón bu z nowa napojeny, začezeje a wutorze mie z tutých myſli a zas kaž předy mifachu so nimo mie théze, wéze, cyrkwie, ſchtomu, ludžo. Ale wſho to nijemóže mie zajimacz, moje wóczko na ſtajnosczi dale ſledzefche, moje myſle so z kózdym wokomikom dale zwischowachu a moja wutroba jeno jedyn kraj — ſerbſku zemju — a jenu wjes, jene městno, na tutej zemi phtasche a lédma bě ſo poſlednja khójedka pſcheczelne pſchede minu poſtonila, pozběze njeboſahaca wěža nowoho domu Božoho měrnje a hordoznie ſwoju hlowu, zo by hako najmłodſha mijez wſchěmi ſotrami z nowym ranjom wſchon kraj Luzziski, hory a doly, wſh a města poſtrowila. Hajo woprawdžite znamio cyleje krajiny je Boži dom w Bacžonju a joho ſchwízna wěža. Na wſhokim ſcheroſu a daloko hijo tak widzanym městnje stoji tuta nowa twjerdzina prawje ſerbskeje katholskeje pobožnoſcze a tak hijo ſama na ſebi bliže ſi njebeſam poſtojena, dyrbí naš ejim mócnischo wabicz, zo bychmy ſo tež my ze ſwojimi myſlemi džen a bliže ſi njebeſam pozběhovali. Ze zjednoczenymi mocami je ſo Serbam tutón wulki kraſny ſtuk poradžil, tuž njech tutón pucznik, kiz tak daloko a runje ſchčezeſku ſi jenomu njebeſkomu wótcej a ſi jenej zhromadnej domiznje poſkazuje, tuž njech naš tutón pucznik ſi jednoscze a ſi merej napomina, zo bychmy ſpokojom byli ze ſobu ſamym, we ſwójbje, we woſadze, ze wſchěmi, woſehje pak z tymi, kiz maja ſerbſku wutrobu a ſerbſki jazſk. A kaž budže tuta wěža da-li Bóh wſchě pſchichodne lětſtotki wſchech wóczko ſi ſebi wabicz, tak njech tež najswjeczejſha Wutroba ſezu ſowa, kiz budže w teſle ſwiatnic ſtajnje bydlicz, wſchech wutroby ſi ſebi wabi, a ze ſobu w jenej Bójskej luboſeſi zjednocza. A zavereno, tuta luboſcz, hdy bychmy jeno ji ſwérū ſwoju wutrobu poſvijeczili, by naš wſchech jenak pſcheſtvoila a nam hijo na zemi začęcze daſa, kaf ſlódko je weczęna zbožnoſeſ. Z tym pſcheczem ſtrowiach pſchelubu Bacžon a wſchon kraj ſerbski, — tola dale nimo domiznju khwatasche zo mnou železnica.

A hdyž bě ſo mi pſcheluba wěža Bacžonſta za hórkami ſhovaſa, pozběze ſo staroſlawny Budyschin pſched mojimai wočzomaj. Vérno je, ſtary Budyschin mo hijo ſam na ſebi zajimawu pſchec jenak wabjacy napohlad, ale dwójnych zajimawu je nam Serbam, dokelž je — njech je tu wjelefrócz wjac Němcow hac̄ ſerbow — tola na jóbóle ſerbske město hac̄ do džensniſchoho dnia z dwémaj wulkimaj ſerbskimaj woſadomaj. Tak prawje zajimawu pak može nam naſch Budyschin jeno potom byz, hdyž joho zaúdzenoſeſ, ſtawizny a podawizny starodawnoho tachantſta a wulkotneje cyrkwie ſwj. Petra znajemy. Mnogi wětr a nichor a strach ežehniesche nimo, ale ty tu jako njeperwalny ſwěd̄ ſtarých časow ſtojisch! — W tajkich myſlach dopomincz ſo tež na tych, z kotrymž ſym w tutých starých murjach pod jenej těchu bydlík a za jenym blidom ſydaſ.

Sedyn z nich bě muž, kiz mjeſeſche dobre dopominjeczo. Brudniſcho ſo jomu na ſtary džen wjeđeſche a radscho by na zbožowniſche mlode léta ſpominal a my džeczi bychmy radu na njoho poſluchali, hdy by nam něſhoto ze ſwojich „hantvarſkych“ puczowanjom powjedaſ: Šaſku a Schlezyſku, Štejzoriku a Bayeriku bě pſchi pſchekrocžil. Zeleznich tehdom pola naš hischeze njebeſhu khiba Lipsko-Dreždžanſka, Lincowſka a wot Nürnberga do Fürtha; ale z kózemi jězdžic věchu ſebi ludžo hijo dawno wot rybow a bobrow wothladali. A

tať jědžesche tež mój njeboh pscheczel po Dónawje. „Runje běch“, by wón powjedał, „do Regensburga nad Dónawu pschischoł a chych do Wina. Tuž hladach skladnoſcě, zo bych snadniſcho dale pschischoł, a nadendzech ju. Runje chycsche z Regensburga wulka lódz z kožemi po Dónawje do Wuherſkeje wotjēz. Proſchach knieza, kiz bě sam na lódzi, a smědžach so darmo sobu wjescz, jeno zo dyrbjach na lódzi sobu pschipomhowacz. Jědzechmy a jědzechmy nimo wjow a měſtow starých a nowiſtich a pschijedzechmy hacž k tamnym straschnym měſtam, hdžez bě wot njeponimnych časow hido někotry lódznič ze wſchém bohatſtvo swoju ſmjerč njenadžich namakał. Měnju tamne wulke a mócene wérja, hdžez so woda kaž warjacy krop z mocu do koła wjerczí a wſcho spójera, schtož so ji bližko zwazi. Tutoho měſtna a tuteje hoadžin so naſch kniez hido do časa ſtrachowaſche, runjež bě tu ſnadž tſichczi, ſchtyrhczi lět bjez ſchkodn nimo jězdžil.

Straschné wokomiki běchu so pschiblizile. Naſch kniez bě hido kóždomu ſwoje měſtno a ſwoje dželo na lódzi pschipokazał a rokazał, kaf mamy ſo za-džerzecz, sam pak ſo poſlakny woſrjedž lóžje a modlesche ſo nutrniče k Bohu, kiz bě hido wjele krócz joho lóž pschez tute wérjo bjez ſtracha wjedk. A mjez thm, zo ſo tak k Bohu modlesche, bu jomu na dobo tak, kaž by cyka lóž hido překl ſchla, wón poſkocz, zhrabny ſekeru a zavoławschi: „wotrubaſcze žerdžę!“ wotrubaſe ſam hacž nanajspěchniſcho jenu po druhej. A to bě joho a naſche zbožo: njebe-li wón we ſwojim modlenju a pschez ſwoje modlenjo to pytnył, dha wam ja džensa nicžo powjedał njebych. Běchu mjenujcy wjeſla* zabvynſchi tčzacy wostajili, woda bě ſo do nich zapřela a chycsche naſ sobu do móſteje žily ſežahmyč.“

Tež dženja hishcze mnohi jězdži, nic drje tak husto na ſtrachnej lódzi, ale z runje tak ſtrachnym wozom po drozy a po železnicy, tola hacž ſo mnohi w ſtrachach tež tak modli kaž tamny kniez? Předy by hospodař psched konjomaj, z dworom won zavróčenymaj, z kſchudom kſchiz na zemju ſčiniš a hōpoza by brunej abo čornej ze ſwjecznej wodu wokrjepiſa a tute stare krasne waſchnjo, kiz mohlo ſo někomužkuli zdželanomu a — wuczenomu pschivěrk zdacž, je po mojim zdacžu runje tak kſhvalobne kaž kſhesczanke a katholſke. Že-li dowolene, morwe wěch ſwjeczic̄, dyrbi to runje tak a hishcze bóle wo zwérjatach placzic̄, kiz ſu tola wjele krócz woſobniſche dyžli drjewo a ſamien a býrnje to cedra z Libanona a demant z Afriki był a býrnje ſam Rafael a Michał Angelo najrjeñſchi wobraz a najrjeñſche ſwjeczo na nich abo z nich wudželał: wobraz a ſwjeczo ſtaſ a wostanjetaj morwej a býrnje na ſame žiwenjo ſpodobnej byloj. Bóh je najwjetschi wumjelc, jeno zo je člowjek ze ſwojej hréſchnej hordosczu hido w raju Božu ſtôrbi, tute najprěnje a najrjeñſche wumjelſke dželo, ſkazyl a hishcze dženſniſchi džen kažy. Zo ſu mnohe zwérjata nam nje-pſcheczelne, ſchłodne a zo nam ſamo tež domjace zwérjata za žiwenjom du, to Bóh chył njeje, ale to je ſežehwſ a khostanjo hréchow. Ale tež po tutym prěnim hréchu ſu ſo hishcze tu a tam podawki ſtak, kiz naſ na paradiz dopominaja. By zajimawe byłe, hdž by ſchtó ſebi khwile a pröcu wzał a ze ſwiatoho pſima, ze žiwenjow ſwiatych, ze ſtawigow a podawigow rjenje zefataj, kaf ſu ptaczki na njebyu, ryby we wodze a zwérjata na ſuchej zemi profetam a sprawnym staroho zakonja a ſwiatym Božim w nowym zakonju z woprawdžitej luboſću ſlužile a pschitſilne a hacž do ſmjerče ſwérne byłe:

* Wjeſla = ſopatka, Ruder.

kaž svjath Franciskus ptacžlam a svj. Antonius rybam předowasche a svj. Benno žabam porucžesche a podobne věch. Wězo mnohim knjezam a knjezylam, kž su nam hžo wšchu mudroſez ze ſmjetanu zjedli, předy hač je ſo nařch jedyn za blido doſyňez možt, tym wſchal ſo to wěricž njecha. Nimo toho njeje zwjetſcha nihdže zapisane a jeſli napisane, dha je to w chle ſtarych knihach, kž ſu njezdželani mnich a piſali, kaž nižo dale njerozemjachu hač „pacjerje ſpěwacz, dobre jěſč a pieč a ludžom nechtu napovjedacž“. — No, nešt je mamy, hdy běchim tola mjeleželi! — No, hdyž ſmy hžo zapocželi, dyrbim tež potrczowacž a ſkonečicž. Wěrno wſchal je, zo mnozy mnicha ani cžitacž ani piſacž njemožachu, ale zo móžachu kaž druzy ludžo, kž chcedža žiwi bycž, jěſč a pieč a — ſo modlicž a to z wjetſcha jara derje, haj wubjernie. A ma-li svjath Augustinus prawje, zo je člowjek taž žiwy, kaž ſo modli, dha nižem ſprajcž, zo ſu tucži ſtari mnich a najmjenſcha taž pěkni ludžo byli kaž nešt — husto doſez njeſju. Dale! Wěrno je, zo runje wſchity mnicha piſacž njemožachu, ale tež wěrno je, zo móžachu tola mnozy piſacž a to jara derje a rjenje a zo ſo tucži mnozy pschi ſwojim piſanju, psched nim a po nim, modlachu a zo běchu woni potajkim jara pěkni ludžo: kaž ſo modlachu, taž běchu žiwi. Běchu-li pak tucži mnichy piſarjo pěkni a pobožni, kaž cheyli potom kzeč? — Kzeč? — Směſhne, hdyž chee nařch čžas, w kotrymž može ſkoro koždy piſacž a cžitacž, w kotrymž džen halo džen wjac hač miliion zhorbjených piſakov za pultom ſyda a ſkraba, dokelž na ſlово nikomu wěricž njemožech, ale jeno papjerje, kž pak ſku runje taž derje zinjeſe kaž wěrnoſez: ſměſhne, hdyž chee nařch njeſwěrny a zelhaný čžas, kotromuž žadný ſluš a pschisaha ſwjata njeje, ſo hiſčeze na tamny kraſný čžas pschisložecž, kotromuž bě wěra a ſwěra přenja a poſlednja věc! Sudniſtwa, ſkodh moža naš wo ujeſwěrie a zelhanoscži naſchoho lětſtoſka pschepokazacž.

To by potajkim z někotrymi ſlověžkami to bylo, zo móžem tež ſtarym mnicham z najmjenſcha telko wěricž, kaž nowinářskim židam naſchoho čžafa. Ale kaž móža ryby a ptacžki člowjefej ryeži rozemicž? — To wſchal; moj drje to dokonjałoi njebhychmoj, ale hſadaj, ſhtož moj njemožem, to traſh móža druzy a ſhtož druzy njemoža, to móže tola zavěſcze jedyn, a tutón jedyn je Boh ſam. Abo njemožt dha Boh, kž je chyb ſvět ſtworil, z najmjenſcha druhdy něchtu pschemjenicž, hdyž je nužne a wužitne? Njemožt dha ſamſny Boh, kž je wſchě ryby w řekach a morjach ſtworil a wſchě lěhy a haje z tyſac rjanymi ptacžkami wožiwi, kž je wſchě, wſchě znaje a naſheža a kž je malomu ſylobikej runje taž maňu ale něžnu wtrobicžku pod ſcherym pérkom a taž ūhodný jazyčk ale z taž jaſnym cunim pschekraſnym hſosom darik, zo možt nam ze ſwojim ratiſhím kerluſhím dufchú z čežka wuſpěwacž, njemožt dha tutón ſamſny Boh z luboſežu k ſwojim ſwjatym, kž ſu joho a joho ſtworjenja z cyklej wtrobu lubowali a khwalili, tež junu tutym zwěrjatkam dowolicž, zo ſměle člowjefej rozemicž, kaž člowjek jim rozemi? Njemožlo ſo tež druhdy zaš na khwilu taž mēč, kaž bě Boh po prawym w paradizu za wſchón čžas poſtaſil? —

Ale tucži ſtari mnich a běchu tola jara mało z dželani a rozwučzeni ludžo. Mo, moj bratſe Rěpa, naukui najprjedy to, ſhtož ſu mnicha napisali, a potom — bužeskej mudriſki hač nešt ſy, runamka najprjedy pôver (proč) a potom ſměš traſh ſo tež ſtarym mnicham pschirunacž. Natwar najprjedy tajku cyrkvičku, kaž koelnjanſki, wiſki abo pražſti dom je a potom ſo pschirunaj tym miſchtram, kž njeſju k professoram ale mnicham abo k podobnym

ludžom do schule khodžili. No, z krótką, z tej jich hľuposčju wšchak so zešidže ſterje hacž z naſhej — mudroſčju. Haj, někotři ménja, zo ſu w starých časach wjac wědželi hacž my. Wo tym džé móžem ſchi ſkladnoſči poručecz.

Njech je tomu hacž do pſchichodnoho čiſla kaž chce, jeno to móžesč mi wěricz, zo běchu ludžo we starých časach tež jara mudri, dokelž ſmy tola my mudri potomních wot nich wukli, a njechaſch-li tež to wěricz, to pak je tola wěste, zo běchu džefacž króč zbožowniſchi. A zbožownoſč je wjac hódná hacž wuczenoſč!

Potaſkim běch w staroſlavnym „měſeče“ — Budyschinje —, kž drje ma na ſwěcze ſwojoho runja, ale nic we ſerbſkim kraju!

(Pſchichodnje dale.)

Wjach hacž bajka.

Pobožny burik bě wumrěl a pſchiňdže ſtajnje ſe ſebi vrotam. Z nim bě tam tež bohacž pſchichol, kž bě jara nabožny byl a dobročer khudých. Tu pſchiňdže ſwj. Petr, wotewri njebeſte wrota hladajo, hacž ſchtó pſched nimi ſtoji. Wuhladawſchi bohacžka, poſkiwny, zo by zaſtupil — na burika pak ſo njeđohſada a taſ buchu njebeſta zaſy zamknijene. Hdyž bě bohaty do njebeſes, naſta tam wjeſole ſeruſhowanijo božich janđželov, taſ zo burik ſo ſpodižiwajo wobě wuſchi naſtaſowaſche. Hdyž bě wſcho wocžidlo, zaſlepa naſch burik do duri; ſwj. Petr hladajo ſwojoho zaſtojnſtwa puſčezji joho do božoho raja. Burik wězo měnjeſche, zo budža joho nětko tež boži janđželjo „z tuſchom“ po-witacž, kaž bohatoho pſchedkhadnika. To pak niežo njebu. ſwj. Petr pſchiſia drje joho ze wſchej ſchęzdroſčju a tež mnoho janđželov pſchiňdže joho do njebeſes witacž, hewak pak wosta wſcho cžicho. Tu wobrocži ſo burik na ſwj. Petra prajo: „Cžohodla to mi waſchi njebeſeh hercyn njeviſtaja, kaž bohacžtej; mi ſo zda, w tych njebeſach plaeſci runiž tež bohaty wjach, kaž na zemi, a njeje tu njeſtroniska ſprawnoſč!?” — „Trôſchtuj ſo, ſhno — džesche ſwj. Petr — ty ſy nam luby, kaž žadyn druh, ty budžesč wužiwacž radoſč ſwojoho knjeza a hiſteče bōle dyžli bohaty, dokelž ſy na zemi ſwoju khudobu ſcjerpnje njeſt; ale hlej, tajkých khudých burikow, kaž ty, pſchiňdže ſtajnje do njebeſes wſchědnje cyla cžrjova; tajki bohaty pak lědma tehdom, hdyž je na zemi ſwj. wotc raz jubilejſke ſéto wupiſal. Tohodla je w njebeſach tajka radoſč, hdyž je ſo raz bohatomu radžilo, ſo do nich pſchedobycž.“ *Kubas* — ſ.

3 Lujžich a Šakſteje.

Z Budyschina. Kandidat duchownſtwa kniez Miklavſkých Zur z Worklec je na ſudomnym tachantſtvoje 27. oktobra ſwoje ſtatne a ſynodalne pruhowanjo khwalobnje wobſtał. Královſki komiſſar za ſtatne pruhowanjo běſche tež leſſa ſt. Bornemann, tajný ſchulſki radžicžer z Drežžan. — Žutſe 22. novembra doſtanje ſt. Zur prenju tonsuru a ſchthri nižše ſwječízny. Tež druhé ſwječízny drje ſo jomu w krótkim wudžela, taſ zo mlody duchowny drje hiſteče do Hód do měſchniſkoho zaſtojnſtwa zaſtupi.

— Tež w tuthym ležče naſche towarzſtvo ſf. Cyrilla a Methodija protyku, znath „Krajan“, wudawa, fotraž nětko dokonjana, ſo z tuthym čiſtom Poſoſla do naſchich expedicijow a wſchelakim klamarjam rozeſčeze. Žeje redakciu je nětko ſt. kaplan F. Rězač dobročinuje na ſo wzak a tutón 19. řeſnik naſcheje

protoki z khwalomnej pilnoſćju piſał a zarjadował. Kalendarium je ſkoro cyle njeſpſchemenjeny woſtał; jenož zo je na kódej stronie trochu ruma woſtajene za domjace pſchijomjenja. Tabella za čas božich ſlužbow je wo tóſiſto powjetſchena, dokelž ſu tam tež fuſodne woſady w Čechach pſchijate, iſtož budže někotromužuli wophtarzej tamuých pobožnych měſtow witane. Druha tabella wožewia čas, hdý ſo hdże měſki myſhpov džerži. Woſchěrny a doſež zaiimawý je powučaſcy a zabawiacy džel protyki. Po zavodnym naſtaroku „Rozhlaď ſo“, kiz naſ do wſchelakich krajow a jich podenřenjow wjedže, ſcđehuje lubožne powědancéko „Dobry paſtrý“ ze živjenja doſtojnoho měſchnika. Struchla je ſtaſižna „Wopacžny ſchěnak“. K tomu pſchijupia někotre mjeniſche wěcki. Wažne ſtovo za naſhe čaſh rycji pſcheczel burſkoho ludu w naſtaroku „Čzeledž a palenc“; „Wandrowki a Scheri“ pak drje někomužuli wjeſolu hodižinku pſchijotujetaj. Do struchlych čaſow wjedže „Potajna boža miſcha“ a dalsche powědancéka pokazuja nam we zabawiaczej bělizně ſkódko na božne jadro. Naſche ſerbſke towařtwa, woſebje ſperwáſte, „z naſhich čežmnych wobrazow“ ſpóznaja, kajke byz njeſmědža. Schtóž pak hacž na wjeſolekuſi a trýſki, kotrež wſchak nikomu žaneje kſhiwody nječzinja, dónidže: tón budže ſo, za to ſhm wam dobrý, khory ſmječ dyrbjecž. Zapis duchownych a krajow a jich wjerchow je tón krócz hacž na kónc woſtorežem. — Praju wam: je tu wjac hacž doſež poſticžene za 25 pjeniežkow! Tuž kupuſcje ſebi tule domjaci protoki, byrnje tež hižo jenu abo wjac druhich měli. Jeno, hdži wſchě pſchedam, možemy „na khóſty pſchijucž“.

— Z Prahi ſo nam piſa: Naſch ſerbſki ſeminar hoſpoduje ſetka 33 wuežomcow; mjež niſi je 15 Serbow a 18 Němcow a po wuſtawach, kotrež wophtuju, je jich 8 bohoſlowcow a 25 gymnaſiaſtow. Tich mjenia* ſu: Anſelm Roklinger z Drežđan, bohoſlowe w 3. léeze; Pawoł Kaiser z Oberloehniž a Michal Wjeſela z Lischceje Hory, bohoſlowcaj w 2. l.; Ludwig de Laffale z Raumburga, Ernst Hausmann z Koenigshaina, Jakub Nowak z Kaſhęc, Karl Lampert z Kamienicy a Anton Bentner z Woſtrowca, bohoſlowcojo w 1. l. Gymnaſiaſtojo ſu: Anton Kaſper z Hainichen, Jurij Král z Radworja a Albert Reime ze Schérachowa we 8. rjadowni, Miklašch Barjeňk z Dženilec, Jakub Nowak z Hory, Pawoł Riedel z Drežđan, Aloys Eilers z Koethen a Jan Beith z Drežđan w 7. rj., Jan Scholka z Kulowa w 6. rj., Bernard Šicka z Kalbic, Jakub Schewcžik z Baczonja, Edmund Grohmann z Woſtrowca, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Kſchijank z Podhroda, Jurij Kubanja z Kalbic, Karl Kretſhmer ze Schérachowa, Karl Rothe ze Schérachowa, Franc Bodenburg z Lipska, Jurij Pawlica z Drežđan a Max Otto z Cwikawy w 5. rj., Józef Schönfelder z Kloſter-Freiheit, Jan Juſt z Nowej Faſenicy a Jakub Stranc ze Zuric w 4. rj., Michal Schewcžik z Baczonja a Miklašch Domachka z Koſlowa w 3. rjadowni (klafy). Serbia ſerbſkoho ſeminara maja towarzſto „Serbowka“ a wophtuju kóždu nježelu „ſerbſke hodžiny“, hdžez ſo w macjerſchězinje rozwuczeja a wudoſpołnjeja. Z dohladovarjom nad tutymi hodžinami je wjeleodſtojny k. praefes Lufčjanſki, a zapoſazowanjo a wědomostne naujedowanjo „ſtarſchoho“ a z tym ckleje Serbowki tež dale dobrociwje woſtara ſlawny professor ſlowjanſkich ryczow na praziſkej universicie, knjez Merečin Hattala.

Z Khróſcje. Na letuſcej hłownej zhromicadziznie „Mačiocy Serbſteje“ bu tež namjet ſtajeny, zo měla ſo konferenca ſerbſkich wučerjow za

* Z rozcžehnjenymi piſmiſkami čiſtečzane ſu mjenia Serbow.

Łožicž. Besche drje so na wschelakich stronach a pschi mnogich pschileżnośczech mijez wucžeremi wo tutej węch ryczało. Zo by so skončnje zapoczątk szini, žendžechu so 16. sept. t. l. tucži wucžerjo w Khrósczicach: ff. Scholka a Kral z Radworja, Turk z Worklec, Hila a Symank z Khrósczic, Knjez z Myschec a Hascha z Czornec. Tež drugih knježa běchu pscheproscheni, ale na tuthym dniu zadžewani. Ryczesche so najprjedy wo zarjadowanju konferency, hacž a tak měla so konferencia założicž. Rasta wo tym živa debatta. Podawany jenož najwažnische sady, kotrež so jenohłosne pschivzach. Serbska wucžerška konferencia je nuzna z materialnogo a idealnogo stejskicha. Serbske džecži pschinjesu jenož serbsku rycž sobu do schule. Němisch hiszheze njerozemja. Tohodla ma so w schuli tež najprjedy wschitko serbscy wucžicž, jeśli dybja džecži něshco wo jenej węch rozemicž a zdžerzecž a wot wucženja wužitl mēcz. Njerozomnie je, z němskej rycžu, z němskim czitanjom atd. zapocžecž, dokelž džecži němisch njerozemja. Hnydom z němskej rycžu zapocžecž, by za džecži schłodna a prózna dresura byka, katraž by mlode moch džecžowſkoho ducha tupila. Abo hdže je němska schula, hdžež snadž džecži najprjedy francózsch czitacz wuknu? Duz najprjedy serbscy a potom halle němisch! Tež knježa schulsch inschpektorajo chcedža, zo bychu džecži rozemili, schtož powjedaja. — Serbska rycž je džecžowa maczierska rycž. Rjeje tohodla wucžer winowathy, zo we džecžu luboſcz f Serbowstwu, zahorjenoscž za wótcowske waschnjo a prawo wubudža a haj? Tola tež swojemu ludę je wucžer tón džak a tu czesecz dołžny, zo džecži serbscy myslisz a czuež, serbscy rycžecž a czitacz wucži, tak zo mohle so džecži něhdby same na duchownym živjenju swojego luda wobdželicž, zo mohle swój lud ze słowom a skutkom podpjeracž a zo bychu jomu pscheczelnu a luboſczelu mysl a wutrobu napschecžo pschinjeſte. Hdž pak ma so w serbskich schulach serbscy wucžicž, je za serbskich wucžerow tak spomožne, kaž nuzne, zo so we wschelakich prascheniach, serbske wucženjo atd. nastupowace, rozyreča a mijez sobu jednaja. To pak ma so stacž pschez serbsku wucžeršku konferencu. W Khrósczicach zhromadzeni wucžerjo wobzamknichu tohodla jenohłosne, zo ma so tajka konferencia założicž. Hnydom pak dyrbjescze so pschipoziacž, zo móže konferencia jenož swobodna bycž. Bakon niedawa nam žaneje podperry, zo móhli wucžerow f tajkej schadżowancej nuzowacž. Czescz a luboſcz f Serbowstwu dybri kóždoho pohnuwacž, zo by so na tak spomožnej, woyrawdze nuznej węch wobdželit. Je drje znate nazhoniſenjo, zo je często, netaſtu węc derje zrjadowacž a pschewjeſež, hdž sy na dobru wolu ſobustawow poſazany. Serbska konferencia njezminie so tohodla tež wojowanjow, a njebudże tak lohko, jeje wobzamknienja wuwjeſež. Tež organizacija jeneje powſchitkowneje konferency njeje lohka. Namjetowacze so, zo byshtej so dwę ſrijedžiznje za wucžerske schadžowanki poſtajilo: Khrósczich a Buſecy. Nětcežicha Khrósczanska schadžowanka wostanie tak dolho jenož provisorisca, doniz so wjetſcha podobna schadžowanka njewobzamknje a njewuwjedze. Skončnje zwolischu so ff. wucžerjo Hila z Khrósczic za pschedsydu, Turk z Worklec za mestopſchedsydu a Hascha z Czornec za piſmawjedžera. Pschichodna „serbska wucžerška schadžowanka“ ma so hiszheze letsa nazymu wot pschedsydy wypisacž. Da-li Boh, podawny w pschichodnym časzu něshco wo programje „wucžerskeje schadžowanki“. Hs.

Pschipomnjenjo. Z wutrobnym džakom pschipoznawa redakcija tak wužitne a nuzne prówowanjo serbskich wucžerow.

Serbško-bołharška wójna.

Wójna je na swęcje wobstajna a nichčo njemóże jej dość zadżewkow stajicž. Ale to dyrbi so tola wobżarowacž, hdvž móeni tutoho swęta abo nětko wulkomocj swoju woprawdžitu móc w prawym časzu njewužija a sami kraje abo ludy na kongresach abo zhromadžiznach tak rozdželeja, zo je sežehowaca wójna hižo dołko do časa widźež. Taſke rozdželenjo je so po poſledniej ruso-turkowskej wójni z Warlinškim wujednanjom abo meroem 18. julija 1878 stało. Tehdom njespojoiču żadyn tych ludow, ſtož ſu woſebje Bołharow je, Serbja, Grichow je a Albaneſow je. Stwóriku tam bołharſke wjerchowſtvo (2 milijonaj Bołharow), ale pod wyschšim kniejſtwom turkowskoho ſultana, a pódla njego Rumelisku (1 milijon wobydleri, z wjetſcha bołharſkich), kotrejž ani prawe imeno połodniſcha Bołharſka njeponoſchachu, hako woſebitu provincu pod turkowskim generalom hako měſtońjeſerjom, a woſtaſku pod turkowskej kwaſku hiſheče pſchez milijon Bołharow. Serbſka (wot 1882 kraleſtvo) bu jenož małko powjetſchena k połdnju, ale wjetſhi džel Serbow woſta pod Awstriju (Boſniſka) a pod Turku (Stara Serbija atd.). Grichis̄ka bu na samej jednanjo ze ſultanom poſazana, wot krotrohož 1881 Thessalisku a kruch Epira wunuzowa; ale wjele Grichow woſta pod Turku, runje tak wſchitej Albaneſowje, kotsiž za woſpad wot ſultana hiſheče njeſiu doſež zdžekani.

Njespojone ludy pał pſchihotuja wójnu, hdvž ſu jenož ſebjewědome a trochu mócene. Tohodla njebudže mér na balfanſkej poſkupje, doniž njebudže turkowskoho kniejſtwa kónč, a doniž ſo njestanje, ſtož je Rusa ka vředy chyła (ale nětko je tu ideju puſhežiła k swojej ſchodzi!) a Dendželſſa, taž praja, nětko chce (podpjerana wot Francijskeje a Italskeje), zo ſo europska Turkowska po pſchiſkuſtym wobydlerſtwe rozdželi mjez Serbow, Bołharow, Grichow (a Albaneſow) a Rumunow, kotsiž hižo nimale wſchitko žadane maju, jei samej pał ſo Konſtantinopol pſchewoſtai — na čas!

Pſcheziwo woli Turki a pſcheziwo nětčiſhomu wočkaſowanju Rusowſkeje a Awſtrije ſu Bołharowje (t. r. liberalowje) čižku revoluciju wuwiedli, hdvž 18. septembra t. l. turkowskoho měſtońjeſera Chrestowicža zajachu we hłownym rumeliskim měſeče Filipopolu a bołharſkoho wjercha Alexandra z Battenberga tež hako swojoho wjercha wumolachu. Tón taſke poſkiczenjo pſchiwza a poddani jomu we Filipopolu hołdowachu. Sultan ſo pſcheziwjeſche, ale won njemóžeshe bjez dowolnoſeče wulkomocow wójſko na Bołharow do Rumeliskeje poſlacz; tola je ſo wot toho časa na wójnu pſchihotowaſ! Wulkomocj pał njedachu hiſheče tule dowolnoſež z bojoſeže, zo móhle ſo te wſchelake ludy tam zběhnyč a wulka wójna nastacž. Tohodla woſerwicju konferencu abo poradu w Konſtantinoplu, kotaž pał chce wſchitko pſchi — starym woſtajiež, z najmijenſha k wočomaj. Taſke komodne wuczinjenjo boja ſo tola někotri mócnarjo pſchewiſež, dokoł by nowe zaſtorženjo Bołharow pod Turku tola haniba za kſhežanſtwo była!

Boradženjo bołharſkeje mérneje revolucije, kotrejž wunosch t. j. zjenoczenjo Bołharow ſo ſkóńczne nědhy pſchipóznaje, je zawiſež Serbow wubudžiło. Bołharſka bu nadobo wjele wjetſcha dyžli Serbſka a serbske ſtrony ſu hiſheče pod czymy kniejſerjem! Tohodla hotowachu ſo Serbja piſlinje na wójnu a buſhū potajnje drje wot nawježornych mocow w tym podpjerani abo ſchęzuwanii. Tak je serbski kral Milan I. Obrenowicz 14. novembra rano Bołharſkej njeſprawni wójnu pſchipowědžiſt a zapoczął. Won Bołharſkej porokuje, zo je

wona wucžinjenja (Barlinske, Serbam a Bolharam jenak ſchfódne!) ranila a z tym runowahu mocow na balkanskej poſtupje poſtorcziła k swojomu wuzitkej. Tak daloko je ważna, ale wójnu nježadaca prawda; mjenje ważne ſu poroſki, zo je zahnatich zbežkarjow hospodowała, mjezy z brónju pſche-kracziła a t. d. Milan chce potajſkim kruch kraja mécz, zo by runowaha byla mjez Serbſkej a Bolharskej, a myſli, zo budže jomu eježicžka w ruch wuzitna pſchi dalskich jednaniach, budža=li wulkomoch Turkowſku někto woprawdze dželicž. Ale wulke mocy njeſju hiſcheze pſchezjene a praja, zo je Milan na swoje riſiko wójnu zapoczął. Wón ſo najſkerje boji, zo by pſchezjivo njomu revolucija wudyrila a Karadžordžewicz na ſerbſki trón pſchischoł, hdj by wón Serbſku nochein — powjetſchicž!

Bolharski wjerch Alexander ſo tuteje wójny njeje nadžał a njeje na nju pſchihotowan. Wón wozjewia ſwojemu ludej mjez druhim: „Naſchi ſerbſch (ſlowianscy) bratſja chcedža naſchu wótcžinu ſkazycž město toho, zo bych u jej pomhali (pſchezjivo Turkam).” Wón je ſerbſki nadpad tež ſultanej wozjewiš, kotrež pak jomu jako ſpječzowarzej a njepſchezjelej nochein pomhacž. Tež nje-może wón Ruskow na pomoc wołacž (ani druhe wulke mocy), dokelž je pſched nekotrym čzaſom rufowſkich wylſkow ze ſlowami ranil a tak k wuſtujenju z bolharskoho wójska nužoval. Skaz je widzecž, budže bolharski wjerch pſchehracž dyrbjecž a potom poſtaſa drje wulkomoch, kotrežž někotre bych u rad ſame kruchi kraja wzale, nowoho wjercha?

Serbja ſu 14. t. m. na ſchyrjoch punktach do Bolharskeje zaſtrocziли a małe bitwicžki dobyli, 15. dobychu Čaribrod a wobtudzechu wobtujerdženu wuzezinu Dragoman, tak zo dyrbjachu Bolharowje k poſdnju cofacž; 16. t. m. dobychu město Tern, hotuja ſo na twerdžiznu Widdin a czahnu na Sofiju, hłowne bolharske město, hdjž chcedža mér diktowacž. Tola zadžerzachu jich Bolharowje 17. t. m. pola Sliwic̄. Serbia chcedža potom wot Bolharskeje wottorhnyž jeje nawječzorne wołkriſy: Widdin ze 100,000 wobydlerjemi, Berkowac z 59,000, Tern z 65,000 a Küſtendžil z 144,000 wobydlerjemi. Tute krajiny ſluſchachu wot l. 1180 hacž do turkowſkoho dobycža (w 14. ſtolku) Serbſkej a běhu jej po nowym pſchedobyču Turki 1878 w San Stefano pſchiprajene, ale na — Barlinskim kongreſu zaſy wgate. Schto budža wulkomoch někto cznicž abo ſo zwadžiwoſci nječzinieſ, wě Bóh ſam. My pak ſo nadžijamy, zo wójna mjez ſlowianskimi bratrami njebudže doſko trać, ale zo ſo po čzaſu wſhito k jich lepſhomu wuzitkej wobroči! M. H.

3 chloho swęta.

Němska. Eljas-Lothringli naměſtnik wjerch Hohenlohe je biffopa Stumpfa a deputaciju, kij joho powitacž pſchiniudze, pſchezelnje pſchijal a mjez druhim prajik: „Wjeselu ſo, zo mam pſchiležnoſcž zaſtupjerjam katholskeje cyrkwie w tutym kraju prajicž, tak wjele wažne mi je, dobre pſchezefſtwo hajicž, kotrež je za mojoho předownika mjez statnej mocu a katholskej cyrkwi wobſtało. Zeli ſo mi to radži, by mje to czim bóle ſpokojilo, dokelž ſam tež katholskej cyrkwi pſchijuscam a dokelž wěm, zo wobydlerjo tutoho kraja ſu ſwerni ſynojo katholskeje cyrkwie.” To ſu ſpokojace wuhladu za tamnu krajinu a to czim bóle zwjſelace, dokelž wjerch Hohenlohe za pſchezela katholskeje cyrkwie njeplaczeſche. — Za minjenych 14 lét je němske kejzorſtwo za swoje wójsko 6889 milionow wudarów! Pſchichodnomu ſejmej ma ſo zas nowe powyſchenje dotalnych wudarów za wójsko pſchedpołożicž! Hdj změje to ſwoj kónc?

Awstrija je skončnje nětk swojoho kultusministra barona z Konrada wotbyla, kij ze spravnymi žadanjem katolickich jeno hræsche. Na joho město je powołany rycerz Gawcz, na fotrohož wschitcy derjezmysleni wulke nadžije stajeja. — Diałkowarski biskop Stroßmayer, sławny wjednik Khorwatow, je we Winje pola fejzora pobyl a jara pszechzelnje pschijaty byl. Nadžijea so, zo tutón wopyt Khorwatam pszechzivo madjarskomu (wuheriskomu) podczijszowanju nětk skončnje doszachacu pomoc pschijinje.

Zom a Žtalska. Swj. wótc je jara ważnu encykliku (wołosny list) wo kscheczaniskim stacze wozjewiš, a pokazuje, kajte ma swétne knieżeństwo byc, kij chce na kscheczaniskim podłożku stacze.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 430. Hana Kućankowa z Koslowa, 431. 432. z Ralbic: Khata Bräuerec, Madlena Kurjatowa, 433. Michał Mark ze Zdžerje, 434—438. z Wotrowa: Michał Wjenk, Madlena Rjedzina, Mikławš Linart, Michał Lusčanski, Jakub Dzislawk, 439. Jakub Héblak z Kašec, 440. Hana Sołćina z Kanec, 441—444. z Nowodwora: Jakub Sołta, Jakub Sérak, Michał Słodenk, Jakub Dzislawk, 445. 446. z Khrösic: Jakub Serc, Michał Serbin, 447. Mikławš Delan z Baćonja, 448. Marija Žurec z Workle, 449. Jakub Tryček ze Smječkec, 450. Jurij Žofka z Libuchowa, 451. Maria Pórnačec z Łazka.

Dobrowolny dar za towarzstwo: W. W. z Budyšina (za naše rjane swjećatko!) 1 m. 50 p.

Zemrētaj sobustawaj: H. Šewčikowa w Baćonju, M. Cyž w Khrösicach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena daň wučinještej 83,352 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. S. z Kašec 10 m., po njeboh Jakub Wicazu z Prawočic 20 m., njemjenowaný 3 m., wopor w Baćońskiej cyrkwi při přenich Božich službach na dnju poswiećenja 101 m. (při tym su 3 m. wot služowneje holcy w Baćonju wosebje date), professor Knothe-Seeck ze Žitawy 20 m., njemjenowana z Hory 50 m., wudowa W. w Budyšinje 30 m., z klóštrskeje wokołońscie: wot **njemjenowaneje wosoby 100 m.** a wot druheje njemjenowaneje wosoby 60 m., Marija Jurjancowa z Bud. 3 m., Madlena B. ze Ž. 57 m.

Hromadže: 83,806 m.

Na nowe piščete do Baćońskiej cyrkwi: Dotal hromadže 2012 m. 20 p. — Dale su woprowali: Bermich z Lahowa 5 m., njemjenowana z Kloštra 2 m., toho runja 1 m. — **Hromadže:** 2020 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9237 m. — Dale je woprował: S. 1 m.

Hromadže: 9238 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrēloj stej: 24. ořt. Khrystina Rosalia Fritsche z Niederehrenberga a 16. nov. Marija Jurjancowa z Budyšina; stej rjadnym modlitwam poruczennej.

We wšchęch expedicijach „Kath. Posoła“ a pola klamarjow je za 25 p. na pschedaní:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1886.

Katholoski pōsop

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pōsce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pōrta.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 23.

5. decembra 1885.

Lětnik 23.

Měsčniſke posvjećenjo cirkwje w Bacjoniſu

8. novembra 1885.

(Skónčenju.)

Wjac̄ pak, hac̄ wšho to, wjac̄ hac̄ slebro a zloto cyłoho swęta waži a placzi mi te zmyſlenjo naſchoho serbskoho luda, kotryž je ſo wopokazał halo wěrny křesćjanſki lud, kiz hce ſwojoho Boha czechicž a swěru ſtacž za ſwoju ſwiatu katholosku cirkwje a jeje widžomnoho wyschšeho wjercha. Hjſcheze je horliwoſć za czechicž božu we naſchim ludu: to dopokazuje tale cirkwje, kotruž je serbski lud twaril. Prěnje a poſlednie ſtrony we ſtaſiñach tuteje cirkwje budža wo tym ſwěcicž a budža we wšchēch dobrym wopominacž, a na jeje wołtarjach budže wšho to z džakom ſo wopominacž, hdyž tu my wšhityc̄ dawno wjac njebudžemy. Ta cirkwje budže ſtajnje kaž žiwa modlitwa, zo by Boh tón ſenjez naſch luby serbski lud w taſkim křesćjanſkim zmyſlenju zdžeržał, a joho ſwójby žohnował hac̄ do poždnjih splahow, wosebje žohnował z tym, zo by nad nimi ſtajnje ſo dopjelnilo japoſchtoſke ſłowo:

„Templ Boži je ſwiaty, a tón ſeže wŷ!“

Moji lubi! Wopomincze tute ſłowo, kiz ſo tež džensa wam praji! Wopomincze a wjeseſcze ſo taſkeje doſtojnosće: tónle templ boži je ſwiaty, a tón ſeže wŷ! Njeplaczi tež wam zbožne ſłowo naſchoho zbožnika: „Hdyž něchtó mie lubuje, budže moje ſłowo džeržecž, a moj Wótc budže joho lubowacž a moj psjündžemoj k njomu a budžemoj bydlicž pola njoho“? Waſhe ſwiatosćenjo pſčez dopjelnenjo wole božej, waſhe wozboženjo je hłowna naležnoſć waſchoho žiwenja, je tež wotpohlad, z kotrohož je ſo cirkwje tudy ſtajila. Kóždy dar, kiz je ſo za nju dawał, je ſo kóždy króz psjijat a wozjemir ze ſłowami: „K čeſceti Božej a k spomoženju duſhovow.“ A kaž je psjí tutym twarjenju kamjen na kamjen ſo kradl a psjipratwiał, tał dyrbí duſhownym twar duſhów roſcž a ſo

zběhac̄ k njebjesam, zo bych u te duché něhdý khmáne byk̄ do „njebjestkoho města Jeruzalema“.

Nínam winu psh̄i tajkej wopokazanej darniwočzi a lubočzi serbskohu ludu tež w nastupanju dospołnoho dokonjenja tutoho skutka božoho ze swjatym ja-poschtołom prajic̄: „Mam we Kenjezu Ježusu Chrystusu dowéru, zo tón, kiz je we was dobry skutk zapoczał, jón tež dokonjec̄ budže“? Nínam pak runje tohodla tež winu, tosame wočakowac̄ a prajic̄ we duchownym nastupanju? Dary, kotrež scze k česci Bożej woprowali, wam praja, zo je wasche cyle živjenjo k česci Bożej powołane, kamjenje, kotrež su tudy do wosobnoho tempa zestajane, wam wschednje winowatoſc̄ przedują na swojim duchownym wudospolnjenju dale twaric̄, a węža, kiz do njebjes pokazuje, wasche myſle, wschitke wasche psh̄enja a žadanja ze zemje pozbehuje do jeniczkeje wérneje domizny.

K tomu nětk psh̄epodawamy tónle poswietzeny dom Boži do waschich rukow hako drohotny połład, zo byscheče jón wuživali k swjatoszénju waschich duszhov. Njejmec̄e byc̄, kaž nješvérny služownik, kiz swój połład zahrjeba, ale dyrbic̄e byc̄ runja tym, kotsiž z nim skutkowac̄ a płody psh̄inieſechu, płody, kiz traja k węcznomu živjenju.

Za krótkie léta je tutón templ Boži so natwaril. Odje budže a dyrbi trac̄ duchowne twarjenje waschich duszhov, kotrež dyrbi nětk we tутym templu a psh̄ez njón so dale a bôle spēchowac̄. O trjebac̄e jón tohodla hac̄ na naj-pilniſho! Zow psh̄ikhadzjeſe a pytajce pomoč pola Boha, hdyz zly njeſpshczeſel hec̄ tajke duchowne prćowanoſc̄ kazyčz a pjanku do waschich wutrobow syčz. Zow pytajce pomoč a nowe živjenjo, hdyz scze wot zloho njeſpshczeſela zaſlepjeni z hréhom swoju dushu smjertne ranic̄ dali. Zow swjetc̄e swoje wujednanjo a wobnowic̄e slub wjetſheje swéry we swjatej hosc̄zinje, we kotrež so nam Ježus sam hako zamdark lubočze za cyrobu dawa. Zow psh̄ebhywac̄e rady a zhromadzje ſo w duchu, wobnowic̄e swoje swjate njebjeske powołanie, slubcze ſo z nowa Bohu, slubcze ſo najswjetc̄iſher Wutroby Ježuſowej. Hlej, k česci tuteje naj-swjetc̄iſheje Wutroby je tónle dom Boži swjec̄zem. A hdyz tež tuta Wutroba nashoho Zbóžnika ſama nětko hiſheče tudy we najswjetc̄iſhim ſakramenc̄e woltarja ſtajnje bydlic̄ njebudže, dha tola tudy psh̄ed woltarjom husto klec̄eze a motewriče swoju wutrobu tym swjatym zaczuezam, kiz psh̄i pohladowanju na tutón krasny wohraz bojskeje Wutroby we was nastawaſa. We njej namakamy wschedzom a psh̄ech njewuſaknute žorlo smilnoſc̄e Božej za wschitke duchowne a cželne, cžasne a węczne naležnoſc̄e. O njekomdzje ſo, we wschitke nuzi k tomule žorlu ſo wuc̄ekac̄! A zo by runje za tebje tute žorlo njezaprahmylo, dha njeſdaj nihdý rum djabolej, bědž a wobaraj ſo hac̄ na smjerez psh̄ec̄iwo nadpadam toho, kiz je kažer a kóncowař wot spoc̄atka; psh̄iwužiſ ſo wjele bôle džen a swěrniſho we wschitke křes̄c̄zankej pocc̄iwoſc̄i po ſlowje swjatoho japoſchtała: „Bratſja, woblec̄e ſo hako wuzwoleñi boži, swjec̄i a lubi wutrobnu smilnoſc̄, dobroc̄iwoſc̄, ponižnoſc̄, pokornnoſc̄ a ſejerpnoſc̄. Znijec̄e jedyn druhohu a wodawac̄e ſebi mjez ſobu . . . Kaž wam tón Kenjez wodał je, tak tež wy.“

Tutón templ je dotwarjeny a budže da-li Bóh tež w bližším cžatu cyle dohotowany. Ženje pak njeſmě ſo ſkonečic̄ wasche duchowne twarjenjo, dóniž tudy na zemi ſcze. Skončny zankach kamjeni jeno Bóh połoži z nashei smjerczu. Tohodla psh̄ech dale, psh̄ech do přeſka! We duchownym živjenju njeſe žane ſtac̄o, žane komđenjo, njeſmě byc̄ žane wuſtawano. Z cžasom dyrbi ſo džec̄o do swjatnic̄ wodzic̄, zo by tu swojej rucej̄ zběhac̄ wuklo k Wotcej swětlow a zo by zahe psh̄ihotowało we swojej wutrobie swjatnicu wérneje služby Božej, a

hišće starc na svoj kij so zepjeracy dyrbi sem pschitihadžec a stajnje hišće tvaric na svojim wudošpolnjenju. Duž dha tvarice na tuthym duchownym temple a wužiwacze wšeč tak mōcne frēdki nasheje swjateje wery. Nječ so wopor nowoho zakonja swjeczi, nječ so słwo bože preduje, nječ lubozny rózarij spěvacze, nječ na hščizowym puczu czerpjenjo Zbóžnikowe rozpominacze: wščo to budže was natwarzowac, posylniec a wudošpolnječ.

Za sym pschitewđenym, zo su wasche wutroby džens ze wščem tym napjelnjene a napjelnjene tež wostanu. A budža-li nehdj polne Bože služby a słwo Bože wam porjadnje pređowane: z kaſkej luboſčę a swēru budžecze poſluhacze a swjate wopory sobu woprowacę a z nimi sami so woprowacę! Haj „za to ja proſhū, zo by wascha luboſč dale a bôle pschitiberała we wědomosći a we wščem rozmije, zo bysče spóznali, što je najlepše, zo bysče cžesci a bjez poſtorka byli hac̄ na Khryſtusowym džen, napjelnjeni z płodom sprawnosće, pschez Ježusa Khryſtusa i cžesci a khvalbje Bože.“ Amen.

* * *

Po pređowanju mjeſečne kniez senior swjatocznju božu mšču z assistencu pschitomnyh k. duchownych. Spěw pschi tutej prěnjej božej mšči w Bacžonju běše na wosebite pschepršchenjo Khróſčanska „Jednota“ ze swojim dirigentom k. mučerjom Hšču a k. mučerjem Haſchu z Čjornec, Šmankom z Khróſčic a Schewcžikom (nětko w Škukowje) dobroćizme pschitwala. Wosebie zapołożonej motecze mōcneje skutkowaschtet. Cyrkej pak we pschitomnyh pobožnych mjeſečne swjatocznju napohlad. Žónske z bližscheje wokolnoſeže běchu plachcizicki wodžete, a kaž na róznych swjatych dnach džehu nimale wščitej pschitomni i woporej, štož dyrbi so wosebie ſhwawowac. Wunosch k wopora za cyrkej sym hižo w poslednim cžisle kwitowali. Hdž po božej mšči měſčnich Te Deum za-njeſehu, zaspěwa pschitomny lud horodzny kérliſch: „Tebe my Boha khwalimy“ a wuspěva jón cžih. Horliwoſeč, kotaž bě w mōcnej khvalbje božej ſkyſhćeč, najlepje wo tym ſwědčeſche, zo pschitomni rozemja, kaſki džen džensa swjecza. Nječ tajki pobožny horliw serbſti spěw w tuthym domje božim ženje, ženje njeptſhestanje. Nječ dopjelnja so wščitne ſłowa, kotrež je poſwječazý měſčnik tak wutrobnje i pschitomny rhyčał. Potom budže cyle a počnie doſčehnjeny wotpohlad, z kotrymž je założeny tutón nowy dom boži w Serbach!

Pſchitomnič hišće mōdemy, zo bě popoldnju w 3 hodž. myſhpór, kotaž kniez farař Werner džerjeſeč. Bóndželu mjeſečne kniez kantor Scholta z Budýſchina swjatocznju božu mšču za wotemrečnih dobroćerjom Bacžonſteje cyrkwe a běše tež k. farař Hórnik pschitomny. Kaž sym zhonili, nětko kóždu nježelju myſhpór džerža, pschi kotrymž je cyrkej z wjetšcha cyle počna, kaž je to tež byla, hdž su dželawny džen tam božu mšču měli. Khróſku službu kniez mučer Haſchu ze wšečej swēru wobstaruje a nawjeduje. Nětko drje tež nježelske dopoldniſche bože služby (dwójcy za měſac) so započznu a z Khróſčic wobstaraja. — Džak z Bacžonja do Bosoka pôſlany, kij dyrbjeſche hižo do poslednjoho cžiſla pschitomny, dyrbimy hišće do pschitomnogho cžiſla ſchwawac.

Bucžowanjo nimo domiznij.

(Slónjenjo.)

„Hory mōdre, ja was znaju, ja sym zaſy w serbſkim kraju!“

Tute pschelubozne zynki naſchoho serbſtoho pěnjerja pschitidzechu mi kaž same na myſle, hdž duſh z Budýſchina Lubin, Schnore, Lubjenc, Čjornoboh z cžihm wěncem mōdrozelenych horow wuſladach. Sto kraſnych dopomnježow

wotueži we mojej duszhi, hdžž tutych swérnych stražnikow serbskich mjezow a swědkow serbskich stawiznow widžach, a rad běch pschi sebi jenoho ze swoich pschečzelow měl, zo býchmoj w khotnej wutrobiej zabavio jedyn druhomu powjedałoj, schtož by runje jedyn wo bitwje pod Lubinom mjez Serbami a Němcami, wo bitwje pola Budyschina a Worchyna, wo nadpadže pola Bulec, wo kralestwie boha czornoho, wo pschipoldnicach a podobnych wěcach wědžał. Ale ja běch sam a ponurich ſo do swoich myſli, tif mje pschec dale a dale do zañdzenych časow a dale wróćzo k mojim znathym wjedžechu. Pschetož uboſcz ma spodživne spěchne kſhidla a hdžž chce, tam ſo pschenjese za volomil. Mohl rjec, zo je tež našcha duscha we wěstym nastupanju wschudžom pschitomna, mjenujc z myſlemi, woſebje pak tam, hdžž ſmy w młodych lětach radoſciwi dñh pschebywali. We swoim ródnym domje chyž hischeze džensa kózdy kucíz wopisac̄ a njebo wowlku widžu hischeze džensa tak derje pschi swoim kolkwocze ſedžo pschac̄, kaž bých ji hakle wežora poſledni króć mužka wjerczał. Naſcha iſtwa mějeſche na tsi boki wokna, k ranu, k połodnju a k wjecžoru, tak zo by ſlonečko chyž džen pola naš hospodowała. A rad by njebo wowlka widžala, hdž by boži domczk z polcow won ſchoł dale k napoſeženi, tehdom by džen pschibjerał, ale někak wopak a zrudno by ji bylo, hdž by ſo ſlonečko pschec dale k polcam bližilo a ſo hižo w halschtrowſkich horach khowalo, laž to nětk w zymskim času hinał býcz njemóže.

A schto býchmy to takle na dolhých wjecžorach cžinili? No, potom pak by džowka dyrbjala z njebo Tecelinowych knihi „Nowy Zakon“ („te Róžen-čanské knihi“) jene abo dwě „polazowaní“ cžitac̄, a družy býchu — poſluchali. A pschi tym by ſo nam khwila minhla, dokež býez Napoleona a joho wójnów wſchak by ledy hdž woteschlo. A Napoleon bě — njech ſo praji schtož chce — tola chyž muž. Wězo nimoměrh wopak bě, zo je bamža zajał. Ale pschi tym njeſměny zabycz, zo bě Napoleon wot cyle nižkoho ſempſchinidženja hac̄ k najmocniſhomu wjerčej wſchech poſledních ſtor let ſchilný, zo bě w ſurowej revoluciji wotroſtł, zo bě joho zbožo pschewulke a woſebje — zo je ſo nařazał.

Nimo toho bě joho wutroba tola trochu wſchschim haj ſamym njebijekim nabožnym zacžucžam bóle pschistupna, hac̄ mož ſebi to něchtózkuſli myſlicz. Bě to runje w joho najubožowniſkich lětach: chyž ſwět bě mož rjec jomu podežiſnjeny, wſcho bě ſo jomu poradžilo a Francozojo joho tak cžesčac̄, zo ſebi my ſkoro myſlicz njemóžemy. Tu woprascha ſo joho jedyn ze starých pschečzelow a wójniskich towarzichow a pomocnikow: „Kotry džen we wſchim živjenju je najubožowniſki był?“ A mjez tym zo bě tón cyle něchtó druhe wocžakował, wotmołowi Napoleon: „To bě džen mojoho přenjoho ſwjatoho woprawjenja.“ Zawěrno njeje to krafne ſlowo? Ta wulká wutroba, tif móžesče tute cžucžo hischeze w najwjetšim čaſnym zbožu woblkowac̄, njemóžesče hischeze tak źla býcz, kaž mož ſebi něchtózkuſli myſlicz, hdžž jeno nowe a najnowsche ſtawizniſke knihi cžita. A zo bě won tak jara cžesčze latomny, to drie je tola tež trochu narhcžane a pschiryczane. Z najmjeniſcha ſu to družy, tif ſu džewoječ ſróć mjenje dokonjeli hac̄ wón, džesac̄ ſróć bóle byli. A wón je pschi wſchel ſwojej ſlawie tež druhich cžesčicž wědžał a njeje ſo swoich něhduskich kudsonych towarzichow hanibował, kaž to jow pola naš runje ničo žadne njeje. Wem drie derje, zo bě Napoleon k tomu kuf ſara wulki kniez hac̄ zo možli tajch „towarzichojo“ joho ſlawonomu mjenu schto ſchłodžec̄, ale njech pschec, runje tohoſla pak móžemy woſebje my katholikojo z nim kuf wjac ſobucžucža měcz hac̄ to w nowšich času móda býcz pōcznje.

A komuž hisheče to doščej njeje, tón njech tež wopomni, zo je Napoleon po čłowjeskim njemudrym zdacju hižo jow na zemi nimo měry wjele zapokucjil. Nic jeno, zo je so ze swiatej katholskej cyrkwi wujednať, wón je tež same woprawdze pokutne živjenjo wješč wěđak a tam na zdalenej skale Helena katechismus, tutu schulsku knižku ze swojich džesčowstkich let, zas do rukow wzal a sam džeczi wucjil. A njedživajo na joho dolholétneho khoroseč, kijž pomału ale wěćze joho živjenjo podmlewnaše, dyrbimy wosebje wopomnicz, kaž wulka, njewurjeknicze wulka bě joho žadoseč za Francoskej, za tutym krajom, hdzej bě wón telko dokonjał, za tutym narodom, kotromuž bě a je hisheče džensa najslawnišchi rječ, a tam we wuhnanstwie na wosamoczennej skalnej kupje dyrbješće mjez mnohimi njelubhimi pschečeželemi — njepschecježelemi wostacj a wumrječ! Tola doščej wo tym. Stawizny su a wostanu kóždomu tajke, kajez je kóždy lubuje. — — —

Tak rozpominojo pscheczętich sebi čas, duhy pschez krajinu, kijž mi zajimawa njebe. Keleska wjerczaku so spěšnije; parowomu konjej spýnycmu nečto karkow čornoho wowsa z wuhlowych podkopykow a hdyz bě so ze sameje studnje do wole našrebał, pocza z nowa hisheče spěšnichho swoje nohi „wjerczecz“ a — my tam běchmy!

J. L.

Sejma.

Tsi njedžeze je sejm nětk hižo swoje posedženja džeržał a tež wo někotrych zakonjach wuładżował, tež wo taſtich, kotrež wosobnje ratařstwo nastupaju, wo čimž budże so pozdžischi tudy něčto drobnischi piſacj. Ze wšchodo je widječ, zo je w nasheej Sakſkej wo statnych naležnoſečach wšcho hacj na najlepje zarjadowane. Wone je tu, kaž pola čaſnika, hdzej jene koleſko druhe čeri a wškitko w najlepšim rjedje dže. Tež krajne hospodařstwo je w taſtich dobrych wobstejenjach, laž drje w žanym družim kraju, tak, zo je pschi skončzenju financkeje periody pschez 16 milionow markow w kaſach wuzbylkowanych!

Chcu tudy někotre drobnosti ze sejma podacj. Wutoru 10. novembra běchu wšchitcy zapoſlanci do sejmownie skazani, zo bychu psched zapoſlanskej komiſſiju so pschedstajili a halo zapoſlanci zapíſali. Za mnje běſte tu wosebje zajimawe, zo moj serbski krajan a kolega, k. Kerk, tu hižo na mnje čakashe; so same rožemi, zo so wutrobnje zwieselichmoj a powitachmoj. Tónsamym dženj wjeczor měsječe konserwativny frakcijon sejma swoju prěnju zhrromadžizu, do kotrejž so tež hnydom moj serbskej zapoſlancaj podačmoj a pschistupichmoj; namakačmoj tež tu wot hewak czechy wjele pscheczętneče a zdwořliwoſeče. Tajke frakcijoniske zhrromadžizny wotbywaja so tež psched kóždym ważnym posedženjom sejma, štož je jara wužitne. Wyšte toho many hisheče my konserwativni zapoſlanci z ratařskoho stava druždy wosebite zhrromadžizny, hdzej so potom wo prashenjach ratařstwo nastupach rozyrczujem; tež to je jara spomožne. — Konserwativna strona sejma je najslawnišcha, ma 47 sobustawow, liberalna a dopředkařska w tu khwili hromadže 28 sobustawow; k tomu je tu tež 5 socialdemokratow, wšcho hromadže 80 zapoſlancow.

Srijedu 11. nov. běſtej 2 posedženi komory, dopoldnja a popoldnju, staču so wólby pschedsydſtwa komory a wólby 5 wosebithch deputacijow, tež sta so wułosowanjo komory do 5 wotdželenjow, kotrež maja wólby pruhovacj a za prawe spóźnacj abo nic. — Nowowuzwoleni zapoſlanci wotpołożku tónsamym dženj psched presidentom a cyklej zhrromadženej komoru na jara swjatočne waſčnjo swoju pschiſahu. Po wšchém tym běſte komora konſtituowana a sta so tohodla šchtwörtk

12. nov. pschi połdnju w dwanaecjich swjatocżne wotewrjenjo sejma w kralowskim hrodze pschez I. M. krała Alberta. Pschi tym knježesche wjèle pychi a hordoscze; pschitomni bęgu tež prynca Jurij a Biedrich August, wschitcy ministrojo, cuzy diplomatojo a kralowsch zapoſlancu, wjèle generalow a wojetſkich wyszczich, wobec komorje sejma, mjez nimi tež našu hnadny knjez biskop, kotrež bě w swojej krasnej biskopskej violetnej drascze wjèle wobkredzbowany a wobdziany. Z cyla bě to wulcotny napohlad. Kral czitasche trónsku rycz, na to wunjese so jomu wot wszych pschitomnych mocna sława a swjatocżnosć bě skončena.

Tónsamy džen wjeczor bęſhe potom w kralowskim hrodze pschyna hoſcina; pschitomni bęgu kralowska swójba, ministrojo, cyly wulki dwórski stat a sobustawy wobequ komorow. Po hoſcine džerzachku kral a kralowska swójba „cercle“ t. j. bjesadne kolo. Pschi tym mějachmoj mój serbskej zapoſlancu tež czeſcz, poryczeńc z II. MM. kralom Albertom a kralowej Karolu, z pryncom Jurjom, Biedrichom Augustom a z pryncesnu Mathildu. Pschispomnicz hifcze čcu, zo, jako buč wot presidenta Haberforma kraje jako nowowuzwoleny zapoſlanc pschedstajeny, pschi czimž president praji: „Majestosć, mamu něk dweju Serbow w komorje“, kral wotmolwi: „Nicžo wo to, wšak možetaj pódla serbskoho tež derje němki!“

W jenym z přenich posedzenjow komory wotpołozji minister finançow zliczbowanjo krajnoho hospodarstwa minjeneju 2 létow, z kotrehož bě widzeč, zo ſu naſche financy w najlepšim kžewje, pschetož bęſhe ſo pschez 16 milionom markow wuzbytkowało, za czož minister w komorje mocne Bravo (Sława) doſta. Tak bęgu k pschikkadej železnicu nimale 6 milionom markow wjach pschinjeſſe, krajne lej pschez połdra miliona markow, rēzniſſi dawk 744,000 m., dochodny dawk (Einkommensteuer) 2,229,000 m. wjac a t. d., wobejie poslednjej dwaj dawkaj dopokazujetaj, zo w kraju w pschemerje zamožitoſć pschibjera. Wuzbytkowane pienjezy budža ſo nałożecz za wſchelake nuzne krajne twary, za dotwarjenjo wſchelakich železnicow a za pschihoty a džela k nowym železnicam, mjez kotrymiž budže, kaž mi minister z Röunnerik wobkruczeſche, tež nowotwarzomna železnica wot Budyschyna pschez połnocnu Lužicu do Šamjenc a Wulkoho Hajna. Zwjſcelace je tež, zo budžetej w pschichodnej finançej periodje 2 pienjezkaj wot dawkowych jednotkow (Grundsteuerseinheiten) spuszczonej, kotrejž wumosk pak budže ſo schulskim wosadam zavostajicz za polóżenjo tak czeſkich ſhulskich dawkom. Kak a na kajke waschno ſo rozdželenjo stanje, budže ſo w komorje hakle požđisjego wurađecz a wo tym ſnadž w swojim časzu zaſy něſhto napisam. M. Kokla.

3 Lužich a Salskeje.

Z Budyschina. Knjez M. Žur bu 30. nov. w tudomnej biskopowej kapalcy na tachantswie wot knjeza biskopa na subdiafona a 3. decembra na diafona swjeczeuy. Měchniku swjecziznu doſtanje 7. decembra a změje potom njedželu 13. decembra w Chrósczanſkej farſkej cyrkwi swój preni wopor božeje mſchē.

— 23. novembra ſo w tudomnej tachantskiej cyrkwi piſczeſle nětko cyle dokonjane pruhowachu, wo czimž w pschichodnym čiſle drobnischem rozprawu podam.

3 chloho swěta.

Schpaniſka. Alfonſo XII., ſchpaniſki kral, je 25. novembra zmřel. Młody kral, hido tójhdý na wutrobeno čerpujach, je podležał swojemu swěrnemu

prócowaniu za zbożo swojego kraju, kij je ze wschelakimi revolucijemi cykli podryth. Alfonso je starobu jeno 28 lét dośćzahnył. Jego 5-létna dżowęzieżka ma jeho na trónie leżebowac̄ a zmęje mjez tym królowa (awstriska arch wójwodka) za nju knježic̄.

Be serbsko-bolharskeje wojny. Po telegramach 18. novembra, hdyž Serbja klinieče Słinnych w Bolharskej so bližachu, zdaſte ſo jich dobyęzo wěſte; pſchetōž jich bě tam wjac̄ dyžli Bolharow, mjenujacych 40,000. Tola tu pſchinidž Bolharam regiment z Rumeliſkeje na pomoc, tak zo dyrbjachu po horcej bitwie 19. novembra wjecžor Serbja z królem Milanom cofac̄. Sczehowace dny běchu male bitwic̄ki, w kotrychž Bolharjo ſo dale pſchez mjez dybhywachu a 28. novembra serbske město Pirot pod wjedzenjom wjeha Alexandra wobsadžichu. Hdyž bě ſo tak wojnskej czeſceji a nječeſceji doſez ſtało, kaſachu wulſe moch, woſebe tež Awſtrija a ſultan, Serbam a Bolharam měr z poſazanjom na konferencu. Tak wobzamknyschtej wojowacej stronje na hýwilny měr abo pſchimēr, ale wobrónyjetaj ſo dale a byſchtej rad dale wojowałoſi. Wola Widina w Bolharskej pſchi Dunaju Serbja hýſhce džen dale poſtupowachu pſchi mócnym wobróču Bolharow, dokež tam wo pſchimērje hnydom njezponichu. Alexander žada mjez druhim hnydomne wopuſtzenjo Widinskoho woſrijeſa. Na jednanjo wo mjeze je 2. decembra Milianowic̄ do Pirowa pſchijet. Serbow zastupuje na konferencach woſebe Awſtrija, za Bolharow poczyna Rusowſka horliwje ſo starac̄. Byrnje wulſomoch chyše, tola njewostanje wſchitko — pſchi starym! Rusowſka je za zjednočenjo Rumeliſkeje z Bolharskej.

M. H.

Niezabudźeſe tež w tymſe ſeſze za cyrkę Wutroby Jēzusoweſe w Baćonju bože dječjo pſchihotowac̄! Proſymy wo to naležnje. „Maschli wjele, dawaj nadobnię, maſchli mało, pytaſ tež wot małoho radu dawac̄.”

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 452. Jan Mark z Wutołcic, 453. Jakub Kral z Konjec, 454. Hana Rachelec z Łazka, 455. 456. z Pěſkac: Michał Manjok, Pětr Solta, 457. Marija Domaškec ze Smjerdzaceje, 458. Jan Bräuer z Lusča.

Sobustawy na lěto 1884: k. 594. Marija Domaškec ze Smjerdzaceje.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweſe w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 83,806 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: C. B. 4 m., w Baćońska cyrkwinie pokladničcy nahromadzene 42 m. 20 p., khudy młodzenc 1 m., khudy z Budysina 75 p., J. S. za swjećene wěcy 2 m. 50 p., njemjenowany z Konjec hako džak za dostaće dobroty 10 m., swójba Kmjećec z Jaseńcy 20 m., njemjenowana 1 m., k. A. B. H. 1 m.

K božomu džesću: r. 5 m. — Hromadze: 83,893 m. 45 p.

Na nowe piſciele do Baćońska cyrkwy: Dotal hromadze 2020 m. 20 p. — Dale ſu woprowali: njemjenowana z Wutołcic 3 m., wot klóſtyrskich zahrabaničow 3 m., wot njemjenowaneye z Khrōſcic 50 m., njemjenowany ze Sulſec 3 m.

Hromadze: 2079 m. 20 p.

Na nowu klětku: Dotal hromadze 428 m. — z Różanta 1 m. — Hromadze 429 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9238 m. — Dale ſtaj woprowaloſi: S. 1 m., njemjenowany z Konjec za zbožne skončenjo 2 m. — Hromadze: 9241 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za katholsku rjemjesl. towařſnu khěžu: k. A. B. H. 2 m. 50 p.

Wot redakcije. Dowolamy sebi swoich czescznych czitarjow wo dobroczynne dopłaczenje swoich lětnych pschinoškow (1 m. 50 p.) najpodwolniſſho proſycz. Wosebje naležnije proſymy wo zapłaczenje předawſkich lětnikow, hdyž ſu hiſčeze zaſtate. Wſchak imeno niewozjewimy, jelizo ſo to njeſcheje. Změjemy lěſta dla drohoho pschidawka wo někotre ſta markow wjac zapłaczic. Poſot ſam pak wſcho do hromady za lěto žada pſ̄hez 800 markow wudawka za pa- pjeru, cziszcęz a rozeſlanjo.

Proſhu, čítajče!

Zajimawe za kóždoho czitarja Poſoła drje budže žhonicz, ſhto ſo z mólczoſćem dokonczęz hodži! W swoim času ſym za zwón w Hajnicach pſ̄hez 150 markow a za Baczon hiſčeze něchtu wjac z nařromadzenych starých pjeniez a drugich wěcow (ſlebornych, koprowych, mosazowych a cynowych) pschinoſhowaſ. Tu je widzecz, ſhto ſo ze ſnadnymi wěckami wulke doſczahnyč hodži. Šym ſebi wěſty, zo hiſčeze pola někohožkuli tajſe wěcy z mjenowaných kowow dzekane leža, a nictó je ſedžbu nima. Kaf derje ſo nałožicz hodža, ſym widzeli. Nictó njeſt ſebi njemysli: „Ach, tajſi niewužitny drobjas!“ — Kóždy tež najmjeňſhi dar z džakom pschivozmu. Za nowu žitawſu cyrkę budža tež zwony trěbne. Za tute hromadži **Jurij Lukasch**, tačantski ſlužowniſt.

NB! Něchtu starých ſlebornych a koprowych pjeniez ſym doſtał wot J. H. z Kulowa.

We wſchēch expedicijsach „Kath. Poſoła“ a pola klamarjow je za 25 p. na pſchedaní:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Lužicu
na lěto

1886.

Wſitkim dobrocerjam, kotriž ſu nas podpjerali, prajimy z wutrobu: Zaplać Bóh tón Knjez! Budźemy ſo prócowač přez zadzerženjo w cyrkwi rjaneje cyrkwiſkeje pychi ſo hódne wopokazač.

Rózeńcanske ſulske džěći.

Wſitkim swoim dobrocerjam w Serbach wupraja wutrobne „Zaplać Bóh tón Knjez!“ **Konvent kapucinow** w Rumburku.

Zjawný džak.

Nasch statok, kotryž bě nam loishe lěto žałostne njezbožo ſkoro ze wſchēm, ſhtož ſwoje mjenowachmy, do popieka pſ̄chewobročilo, ſym ſebi z bozej pomoci někto zaſ natwarili. We ſwojej ruzy paſ ſym telko ſmilnych wutrobow namakali a telko dopoſazow hiſčerzanskeje luboſcze žhoniſi, zo jo winowazič cžujemy, tuby zjawnje „Zaplać Bóh tón Knjez“ prajicž wſchitkim dobrocerjam z bližičeje a dalsheje wokołoſcze z naſheje a drugich wosadow, kotſiž ſu z darami we trěbnych wěcaſ a pjeniezach, z fórami a rucznym dželom nas podpjerali. Kaž ſym ſebi jich wſchitkach i ſtajnomu wopomnječju w naſhei ſwojſte zapíſali, tak tež woni zapíſani wostanu do naſhich wutrobow a čcemy we ſwojich modlitwach na nich ſpominacz čas žiwenja. **Wenclec ſwójbā** w Džěžnikach.

Katholoski Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Kulowšinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 24.

19. decembra 1885.

Lětnik 23.

Předčíelna rada za Kulowsku woſadu.

Po wotczeňenju dotalnho serbskoho wucžerja ī. Hejdana z Němcow je 1. decembra ī. wucžer Stelzer přez lokalnho šchulskoho inspektořa ī. Welsa z Kulowa jako nowy wucžer swiatocžne w Němcach započazany.

Při tej skladnosći dyrbi so žlawnje z nowa prajicž, zo w Kulowskej woſadze ja rā na wucžerach serbskeje rycze mócných brachuje, tola su jenož tajich najpřihodnisi wucžerio za serbske džecži. Jenož tajich móža serbskim džecžom najlöže a najpřeschnischi dopowědacž (hl. Posł c. 22) a je rozwučicž, samo tež při wucženju němſkeje rycze, runje kaž su němcy n. užerjo za němſke džecži najpřihodnisi. Tohoda so w Sakskej tež wot wučerje na to džerži, zo serbske džecži Serba za wucžerja dostanu. To je za "schulste" džecži hishcze trébnische, jakož hdyž so wot wucžerja francóziskeje rycze za wulich schulerjow tajki wucžer žada, kotrež móže pódla francóziskeje rycze tež němſku, zo by jim němcy mohli wukladowacž a z nimi z jeneje rycze do druhéje přehořovacž mohli. Takož francóziskeho wucžerja, kij němſki derje njemóje, njestajaja ani němſkim gymnaſiaſtam a schudentam. Tak tež je za serbske džecži wucžer najpřisprawniſchi, kotrež móže pódla němſkeje rycze tež derje serbšti. Hewak dyrbja serbske džecži dwě leče a dleje w šchuli ſedžecž, prjedy hač wucžerja dorozymja, w kotrež času mohle něchtokuli druhoho dobroho přehiwiſnycž, hdy by so jim tež serbscy rozpomědalo.

Tež Kulowska woſada trjeba tohoda pódla serbskich duchownych tež serbskich wucžerjow. Kochej so rječuje: My žaných nimam, Serbia w našich šchulach njevoſtanu, žadyn Serb na seminar nochce, a druhe prózne wryče. Hdyž so tak a podobnje rječuje, abo tak a podobnje je, dyrbja so Serbia Kulowskeje woſady sami staracž a sebi sami pomhacž. Pomhaj sebi sam, a Boh cži dopomha! To je přehiwiſnoscž k wužitku Vašich džecži, my starschi tych serbskich katholickich džecži, kotrež su do šchulow w Kulowje,

w Koczinje (hdjež je w tu khwilu hischeže ze žohnowanjom skulkowach kniez wucžer Scholka), w Sulšecach (hdjež kniez wucžer z najmjeñsha serbski rožymi) a w Nemicach zaſchulowane. To paž je nic jenož pschiſtuſhnoſć, ale tež mōžnoſć.

Kak je to mōžno, zo bychmy serbskich wucžerjow meli? W nowischiim ežasu wſchaf je so něchtoszuli wužitne ze žhromadnymi mocami w Serbach docepešo, kaž je derje znate. Tak je w Budyschinje psched někotrymi lětami „Towarſtvo Pomoch za ſtudowachch Serbow“ ſo začožilo, kotrež ma w tu khwilu hižo 14,000 markow zamóženja, z čohož ſo daň potřebnym ſtudowachym kóžde lěto wudželuje. Ale to je hischeže malo, hdjž ſo na potřebnoſć wſchēch Serbow myſli. Tohodla tale pomoc za Was, Kulowſey wosadni, abo za Waschich ſtudowachch a za Waschich präparandow abo seminaristow njedosaha, a dokož do njeje wot Waschich ſnadž lědva tſjo něchtio dawaju, njezwěrja ſebi ani Waschi mloženych z tuteje Pomoch něchtio žadac̄. Ale Wy Budyschin njetrjebacze, ale možecže ſebi něchtio podobne ſam i za Waschich začožicž a džeržecž.

Was Serbow Kulowſkeje serbskeje wosady je doſč, zo bychceže tak trěbne „Towarſtvo podpjer ſtudowachch Serbow Kulowſkeje wosady“ začožili. Pscheliceže Serbow w Kulowje, Brézach, Nemicach, Hóſku a Nowym Hóſku, Koczinje, Kulowcu, Dubrjenku, Lubhoſchęzu, Rachlowie, Nowej Wſy, Sulſhencach a Galowje! Hdjž by takle dobrovolnije kóždy Waschich wobſydných měſtchcanow a burow lětnje toler, živnoſczej marku a khejkat abo malý wobſedžer poč marki dat, kaž wjele tola druhdy za jedyn džen na hermanku, na kwaſu abo w kocžmje bjež wužitka pschecžini, do tajkoho wužitnoho towarſtwa darit, by to doſahaca ſumma byča, zo by ſo džel kapitaliſhovat a džel wopramdže potřebnym (nic tym, koſiž moža ſo ſami džeržecž) ſtudowachym na wucžerſtwu abo tež na duchownſtwu kóždolětnje wudželicž možl. Tak bychceže možli hižo jutry 1886 z najmjeñsha dweju wobdarjeneju dobreju serbskeju ſchulerjow do katholſkoho ſeminaru w Liebenthalu* pôſlacz a za pječ lět bychceže hižo da-li Boh serbskeju wucžerjow měcz možli, kajichž tola jara trjebacze! —

Dweju z najmjeñsha, proju, pschetož nětko je nuza pola. Was wulka a budje hischeže wjetſcha! Tež ſo jedyn Serb bjež Nemicami wopuſhčenym cjuje a serbski požabudže, tak ſo ſo jomu potom do Serbow nožce atd. Wobdarjenaj dyrbitaj byč, hewak njewobſtojta, ale dobraj Serbaj t. r. dyrbitaj džesčji serbskeju starſcheju byč a derje serbski ryczech mōc, pschetož poſloježni Serbja doſchtudowarachi czaſto (nic wſchitcy) hladaju, hdje je „němſki“ czeſla džeru woſtajſ. Wězo njemóženym nikoho nužowacž, zo w Serbach woſtanje, a njemóženym nikoho do Serbow domoj žadacž, kiz ma w němſkich ſtronach lěpsche město, hdjež wězo haſo Serb njefluži, ale haſo Němc poruno druhim Nemicam; pschetož hdjž by w druhich powoſanjach něchtó lěpsche město měl, njemož ſo na hubjensche, hdjež tajkoho trjebaju, — powoſacž, wſchichohoho zaſtojnika njemóža na nižsche město abo ſlužbu žadacž atd. Tola dyrbí pschecž wjac̄ serbskich wucžerjow a runje tak serbskich duchownych byč, dyžli mamý w Serbach měſtinow, dokož ſu druždy Serbia tež w Nemicach trěbni, n. psch.

* W Budyschinje abo w Sakſkej byču pruscy ſeminarischi dyrbjeli nětko placjež, dokož ſeminar njeje wjach tačantſki ale ſtatný. Tež byču hotovi wucžerjo dyrbjeli w Pruskej z nowa pruhovanijo cžiniež. Hewak by jim Budyschin bližiſci byl!

kaž serbski duchowny w Drežđonach. Tuż by potajkum derje było, gdy byszczęce prenje lata nětko někotrych młodzencow do Liebenthala posłali. Wot hód hacž do jutrow bychu so w Kulowje trochu pschihotowali w spoczątkach hry na husle a klavir atd.

Taſke „towarſtvo podpjery“ njetrjeba wjele statutor a wjele zaſtojnifikow. To je za jedyn wjedzor murabżene a mužwolene, schtož je trjeba. Ženož stupje do hromady, wj čeſćenii ſcholtowje a drugi nahladni mužowje Kulowskieje serbskeje woſadny!

To je moja pschičzelna rada, a wěm tež, zo je wjele drugich katholickich Serbow za taſku węc a tež za ſobupomoc. Kulowskich woſadni bychu Towarſtvo Podpjery założili a wjedli, a gdy byszczęce Wy pschielski byli, je derje džerzecž, bychu drugi katholicki Serbjia a ſnadž tež katholicy Němcy* ſobu pomhali z kóždolétnym pjenieżnym pschinioſkem, kaſkiž ſym po założeniu Kulowskieje woſadneje serbskeje „Podpjery“ poſkładnikie tež ja bórzy džesacž mark pschepodacž zwolniony. Ta węc pač dyribi wot założenja serbska a za Serbow bycz, dokelž ju katholicki Serbjia pschede wſchitkim trjebaļu a dale trjebačž budža, mjez tym zo maju Němcy a móža ſebi wobstaracž doſcz duchownych a doſcz wucžerjow!

Powolajęce tohodla pschez „Poſol“ założeniſku z hromadžiznu a poſćelcze „wozjewienjo“ (jenož „Anzeige“, — dowolnoſcž ſo z tym ſama zrozumii) a krótki ſtatut wychodźczi. To žada ſebi duchowne zwožo Wascheje woſadny. Drugi a Waschi to tež wędza, schtož my, ale my ſym chchli z tuthym zjawnym ſłowom naſtorč ſi woprawdžitomu ſkutkej dacž! Hdyž jón wuwiebžecze, budže Poſol dale za Was ryczecž a ſkutkowacž.

M. Hórnik.

Pschiſpomnjenijo. Redaktor z cyklej wutrobu tomu naſtaſkej pschiſloſuje a ſlubi pječ markow. Vivant ſequentes!

* Zo rozmomi Němcy taſku staroſcž wo serbskich wucžerjow ſchwaluja a podpjeraſa, widzimy z toho, zo na piſkliad w Bukečanskzej woſadze někotri němcy zemjenio za dweju serbskej młodzencow placzą, zo byszczęſi ſo na wucžestwo piſchihotowaloi, „dokelž je za serbske džecži serbski wucžer nuznje trébny“.

Narodna naležnoſć.

Wólba do ſejma na džen 15. septembra a pschiženioſcž, kotraž je ſo na tutón džen mjez Serbami zjewila, zyboli ſo kaž jaſna hwežda pschez czemne mročzele. To, schtož ſym na tutón džen w horcej poliſiſkej bitwie do byli, dyribimy tež do džerzecž. Někotry je tehdy wopor pschinieſl z pučzom, tif je ſchol; na wopory pač, kotrež ſu eži pschinieſli, tif ſu wólbu z pierom wjedli, kotrež je duchowny mječ w naſchich dnjach pschičzivo njeſpchičzela, na pjenieżne wopory, kotrež ſu tueži pôdla swojoho džela meli, zo wſchelake do nowin ſtajene nawěſtitki placzą, na te ničto njeviſli. A tola tute ſnadne njeſju!

Schtož ſo mi trébne zda, zo politiſku poſiciju, kotruž ſym 1885 dobyli, wobkhowanym, je to, zo bórzy na to myſlimy: zo měl ſo za katholickich Serbow woſebity wólby fond założicž, z kotrohož ſo wudawki placzą, tif wólbow dla kóždy raz naſtanu. Bjež pjeniez ſo nětko w ſwēże niežo czinicž njeſodži a runje wólby ſu drohi plesir, pschinieſu pač, ſu-li dobyte, tež wjele cjeſcze a wužitka jako dobru dań za lud.

Shto dha měnicje, wž serbske „Vjesady“ a druhe „Towarſtwa“, njeh rěkacje kaž chceče, njeby to čeſtne dželo za was bylo, zo mjez sobu a pola druhich serbskich hospodarjow (žony tež tak ſkupe njeſſu, zo bychu k tomu nje-dale, hdyž ſo jim ſlово praji) za léto traſch jónu, n. psch. poſtnich abo ſwajki, dobrovolne ſcherpatki hromadžicje pod mjenom „Narodny pjeniežk“ a kóždy wotwiedze wunosčk pschi bližiſtej zhromadžizne pſchedsydže ſwojoho towarſtwa? Shtož najwjach nahromadži, njeh je w tutym lecze „z kralom“ mjez wami. A pſchedsydhy móhli ſo w Róženice abo pschi druhzej ſkladnoſćz zemicz, ſebi do wěrnika wuzwolicz, kiz „Narodny pjeniežk do knizki na dań da hacž do doby, hdyž je k wólbam trébny. To wjedze ſamo wot ſo na to, zo mjez katholſkimi Serbami ſtajny wólbny komitej ſo twori, kiz njeotwiſnhy wot druhich, pschi konſervativnych interesach woſebe te katholſkych Serbow hotliwje zatituje.

Zda ſo mi wulki čas, zo tuta wěc ſo zjawnje naſpomni; hdyž ſo radži, budžecje mi pozdžiſho za to džak wědžecz, dokelž to wem: naſchi pſhеczimy-nych budža wotmjeſtnečz, hdyž widža, zo ſmy d'erje zarjadowane wójsko, a budža naſ pschi wſchē ſkladnoſćzach jako statnych wojeriow reſpektirovač.

Tuž ruku k ſkutkej, wž mlođi, za narod a narodnoſć zahorjeni Serbia! Šwoju narodnoſć tola hiſčeče kritowacż nochcemy, a hdyž to nic, njeſměmy ſo tež wopora za nju strožič!* —s.

* Redakcija Katholſkoho Poſta khwali tajſi dobry zamýſl a je tež hotowa, „Narodny pjeniežk“ pschijecz, zlicžbowanja wožjewecz a w časach wólbow jón k diſpoſiciji „Serbſkoho komiteja“ pſchepodacž. Njech ſo wo tutej wěch na přenjež zhromadžizne 1886 w jednotliwych towarſtwač poručzi.

3 čeſkoho kraja.

Mjez Čechami a Němcami w ſewjernych Čechach ſu w poſlednim čaſu wulke narodne pſchekov poměli. Knejzocíci, kajchž tamni Němcy ſu, njemoža ſo ze zarjadowanjom něčiſtihho kniježerſtwa ſpſhеczelicz, kotrež tež Čecham něhdežkuli telko prawa a ſwobodny pſchejie kaž Němcam. Hdyž ſo tohodla Čeſcha tež ſwojoho prawa mocuja po zasadže: „Denajke brěmjo, jenajke prawo“, ſo Němcy wſchudžom na nich pſchiflodžeja, a woſebe w krajinach, hdyž ſu Čeſcha w mjeuſchinje, jim ſtrwóho lofta njeponpſcheja. Němſke liberalne nowiny pak, kiz chcedza z hłowu pſchez murju, měno, zo ſu Němcy te kniježenju po woſkanu narod, wſchudžom na wſchē móžne abo ſkoru njemóžne waſchnjo pſhеczivo Čecham ſchęzuwaja. Pſchez to bu wjele ſtom čeſkých dželaczerjow w němſkých městach z džela wuhnathch a němſch buchu na jich město pſchimzacž. Něhdežkuli naſtachu towarſtwa, kotrež ſo wo pſchicžahowanjo němſkých dželaczerjow a rje-mjeſlnikow ze Saſkeje a druhdze z Němſkeje starachu. Naijnowiſche w tym naſtupanju je, zo tež němſke ſlužowne holch wobſtaraja, zo bychu čeſke za-čiſčežale. To ſu wěch, kotrež tež najmerniſtihho čłowjeka rozhorja. Zo ſo Čeſcha pſhеczivo tomu tak derje kaž móžno wobaraja, može ſebi kóždy myſliz, a hidženjo mjez woběmaj narodomaj je jara wulke.

Woſebe zlē, kaž hžo ſpomnichmy, je w ſewjero-čeſkých městach, hdyž maja Němcy pſchewahu. Tam ſo nichto z čeſkých ſkuze pokazacž njeſmě, njecha-li wuſměſheny abo z wudmami zaſypant bycz — haj, tež najwjetsche ſurowoſeče dyrbjachu tam Čeſcha zniſečz. Najhórje běſhe w tym naſtupanju w Duchcowje (Dux), Čeſkej Lipje, Libercu (Reichenberg), Gabloncu a w Brnje na

Morawie. Druhdy dónížje so tež ke krawym pukam, kaž w Kralowejdworje (Königinhof) a w Dolhich mostach. Tuteju naležnościov dla běsche psched někotrym časom zjawný sud.

W Kralowejdworje mějachu němcy turnarjo někajki wulkí svjedžení, k čomuž tež turnarjo z druhich mestow pschindžechu. Hízo předy běchu tamníchi Češcha a Němcy wot němčkoho agitatora, wěsthoho Mandla, na so rozkorjeni. Hdyž pak potom turnarjo pschindžechu, z wulkoněmčkimi tritolorami so jara wupinajo, powitachu jich Češcha z wudmami, schtož tež tamni dolžni ujewostachu. Naposledku dónížje k pukam z wobeju stronow a pschi wotjězdže turnarjow dachu so Češcha do nich z kamjenjeni. Sudnistwo wotsudži Němcow tak derje kaž Češchow, a to křeřeo křucze; spomnjeny Mandl dosta 6 měsacow jaſtwa. — Němcy su sebi myslili, zo jich pschindža, tohodla je jim to někto do wole wopati, a radikalne němcske nowinarstwo so ročzi, zo křuczischo pscheczischo Čezecham a kniejerstwu wustupi. — Hörje dyžli w Kralowejdworje běsche to w Dolhich mostach. Češch ſadarlo (wilkowarjo ze ſadom) jědžechu woſolo połnocy pschez wjes do Liberca na wici — něhdž dwanacze wožow za ſobu. Hdyž tak zmerom nimo křežmy jědžechu, pschindža ſo něhdze pječzadwacyjeji njedocžinkow na nich a jenohu po druhim pschecbichu, a to psche niež a za niež, jeno tohodla, zo ſu Češcha. Ženož někotrych tuthych pachołow sudnistwo poždžischo wusłedži a pschisluſchnje poſhota.

Takfale ſurowoſcz njeje podobna na „kultivirowany, zdželany a ke knieženju powołany narod“, ſkerje na něčjo druhe! Na tym wina ſu němko-liberalne nowiny, kotrež njeſchewajch ſchęzuwaja. Zo Češcha tak njezinjeſliwi njeſju, kaž to spomnjenie nowiny trubja, to kóždy sprawny Němc pschidawa a tež nje-dawno (20. oktobra) je to němčki zapoſlanc Heinrich z Kadna na winſkim ſejmje zjawnje wuznał a njezinjeſliwym němčkim zapoſlancam jich zadžerženjo křucze porokował. Žedyn takli radikalny zapoſlanc, wěsty ſkož, ſwarjeſche wondanjo w ſejmje na němčkých duchownych w Čezechach, zo ſo narodneje ideje = narodnoho ſchęzuwania zdaļuja, a hrožesche tohodla, zo Němcy w Čezechach k protestantismej abo k starokatholſkим pschecupia! — Schto rozmomy čłowjek do toho praji? —

„Boſoł“ je tuthych zapoſlancow „woraſawe hólcžiſta“ mjenował. To je džiwaſo na jich zadžerženjo w ſejmje bjez dwěla najpschihodniſche mieno za nich. F.

Hluph Mots. Michat W'cesla

Bur Mots, kotrež ſwoje žiwe dny dale pječi pschischoł njebe, dosta něhdhy wopisimo z hlownoho města jomu woziemjace, zo je joho bratr Jurij bjez džecži wumireł, wulke zamoženjo zawostajiwski; chceſi wón tuto pschiswacz, ma ſo tak rucež hacž móžno do města podacž.

Na takfu nowinku zebra ſo naſch Mots hnydom na druhí džen a poda ſo ze ſuſathym ſijom w rucež na pucž.

Bě ſnabž lědma dwě hodžinje ſtupał, tu jomu ſchěroka rěka ſchęježku zahacži. Bě to přeni króč w joho žiwenjenju, zo takfu rěku wuſlada; hacž dotal bě doma jenož wuzle rěčki zeznał, kotrež ſo druhdy z deſchěžemi napjelnichu, potom pak bórzy zaſy wuſaknýchu. So džiwaſo nad tak ſchěrokej a hlubokej rěku, wuražy: „Tu je tola zaſtoſna ſijenca bycz dyrbjalá, teſkole wody a pola naſ ſtajnje na ſuchotu ſkorža! Šym wſchaf hízo powjedacž ſlyſhaſ, zo wjedro wſchudžom jenaje njeje — hle, hle, ſchto wſcho njenawuknijech,

hdyž pucžujesch! Tola schto nětk započnu?" mudrowasche dale, „budu drje čjakačž dyrbjecž, doniž woda njewotběhniye.“

Schtož we nim tajke myslle zbudži, zo so woda bórzy zhubi, bě z winu, zo rěčnischcjo wot toho kónca, z wótkelž so zmohi walachu, so nahle nawinhy; z chla widžesche nasch burik, zo wody spěšchnje dale khwatachu. Dokelž so jomu lubjesche pschihladowacž, tak so zmohi jena pschez druhu mjetachu a w džiwim holku so honjachu, poslyn̄ so, zo by pozdžischo suhe rěčnischcjo pschekrocžie möhl.

Lóžník pak na druhéj stronje rěči to wuhladawscji pschijedžje spěšchnje k brjohej a zavola na njoho: „Njechach snadž pschez reku?“ — „To so wě“, znapšecžimi burik. — „Nó, tak jeno zaledž do čjolma, zo bych cže pschewjez.“ — „To by bylo, zo bych so ze swojim žiwenjenjom do tajkoho stracha podal; ja wšak njehwatam a mam čjasa došč tu čjakačž.“ — „Mojedla tak dolho, hacž so cži njewostudži“, džesche lóžník mysllo, zo chce joho Mots za blazna meč. Mež tym pschihladžachu druzý pucžovario a dachu so pschez reku wožycž. Mots džiwasche so jich khrobkošeži a čjakaſche, woda pak — běžesche stajnje jenak sylna dale.

Bu wjecžor a hdyž nasch pucžowar spózna, zo so hýž nöc na zemju leha, wróčji so domoi pschewědczeny, zo budže pschichodny džen rěčnischcjo čjim suschische.

Hýž zahe rano tu bě, ale rěka hishcze pschecy běžesche; na tsecži džen pak njebe hinač a duž nasch burik z mjerzanjom wuprasny: „Zawěscze, tu je něchtó nacžinjene; ja derje widžu, zo herbstwo za mnje poštujene njeje“, a khwatasche, zo by wšchě swoje prawa na nje wujej Žakubey wotstupil, kotryž bě mudrisci dyžli Mots. Bjez komđenja syny so tón do čjolma, dosta herbstwo a wróčji so bohaty do wsh, hdžez bě někt žiwy kaž kniez. Stary Mots pak so dale we swojim hubjenstwie žiwenjše a dosia město bohatstwom — mjeno „hlupy Mots“.

Tola tu hýž slyšchu ze wšchěch stron na so wołacz: „To je derje wumyslene, schto tež möhl hdy tak njerozomny bycž, kaž tutón stary bur?“ A tola je podawak woprawdžit a wospjetue so džen wote dnja. Abo njemidžischi, kelko čjowjekow, hdyž so wo njebjeske herbstwo jedna, runje tak myslí a so zadžerži, kaž bur w nashei staniznje? Hladoj jenož, tak wšchitcy njepokutni a taich, kotryž žiwenijo pschejara po hishcjanstiu a nabožne njeje, na to čjakač, hdyž budže rěka wožebžana. Njane leta mlodošče so minu a z nimi najrjensche moch a čas, zo by tutu kňětku žiwenja wuwil a pschihotował, zo bych u z njeje slódke plody zezrawile. Rečenjo je wotpadylo, hdže wostanu plody?

Tola masch hishcze nadžiju na dolhe léta, wočakasch pschihodnišchi čjas, zo by sebi po swoje herbstwo doščoł, kotrež je cži Boh tón řenjez pschez twojeho syna pschihotował; wón ma tež zawěscze wjach sezerpnoscze dyžli čjowjeko. Sy sebi tón abo tamny stanu wuzwolis a woprawdze — sy so tak zaschmijatał do swětnych wěcow, zo cži njeje móžno, wostajiwscji wshoho wo swoju žbóžnosć so postaracž. Zadžewki so minoža a ty čjakaſch hishcze pschecy, hdy woda wožebži — hdž napšchecžiwośće so zhuby. Tola ty jo podarmo dlisch, dyrbišč njedžiwajo na nje dale stupacž, haj samo z nimi dyrbišč sebi dale pomhacž po nastupjene schéžech.

Deno fedžbuij, kelko je jich hýž w čjolmje; duž khwataj za nimi, slocž hjez stracha do čjolma a herbstwo je twoje; wotstocžischi pak to čjakač na lepschu skladnoſć — myslisch jenož na to, zo by woda wožebnyka; nöc so

bliži, hdjež nictó wjac̄ skutkowac̄ njemóže, a ty tu stojisch, bjezbóžny, zdwoelujo: zo je drugi tute krasne, węzne herbstwo na so szahanyk, a bohatstwa wuzije, kotrež běchu za tebje postajene.

Michał Węcela ml.

Ze sejma.

Wschédní ludžo sebi často mysla, zo hdyz zapóšlancu na sejm hromadu pschińdu, tam kóždy swoje a swojoho wokřesa naležnoſcze a namjetu pschednoſchuje a tež hnydom wuczinja, tola tu knieži wętř a dobry poriad: Kóždy wažniſchi zakon, kiz kniežerſtwo ſejmej pschedpoſkoži, a tež wſchitke wažniſche namjetu, kiz ſo ze ſriedzizny komorſtwa ſtajeja, pschińdu z krócz k wurađenju. Najprjedy je pschedwuradženjo (Werberatung), potom dže węc do pschiſlučneje deputacije, po wurađenju w deputaciji zaſy do komory k hlownomu wurađenju (Hauptberatung) a za někotry čas je potom hakle dowuradženjo (Schlußberatung) a hdyz komora pschezjene njeje, tež wothkoſowanjo (Abſtimmung). Z toho je widzec̄, zo móže a dyrbí ſo wſchitko z dobrým pschedkađenjom ſtač̄. Mjez zakonjemi, kotrež běchu dotal w komorje k pschedwuradženju, je tež holkach zakon (Taubengeſetz). Hłowne wo nim je, zo móža ſo holkje wonka na polu na ſywje a w žnjeniſkim času tſelec̄, abo dyrbja w tymſamym času doma zacžinjene byc̄. Džiwje holkje pak móža ſo kóždy čuſ ſtſelec̄.

Breniſche placži jeno za tajke městna, hdjež holkje wonka na polach wjele ſchody cžinja, a to na poſtajenjo hamtskoho hejtmanſtwa. Zakon je ſo tohodla pschedpoſkoži, dokelž z wjele dželov naſchoho kraja wótre ſkóžby ke kniežerſtuw pschihadžachu, ſchody dla, kotrež ſu holkje tam načiniše. W naſtej wokoſnoſci drje tak zlé njeje? — Drubi wažniſchi zakon za ratařſtwo, kiz budže ſo w bližiſhim času wurađowac̄, ie: Zakonzenjo zjenoceňſtwo w džerženju dobroraceowych býkow k plahowaniu howiažoho ſkotu (Zucht bullen genoſſenſchaftsgesetz), wo kotrejmiž ſo tudy poždžiſho drobníſho porucži; zo změje wažnoſcž za naſte ſkotne hospodařſtwo, to njehodži ſo přec̄.

Z namjetow, kotrež ſo ze ſriedzizny zapóšlancow ſtajidlu, je drje zap. Starkowſ najwažniſchi: Ščto možlo ſo ſtač̄, zo bychu ſo tež na kraju (na wsach) lěkarjo w doſahac̄ liczbje zaſydiili? — Tele thdženje wurađowaſche ſo we wſchelakich kapitlaſt statný hospodařſki etat (Staatshaushaltsetat) a pschiźwolichu ſo trébne pjenježy za ŽJ. MM. krala a kralowu, za prynca Jurija a lětka prěni krócz tež za młodoho prynca Friedricha Augusta; za ſakſkich poſlancow: za barlinſkoho 25,000 hrivnow jenohlónje, za poſlancu we Winnje 18,000 hr. pschecžiwo 19 hlosam, a za toho w Mnichowje 15,000 hr. pschecžiwo 9 hlosam a t. d.

M. K.

Z Luižic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž ſmy hžo w poſlednim čiſle ſpomnili, ſu piſčežele w tudomnej tačantſkej cyrkwi někto eyle dokonjane a buchu pónđelu 23. novembra wot dwórkoho organiſta Krečmiera z Dreždon pruhowane. Hdyz běſche ſpominjeny kniež, kotrehož imeno je w hdžbje ſlawne znate, pónđelu dopołdnja najprjedy piſčežele pschedladaſ a pschepruhowaſ, zo by ſpóznaf, hacž je ſo wſchitko wuwjedko, ſchodzi je w kontrakte wuczinjene, móžeshe pschipołdnju eyle ſpokojach rozſud wuprajec̄, zo dyrbja ſo piſčežele haklo doſpołnje poſadžene imenowac̄, haj zo móže ſo wosadže zbožo pschec̄, kiz tajke piſčežele ma. Možemy ſo nadzijec̄, zo je tute pschedwarjenjo někto tež poſlednje bylo a zo dalskoho wjac̄ trjeba njebudže. Za to imeno wuſtojnoho miſchtra:

dwórski piśczele-twarc Fehmlich z Drežjan, dosahacu węstoscí dawa. Z wópredka w lécie 1866 wot Kohla natwarjene a z nowa stajene buchu piśczele 1878 wot spomijenoho miichtra Fehmicha cyłe pscheporjedzane. Taiké drje běchu hischče lěta dolho mohle božim službam došpolnje služicž; tola ponowjenjo cyrkwie bě wina, zo dyrbjachu so psched dwemaj lětomaj zwottorhač. Nětko je je kniez Fehmlich z nowa stajał a tak pschedzela a wudospolnił, zo móža so hako cyłe nowy wumiejski skutk mjenowacž. Nětko maja 31 hłosow abo registrow, dwojji manual a 1 pedal. Trébný wětsik do nich wobstara pjecz rjanych kaſhcžowych dujałow. Něčto registrow je cyłe nowych, druhe su cyłe pschedziane. — Popoldniu w 3 hodž. zbrromadžizu so wschelach na-hladni z města a wokolnoſcě w tachantszej cyrkwi, zo bydu piſkanju nowych piśczezeli pschipoſluchali. Tute drje běchu so hido wot sředž julija z džela piſci božich službach trjebacž mohle, nětko pak mějachu so w cyklu jich kraſnoſczi pschipoſluchacym pschedwjeſcz. Kniez Kreczmer hrajeſche najprej dlejschi präſudium z fugu, potom spěwaſche tudomny cäcilianski cyrkwinh khór, kž na-wjedowaný wot swojoho dirigenta k. wucžerja Englera, na tutej cyrkwinnej hudźbje so wobdzělesche, Justus wot Witta a Confitebor wot Bergmanna. Ma to sežehowasche dlejscha fantasiya k. Kreczmera wo znathym spěwje „Gžicha noc“, we kotrejž wumjek wschitke kraſnoſcě rjanych piśczezeli wot najcunisich hłosow slejty a fughary hacž do mócnoho posawnowowoho basa w pedalu poſlucharijam poſaza. Dale spěwaſche khór Credo z Pieloweje missy, na czož so džel z Hessowej fantasiye ze schthryjomi rukami na piſczezelach piſlaſche. Majestotne Gloria z Kreczmerowej missy, hnadnomu kniezzej biskopej poſwieczenie, kotrejž khór z mócnym pschewodom piśczezeli spěwaſche, wobzamkný tutu swjatočnoſc̄. — Njech kraſne zynki nowych piśczezeli, hdyž kaž hłosy z njebes cunjo a luboznje k nutrobje rycza abo hdyž kaž morjo po scherolim domje božim so rozlehuja, stajne wopowieduja čeſcž, móć a kraſnoſcž toho, „w kotrymž smy živi, so hibam a smy“!

— Wónđzelu 14. decembra mějesche tudomny cäcilianski cyrkwinh khór swój druh i założenſki swjedzeń w sali tachantskeje ſchule. Wózny po $\frac{1}{2}8$ hodž. wotewri kniez senior Kuczank hako protektor (zakitar) towarzſtwa swjedzenſku zbrromadžiznu z horliwymi a pohnuwanymi ſłowami. Spomijeny kniez wupraji dotalnomu ſtukowanju młodoho towarzſtwa najwjescze pschipóznačo a džak kaž swój tak tež wot knieza biskopa, cyloho tachantswa a tudomneje katholiskeje woſady. Potom mějesche präſes (duchowny nawjedowar) towarzſtwa kaplan Skala dlejschi pschednoſch. Spominiwski na dotalne wuspěchi towarzſtwa poſaza wón, zo tute ženie ſo ſpokojicž njeſmě z tym, ſchtož je dokonjało, ale ma ſtajnje za dalszej doſpołnoſcž ſo pròcowacž. Wjele budže k tomu pschinioſchowacž, hdyž ſobustawy psched wocžomaj wobkhowaja swój nadawk a wotpohladanjo, czo hodla ſpěwaja. Dokelž je to wuprajene w 1. paragrafie wuſtawkow abo statutow, rozloži rycznik, zo cäcilianske towarzſtwo ſpěwa: 1. k natwarjowanju woſady, 2. k čeſcži božej a 3. k swojemu ſamſnomu natwarjowanju. Slonečnje wuproji präſes swój džak kniezej protektorej za wschu podpjernu, ſpěwarjam za wulku swěru a horliwoſcž, z kotrejž ſu pobožny ſpěw ſpěchowali, a direktorej towarzſtwa, kniezej wucžerzej Engler ej, kž towarzſtwo tak wustojnje nawjeduje. Nětko tutón kniez dlejschu a jara zajimawu rozprawu wo ſtukowanju towarzſtwa w zańdženym lécze čítasche. Dokelž ſu zaſady w njej wuprajene, cyłe pschinierjene cyrkwinſkim poſtajenjam a doſcž wažne za wschón cyrkwinſki ſpěw, thcu z najmiejſcha na najwažniſche ſpominicž. W minjenym lécze je towarzſtwo

to došpělo, zo je dotalna cyrkwińska hudźba cyle pscheſtała a swoje městno wot-stupiła cäcilianſkej, kotaž ma w cyrkwi jenicka prawo. Hody 1884 bu w tachantskej cyrkwi poſledni krócz njechyrkwińska missa z hudźbu spewana. Na wſchitkich wjetſchich swjedženjach tutoho lęta je něko towarſtvo pschi božich ſlužbach doſtojný cäciliantski spew wobſtaralo, a to 32 krócz. Spewalo je ſo 31 krócz missa a 35 druhich spewow (motettow), kotrež buchu do božej mſčé zapołożene. Hac̄z dotal je towarſtwo na wuklo 5 missow (Piel, Stehle, Kreczmer, Greth a Witt) a 35 wſchelakich spewow za bože ſlužby. Najczęſtej běchtej Kreczmerowa a Grethowa, kotaž je z cäciliantski instrumentalnej hudźbu. Sobuſtarowow ma towarſtwo 42. W nowym lęze ma wone tež na wſchednych nje-dželach pschi božich ſlužbach lačzonſki spewac̄, kaž je to za biskopske cyrkwie poſtajene. Tež móžemy spomnicz, zo chce wone po hodžoch wjetſchi hodowony oratorium w towarſtwie kheži spewac̄, na čož pscheſzelow pobožnoho spewa bižo něko ledžbnych czinimy. Pschejemy młodomu a młodnomu towarſtu, kotrež ma něko tež dołho wurađzowane a ſkónčnje wobkručzene wnstawki, za rjane a bohuſpodobne prćowanjo bože žohnowanjo na zaſtupnym proſtwu ſwiateje Cäciliſe!

— Nowoſwjeczeny měſchinik kniez Miklawſch Žur z Worklec mějeſte ſteczu njeđelu adventa w Khrósciański ſarſkej cyrkwi ſwiatocžnu primicu. Do dopoldniſkich ſemſchi voda ſo ſwiatocžny čah z Khorhowiem na faru, zo by młodoho měſchinika do domu božoho dowiedł. Psched nim a joho pschewodžachmi měſchinikami džechu male družki a to ſchthri ſerbske a dwě nemſke. Podla wosadnych duchownych běchtaj hſchče pschitomnaj kniez fantor Scholka z Budyschina a kniez kaplan Libich z Drežđan. Do ſwiatocžneje božej mſčé mějeſte wosadny kniez farař Werner předowanjo, w kotrymž wón doſtojnoscž katolickoho měſchiniftwa wuſtojnje a jaſnie rozloži a wſchitkich pschitomných najhlubhcho pohnu. Po wospewanym Veni sancte ſwjeſteſe nowoſwjeczeny měſchinik preni krócz potajny njeſwoblatowanym wopor nowoho zaſtonja z assistencu knieza fantora Scholky a wosadneju kniezow kaplanow Scholky a Rězaka. Na bożej mſchi spewasche Khrósciańska „Fednota“ z někotrymi holcam i lačzonſku missu w měſchanym khorze. Najblížiſhi pscheſzelio młodoho měſchinika doſtachu z joho ruki ſwiate woprawjenjo. Po bożej mſchi wudželeske ſ. primiciant pschitomnym nowoſwjeczeny požohnowanjo. — Duchowni ſwas a hoſežina běſte popoſdnju we Worklech we Bergeret hoſczeniu, hdžez bě ſo wjele ludži zechlo, mjez nimi, kaž ſam ſkyscheli a z wulkej wjeſoſoſežu wožiewjamy, na 150 abo 200 družkow (!), tak zo běchu kniežny ſkoror wſchitke haſko družki wudebjene pschiszcze. Duchowni, kotsiž ſwas wopytac̄ pschitidžechu, běchu w hrodze, kaž tež poždžiſho ſ. wuczerjo. W hrodowskej kapali běſte popoſdnju w 4 hodž. ſwiatocžny lačzonſki njeſhpov, kotrež běſte wot ſwasnych hoſeži tak wopytany, zo bě kapala pschepelnjena. Njeſhpov jara wuſtojnje ſpewachu dwě knieženje Bandžic z Budyschina, khorſkej ſpewarcy tachantskeje cyrkwie, kniez wuczer Hila z Khrósczic a ſ. khorſki direktor Engler z Budyschina, tiž bě tež na ſemſchach w Khrósczicach na pschiszele piſtał. Wiecžor $\frac{1}{2}8$ zaſtadowa Khrósciańska „Fednota“ pola Bergeret ſerbski koncert, kotrež je ſo jara spodobał. Tak wotbu ſo tónle duchowni ſwas „ſwas“ cyle pschiměrjenje czichomu adventskomu čaſej a zbožownomu dnjej, na kotrymž nowoſwjeczeny měſchinik ſwoj preni wopor božej mſčé ſwjeſci. — Pschejemy nowomu dželačerzej we winich bożej ſwiatu horliwoſež a poñoſež božoho žohnowanja!

— Njeđelu 15. nov. mějeſte tudomne katolickie rjemeſtiniske towarſtvo ſwoj 18. założenſki ſwjedžen, wo kotrymž dyrbimy krótku rozprawu

dodac̄. Sala towarzchneje bē cyłe ps̄chepjelnjena z hoſćemi z daloča a blízka. Towaršchojo hrajachu wjeselohru „Die Reise auf gemeinschaftliche Kosten“ prawje derje, a bē widzec̄, zo su ſebi wiele próch dawali, zo bychu ps̄chitomnych na ps̄chihódne waschnjo zwjeseſili a zabawili. Ps̄chejemy tutomu towarzſtwu, kotrež netko hižo 18 lēt w tudomnym mēſeče tak ſpomožnje ſtukuje, mlodych ludži, kotiž ſu z wulkoho džela ſwoju ſwójbu a wótcziniu wopuſcęc̄ic̄ dyrbjeli, hromadži, nowieduje, rozwuc̄zuje, a husto ps̄ched najhluſtšim padom zaſita, z cyłej wutrobu zbožo a bože žohnowanjo za dalsche wobſtačo a ſpomožne ſtukowanjo.

3. Baczonja. Na 15. decembra poc̄eſc̄i nas wyſokodostojny k. kapłan Libšch z Drežjan ze ſwojim wophtom a chyſche rady w naſcej nowej cyrkwi kensche džerzeč. Tohodla poſlachu něktoſi Baczonſcy wobſedžerjo hn̄dom ſp̄eſhnych poſłów do wokolnych wſow. W 10. hodzinie ſo ſwiatoc̄znie zwonjeſche a ze wſichēch stronow kchwatachu pobožni na božu ſlužbu, ktraž ſo ſwjetjeſch ſe ſp̄ewom ſta. Czeſczenomu k. Libſchej prajachu wſichich kenscherjo wutrobne „zapłac̄ Bóh!“ R.

3. Róžanta. 28. septembra toho lēta zaſtaſi hn̄dný kn̄jez biskop za tudomne ſchulſke džec̄i 6 m. pjeniez, z tym wuměnjeniom, zo by ſo jím za to něſchtō ſupiło. Veſche to mjeniwy džen ſchulſkeje viſitaci, a hn̄dný kn̄jez bē po zdac̄u jara ſpoſojeny ze wſhem, ſchtož bē ſkyſchał. — Tu ps̄chipadze kn̄jezej wuc̄jerzej myſl, zo moħle ſo tele pjeniezha ſaklak k dalshomu lutowanju a hromadženju poſtaſic̄ a moħlo ſo pozdžiſčho ſchulerjam něſchtō ſupic̄, ſchtož bē jím tu viſitaci a wopht hn̄dnego kn̄jeza njezapomnieti ſežniſko. Tak tež je ſo ſtało. Ps̄chec̄eljo pěkných džec̄i a lubowarjo ſwiatoc̄znych božich ſlužbow nawdachu za krótki čas ps̄chez 30 m., a paramentſke towarzſtwo w Niſy w Schlezyſkej ps̄chepoda nam dwę krasnej bělej židzanej khorhovi za 39 m. Kule a kſchizaj běſchtaj za tele pjeniez ſobu, źerdze pak je ralbičanski tyc̄her za 8 m. jara rjenje wudželał. Žena khorhov ma wobraz ſwiateje ſwojby, druha njewoblakowanego podjecza ſwiateje kn̄jezny Marije. Wobrazaj wumělſcy tkanej ſtaj tak krasnej, zo dopisowař njeponni, zo by něſchtō tajke hižo widział był. Rjedzeliu 22. nov. naſchu termiſchu, je kn̄jez P. Hugo tej khorhovi poſwyc̄zil. Schulſke džec̄i — předku dwaj hólcach z tymaj khorhovomaj a ſchtyri družki — po předowaniu k wulkomu woltarzej čehnjeſchu, ſp̄ewajo z ps̄chewodom piſhczeli ſerluſch: „Toh' krala čahnu khorhowie.“ (To je z Waldowych kn̄ih serbſki ſp̄ew za cyrkwiſki hymnus Vexilla regis). Po benedikciiji ſerluſch doſp̄ewawſchi džec̄i ſebi khorhovi na piſhczelski khór ps̄chinjeſechu, z ktorohoz ſo netko zmahujeſej a ps̄chipowiedujet, zo chce naſcha ſchulſka mlodoſež ryejerſcy dale kroc̄ic̄ na puc̄zu prawoho živojho kſchec̄zanſtwa.

3. Njebjelc̄zjan woſady. Wobliczenjo ludu 1. decembra 1885 mjeſeče tudy tuton wuſpēch: 1. Njebjelc̄zjich: 274 duſchow (mužſkich 137, žónſkich 137; katholſkich 237, luth. Serbow 14, Němcow 25); 2. Serbſke Pazlic̄: 195 duſchow (m. 95, ž. 100; kath. 187, luth. Serb. 4, Němc. 8); 3. Węſkech: 202 duſchow (m. 95, ž. 107; kath. 162, luth. Serb. 5, Němc. 40). W cyłej woſadze 669 duſchow. Z nich mužſkich 325, žónſkich 344; kath. Serbow 577, kath. Němcow 7; luth. Serbow 23, luth. Němcow 68; Francózka 1. W l. 1880 bē 647, potokim je w 5 lētach licžba wo 22 duſchow ps̄chiroſta. — ſ.

3. Drežjan je ſo wot ps̄chedyſtwa tamniſchoho katholſkoho kafina wo‐zjewienjo rozeſtało, zo ma tam po nowym lēcze pod redakciu k. kapłana Kleina nowy katholſki čaſopis pod mjenom „Katholisch es Kirchenblatt“ wuſhadžec̄.

Z cyloho swęta.

Niemiecka. Kulturkampf zaś z nowej mocu leżał, dale a sylniščho za tym hacz je rajchstag wotewrjeny. Fałniſčho hacz hdj předy su jednania w tymle němſkim ſejmje wotpohladanja a zmyſlenja knježerſtwa a woſebje joho wjednika, kanclera Bismarck, wozjewile. Najprjedy (kónc novembra) ryczesche ſo na ſejmje wo miffionach. Katholſcy zapoſlanch bęchu zgonili, zo ſtaj dwaj katholſkej miffionskej měſchnikaj P. Weif a P. Stoffel, wobaj Němcaj, z wonkownym hamtom jednaloj a zo je juž žadanjo, w Němſkej wuſtar za wuwuežowanjo miffionarow za němſke kolonije w Afričy zaſožic, ſo wotpokaſalo. Tohodla centrum interpellaciju (praschenjo) ſtaj, hacz ma rjadej towarzſtwa Jezuſowoho (jesuitam) a „pschiwuznym“ rjadom miffionke ſlutkowanjo w němſkich kolonijach zaſazane bycz a hacz ma ſlutkowanjo katholſkich miffionow z tutych kolonijow wuzamknijene bycz. Wjerch Bismark, kiz bē pschitomny, wotmołwi: jesuitſki rjad a wſchitke pschiwuzne rjady ſu tež z kolonijow wuzamknijene, nic pał katholſke miffiony z cyła. To bęſche jara jaſnje wotmołwjenie: „žohnowanjo“ kulturkampfa dyrbí ſo tež wobohim džiwim w czuzych krajach, kotsiž ſu pod němſki zaſit ſtajeni, pschiwobrocziec. Wulka njeſprawnoſć, kiz w tajkim poſtajenju leži, wſchitkich ſprawniežmijſlenych zapoſlancow rožhorı. Woſebje Windthorſt kanclerſej hörke wěrnoſće wułozowaſche. To je lohch prajene: katholſke miffiony njezaſaujemy, jeno miffiony w Němſkej zaſazanych rjadow. Katholſch miffionarojo pał ſu ſtoro jenož rjadnic; ſwětni duchowni maya woſebje w Němſkej telfo džela w duſchipaſthřitwie, zo niemožna miffiony myſlisc. Nětko drje nic jeno jesuitojo (kaž konſervative nowiny wopaki piſaja) ale tež druhe rjady miffionarow do czuzych krajow ſczelu; tola njeſtu dha wſchitke te z Němſkeje wupokaſane? Njeje dha zwiaſzkaſta rada (Bundesrat), kiz ſtoro cyła z njeſkatholikow wobſteji, poſtajila, kotre rjady ſu jesuitam „pschiwuzne“? A móže ta to wedźec? Z wotmołwjenjom kanclera je po tajkim wuprajene, zo ſu katholikojo z miffionow za tute kolonije wuzamknjeni. To bē dotal hiſchče najwjetſcha pschicžina, psche czo za kolonije bęchmy, zo by ſo wobohim džiwim hiſchęſzanstwo, po tajkim tež katholſka wéra pschiwobrocžka. Pschetwož wuzitka dotal żanoſho pschinjeſſe njeſtu khiba někotrym pschekupcam, koftow pał ſu kejzorſtwu dotal wjele milijonow pschihotowale. Centrum drje budże nětko hiſchče kručiſčho za tym hladac, předy hacz zaſ požadane nowe wudawki za kolonije pschiwoli. — 15. dec. je nowy arcybiskop dr. Melchers do Kólna pschijel a ſo wot cyloha města jara ſwiatocžne powitał.

Zjawný džak z Baczonja.

Na naſhimaj ſwiedzenjomaj poſwyczeſzenia zwonow a črkwie bu naſha wjes kaž tež cyła wokolina do njeſwuprajiteje radoſcze ſtajena. Je nětko naſha winowatoſć, zo tudy tež zjawnje ſwoj najwutrobnischi džak wuprajimy, kotrž ſmy pschi tutych ſwiatocžnoſćach w pobožnej modlitwie tomu Knjezej pschedſtajeli. Najnutrniſchi a najwjetſchi džak ſluſha pschede wſhem dobroczerjam zwonow a chleje črkwie. Wſchem, wſhem chył Bóh z čjaſnymi a węcznymi dobrotami plączęc, ſchtož ſu hido nad nami cziniſli abo hiſchče cziniſc budzą! Dale pał džakujuemy ſo tym, kotsiž ſu pomhalí za ſwiedzeniomaj čyrkej a wjes debic, wency a pletwa pleſcž a zwony horje čzahac. Wulki džak ſmy winojeſſi swojomu knjezej wuczerſej Haſchi, kiz je ſebi tajku prou z džeczimi cziniſk, napscheſzo khodzik a ſpěwał, tež za čyrkwinski ſpěw hacz dotal tak ſwérniſje ſo ſtaral. Tónsamý džak wuprajamy wſchitkim, kotsiž

su nam našeho wulkoho Boha pomhalí khwalicz a jomu so džakowacj pschi hordoznym Te Deum, wosebicje pał khróscianfkomu spěwáskomu towarzstwu „Jednocze” z joho čzeszomnym kniezom dirigentom a tym holczam, kotriž su pschi prénich božich službach tak wustojne spewali. Z najwjetšim džakom tež wozjewjamy drohotny dar klóschtyrskoho kniejstwa: jara bohate cyrkwińskie drasty, schaty, płachty, wodżecza a sudobia, kotrež su pobożne kniežny dželale a hnadna finjeni nam darila. Skonczenie džakujemy so našim wjelelubowanym měschczan- skim a khróscianskim kniežim duchownym za wschitku jich staroścž a dobroćiwie wobdzelenjo pschi swjatoczeńscjomaj.. Dowolam y pał sebi tež tych lubych kř. duchownych proshcz, zo chyli nas prawje husto wopytowacj a nam boże služby dżerzecž. Wo to proshymy w luboſci najswjetcziszeje Wutroby Jēzusoweje.

Wozjewjenjo. Božu noc w 12 hodž. a boži džen rano w $\frac{1}{2}$ /7 a w 9 hodž. budże kniez Miklawš Žur w Bačonju bože služby dżerzecž.

Naležnosće našeho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 459. Marija Rječyna z Budyšina, 460. 461. ze Sloneje Boršče: Jan Riegl, Jakub Müller, 462. 463. z Čemjeric: Pětr Bjarš, Miklawš Čemjera, 464—467. z Rabic: Handrij Weclich, Miklawš Zarjenk, Miklawš König, Michał Čemjera, 468—471. z Konjec: Hana Pječec, Madlena Sočic, Miklawš Běša, Pětr Čornak (Nowak), 472. 473. z Nowoslic: Miklawš Lebza, Khata Manjowa, 474. Jan Pjech z Koslowa, 475. Miklawš Handrik ze Šunowa, 476. Miklawš Lebza z Křiweje Boršče, 477. 478. z Różanta: Miklawš Suchi, Marija Lebzyna, 479. Jakub Kubaš z Pěskec, 480—483. z Radworja: Haňza Lehmanowa, Miklawš Bjedrich, Jan Winař, Pětr Kurjo, 484. Miklawš Rječek z Kamjenej, 485. Marija Hašina z Kasowa, 486. Jakub Hantuš z Bronja.

Dobrowólne dary za towarzstwo: M. R. z Budyšina 50 p., N. N. 50 p., Hanža Lehmanowa z Radworja 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Bačonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 83,893 m. 45 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. H. w O. 1 m., Jakub Brusk z Khróscic 15 m., wot třoch služownych holcow z Č. k česci Wutroby Jēzusoweje 6 m., J. S. za swjećene węcy 2 m. 5 p.

K božomu džesću: w serbskim seminaru w Prazy nahromadžene a poslane ze slowami: „Virgo prudentissima o. p. n.” 15 m., z měšćanskeje wosady 2 m., Marija Bětceyna z Budyšina 4 m., z Lušča 3 m., z Budyšina „Knieže, daj jim wěčny wotpočink!” 10 m., žona ze Sernjan 2 m., muž z Jawory 1 m. 50 p., N. N. z B. 10 m.

Hromadže: 83,965 m.

Na nowe pišeče do Bačońskaje cyrkwie: Dotal hromadže 2079 m. 20 p. — Dale je woprowala: njemjenowana z Bačońskaje blizkosće 300 m.

Hromadže: 2379 m. 20 p.

Njech lube Jēzusdžěćatko wšitkim swojim dobročerjam z časnymi a wěonymi darami nadobnje płaći!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9241 m. — Dale su woprowali: S. 1 m., njemjenowany z měšćanskeje wosady 2 m., k božomu džesću: Marija Bětceyna z Budyšina 2 m., žona ze Sernjan 1 m. — Hromadže: 9247 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

We wšichcich expediciach „Rath. Poſoła” a poła kłamarjow je za 25 p. na pſchedan:

Krajan.

Katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1886.